Krúdy Gyula

ÁLMOSKÖNYV
TENYÉRJÓSLÁSOK KÖNYVE

SZERKESZTETTE ÉS A SZÖVEGET GONDOZTA
BARTA ANDRÁS

TARTALOMJEGYZÉK

ÁLMOSKÖNYV

ÁLMOK
BABONÁK
A KÉZ KÖNYVE
A SZEGÉNYEK MOSOLYA
MIT ÁLMODOTT, KEDVES?
TRÉFÁS ÁLOMFEJTÉS ÉS EGYÉB BABONÁK
MIT ÁLMODOTT, KRÚDY ÚR?
AZ ÁLOMLÁTÓK
A HOSSZÚ ESTÉKRE
PESTI EMBER NYÁRI ÁLMAI
HÁROM ÉJSZAKA
A SZIGETLAKÓ ÁLMAI
AZ 1933-AS ÁLOM

A SZERELMES LEVÉL

A FINOM EMBER BÚCSÚLEVELE
POSZTRESZTÁNT
LEÁNYSZÖKTETÉS
ASSZONYSZÖKTETÉS
A KEGYES HERCEGNŐHÖZ
A TEKINTETES KISASSZONYHOZ
A VIDÉKI HÖLGYHÖZ
A CIRKUSZ MŰVÉSZNŐJÉHEZ
A JÓLÁNYHOZ
A BABONÁS HÖLGYHÖZ
A FOGADÓSNÉHOZ
AZ ÖZVEGYASSZONYHOZ
A PÜNKÖSDI KIRÁLYNŐNEK
A JÓL ÉRETT KISASSZONYHOZ
A REGGELIZŐ HÖLGYHÖZ

FUTTATÁS

FUTTATÁS
A DERBY
KÁRTYA ÉS LÓ
A RÉGI LÓVERSENYTÉR
MISSIS KITTIE ÉS FEKETE BŐRŰ KOMORNÁJA
A BÉKEÉVEK SZÉP EMLÉKEI VASÁRNAP, A KIRÁLY-DÍJON
AZ ÚJ LÓVERSENYTÉR MEGNYITÁSÁN VISSZATÉRT A RÉGI, SZÉP MÁJUSOK LEVEGŐJE
AZ ÁLDOTT, JÓ PESTI KÖZÖNSÉG JÉGHIDEG IDŐBEN NÉZTE VÉGIG AZ ÜGETŐ LOVAK
ELSŐ DÉLUTÁNJÁT
A SZÁZESZTENDŐS PESTI LÓVERSENY
AKI SZENT ISTVÁN NAPJÁN MEGGAZDAGODOTT

A GYOMOR ÖRÖMEI

MAGYAROS VENDÉGSZERETET
A PESTI KOSZT
AKIK AZÉRT UTAZNAK MESSZE FÖLDRE, HOGY JÓL MEGEBÉDELJENEK
A PESTI EMBEREKET MEG KELL TANÍTANI ENNI!
PESTI GASZTRONÓMIA, VAGY A FORGALMI ADÓ MULADOZÁSA
DISZNÓÖLÉS A MARGITSZIGETEN
KOMÓCSY PECSENYÉJE
SZÉPVADÁSZNÉ TABÁNI KOCSMÁI
KÉREK EGY FEKETÉT!
A NAGY ÉTVÁGYÚ EMBER
BOLDOG ARANYIFJAK MÁJUSA PESTEN
ÚJHÁZI LEVESE
RÉGI MAGYAR ÍRÓ EBÉDJE
A KONYHA MŰVÉSZETE, ESTERHÁZY ROSTÉLYOSAI
FARSANGI ÉS BÖJTI ÖRÖMÜNK: A HAL
EGY FARSANGI LEVES HITELES TÖRTÉNETE
A BÖJTÖLÉS TUDOMÁNYA
A GÁBLI TÖRTÉNETE
RÉGI MAGYARORSZÁG CSEMEGÉJE
A HÚSVÉTI SÓDAR TITKAI
MIT EBÉDELT FERENC JÓZSEF

ÁLMOSKÖNYV

ÁLMOK

AZ OLVASÓHOZ
(Előszó a II. kiadáshoz)

Néhány esztendő alatt megérett *Álmoskönyv*-em arra, hogy második nyomtatásban adjam őt azoknak a kezébe, akik Magyarországon és a határain túl is még mindig szeretnek álmodni.

Szükség volt e második kibocsátásra már csak azért is, mert a könyvárusok polcairól elfogyott *Álmoskönyv*-em; másrészről igen sok hiányossága mutatkozott vala a könyvnek. Hiányoztak belőle mindenféle álmok, amelyeket az emberek álmodni szoktak, és rájuk magyarázatot nem találnak. A sok száz levél, amellyel olvasóim felkerestek: arról győzött meg, hogy tökéletesnek hitt *Álmoskönyv*-em öregbítésre, bővítésre szorul.

Azonkívül az elmúlt években magam is gyarapítottam ismereteimet mindenféle bevált régi könyvek és jónak vélt új könyvek olvasgatásával. Megismerkedtem Mesmer tudományával, aki tudvalevőleg kézrátevéssel tudott gyógyítani - én talán az apró betűkkel fogom majd elmulaszthatni azokat a borús gondolatokat, amelyek az embereket egy-egy rossz álom után meglepni szokták.

Nincsen rossz álom.

Mert amikor álmodunk: azt jelenti, hogy még élünk.

A halottak nem álmodnak, mert hiszen ők már mindent tudnak.

Tehát a legrosszabb álom sem jelenthet egyebet, mint azt, hogy még nem léptük át a halál néma kapuját; tennivalónk, elfoglaltságunk van a földön. Az álmok mutatják néha balsorsunkat is, amellyel majd bátran szemközt kell néznünk; de jelentik örömeinket is, amelyek majd felváltják csüggedtségünket.

A legrosszabb álomban is van valamely jó.

Éppen arra való ez a könyv, hogy az álmától elborult ember kikeresse magának a sokféle álommagyarázat közül azt a megfejtést, amely őt leginkább megvigasztalja.

1925. ősz

A szerkesztő

* * *

MAGYAR EMBER ÁLMAI

Az emberiség történelme: álmoknak sorozata. Az Ótestámentumban Ábrahám álmodik, a próféták látásai se egyebek álmoknál. Da-Niel (Dániel) próféta például „meglátta” az elmúlt világháborút, és annak végét pontosan jövendölte. Valamennyi bibliai próféta álmodik a Megváltóval. A zsidók még ma is várják.

A régi Egyiptom, Szíria, India álmai telve titokzatosságokkal, amelyek között a csillagvizsgáló se tud eligazodni. Piramisokat építenek az Álom tiszteletére. Könyvtárak telnek meg az Álom tudományával.

Aki a világ minden álmát összegyűjteni akarná, hétszer beutazhatná a tengereket, szárazföldeket, mégis elhullajtana egy-egy álmot valahol, amelyet nem vett észre, és műve csonka volna.

Így nagy munkára nem is vállalkozhatunk. Hazánkban maradunk, a magyar ember álmait próbálgatjuk megfejteni a rendelkezésünkre álló eszközökkel. Azért lehet a könyvnek a címe: Magyar álmok is.

A Kárpátoktól az Adriáig minden lehunyó nappal felébrednek az álmok árnyai. Az emberek kezdik azt a másvilági életüket, amelyre másnap felébredve magyarázatot keresnek. A sok régi, bölcs Álmoskönyv mellett tán elkél az én szerény próbálkozásom.

*

A könyvben következő álmok és babonák magyarázatait nem én találtam ki, csupán összegyűjtöttem az álomfejtéseket.

Összeszedtem régi könyvekből és régi emberek elbeszéléseiből.

Falusi asszonyok hiedelmeiből, bölcsnek nevezett öregemberek megjegyzéseiből.

Megsárgult papirosú könyvek segítettek munkámban, amely könyvek már nem lelhetők fel, csak a múzeumokban, s ezért olvasmánynak is szórakoztató e könyv; megleljük benne őseink álmait, s azt, hogyan mulattatták képzeletüket, midőn álmukból felébredtek. Dédapáink, ükanyáink álmai is szólnak hozzánk e lapokról, amely álmok magyarázatait az 1756-iki esztendőben megjelent *Álmos Könyvetské*-ből gyűjtöttem. Már az ismeretlen, régi szerző is azt írja sárgult könyvében, hogy az éjjeli látásokat, jelenéseket és álmokat a régi álmoskönyvekből és bölcs emberek nagy mesterséggel összegyűjtött tapasztalataiból szedegette össze. Elöljáró beszédében hivatkozik Pliniusra, mert nem minden álomnak szabad hinni. Az álom sok és különb-különbféle. Némely álom csak a mindennapi cselekedeteinket forgatja; némely pedig a vérnek nagy bőségéből és teljes voltából származik; és ez a sok vér megrekeszti nedvességével és párájával az agyvelőt, amelyből aztán a csodálatos éjjeli látások következnek.

Ugyancsak 1756-i *Álmos Könyvetske* írója hivatkozik Ciceróra, aki azt mondja: „Az embereknek, akik mértékletesen és józanon élnek, álmuk rendszerint beteljesedik, amikor annak ideje elérkezett.” De felvonultatja a maga igaza mellett a régi magyar író Arisztotelészt és Fabianust is.

„Bölcs dolog az, ha az ember hanyatt fekszik, sokkal több és csudálatosabb dolgok forognak előtte, mint mikor oldalt fekszik. Sőt az időn is áll: mert ha az ember vacsora után mindjárt elnyugszik, jól és erősen aluszik, álmodik is, de az ember nem vésheti eszébe az álmot, hogy megfejtse, mert az álom kimegy a fejéből.”

*

A természet szerint való álom, amely által minket az Isten tanít és int a jövendő dolgokról, kétféle:

Az egyik az éjfél előtti álom, amelynek a régi, bölcs emberek szerint semmi magyarázata nincs, mert az még jóformán mindennapi életünknek, gondolatainknak, teendőinknek, hangulatainknak folytatása. „Semmi magyarázata bé nem telik, nem is szükség rá számot tartani.”

A másik álom: a *hajnali* álom, amely megmarad emlékezetünkben, amelynek magyarázata érdemes. Éjfél után kakasszóra ugyanis: már megtisztul a vér és a szív a „bűnös páráktól", amelyek az eledel és a mindennapi élet folytán elrekesztik az agyvelőt. Megnyílnak a helyek testünkben, ahol a mi lelkünk és okosságunk nyugszik.

A szívünk felejti a bánatot, a mindennapot, és bántódás nélkül álmodik.

1756-os *Álmos Könyvetske* tehát a hajnali, azaz az éjfél utáni álmok magyarázatát javallja.

Különösebb jelentősége van az évszaknak is, amelyben álmodtunk.

Nyáron a nap közelsége, ősszel az esős éjszaka, télen havas föld felett bolyongó hold, tavasszal a szél zúgása: befolyásolja álmainkat.

De nem csoda, hogy ily körülményesek voltak 1756-ban Magyarországon az álomfejtések. Bővérű, jól táplált, vérmes magyarság lakott a Duna és a Tisza mentén. A disznótor, a szüret, az ünnepnap, névnap pontosan megtartatott. A has örökös ellenségeskedésben volt a lélekkel. Kicsattanó arcú ősanyáink, potrohos ősapáink meleg dunyháik alatt sok bolondot összeálmodtak, amely álmok között az *Álmos Könyvetské*-nek kellett rendet csinálni. Ezért találhatók olyan álomképek az 1756-os könyvben, amilyen álmok manapság már nincsenek. Ki álmodja napjainkban, hogy kobzot (lantot) ver? (Ami azt jelenti, hogy: tested őrizd a gonosztól.) Ki hord álmában kéziját? (Amely szükséges dolgot jegyez, amelyben el kell járnod.)

*

1799-i Esztendőbeli megnagyobbított álmoskönyv a Lottériában megjátszásra ajánlható számokkal jelenik meg. Hozzátétetett a *képes* álmoskönyvecske, amelyben előadatik, hogy az álomban látott dolog micsoda számokat jelentsen, mely szerint ki-ki szerencsét próbálhat.

Itt aztán elgondolkozhatunk, vajon ki találhatta ki ezeket a számokat, amelyeket az egyes álomfejtések mellé biggyesztett a szerkesztő. Miért jelent 68-at pogácsát enni? Miért a méhraj 36-ot? Pedig bizonyos, hogy az álmoskönyvi számoknak éppen olyan eredetük van, mint akár a zsidók vagy az ősmagyarok szent számainak, ámde elfogadható magyarázatot e számok létrejöttére nem lelni a régi könyvekben. Valószínű, hogy ismét azoknak a „bölcs, öreg emberek"-nek megfigyelései, tapasztalatai irányadók az álmoskönyvszerkesztő számjegyeiben, akik egyébként mindenféle „mesterkedéssel" hozzájárultak ahhoz, hogy tudjuk előre az időjárást, a száz esztendő előtt kimondott jövendőt! Ezek a régen eltávozott öregek figyelmeztettek tán, hogy milyen számok jöttek ki a budai lutrin, mikor ők lencsével álmodtak.

A mindentudó bölcsek sütötték ki, hogy miért jelent a részeg ember két 7-es számot.

Oly bonyodalmassá tenné *Álmoskönyv*-emet e régi számok magyarázata és felhasználása, hogy inkább lemondtam az álomfejtések mellé illeszteni szokott számjegyekről, bár bizonyosan sokan lesznek az olvasók között, akik ezt a hanyagságomat nehezményezik.

A kis lutrit már eltörölték hazánkban, és a szegény ember hiába álmodja a legjobb számokat, meggazdagodni többé nem lehet egy szerencsés álommal. Meg kell elégednie a szegénynek a távoli reménységgel, amely álmát e könyvben magyarázza.

Bucsánszky Alajos 1855-ben Pesten és Bagó Márton 1853-ban Budán kiadott álmoskönyvei (amelyeknek apjuk az 1833-i könyv) már a lutrizó közönség részére készülnek, álommagyarázatai szűkre szabottak, a legfontosabb a nagy numerus az álom mellett, ezért e könyveket kevésbé forgattam *Álmoskönyv*-em megszerkesztésénél.

De nem mulasztom el a könyvekből e kis vers felhasználását:

Álom és essős idő, magokban elmúlnak,
Gyáva szipák a' kik ezeken búsúlnak,
Hogy ollykor betellik némely látott álom,
Barátom, ámbár melly oldalról vizsgálom,
Csak olyan, mint mikor patkót talál a' vak,
De azért úgyebár, hogy bizony nagy kobak
Tesz patkó-szedőkké világtalanokat,
Te látó tanúknak sem hívod azokat.

amely mindenkori álmoskönyvek élére illik.

*

De nem sok hasznát vettem a mostani álmoskönyveknek sem, amelyek ponyván vagy kisebb könyvkereskedésben forognak; semmi közük sincs e könyvek álommagyarázatainak az ókori, perzsa, kaldeai, egyiptomi csillagjósok mesterségéhez. Az egyikben azt találom:

„Kossuth Lajos szobrára adakozni: dicsőség." A másikban: „Alagi lóversenyt látni: élvezet." - Nem, ezeket az álmoskönyveket nem mertem használni munkám szerkesztésénél. Nagyon valószínű, hogy a könyvkiadók szegény írnokainak önkényes álommagyarázatai foglaltatnak itt.

Ezenkívül bizonyosan csodálkozik az olvasó a sok nőnemű álmon, amely e könyvben felsorakozik. Például „ruhát teregetni", „kiáztatni", „abroszt fehéríteni", „befőzni", „arcfestékeket használni" leginkább nők szoktak. Viszont első pillanatban érdektelennek látszanak e mindennapi álmok - holott ez az élet. Bizony álmaink csak nagy ritkán emelkednek ki a hétköznapi életünk eszmeköréből. Nagyon ritka álmodozó az, aki végképpen itt tudja hagyni a földet, és messzeségbe emelkedik. A legtöbbet ruhafacsarásról, lyukas cipőről, új ruháról, némi kis jólétről álmodnak az emberek. Ezért ne vessük meg a mindennapi álmokat sem, mert ők jegyzik a valóságos életet. A nők álmai sokkal prózaibbak, mint azt általában a férfiak hiszik. Ezért azután némely oldalon tán elásítja magát a férfiolvasó a sok *nőnemű* álomtól.

*

Nagy segítségemre volt az ismert és közforgalomban lévő *Nagy Egyiptomi Álmoskönyv*-ön kívül egy német álmoskönyv, amelyet nagyon régen adtak ki Lipcsében. Szerzője persze ismeretlen, ámde álommagyarázatai oly csábítók és indokoltak, mintha egy mai korbeli Freud professzor jegyezte volna megfigyeléseit. (Általában azok az álomfejtések, amelyeket némileg eltérőnek talál az olvasó a rendes álmoskönyvek magyarázataitól, abból erednek, hogy Freud bécsi professzor úr álommagyarázatai engem is megragadtak, mint oly sokakat Magyarországon.) Egyes álomfejtéseknél ezért inkább adtam hitelt azon könyvek feljegyzéseinek, amelyek (bár régiek) valamiképpen megegyeznek a modernebb kor tudományos álomvizsgálatával. Ámde a világért sem szeretném, ha könyvemet tudákosnak vagy álbölcsnek ítélnék, mert itt-ott Freud professzor, illetőleg Ferenczi Sándor doktor nagyszerű tanításának nyomai mutatkoznak. A könyv lehetőleg ragaszkodik a legrégibb álmoskönyvek feljegyzéseihez, inkább bízik a régen meghalt, öreg „bölts" emberek megfigyeléseiben, mint korunk meglepően nagyszerű megállapításaiban. S így nagyon szerettem forgatni egy régi német álmoskönyvet, amelynek ismeretlen szerzője egy halott költőre: Shakespeare *Hamlet*-jére és Kerner Jusztinusz orvosra és íróra is hivatkozik az álomfejtegetések megerősítésénél.

*

Hosszú, csendes esték munkája ez a könyv. Amely estéken a forgatott sárga lapok mögött feltünedeznek félig-meddig porrá vált öregasszonyok arculatai, akik falusi ifjúságomban, pattogó tűz mellett oly jelentőséget tulajdonítottak az álmoknak, mint akár a valóságos életnek. Inkább a saját mulattatásomra, inkább hosszú telek csendes eljátszadozására, esti órák halk elfuvolázására szerkesztettem ez álmoskönyvet, mint azért, hogy bárki is hitelt adjon a következő soroknak. Álom: játék, mint az élet... Néha komolyra fordul a játék. Az élet is, az álom is.

1919. tél

Kr. Gy.

* * *

ÁLMOK

az emberről magáról, testi részeiről, leghozzátartozóbb tulajdonairól,
amint az 1755-i Álmoskönyvecske ezt kimagyarázza

Ha valaki álmodja, hogy háta megett valami történik: jövendő dolgokat jelez. Ha előtte történik: az a jelenidő.

A fő: fejedelemségre magyarázatik, de jelent tanítót, atyát, anyát és vér szerinti rokont is.

A két oldal. A jobb oldal, amelyen az oroszlán alszik, jelzi a férfineműségét az álomnak. Míg a bal oldal az asszonyember nemét mutatja.

Fül. A jobb fül a bátyát, a bal fül a nénét jelzi.

Szemek. A gyermekek.

Állak. A feleségek.

Szakáll. A férfi saját maga. Ha nő álmodja: a szakáll jelzi az ő hitvestársát, urát, parancsolóját.

Fog (felső): legnagyobb gyermekünk. Alsó fog: ifjabb gyermekünk. Fogak: gyermekeink. Fogak jelentősége még: egész háznépünk, aki kenyerünket eszi. A jobb felőli fogak: a véneket jelzik. A bal oldali fogak az ifjakat jelzik. A nagy fogak: rendszerint vagyonunkat, marháinkat, javainkat jelentik az álomban. De néha titkos dolgokat is. Míg az apró, éles fogak mindig titkainkat jelzik. Az első fogak a házieszközeinket is jelenthetik.

Haj (fehér): a rest ember jelvénye. Fekete haj a gyors emberé. Míg a veres haj gyors és kemény embert jelez.

Vér. A rokonságunk.

Váll. Az atyafiság.

Kebel. A gyermekek.

Kezek. A szolgák. A szolgálók. Olykor a mesterséget is jelzik, amely mesterséggel kenyerünket keressük.

Has és bél. Jószágunk.

Köldök. Atyánk és anyánk.

Belső testrészeink. Minden vagyonunk, amellyel az életben bírunk.

Szív. Férfinál: feleséget, asszonynál: az ő urát jelzi.

Máj. Gyermekeink boldogulását, keresetét mutatja.

Epe. Aranyat és ezüstöt mutat.

Lép. Az öröm képe.

Vese. A vér szerint való atyafi.

A szemérem helye. Jelzi szüleinket, rokonságainkat, a gazdagságot és olyan valakit, kit az ember titkon nagyon szeret. A combok is ugyanezt jelzik álmainkban.

Szemérem. Néha veszélyt mutat.

Térd. Utazás. Ezenkívül jelzi a jó barátot, a tréfaságot (és küldött követünket). Beteg ember térdéből valami kinő: az a halál.

Láb. Szolgáink és szolgálóleányaink.

Hát. A hátul való részünk esztendeinkre és idős voltunkra hivatkozik.

Ajk. Alkalmasint régi időt jelez. De a felső része: hosszabb időt és nagyobb vénséget.

* * *

ÉGI JEGYEK

Tizenkét jegy van, a legtöbb égi jegynek szerepe van az álomfejtésnél. A legrégibb álmoskönyvek, a középkori jóslatok, a misztikusok, varázslók, aranycsinálók, jövendőmondók elsőrangú fontosságot tulajdonítanak az égi jegynek, amely fölöttünk áll.

A lipcsei kiadás szerint jelentősége van az uralkodó bolygónak, amely abban az évben szerepét elfoglalja.

Valamint a naptárban megjelölt katolikus böjtnapoknak. Így különösen a karácsony adventjének, hamvazószerdának, valamint a kántorböjtöknek.

A tizenkét égi jegy közönségesen a tizenkét hónapot jelzi. Így: január Vízöntő hava, február a Halak hava, március a Kos, április a Bika, május az Ikreké, június a Rák hava, július az Oroszláné, augusztus a Szűzé, szeptember a Mérlegé, október a Skorpióé, november a Nyilasé, míg december a Bak hava.

Kántorböjtök esnek tavaszkor februárban: 12., 21., 22-én, nyáron májusban: 21., 23., 24-én, őszkor szeptemberben: 17., 19., 20-án, télen december: 17., 19., 20-án.

Az elsőrangú babonás napokról a könyv más részében találunk magyarázatot.

*

Az égi jegyek megmagyarázása

Ha a Hold kulcsa XI-et mutatna, mint éppen száz esztendővel ezelőtt, a babonás-könyvek mindenféle következményeket fűznek ahhoz, ha az ember álmában *vízcsobogást hallana*. Pedig ez nem más, mint a testnek a szomjúsága. Nagyobb baj van azoknál, akik úgy érzik, hogy a szívük szomjúhozik álmukban. Ez **Vízöntő** hava.

Hát még a vízpartokról hányan néznek a reggeli napsugárban eltáncoló szitakötő után? Nem kevesebben, mint a *halászok*, akik álmaikban is mindig **halakkal** foglalkoznak. Az álom vizein felveti magát az az aranyhal, amelyet minden halász szeretne megfogni egyszer életében. Álomban színültig telve van a háló zsákmánnyal, és az álombeli csuka se talál menedéket a halász elől.

A szabadban élő emberek, *pásztorok*, gazdák, földmívelők szebbeket álmodnak, mint a királyok, mert az ő álmaikhoz az éji szél és a **kosok** *bégetése* szolgáltatja a muzsikát, amit azok nem hallanak. Az álom tengeréből előjönnek a nyájak, amelyeknek aranynapsugárból van a bundájuk. Az álom földjein nő meg a búzakalász olyan magasra, hogy azt ember el nem érheti. Az álom mezőin olyan kövér a legelő, mint akár a bibliai József hét bő esztendejében.

Hát azok a *komor férfiak* **(a bikák)**, akik látszólag oly magányosan állonganak életük folyamán, mint a fenyőfa a hegytetőn: vajon nem álmodnak-e azok is olyan dolgokról, amelyekre bizonyos szívdobogással gondolnak vissza felébredésük után? Nincsen az a zordon, asszonytalan férfi, akit álmában valaha meg nem simogatott volna valamely láthatatlan asszonynak a keze. Felébredéskor ám hiába nyúlnak a szívük gödréhez, már eltűnt onnan az a drágalátos női kéz - ám az álom velük marad darabideig, mintha valami virágoskert illataiból jöttek volna ki.

És ha betekintünk a *meddő asszonyok* álmaiba, mit látunk ott? Ha nem is egész gyermekkertészet kacag és hempergőzik az álom tavaszi mezőségein, de az **ikrek**, azok a várva várt égi jövevények ott vannak minden gyermektelen asszony álmaiban, még ha napközben irtózna is a gyermeksírástól. Nem ritkaság, hogy ezek a karban fogódzó csecsemők olyan nők álmaiban is előjönnek, akiknek nincs még bekötve a fejük, és a leányzó nem meri senkinek bevallani álmát.

Az álom nemcsak a jövő időt példázza (amelyben a babonások hisznek), hanem az *elmúlt időket* is, amelyben az álmodó **rák** *módjára* visszafelé megy azokon a bejárt életutakon, amelyekre már nem is emlékezik. Azért eszmélünk fel, hogy az álmainkban látott arcokat láttuk valahol, valamerre, de ébrenlétünkben azokra sohase emlékezünk. Ezeket az arcokat hívják álombeli ismerősöknek, akik elmaradtak valahol a múlt időben.

Hát azt az embert nem ismered-e, kedves mesehallgató, aki álmában mindig **oroszlánokat** *győz le*, és az oroszlánok kitépett sörényét még felébredéskor is keresi a kezében? Gyáva kis papucskészítő ő valahol a damaszkuszi kapu mellett, ahol a Keletre utazók igazíttatják meg vele sarujukat. És a kalapálás aznap vígabban folyik, amikor a suszter néhány oroszlánt álmában legyőzött.

Mindenki álmodik. Csak az a különbség az álmodók között, hogy egyik ember sokáig magában hordozza álmát, amíg a másik nyomban elfelejti: elfújja a hajnali szellő, mint a viráglevelet. Legtöbbet persze *a nők* álmodják. A nők között ritka az olyan, aki álmát nyomban felébredés után elfelejtené. Nyitott szemmel is utánanéz az álom tovaszálldosó lepkéjének, amely néha csak olyan igénytelen, mint egy káposztalepke, máskor pedig nyugtalanító, mint akár a nők hajába **akadt** halálfejes pillangó, különösen **Szűz** havában.

A nők után az álmok karavánjai nagyon szeretnek éji tanyát verni ama vasrostélyos ablakok körül, ahonnan sápadt képű emberek nézegetik a hold fogyását vagy telését. *A rabok álmai* könnyűvé teszik a **mérlegnek** azt a serpenyőjét, amelybe szomorú életsorsuk van vetve, a másik serpenyőbe pedig a kegyetlen törvény. Csak nézzük meg azokat a képeket, amelyeket felébredése után rajzol a szegény rab a börtöne falára. Vagy hallgassuk meg, hogy a börtönlakók hogyan magyarázgatják egymásnak álmuk jelentőségét! Rájövünk, hogy olyan helyen járunk, ahol az álmokat nem szokás nyomban elfelejteni.

No most végre elérkeztünk ahhoz az emberhez, aki *elveszítette az álmát*. Elveszítette, és soha többé nem tudja megtalálni, és ezért kínozza magát **skorpió** módjára. Tudja, hogy valamikor nagyon jót, nagyon kedveset álmodott, amely boldoggá tehette volna akár egész életére is - de álmát könnyelműen elfelejtette. Most már aztán szaladhat utána. Az elveszített álmot soha nem találja meg.

Nem mind bátor ember az, aki oroszlán módjára a jobb oldalán alszik. De ahhoz már bizonyos bátorság kell, hogy az ember *a szívére feküdjön*. A szív tele van mindenféle ismeretlenségekkel, amelyek sokkal korábban kelnek fel olyankor az ember mulattatására, valamint kínzására, ha őt testünk nyomásával hallgatásra akarjuk kényszeríteni. Hiába nyomjuk el a szívet álom közben:

a **nyilas** akkor is eltalálja őt, ha kéznél van. Nagyon rossz dolog az álombeli szerelmeskedés, mert nagyon ritka esetben talál kielégülést az ébrenlét óráiban. Az álmában megszerelmesedett ember vagy asszony mindig tanácstalanul nézeget a világban. Mindez pedig azért van, mert a szívet védeni akarjuk a nyilas elől.

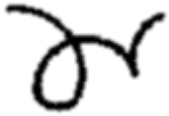

Mikor született a *féltékenység*? Száz eset közül kilencvenszer álomban jön elő ez a kínzó, gyötrelmes érzelem, mert álmában az álmai elől nem hunyhatja le szemét az ember, mint azt éber állapotban tenni szokta bizonyos nemszeretem dolgok felett. Vigyázzunk az álombeli féltékenységekkel. Vigyázzunk az álombeli **bakkecskével**. Nyomban költsük fel azt, akit álmában sírni, sóhajtozni hallunk.

* * *

MINDENNAPI ÁLMOK JEGYZÉKE

Jelmagyarázat

Kerner vagy (K. J.) jegyzi Kerner Jusztinusz német költőt és orvost, aki kétszázötven esztendő előtt alapos álmoskönyvet írt.

Radics Mária vagy (R. M.) jegyez egy kilencvenesztendős, öreg magyar úriasszonyt, aki feljegyzéseit nekem ajándékozta.

Szűrszabó mutat egy dunántúli öregembert, aki néhány útbaigazítást mondott.

Zadeka Márton: (Z. M.) az orosz álmoskönyv.

(*D. G. Gy.*) jelzi egy nyugalmazott színész jegyzetét.

F. S.: Egy hírneves pesti orvos közlése.

S. j.: Saját jegyzetek.

Az évszámok és nevek mutatják az álmoskönyvek kiadási éveit.

*

A, Á

Abc. Unalmas nap ásít, hosszú este vár.

Kerner szerint: Gyermekáldást jelez. 1885-ös *Álmoskönyv* szerint: munkásembernek jó, hivatalnoknak gonosz; azoknak is jó, kik gyermeket kívánnak.

Ábécé, amelynek betűi üldöznek, és mindenféle szörnyalaknak, boszorkánynak, sárkánynak stb. látszanak: szerelmi félelem a fiatalkorban. (*F. S.*)

Abaposztó. Ha viseled: kényelem, nagy kanál és puha ágy vár rád. Ha látod: nem sok jót jelent.

1756-os szerint: lakodalomban pórul jársz.

Abálni. Örömed szennyes.

Újholdkor: nőknél ártalmas.

Aba királyt látni, vagy vele beszélni. Gazdag ember barátsága. (*Legrégibb magyar álmoskönyv*.)

Jegyzeteim szerint: öregember szerelmét is példázza.

Abauj megyében időzni. Módos embernek kellemetes; szegénynek újabb nyomorúság. (1833.)

Ablakot látni. A vád alól felmentenek. Szabadulás rabnak.

Holdtöltekor: nőknél szerelem.

Ablakokat nyitni. Hideg időjárás.

Vízöntő havában: nagy hó.

Ablakzár. Szószátyárságod miatt megszidnak.

Ablakon kinézni. Vendéged elmarad.

Szent Mihály napján: hosszú tél. Szélvész.

Jegyzeteim szerint: idegen házban sétálni és idegen ablakon kitekingetni: asszonynál szerető jegye, aki jön. Idegen ablakon át idegen arcot látni: szomorkodó házasélet jele.

Ablakból kimászni. Ne menj a vásárra, mert elkötik a lovad.

Ablakból kiesni. Veszedelembe rohansz.

Ablakot törötten látni. Halaszd el utazásodat.

Bak havában: nagy szerencsétlenség.

Ablakrámába üveget illeszteni. Ellenségednek beverik fejét.

Ablakfa. Nőnek pletykát; férfinak hazugságot jelent. (1833.)

Abortálni. Ne higgy a csábítónak.

Holdtöltekor: ballépés.

Jegyzeteim szerint: nőnek mindig gonosz.

Abrak. Betegnek egészséget jelent.

Abrakoltatni. Szerencsés házasság.

Újholdkor: pénzt is jelent.

Abrakostarisznya. A gazda bánkódik, más: hamis hírt kap. Oroszlán havában: hosszú ősz.

Abraktartó, ha teli: szerencsét jelent; ha félig vagy egészen üres: nagy fösvénységben lesz szenvedésed.

Bak havában: nagy fagy, hó, zúzmara, késő tavasz. (*Z. M.*)

Ábrahám ősapát látni. Családodban boldogság; asszonynak gyermeket is jelent; leánynak közeli házasság; megszaporodik családod. Ez az álom jelenti még a hetedik gyermeket is.

Újholdkor: megholt apád vár a másvilágon.

Ábrázat, arc. Szép arcot látni: szórakozás, öröm, bál, lakodalom közelségét jelzi.

Mosdatlan, rút arc: súlyos gondokkal görnyeszti vállad. Eltakart arc: gonosz titkok birtokosává tesz. Saját arcod a tükörben: nőknek irigységet, bosszúságot jelent, mindenesetre lehet készülődni hosszú betegségre; férfiaknak pedig kívánságuk teljesedik. Vízben látod arcod: nőknek leánykát, férfiaknak fiúcskát ígér az álomfejtő. Gyönyörű, idegen arcot vízben látni: hosszú életet, nagy szerencsét jelent;

míg ugyanott a csúf és sárga arc közelgő halálod hírnöke. Ha álmodban arcszíned változik, változásod lesz hivatalodban is. Ha sápadt az arcod: betegség csoszog küszöbödön. Festett arc látása: asszonynak, ha neki magának nincs szüksége festékre, igen jót jelent, míg férfiakat pletykába, gyanúba kever. Ábrázatot mosni: megbánod, hogy nyíltszívű voltál. Ábrázatot szépen rajzolni: legényt a leánynak, szép szeretőt legénynek, özvegyasszonynak kérőt hoz. (1883.)

Újholdkor látott arc, ha szép: szerelem; ha sápadt: halál. Oroszlán havában látott arc: asszonyt remélhetünk, férfi szerelembe esik. Adventben a festett, de szép arc: farsangkor lakodalmat jelez. Kántorböjtben: szerelmi bánatot. Hamvazószerdán arcot mosni: szomorú böjt, amelynek vége csak a fecskék megérkezésével lesz. Bak havában öreg ember arcát látni: egészséged megromlik a következő esztendőben. (*Z. M.*)

Jegyzeteim szerint: arcot, amelyet a múlt időből ismerünk, farsangi maskarában - férfit álszakállal, nőt parókásan - látni: boldogtalan jelent jegyez. Arc, amely gyermekkorunk óta nem mutatkozott előttünk a valóságban: ugyancsak szerencsétlenséget mutat. Apa arca: bánat. Anya arca, ha nő látja: elégedetlenség a szerelemben. (*S. j.*)

Abroncs. Hordón: segítőkéz. Kádár álmában: szükség, míg a vincellér sok tennivalóra készülhet. Törött abroncs rossz hírt görget házadba.

Mérleg jegyében abroncsok (épek): jó szüretet, (töröttek) silány szüretet jeleznek. (*R. M.*)

Abrosz. Mérgelődéssel telik el napod, mert önmagadban csalódtál. A tépett abrosz titok tudójává tesz. Míg a tiszta abrosz nagy örömöt ígér. Ha szennyes abroszod, vigyázz rágalmazóidra. Abroszt lengő szélben akasztani, asszonynak vidámságot jelent. (*K. J.*)

Újholdkor: abrosz nagy szelet is jelez. Kos jegyében: virágos, szép tavaszt. Bak havában tépett abrosz: elválsz az uradtól, szennyes abrosz: szerencsétlenség, nagyon fehér abrosz: farsangban férjhez mégy. (*S. j.*)

Jegyzeteim szerint: abrosz, amelyet azért borítunk fejünkre, hogy ismeretlennek tűnjünk fel, jegyez változást egy régi szerelemben. Jelent új, boldogtalan viszonyt is.

Acél. Talpaltass csizmát, mert utazást mutat álmod. De ne csodálkozz, ha veszekedésbe keveredsz.

Ács. Tűzvész, vihar, veszedelem harsogása jár az álombeli áccsal. Vigyázz padlásodra.

Holdtöltekor: építkezés.

Jegyzeteim szerint: ácsok, akik háztetőkön dolgoznak: házastársak között válást jelentenek.

Ácsorogni. Szégyen mossa arcodat.

Adakozni. Szegény embernek adakozol: költekezés, váratlan kiadás vár rád; alapítványt teszel: vagyonodban gazdagabb leszel. Adakozásból élsz: rossz napok következnek szegény fejedre.

Adó. Ha kapod: nehéz munka előtt állasz; ha fizeted: csinos nyereség mutatkozik vállalatodban.

Adóssá lenni. Betegnek halál, egészségesnek gonosz indulat.

Kántorböjtben adóssá lenni: régen látott vendéged jön. Nyilas havában: csendes tél, közeli tavasz.

Jegyzeteim szerint: minden adósság, amelyet álmodunk, egy meg nem tartott ígéret jegye, amelyet nőknek tettünk. A nők ritkán álmodnak adósságaikkal. Ha segítségért kiáltasz álmodban adósságaid elől: kishitűség s egy naiv cselekedet közelgő jegye. Adósság, amelyet letagadunk: halálos bűn.

Adósságból élni. Vándorlegény jön fedeled alá, aki égő pipával alszik a szalmában.

Adósságot fizetni. Betegnek egészség.

Adósságot fizetni újholdkor: szegénység. Mérleg havában: viharos, zord ősz, károd lesz a gazdaságodban, korán hozd rendbe a szánt. Szent András napján: változás az árendában. Adventben, ha adósságod ezüstpénzzel fizetted: hosszú életkor.

Adósságot megkapni. A szél kibeszéli titkaidat.

Adriai-tengert látni. Szeles idő. Rövid ősz, hosszú tél. (1833.)

Áfiumot olvasni. (Zrínyi Miklós tollából.) Régen látott barátoddal találkozol. (1833.)

Áfonyát enni. Lakodalomba hívnak.

Az 1755-i álmoskönyv szerint: boros fővel ne ülj szánkóra esti időben, mert álmodban lecsúszol a szánkóról.

Jegyzeteim szerint: áfonyával akkor is álmodunk, ha régen látott, de nem ismert nő ismeretsége közeleg. Negyvenéves nők álma.

Afrikába menni. Legtitkosabb kívánságod váratlanul teljesül, de nagyon megbánod. (*K. J.*)

Ág. Őrizkedj az álbaráttól.

Ág (zöld és virágos): nagy tisztesség. Ág (száraz): szükség, gond, rossz esztendő. Ágat letörni: civakodás a háznál. Ágon ülni: vigyázz jövedelmedre, mert hamis utakra téved.

Zöld ág télhavában: régi szeretőt is jelez. Nagyböjtben zöld ág: gyermekeidben örömed lesz. József napján zöld ág méhrajjal: munkás, megelégedett esztendő. Bika havában ág: mértékletességet jelez. Újholdkor száraz, vékony ágak azt jelentik, kísértet jár a házban, és rövidesen látni fogod. Sok ág Szent Mihály napján veszekedést jelent a szolgákkal és szolgálókkal.

Jegyzeteim szerint: későbbi öngyilkosok gyakran álmodnak ággal. A zöld ág rendszerint öregasszony jegye. Míg a száraz ág fiatal nőt mutat.

Agancs. Megcsalnak, kinevetnek, hátad mögött kigúnyolnak.

Agár. Vadászembernek jó jel; másnak hasznot ígér.

Agár (vadásszal). Betegnek közeli gyógyulás; egészségesnek szórakozás.

1799-es álmoskönyv szerint: új dolgot hallasz. Agár, ha fut, és fog valamit: nagy mulatság; ha áll az agár: felesleges kiadásod lesz, amely miatt fáj a fejed. Agarat látni: az 1855-i álmoskönyv szerint azt is jelenti, hogy gyáva emberekkel lesz dolgod.

Jegyzeteim szerint: agár, amely lábunknál hever, jegyez diadalmas szerelmet.

Agarászni. Tilosba tévedsz.

Aggastyán. Állandó folytatása mulatságos életednek.

Az 1759-i álmoskönyv szerint: aggastyánt látni, nehéz jövő, hosszú élet; aggastyánná lenni: nyomorba jutsz.

Aggastyán Skorpió havában: szegénység. Kántorböjtben: változás. Fogyó holdnál: elveszítesz valamit ifjúságodból. Esetleg fogat vagy hajat.

Jegyzeteim szerint: aggastyán nők álmában és különös helyzetben: megszégyenülés jegye. Fiatal nőknél aggastyán mindennapos álom, ezért mélyebb jelentősége nincs. Férfinál aggastyán sohase jó. (*S.* j.)

Agglegény. Szerény szerencse.

Aggodalom. Betegnek változás, egészségesnek öröm.

Ágy. Ágyat látni: fiataloknak házasság, öregeknek váratlan öröm és vigasság.

Ágy üresen és nyitva: haláleset. Ágyban aludni: restség vagy gyengélkedés. Ágy rossz és piszkos: családi szerencse. Ágyat égve látni: baj. Ágyat ékesítve látni: hű házastárs. Ágyat venni: szegénynek költekezés, gazdagnak szegénység. Ágyláb: ellenség, vigyázz feleségedre. Ágymelegítő: házasság. Ágynemű: nyugalom, némelykor betegség. Ha fehér az ágynemű: egészség, ha színes: időváltozás. Ágyneműt mosni: takarékosság. Mással mosatni: pazarlás. Szennyest látni: szégyen vagy szerencsétlenség. Szennyes ágyban feküdni: veszélybe jutsz. Ágyat áthúzni: üres lesz kamrád. Ágyat szellőztetni: jólét, amely miatt szégyenkezel. Ágyban feküdni valakivel: családi szaporodás. Ágyban látni valakit: házasság. Ágyból kikelni: egészség. Ágyasházba rekesztetni: veszedelem.

Az 1755-ös könyv szerint: csúnya pletykát is jelent asszonyok részéről.

Újholdkor ágyat álmodni: szerelmi csalódás. Kántorböjtben ágyban lenni: változás az egészségben. Szent Mihály napján az ágy: költözködést jelez. Esős napon: szerelmi vágyódás; házasságot forgatsz fejedben. (1833.)

Jegyzeteim szerint: ágy, amely békákkal és egyéb szennyes dolgokkal van teli, mutat hónapszámot. Halottas ágy: fájdalmas szerelem. Nászágy: csalódás. Idegen ágy: boldog szerelem. Ágy, amelyben valaki alszik: egészséges kívánság. Mozgó ágy: bánat. Vízen úszó ágy, amelyet egy hal nyelne el: ismeretlen veszedelem. (*S. j.*)

Agyag. Szerencse tart stációt házadnál.

Agyag és sár. Betegség lappang ágyad körül. Akiknek mesterségükhöz tartozik az agyag: azoknak szerencse.

Agyaggal dolgozni. Jólét. Disznótorba mégy, ha tél az idő.

Agyagbánya. Harag piroslik homlokodon. Asszonynál: pletyka kerekedik.

Agyar. Az 1755-ös álmoskönyv szerint: szolgáid verekedésbe fognak.

Jegyzeteim szerint: agyar jegyez erőszaktételt.

Ágyék. Ha fáj: váratlan meghívás. Sovány ágyék: üres kamra; kövér ágyék: gyermekáldást ígér.

Újholdnál: változás szerelemben. Karácsony adventjén: gyermekáldás.

Szent Mihálykor: öreg feleség, fiatal szolgáló jele. Szilveszter napján: lányod férjhez megy. Ha a bárányok már táncra kerekednek a szabadban: betegség.

Jegyzeteim szerint: ágyék és környéke mindig csalást mutat.

Agyonnyomni valakit. Az 1855-ös szerint: perbe kerülsz rokonaiddal.

Agyonlőni valakit. Háborús idő.

Agyonszúrva lenni. Szükség, gond, éhség, a bibliai három pajzsos emberek jönnek látogatóba.

Agyonütni valakit. Légy mértékletes ételedben, italodban.

Ágyút látni. Újdonságot hallasz.

1855-ös szerint: ágyút kisülni látni: rémülés.

Ágyú (egyedül, kocsi nélkül): kellemetlen hír. Ágyú mellett katona: jó reménység. Ágyúdörgést hallani: őrizkedj attól a helytől, ahonnan hallod.

1833-as szerint: ijedtség, veszedelem, revolúció.

Ágyúzást látni, de nem hallani: egy ígért ajándék elmarad. Ágyún ülni: jókedv. Ágyút tölteni: rossz barátság. Ágyút kocsi nélkül a földön fekve látni: rossz jel. Ágyút elrontani: alattomosság. Ágyúlövés: gond. Ágyút szerezni: eredményes munka. Ágyúgolyó: haláleset. Ágyúöntés: hamisság.

1859-es könyv szerint: bezárnak.

Jegyzeteim szerint: ha ágyúzást messziről hallasz: időváltozást jegyez.

Áhítat. Javadra szolgál a keddi nap, Szent Antal estéjén szerencséd lesz gazdaságodban. (*Z. M.*)

Ajak. Udvarló jön a házhoz; ha piros és szép az ajak: csókot kapsz; ha sápadt: rosszat mondanak rólad. Ajak, ha vastag: csúfság ér. Ajak, ha vérzik: csalódás szerelmedben.

Az 1759-es szerint: ajak leánynak új szeretőt is jelent.

Jegyzeteim szerint: ajakkal álmodni többnyire kielégítetlen szerelem jele. Féltékenység.

Ajándék. Nőnél: kedvest szerez. Ajándékot kapni: kellemetlenséggel küzdesz, óvakodj az ajándékozótól. Ajándékot adni: nagy örömed és szerencséd lesz, talán megházasodol.

Az 1758-as szerint: az ajándék közeli halált is jelez.

Újholdkor: az ajándék egész biztosan új pénzt jelez erszényednek. Szent Mihály napján: kiadást. Kántorböjtben: betegséget. Kedden ajándékkal álmodni: rossz szomszédság. Húsvét hétfőjén az ajándék: vőlegényt jelez a lánynak. Húsvét keddjén: szerelmi bánat.

Ajókát enni. Pénzt pazarolsz.

Egy régi talián könyv szerint: jegyez betegséget a vastagbélben.

Kerner az ajókát elsőrendű jegynek veszi a közelgő gyermekáldáshoz.

Gvadányi Márton szerint: gyomorrontás mértéktelenség után. Ajókát enni egy asszony ágyában, aki már nem szeret: feledékenységet jelez.

Ájtatosság. Jóhiszeműség. Ájtatos nőt látni: hűséges hitvestársad javadra gondol. Ájtatos pap: barátod tévútra vezet. Ájtatos apácát látni: boldog szerelemben lesz részed.

Ajtó. Nyitott: közeli látogató. Csukott: valami tervedről lebeszélnek az üres fecsegők. Törött ajtó: családi perpatvar. Ajtócsikorgást hallani: váratlan vendégség és kellemetlenség.

Veronika napján: az ajtó várt szerelmest jelez. Dorottya napján kikosarazást. Húshagyón: öregséget. Holdtöltekor: öregember látogatását, negyven vértanú napján: üres kamarát, nagy szelet, végrehajtót, könnyelműséget mutat. (*Régi magyar álmoskönyv.*)

Nyitott ajtó, amelyre félelmetes, idegen ember szemünk láttára felakasztja magát: balszerencse. Ajtó, amelynek zárjáról idegen ember viaszmintát veszen, és nekünk támad: asszonyi hűtlenség, udvarló jegye. (*S. j.*)

Ajtónálló. Szolgaságba jutsz. Ajtónálló a királynál: nagy úrral lesz dolgod.

Ájulni. Betegség. Ájult nőt látni: kacérságot tapasztalsz.

Akácfa. Légy elővigyázatos.

1855-ös könyv szerint: jó szerencsét is jegyez.

Akácfalevél kalapra tűzve: jó kedved lesz. Ha földre hullott: szegénység.

Akácfára mászni: pajkosság.

1756-os szerint: nagy, de rövid öröm.

Akadály. Baljóslat.

Akaratosság. Szeretőd tilosban jár.

1799-es szerint: közeli változást jelent szerelmedben.

Akasztás.

Ha akasztani visznek, de csak fejedet vennék, és te elrejteznél az emberek között: a te irigyeid elelvesztenének, ha más jámbor barátaid nem fognának melletted. (1756.)

Más magyarázat: bátorságodnak köszönheted szerencsédet. Ha saját magadat felakasztod, és látod: szerencsés hírt hallasz. Felakasztod magad, de nem látod: bűnbánat. (1855.) Akasztófát látni: hamis barátok miatt nyugtalanság. Akasztófát látni (marhakereskedőnek): szerencse; más kereskedőnek: változás az egészségben. (1820.) Ruhát akasztani a padláson: pihenő. Akasztott embert látni: látogatás.

Akasztást látni Lőrinc napja előtt: feleséged a szőlőben szerelmeskedik. Saját magad felakasztod kántorböjtben: ifjú leányrokonod násznagya leszel. Nagyböjtben: lányod szégyenbe esik. Akasztott embert levágni: Mihály havában nagy szélt jegyez. Akasztani Skorpiónál: disznóban kár, asszonyban szerencse, gyermekben bánat. Akasztott ember szemét nyitva látni Kerner szerint gazdának rossz esztendőt jegyez.

Jegyzeteim szerint: az önakasztás mindig valamely nagy szerelmi örömet is jegyez. Felakasztanak, de nem a nyakadnál fogva, hanem derékon át: gonosz öregség jegye. Felakasztanak és megvernek: asszonyi hűtlenség. Mezítelenül felakasztanak, és nyírfavesszővel megvernek: elégedetlenség a nőknél. Lábadnál fogva felakasztanak, de nem érzel szenvedést: új női ismeretségjele. Akasztott embert a padlásról lejönni látni és vele csókolódzni, nőnek igen jó. (*S. j.*)

Útonjárónál: akasztott ember jegyez csalfaságot.

Akna. Nehéznek gondolt munkádat sikerrel elvégzed.

1855-ös könyv szerint: szerencsés vállalatba kezdesz.

Akó. Vigasztalódsz bánatodban.

Akol. Nemsokára meglopnak. Akolban lenni: megöregszel. 1820-as szerint akolt látni: eléred célodat. Akolban születni: üdvösség. Akolt tisztítani: jól gazdálkodol. (*K. J.*)

1756-os könyv szerint: akolban szerelmeskedni: megbetegedést jelez.

Alabárd. Verekedésbe keveredsz. (*K. J.*)

1756-os könyv szerint: megcsalnak.

Alabástrom. Új barátot, barátnőt találsz: Vagy: temetésre mégy.

Álarcot látni. Kárt szenvedsz, veszekedésbe kerülsz. Farsangkor: tánc. Álarcosbál a múlt századbeli német könyv szerint: ha férfi álmodja, nőt kap, nő férfihoz jut.

Újholdkor álarcban járni: nagy változás. Nagyböjtben: csapodárság.

Jegyzeteim szerint: álarc mindig valamely titkos dolog jelképe, amelyet szégyellünk. Mást álarcban látni: megvetés jegye.

Alagút. Titokra jössz.

Aláírni. Nevet: pörösködésbe keveredsz.

Aláírni Katalin után: farsangolni mégy. Adósságba, esetleg rossz házasságba keveredel. Újholdkor írást adni: rossz; várd meg a következő napot, amíg megérik elhatározásod. Bort eladni, és írást aláírni: januárban üres pince.

Alamizsna. Adni: megelégedett jövő, áldás, tisztesség, gazdagság. Kapni: megszégyenítés, becsületbe gázolás. Alamizsnát elfogadni: keményszívűséget jelez.

Alattvalónak lenni. Öröm. Ugyanez, ha nagy úr álmodja: betegséget jelent.

Alázatosság. Magaslatra jutsz. (1759.)

Alámerülni vízben: titkot tudsz meg. Alámerülni és látni: értékes ajándékot remélsz.

Egy múlt századbeli német álmoskönyv szerint: nagy hasznod lesz egy felderített titokból.

Áldozat. Jó egészség, öröm. Áldozatot hozni: szép jutalmat remélhetsz munkádért. Áldozatot kierőszakolni: nagy kellemetlenség. Áldozati ajándékot lopni, a lipcsei nagy álmoskönyv szerint: igen rossz jel.

Álca. Óvakodj az édeskés szavaktól. Álca (ha a lábadnál a földből búvik elő): elcsábítanak. Ha lány álmodja: veszélyben erénye. (*Lipcsei*.)

Áldás. Adni: jelentősége hűség és szerencse. Áldást kapni paptól: az 1759. könyv szerint: járványos betegségbe esel, amely betegségben sokan elpusztulnak a városból. Áldást kapni zárdafőnöknőtől: egy asszony szerelemmel gondol rád. Áldozni: öröm. Gazdának bő termés, szegénynek nélkülözhető kiadás. Áldozat: hű barátság. Áldozati bárány: alkalmad lesz szükséget, szegénységet enyhíteni. Áldozó pap: jó. Áldozást inni: megcsalnak. A lipcsei régi álmoskönyv szerint: vigyázz az asszonyi renden lévő háznépedre.

Áldást kapni öreg szülőtől András éjszakáján: lánynak férjhez menést, legénynek házasságot jelez. Ha szülőnek ugyanakkor fehér a haja: temetést mutat. Holdtöltekor megáldatni: elveszted gyermeked; újholdkor: hajadonnak nem jó, asszonynak gyermekáldás. Május havában megáldani: szűznek szerelem, öregnek fájdalom. Szilveszterkori áldás: fejedelemnek halál, szegénynek jó esztendő. Protestánsnak katolikus áldás: megkárosodás. Idegen öregember áldása: lánynak bujaság, férfinak barátság. (*Régi magyar könyv*.)

Alföldre menni. Csendes élet. (1759.)

Alélni. Betegnek nem jó, egészségesnek: gyönyörben lesz mulatsága. Elalélni látni: ismeretlentől jót kapsz. Nagy aléltság: reménybeli örökségedet más örökli. Kis aléltság: gyönyörben lesz részed egy nőtől.

Alfel. Pletyka.

Kerner Jusztinusz szerint: asszonynak: időváltozás, férfinak: öröm.

Jegyzeteim szerint: szégyen, károsodás.

Gvadányi Márton szerint: betegség.

Álhaj (melyért kinevetnek): keserűséget szenvedsz. Álhaj (máson): becsület.

Kerner szerint: idegen haj testeden: csalfaság.

Alkermes. Jó mulatság. Alkermest pálinkához használni: keresztelő. Alkermessel festeni: hűség.

Alkonyat. Csendes jó reménység. Alkonyatban sétálni: szerelmi viszony.

Alkonyatban érkezni egy idegen városba a lipcsei nagy könyv szerint: betegséget jelent.

Alku. Légy óvatos.

1759-es könyv szerint: fukarságot jelent. A német álmoskönyvben jó egészség mondatik.

Alkudni. Veszekedés, nagy haszon. Alkuvásból engedni: károd lesz.

Áll (arcon). Ha kövér: jó; ha ösztövér: gonosz.

Álkulcs. Meglopnak.

Állni. Igaz utaidon szerencséd lesz.

1855-i könyv szerint: igazságtalansággal találkozol.

Állat. Ha saját állatodat eteted: szerencse és vagyon. Állatot legelni látni: hű barátot bírni. Különféle állatot látni: idegen emberekkel közlekedni. Állatot szelídíteni: nehézségeket türelmesen elviselni. Állat (kitömött): képzelt veszély. Állat, ha kövér: sorsjegyedet kihúzzák. Állat, ha sovány: gondjaid lesznek. Állatot menni látni: nehéz gond a küszöbödön kopog. Állatot etetni: mások gondját veszed válladra. Állat, ha üldöz álmodban: nehézségekbe ütközöl. Vérengző állat: ellenségeskedés. Állatot beszélni hallani: vigyázd meg, amit mondanak, mert beteljesedik. (*Az összes régi álmoskönyvek tartják ez igazságokat*.)

Állatot Oculi napja után látni: gazdagság. Állat, ha víg, Kosban: szerelembe esel. Állat, ha szomorú ugyanakkor: szerelmi csalódás. A mezőn sok fehér állatot látni Kosban: jó esztendő. Szilveszterkor állatot látni: megcsalás. Ha ösztövér az állat ugyanakkor: rossz esztendő.

Saját jegyzeteim: üzekedő állatok nők álmában szerelmi boldogtalanság jegyei. Ismeretlen állat, amely megtámad: veszedelem. Állatokkal lenni: szegénység.

Gvadányi Márton szerint: állattal jól érezni magad: nagy szegénység.

Állvány. Ne légy ingatag. Állványt látni: újdonságot hallasz. Állványt építeni látni: légy óvatos vállalkozásodban. Állványt összedőlni látni: segíts magadon. Állvány összedőlve: várj jobb időt.

Álmodni. Csalódás.

1855-ös szerint: általában jó az egészségre. Számokat álmodni: nyeremény. (1850.)

*

Hogyan lehet kellemeset álmodni?

El kell neked mondanom, édes leánykám, hogy tapasztalatlan királyfi koromban én magam is azt hittem, hogy vannak bizonyos bűvös szerek, amelyekkel jó álmokat megidézni lehet. (Ugyancsak hittem bizonyos varázslatokban, amelyekkel másoknak rossz álmokat lehet küldeni.) A fiatal királyfiaknál ezek az álmok rendszerint a szerelem körül mozognak, és gyakran vonatkoznak táncosnők pörge bokáira. Álmában sokkal jobban látja a bokák és a lábak hajladozásait az ember, mint napközben. Anélkül hogy az arcokat kellene látnia: meg tudja mondani az álom mennyezetére rajzolt lábak formáiról, hogy azok fiatal nő lepkekönnyedségét jelentik-e, vagy pedig öregasszony lábát, amelyet olyan nehéz elfűrészelni, mint talán a görcsös fát.

Hogyan lehet a kellemetes hatású, nőies álmokat előidézni?

Nem a boroskancsó hajtogatásával, mint ezt tán némelyek gondolnák.

Nem is a mértéktelen esti tánccal vagy az éjjeli zenéléssel, amikor az ember álmában is, kínjában is tovább fújná azt a hosszú trombitát, valamely bezárt ablak alatt. De még az se hoz gyönyörűséges álmot, ha az ember a hangszerek anyósát, a nagybőgőt ölelgetné.

Mi szükséges tehát a kellemetes és minden jóval kecsegtető álomhoz?

A tiszta, józan életmód. - Mert már a régi könyvek feljegyzéseiből tudjuk, hogy azoknak a szent életű embereknek vannak a legszebb álmaik, akik óvakodnak böjtös napokon a húsevéstől, általában az erősen megfűszerezett ételektől és a vérhevítő italoktól. Ezek a tiszta életű emberek, akik mindig lesütött szemmel járnak, éppen álmaikban pillanthatják meg azokat a dolgokat, amelyeknek látásától napközben

elvonják magukat. Ezek a drágalátos lemondók kapnak álmaikban mindenféle olyan jutalmakat, amelyekhez például nem juthat a mértéktelen ember, aki este bendőjét töltött káposztával rakta meg. Az éhes gyomorral lefekvő ember nagyon könnyen láthatja magát a királyné Őfelségét is patakban állva, ruhát mosni, ami ugyebár elég jutalom egy közönséges halandó részére?

Azok az emberek sem álmodhatnak éjszaka kellemetlen dolgot, akik az ebéd utáni hortyogás helyett inkább a litániákat látogatják. A templom hideg kövén való térdeplés, a szentek és a szent nők nézegetése, valamint a buzgó áhítat befolyással van álmainkra is. Az áhítatos ember, miután meghallgatta összekulcsolt kézzel az utolsó harangszót is, amely nádfedele felett elszállt: szelíd álomba merül, amelynek nemegyszer az az eredménye, hogy egy almafáról édes gyümölccsel dobálja meg az almaszedő menyecske. (Vigyázni kell a gyümölcsös álmoknál azokra az öregasszonyokra, akik dióverés szempontjából elkérik az embertől sétapálcáját, és azt sehogy se akarják visszaadni. Sok álombeli utazó volt már kénytelen beszüntetni vándorlását, mert vándorbotját dióverés céljára odaadta egy korosabb nőnek.)

Általában azt mondják, hogy azokat a nőket, akikre napközben a szemünket se merjük ráemelni: a szemérmetes férfiak álmukban jobban megismerhetik, mint azok a szemtelenek, akik mindenféle kulcslyukaknál szoktak leskelődni. Az álombeli nő habozás nélkül bevallja életkorát is - azért rakták a régi kislutrin annyiszor a 25-től 30-ig érő számokat, mert a nők nem öregednek tovább. Az álombeli nő sírva panaszolja el gyermekeit, akik a másvilágra mentek, mielőtt apró lábaikkal kellően kifutkározhatták volna magukat ezen a föld ön. Az álombeli nő még szerelmi csalódásait is elmondja, ha erre megkérjük, pedig erről a témáról valóban nem szeretnek beszélni a nők. - De ismétlem, hogy ezeknek az álmoknak a megidézéséhez feltétlenül szükség van arra, hogy üres gyomorral feküdjünk le, mert a megrakott gyomor okozója gyakran annak, hogy az ember nem tud eligazodni álmain, akármennyire töri is rajtuk fejét.

De még egyéb titkaikat is elmondják a nők álmukban, amelyekről hiába faggatnád őket. Kinyitják a szájukat, és megmutogatják összes hamisfogaikat. (Az ember így megtudhatja azt is: vajon kinőtt-e már a bölcsességfoga az imádott nőnek.)

Levetkőzik azokat a díszruháikat, amelyekben mindig esküvőre, királykoronázásra vagy bálba készülődnének, és megmutatják, hogy hány görcsöt helyeztek el az alsószoknyájuk zsinórján (amelyet különösen a féltékeny férjek tartanak számon). Nem restellik bevallani, hogy fűzőjükben a halcsont már nem ád elegendő erőt derekuk megkarcsúsításához, az acélpántokra is szükség van. Sőt leleplezik azt is, hogy öltözködés közben az egyik harisnyakötőjük elszakadt, és azt siettükben egy darab cukorspárgával kellett pótolni. - Ám nem győzöm hangsúlyozni, hogy ezeket az álomképeket csak azok a férfiak vehetik szemügyre, akik óvakodnak a bortól, akármint mosolyog is a korcsmárosné.

És hogy végül kedvet szerezzünk minden álmodónak a tiszta életre való hajlandósághoz, megsúghatjuk, hogy azokat az aranygyűrűket, amelyeket a szarkák lopkodnak össze szerte a világon: ezeket a szent életű emberek találják meg álmaikban. - És ugyancsak ők azok, akik mindig felébrednek könnyű álmukból, amikor újhold van az égen, hogy a bugyellárisukat kellő időben megrázhassák az újhold tiszteletére. (*S. j.*)

*

Alma. Öröm és egészség.

Az 1756-os régi könyv szerint: alma (rothadt): veszteség. Alma levét inni: fáradtság. Almának a levét színi: bánat. Almát elfonnyadtat, valamint egy megrothadtat a földről felvenni, és abból jóízűen enni: félig elveszettnek hitt ügyed, éppen ellenségeid miatt jóra fordul. Almát másnak adni: nagy jó szerencse. Almát látni: szeretőknek igen jó. Almát (édeset) enni: önmegtartóztatás.

A lipcsei régi álmoskönyv szerint: savanyú almát enni: magunk csinálta kellemetlenség áll előttünk. Édes almát enni: örvendetes esemény. Almát enni: jó barátot szerezni. Almát kapni: ajándékban részesülsz. Almát szedni: hátrány. Almafán lógni látni mást: nagy atyafiságod lesz. Almafáról almát tépni: valaki üldözőbe vesz. Almát hámozni: legszebb reményeid szétfoszlanak. Almát lopni: szégyent vallasz. Almát (élénk pirosat) látni: piros öröm. Fonnyadt alma: betegség. Éretlen alma: gyász. Keserű alma:

óvakodj ellenségeid hajszájától. Virágzó almafa: jó hír. Almafán kivirágzást látni: öröm, vígság. Almás rétes: harag. Almás lepény: hosszú élet. Úton járó embernél: nagy változás.

Álmoskönyv-et (olvasni). Örömteljes dolgokat hallasz.

Alsó. Alsóruha: betegség. Alsószoknyában járni (ha fehér a szoknya): közeli gyermekáldás; (ha színes): közeli szerelem. Ha férfi álmodik alsószoknyával: nővadászatot jelez.

Jegyzeteim szerint: alsóruhás nő betegséget jegyez.

Alvás. Öröm. Nyugtalan alvás: gond. Alvó embert látni: megpirongatnak. Alvajáró: veszély.

Aludni (ágyban): jólét; (szabadban): zavaros idők; (házon kívül): nagy kellemetlenség. Ha saját magunkat látjuk alva: üzleteid jól sikerülnek. Mást aludni látni: sok munka. A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: aludni rusnya emberekkel: betegség, gond; szép emberrel: fájdalom; szép lánnyal: jó reménység. Férfi alszik leánnyal: hűtlenség. Leány álmodja férfival magát aludni: fájdalom. Házastárssal: családi gyarapodás.

Az 1759-es könyv szerint: idegen asszonnyal aludni: betegség; öregasszonnyal vagy feleséggel: szeretet és figyelem; kedveseddel: irigyeid lesznek; több férfi alszik együtt: jó barátság, élvezet; két asszony alszik együtt: ismerősökkel összeveszni; két lány alszik együtt: örökké tartó barátság. Anyával aludni: bujaság.

Aludttej. Gazdaságodban nyereség.

Aludt vér. Betegség.

Alvópad. Hanyagság.

Amerikába utazni vagy ott lenni. Szavadat meghallgatják a többiek. Amerikai emberrel beszélni: dicséret. Amerikában lakni: hasznos munka vár reád.

Amazont látni. Szerencsétlen házasság.

Ametisztkő. Tolakodásban lesz részed.

Ámítás. Pénzt nyersz.

Amulett. Kegyes lesz hozzád sorsod. Nyereségben lesz részed.

Ananász. Csalódás. Ananászt enni: jó kilátás. Ananászt ültetni: nyereség.

Angolországban lenni. Sok kiadásod lesz. Angol embert látni, s vele beszélni: kereskedésedben szerencse kísér.

Angolna. Óvakodj a csalástól. Angolnát enni: rágalmazónak hitelt ne adj. Angolnát fogni: kedvteljes mulatság.

1855-ös szerint: irigyeid vannak.

Angolna ha kicsúszik kezedből): előnyös üzlet. Angolnát vízben látni: csalással elérsz valamit.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: angolnát siklani látni: kellemetlen hír közeleg házad felé.

Angolnát felvágni: ellenséged meggyőz.

Ánizs. Hosszú élet. Ha bába álmodja: közeli munkája lesz. Másnál: változás az egészségben. (1856.)

Ángy. Civakodás a rokonok között. Ángyoddal hálni: szégyen, civakodás. Ángyoddal kocsin utazni rossz időben: szerencse, napsütésben: titkaid idegenekre bízod. Ángy esőben: védelem a rossz napok ellen. Ángy kifordított szoknyában: farsangot jelez.

Angyal. Szerencsés szerelem. Látni: váratlan segítség és nagy öröm. Vele beszélni: utálatos és gonosz dolgok várnak rád. Angyallá lenni: atyádfia meghal.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: angyalt muzsikálni hallani: gyógyulás betegségedből; angyalt lebegni látni: boldog öregség; angyalt égben látni: vigasz.

1756-os álmoskönyv szerint: angyalt megszólítani: gonosz.

Anya. Édesanyát látni: ajándékot jelez. Édesanyát holtan látni (az 1756-os könyv szerint): öröm.

A német álmoskönyv: hosszú életet jósol.

Édesanya amit mond: beteljesedik. Anyát (másét) látni: szándékod megvalósul. Anyát (másét) holtan látni: váratlan viszontlátás. Anyával bujálkodni: nagy bátorság. Anyajegy: titkos lépteid éber szemek figyelmezik. Anyát ingben látni: kedvesed lesz.

Anyós. Jobb, mint a híre. (1833.)

Apa. Boldog családi élet. Saját apját élve látni: egészségre vall. Apát halva látni: bűn és szégyen. Halott apát elevenen látni: újdonságot hallasz. Ha tanácsot ád a holt: ugyancsak nagy újdonság. Apa, ha megházasodik: elérsz egy hivatalt, amelyre vágyódsz. Betegnek látni az apát: ajándékot várhatsz.

Apával karácsony éjszaka találkozni: gyermekáldás. Rák havában: nézd át régi gazdasági számadásaid, és takarékoskodj. Kántorböjtben: vígság. Adventben: gondosság. Bököly havában: pincéd nincs rendben. Újholdnál: váratlan látogató. Kedden: utazás. Hétfőn: restség. Apát farsangban táncolni látni: nagy szerencsétlenség.

Ápolni valakit. Barátságban lesz jó sorod.

Ápolónő. Reménység.

Apáca. Őrizkedj a titkos fájdalmaktól. A nagy német álmoskönyv szerint: titkos bánat. Az 1855-i könyv eljegyzésed felbomlását jelzi. Apácává lenni: hűtlenség a szerelemben. Kerner szerint: családi perpatvar. Apácafőnöknőt látni: nagyravágyás. Apácazárda: könnyelműség. Zárdában élni: elveszett boldogság.

Apácával kántorböjtben álmodni: változás hivatali állásodban. Apáca Oroszlán havában: reménytelen szerelem. Apácacsók: hosszú tél. 1756-os szerint: apácacsók: nagy veszedelmet is jelez. Apáca Bak havában: keresztelő, de nem lesz benne örömed. Apáca Szűz havában: gonosz gerjedelem. Apáca szürkületkor: titkos szerelem.

Apát urat látni: vendégségbe hívnak; dorbézolásba esel. Apátot imádkozni látni: betegség, amely eltávozott rokont ér, aki azonban szerencsésen túlesik a betegségen. Apátot egyházi öltönyben látni: óvakodj álutakon járni, mert rájönnek. Apátot áldás közben látni: előrehaladsz pályádon.

Após, ha öreg: feleséged változásnak néz elébe.

Apostolt látni: véleményed révén haszonhoz jutsz.

Apród. Látni: nagy tisztességben részesülsz.

Arab. Felvilágosítanak egy tisztességtelen dologról.

Áradás. Gond. Nagy felindulás. Betegnek nem jó: egészségesnek bosszúság. Áradás, mely valakinek a lába előtt folyik; félelmed elmúlik. Áradásból kimagasló hegyet látni: szorult helyzetbe kerülsz.

Árvíznek helyét látni (az 1756-os könyv szerint): amitől félsz vala, elmúlik.

Ár. Árral szúrni: vigyázatlanság; ne engedd magad elámítani.

Arany. Nem mind arany, ami fénylik. Külső csillogás mögött belső értéket keress. Aranyat látni: csalás, néha kis hasznon. Arannyal dolgozni: kár. Arany, ha a tied: jót jelez. Arany karkötő: kedvesedről jó hír. Aranyhal: éhség. (1759.)

De az 1855-ös könyv szerint jelez gazdag házasságot is.

Aranyruhát viselni: tisztességes dologban lesz részed.

Az 1756-os álmoskönyv szerint: aranykoszorú: gazdagnak jó, szegénynek ártalmas; aranyat viselni: hasznos dolog; aranyat mívelni: veszteség; arany- vagy ezüstedényből inni: jó; üvegből: ártalmas. Aranyat találni: szerencsés örökség. Aranyat ásni: szerencséd nem ott van, ahol keresed, hanem váratlanul jön. Aranyat kovácsolni: jogtalan cselekedetekre akarnak csábítani. Aranyat elveszteni: elveszted barátodat. Arany (hamis): vagyonhoz jutsz. Aranybányát látni: hamis úton szerzett vagyon. Aranyat ajándékba adni: gazdagság. Aranyat fizetni vagy kiadni: kétségbeesés után öröm. Aranyat kapni: nyereség; találni: szerencse. Arany, ha zsebedben van: igen jó. Aranylánc: büszkeség. Aranypénzt kapni: házasság, lakodalom. Aranymívessel álmodni: fáradságos foglalkozásod lesz. Aranyozni valamit: csalfaságban lesz részed. Arany és ezüst együtt; csalárdság.

Arany Bököly jegyében: betegség; a Bikában: gyász; az Ikreknél: jó barát elvesztése; Rákban: látogató; Oroszlánnál: nyereség; Szűznél: vígság; a Mérlegben: búbánat; Kosnál: lopás; Nyilasban: jó esztendő; Bakban: pénz; Vízöntő: kárt hoz; Halakban: szenvedés.

Szaturnusznál: gyönyör. Mercurnál: betegség. Marsnál: lókötés. Jupiternél: mámor. Király nevenapján: nagy hivatal. Kántorböjtben: kiábrándulás. Szt. István napján: út. Újholdkor: szerelmesed nem szeret. Teliholdkor: gazdagság. Holdfogyásnál: bánat. Utolsó negyednél: meleg idő. Aranycsinálás egy régi, középkori hagyomány szerint kezdődik Szent Antal estéjén, végződik Újholddal.

A különös álmokból: aranytallérokat zsákból kihullani látni, amely zsákokat egy nagy kés vágná el: eltékozolt vagyont jelent.

Aratás. Áldás. Aratáson lenni: kívánságod közeli jövőben teljesül. A régi német álmoskönyv szerint aratásban részt venni testi munkával: örökséget várhatsz. Aratni: nem ismersz szükséget. Aratókat látni: öröm. Magad aratsz: jó egészség. Aratás (ha jó): birtokod növekedik. Aratás (ha rossz): veszteség. Aratóünnep: vidám napok.

Árboc. Egészség, jólét. Árbockosárban vadlibákat látni: kalandod lesz.

A német nagy álmoskönyv szerint: boldogságod előtt állsz.

Árbocfa: nagy úr keze segít rajtad. Árbocra mászni; tisztesség.

Arc. (Lásd Ábrázat.)

Árendás. Rossz vásár. Árendással alkudni vagy pörölni: veszteséged jelenti.

Árnyék. Árnyékodat látni: gyümölcsöző munka. Betegnek biztos javulás. Árnyékban heverni: jó dolog. Árnyékban menni: utazás.

Árok. Ártani akarnak.

1756-os könyv szerint; árkon, hol félsz dűléstől vagy megakadástól, jól átalmehetni szánon vagy kocsin: előmeneteledet várd oly barátodtól, akiben nem bíztál. Árkot látni, és beesni: megcsalnak, elveszítenek. Árkot (tisztán látni): szerencse. Nagy árok: akadály szándékaidban. Árkot ásni: esküvő. Árkon-bokron keresztülmenni: régen óhajtott vágyad beteljesül. Árkot átugrani: haladás pályádon.

Árpa. Fáradozásod jutalmat nyer. Árpát enni: egészség. Árpát aratni: hosszú életkor. Árpaliszt (német): szomjúság. Árpadara: sorsod jobbra fordul. Árpaőrlés: civakodás.

Árpaliszt (az 1855-ös könyv szerint): szerencsés utat is jegyez.

Articsóka. (Enni.) Hiábavaló útra mégy. De jelez gondot is.

Áru. Nagy vagyont szerzel. Árut eladni (a piacon): gondjaid szaporodnak. Árut (kéz alatt) eladni: jelentékeny nyereség.

Árulkodni. Szégyen. Árulót elfogni: bíróságnál lesz dolgod.

Árulni. Valakin segíteni fogsz.

Árva. Gyermektelen házasságban gyermeket jelez. Gyermekes házasoknál: öröm. Árvaház: hivatalba nem választanak. Árvagyermek: ínség. Árvaházban lenni: segítség a szükségben.

Árvalányhaj: előmenetel hivatalodban. Árvalányhajat találni: véletlen öröm.

Árverés. Vagyoni veszteség. Látni: fájdalom vagy árvíz.

Asszony. Ismerős: új gond. Öregasszony: szerelmeseknek jó, különben gyanús. Szívesen látott asszony: szórakozás. Asszonnyal beszélni: vigyázz titkos viszonyaidra, mert megbánod. Hajadonfővel asszonyt látni: halál az atyafiságban.

Kerner Jusztinusz szerint a következő álmok vonatkoznak az asszonyra: fiatal asszonyt meztelenül látni: ájulás, önmegtagadás, kár; terhes asszonyt látni: szomorú élmény; ha egy asszony férfivá válik, s egy férfi asszonnyá: nőtlen ember álmában házasságot jelent, házasembernél szerelmeskedést ígér; asszonyt csókolni: nyereség; idegen asszonnyal foglalkozni: halál; saját asszonyoddal lenni: nagy szerencse; mély hangú asszonnyal beszélni: szerelmi játszadozás, de jelez betegséget is; imádkozó asszony: jó időjárás; asszonnyal játszani: alkalom a veszekedésre; asszonnyal balkézről élni: harag; asszonnyal mulatni, nevetni: örökséged megítéli a bíróság; szép, fiatal asszony: jó egészség; fiatal, szép asszonyt mezítelen testtel, de eltakart fejjel látni: elérhetetlen vágy; szép asszonyt látni: szerelmes leszel, de jelez szerencsét, gazdagságot; asszony, ha megcsal: elválsz barátodtól; szőke asszony: vidám szerelem; barna asszony: féltékenység; vörös asszony: állhatatlan szerelem; fekete asszony: állandó szerelem; asszony gyerekkel: szerencsés lész családodban; fiatal asszony: kellemes, de nem állandó szerelem. Asszonyhaj: kincset találsz.

1855-i szerint: síró asszony: gyász; gyönyörű hajú asszony: örökség; veszekedő asszony: családi perpatvar; asszonyruha: gond; asszonyt megverni, rút cselekedet, attól verést kapni: szégyen. Az 1756-os könyv szerint: asszonyokkal verekedni: pletyka; asszonyommal halnom: halált jegyez; asszonyommal hálnom: jó szerencse; asszonyember férfivá válik: fondorlatot és paráznaságot jelez.

Asszony Szaturnusz jegyében: bátorság, küzdelem, boldogtalanság. Jupiternél: titok. Mercurnál: pénzt olvasol, de nem az erszényedbe. Újholdnál: haláleset mutatkozik. Teliholdnál: álmatlan éjjel. A hold utolsó negyedében: messzire utazol esőben. András napján: régi emlékek. Újesztendőkor: öregség. Katalin napján: dínomdánom. Esős éjszakán: felejtés. Szeles éjszakán: hideglelés. Bökölyben: szenvedés. Bika havában: váratlan szeretkezés. Az Ikrekben: gond. A Rákban: lábfájás. Oroszlánnál: börtönbe zárnak. Szűznél: reménység. Mérleg havában: betegség. Kosnál: fáradtság. Nyilasban: öröm. Bak havában: új szerelem. Vízöntő havában: a padláson egerek vannak. (*Régi magyar álmoskönyv*)

Kántorböjtben: házasság. Adventben: álmatlan éjjel. Útonjárónál: öröm, de lehet betegség is.

Saját feljegyzések szerint: asszonnyal játszani nagy csalódás jegye. Feldarabolt asszonyt mészárszék szögein láthatni, amely asszony ismerősünk volna: szerelmi kínszenvedés képe.

A különös álmokból: asszony, aki férfi: boldog szerelem. Asszony, aki sír: jó idő. Gyászruhás asszonyok, ha kergetnek és hívnak: veszteség. Nagyanya, anya, leány, ha neved kiáltozzák: nagy nyugtalanság. Vigyázatlanság, megfeledkezés. (*S. j.*)

Ásványt keresni: fáradtság. Árulni: becsvágy. Ásványvizet inni: gyógyulás.

Aszalt szilva. Egészség.

Jegyez öregembert is.

Aszúbort (inni): harag. Aszúbort eladni: üzérkedés. Aszúszőlő: drágaság.

A különös álmokból: aszúszőlő női arcon: gyönyör.

Asztalt látni: öröm. Asztalt teríteni: jólét. Asztalt leszedni: kikerül a szerencse. Asztalon ülni: örömet érsz. Asztal minél nagyobb: annál nagyobb a jövedelem, amelyet elérsz.

Kerner Jusztinusz szerint: asztalhoz ülni: családi boldogság. Asztalterítő: csalás.

Asztalos: Mulatság. Úriemberekkel kerülsz össze. Asztalosinas: ügyesség. Asztalfiók: titok. Asztalosmunkát végezni: haszon.

Jegyzeteim szerint: asztalossal, aki mértéket vesz testünk hosszáról, álmodni: szerencsés nap előjele.

Atlasz-ruhában járni: gazdagság. Atlaszruha máson: nagy hír. Atlaszszalag: hízelgő barátok. Atlasz (térkép): utazás. Atlaszt tépni: rossz jövő. Atlaszt venni: légy takarékos.

Atya. Lásd: Apa.

Avar. Szerencsés időjárás.

Avarban járni, szomorúnak lenni, öregasszonyt látni: gonosz.

Avas. Rosszat jelez.

Áztatás. Rágalom. Kendert áztatni: bűnbocsánat.

Ázsiába menni. Megismerkedsz valakivel, és szerelmes leszel belé. Ázsiai embert látni, és vele utazni: akadály törekvéseidben.

*

B

Bab. Házi jólét.

1756-os könyv szerint: babot enni: betegség. Babot törni: minden akadályon keresztülmégy.

Kerner szerint: babot szedni: rossz jövő. Babot ültetni: jövedelem. Babot főzni: szegénynek jó, gazdagnak: szegénység.

Jegyzeteim szerint: babbal álmodni különös kívánság, amelyet nappal szégyellnél.

Babonaság. Neveletlen emberekkel lesz dolgod.

Baba. Fiataloknak: szórakozás; felnőtteknek: harag; öregeknek: bánat, szomorúság. Babával játszani: szerelmesek között nézeteltérés. Babajáték: csalódás. Babaszoba: sok gyerek. Babát kis gyermeknek ajándékozni: szerelem. Babát felnőttnek adni: rossz jel. Babatündér: szemfényvesztés.

Bába. Őrizd titkodat.

Kerner Jusztinusz szerint: bábát látni: szerencse áll előtted. Bábával beszélni: furfang és titok nyomára jössz.

1756-os könyv szerint: asszonynak, ki nem terhes: betegség. Bába Szűz havában: leánynak nem jó.

Bábáért menni: veszekedés. Bába gyermekkel: keresztelő.

A különös álmokból: bába, aki szamárháton jön, vizet hoz, késő éjjel csenget a kapun, kakas-kukorékolás előtt távozik: gyermekhalál. Bába, aki szekrényből vagy más rejtekhelyről lép elő: gyermeket jegyez. Hívatlan bába: betegség.

Babér. Összeveszés. Babért látni: kellemes emlék. Babérlevél: új ismeretség fiatal nővel. Babérvirág: vágyaid teljesülnek. Babérkoszorú: ünnepély.

Babérkoszorú (ha nem formás koszorú): gazdag asszony.

Bácsi. Családi civakodás.

Bádog. Becsmérelnek. Bádogot látni: táplálékhoz jutsz. Bádog (fehér): pénzveszteség. Bádogmunka: veszélyes vállalat. Bádogedény: betegség.

Badarságot álmodni: szerencse.

Bagaria. Hideg idő. Bagariacsizma: boldogság. Útonjárónál: korcsma.

Baglya (széna vagy szalma). Rossz idő. Baglyát látni: dolgod szaporodik.

Bagoly (kiáltani hallani). Harag és betegség. Baglyot éjjel huhogni hallani: dögvész. Baglyot fogni: szemrehányás. Baglyot látni: meglopnak.

Kerner Jusztinusz szerint: bagoly a következő intelemre tanít: ne csinálj éjszakádból nappalt. Az 1756-os könyv szerint: baglyot látni: hosszú öröm. Szent István havában bagolyhuhogást hallani: hírt jelez. Esetleg: levél rossz hírrel. Őszi kántorböjtben: hosszú ősz.

Különös álmokból: bagollyal hálni, és vele házaséletet élni: hosszú élet jegye. Bagolyfiókát táplálni: gonosz. Bagolyfészekben lenni, és egeret enni: változás.

Bagzás. Vadásznak szerencse, másnak kár és szégyen. Az összes álmoskönyvek szerint bagzani: szégyen.

Bágyadtság. Ingerültség, veszekedés. Bágyadt nőt látni: kedves vendéged lesz. Bágyadt férfi: elhagyottság.

Baj. Örömet jelez. Bajban lenni: nemsokára megkönnyebbülsz. Bajt háton vinni: gonosz. Bajt szóval vinni: harag.

Bajusz. Látni: pirongatás. Bajusz: egészség. Bajusz kunkorodik: szerencse a szerelemben. Bajusz (ha asszony álmodja): férje szereti; (ha leány): közeli házasság, (terhes nő): fia lesz.

1855-ös könyv szerint: bajusz: múló öröm. Jutalom. A lipcsei álmoskönyv szerint bajuszos asszony: rémület, iszonyat. Szürke bajusz: hiú öröm. Bajuszt viselni: nagy tisztelet. Bajuszpedrő: hiszékenység.

A különös álmokból: bajusz a mellen és egyéb testrészen: közelgő betegség.

Bak. Látni: ostobaságot követsz el. Öklező bak: könnyelműség. Szaladó bak: akadály. Bakot lőni: gazdagság vár reád. Bak, ha szarvaival feléd közeledik: megpróbálnak megijeszteni. Bakot legelni látni: ellenséget találsz.

1756-os könyv szerint: bak: dolgod szaporodik.

Baka. Kellemetlenség. Bakák: drágaság.

Bakar. (Szőlő.) Egészség.

Bakonyban járni. „Sógornőd férjhez megy." (1833.) Bakonyban tüzet rakni: tömlöc.

Bakancs. Enyhülés. Bakancsos katona: honvágy.

Bakó. Látni: kellemetlenség, zálogolás.

Bal. Jó egészség. Balra mutatni: nehézség.

Bál (bálba menni). Szórakozást találsz. Bált látni: eljegyzés. Bálban táncolni: közeli kézfogó. Báli ruha: betegség.

Baletthölgy. Felesleges kiadás. Balettet látni: csalódás. Balettben táncolni: szerencsés utazás.

Balta. Légy óvatos. Betegség. Pásztornál: kár, másnál: változás.

Balzsam. Betegnek hamarosan gyógyulás. Másnak: jó jövő. Balzsamillat: tevékenység.

Bambusz. Veszedelem.

Bandzsa embert látni: félreértés, gyűlölet.

1756-os szerint: kacérság.

Bankó. Nagy örömet elérni. Szerencsés vállalkozás. Bankót gyártani: gonoszság. Bankót találni: szerencse. Bankót (sokat) látni: hiúság. Bankó, ha új: szegénység; ha piszkos, rongyos: örökség.

1855-ös könyv szerint: bankó: nagy veszteség.

Bánkolódni. Haszontalanság. Bánkolódni álmában: öröm. Bánkolódni, és nem tudni, miért: gonosz.

Jegyzeteim szerint: bánatos, de névtelenül bánatos álom után szép idő és egészség jön. Valamely ismerős asszony miatt bánatosnak lenni: öröm; ismeretlenért: betegség.

A különös álmokból: bánkolódásban ruhánkat, cipőnket elveszíteni, hidegséget érezni, fekete erdőbe tévedni, és ott bús állatokkal találkozni: jó. (*S. j.*)

Banya: Bosszúság.

Bánya. Betegség. Veszekedés. Civódás. Bányában lenni: óvakodj nagy szerencsétlenségtől. Bányavállalkozás: szerencse.

Bányász. Kincset találsz. Bányász köténnyel: váratlan látogatás. Bányászlámpás: borús idő.

A lipcsei álmoskönyv szerint bánya (arany): betegség; (ezüst): hűtlenség.

Barangolás. Zűrzavar a háznál. Éjjeli barangolás: utazást jelent, amely út nem lesz szerencsés. Barangolás háztetőkön: gonosz. Barangolás folyóparton: meglátod kedvesedet. Barangolás ősszel: betegség. Barangolás mezítelenül: halál. Barangolás mezítláb: keresel valakit, de nem találod. Útonjárónál: jegyzi, hogy sokáig kerül otthonába.

Barack. Öröm és szerencse. Barackot enni: rosszullét előtt állasz. Barackfa: házasság.

A lipcsei álmoskönyv szerint: sárgabarack: betegség; őszi: öröm. Barackmag: kemény munka.

Jegyzeteim szerint: sok barack, amelyet nagyon kívánunk: betegség, hányás.

Bárány. Jó barátság. Fehér bárány: boldogság házasságodban. Bárányt megölni: kegyetlenség. És ijedtség.

1855-ös könyv szerint: bárány legelőn: jólét. József napján báránnyal álmodni: jó esztendő. Húsvéti bárány: rövid tavasz. Szél.

Barát. Barátod látni, és vele lenni: búbánat. Barátodtól elválni: fájdalmas hír.

1756-os könyv szerint: barátaidat látni: nagy bánat. Kerner Jusztinusz szerint: barát jelzi, hogy gyászod váratlanul véget ér. Barát, ha álmodban ismeretlenné válik: civakodás.

Barátnő. Gyász. Biztos szomorúság.

Barátot (papot) látni: hír és becsület. Baráttal véletlenül találkozni: váratlan eseményt látsz. Baráttal hálni: bő szüret.

1855-ös könyv szerint barátot látni: jó társaságba kerülsz; barát eső után: szerencsétlenség; barátcsuha: titkolódzás; barátruhában lenni: rossz. Barát Katalin napján: lakomát jelez. József napján: gyenge termést. Barát farsangban: a víg élet végét jelzi. Barát, ha gyóntat adventben: rossz idő.

Barázda. Gazdaságodban nyereség. Barázda homlokodon: békétlen idők. Barázda jelez temetést is.

Bárd. Nagy úrral beszélsz. Bárdcsapás: bűntény.

Barkát látni: játszi örömben lesz részed.

Húsvéti barka jegyez öregembernél ifjú szerelmet.

Barlang. Titkok felderítése. Benne lakni és kiköltözni: jól őrizd titkodat. Barlang, ha mély: nagy titok.

Barnulni. Gyalázatban lesz részed.

Erre az álomra vonatkozólag meg kell jegyezni, hogy a ritkább álmok közül való. Különösen szokatlan, hogy az ember saját testét fokozatosan barnulni, feketedni látja. Nagy betegség jegye. Egy asszonyt, aki fehér volt, megbarnulva látni: jegyez tehetetlen kívánságot. Barnuló égboltozat fejünk felett: utazás jele. Ismerősünk, ha megbarnul: eltávolodik. (*Saját jegyzet*.)

Báróval enni: kitüntetés. Látni: gyűlölet; asszonynak szomorkodás. Báró: gond. Báróval beszélni: szegénynek: nagy dicsekvés; úrnak: dorbézolás.

Barom. Nyereség. Barmot venni: öröm. Barmot leölni látni: veszekedés. Ösztövér barom: rossz esztendő. Kövér barom: gazdag év. Barmot hajtani: öröm. Barmot hegyen látni: semmire se jó; völgyben látni: jó bevásárlás. Barmot enni: gyűlölet. Különféle barmot egy csordában látni: bő esztendő. Barmot bőgni hallani: a gazdának veszély, másnak időváltozást jegyez. Barmot zöld mezőn látni: szerencse, nyereség. Barom (csordában): jólét. Baromistálló: lakásváltoztatás. Baromdoktor: falun kár; városban: újság. Baromistállót nézni: jó életmód. Barmot verni: fáradságos munka. Barmot lopni: cserebere. Baromvásár: váratlan örömet jelez.

1756-os álmoskönyv szerint: barmot lopni: nagy tisztesség. Barmot öklelni látni: viszálykodás. Barmot verni: öröm.

András napján ösztövér barmot látni: hosszú, hideg tél. József napján: lassú tavaszodást jelez. Szent István napján barmot eladni: szegénységet mutat. Adventben barommal hálni: háború. Kiskarácsonykor baromistállóban aludni: gyermekáldás. Tavasszal asszonynak barmokat látni a vízben: szerelmeskedést jegyez. Barmokat felhőkben látni: meglopnak a télen. Újholdkor: időváltozás.

Baromfi. Házigond. De jelez jövedelemgyarapodást is. Baromfivásár: tűzvész.

Barométer. Rossz hír.

Bársony. Úrhatnámság. Bársonyzubbony: rossz szórakozás. Bársonyruhát venni: szégyen; ajándékozni: öröm. Bársonyruhát varrni: jó kereset. Bársonyszoknya: kevélység, amelynek szomorúság a vége. Bársonyszínt látni: betegség.

Bástya. Látni: védelem szerelmi viszonyodban. Építeni: katonának dicsőség, másnak vagyon. Ostromolni: hazugság. Mászni: vitézség.

1756-os könyvben bástya árulást is jelent. Hold utolsó negyedében: veszedelem a városnak.

Batonyai embert látni: öröm; vele beszélni: nagy mulatság. (*Régi magyar álmoskönyv*.)

Bátorságról álmodni: hősieskedés.

Bátyádat látni: fáradtságot jelent; bátyáddal beszélni: pártfogás; bátyáddal pörölni: szégyen; bátyáddal csókolódzni (nőnél): hazugság.

Batyu. Nehéz út.

Bazsarózsa. Szerencse a szerelemben.

Baziliszk-szemet látni. Szerencsétlenség.

Bazsalikum. Szomorúság.

Beáztatni. Új vállalkozást kezdeni.

Beágyazni (főzeléket): áldás.

Befogva lenni. Harag.

Beégetni valamit: óvatosság.

Becsináltat enni: nyereség, könnyebbség.

Becsavarni valamit: kis kellemetlenség.

Bécsbe menni. Gond.

Becsomagolni. Szomorúság.

Becsüs. Jó.

Bedagad valami: szomorúságot jelez.

Bedőlni látni házat: megsemmisült remények.

Befalazni. Kellemetlen dolgot végezni.

Befagyni látni valamit: öröm.

Befúrni valamit: hivatalt jelent.

Bégetés. Jókedv.

Behúzni valamit: nagy bátorság.

Behűteni valamit: siker.

Béka.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: békát énekelni hallani vagy megölni: kedved elromlik; békát kuruttyolni hallani: kellemes nap vár rád; békát látni: elárulnak; békát valami alatt találni: szerencse; békát agyonütni: nagy méltóság; béka, ha rád mászik: betegség. Az 1756-os álmoskönyv szerint: békát látni: árultatás, háborúság; békát lelni valami alatt: jó szerencse, tisztesség; békát ölni: nagy méltóságod leszen. Az 1856-os álmoskönyv szerint: béka: nagy bevétel; családi szerencsétlenség; békabrekegés: megcsalnak; békát enni: előmenetel; békát mászva látni: ijedtség.

Békafű. Vízáradás.

Békalencse. Alkalmatlankodás; falusi asszonyoknak: nyereség.

Békatócsa. Tisztátalanság.

Békasó. Pártfogód lesz.

Béke.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: békekötés jelzi: közeli veszekedéstől félhetsz. Az 1755-ös álmoskönyv pedig azt mondja: békélni háborúságban: kárvallás; békélni barátaiddal: versengés; béke: elővigyázat.

Békéltetni. Őrizd jól vagyonodat.

Békétlenkedni. Esős időt jelent.

Békó. Barátság.

Bél.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: bél (saját magáé): unalom; bél, ha leszakad: kellemetlen vendég. Az 1756-os álmoskönyv szerint: belet látni: öröm a szerelemben; valaminek a bele: titok. Bélgörcs: szorongatás; újholdkor asszonynál: változás.

Beléndek. Titoktartás.

Kerner Jusztinusz szerint: beléndekfű asszony kezében: megmutatja, hogy milyen esztendő lesz. Hervadt fű: gonosz.

Belépést megtagadni valakitől: pletyka.

Bélest sütni: költséges utazás. Bélest enni: jó; mást enni látni: segítségben részesülsz. (1856.)

Bélés. Titkot tudsz meg.

Bélpoklos embert látni: ijedtség; asszonyt: bánat.

Bélyeg. Öröm; bélyegezni: gazdagság; bélyeget látni: nem fognak szeretni. Bélyegző: veszedelem.

Béna. Alkalmatlan vendég. Bénát látni: munkáddal elkésel. Bénát vezetni: jó. Bénává lenni: véletlen találkozás holtnak gondolt barátoddal.

Az 1855-ös álmoskönyv szerint: béna: károd lesz habozás miatt. Bénát látni: szerencsétlenség. Bénát vezetni: gyógyulás. A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: béna: baj, kellemetlenség. Útonjárónál: nem jót jelez.

Bencés pap. Törvényszéknél lesz dolgod.

Beoltás. Hiábavaló reménység.

Bér. Hamisság.

Berámáztatni egy képet: alapítani valamit.

Berekedni. Harag.

Saját jegyzetem szerint: berekedés, amelyet nők álmodnak: elkésett vendégüket jegyzi. Nagy berekedés, amely fájdalommal jár: zavaros szerelem.

Bérc. Nagy úrral lesz dolgod.

Bérest látni: ajándék.

Bérelni. Jó aratás; birtokot: pletyka a szomszédok közt.

Bérlő. Nagy bevétel.

Beretva. Kés: rossz hír; beretválni: veszteség; beretválkozni: akadály; beretváltatni: nagy kellemetlenség; beretválni asszonyt: nagy előnyöd van.

Bérmálkozni látni: szórakozás; bérmáltatni: új ismeretség.

Beszélni. Közeli betegség: ha tudod, mit beszéltél: nyereség; beszélést hallgatni: kellemes látogatás; beszédet tartani: civakodásba keveredsz.

Beszegni valamit: tisztesség.

Beszélő madár. Kétségbeesés.

Beszélő baba. Szórakozás.

Beszennyezni valamit: lustaság.

Betakarni valamit: jó barátság; magamagát betakarni: féltékenység.

Beteg.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: betegség: semmi jó; betegnek lenni: az álmodónak jó, másnak rossz; beteget meglátogatni: kívánságod teljesedik. Az 1756-os álmoskönyv szerint: beteget látogatni: szándékodat biztos eszközökkel véghez fogod vinni; betegeskedni: rabnak jó, másnak gonosz; betegágyas nő: meghívás keresztelőre; beteg ember: egészséges aggkor; betegpénztár: szabadulás gondtól; beteget látogatni: vágyaid teljesülnek; beteget ápolni: félelem.

Újholdkor betegnek lenni: szerelmeskedést jelez.

Betű. Kellemes foglalkozás, újdonság.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: betűket tanulni: a szorgalmasoknak jó; hivatalnokoknak és olyanoknak, akik maguknak gyermeket kívánnak: rossz. Az 1855-ös álmoskönyv szerint: betűket tanulni: anyagi haszon.

Betűt írni: fejtörés; betűt nyomva látni: öröm; betű, ha írott: régen várt levél.

Betyárt látni: jó kedved lesz. Betyárral beszélni: szerződésed, árendád nem fenyegeti veszedelem. Betyárral hálni: váratlan szerelmeskedést jegyez.

1756-os álmoskönyv szerint; betyárral álmodni: szép szerencse. Útonjárónál meglepetést mutat.

Gvadányi Márton szerint: betyár, aki lóháton iramodik, elviszi gondodat.

Saját jegyzetek szerint: betyárral táncolni (fiatal nőnél): gyermek, (özvegyasszonynál) jó egészség jegye. Fekete betyár: öröm. Ősz betyár: nőnél nem szerencse.

Bezárnak (álmodban): véletlen öröm a háznál.

Bezörgetnek (ablakodon): szerelmeseknek jót mutat; másnál adósságot jelez.

Bibe (virágban): szégyent mutat, amelyben asszony miatt lesz részed.

Bíbic (ha kiált): jó kívánság.

Bibircsók. Szerelmesek álmában csókolódzást jegyez; ha testükön van: apró örömet jegyez.

1756-os könyv szerint: bibircsók szerelmi bánkódást jelez. Kerner Jusztinusz szerint: vigyázzunk szerelmesünk egészségére; sok bibircsók orron: asszonyhűség ingadozását jelzi.

Saját jegyzetek szerint: bibircsók, amely testünket belepi: bánat, szégyen, esetleg közelgő betegség jele.

Biblia. Jó remény. Bibliát olvasni: nagy veszekedést jelent családodban.

Kerner Jusztinusz szerint: bibliát látni: nyugalom. Útonjáró álmában biblia: váratlan haláleset miatt való hazatérést jegyez. Öregasszony álmában: temetést mutat.

Bíbor (szín): szédelgés. Bíborruha: jelzi, hogy nehézségekben lesz részed. Kedveseden bíbor: kacérság vetélytársaddal. Atyádon bíbor: mostohaanyát mutat.

Bicska. Pletyka.

Bika. Vendéged jön; ha üldöz: betegség; ha elér: öröm.

A Lipcsei nagy álmoskönyv szerint: bikával álmodni: közeli betegség; ha üldöz: jó barátod elveszíted; jegyez családi kellemetlenséget. Péter-Pál napján a bika: nagy szerencsét jegyez gazdaságodban. Útonjárónál: rossz vendégfogadót mutat, ahol civakodásban lesz része.

Bilincs. Szerencsés változás jegye. Bilincs kezeden: váratlan jó barátra szert teszel. Valakit megbilincselni: gond jegye.

1756-os könyv szerint: bilincs lábadon: házasságot; kezeden: szép hivatalt jegyez. 1833-as könyv szerint: ambó.

Billikom. Óvatosságra int. Aranybillikom: részegség, amely csúful végződik; billikomból inni: szép időd lesz.

Kerner Jusztinusz szerint: billikom (borral): szerencse és gazdagság.

Szent Mihály napján: bő szüretet jegyez.

Bimbó. Öröm. Bimbót látni: szerencsés szerelem.

Birka. Sáros idő. Birkát zöld mezőn látni: nagyon jó. Gazdag embernek: gondot jelez.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: birka a mezőn: egészség és szerencse jegye; birkát őrizni: nyereség; birkát vágni: veszedelem; birkahúst enni: becsület; birkapásztort látni: eső és kár; birka őszi mezőn: szegénység, hosszú tél. 1833-as könyv szerint: birkapásztor jelez óvatosságot mulatságaidban az asszonyok körül. Birkanyáj: megelégedettség. Bárány: kedvező jövő. Útonjáró embernél: birkanyáj: rossz vásárt mutat. Kos havában: sok birka: sok gond. Ikrek jegyében: pénzt jegyez. Húsvét hetében: kellemes ünnepek jele. Kereskedőnél: birka: nyereség.

Birkózás. Küzdelmes jövő képe. Birkózás közben összegabalyodni: szerelmeseknek különösen jó jel; alulmaradni: megcsalást mutat; gyermekkel birkózni, s azt legyőzni: megrágalmaznak.

Kerner Jusztinusz szerint: halottal birkózni: betegség jegye.

Saját jegyzeteim szerint: birkózás egy ismeretlennel, attól legyőzetni, és szégyent érezni, jelentős a szerelemben: változást mutat.

A különös álmokból: birkózni kutyával vagy más egyéb állattal, amelynek ernberfeje van és a fej ismerősünké: jelzi, hogy ne higgyünk gonosz indulatainknak. Birkózni erdővel: gonosz, veszteség. Asszonnyal birkózni és legyőzetni, mégpedig olyként, hogy az asszony kívánságának rabszolgái leszünk: félelmetes jegy. Szörnyekkel birkózni, amelyektől undort érzünk: betegnek gonosz.

Bíró. Ne kételkedj. Bíró előtt állni: jó jegy.

Bíróság előtt állni: ellenséges, gonosz jegy. Bíróság által elítéltetni: rút hálátlanságot tapasztalsz.

Bírósági szolgával beszélni: jegyzi, hogy őrizkedj barátaidtól.

Birsalma. Kibékülsz ellenségeddel.

Birtok (-ot örökölni) jelez: közeli menyasszonyságot vagy vőlegénységet; birtokot venni: visszatérő jómód jele; birtokot látni: jó célok után törekszel; birtokot eladni: szegénység családodban.

1756-os szerint: kis magyar birtokot venni vagy örökölni: biztos lakodalom.

Bitangot látni: nótás társaságba keveredsz.

Bitófa (-t látni): hamis barátaid vannak. Bitófán látni magad (lógva): nagy becsületben és hírnévben lesz részed.

Kerner Jusztinusz szerint: a bitófa utaidban változást, nyugtalanságot, forgandóságot jegyez. Állatkereskedőnél: szerencse jele, míg más kereskedőnél: gonosz. 1833-as szerint: bitófát építeni: halálesetet mutat.

Bivaly. Nagy nyeremény.

Bizonyítvány. Vendéglátás.

Bóbita. Rövid öröm.

Bocskor. Szegénység. Bocskoros tót: házi mulatság, jó háztartás, boldogság.

Bódé. Nagy gond. Bódéban árulni: szerencse.

Bodnár. Víg társaságot jegyez.

Bodzafa (virágban): házigond; zöld bodzafa: titkos öröm; bodzabogyó: gyomorfájás; spanyol bodza: szívbeli öröm.

Bogáncs. Veszekedés a sógornőddel. Jegyzi még ellenségedet, aki rágalmaz. Szégyenbe kerülsz.

Bogár. Szerencse. Ha testeden mászik: veszély jele.

1855-ös könyv szerint: bogár jegyez veszteséget is. Kerner szerint: fortélyos fecsegővel lesz találkozásod. Bogarat keresni: nagyravágyást jegyez.

Boglár. Új ismeretség, tartós barátság.

Bográcsok. Szegénység. Bográcsból húst enni: egészség.

1833-as könyv szerint: bográcsban főzni: szerencse jegye.

Bogyó. Jó reménységet mutat.

Bolondoskodni. Betegnek jó, egészségesnek kedvetlenség. (1756)

Bojt. Szomorú hír.

Bojtár. Károsodás.

Bojtorján. Jó időjárás. Néha titokzatosság.

Bók. Szerelmeseknek jót jegyez. Másnál: betegséget.

Boka. Közelgő szerelmet mutat, amely nem tesz boldoggá.

Kerner szerint: boka: utazás egy nő után.

Gvadányi Márton szerint bokázó vándorlegény: rideg márciust, hideg karácsonyt hoz.

Bokor. Félelmet jegyez.

1833-as szerint: a bíróság ellenséged javára ítél. 1755-ös szerint: bokrot látni: jegyez hátráltatást. Útonjárónál: bokor rossz találkozás, gonosz éjszaka jele. Asszonynál: bokor mindig veszekedés jele. Öregembernél: lábfájás. Szent András napján: zöld bokor hosszú, csúf, nehezen múló, visszatérő tél jegye. Reszkető bokor: gazdánál gondoskodást mutat a jószágairól. Másnál utazás rossz időben. Szerelmeseknél jegyzi, hogy titkuk kitudódik. - Kerner szerint: bokor jegyez orgazdát is. A tüskés bokor: kiderülő titok jegye. Száraz bokor: hosszú szomorúság.

Gvadányi Márton szerint: bokor, amelybe elbúvunk és szerelmeskedünk: gonosz asszonypletykát jelez.

Bokréta. Szép asszonnyal lészen találkozód. (1833.)

Boldog (-nak érzed magad álmodban): károsodást jegyez. Boldogtalanság az álomban: szerencse jegye.

Bolha. Hiú remény.

1853-as könyv szerint: sok bolha: sok bánat jegye. Kerner szerint: bolha jelez: türelmetlenséget oly dolgok elérésében, amelyeket hiába remélsz elérni; bolhát fogni: szerelmeskedést jelent egy hősbe; sok bolha rajtad: reményeid gyümölcsöznek; bolhacsípés: veszekedés, szükség; bolhát messziről látsz: pénzt találsz. Útonjárónál bolha: álmatlan éjszaka veszteség miatt. Szent András napján: enyhe tél; József napján: meleg tavasz. Állatkereskedőnél: veszteség a vásáron. Özvegyasszonynál: hiába várt kérő. Öregasszonynál: egyedüllét. Szerelmeseknél: óvatosságra int a leskelődők elől. 1833-as szerint: bolhát fogni: pör jele.

Saját jegyzeteim szerint: bolha, amely egy asszonyról ugrik rád: jelzi, hogy másnak gondjait veszed válladra. Öregemberről ugró bolha mindig gonosz. Bolha kedvesed arcán, amely mintha volna szeplő: bánat jegye. Bolhás kutya: incselkedő vendég.

A különös álmokból: bolhát számláló öregasszony, aki állna pendelyben egy ablaknál, és régi kedvesedhez hasonló arcú, de mégsem ő: jelzi, hogy egy múltban elkövetett tévedésedért felelősségre vonnak. Bolha, amelynek volna emberkeze és lába: veszély.

Bolond (ha megy): kitüntetés jegye. Bolondok: szerencsét mutatnak.

Bolond estély. Örömhír. Bolondház: szerencsétlenség. Bolondgombát enni: szerelem.

Bolt. Sok gond. Boltot nyitni: jó szerencse jegye. Boltot zárni: megszidnak.

Bolthajtás. Dicséret.

Bolygócsillag. Ritka vendég.

Bomba. Nagy kellemetlenség.

Bontani. Rossz hír.

Bor (-t látni): tolvajlás ér. Sok bort inni: jegyez vállalkozást, mely jól sikerül. Bortól tántorogni: szégyen. Bort csapból folyni látni: gonosz jegy. Bort eladni: szerencse. Bort vizsgálni: látogatás, jókedv.

1756-os könyv szerint: bor fejér avagy zöld: jókedvű lészesz. Bort feketét látni: munka, dologtevés. Bort csávárlottal látni: gonosz. Bort akarni venni: járás. Kerner szerint: borcégér: részegség. Borecet: sanyarú helyzet; borház: remény; borházban időzni, s benne bort inni: óvakodj barátaidtól. Borlopó: ambó vagy ternó. Borkő: hamisság. Borszag: betegség. „Borecetet innya: visszavonás. Bort alkalmasint innya: jól elrendeli dolgát."

Útonjárónál bort venni: jó esztendőt jegyez. Szent Mihály napján borral álmodni: bajt jegyez pincékben; József napján: gyenge szüret; Szent Iváknor: rossz gazdálkodást mutat.

1833-as szerint: bort zsidóktól venni: perpatvar a famíliában, esetleg elválás a feleségtől, gyermektől.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: vörös bort inni: rendkívüli szerencsét mutat.

Más feljegyzések szerint: törött bor: haláleset jele; borospohár (telve): vágyakozás asszony után; üres borospohár: betegség; borospince jelent kétes társaságot, hol kellemetlenségben lesz részed.

Saját jegyzeteim szerint: bor, amely megtölt: elégedetlenség.

A különös álmokból: borban úszni, belőle ki nem menekülhetni: közelgő betegség. Bor, amely fejedre folyik: szégyen.

Gvadányi Márton szerint: bor okádást jegyez.

Borbély. Újdonság, de legtöbbnyire hazugság jegye. Borbéllyal fogat húzatni: betegségünktől megszabadulunk.

A különös álmokból: borbély, aki jönne, hogy elvegye szakállad, de helyette öregasszony jön, és meggyötör: gond jegye. Borbély, aki beszappanozza arcod, aztán megszalad: egy jó reménység eltűnését jegyzi.

Asszony álmában a borbély mindig szerelmesedést jegyez.

Borotválni. Kis nyereség; borotváltatni; jó étvágy; borotváltatni és hajat vágatni: nagy kellemetlenség; borotválást látni: kerülsz valakit, aki szeret. Borotva: veszély. (1833.)

Kerner szerint: borotva: szerencse.

Borda. Nehéz idők jele. Bordatörés jegyez rossz feleségedtől való megszabadulást.

Bordélyház. Eredményt jelez.

Kerner szerint: öregembernél szerencse jegye; fiatalnál: gonosz vágy.

Borjú. Öröm. Borjúhúst enni: változást mutat. Borjúbőgést hallani: jelzi, hogy dolgaidat elhirtelenkeded. Borjúölés: családi ünnep. Borjút eladni: hátad mögött nevetnek. Borjút venni: veszteség. Borjúvásáron őgyelegni, de nem vásárolni: nagy időváltozás.

1756-os könyv szerint: borjúval álmodni: rossz idő. Fehér borjú: kár jele. Sárga vagy fekete borjú: asszonyi kellemetlenség. Borjúvásárról kötőfékkel menni haza: rossz gazdálkodás jele. Szent András napján borjúval álmodni: adósság. 1855-ös könyv szerint: borjúvá lenni álmunkban; nagy csalódás családi körben. Állatkereskedőnél fekete borjú veszteség jegye.

Borogatás. Közelgő szegénység.

Borókafa. Hű szolgát jelez. Borókapálinka: harag jegye. Borókaág: szenvedést mutat.

Borona. Jegyzi, hogy adósságod titokban marad; jóléted közeleg.

1833-as könyv szerint; gazdaembernek igen jó jelentés, másnál: betegség abban az esztendőben. Andráskor: nyugtalanság, gond jegye. József napján: szép idő jelvénye. Szűz havában: gonosz. Újholdkor: elmulasztott munkát jelent.

Borostyánfa. Hír jele.

1756-os könyv szerint: borostyánfa gazdag asszonyt jegyez.

Borostyánkő. Búbánatot mutat, amely betegséggel végződik.

Borsó. Enni: betegség vagy harag. Borsót látni: betegség. Nyers borsó: gyanú.

1756-os könyv szerint: „borsód ha vagyon: gonosz gyanakodás." Borsót enni: titkos szerelem, amely nagyon szerencsésen végződik. Borsót szedni: vidámság. - Kerner szerint: borsó jelent vagyoni gyarapodást. Borsó Ikrek havában: szegénység. Kereskedőnél: gonosz. Állatkereskedőnél: betegség jegye. - Egy öreg asszony szerint: borsót főzni: szegénység; borsót enni: víg társaság jele; zöldborsót hámozni: unatkozás.

A különös álmokból: borsó, amely mintha fejeden nőne ki, és ijesztővé tenné külsődet: orvost jelez. Borsó, amely belepi arcodat, orrodat, homlokodat: régi, nem múló bánkódás jele. Borsón térdepelni: gyermekkori bánat.

Bors. Szerencse a szerelemben. Borsos étel: rossz fogadtatás. Borstartó: elővigyázatosságra int.

Borz. Hideg időjárást jegyez. Borzot lőni: jegyez titkos ellenséget, akivel váratlanul megismerkedel.

Kerner szerint: borz jelez éhséget.

Borzbőr. Veszteség. Borztanya: biztos jövő. Borzvadászat, siker esetén: jó jel. Borzot fogni: jegyez lakásváltozást. Borzkutyát látni: ritkaság felfedezése.

Borzasztót elkövetni: veszély.

Bosszú. Betegség. Bosszút állni: valakit magadra haragítasz. Bosszút látni: sok előnyöd van.

Boszorkány jegyez: civakodást, asszonyperpatvart, családi viszályt.

Kerner szerint: kincset lelni ez álom révén. Ha fiatal a boszorkány: rágalom jár nyomában.

A különös álmokból: boszorkánnyal, aki az esőcsatornán mászott be hozzád, szerelmeskedni, de ebből hirtelen felébredni: gonosz vágyat mutat. A boszorkány, aki saját lányát áldozná fel férfiak kívánságának, de ez ébredéssel végződik: alattomos gondolat jele egy bűn után.

Gvadányi Márton szerint: boszorkány nappal igen gonosz, de éjjeli sötétben igen mulatságos.

Bot. Családi kellemetlenség jegye. Eltört bot: mérgelődés jele. Elveszett bot: elvesztett remény. Botot találni: barátra szert tenni. Botot elültetni: nagy szégyen. Botos emberrel találkozni: megkönnyebbülés.

Bőgő. Rendkívüli szerencsét jegyez.

Törött bőgő: pletyka a házban. Bőgőn játszani: jegyzi, hogy barátaiddal jámborságban élsz. Bőgőt látni: fülbetegséget is mutat. De jelez táncmulatságot is, amelyben rövidesen részed lesz.

1756-os könyv szerint: bőgő: szerelmes, öregedő asszonyt jegyez részedre. Bőgővel hálni: házasság képe.

A különös álmokból: bőgő, amely nem bőgőhangot ád, hanem énekelne, mint egy elvarázsolt leány, és téged szerelemre felszólítana: félénkséget jegyez egy bizonyos asszonnyal szemben. Bőgő az ágy alatt, amelyből a nóták kimásznak, és emberi alakot öltenek: titkos vidámság. Esetleg kirándulás jelképe.

Bögre. Jólét jelvénye. Törött bögre a világ fennállása óta: haragot mutat.

Útonjáró embernél a bögre szükséget is jegyez. Asszonynál, ha tűzön van: betegség, sorscsapás jele. Egyébként jövedelem és családi szaporodás jele. Újholdnál: jó háztartást mutat. Andráskor: szívfájás. Gazdasszonynál: röstség jele (1855). Öregembernél: betegség.

Böjt. Jelzi, hogy oktalan emberekkel vagy körülvéve, akiktől őrizkedj.

Az 1757-es könyv szerint: asszonynál epedést jegyez.

Bölcső (gyerekkel): öröm. Gyerek nélkül: gond.

1833-i könyv szerint: biztos gyermekáldás.

Bölény. Váratlan segély.

Bölömbika (-t hallani): egy nagyúr megharagszik rád.

Bőr (emberi): szerencse. Állatbőr: kellemetlenség. Ha a saját bőröd hámlik: szegényedés. Foltos bőr: irigység. Állatbőr (kereskedőnél): jó vásárt jegyez. Szőrös bőr: betegség. Puha bőr: barátság. Kígyóbőr: szerencsétlenség a bugyellárisban, de annál szerencsésebb asszonyoknál. Durva bőr: veszekedés. Bőrkötény: váratlan kereset.

A különös álmokból: bőröd, amely mintha leválna arcodról, hogy mezítelen, veres húsodat láthatni: egy régi szemérmetlenség miatt szégyenkezést jegyez. Bőröd, amely nevekkel, betűkkel van teleírva, mint egy fának a kérge: jegyez nem teljesült kívánságokat.

Gvadányi szerint: a test bizonyos részén megfeketedett, cserzett, durva bőr: asszonynál öregség jele.

Saját jegyzeteim szerint: lógó bőr, amely keménynek látszik, mint a lóbőr, valamint ugyanolyan hangot is ád: kellemetlenség egy féltékeny szépasszony miatt.

Kerner szerint: asszonybőr, mely volna szép, fehér: változó időjárást jelez.

Börtön. Jegyez: egészségi állapotban való hanyatlást, de másrészt jó szerencsét is. Börtönben járni: emelkedés a hivatalban. Börtönben ülni és bánkódni: szomorúságunk után piros öröm következik. Börtönbe indulni: csalás.

Újholdkor: betegnek gyors gyógyulást jegyez.

A különös álmokból: börtön, amelyben gonosz szag van, és csúf öreg emberekkel telve, ahová véletlenül tévedtünk, és ismerős fiatal nőt leltünk: jelent a látott nőnek jó szerencsét, nekünk bánatot. Asszony álmában a rabok, akik vizet hordanak: szerelmeskedést jelentenek. Börtön udvarában valamit csinálni és elfutni: betegség.

Bősz ember. Szerencse. Bősz kutya: nyereség. Bősz kutya, mikor harap: rágalmazás jegye.

Brekegés. Jó hír.

Búbos galamb. Szegénység.

Bucka. Munkában való késlekedés jegye. Gyepes bucka: jelzi, hogy rövidesen holttestet látunk.

Búcsú. Búcsú jó baráttól: a csalódás jegye. Rokontól, atyafitól: a közeli viszontlátás mutatója. Búcsú idegentől: egy barátod elvesztésével jár. Búcsú a szüleinktől: nagy barátkozást, kibékülést mutat családunkban. Búcsújárás: gyógyulást jegyez a betegnek: egészségesnek vidámságot, amely csúf jövedelem miatt érkezik; asszonynak gyereket is jelez. Búcsúsember: menj gyónni. Búcsúsgyerek: haláleset.

Kerner szerint: búcsús-asszonyokkal együtt aludni egy fa alatt, amelyen a holdvilág állna: szerencséd lesz bizalmas barátságba jöhetni egy nővel, akire nem is gondoltál volna. Leginkább kocsmárosnéval.

Gvadányi Márton szerint: búcsúsokkal gyalogolni: haszontalan foglalkozás.

Egy öregasszony (Radics Mária) szerint: búcsúsok után menni és felszedni, amit elhánynak: lappangó vágyakozás.

A különös álmokból: nő, ha álmodna búcsújáró öregemberrel, aki fenyegetné őt keresztjével, majd erőszakoskodna: szerencsétlen szerelmet mutat.

Budára menni. Jó reménység. (1833.)

Bugyelláris. Titok kiderül.

Bukás (a mélységbe): jegyzi, hogy túlságosan sokat remélsz szerencsédtől.

Bukfenc. Jó aratás.

Bunda. Helyzeted javul. Jó barát mutatkozik. Bundát kapni: szerelem. Bundát venni: jó összeköttetésekre tész szert. Öröklött bunda: gyermekáldást jegyez.

Bujálkodás. Jelez szárazságot.

Útonjárónál: részegség. Újholdnál: pénz asszony kezéből. Esős esztendőben: állatok szaporodását. Szilveszterkor: gyermekáldást az újévben. 1855-i könyv szerint: egészséget mutat.

Bunkó. Előrehaladásod hivatalodban két könyöködnek munkája. Bunkóval aludni: jelez elérhetetlen célokat. Bunkó, amely a konyha sarkában áll: tolvajt mutat.

Burgonya. Általában kemény munka jegye. Burgonyát főzni: változó sors jegye. Burgonyát kapálni: eredményes, de nehéz jövő. Burgonyát ültetni: gond. Burgonyát hámozni: megszabadulás terhes élettől.

Egy öregasszony szerint: burgonyát főzni: kellemetlen vendégség; burgonyaföld: jó aratás jele; burgonyatészta: betegség. Az 1756-os könyv szerint: szegény házasélet.

Burján. Veszteség.

Burnót. Mérgelődés. Burnótszelence: lelkifurdalás.

Bútor. Házasság. Új bútor, amelynek szaga van: haláleset. Régi bútor: nagyravágyás.

Butykos. Vidámság jegye. Üres butykos: kár. Teli butykos: mérgelődés.

Búza. Jó reménység jegye. Sok búza: nagy bánat mutatója. Búzaasztag: minél nagyobb, annál jobb jel. Búzacséplés (ha nem látod): pénzt jelent. Búza zöld mezőben: szapora tennivaló. Búzát kaszálni: áldás.

Az 1759-es álmoskönyv szerint: „Búzafő, mely temérdek: jót jegyez. Búzát bőven látni: nagy bánat. Búzaasztagot látni: mennél nagyobb, annyival jobb. Ha csépeled, de nem látod a búzáját: pénzt hoznak tenéked."

Búzavirág. Vigasztalódás a bánatban.

Büdösség. Jó hír. De jelez: betegséget is.

Büdösbanka. Paráznaság.

Bükk. Gond. Férfinak, nőnek egyaránt gonoszat jegyez.

Bükköny. Száraz esztendő.

Bűvész. Jegyzi, hogy tarts ki szilárdan akaratod mellett. Bűvész pálca: kellemes dolgot tapasztalsz ott, ahol kellemetlenséget vártál.

A különös álmokból: bűvész, aki volna középkori ruházatban, öreg ember lenne, de az agg vonások alatt egy jó ismerős arcát mutatná, és bennünket úgy elvarázsolna, hogy tagjainkat mozdítani sem bírnánk: jegyez bánatot, amelyet abból a korszakból érzünk, mikor még igen fiatalok voltunk. (*F. S.*)

*

C

Cardinállá tétetnek akaratod ellen: főtiszteletre emelnek, amelyben elég bút vallasz. (1759.)

Cápa. Utazás.

Cédrus. Szerencsés jövő. A szerelemben is.

Cédula. Eltévesztett élet jegye. Cédulát cserélsz valakivel: megcsalnak.

Céhmester. Katonaságot jegyez.

Cékla: Ájulás társaságban. Lázas betegség.

Cérna. Kellemetlen híradást jegyez arról, hogy vágyaid még nagyon sokára válnak valósággá. Menyasszonynál: jelez jegyesség felbontását is.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: kötőcérna: vándorlás jele; fehér cérna: ajándékot vonz; fekete cérna: beköszöntője a balszerencsének; kék cérna: jó reménység; piros cérna: közeli öröm. - Egy öregasszony szerint: cérna, amely összevissza van gombolyodva, gubancolva: akadályt jelent álmaink elérésében. Cérnát befűzni: udvariasság jele. Eltépett cérna: harag jelvénye. Cérnát gombolyodni látni: nehéz

helyzetbe kerülünk. Cérnát legombolyítani (saját kezünkkel): terveink visszafelé haladnak. Összegubancolt cérna jelent még rossz időt is. Szűz havában ugyanez: vénlányságot. András éjjelén: nehezen létrejövő házasságot. Újholdkor: családi ellenkezést szerelmünkben. Szeles éjszakán: félelmet jövendő sorsunktól.

A különös álmokból: cérna, amely hajunk helyett nőne ki fejünkből, valamint orrunkból és szemünkből: jegyez régi szerelem miatt visszatérő bánatot, amely borús fellegként néha szívünkre nehezedik. Cérna, amellyel patikáriusüveget kötnek be: csalárdságot jelent. Fülben viselt cérna: váratlan hír.

Gvadányi szerint: óvakodj a cérnafűző nőtől, semmire sem jó.

Saját jegyzeteim szerint: cérnát látni magunkon: új ismeretséget mutat.

Radics Mária szerint: cérna, amely a lábra csavarodik: egy nemszeretem-házasság jelképe.

Cica. Fegyelmezetlenség jegye.

Egy öregasszony szerint: karmoló cica jelzi, hogy haragos kezek közül menekülsz. Fiatal cica: elcsábításodat mutatja. Cicát látni jelent még: kellemetlenséget és elárult szerelmet is. - 1855-i könyv szerint: cica mutatja, hogy hamis emberekkel lesz dolgod, de te könnyenhivő lész a beszélgetésben. (Ez fiatal nőkre vonatkozik.) Cica jegyez: kiabálást, kellemetlen tárgyalást. Cica a háztetőn: gonosz jel; öregasszonynál: betegség.

Cickány. Szerencse.

Cicomázás. Jelzi, hogy kenyeredet becsületes úton keresed.

Cigány. Tolvajlás. Cigánymuzsika: mulatság. Cigányasszony: kellemetlenség. Cigányasszony (úriruhában) férfinak veszedelem. Kancsal szemű cigánynő: szerelmi boldogtalanság.

Cimbalom. Búsulás.

Az 1759-es könyv szerint: hadba vonulás, háború.

Cimbora. Vigyázz! Váratlan esemény előtt állsz.

Címer. Lelkiismereted nyugtalan.

Cincér. Szép idő.

Cincogás. Szerencse. Öregasszonynál: vágy.

Cinege. Hideg időjárás. De jelez rövid utazást is.

Cink. Ajándék.

Cinke. Öregnek őszi halált jelez, fiatalnak víg farsangot mutat.

Cinkos. Mulatság.

Cinterem. Lakodalom.

Cipész. Váratlan költség.

Cipó. Ha fehér: egészség.

Cipő. Jelez egészséges táplálkozást. Nagy cipő: utazást mutat; szűk cipő: szorult viszonyok jelzése; rongyos cipő: veszteség. Cipőt felhúzni: kirándulásra mégysz. Új cipő: jó reménység. Cipőt foltozni: hasznos foglalkozásban lesz részed. Cipőt venni: csalódás jele; egyben elutazást is mutat. Cipőt elveszítesz: igen kellemetlen hírt hallasz. Cipőt találni: ajándék.

Kerner szerint: cipő, mely nem a lábunkra van szabva: jelent kedvünk ellen való utazást. Báli cipő: betegség. Halotti cipő: öröm. Rongyos cipő, amelyből lábujjaink különösebben kiállanak: hideg időjárást mutat. Asszonynál: szűk cipő gyanúsítást jegyez.

Ciprusz. Igen hosszú utazást jelez.

Cirógatni szépasszonyt: nagy veszekedés.

Citera. Rossz társaságba keveredsz. Citerázni: jelzi egy utazásodat a hegyek közé.

Citrom. Halál. Citromot enni: jólét.

Coboly. Drága esztendő.

Comb (asszonyé): szerencse a szerelemben. Általában combot látni: öröm jele. Sovány comb: házasságtörés jegye.

A különös álmokból: comb, amely olyan asszonyé, akinek combját nem láthatjuk: jegyez változást. Combok, amelyek ismerős nőké, de a fej és törzs nélkül látjuk, és szeretnénk felismerni őket: gonosz; mindig valamely közeli, súlyos betegség jelei. Combok, amelyek fekvőhelyünkhöz nyűgöznek, felemelkedni nem engednek: szabadulás vágya a házaséletből. Öreg combok jegyzik a feleséget.

Cölöp. Veszedelem.

Cukor. Hízelkedés jegye. Mutat gazdagságot is. Sőt kedvességet és engedelmességet, amelyben részünk lesz. Cukrot enni: haragot jelent. Cukrot törni: látogató közeleg. Cukrot venni: szégyen. Cukorgyár: jó hír.

Cukrász. Harag. Cukrászda: gyomorrontás.

Egy öregasszony szerint: kicsapongás.

*

Cs

Csaholás. Jó hírt jegyez.

Újholdnál: kérőt mutat fiatal leánynak. Csaholás András napja után: jelent félelemből elmulasztott utazást is. Útonjárónál: korai indulást mutat. Télelőben gazdaembernél: erős fagyot jelez és fehér karácsonyt. Farkasugatás Szűz havában: gonosz jel. Őrök, virrasztók álmában: váratlanság jele.

Csákány (-t használni): öröm. Csákánnyal feszíteni ajtót: meglepetés. Csákánnyal bontani: jó időjárás. Szent Mihálykor költözködés.

Csáklya. Jó barát. Halásznál: jó fogás.

Csákó. Veszedelem.

Útonjárónál: veszteség, esetleg tömlöc jele.

Család. Jegyez gazdagságot. Családi kör: örökség.

Csalán. Harag mutatója.

Csalfa (nő): nagy vigalom jele. Szőke, csalfa nő: úri mulatság.

Csalit. Titok.

Csámpás ember: levélhordó útján szerencse.

Csap. Betegségedben könnyebbülés jele.

Csapda. Mulatság vár rád. Csapdát állítani: jó üzlet.

Cság (bogáré): mérget jegyez.

Csapóajtó. Fenyegető veszély mutatója.

Csapófa. Jelzi, hogy nem vagy elég szorgalmas teendőidben.

Csaplárossal beszélni: jegyzi, hogy ismerőseid kihasználják gyengeségedet.

Az 1759-es könyv szerint: csapláros jelent rossz esztendőt. A lipcsei szerint: betyárság jele. Újholdkor: kiássák a ház falát a szomszédaid.

Csapodárság. Kellemetlenség. Csapodár anyós: szegénység. Csapodár vőlegény: örök bánat. Csapodár barátnő: óvakodj a gyermekágyasságtól.

Csapszék. Gonosz hír.

Csárda. Szerencse.

Csillaghulláskor: kincstalálás. Szent András napja után: szerencsés utazás. Szűz jegyében: családi bánat. 1759-es könyv szerint: „Tsárdában lenni néked öröm, ellenségeidnek bosszúság."

Császár. Öröm jele.

A lipcsei könyv szerint: jegyez emelkedést hivatalodban. Császárral beszélni: jelent váratlan szerencsét, amelynek folytán viszonyaid javulnak. Császárnét látni: biztos vőlegény közeledik.

Csat. Jegyzi, hogy olyan ismeretséget kötsz, amely az életed végéig épségben marad.

Csata. Nagy változás és gyász.

Csatlós. Jegyez nagy konyhát.

Csatorna. Mutat szétfoszló reményeket. Csatornába esni: jó reménység.

Csecsed (ha sok vagyon): paráznaság. (1759.)

Csecsemő. Pártfogó jó barátok segítenek bajodban. Csecsemősírást hallani: öröm. Csecsemőt fürdetni: ambó. (1855.)

Cseléd. Gyanúba keveredsz. Pletyka. Elveszett tárgyak. Ha magadat álmodod cselédnek: alázatosságod révén szerencsés ismeretség.

Csemege. Közeli eljegyzés.

Csemete (fa): felesleges fáradságot mutat.

Csempész. Csalódás.

Csendőr. Szorgalom.

Csenevész (gyermek): nagy bánat.

Csengés (fülben): félelem jegye. Hirtelen csengetést hallani: érdekes hír közeleg feléd. Csengetés az ablakod alatt: vidámság, szánkózás. Csengettyű: látogató.

Kerner Jusztinusz szerint: csengés, amely hajnali harangszóra emlékeztet, elmulasztott kötelességet jelent. Esti harangcsengés: öregség jegye. Csengetés a kertben: valaki tilosban jár a háznál. Csengetés a hálókamrában: feleséged mással szeretne álmodni. Csengetés a lábadon: temetőbe visznek. - Egy öregasszony szerint: csengő a ház előtt: éjjeli látogatás jegye.

Saját jegyzeteim szerint: csengetést hallani, ágyból felkelni, ajtóhoz menni, és ott senkit sem találni: vendéget jegyez, aki valamit a háztól elvisz.

A különös álmokból: csengő, amely fülünkön nő, és csengő, amely testrészünkön cseng: tehetetlenség, boldogtalanság jelvénye.

Gvadányi Márton szerint: a csengő gyermekjáték, amely felnőttnek csak bosszúság lehet. Radics Mária szerint: éjjeli csengetés: haláleset a családban.

Csepegés (-t hallani az ereszről): betegnek igen jó; egészségesnek feltűnő hírt jegyez. Vízcsepp, amely reád hull: pénzkiadás.

Kerner szerint: vízcsepegés, amelyet nem látunk, csak hallunk: jegyez állatkereskedőnek tolvajságot, másnak rosszullétet.

A különös álmokból: csepegés, amely egy lezárt koporsóból hangzik, mintha a halott élő volna: kedves ember, kedves szó utáni vágy. Jelent sírdogálást meghalt szülőkért.

Cséplés. Perlekedés.

Csepű. Csüggedt gondolatok.

A különös álmokból: csepű, amely arcunkból nőtt: öregedést jegyez. Nőnél szerelmi bánat.

Cseresnyét enni. „Nem adják meg az ígéretet." (1759.) „Cseresnyét (feketét) enni: dolgodat megbánod." (1759.)

Kerner Jusztinusz szerint: cseresnyét enni jegyez nagy veszekedést. Cseresnyét fáról szakítani: öröm, kellemetesség, szerelem. Útonjárónál: szépasszony barátsága. Cseresnyefa: kellemes idő, hazug szavak. 1799-es könyv szerint: kényes órák állnak előtted. Egy öreg asszony szerint: cseresnyéslepény: harag jegye a testvérrel. - Egy másik öregasszony szerint: édes cseresnye: bánat, míg savanyú cseresnye: öröm jele. Cseresnyét ajándékozni: az ajándékozottnak nagy öröm. Cseresnyét szedni: szószegés. Cseresnyét venni: lustaság.

A különös álmokból: cseresnye, amely fülünkön, orrunkon nőtt, és tőle meg nem szabadulhatunk: jegyez tetszeni vágyást valakinek, aki már régen nem törődik velünk. Cseresnye (nőnél) bizonyos testrészén: ijedtség, de új szerelem jelképe is. Szép, piros cseresnye, amely álmunkban ülőhelyünkön marad: betegség, másnapi rosszullét. Cseresnye, amely a hasból nő ki: hisztéria.

Cser. Egészség.

Az 1759-es könyv szerint: cserfa gazdagságot és hosszú életű embereket jegyez.

Cserebogár. Változó szerencse.

Kerner szerint: szerelmi találkozó. Útonjárónál: szerelmi bánat. Újholdkor: gond. József napján: aggodalmas tavasz. Vőlegénynél: kételkedés. Öregembernél: halál még abban az esztendőben. Fiatal asszonynál: bujaság. Az 1759-es szerint: szép, de szegény feleség. Özvegyasszonynál: kérő. Özvegyembernél: csalódás. Télelő havában: betegség.

A különös álmokból: cserebogarat enni, és ezzel jövedelemhez jutni: kövérség jegye. Cserebogár, amely belőlünk kibújik és nyomban elrepül: betegnek igen jó. Cserebogárzúgást hallani téli éjszakán: vígság. Asszony, akinek haja cserebogárral telik meg: nagy bánat előtt áll.

Cserép. Csalódás.

Egy öregasszony szerint: nagy szerencse. Leánynál: eljegyzés. Cserepezővel találkozni: balszerencse; vele beszélni: tűz. Cserépfedő: veszedelmes utazás.

Kerner szerint: izzó cserép, amely égő házról lerepül: pletyka, amely miatt veszedelembe jutunk.

A különös álmokból: meleg cserép gyomrunkon, anélkül hogy betegek volnánk: költözködést jelent. Lábmelegítő: özvegység.

Cserjés. Titok.

Cserjésben tartózkodni: titkos, szemérmes dolgot mívelni: Cserjésben aludni: honvágy.

Csésze. Ajándékot várhatsz.

Az 1855-iki könyv szerint: csészét venni jegyez meghívást kellemes mulatságra. Aranybetűs csésze: jó házasság; inni belőle: szerencse a szerelemben, jó barátság, gondtalan esték. Csészét eltörni: jegyez

árulást, még pedig jó barátnő által. - Egy öregasszony szerint: csészét ajándékba adni és inni: szerencsés órákat mutat. Kerner Jusztinusz szerint csésze asszonyt jegyez.

Tisztátalan csészéből tisztátalanságot inni: terhesség jegye. Olyan csészében főzni, amely nem evéshez való, és belőle a vőlegényt megkínálni hűtlenség jele. Csészébe köpni: betegség.

Cséza (rajta utazni): hosszú élet. Útonjárónál: betegség.

Csibe. (Lásd: Csirkénél.)

Csicsergést hallani. Jókedv.

Csicsóka. Szerelem.

Csipi-csóka. Boldog öregség.

Csiga. Jó jel.

Kerner szerint: csigát látni: jó hír egy távol levő barátról. Csigát enni: gyermekáldás jegye. Egy öregasszony szerint: csigát látni jegyez még hamisságot is, amely által eredményt érünk el.

Csigajáték. Rossz szomszédság.

Csigér. Betegség.

Csigolya. Csalódás.

Csikolni vagy csikoltatni: gonosz.

Csiklandozás. Érvágás. (1820.)

Csík. Rossz idő. Csíklevest enni: szerelmes beléd egy asszony. Csíkot ajándékba kapni: bosszú ér. Csíkot a Tisza mentén halászni: ügyvédet jelez. (1833.)

Csikó. Nagy szerencse.

Az 1759-es könyv szerint: csikó jegyez: új asszonyt is. Vele álmodni farsangban: házasodás jele. Asszonynál: fiatal szerető. Csikó fénylő szeme: közeli ismeretség asszonnyal.

A különös álmokból: csikó, amely jönne nekünk, és emberi hangon szólalna meg: asszonynak különös kalandot jegyez, amely után gyónni kell.

Csikós. Öröm. Öreg csikós: törvény elé állunk.

Csillag. Öröm.

Az 1855-ös könyv szerint: csillag az égen vigalom jegye. Csillag, amelyet nem az égen látunk: kárvallás, bánkódás. Csillagos ég alatt halászt látni: háború. - Kerner szerint: csillag nagy szerencse. Csillaghullás: váratlan szerencse. Csillag az ég közepén: nagy vidámság. Csillagvizsgálóval beszélni: rövidesen hazugságot hallasz. - Útonjárónál: csillag szép szerelem. Mihály napján: hosszú szép idő. Újholdkor: egy asszony megsegít. Csillag a vízben: régi szerelem visszatér. Csillag egy fa tetején: gyermekáldás. Csillag a párnán: jó asszony szeme. - Kos jegyében csillagokkal álmodni: megszerelmesedés jegye. - Esős éjszakán: csendes élet. Szilveszter éjjelén: unokákat jegyez. Égzengésben: béke jelvénye.

A különös álmokból: csillag, amely a testünkön van: egy elmaradt, várt csók nyoma. Csillagrúgás: katonaság.

Csillámlást látni: jó hír. Elsőrangú jó jel.

Csimbók. Alamuszi emberekkel vagyunk körülvéve. Hajcsimbók: aggodalom.

Csipa. Szerelem.

Egy öregasszony szerint: fiatal lánynál biztos megszerelmesedés jegye. Vénembernél: gonosz kívánság. Kerner Jusztinusz szerint: öregember fejét fokra hajtja, ha ez álma. Csipa (más szemében) asszonynál: hűtlen gondolatot jegyez; gyermeknél: lidércet. Csipa Szent Mihály napján férfinál: szép szolgálólány miatti virrasztás jegye. Kántorböjtben: betegség, gyomorrontás, álmatlanság. Csipa karácsony éjjelén: szegénység, elhagyottság, bánat. Szilveszterkor: gonosz, esetleg haláleset, közeli temetés. József napján: fájdalmas szerelem. Útonjárónál: hiábavaló vágy.

A különös álmokból: csipa, amely miatt nem látunk, és ezért igen szerencsétlennek érezzük magunkat: boldogtalan szerelem. Csipás koldus, aki szemérmetlen cselekedetre szólít fel: ájulás. Csipás férfi: igen szemérmetlen.

Csipke. Akadály jegye.

1855-iki könyv szerint: idegen kéz elrontja tervünket, Kerner szerint: asszony ajándékot remélhet; férfi: pénzeserszénye soványodását.

Csipkekendő: élvezetteljes szórakozás jegye. Csipkekendő, amelyben didergünk (lánynál): elcsábítást mutat; öregasszonynál: nyitott ajtó a hálókamarán.

Csípő. Gonosz.

Lánynál (Kerner szerint) gyermeket mutat; asszonynál a betegség jegye. Általában paráznaságot jelez. Meztelen csípő: fajtalankodás öregemberrel, vándorlóval. Betakart csípő: hűség egy régi szerelemhez.

Csíra. Furcsa jókedvet mutat.

Csiriz. Szorgalom jegye.

A különös álmokból: csirizbe ülni, beleragadni, és belőle nem szabadulhatni: nőnek fajtalanság.

Csirke. Barátság. Tarka csirke: szerencse. Sok csirke: nagy szerencsét jegyez. (A többit lásd Tyúknál.)

A különös álmokból: csirke, amely fejünkből nő ki és ott kapargál: öregség, gyengeség. Csirke, amely ágyunkban van, és csőrével csipdes: özvegység.

Csiszár (ló): csókolódzás.

Csíz. Szomorúság. Csízet hallani: jegyez magányos életet.

Csíziót olvasni: jelentékeny szerencse dolgainkban, különösen akkor, ha szorgalommal párosul.

1759-es könyv szerint csízió: kellemetes öregség, meleg kályha, teli pince. Andráskor: kellő időben beköszöntő tél jegye. Adventben: csendes ünnep. Kristóf napján: nagy változás. Kántorböjtben: intelem.

Csizma. Sietség jegye. Jegyez: utat, amelyben elkésel.

Az 1759-es könyv szerint: régi csizmát felhúzni: csalás. 1833-i könyv szerint: csizmát felhúzni: jól jel. Új csizma: szép örömre vigadunk. Csizmát szabni látni: jó nyereség eladásban. Álmunkban csizmában járni: közelgő szerencsétlenség jegye. Holdas éjszakán csizma: paráználkodás jele. Esős éjjel: utazás. Igen száraz éjszakán: nagy gond. Padláson látni csizmát: atyafi halála; saját csizmánk a padláson: gonosz. Cifra csizma: új szerető. Egy öregasszony szerint: csizma jelez hiábavaló járkálást egy csalfa nőért.

Fiatal szépasszony csizmában: időváltozás.

A különös álmokból: csizma, amelyet valaki fejünkre húz, hogy tőle ne láthassunk: megcsalás jegye. Csizma, amelytől nem szabadulhatunk, az álmoskönyvem szerint: öregasszony hű szerelmét mutatja. Sárba ragadt csizma, amelyet elhagyunk: nagy könnyebbség sorsunkban.

Csizmadia. Fájdalom. Fogfájás.

Csoda. Bátorság.

Az 1799-es könyv szerint: záporeső. Nagy csoda: kár.

Csók. Általában szomorúságot jelez.

Az 1759-es könyv szerint: csókolni: szomorúság; téged csókol valaki: még nagyobb szomorúság, bánat jegye. - Kerner szerint: halottal csókolózni: betegség. Kezet csókolni nőnek: nagy gond. Találkozáskor csókolózni: látogatást mutat. Csókot adni férfinak: szomorúság; nőnek elég jó. Szerelmessel csókolózni: új szerelem jegye. - Egy öregasszony szerint: kedvessel hajnalban csendesen csókolózni: viszály a szerelemben. Idegen nőtől csókot kapni: halál. Csókot lopni: civódás. Másokat csókolózni látni: jegyez komoly szerencsétlenséget. Szent Mihálykor a csók: betegség. Kántorböjtben: elérhetetlen vágy. Újholdkor (nőnél): bűnös gondolat. Útonjárónál: nyugtalanság, veszteség. Bika jegyében: kopaszság férfinál, nőnél hosszú betegség. Adventben: lustaság. Farsangban: hervadt párta. Felvidéki embernél: lakoma.

Csók esős éjjelen: régi szerelem felújulását is jegyzi, amely azonban nem végződik szerencsésen.

A különös álmokból: állattal csókolózni, és csípős szájszéllel felébredni: hiábavaló vágy. Menyasszonyt megcsókolni, akit éppen esküdni visznek: biztos betegség. Anyóssal (édes) csókot váltani: veszekedés. Koldussal csókolózni: kellemetlenség. Önmagunkat megcsókolni, és ezen örömet érezni: betegség.

Gvadányi Márton szerint: csókolózás: hiábavalóság.

Saját jegyzeteim szerint: csók mindig bánatos nap jelképe. Sok csók attól, akit szeretünk, amely úgy hull, mint a barackvirág: a nő hűtlenségét jegyzi.

Radics Mária szerint: a csókolózó nő: biztos csalfaságot mutat. Barna nő csókja megbánó csalfaságot mutat. Szőke nő csókja diadalt jegyez. Koros nő: bánatot jelez. Igen fiatal nő csókja: veszélyes és beteges is.

F. doktor szerint: csók lábadozó betegnél: gonosz.

Csóka. Meglopnak.

Csomag. Gonosz. Csomagot (nehezet) cipelni: gond a gyermekekkel. De jegyez vendégséget is. Csomagolni: fajtalanság.

Csomó. Kellemetlenség, hízelkedés, nehézség. Csomót kötni: kellemetlenség másnak. Csomót feloldani: új hírek, amelyeket nem vártunk.

Feloldhatatlan csomóval vesződni, végre feloldásáról lemondani: betegnek jó. Csomó, amely testünkön ereinkből való: hisztériás hajlandóság.

Csónak. Életed folyását előírás szerint irányítod.

Csónak, amelyet zavaros vízben látunk: pénzveszteség. Elsüllyedt csónak: szerelmünk vége. Egy öregasszony szerint csónakázni: jó üzletkötés jegye. Csónakon felborulni: gonosz szerencsét mutat.

József-napkor: csónak: nyári árvizet jelez. Holdtöltekor rakoncátlan szerelmet.

Kerner szerint: csónak, amellyel valamely nagy vízen kelünk át: igen rossz helyzet előjegye.

Csonka (embert) látni: gonosz.

Magunkat megcsonkítva látni: lábon teljes jó jegye, kézen múló bánat mutatója, egyéb testrészünkön azt jelzi, hogy egy nő hatalmába jutunk, aki magához láncol. Csonka állat: gonosz jel. Csonka eb, amely megugat: hosszú, hideg tél.

Csont. Veszedelem. Enni: utálat. Rágni: szükség. Látni: rossz munka. Csontváz: betegség. Csontvázzal aludni: szegénység jegye.

Csorba (kés). Civakodás.

A különös álmokból: egy csorba kést lenyelni egy olyan eseménynek az előjele, amely miatt sok bánkódásunk leend. Csorba tányérból enni: nagy várakozás valakire.

Csorda. Réten: boldogabb jövendő. Csordát őrizni: jegyez bajt, amely pénzeserszényed fenyegeti. Legelő csorda: öröm gyermekeidben.

Kerner szerint: csorda, amelyet szétfutni, megvadulni látunk: gonosz jegye családi életünkben. Fehér csorda: jó termés, szép reménység, korai tavasz. Csorda víz tükrében: hiábavaló élet jegye. Fekete csorda: gonosz úton szerzett gazdagság. József napján: jó reménység. Negyven vértanú napján: hosszú tél jele. Újholdkor: gazdagság. Nagyböjtben: lassan jövő tavasz. Útonjáró álmában a csorda, amely messzi látszik: hiábavaló utazás jegye; csordában lenni: reményeink teljesülését jelzi. Csorda, amelyet ismerős pásztorok őriznek: szerelem jele. Karácsony éjjelén: betegség.

A százesztendős jövendőmondó szerint: csordát látni tavaszi éjjelen: szaporítja a gazda gondját.

A különös álmokból: csordába tévedni, és a bikát nem találni: sírás jegye.

Csóva. Újságot hallasz.

Cső. Vagyon. Csőbe fújni: jó remények jegye. Csőben ülni: szerencse vár rád. Csövet vízen látni: gyávaság.

Csokor. Mindenre jó. Ibolyacsokor: szerelmesnek végzetes. Csokor, amelyet más kap: rövid betegség. Csokor idegen férfitól: haláleset. Csokor, amelyen névkártyája lóg egy alig ismert férfinak: kaland, könnyelműség. Véres csokor: bánat, gyász. Csokor a szív felett: szerelmi csalódást mutat. Csokor lábunknál: visszautasítás egy gazdag asszony részéről. Csokor a fejnél: valaki meghallgatja szerelmedet, akire azelőtt sohasem gondoltál.

Kerner szerint: csokor jelent reménytelen szerelmet is. Férfinál: gonosz. Egy öregasszony szerint: akasztást mutat.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: csokor: kísértés. Csokrot kötni: kis eredmény nagy munkáért. Csokrot találni és viselni: kellemetlen bonyodalmakba keveredünk.

Csődör. Bátorságot jegyez. Bátor szívvel fogj terveidhez; viszont csődörön lovagolni: jelzi, hogy vállalkozásod rossz csillag alatt indul, ne fogj semmibe.

A különös álmokból: csődörökre köttetni és vonszoltatni, nőnél: hiábavaló reménység. Cirkuszcsődört látni: engedékenység egy régen szünetelő szerelemben. Pusztai csődör, amely megtámad: viszontagság.

Csőr. Gond.

Csörgő. Rágalom. Csörgőt hallani: óvatosságra int.

Újholdkor csörgőt hallani: veszély jegye. Csörgőkígyó: rossz nyelvek marják becsületed. Csörgősapka: meggondolatlanság jele. Csörgő ember: szomszédod újságot mond valakiről, akit jól ismersz. Csörgő lovak szerszámján: változatosság egyhangú életedben. Csörgő, amelyet nem láthatsz: viszály jegye. Kerner szerint újholdkor csörgést hallani: pénz jegye. Csörgő, amelyet babszemekkel töltenek: lassú elszegényedést mutat. Aranycsörgő: üvegszilánk ágyadban.

Csörgő, amely bennünk csörög: egy soha el nem felejthető szerelem jele.

Csuha. Zivatar.

Csuka. Áldás. Csukává lenni: jelzi, hogy nagy elhatározásod szerencsés véget ér.

Csukló. Kellemetlenség.

Asszonycsukló, amelyen karperec van: tömlöc jegye.

Csupor. Pénzt viszel a takarékba. Gyógyszerfőzésnél: betegnek nem jó.

Csutora. Ha iszol belőle: titkot közölnek veled. Pipacsutora: hallgatást mutat.

Csűr. Kellemetlenség.

Régi csűr Kerner szerint: gonosz öregasszonyt jegyez. Teli csűr: dölyfösség.

Csütörtök. Szép leány jegye.

*

D

Daruszót hallani: betegnek jó. Darut látni: jó.

Dada. Változás. Kis betegség. Kiadás.

Dadogás. Kényszerhelyzetben elárulod magad. Jegye a félelemnek is. Mutat fejfájást. Dadogót hallani: harag. Dadogó ember: betegség.

Daganat. Kellemetlen barát jegye, akitől nehezen szabadulsz. Mindenesetre nyugtalanságot mutat. Daganat jelent még nagy gondot, amely váratlanul jön. Daganat (nyakon): gazdagság. Dagadt test: fájdalmas események hírnöke. Ha máson látod a daganatot: elkészülhetsz családi perpatvarra.

A különös álmokból: nő, ha álmodná, hogy alteste úgy megdagad, hogy már nőiességét elveszítené, valamint gyomra nyakába menne, keble hátára, alfele hasa helyére: a daganat jegye igen szerencsétlen szerelem.

Saját jegyzeteimből: daganat, amely igen fájdalmas, és helyét ébredés után is érezzük: legkevesebb, ha bánatos napot jegyez.

Gvadányi szerint: asszony, ha megdagad: bábát hívasson.

A százesztendős jövendőmondó szerint: daganat gazdaember lábán: kegyetlen esztendő. József napján: nagy adó. Nagyböjtben: hideglelés.

Kerner szerint: mindenféle daganat boldogtalanság jegye. Daganat, amely mutatóujjunkon van: közelgő betegség, szerelmi bánat jegye.

Dajkálni. Szerencsét mutat.

Dal. Víg nap. Dal hallani: dicséretet hallasz. Daloló ember: késő öregség. Dal (madár szájából): tiszta szerelmet leltél.

Dalolni. Gyász. Fájdalmas dal: búd örömre változik. Mély hangon dalolni: szomorú hírt mutat. Vékony hangon dalolni: jó hírnek jegye. Dallam (messziről): könnyű lesz szíved.

Újholdkor dalolni: ínség. Folyóparton dalolni: bús szerelmet jegyez. Pincében dalolni: pénztelenség. Útonjárónál: felejtkezés. Öregasszonynál: civakodás. Menyasszonynál: gonosz. Beteg embernél: rosszhírű levél. Szerelmeseknél: véletlen találkozás, amely nem mindig szerencsés. Katonánál: csata.

Dáma. Harag. Dámák: pletykát jeleznek.

Damaszt. Szép gazdagságot jelez.

Dara. Hanyagság, lustaság, tétlenség jegye.

Darálni szombaton: nagy veszekedést mutat. Máskor gyarapodik a jövedelem.

Darázs. Nagy darázs: csúf rágalom jegye. Darázscsípés: harag, amely pletyka miatt kerekedik. Darázsfészek: elszólást, szószátyárságot jelez. Darazsat megölni: jelzi, hogy szomszédoddal kibékülsz. Tarka darázs: idegen, aki hírt hoz. Lódarázs: messzi tavasz. Királydarázs: kerti munka. Halott darázs: öregség.

Adventben (karácsony előtt) darázs: hosszú tél jegye. Kerner szerint: darazsak, amelyek üldöznek: hajhullást mutatnak. Darázs, amely igent mond: nagy ellenség. Darázslyuk: új szerelem; öregnél: gonosz szerelem. Darázs az ablakban: levél, amelyet nem hoznak el. A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: darázs jegyez jó időt.

A különös álmokból: darázsfészek, amely testünkből nő ki és igen elcsúfítja: jegyez gondolatokat, amelyek semmi jóra sem vezetnek; leginkább családi bánatot mutat; meghalt gyermekeket.

Radics Mária szerint: darázshang: visszatérő szerelem jele.

Dáridó. Barátokkal: betegség. Ellenségekkel: szép idő.

Daróc. Kellemetlenség.

Datolya (-t enni) jelzi, hogy hölgyek szívesen látnak körükben.

Debrecen. Nyereség. Debreceni emberrel beszélni: jó kedvet mutat.

December. Sok öröm.

Dédapa, dédanya. Nagy szerencse jegye.

Dél. Szerelem. Déli idő: jókedv.

Délibáb. Hamisság.

Denevér. Hiúság. Denevért fogni: haszontalanságban lesz részed. Jegyez éjjeli mulatságot is. Sok denevér: vigyázz, mert gonosz szemek kilesik kedvesedet, amikor ajtót nyit. Röpködő denevér: szomszédok pletykája. Denevér a padláson: öregasszony. Denevér a hajadban: búbánat. Megölt denevér: búcsú kedvesedtől. Denevér a szobában: rokonok között jegyez szerencsét.

Kerner szerint: denevér mutat titkos bujálkodást is. Denevér házastársak szobájában: egy szerelmet mutat, melyet házastársunk rokona iránt érzünk. Denevér a feleség hajában: szép ember a sógor. Teliholdnál jegyez holdkórosságot is, járás-kelést a házban. Újholdnál és esőben: valaki nem alszik. Sóhajtás jegye. - 1756-os könyv szerint: denevér mindig titkos szerelmi vágyat jegyez. Útonjárónál: vétek jegye. Andráskor: félelem. Józsefkor: ifjú szolgálólányt mutat. Búzaszentelőkor: jó nyarat. Denevér idegen városban: óvatosságra int egy kacér lánytól. Denevér advent idején: gyónni mégy. Denevér, amely romfalból kirepül: leleplezés. Denevérhang: szép anyós jegye.

A különös álmokból: denevérrel küzdeni, kétségbeesni, és végül megadni magunkat sorsunknak: jegyez álomtalan éjszakát.

Gvadányi szerint: denevér korhelykedés jegye.

Dér. Vidámság. Dércsípés a fán: jó hír. Dércsípett szőlő: hideg időjárás. Dércsípett arc: kellemetes szórakozás, új barát jele.

Dereglye. Elválás. Dereglye vízen: siker. Dereglyén utazni: jó hír, és hideg idő. Dereglye a parton: nevetségességet jegyez. Újholdnál: utazás.

Derengés. Jó hír.

Derűs idő. Bölcsesség mindennapi dologban.

Dervis. Betegnek igen jó.

Deszka. Haláleset. Deszkát vágni: közeli bénaság vagy keresztelő. Jegyez még deszka: szószátyárkodást is.

Kerner szerint: gyalult deszka: halál. Deszkát árulni: halál. Deszkakapu: előkelő látogató, aki rossz hírt hoz. Törött deszka: örökség. 1756-os könyv szerint deszkát árulni: biztos halál jele. Deszka újévkor:

rossz esztendő. Sok deszka: rossz időjárás. Deszkában lakni, és onnan kijönni: betegnek váratlan javulást, egészségesnek pihenést jegyez. Ágy gyalulatlan deszkából: rövid házasélet. Deszkaköpenyeg: szomorú. Deszkaház: fiatal feleség.

Dézsa. Betegség.

Diák. Vendég. Diáknak lenni: gond.

Dinnye. Kijátszanak. Dinnyét enni: hosszú élet jegye, de jelez verekedést is. Dinnyemag: egészséget mutat. Sárgadinnye: szép idő. Görögdinnye: lázas betegség.

Dió.

Diómagot enni, kit szépen meghámoztak: meggyőzi azokat; kik gonoszt kívánnak. Diót, mandulát, barackot és egyéb efféle gyümölcsöket egészen megenni akarni: visszavonást és háborúságot jegyez. (1756.)

Kerner szerint: nagy dió: rosszul fizetett munka. Diófa: szép jövedelem. Dióbél: ünnep.

A lipcsei könyv szerint: dió: mulatság. Diót feltörni: jó alkalmat felhasználni. Dió (hámozva): diadal. Diót enni: barátság jegye is. Diótörő: megtréfálást mutat.

Dió újholdkor: nehéz gondolat, amellyel nem merünk foglalkozni. (*S. j.*)

Disznó.

1756-os könyv szerint: disznót látni: hazugság és kisebbség avagy betegség. Disznó, ha megmar: testen való veszély. Disznód ha vagyon: egészség.

1799-es könyv szerint: disznó szerencsét jegyez vállalkozásodban. Disznót etetni: gazdagodás. Disznóól: rossz hírű ház áll előtted. Disznótor: rossz sors.

Egy öregasszony szerint: disznót eladni: könnyelműség a szerelemben. Disznópásztor: szép szórakozást jegyez. Disznóröfögés: megcsalást mutat. Disznót enni: gondtalan élet jegye. Disznópecsenye: jómód. Disznócomb: meglopnak. Disznófog: jegyez nagy szerencsét. Vaddisznófog: kisgyereket mutat. Disznót lőni: szerencse a játékban.

Kerner szerint: ha disznód van, és álmodban éteted: nagy szerencse vár rád. Disznót messziről látni: kellemetlenség. Disznót ölni: jegyez családi szerencsét. Disznóhús: kis jövedelem. Disznózsír: gondtalan élet. Disznóól: rossz üzlet.

Disznó jegyez még hazugságot, betegséget is.

Díván. Családi ünnepély. Egy atyafi meghal, vagy újból házasodik. Díván készíteni: gonosz, nagyon hosszú út.

Dob. Tűzvész. Dobos: hosszú út. Dobszó: jó hír. Dobolni: elkésel munkáddal.

Kerner szerint: dob jegyez hosszú utazást. Dobolni: szolgaság jele. Dobos, aki nem dobol: nagy vígság.

Dobni. Játék. Láz. Betegség.

Doboz. Titok. Régi doboz: csalódás.

Kerner szerint: dobozt helyére visszatenni jegyez titkolózást asszony részéről. Dobozt eltörni: csúf veszekedés.

Dohány. Mulatság. Dohányt adni fuvarosnak: szerencse. Dohányzacskó minél szebb, annál jobb. Dohányt szívni: oly reményeknek jelképe, amelyek sohasem teljesülnek. Dohányt szippantani: kis élvezet jele. Dohányt kiönteni annyit mutat, hogy kedves ismerősöd megsérted. Dohányskatulya: elégedetlenség.

1855-ös könyv szerint: trafik jegyez jó társaságot. Márton napján: hosszú tél. Öregembernél: kis betegség. József-napkor: baj a méhesben. Februárban gond.

Dohányos jegyez: lopást. Dohányosasszony: szeretkezést. Dohányospajta: gyerek. (1833.)

Dohányosbolton török: korcsmázást mutat. Szép dohányosné: álmatlan vágy. (*Kerner*.)

Dohosság. Hűtlenség.

Dolgozni (bal kézzel): tévedés, szórakozottság, hiba. Jobb kézzel: szerencse jegye. Mást dolgozni látni: veszélyben állásod.

Dolgot (nagyot) tenni: veszekedés jele. (1799.)

Dolmány. Öröm.

Dolmányzsinór: kevélység. Dolmányt varrni: betegség, közeli halál. Dolmányos ember: kolera. (1799.)

Domb. Finom emberekkel kötsz barátságot. Dombos vidék: szerencse.

Dombóvár. Papot látsz.

Dongó. Rossz hír.

Donga. Szerencse.

Dorbézolás. Rövid utazás idegenek között.

Dorong. Akaratod véghezviszed. Rövid dorong: rossz termés. Dorong vadember kezében: ájulás. Dorong asszony kezében: szép anyós. Dorong a földön faragásra előkészítve: jó dolog.

Dög. Szomorúság.

Kerner szerint: dögszag: jó hír. Döglött állat, főként ló: hosszú élet jegye.

Dörgés (villámlással): reménységeid elhervadnak. Dörgést hallasz: kellemetlen nap előtt állsz. Dörgés esővel: találkozol régen látott vidám barátoddal, s amit ő mond, arra jól figyelj. Erős dörgés: diadal a gonosz ellenségeken. Dörgéssel kísért villámlás, amely nem üt le: kibékülsz régi haragosoddal.

Kerner szerint: dörgés jegyez rossz szerelmet is.

Drágakő.

Drágaköveket látni: nyavalya, szorongatás. Drágaköveket venni: jó. Drágaköveket árulni: kedves dolog. (1756.) Az 1799-es könyv szerint: drágakő mindig egy közeli betegség jegye.

Dragonyos.

Kerner szerint: vendég. Kísértés. Látogatás.

Dráva folyamot látni: jegyez hűtelenséget. (1856.)

Drót. Csalódás. Drótostót: szegénység jegye.

Kerner szerint: drót mutat szükséget, tolakodást. Ha drótot találsz: kellemetlenségektől megszabadít. Ha álmodban padláson drótot keresel: pénzben hiányod lesz.

Egy öregasszony szerint: drótot húzni veszélyes, bíróság elé kerülhetünk szorgalmunkért. Lábost foltoztatni: kis szerencse, leginkább a családban. Jelent friss pénzt is. Drótot fonni: cselszövény jegye. Drótkötél: reménytelenség.

Dúc. Tanító úr. Jelez jó háziasszonyt is.

Duda. Váratlan öröm. Jókedv.

Kerner szerint; dudás jegyez újságot is. Dudálni: komoly gond. Dudahang teliholdnál: tolvajokat mutat. (1855.) Dudások: háborút jegyeznek.

Dugdosás. Jókedv. Bátorság. (*Kerner*.) Magyar álmoskönyv szerint: rejtély.

Dugasz. Tévedés jele.

Duhajkodás. Bánat.

Duna. Változás. (*Kerner*.)

Dunyha. Szenvedés. Dunyhát ajándékba kapni: sínylődés. Dunyhába tollat rakni: jó.

Durranás. Ijedtség.

Durvaság. Tisztesség.

Kerner szerint: gyermekek gondolata távol lévő apjukra.

Egy öregasszony szerint: változás a szívben.

Dübörgés (-t hallani): jegyez nyugtalanságot. Máskor hűséget semmisítünk meg.

Düh. Gonosz. Rossz állapot. Betegség.

Kerner szerint: dühös eb harapása: öröm látni dühös ebet: veszedelem a családi életben; lelőni dühös ebet: jó barát jelentkezése.

Egy öregasszony szerint: dühös ember: komoly gondokat is jegyez.

Dűlőút. Andalgás. Új feleség. Új élet.

Dzsidás. Csalatkozás egy nőben. Játék. Balszerencse.

*

E, É

Eb.

Az 1756-os könyv szerint: ebet látni: gyönyörűség. De a fehér eb jobb, mint más színű eb. Eb, ha fogait mutogatja: gyűlölség. Eb, ha hízelkedő: álnokságot jegyez. Eb, ha siket: ártalmas rágalmazás. Ebugatást hallani: ellenségtől győzettetni. Ebet angliait látni, kinek a szája és a fél combja fekete, egyebe pedig fehér: főember tégedet csalárdságával megkerül.

Kerner Jusztinusz szerint: eb, amely megharap, és a seb megmarad: betegség jegye; ha nem marad seb: ellenségeiden győzelmet aratsz. Ebugatás: ellenségeid győznek. Süket eb: epekedés. Fekete eb: vak gyűlölet. Lompos eb: szegénység. Házőrző, ha megmar: csalódás legjobb barátodban. Öleb: dolog.

Magyar könyvek szerint: úszó eb: segítséget jegyez. Eb, amely macskával verekszik: oltalom. Ebszőlő: öröm. Ebtövis: kellemetlen vendégség. Vén eb: szerelmes anyós. Eb tavasszal: zavar a házaséletben. Útonjárónál: gonosz. Szürke eb: verekedés asszonyokkal. Vörös eb: halál.

Ebéd. Házasság. Ebédidő: hosszú öregség. Ebédet enni idegen asztalnál: kellemetes. Ebéd otthon, vendéggel: gond.

Más források szerint: ebéd jegyez: házasságot. Magányos ebéd: betegség. Vendéggel: megcsalatás. Ebédlő: haláleset. Ebéd egy halottal: kiváló szerencse. (1855.)

Kerner szerint: ebéd, amelynek nincs vége: nagy nélkülözést jegyez. Papi ebéd: látogatást jelez. Böjtös ebéd: jó egészség. Csíklevessel kezdődő ebéd: dínomdánomot mutat.

Az 1855-ös könyv szerint: idegen szobában ebédelni: gond. Húst ebédelni nagypénteken: gonosz. Ebédre hívó harangszó, messziről: börtönt jegyez.

Ébenfa. Kis szomorúság.

Ecet. Ecetet inni: jó nyereség. Ecetfa: mulatság jele. Ecetágy: házi kellemetlenség. Ecetet árulni: kenyérgond jegye. Ecetesüveg: kár, törés, romlás. A háztartásban bosszúság.

Kerner szerint: ecetet inni szűzleánynak: gonosz.

Ecset. Kár. Ecset, amely szakállunkból való volna: új házat jegyez. Ecset disznónak szőréből: nagy szél jele. Ecset tojássárgájával bevonva: betegség.

Edény. Házi kellemetlenség. Edénytörés: mindig baj. Nőtlen embernek: agglegénységet ígér. Leánynak: pártában maradást.

Egy öregasszony szerint; edény jelez kiadást. Különféle edény: harag jegye. Kopott edény: baj egy öregasszony révén. Zöld edény: korai tavasz. Edényeskocsi: jó utazás. Edényesbolt: házasság a családban. Edényesember, ha tótul szólít meg: még abban az esztendőben házasságot jelez. (1855.)

Edény ágason, zöld udvaron: örömteljes viszontlátást mutat. Leánynak: udvarlót jegyez. Edény, ha macska kölykezett bele: szerencsétlenség.

Édes. Hízelkedés. Édes italt inni: megszerelmesedés jegye. Édesség: szerelmi kaland. Édes víz: gazdag asszony. Édes víz, ha más issza: öregasszony.

Éden. Éden kertjéről álmodni: betegség. Édenben járni: nagy öröm.

Égés. Égést látni kár nélkül: jó. Nyereség. (1756.)

Kerner szerint: égést látni füsttel és kárral: veszedelem. Betegség. Égő fa: gond. Égést oltani: lemondás kedves tervedről. Égő bokor: szép, de veszélyes asszony. Égő ház, ha másé: kiadás; ha tiéd: szomorúság egy nő miatt. Égő ág, amely nagyon füstöl: nagy veszekedést jegyez; útonjárónál: visszafordulást.

Ég. Borús ég: szomorúság. Napos ég: öröm. Égboltozat két Nappal: nagy baj egy terhes-asszony miatt. Jegyez még háborút is. Égboltozat Nappal és Holddal: bő termés, jó időjárás; nagy szüret. Eget égni látni: haláleset. Égboltozatot leesni látni: vétkezésed lesz. Eget leszakadni látni: gonosz jegy. Igen kék ég: hideg idő. Égben járni és Istent látni: kárvallás. Égben, csillagok között halászó ember: veszekedés. Kinyílt ég: megmenekülsz a romlástól. Csillagos ég: nagy szerencse. Hajózni csillagos égben: veszedelemből menekülsz. Világos ég: szerelmi házasság mutatója. Lángoló ég: nagy szerencse a sorsjátékban. Ég szálló madarakkal: időváltozás. Ég, amely vízben látszik: betegség barmaid között. Égből szálló angyal: levél jó hírrel.

Kerner szerint: betegnek eget égni látni: megkönnyebbülés. Terhesasszonynak égbe szállni: szerencsés szülést jelez. Öregasszonynak égbe felutazni; változás jele. Útonjárónál borús ég zimankós idő, hegyek között havazás, gonosz öregasszony az útban.

Az 1755-ös könyv szerint: égben Máriát és szenteket látni: gyönyörű kilátások jegye. Égben sétáló bárányok: nagy időváltozást jeleznek. 1833-as könyv szerint: számjegyek az égen: ternót mutatnak.

Gvadányi Márton szerint: utasember ne nézzen az égbe, mert megüti bokáját.

Szent György napján égben járni: fagy. Andráskor igen szép, kék eget látni: nagy havazást jelent. Karácsony éjjelén égből citeraszót hallani: lánynak szerető van útban, öregembernek halál. (*Régi magyar naptár*.)

Gonosz jegy: sánta ördög az égboltozaton. Háború. Kereszt az égen: változás a trónon. (*Lipcsei könyv*.)

Zarándokok az égboltozaton, akik Kelet felé haladnak: nagy időváltozást hoznak. (*Radics Mária*.)

Egér. Városban: bátorság jegye.

Kerner szerint: egeret látni: nyereség. Egeret lenyelni: nehéz nyeremény jele. Egeret mezőn látni: elárulod magad. Egeret fogni és megölni: ellenségeid megszégyenítése. Egér ágyban: váratlan szerelmeskedés. Egérméreg: betegség egy hét leforgása alatt. Egeret valahonnan látni, leány álmában: az elcsábítás jegye. Egerészni jegyez özvegységet. Egerek: jólét, jó házasélet jegyei. Egérfogó: veszedelem.

Gvadányi Márton szerint: asszony szoknyája alatt bújó egér: titkos gondolat.

Útonjárónál mezei egér: céltalan utazás jele. Nagybajuszos egér: nagy ellenséged van. (1833.) Fehér egér: ambó. (1855.)

Egerek a padláson József-napkor: késő tavaszt jegyeznek. Egér a szobában Andráskor: hosszú telet mutat. (*Régi magyar naptár*.)

Egér, amely belénk búvik: ártalmas gondolat. (*Radics Mária*.)

Égerfa. Állhatatosság.

Egres. Veszekedők közé keveredsz. Egrest látni: vidámság. Egrest enni: váratlan felvidámodás. Jegyez még várva várt vendéget.

Egyedüllét. Segítség.

Egyenruha. Asszonynak mulatság, férfinak gond.

Egyház. Messziről látni: utazás idegen országba. Egyházba menni: szomorúság. Egyházban imádkozni: becsületesség. Egyházi ünnep: vígság. Egyházban másokat imádkozni látni: ellenségeid levernek. Egyházi személy betegnek igen jót jelez. Mindenkinek: vigaszt mutat. Egyházi beszédet hallani: búbánat.

Éhes ember (-nek enni adni): meggazdagodást jelez. Éhesnek lenni: jó egészség. Éhen halni: nagy változás. Éhes állatok között lenni: bátorságod nem hagy cserben. Éhes kutya: időváltozás. Éhes gyermek: vétkezel. Éhes öreg: út.

Éj. Sötét éj: családi veszekedést jelez.

Csillagos éj: hosszú élet. (1779.)

Kerner szerint: zivataros éj: kár. Éjjeliedény: előnyöd lesz. Éjjeli főkötő: asszonyuralom. Éjjeli papucs: tolvaj jár a ház körül. Éjjeliőr: lopás. Éjjeli ing: leánynál szerelmeskedés jegye; öregasszonynál: betegség. Más asszonynál: sápadt arc jele. Éjjel járni-kelni: kellemetlenséged a hatósággal. Éjjeli utazás: gonosz. Éjjeliedényen ülni: fájdalmas betegség. Éjjeliedényt ajándékba adni valakinek: fáradságos munka. Éjjel baglyot hallani: haláleset; látni: hosszú, szép idő. Éjjel ingben sétálni asszonynak: gyermekáldás jegye. Éjjel mezítelennek lenni: szégyenkezés.

Gvadányi Márton szerint: éjjel járni: gonosz; éjjel asszonyhoz járni: betegség.

1755-ös könyv szerint: éjjel kertben járni: veszedelem a háznál. Éjjel tüzet rakni: lopás jegye. Éjjel pénzt olvasni: elárulnak cselédeid. Tilos dologba keveredsz. Sok pénz: (éjjel) tömlöc jegye. Éjjel birkát hajtani: csendbiztost jegye. Éjjel vizet inni: kisebb betegség. Éjjel cicomázni leánynak: titkos szerető; öregasszonynak halál. Éjjel borotválkozni: statárium.

1833-as könyv szerint: éjjel égbe nézegetni és madarat látni: ambó.

Útonjárónál éjjeli köntös, ha asszonyt takar: kellemes találkozás jegye. Éjjeli ruhás férfi: gonosz.

Éj, amelyből madárének hangzik: búcsú az ifjúságtól. (*Radics Mária*.)

Éjjel köpönyegben járni: hamis bukás. (*Régi magyar naptár*.)

Éjjeliedény: barátság. Éjjeli virrasztás: sok munka. (*Lipcsei nagy könyv*.)

Gyógyszerésszel találkozni éjszaka: részegség.

*

Jó éjszakát!

Külön megbeszélést érdemel álommagyarázatainkban az az asszony, aki a takarójára kénytelen hímezni azt, hogy „jó éjszakát", mert egyébként senki se mondja már azt neki. Ez az asszony gyakran visszajárogat a kakasszó előtti álmokban azokhoz a kertekhez, amelyekben boldognak képzelt leányságában megfordult. Nagyon szeret labdázni például zárdakertekben, amelyek magas kőfallal vannak elkerítve a világtól. A kis városból csak a torony hegye látszik be a kerítésen. És ez a torony álomban néha különös hangon csalogatja kifelé a kertből a labdázó leányt. Mintha egy szépséges herceg vagy egy bőbeszédű színész ment volna fel a toronyba a harangozó helyett. Ilyenkor azután hiába illatoznak az ibolyák, bódítanak a fehér violák - sőt még a mosolygó szemű apácák is hasztalan vigyáznak az álmodóra. Ő mindig csak arra a hangra felel, amelyet a toronyból vél hallani. Így álmodik az az asszony, akinek senki se mondja: „Jó éjszakát."

Máskor ugyancsak a megcsalódott asszony színpadon találja magát, és olyan rövid a ruhája, hogy szinte szégyenkezik, mert a színpad előtt sok különböző korú és arculatú férfi áll, aki mind őt nézi a bika vagy a kos szemével. De a szégyenkezés érzetét csakhamar felváltja az öröm érzete, amikor a nagydobos belevág dobjába, és ő bár egyébként nem szokott táncolni, olyan táncot lejt, hogy attól mindenki, öreg és fiatal el van ragadtatva. Addig táncol, amíg ömleni kezd róla a verejték, felbomlik a haja, a földre csúszik a fejkötője, és megreped a sarkáig érő hálóinge, amikor is kábultan felébred, és homlokára szorítva kezét, tűnődve kérdezi: Istenem, hol jártam az éjszaka?

Ugyanez az asszony, különösen az esős éjszakákon, amelyek rendszerint a legcsalfább álmokat hozzák: nemzeti szalagos házasságkötőt lát maga előtt. Szép, kövér ember az esketŏ, paragrafus alakjában van kipödörve a bajusza, és az ujján nagy pecsétgyűrűt visel. Sajnos, a férfira, akivel az anyakönyves előtt megjelent: már sehogy sem bír visszaemlékezni.

Az álmok különféleségükben jelentkeznek annál az asszonynál, aki megcsalatkozva érzi magát életében. Így nagyon gyakran álmodja azt, hogy ő valamely nagy műhelynek a tulajdonosnője, aki legalábbis annyi munkás fölött rendelkezik, mint valaha az egyiptomi királyok. Ezek a munkások követ törnek, állatokat nyúznak, és csizmákat varrnak az állatok bőréből. A tulajdonosnő szabja meg, hogy mely csizmára kell sarkantyút verni. Dolgozni, reggeltől estig keményen dolgozni: ez annak az asszonynak az egyik álma, aki magát boldogtalannak véli. Ismét csak verejtékezve ébred, mint máskor a táncból.

A boldogtalan asszony álmaiban van jelentőségük azoknak a bábuknak, amelyek a ruhakereskedők kirakataiban állnak; a szépen pödört férfiaknak, akik a fodrászok boltjait díszítik; a különböző szobormüveknek, amelyek a város sétaterein állnak. A boldogtalan asszonyt szokta például megszólítani Vörösmarty Mihály, amikor álmában előtte elhalad, ugyancsak ez az asszony látja megelevenedni a Víg Hajós-hoz címzett korcsma cégérét; azt a borozgató hajósembert.

De van egy felejthetetlen álma a csalódott asszonynak. Ezt pedig ilyenformán írta le nekem egy sokat szenvedett nő, aki velem magyaráztatta meg álmait:

„Nagy sivatagban jártam: körülöttem sárga homok minden a végtelenségig. Közvetlen a látóhatár alatt egy sárga homokalagút nyílása. Fáradtan vánszorgok tovább. Hirtelen éles sivítással jön az alagútból egy végeláthatatlan tehervonat, csupa nyitott kocsival. Őrült gyorsasággal jön felém, most látom, hogy a vonat csak egy sínen fut, s bár egyenes vonalban jöhetne, mégis óriási kanyarodókat tesz. Már mellettem robog - a mozdonyon nincs senki -, teljes gőzzel rohan, sok üres kocsi elhagyott, mikor az egyikből egy kar nyúl értem, felránt magához a nyitott teherkocsiba; a kézen hosszú, hajlott körmök vannak, s a kéz folytatása maga a Sátán.

(Szép, szabályszerűen kiöltözve.) Nem féltem, és nem voltam meglepve a rablóm kiléte miatt, csak hihetetlenül szorongó érzés tartott fogva az egy vágányért; az erős kanyarodóknál ide-oda estünk, egyébként a szomszédság nem bántott.

Végre hosszas utazás után egy gyönyörű zöld színű folt töri meg a sárga egyhangúságot. Mellé értünk; egy vaskerítéssel elzárt, rendesnél nagyobb sír; földje tiszta, egyenes, felette fehér márványtábla (üresen), és a kerítésen belül egy tiszta, fehér, gyönyörű ló legel. Udvariatlan mentorom, amint közvetlen a sírhoz értünk; egy erélyes gesztussal kiejt, közvetlen a sír közepére; a vonat nagy sípolással továbbmegy, magam pedig ijedten felébredtem.

Jó Szindbádom, nagyon késő van, mesémnek vége szakadt. Jó éjszakát!"

*

Éjfél. Félelem.

Ékszer. Venni: boldogság. Eladni: nagy kár.

Kerner szerint ékszer: nagy szívfájdalom jegye. Radics Mária szerint ékszer, piros kővel: betegség.

Eke. Ekét látni: közeli esküvő jele.

Az 1799-es könyv szerint: biztos házasság. Ekevas: sértés. Sok eke: jó barát. 1855-i könyv szerint eke: félelem.

Gvadányi Márton szerint: ekéd ha vagyon: feleség is akad.

Elefánt. Gazdagnak jó, szegénynek rossz. (1855.)

Elégni. Szenvedés. Leányt is jegyez.

Elevenen eltemettetni: gonosz szerencse.

Élelmiszert árulni: irigység. Vásárolni: rossz kedv.

Éléskamra. Kellemes napok jegye. Barna nő.

Életveszély. Csalódás. Életveszélyben elpusztulni: ellenség győzedelmét jegyzi.

Elfagy valami: jókedv. Elfagy testrészed: lakodalom.

Kerner szerint: fagyott láb: víg utazás.

Gvadányi Márton szerint: fagyott fül: jó hírt jegyez. Radics Mária szerint: fagyott orr: kosár leánytól. 1755-ös szerint: fagyott kutya lába: öregasszonyt jegyez. Egy régi magyar naptár szerint: fagyott láb: tánc jele.

Elfáradás. Haszon. Elfáradni mulatságban: búbánat. Menekülés közben elfáradni: vigyázz háznépedre. Elfáradni kötéstől vagy ruhateregetéstől: jó szerencse.

Elfelejtés. Szerencse. Mulatság. Szőke nő.

Elgázolás. Óvakodj egy nőtől. Elgázoltatni csordától: nagy időváltozás. Elgázolt kendő: búbánat.

Eljegyzés. Nagy kellemetlenség.

Elkésés. Harag.

Elkerülni valamit: gyávaság. Elkerülni jó barátod: ellenségeid vannak.

Elkeseredés. Barátság.

Elkölteni vagyonodat: rossz emlék.

Elköltözködni. Nagy kár a házban.

Ellenséged, ha felborzad bosszúságodra, temiattad megaláztatik. (1856.)

Ellenséggel találkozni: kellemetlen dolgon túlesel. Ellenséggel barátkozni: betegség.

Előkelő emberrel társalogni: nagy tisztelet.

Elsorvadás. Bánat.

Elsüllyedés. Nagy mulatság.

Elszökni. Gyász.

Eltévedés. Kétségbeesés.

Elutazás. Perpatvar.

Elválás. Feleségtől: hiábavaló remény. Elválni baráttól: csalódás. Elválás rokonodtól: rövid időn belül megházasodol. Elválás miatt búsulni: szerencse. Elvált asszony: gyönyör. Gyereket elválasztani: jó remény.

Elvarázsolva lenni: jegyez szerencsét.

Elverni anyóst: öröm. (1855.)

Elpirulás. Kárvallás.

Elvirulás. Bú.

Elsápadás. Közeli betegség.

Ember. Embert látni: gond jegye. Ismeretlen embert látni: jó.

Az 1755-ös könyv szerint: embert koszorúban látni: nyárban jó, télben ártalmas. Koronás ember: nyereség. Főemberrel beszélni: hasznos. Vademberekkel verekedni: jó barátság.

Kerner szerint: ember: gond. Embert messziről látni: jó üzlet. Fekete ruhás ember: balhír.

Gvadányi Márton szerint: ember mezítelenül: álomtalanság, asszonyember mezítláb: megcsalás.

Ember állatbőrben: veszedelem. Ember hason fekve: szegénység. Ember sárban: mulatság. Ember hajadonfővel: halál. Öregember: gondolat, amely titkos és gonosz. Ember, aki fára mászik, jegyez elválást. (1855.)

Guggoló ember: jó termés. (*Radics Mária*.)

Szeretkező ember: jó gondolat. Állattal szeretkező ember: egyedüllét. (*Lipcsei nagy könyv*.)

Ember, aki követ tör: nehéz út. (1790.)

Ember az ágy alatt: házassági perpatvar. Ember, aki bolha módjára ugrik: szemérmetlenséget látsz. Ember a háztetőn: gonosz. (*Bucsánszky*.)

Ember és Kos együtt: hosszú élet. Ember és Bika együtt: sok feleség. Ember és Skorpió együtt: gonosz. (*Dálnoki Gaál Gyula gyűjtéséből*.)

Útonjáró embernek: nagy gond.

*

A gonosz ember álmai

Arról az emberről, aki álmában annyi rosszat követ el, hogy napközben alig győzi jóvátenni.

Ez az ember rendszerint azzal kezdte álmát, hogy az erdőben elfűrészelte a fák derekait, hogy azok majd agyonüssék a jámbor utazót, aki a rablók bunkója elől megmenekült.

Nappal aztán az emberünk kiszaladt az erdőbe, és bocsánatot kért a fáktól. De azok szomorúan néztek rá - mit sem ért a bocsánatkérés, miután már egyszer elfűrészelték őket.

*

Ez az ember álmában mindig verte az állatokat, vasvilla nyelével a jámbor barmokat, amelyek bőgtek a fájdalomtól; szíjostorral a szegény lovakat, amelyek keservesen rángatták kötőfékjeiket; de bántalmazta még a fiatal ebeket is, amelyek pedig kutyák szokása szerint hízelkedve húzódtak lábaihoz... És ha elérhette a galambok dúcait, akkor kitépdeste e szelíd madarak tollait.

Emberünk alig várta, hogy a verebek megszólaljanak, amelyek csiripelésükkel mindig azt szokták megbeszélni, hogy mi történt az éjjel. Bizonyára tudták ezek a korán kelő madarak, hogy emberünk hány állatot pusztított el az éjszaka, és ezért lármáztak. Mit tehetett a szegény, álmában elfáradt ember? Elment a gyapjas kosokhoz, és megvakargatta a tavaszi szarvuk tövét, mert tudja, hogy ez jólesik nekik. Elment a tehénkéhez, és friss sarjút vitt neki ajándékba. De az állatok szeme továbbra is szomorú maradt.

*

Ez az ember még mást is csinált álmában: - rablókkal cimboráskodott, segített nekik a pecsenyéjük forgatásánál; hamispénzverők odúiban tanyázott, és mindenben helyeselt e sötét képű embereknek; akasztásoknál segédkezett a hóhérnak, és még akkor sem rendült meg, amikor azt vette volna észre, hogy az akasztásra ítélt ember nem más, mint a legjobb barátja; haldoklók feje alól rángatta ki a párnát, pedig a haldoklóban éppen öreg édesanyját ismerte fel; gyermekeket dobott bele a Dunába, és nem törődött keserves sikoltásukkal. Végül aztán mindig felakasztotta magát, hogy fuldokolva ébredt fel.

Emberünk nappal hiába ment el bocsánatot kérni az akasztófadombhoz: a szél ott most is keservesen sóhajtozott, mint akárcsak az éj óráiban. Hiába ügyelt arra, hogy valahogy ne kerüljön erszényébe ólomból öntött tallér, sem pedig karimáján körülreszelt arany: nem tudott szabadulni a gondolattól, hogy álmában hamispénzverőkkel cimboráskodott. Legjobb barátját pedig megölelte és megcsókolta, amikor találkozott vele. De hiába volt a sírás, a legjobb barát csak szomorúan nézett rá, mintha tudta volna, hogy álmában őt felakasztották.

*

Az álmok pedig mind gyötrelmesebbek lettek... Például sohasem emberünket kergették álmában a zsiványok és vadállatok, mint ez a jó emberekkel történni szokott, hanem emberünk kergetett hosszú husánggal olyanokat, akik az égő házból menekültek. Nyulakat üldözött, amelyeket aztán széjjeltépett, hogy véres lett mind a két keze, mint a vérrel foglalkozó embereké. Virágzó fákról tépte le a fahéjat, mint valami szörnyű fanyűvő, mint valami medve...

Hiába vetett pénzt a táncoló medvének, nem tudta elfelejteni azokat a fákat, amelyekről ő húzta le a ruhát.

Mikor emberünk már nem tudott hová lenni az álmai rettenetességei elől, felkereste azt az Embert, aki álmok kitalálásával és megmagyarázásával foglalkozott. Az álomfejtő végighallgatta emberünket, aztán így szólott hozzá:

- Gyere el mához egy hétre hozzám. Addig majd gondolkozom álmod jelentősége felett. Most erre az egy kérdésre felelj nekem: - Sohasem hallottál álmodban kiáltó vadludakról?

- Nem hallottam - felelt az ember, mert elhatározta, hogy igazat mond az álomfejtőnek.

- Akkor tudom, hogy egy hét múlva el fogsz jönni. Semmi csalárdság, kigondolás nincsen álmodban.

*

Emlék. Szomorúság. Emlékkő: váratlan vendég.

Emlősállat. Szerencse.

Ének. Énekelni és vigadni: szomorúság.

Kerner szerint: énekelve élni: jó egészséget jegyez. De gyászt is. Éneklőt látni: közeli látogatás. Mély hangú ének: kellemetlenség, kellemetlen hír, balog. Vékony hangú ének: vidámság. Éneklő szobor: magány.

Éneklő kanonok: asszonynak gond, férfinak jó egészség. Énekesnő: családi zűrzavar. Énekszó a szomszédból: vigyázz az asszonyra. Énekszó esős éjszakán: halál. Éneket hallani temetőben: nagy időváltozás jegye. Énekes koldus: gonosz. Énekes koldussal együtt asztalnál ülni: nagy szerencse. Éneklő gyermek jegyez rossz egészséget. Éneklő állat: nehéz idők mutatója. Éneklő ajtó: balsors. Éneklő kút: jegyességed felbomlik. Útonjáró éneklése: boldogtalan élet jegye.

Gvadányi Márton szerint: éneklő asszonyt kerülj, mert nyakad szeged.

Énekszó Mihály napján: rossz időjárás. Andráskor: hosszú, hideg tél. Újholdkor: hideg. Hétfőn: balszerencse. Kántorböjtben: kis változás. Éneklő szél esős éjszakán: halálesetet jegyez. (1799.)

Énekes, ha nagyon öreg: nem sok jót jelent. Ha fiatal legény énekel: leánynak megszerelmesedést jegyez. A szél éneklését hallani: derült idő. (*Radics Mária*.)

Éneklő emberek a padláson: tűzvészt jelentenek.

A különös álmokból: éneklő ruhadarabok, amelyek a napon száradnak: bűnös szerelmet mutatnak. (*Saját gyűjtés*.)

Enni. Egészséges. Evést látni: látogatás. Vagy jó jövedelem.

Enyelgés hitestársaddal: jegyzi kívánságaid teljesülését. Szolgálóddal enyelegni: jó. Idegen asszonnyal enyelegni: gonosz, haláleset. Szőke nővel: bánat. Kövér nővel: ifjúság. Öreg-asszonnyal: mérgelődés. Gyermekkel: vénség jegye.

Enyv. Csalódás házasságodban. Jegyez még nehéz elválást szerelmesünktől. Útonjárónál: lopás.

Epe. Harag.

Kerner szerint: betegség jegye.

Enyhe idő. Csalódás.

Epedés. Vigasz.

Eper. Nagy öröm. Epret enni: civakodás.

Kerner szerint: epret enni: jó házasság, jó üzlet. Sok eper: nagy barátság. Epret szakítani: kár.

Eper: csók jegye. (*Radics Mária*.)

Építeni látni ő házát: megutálás. (1755.)

Kerner szerint: gyors előremenetelt is jegyez. Lakásváltozást is mutat.

Épület (ha nagy): terveid nem sikerülnek. Kis épület: csalás áldozata vagy. Szegényház: betegség.

Érc. Veszteség. Ércet vágni: gond. Érckakas: szeszélyes élet.

Erdész. Reményteljes jövendő.

Kerner szerint: váratlan örökség jele. Erdészház: barátságos fogadtatás idegen embereknél.

Erdő.

Az 1756-os könyv szerint: erdő, ha zöld, és a nagy fáknak ágaitól oly sűrű, hogy nehezen járhatni el benne: méltóságot jegyez, de nem kedved szerint valót.

Kerner szerint: erdőt messziről látni: félelem. Sötét erdőben járni: megcsalás jegye. Nagy fájdalom. Erdőégés: fájdalom. Fiatal erdőben járni: nagyon jó.

Ereklye. Háládatosság. Komoly dolgok előtt vagy.

Érem. Szegénység.

Eresz. Szerelem.

Erkély. Veszedelem.

Ernyő. Csak nagy vigyázattal kímélheted meg magad közeli károsodástól. Ernyős kocsi: biztonság jele. Napernyő: idegenek veszik fel munkád bérét.

Erőlködés. Bátorságot jegyez.

Erőtlenség. Szegénység. Betegnek: halálos bűn.

Erőszak. Harag.

Érsek. Szerencse.

Erszény.

Kerner szerint: erszényt találni: kellemes élmény. Üres erszény: jó jel, de adósságot is jegyez. Elveszített erszény: váratlan gazdag házasság jegye.

Érvágás. Pénznyereség.

Érverés. Komoly munka.

Esni, de megkapaszkodni: becsületed forog kockán, de jót jegyez. Leesni: betegség. Leesni, de meg nem ütődni: szükséged véget ér. „Esni látni magát: tisztesség." (1756.)

Esküdni, igazság szerint: jó. Hamis eskü: bírót jelent.

Az 1756-os könyv szerint: „Eskütt ember ha vagyon kedved ellen, azért, hogy mások irigylenék: jámborok ügyedet szánják, bánják."

Kerner szerint: esküdni: mindig kellemetlenség jele. Bíró előtt esküdni: nyugtalanságot mutat. Mások esküjét hallani: nagy gond.

Esküvő. (Lásd Házasságnál.)

Eső.

Az 1756-os könyv szerint: „Esső, ha reád csepeg aprónként: valami kevés pénzt adnak." Gyenge eső, amely az ablakon át beesik a szobába: nyereség. Eső, amelyet a szél ablakhoz csap: erővel elragadnák a te szerencsédet, ha lehetne. Szapora eső: bő esztendő.

1833-as könyv szerint: sűrű eső: ambó.

Kerner szerint: tartós eső: kellemetlenség. Kis eső: kis nyereség. Napsugaras eső: kellemes változás. Eső viharral: veszekedést jelez. Csendes eső: kis perpatvar. Erős eső: rettentő esztendő. Esernyő: könnyebbség.

Eső Mihály napján: gonosz. Andráskor: hosszú tél. Útonjárónál szapora eső: szapora út. Öregembernél: gonosz.

Radics Mária szerint: halk eső: betegség. Eső, amelyet messze látunk: eltávolodik valakink. Eső, amely nem tudna leesni: szeles időjárást mutat.

Esperes. Udvarias barátot jelez.

Esti csillag. Reménység. Segítség.

Kerner szerint: jelez veszekedést szerelmeseddel. Házasoknál: perpatvar. Gyanú alatt álló gyermekeknél: betegség. Elsötétülő esti csillag: szerencse.

Radics Mária szerint: esti csillag jelez változást az egészségben.

Esthajnal. Szerelem.

Esti harangszó. Ismerőst temetnek.

Esti zene. Rossz hír. Este zenélni: betegség.

Estebédre menni. Áldás legközelebbi vállalatodnál. Estebédet enni: jámbor férjet vagy feleséget jegyez.

Estet látni. Hűtlenség jele. Esti pír: egészség, hosszú élet.

Északi fény. Zavaros idő.

Északi szél. Gondterhelt öregség.

Eszelős. Gond.

Esztergapad. Szeszélyes szerencséd.

Esztergályos. Egészség. Jó kilátás. Nehéz munkád eredményes. Vagyont is mutat. Esztergályozást látni: derék házastárs jegye.

Esztendő. Nyereség. Évek, ha magad éveit is számolod: gazdagság; ha más éveit számolod: szemrehányás. (1756.)

Étel. Csalódás. Étellel jóllakni: fáradtság. Állatot emberi eledellel táplálni: szaporaság a családban. Ételt szagolni: kellemetlen hír. Gyermeket etetni: jólét. Főtt étel mezőn: verejtékes munka. Sült étel: betegség. Hideg étel: változás. Étel, amelyet kívánunk, de nem ehetünk: szerelmi csalódás. Étvágy: nagyon jó.

Kerner szerint: étel, amellyel magunkat megterheljük: gonosz.

Gvadányi Márton szerint: reggeli étel, ha zsíros: dologtalanságot jegyez.

Útonjáró étele: szomorúság, gond.

Böjtben sok étel: egészséges. Adventben: szép ünnep.

Ételek, amelyeket messziről látunk: nem teljesült reménységek. Kisasszonynapján étel (kevés): hosszú, hideg ősz. Baromtartó embernél étel: mindig gonosz. Öregembernél sok étel: betegség. Ételtől öklöndözni: ambó. (1833.)

Evező. Okos cselekedet.

Evőkanál jegyez szerencsét.

Ezerjófű. Élvezet.

Ezredes. Bosszúság.

Ezüst. Csalás.

Az 1799-es könyv szerint: ezüstpohár: hosszú betegség jele. Ezüstöt találni: vész a marhák között.

Kerner szerint: ezüstöt találni: ugyancsak gonosz; baromtartó embernél veszedelem. Ezüsttel kereskedni: nyereség. Ezüstpohárból inni: sokáig őrzöd az ágyat. Ezüstbánya: eszméletlenség, ájulás. Ezüstfonál: remény. Ezüstlevél: felesleges dologba kezdel. Ezüstműves: jó barát. Ezüstérem: nem mindennapi vendég.

1833-as könyv szerint: ezüst jegyez extrátot.

Európa. Európában lenni, és Amerikát látni: gonosz csalódás.

Evetet vagy madárfiat látni: nyereség. (1799.)

*

F

Fa. Fáról leesni jegyez halált.

Az 1756-os könyv szerint: fa alatt ülni jelezi, hogy jó hírt mondanak. Fákat égetni látni: szomorúság. Fának tetejére hágni: nagy bátorság és becsület. Fára felhágni: ellenségein hatalmat vészen, és kedves vendéget jegyez. Fára (zöldre) felhágni: jó. Fát (aszút) látni: gonosz. Fát (zöldet és szépet) látni: ellenséget meggyőzni. Fát levágni: csalárdság. Fát szedni: bánat. Fát (megtermettet) látni: bátorság.

Kerner Jusztinusz szerint: zöld fa: reménység. Sötét fa: bánat. Fa tetején ülni: barátság. Zöld fára mászni: ellenségeidet megszorítod. Magas fát látni: gonosz. Öreg fa: tisztelet. Virágzó fa: mérhetetlen szerencse. Égetni való fa: veszteség, amelyet egy követelésünk elveszítésével szenvedünk. Száraz, kopasz fa: rossz következtetés. Gyümölcsöző fa: hűséges barátot lelsz. Földön fekvő élő fa: legjobb reményeink szégyenkezésbe vesznek. Fa és kígyó együtt: szerelem egy idősebb asszony iránt.

Radics Mária szerint: fáról leugrani: nagy bosszúság. Fáról leesni: sikertelenség. Fát eladni: örökség. Fát szállítani: haláleset. Fát fuvarozni: állapotod rosszabbra fordul. Betegnek gonosz. Fát fűrészelni: kellemetlen ismeretség. Fát hordani: zavar életpályádon. Fát venni: légy takarékos. Falevél (hervadt): betegség jegye. Hulló levél: haláleset. Zöld levél: utazás. Falábon járni: szomorú jelen.

Gvadányi Márton szerint: fatetőn ülni és kukorékolni: éhséget jelez.

András napján sok fa: sok szegénység. Zúgó fa Mihály napján: veszedelem. Fa, amely beszél böjt idején: gonosz.

A különös álmokból: járó-kelő fa: hideg időjárás. Holdvilágig érő fa: kedvesed nagyravágyó, megcsal. Vízen úszó, gyökeres fa: szüleidről rossz hír. Hóban mendegélő fa: zavaros élet. Fa, amely az ágy alatt nő: reményteljes gondolat. Fa, amely megszólít: új ismeretség. (*Saját jegyzetek*.) Falábon járni: fiatalkori örömök visszatérése.

Fácán. Szerencse.

Facipő. Megelégedés.

Faggyúgyertya. Barátság.

Kerner szerint; faggyúgyertya jelent olyan ügyeket, amelyek elfogadható befejezést nyernek. Faggyúgyertya-világítás: nyugalom és megelégedettség. Faggyúgyertya zárdában: nyugtalanság. Faggyúzni: vadászat falun vadra, városon nőre. Csizmát faggyúzni: hideg időjárás; lószerszámot: váratlan utazás.

Radics Mária szerint: sok gyertya: siralomház.

Gvadányi Márton szerint: messziről faggyúgyertyát látni: bujdosó szerelem.

Padláson faggyúgyertyával járni: elszaporodnak az egerek. András éjjelén faggyúgyertyával járni: hosszú tél. Istállóban faggyúgyertya: hideg időjárás. (*Régi magyar naptár*.)

A különös álmokból: faggyúgyertya testünkben: gyötrelmes szerelem jegye. (*Saját jegyzetek*.)

Fagy. Öröm. Öregembernek gond. Fagylalt: csalódás.

Fahéj. Szabóval lesz dolgod. Egészség. Fahéjat enni: csokrot kapsz.

Kerner szerint: harag jegye. Jelez nagy sűrűséget is.

Fájdalom. Örvendezést mutat. Szívfájdalom: kedves. Torokban fájdalom: orvost mutat. Szemfájás: öregasszony.

Fajdkakas. Hűtlen asszony.

Fajtalankodás. Jó egészség.

Fáklya. Nagy újság. Jelez hosszú életet is. Kioltott fáklya: vőlegény vagy menyasszony elválik. Szerelmeseknek fáklya jelez közeli eljegyzést is. Fáklyát vinni: megszerelmesedés jele. Fáklyás-menet: nagy öröm.

Fal. Városnak vagy várnak a fala jegyez ismeretséget rokonokkal. Falon járni: nyugtalan, gondterhes élet. Magas fal: nem jutsz el végleges célodhoz, félúton megállasz. Alacsony fal: akadályra bukkansz.

1756-os könyv szerint: falon járni: nagy gond.

Gvadányi Márton szerint: befalazva lenni: igen jó, mert közeli szerencse jegye.

Radics Mária szerint; falon ülni és idegen udvart látni: hideg időjárás, jelentékeny változás, új gondok jegye.

Fal, amelyre írunk: bujálkodás. (1855.)

A különös álmokból: fal, amelyből egy asszony kilép: halálesetet jelez. Fal, amely fejünkre dől: elválás egy asszonytól. Templomfal éjjel, halottakkal: rossz hírt mutat. Pincefal kísértettel: betegnek javulás. Falon szemérmetlen képek: titkos gondolatok jegyei. (*Saját jegyzetek*.)

Fehér fal általában hideg időt jelez. Börtönfal gazdának: szaporodás állataiban. Fal, amely mögött akasztófa áll: viruló gazdagság. (*D. G. Gy. gyűjtése*.)

Falióra. Boldog öregség.

Falka. Vagyon.

Falragasz. Gonosz.

Falu. Vidámság.

Kerner szerint: sok falu bizonytalan jövendőt mutat. Sok falu, amelyben házunk van: sok jó barát jegye. Faluban hálni: szerencse. Falusi templom jegyez szép szerencsét az egyedüliségben. Falusi húsvét: vidám ifjúság, jó öregség. Falusi ember: megelégedettség. Falusi pap: jó tanács.

Fánk. Szép ismeretség jegye.

Fanyar íz. Öröm.

Faragás. Mulatság:

Farakás. Hideg idő.

Farok. „Farkad, ha vagyon, bátorság.” (1756.)

Kerner Jusztinusz szerint: farok jegyez bőséges életet, hiánytalanságot, meleg ágyat. Görbe farok: asszonynak gonosz.

Gvadányi Márton szerint: farok annál jobb, minél bojtosabb, görcsösebb.

Radics M. szerint: „Farkod ha bojtos, gazdag feleséged.”

A különös álmokból: több rőfnyi farok korai örökség jele. Egérfarok asszonyon: lustálkodást mutat. Rókafarok, ha orrunk alatt nő, megcsalnak. Tehénfarok, amely orrunkról lóg: elmulasztott teendőjegye. Ugyanez jegyez rossz állapotot a másvilágon. (*Saját jegyzetek*.)

Farkas. Rövidülnek a napok. Farkassal játszani: ellenségeid szaporodnak. Farkast látni: jó barátot jegyez. Farkastej: eltévedés. Farkastanya: hamisság. Farkasszőr: oltalom. Farkasfog: gyermeknek jó, asszonynak: gyermekáldás, öregnek: gonosz. Farkasalma: bánat. Farkasszínű ember: esős időjárás. Farkastorok: gonosz. Farkas, amely erdőszélen jár: öregasszonynak halált jegyez, fiatal nőnek titkos utat. Éneklő farkas: veszedelem. Öreg farkas: szegénység.

Szűz havában: farkas nehéz esztendőt jegyez.

Gvadányi Márton szerint: farkas, ha megszólít és elkísér utadon: gonosz; asszonynak változás jegye.

Farkassal aludni: szép idő. (1833.)

Farkas az ablak alatt: tűz. Farkas a küszöbön: betegnek igen jó. Farkaskutya: játék. (1855.)

Szent Mihály napján: szelet jegyez. Útonjárónál elakadást mutat. Böjtben: hiábavalóság.

Farsang. Temetés.

Fátyol. Öröm. Ha rajtad van: tisztelet jegye. Máson: ne légy hiszékeny. Fátyolt kötni fel: jegyez mások hibája miatt való szenvedést.

Fattyú. Nyeremény.

Fazék. Öröm. Fazekas: cserebere. Sok fazék: betegség.

Fecske. Szerelem. Szerencse. Jóakarat. Repülő fecske: váratlan út. Fecskecsicsergés: szerelmesnek igen jó.

Fecskendő. Ha gyorsan viszik, jegyzi, hogy rokonaid segítségért fordulnak hozzád.

Fedni. Nőnél férjhez menést mutat.

Feddés. Bátorság.

Fegyver. Házasságbeli dolog.

Kerner Jusztinust szerint: fegyver örömet jegyez. Fegyverbe öltözni: megházasodni. Fegyverkamra: veszekedés. Törött fegyver: kár.

Fehér ruha. Egészség. Pletyka. Fehéríteni: jó hír.

Fehérneműd. Rák havában: gonosz megszólás.

Fej.

Az 1756-os könyv szerint: „Fejedet ha megfésülöd emberek szeme láttára: dolgodat sokan dicsérik, és téged megbecsülnek.” Fejet látni vinni: ellenséged meggyőzöd. Fejed: ha magad viszed: nyereség. Fejmosást látni: gonosztól való szabadulás. Fehér fej: nyereség. Fej leeresztett hajjal: tisztesség. Beretvált fej: csalárdság. Fejed, ha erős hajú, mint a disznónak sertéje: gonosz szerencse. Borzas fej: szerencsétlenség. Fejed, ha felettébb nagy: békességszerető embereknek békétlenség, betegnek főfájás, vitéznek fáradság, szegénynek gazdagság, fejedelemnek gonosz. (Fejed, ha igen kicsiny; ellenkezője a fentieknek.)

Kerner szerint: fejet borotválni: szégyen; véres fej: kellemetlenség; merev fej: nevetségesség; fejet mosni jelez megszabadulást egy szerencsétlenségtől; nagy fej: nehézség; kis fej: korlátoltság; sok fej: üzleti veszteség; kopasz fej: tisztesség; borotvált fej: tartozás; tüskés fej: rossz szerencse; koszos fej: szerencsétlenség; nagy fej: szerelmeseknek nyugtalanság; hátrafordított fej: dolgaidban hallgasd meg a tanácsadót; fejedet megmosod szagos vízzel, amelyet mások hoznak, és ruháid is illatosak lettek a víztől, és te ezt szégyelled: jegyzi, hogy akaratod ellenére, ellenséged nagy bosszúságára nagy tekintélyed lesz; guruló fej a földön: nehéz időket mutat.

Állatfej: nem jó. Madárfej: változás. Madárfejet fogni: nagyon jó. Madárfejet levágni: ellenséged legyőzöd.

Saját fejedet látni: tisztesség. Fejfájás: öröm.

Gvadányi Márton szerint: férfifej asszonytesten: igen gonosz. Halálfej: szerencse. Madárijesztő feje: szerelem egy gazdag asszonyba. Bábu feje (tengericsőből): hosszú tél. Tökből faragott fej: kísértet.

Különös álmok: fejünk, ha lábunk között lóg: öregasszonyt mutat. Fejünk a háztetőn: szélvész. Fejünk sok más levágott fej között: változás egy nőnél. Cérnával nyakunkra varrott fej: ellenség. Elhagyott fej az országúton: gonosz. (*Saját jegyzetek.*)

Fejni. Eljegyzés. Fejő lány: vígság.

Gvadányi Márton szerint: fejő lányt megölelni úgy, hogy a sajtárból kiömlik a tej: gyermekáldásjegye.

Radics M. szerint: fejőistálló: gond. Békát (varangyost) látni, amely megfeji a teheneket: gonosz betegség. Újholdkor fejni: betegség.

Fejedelem. Vele beszélni nagy tisztesség. (1756.)

Kerner szerint: változó szerencsét jegyez.

Fejelés. Szomorúság.

Fejőstehén. Jó hír.

Fejsze. Életveszély. (Fejszét látni jegyez még szerencsétlenséget is.)

Fejeskáposzta. Kár. Szándékod gonoszul végződik. (1799.)

Fejtés. Szegénység. Álomfejtés: koplalás. Álomfejtő: furfang.

Fekély. Nyugtalanság jegye. Nagy fekély: gond.

Fekete (szín): semmire se jó.

Fekvés. Az ágyban: szomorúság. (1799.)

Kerner szerint: szomorúság. Fordítva feküdni az ágyban: bő esztendőt mutat.

Gvadányi Márton szerint: fekvő ember, ha idegen, asszonybaj.

Radics M. szerint; fekvők: gonoszat jegyeznek.

Félelem. Félni gonosz azoknak, akik nem tudják, hogy miért félnek. (1756.) A szegénynek néha jó, gazdagnak gonosz.

Kerner szerint: félni látni valakit: jelez ellenség felett győzelmet. Félni ok nélkül: betegség jegye.

Felakasztani magunkat: betegség, ijedtség. Mást akasztva látni: rossz hír. Felakasztani akarnak, de megmenekülsz az akasztást néző tömegben: nagy nyeremény. 1833-as könyv szerint: kvinternó.

Feldagadás. Jó kilátások.

Felébredni ágyban: lopást jelez. Széken felébredni: örvendetes hír.

Feledni. Mulatság, szerencse.

Felégetni valamit: szerencse. Betegnek: egészség.

Félelmetes. Szerencsés szerelem.

Feleség. Vele élni: harag. Terhes feleség: kis remény.

Kerner Jusztinusz szerint: feleség mindig kellemetlenség jegye.

Fél (gomb): utazás.

Felgyógyulni. Levél.

Félhold. Szerencse.

Felhő. Felleget fehéret látni: hiábavaló félelem. (1756.) Felleget, feketét, látni: nyomorúság.

Kerner szerint: gond, szakítás, nagy betegség, váratlan örökség.

Félkegyelmű. Szerencse.

Felkelni ágyból: betegséget mutat.

Felmelegíteni ételt: pletyka.

Felső (a kártyában): hosszú élet.

Félszegség. Kacérság.

Fenék. Veszedelem. Valaminek fenekét látni: kételyek elmúlása. Valaminek fenekét megfogni: gazdag házasság.

Fény. Üröm. Távoli fény: szerencsés utazás. Éles fény: egészség. Nagy fényesség: szerencsétlenség.

Fenyves. Szerelem. Fenyőfa magvát enni: mindenkinek jó.

Féreg. „Ha megyen tőled: ellenségeid megesméred s meggyőzöd." (1756.) Féregtől megijedni: gonosz, rosszakarat.

Kerner szerint: féreg jegyez betegséget. Férget megölni öröm.

Férfi. Jó egészség.

Fergeteg. Reményed füstbe megy.

Férj. Szerencsétlenség.

Festeni. Igazán szeretnek. Festő: hosszú öregség.

Fésű. Veszekedés. Egészségre jó. Hajat fésülni: haszontalan munka. Te meggyőzöd azt, aki fésül vagy akit fésülsz.

Fészek. Közeli házasság.

Ficamodás. Kellemes látogatás.

Fickó. Remény.

Fillér. Jó érzés.

Findzsa. Udvarló.

Fiók. Jó mulatság.

Fivér, aki fiatalabb: gúny jele.

Fiú. Mindenkinek szerencse.

Fodrász. Pletyka.

Fodor. Öröm. Őrizkedj a fodros hajtól.

Fogságba menni: csalárdság. (1756.) „Fogva lenni és felettébb rajta bánkódni: nyomorúságod örömre fordul.” (1756.)

Fog. Fogat enni: halál. Fogad, ha kihull: egy atyádfia meghal.

Az 1756-os könyv szerint: fogadat szádból kiszedni: siralom. Első fogat elveszíteni: nehéz felejtés. Fogaid, ha mind kifutnak: egészségesnek gonosz; betegnek egészséget jegyez. Fogaid ha összenőnek: tévelygés, visszavonás. Rothadt fog, ha kihull: jó. Fejér fog, aranyos fog: jó. Fog (viaszból): szörnyű halál. Fog fehérónból: kisebbség. Üveges fog: halál. Ezüstfog: gazdagság. Fogaid, ha másodszor nőnek: jó. Fogaidat tisztítani: nagy ártalom. Fogaid, ha elédbe esnek: gyermekeid halála. Fogaid nyelveddel kitolni: dolgaidnak jó vége.

*

Magyarázat az odvas fogról

Szindbád csak késő öregségére jött rá, hogy a mindenféle álmok különbözőségéhez mily sok befolyása van egy *odvas fognak*, amely az álomhoz becsukódott szájban rejtőzik. Azt lehetne mondani, hogy bizonyos évszakok kezdetén: így a nedves tavasz vagy a csepegő, őszi idő kezdetén, az odvas fogak dirigálják mindenfelé az álmokat. Egy ilyen haszontalan fognak olyan hatalma van, hogy elővarázsolja a legvénebb ágydeszkák közül azokat az álmokat, amelyektől már a régi emberek is szenvedtek, akik egy másik ágyba mentek.

Aminthogy a vacsora nélkül lefeküdött ember az első kakasszó előtt mindig olyan hatalmas pástétomokkal találkozik össze, amelyekkel máskor életében nem jöhetne össze - így az odvas fogakat hordozgató ember látja azokat az álomképeket, amelyekre magyarázatot nem tud lelni. Az ő álmában valamely csodálatosan selymes tapintása lesz a cukorspárgagöngyölegeknek, amelyek egyébként csak befőzés vagy komoly bánat idején szoktak mutatkozni az álom függönyén. Ezeket a cukorspárgákat mind arra az odvas fogára szeretné kötözni, bár egyébként még a nyelvével is fél hozzányúlni a fájó foghoz. De nemcsak felkötözi a spárgát a fogára, hanem kikeresi azt a régi pinceajtót, amely már nem a festéktől, hanem az öregségtől zöldült meg. Most aztán nincs egyéb tennivalója, mint a pinceajtó kilincsére kötözni a spárga másik végét. Akkor aztán leülhet nyugodtan; majd jön valamerről egy elszabadult, kósza szélroham, mire bevágódik a pinceajtó, és ő örökre megszabadul a fogfájástól.

Ugyancsak a fogfájós ember látja álmában a különböző harapófogókat; ha férfinak a fogába vágott volna bele a le- és felszaladgáló villám, akkor a harapófogó szoknyába öltözködve jön be hozzá, mint akár egy bábaasszony. Ha a női nemen helyezkedett el az odvas fog, akkor ugyanaz a harapófogó csinos huszárnadrágot ölt, mint egy kvártélyt kereső katona.

De nagyon gyakori az odvas fog álombeli csínytevéseiben a szorongattatás érzete. Ez a szorongattatás pedig nem úgy jön létre, hogy az ember bemenne a faliszekrénybe, ahonnan semmi módon nem tudna kijönni, mint akár az egér a fogóból. Ez a szorongattatás úgy sem mutatkozik, mint az egészséges nőknél szokott, hogy emberré változna mögöttük a dióverő pózna, amely derekukat olyan erővel ölelné át, hogy az ölelésből semmi körülmények között megszabadulni nem tudnak felébredésükig. Az odvas fog szorongattatásai rendszerint kezdődnek meleg fürdővel, igen ám, de a fürdővíz tele van mindenféle mocskosságokkal, gumószemű békákkal és ijesztő kígyókkal. (Ez a meleg fürdőzés egyébként száz eset közül kilencvenben biztos megbetegedést jelent.) A szorongattatás úgy is szokott kezdődni, hogy az alvó csengetést hall ajtaján, de odakint nem az öreg levélhordó áll, akit csengetéséről megismerni szokott, hanem valamely rettenetes hivatalszolga, aki egyenesen a másvilágra akarja elvinni a delikvenst. Nem ritka az odvas fog álmaiban a kapun dörömbölést hallani. De a kapu előtt nem a postaszekér áll, hanem fehér kesztyűben, lángpiros ruhában a hóhér. Máskor szűrös fekete rablók.

Ne higgyük, hogy az odvas fog álmai csak a szegény embereket látogatják meg; elmennek ők a királyokig meg a fejedelmekig. Ilyenkor írják alá a királyok a halálos ítéleteket, és ilyenkor mennek háborúba. Mert a királyok sem mentesek az odvas fog esetén a kínzó álmoktól.

A tapasztalat szerint a legtöbb odvas fognak (pláne, ha már meglehetősen régi, nyugalomba vonult az evés és a rágás kötelessége elől) megvan a maga rendes, megszokott álma. Szindbádnak például volt egy ilyen lyukas foga, amely bizonyos éjszakákon oly pontosan jelentkezett, mint valamely hűséges házi kísértet. Azt mondják, hogy a lyukas fogra helyezvén nyelvét az ember jobban tud gondolkodni. Ez lehet napközben. De éjszakának idején: mikor a lyukas fog jelentkezik: még álmodni sem tud az az ember se, aki sárkány-zsinegen tudja előrángatni az álmait, mint akár Szindbád is. A lyukas fog leteszi a garast, őneki engedelmeskedik a máskor vándorbottyán elkalandozó szív, és dehogyis mer kimozdulni kamrájából még csak a szomszéd álomházig sem, nem pedig messzibb utakra. A lyukas fognak az a természete, hogy megharapja a leggyöngébb szívet is. Hiába sírdogál a szív kamrájából:

- Csak ide szeretnék menni Virághoz, és megmondani neki, hogy éppen úgy szeretem, mint akár a mézet holdváltozáskor.

- Éjszaka mindenkinek otthon a helye - felel a lyukas fog, és kegyetlen, agyvelőkig ható csikorgással zárja rá a kamra ajtaját a rimánkodó szívre.

De nem kap pardont a gyomor se, amely az éj óráiban rendszerint megüresedik, mint valamely lapos zacskó, és ekkor emlékein szeret tűnődni. Szeretne megint uszályos, kövér asszonyságokat karonfogva az ebédlőasztalhoz vezetni, amikor a termek megnyílnak. Szeretne ráklevessel jóllakni - vagy a venyige fanyar füstje mellett fővő gulyásból kanalazni. Szeretne elmenni a kofák lacikonyhájára vagy mindenhová, ahol finom falatokat mérnek, de az odvas fog rádörrent:

- Éjszaka nem szokás enni. Majd móresre tanítom kendet!

Az odvas fog uralkodik a maga éjszakáin, azért az akkori álmokért nem felelős senki.

*

Fogoly-madarat látni: veszély.

Fóka. Vihar.

Fokhagyma. Szegénynek jó, gazdagnak gonosz. Fokhagymaszag: levertség.

Fokos. Veszekedés.

Folt, mely füstöl: régi bátorságod visszatér. Folt ruhán: szomorúság.

Folyó. Folyóba esni: szerencsétlenség.

Kerner szerint: tiszta folyó jegyzi, hogy nagy dolgokat tudsz meg. Folyózúgást hallani: abba kell hagyni tervezgetésed. Áradó folyó: nehézség. Ha a folyó magával ragad: harag. Folyót átúszni: erőszakos szerencse. Folyó, amely teli van hallal: gazdag örökség.

Fonal. Fonalat gombolyítani: rossz. Fonalat elszakítani: győzelem az ellenségen. Fonalat szövéshez készíteni: vándorlás.

Fonó. Betegség.

Kerner szerint: temetés, Gvadányi korcsmának jegyzi.

Forint. Szerencse.

Forgács. Kézben: gond. Lábbal húzni: nyugalom.

Forrást látni: öröm. Forrásba esni: gond. Forrásból inni: egészség.

Kerner Jusztinusz szerint: forrásban fürdeni: tisztázod magad egy furcsa helyzetben. Forrás, amely zöld mezőn halad: remény jobb időre. Zavaros forrás: betegség, szegénység. Forrás a lakásodban: nyereség, becsület. Forrás a kopár vidéken: örömteljes utazás. Erdei forrás jegyez olyan segítséget, amelyet nem várs.

Gvadányi Márton szerint: forrás borház oldalán: gonosz.

A különös álmokból: forrás, amely szívedből ered, és betölti az egész házat: legnagyobb boldogság. (*Saját jegyzetekből*.)

Fosztani. Édes atyádfia meghal.

Főemberrel beszélni: hasznos.

Főkötő. Asszonynak gond, férfinak kiadás. Jelent még boldog otthont is.

Föld.

1756: Földedényeket látni: harag, Földindulást látni vagy hallani: változás. Földet felnyílni látni: sok adósságunk jő.

Kerner Jusztinusz szerint: földdel beszélni: jegyez nagy vagyont.

A különös álmokból: földből való embert látni, tőle az utat tudakolni, kegyességbe ajánlkozni: jelent halált. Földdel szeretkezni: égő vágy egy vérrokon iránt. Földet enni, rá vizet inni és földet öklendezni: gonosz betegség. Földbe bújni, és ott bujálkodni: szerencsétlen szerelem. (*Saját jegyzetek*.)

Gvadányi Márton szerint: földön guggolni: ínség; földön guggoló asszony: jegyez bő esztendőt.

Útonjáró, ha öregasszonyt lát földdel csókolózni, és ahhoz beszélgetni, forduljon vissza. Porhanyós föld: szerelem. Fekete, zsíros föld: nyereség. Földmérő: veszteség. Földgolyó: sikerült terv. Földrengés: változás. (*Régi magyar naptár*.)

Földműves. Jó hír.

Fösvény. Kellemetlen hír.

Főzelék. Hosszú élet.

Főzőedény. Családi öröm.

Főzni. Életbevágó ünnepély áll előtted.

Franciával beszélni: igen jó.

Fulladozás. Szegénység jegye.

Fullánk. Keserűség.

Furfang, jegyez kellemetes kalandozást. Házi bált mutat nőknek.

Fúró. Üzletbarát halála.

Furulya. Adósságod miatt kellemetlenséged készül.

Futás. Futni tudni bizonyos célig: öröm. Futás közben elfáradni: egészséges embernek jó. Futni nem tudni: gonosz. Futás közben megállni: bánat.

Fuvaros. Vízi utazás. Fuvar: úgy látod, hogy hátrányba kerültél. Fuvaros felborulva és káromkodva: szép pénzt jegyez. (1833.) Ismeretlen fuvaros kocsiján utazni: nagy változás jegye. Esetleg halál.

Fű. Fűben járni: hosszú élet jele.

Kerner Jusztinusz szerint: jegyez őrizkedést az uzsorásoktól. Száraz fű: betegség. Hosszú szárú, zöld fű: öregség. Füvön feküdni: komoly gond. Kaszás füves mezőn, aki nem kaszál: zavaros idő jegye.

József napján nagy fű: vizes tavaszt mutat.

Újholdkor sarlózott fű, ha véres: aratók betegsége. András napján füvet kaszálni: gonosz. Esős éjszakán fűben járni: bizonyos változás a családban. Fűvel megrakott szekér, amely nem tud befordulni udvarodba: állatorvost mutat.

A különös álmokból: testünket fűvel benőve látni: ifjúság. Fű szemünkön, fülünkön, ha nagyon szép zöld: csábítás; ha száraz: múló élet. Fű, amely láthatatlan madarak szárnyán felrepül a levegőbe, és onnan fejünkre hull: utolsó esztendőnket jegyzi. Fű a feleségünk vagy kedvesünk arcán: felejtés jegye. (*Saját jegyzetek*.)

Őszi fű: bánatos öregség.

Füge. Enni: jó.

Az 1799-es könyv szerint: szerencse a szerelemben. Fügefa: átok.

Függönyt akasztani: hosszú életet jegyez. Leakasztott függöny: haláleset.

Fül.

Az 1756-os könyv szerint: ha olyan, mint a farkasé: veszekedés; ha olyan, mint a szamáré: szolgaság; fül, ha rozs vagy búza terem benne: jó. Fület csapdosni: gonosz. Fület tisztítani: jó hír. Ha sok füled van: gazdagnak és szegénynek jó; szolgának rossz.

Kerner Jusztinusz szerint: öreg, szőrrel bevont fül: szomorú gond jegye. Menyecskefül, amely piros, mint a tűz, jegyzi, hogy pajkosságba keveredsz, amelyből tömlöcbe kerülsz. Hegyes fül: szégyent vallasz.

Gvadányi Márton szerint: „füled, ha álmodban nagy vagyon, nagy tudomásod vagyon".

Fülbevaló. Valakit elveszítesz, de szerencsés nyereséged. Fülbevalót elveszíteni: harag.

Fülemüle, ha látod: újságot jegyez; ha hallod: gyász szerelem miatt.

Fürdő. Patakban: lábadozás betegségből. Kádban: lázas betegség. Folyóvízben: erő és kitartás. Esőben: szépség. Zabban, pelyvában, tyúkszemétben: gond. Szabad vízben: gazdag menyasszony. Szobában: hűtlenség. Szappanozni: kellemetes események jegye. Mást fürdeni látni: csalás. Szép leánnyal: jó szerencse. Öregasszonnyal: betegség. Ruhában fürdeni: rosszullét, tisztátalanság jegye. Fürdőházban lenni: jó jegy.

Az 1756-os könyv szerint: fürdeni teli kádban: betegség; fürdőházban: nyavalya; álomban fürödni: harag.

A különös álmokból: fürdővízben azt látni, hogy a nő férfivá, és a férfi nővé változik: bujálkodás jegye. Fürdőházban lenni, de lábunk megtagadja az engedelmességet, hogy a vízbe vigyen, inkább egy szennyes helyre vonszolnak: titkos szerelem jegye. Fürdőházban hasítékon át leskelődni, és azt látni, hogy a mezítelen emberek állatokká változnak: gonosz szerelem. Piócás tóban fürödni, és onnan sírva menekülni: tisztátlanság. Verebekkel a porban fürödni: szép időjárás. Asszonnyal moslékban fürödni: szerelmi csalódás jegye. (*Saját jegyzetek*.)

József napján fürödni: betegség az évben.

Fűrész. Civakodás. Fűrészelni: üzleti siker. Törött fogú fűrész: nagy veszekedés.

Fürj. Egészség. Fürjkirály: árulás. (*Kerner*.)

Füst. Füstöt látni: felmagasztalnak. (1799.)

Kerner Jusztinusz szerint: látszólagos boldogság. Kéményből gördülő füst: eljegyzés. Füst a házban: elnyomó rossz emberek érkezése. Eltűnő füst: kellemetlen hír után kellemes felejtkezés. Növényt füstölögni látni: vagyon. Füstölgő testrész: betegnek halálos bűn; egészségesnek változás.

A különös álmokból: füstölgő háztetőn kéményseprővel ölelkezni: asszonynak gonosz jegy, leánynak elküldetés. Füstben fuldokolni, de nem akarni menekülni: hideg időjárás. Füstben madarak, háziállatok, ismeretlen emberek: rossz vásár. Füstfaragót megkívánni és vele erdőben bujdokolni: leplezett szerelem. (*Saját jegyzetek*.)

Fűszer. Veszekedés.

Fűteni. Levél.

Fütykös. Gonosz.

Fűző. Sápadt betegség. Fűzőt felvenni: jegyez szerelmeskedést; levenni: tilos dologban jársz, kacér vagy.

Kerner szerint: jegyzi, hogy megtaláljuk szerelmesünket.

Fűzfa. Utazás. Fűzfasíp: gyász. Füzes: titok.

A különös álmokból: füzesben vízből kifogott hullát akasztani: keserű lelkibánat jegye. Fűzfán fütyülő arkangyalt látni: félelem. (*Saját jegyzetek.*)

*

G

Gabona. Gazdagság.

Kerner Jusztinusz szerint: aratás: mindenre jó, főként nyereség. Gabonát őrölni: jegyzi, hogy nemsokára biztos kenyér lesz kezedben. Száraz gabona: tűzvész.

Az 1756-os könyv szerint: gabona: Istennek legnagyobb áldása. Gabonaföldön járni: imádkozni. Gabonával utazni: nagy szerencse. Ocsú: tűzvész.

Gácsér. Becsület.

Gágogást hallani: jó hírek érkeznek.

Gagyogást hallani: nagy szerencse.

Galagonya-bokor: betegség.

Galamb. Jó.

Az 1756-os könyv szerint: galambfiók: örökség. Galambot fogni: házasság jegye.

Kerner Jusztinusz szerint: galamb a háztetőn: drága hír. Repülő galamb: kedves ismeretség. Megölt galamb: bőséges élet. Üres galambdúc: szerelmed elhágy.

Gvadányi Márton szerint: galamb jegyzi a szívből kinőtt asszonyembert.

Galand. Ajándék. Galandféreg, amely nagyon hosszú: félelem egy bizonyos betegségtől.

Gallér. Minél nagyobb, annál jobb.

Galuska (zsíros): elkésel valahonnan. Daragaluska: nehéz gond.

Gálya. Új hírek.

Ganéj. Betegség jegye.

Az 1756-os könyv szerint: tehénganéj: szerencse; emberganéj: gonosz szerencse. 1799-es könyv szerint: ganéjt, embertől valót, házadban ha látsz: gonosz változás. Templomban emberganéj: Istentől való büntetést jegyez. Ganéj, ha magadon van; de lemarad: lábadozás betegségből. Ganéj, amely asszony után marad: ajándék. Öregember után: rosszul sikerült vendéglátás.

Kerner szerint: rossz szagú ganéj: igen gonosz. Gyermekganéj: változás.

Gvadányi Márton szerint: tehénganéjba lépsz, ha orrod magasan hordod.

Garabonciás. Nagy szerencse jegye.

Régente: nagy szél jegye.

Garas. Béke.

Kerner szerint: Péter-garas: másvilági nyugalom.

Garat. Szüreti kilátásaid igen jók.

Gatya. Gatyát elveszíteni: kár a barmok között. (1756.)

Kerner szerint: jegyez tisztességet.

Gvadányi Márton szerint: gatyát felkötni: nagy becsület.

A különös álmokból: áldott asszonyt gatyában látni: váratlan változás.

Gát, mely szakad: jelez elválást atyafiságodtól. Leány álmában: veszedelem. Terhes asszonynál: halálos bűn.

Gavallér. Szép idő.

Gaz. Téli gaz: jegyez feltartóztatást egy utazásban.

Gazda. Biztosság jegye.

Az 1756-os könyv szerint: gazdálkodás jegyez jövendőbeli haragot, ha nem gazda álmodja. Gazdálkodni és valamit ki nem szedni a földből: veszedelem. (1850.)

Gvadányi Márton szerint: gazda; lány álmában mindenre jó.

Gém (madár): ritka vendég.

Gémeskút. Jó egészség jegye. A távolban: beteg szülő. Csordával: honvágy.

Genny (a szemedben): szerencsétlen szerelmet jegyez. Egyebütt: csak szomorúság.

Gereben. Öröm, amely szomorúsággá válik.

Kerner szerint: jó idő. Gerebennel dolgozni: gondterhelt élet.

Újholdkor gereben jegyez sok munkát.

Gerely. Perpatvar.

Gerenda. Pártfogót mutat. Vízben úszó gerenda: váratlan védelem.

A különös álmokban gerenda, amely hátunkra volna kötve, és attól nem szabadulhatunk: szomorú jövő. Tűzben égő gerenda, amelynek végén ülünk: mulandóság jegye érzelmeinkben.

Gerezd (szőlő vagy narancs): hír.

Gerinc. Fájdalom.

Kerner szerint: gerinc jegyez: öregembert.

A különös álmokban: gerincünket mintha elveszítenénk álmunkban és üresség maradna helyén: kiélt szerelem jegye.

Gvadányi szerint: asszonygerinc: búbánat, megcsalódás jele.

R. M. szerint: hátgerinc, amely fáj: szakítást mutat.

Gerinccel álmodni és gerincet érezni, amely fájt: semmire se jó. (*Saját jegyzet*.)

Gerjedelem. Szomorúság másnak.

A különös álmokban: gerjedelem, amelyet éreznénk öregasszony vagy öregember iránt, hogy szinte szenvedünk: ifjú szerelem jegye.

A lipcsei nagy könyv szerint: gerjedelem: jegyez bánatot. Kerner szerint: gerjedelem, amelyet éreznénk egy régi ismerős iránt: szégyen vagy levél.

Gerlice. Üzenet.

Gesztenye. Mulatság. Gesztenyefa: felesleges kiadás.

A különös álmokban: gesztenye, amely testünkön nőne, s tőle nem szabadulhatnánk: régi gond. Kerner szerint: gesztenyeevés: betegség.

Giliszta. Undor.

A különös álmokban: giliszta, amely szájunkon, orrunkból mászna ki, és rémülettel töltene el: régi ismerősre gondolunk.

Gímszarvas. Rendkívüli szerencse. Fehér gím: szerencsés utazás.

Gipsz. Levél.

Gitár. Veszekedés.

Gólya. Jó barát.

Kerner szerint: gólya, amely házadon kelepel: szégyen. Gólya, amely házadon fészket rak: szerencse. Gólyák: boldog házasság, gyermekek jegyei.

Golyó. Idézés a törvényhez. Golyó jegyez még veszteséget is.

Gomb. Lyuk nélkül: harag. Gombot felvarrni: sok dolog.

Gomba. Öreg ember.

Gombócot főzni: rágalom. Enni: betegség.

Gombostű. Veszekedés jele.

Kerner szerint: jövedelmező munkád lesz.

Gond. Általában: öröm.

Gondanyóval találkozni - Kerner szerint - változást jelent.

A különös álmokból: gond, amely hamuszürke öregember alakjában ülne hamurakáson, és szemrehányást tenne: elhagyott, öreg szülők jele.

Gondnok. (Temetőben vagy kórházban.) Betegség.

Gondola. Öröm jegye.

Gonosztevő, aki házunkba menekülne, és segítséget kérne: szomszédok pletykája.

Gót stílű ház: változás, mégpedig kedvező.

Gordonka. Szorult helyzet. Gordonkázni: bánat.

Gödény. Szerelem jele.

Gödölye. Régi szép idők. Gödölyét lopni: öröm. Gödölyével hálni: fiatal szerető.

Gödörbe esni: károsodás. Üres gödör: jó reménység. Jelez még akadályozást is.

Kerner Jusztinusz szerint: gödröt ásni: jegyez adósságba való keveredést.

A különös álmokból: gödör fenekén vénasszony, aki segítségedet kéri: gonosz; öregember: halálodat húzod ki. Őz, mely gödör fenekén sínylődik, emberi hangon megszólít, és a szeme leánykönnyel van tele: boldogtalan házaséleted jelzi. Félig ember, félig asszony, aki gödörbe csalogat: nem jót tervez. Szép

cigánylány, ha gödörben guggol, és paráznaságot ígér: betegség még abban az esztendőben. Szerelmesedet gödörben látod ismeretlen férfival: szép idő. Holtakat gödörben látni, és velük beszélni: nagy változás jegye. Anyádat gödörben látni: hosszú búbánat. Ha magadnak ásod a gödröt, és a sírásótársaid abban nem segítenek: minden jóra fordul. Gödörbe ugrani, de benne kellemetlenséget találni: meglepetés. Pöcegödörbe esni: dicsőség. (*Saját gyűjtés*.)

Gvadányi Márton szerint: gödör asszonyjel, mely semmire se jó.

F. professzor szerint gödör, amely vízzel van teli, és asszonyképe van: jegyzi a tengereket, amelyekben te hal vagy.

Szent Mihály napján gödröt ásni, és benne valamit elrejteni: szűk esztendő. Újholdkor gödörben lakni: szegénység, kárvallás. Gidres-gödrös úton járni András napja után: váratlanul törvénybe hívnak. Nagyböjtben gödörbe okádni: vétek (*Régi magyar naptár*.)

Gödröcske: jegyez leányt is.

Göncölszekér. Mulatságos utazás.

A különös álmokból: Göncölszekéren ülni és messze elutazni: bágyadtság, fáradtság.

Göndör. Göndör haj: pénz.

Kerner szerint: női göndör haj: szerencse.

A különös álmokból: hajunk, ha álmunkban meggöndörödik: reménytelen szerelem. Göndör női haj, amely kinőne férfinak az arcán, és ezért örömet érezne: nagy szerelem egy göndör hajú asszonyba.

Göndör hajú asszony (a lipcsei könyv szerint): jegyez keleti utat.

Göndör hajú gyermek, akit azelőtt nem ismertünk: vigalom. Göndör idegen ember: üzlet. Göndör malac: időváltozás.

Görbe. Általában reménység. Görbe fa: nem jó. Görbe ember: rossz hír.

A különös álmokból: ha saját tagjainkat látjuk elgörbülni, mint a fának öreg ágait: boldogtalan szerelem.

Görcs. Hideg idő.

A különös álmokban: görcs, amely meglepne, és tőle nem mozdulhatunk, bár mindenképpen azon vagyunk, hogy menekülhessünk: egy régi, gonosz emlék jegye. Nőknél egykori elcsábítást példáz.

Görény. Mindig betegség.

Göröngy. Akadály.

Görhe. Betegség.

Görvély. Gonosz.

A különös álmokban: görvélyes betegségben szenvedni: gyónás, egy régi emlék, elfelejtett cselekedet, amely miatt kellemetlenségünk lesz.

Gőzhajó. Rajta utazni: kellemetlenség.

Gránátalma. Minden megfejtés szerint: szomorúság.

Griffmadár. Örökség.

Guba. Öröm. Gubás emberrel találkozni: mulatságos dolog. Fekete gubás: új ismeretség. Fehér gubás: régi ismerős. Gubában járni hideg, csillagos éjszakán: ahány csillagot látunk fejünk felett, annyi esztendőt élünk. (*R. M.*)

Gubacs. Gyász jegye. Gubacs erdőben, amely fejünkre hull: halál.

Gubó. Út.

A különös álmokban: gubó, amely bennünk van: titok.

Gurítani valamit: jó hír.

Guta. Gutaütést látni: szép nyereség. Ha álmodnánk, hogy magunkat üt meg a guta: nagy változást várhatunk. (1833.)

A különös álmokból: guta, amely megbénítaná nyelvünket, altestünket: egy régi ijedség nyoma.

Gumó. Közönségesen: fáradtság.

A különös álmokból: gumó, amely testünkön volna, s onnan nem tudnánk eltávolítani: visszatérő boldogtalan szerelem jelvénye.

Guga. Gugás ember: tréfaság. Guga, rajtunk: bánat asszonyért.

Guggoló ember: gonosz; asszony: kívánság. Sok guggoló ember: bő esztendő.

A különös álmokból: leguggolni: lánynál életbevágó változást jelez; asszonynál várakozást; embernél szégyenteljes gondolat.

Gulya. Nőtlen embernél: igen jó, ha házassági hajlandóságú. Másnak jegyez költözködést.

Gúnár. Mindig levelet mutat.

Gúnya. Gazdagság. Sáros gúnya: szégyen. Rongyos gúnya; amely rajtunk van: jó remény. Gúnyát (idegent) foltozni: asszonynak mindig bánatot jelez. Gúnyátlan ember: betegség.

Gúzs (-ba kötve lenni): egy szégyen jegye, amelyről nem tehetünk. Mást gúzsba kötni: megakadályozása egy gonosztettnek. (1799.)

Gvardián. Harag.

*

GY

Gyalogos katona. Alkalmatlanság. Semmire se jó.

Gyalogösvény. Rágalomba ütközünk.

Gyalogló ember. Hírt, változást mutat. Gyalogló aggastyán: rossz hír.

Gyalu. Haláleset képe. Gyaluló ember: mutat betegnek múló fájdalmat és nagy változást; egészségesnek: kiábrándulást. Káposztagyaluló ember: hideg időjárást hoz. (*R*. *M*.)

Gyám. Árvagyám: nagy gond képe.

Kerner szerint: árvagyám: mutat bánatot is.

Gyanakodni (valakire): szükség jegye. Jegyez rossz hírt.

Gyanta. Mulatság.

Gyapjú. Betegség.

1799-es könyv szerint: fehér gyapjú: uzsora jele.

Kerner szerint: kereskedő álmában a fekete gyapjú: kellemetlen üzleti veszteségjegye, míg a fehér gyapjú: mindig jó vásárt jegyez.

Gvadányi szerint: gyapjú, amely ég: gonosz jel.

A különös álmokban gyapjú, amely testünkön nőne: asszonynál gonosz megszerelmesedést, férfinél szerelmi bánatot mutat. - R. M. szerint gyapjú: jegyez gazdagságot is. - Egy középkori feljegyzés szerint: gyapjúzsák: verést jelent.

Gyászolni. Öröm. Gyászmenetben részt venni: kellemetes utazás képe; azt látni: eltávolodása valamely bánatnak. Gyászruha: hazugság. Gyászzene: út. Gyászruhás asszony: látogató, aki nemigen jelez jót. Gyászruhás férfi: közeli megbetegedés. Gyászvitéz Kerner szerint: igen nagy időváltozást mutat.

A különös álmokból: gyászolni valakit, aki él és mellettünk van: nagy vidámság nekünk, míg az illetőnek búbánat.

Gvadányi Márton szerint: derűre ború.

Gyékény. Sok látogatót mutat.

Gyékényen feküdni egy idegen házban: változás. Száradó gyékény: rossz időjárás. Gyékény András napján: hideg esztendő.

Gyémánt. Mindig betegség. Talált gyémánt: büszkeség.

A különös álmokból: gyémánt, amely volna Szűz Mária koronájából, és ezt fejünkön viseljük: közeli haláleset. Gyémánt, amelyet lopnánk, és eldugni fényessége miatt nem tudnánk: egy titok napfényre jövetelét is jegyzi. Gyémánt, amely szemünkből nőne, és ott ragyogna: ifjúkori ismerős, akire sokat gondolunk.

Gyep. Öröm. Gyepen heverni: jó kívánság.

Gvadányi szerint: hervadt gyep, amelyet nap heve fonnyasztott: örömeink mulandozását jegyzi. Égett gyep: mindenre jó, különösen betegnek.

Kerner szerint: gyepen bukfencet vetni: gondjaink elvetése. Télen tavaszi gyepet látni: váratlan segítség. Gyepes halom András napján: hosszú tél. Gyepen mezítláb járni: állatkereskedőnek nagy veszteség. Kántorböjtben (ősziben) gyepen heverészni és megelégedettséget érezni: gonosz. Szent Iványkor gyepen feküdni: rövid nyár jegye. Szent János éjjelén gyepen sokadalomba tanyázni: közeli házasság jegye. Egy régi naptár szerint: gyep télen, gazda álmában szükséget jegyez. R. M. szerint: gyeppad: sírhalmot is mutat.

Gyeplő. Kocsisnak verés.

Gyermek. Minden álmoskönyv szerint általában szerencse.

Kerner szerint: gyermekágyasság: veszteség a gazdaságban. Gyermekcipő: rossz hír, kellemetlen levél. Gyermekruha: lebetegedés. Játszó gyermek: nagy öröm. Gyermekkel veszekedni: bánat. Gyermeket örökbe fogadni: viszály. Gyermeket elesni látni: nagy óvatosságra int. Gyermeket keresztelni vinni: gyermekáldás. Gyermekhalál: nagy gond.

1756-os könyv szerint: gyermeket látni: férfinak jó, leánynak igen nem jó. Szép arcú gyermek: különös szerencse.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: kisgyerek: veszekedés jele. Gyermeket háton vinni: nagy pörpatvar. Saját gyerekét látni, ha fiú: jó; ha leány: rossz. Idegen, szép gyermek: mindenkinek öröm. Gyermeket lopni: gondjaid örökös elvetését jelzi. - Más magyarázatok: gyermek dajkával jegyez könnyed megismerkedést egy leánnyal. Gyermek egy szakállas férfi karján: áldott nőnek fiút jelez. Gyermek teknőben vagy vízben: leányt mutat.

Gvadányi Márton szerint: sok kisgyerek: sok gond.

Szent András napján inges gyermekeket a szabadban látni: hosszú telet mutat. József napján: hosszú tavaszt. Nagyböjtben: gyónást. R. M. szerint: karon ülő gyermek, aki két kezét kinyújtaná felénk: egy bánat mutatója. Szűrszabó szerint: gyermek, aki bennünket apjának nevez, de mi nem ismerjük: gonosz házasélet jele.

A különös álmokban gyermek, aki vízen úszna felénk, és nagy lármát csap: fiatalkori emlék. Gyermek, akit pöcegödörben jajgatni hallunk: fájdalom. Saját gyermekünket idegen házban, idegen ház ablakán kitekingetni látni: régi boldogtalanságot jelképez. Gyermek, aki a háztetőn a kémény füstjén át távolodna el: egy boldogtalan szerelem múlása. Gyermek, aki segít szennyes ruhát kimosni: igen jó jel. Gyermek, aki velünk aludna, de arcát nem láthatjuk: ifjúkori szerelem, amelyet visszavágyunk.

R. M. szerint: szőke gyermek: vígság; veres gyermek: gazdagság. Gyermek Jézussal álmodni: szép remény. Mezítelen gyermek: hóesés. Gyermekleány: nagy változás. Holt gyermek: betegség.

Gyertya. Általában hosszú életet jegyez.

Kerner szerint: gyertyavilágot látni sötét éjben: kiváló szerencse. Égő gyertyát vinni: temetés. Gyertyát eloltani: egy régi barátság elmúlása. Gyertyát mártani öröm. Gyertyát meggyújtani: jó barátot találni. Gyertyát eladni: boldogság. Gyertyatartó: óvatosságra int. Égő gyertya tartóban: szerencse.

1755-ös könyv szerint: gyertyaöntés: öröm. Szent András napján gyertyaöntés: hosszú telet mutat. Sok gyertya: nagy időváltozás. Gvadányi Márton szerint: gyertyás ember éjszaka borlopást jegyez. Egy régi naptár szerint: gyertya lány kezében, amerre az utat véle mutatná: forduljunk meg. A különös álmokból: gyertya, amely testünkből nőne, nőnél ifjúkori szomorúság jegye. Gyertyaszentelő Boldogasszony éjjelén gyertyával a temetőben járni: hosszú tél jegye.

Gyertyánfa. Levél.

Gyík. Üzleti változás.

A különös álmokból: gyíkot, ha nyelnénk, és tőle nem szabadulhatnánk: betegséget mutat. R. M. szerint: gyík jegyez változatosságot. Gvadányi Márton szerint: gyík, amelyre zöld fűben lépnénk, és amely hangot adna: váratlan veszteség.

Gyilkos. Veszedelem. Semmire se jó. Gyilkosságot látni: levél rossz hírrel. Gyilkosság áldozatává lenni: rövid boldogság.

Kerner szerint: gyilkost kézzel megfogni: betegség. Gyilkosság Szent András éjjelén: nagy zavar a gazdaságban.

Gyógyfű. Szárítani: egészség. Venni: fekély. Keresni: járvány. Eladni: nyereség. Enni: bánat. (1799.)

Gyógyszertár. Uzsoráskézbe kerülsz. Gyógyszerész: kellemetlen társaságba keveredsz akaratod ellenére. Gyógyszerésszel beszélni: családi szomorodást jegyez.

Gyolcs. Gazdagság, amely életünk végéig tartós. (1833.) Gyolcsdarabka: új foglalkozás. Gyolcs: sovány nőnek nagy öröm, kövérnek betegség. (*R. M.*) Sok gyolcs: nagy változás egy nő révén. Gyolcsos tót: haláleset jegye. Gyolcsban járni: gonosz.

Kerner szerint: gyolcsing asszonynak változás.

Gyom (-ban járni): nehézség. Ellenségek közelsége.

Gyomor. Szűk esztendő.

Kerner szerint: fenyegető veszteség.

A különös álmokból: gyomrunkat felvágva, belülről látnánk, és tőle megrémülnénk: fájdalmas emlékek jele. Gyomrunkat éreznénk testünktől elválni, és ennek nagyon megörülni: egy régi fájdalom elmúlása.

Gvadányi Márton szerint: gyomor, amelyben volna víz és béka: csömört mutat. Nagyböjtben gyomorfájás: jó egészség. Kettős gyomor: álarc, amellyel titkainkat fedezzük.

Gyónás. Gyónni menni: kellemetlenség a házban. Gyóntatópap: egészségesnek nem jó, betegnek javulás. Gyóntatószék: szorongó helyzet. Himlőt is jegyez.

A különös álmokból: jönne egy idegen, akinek minden titkainkat meggyónnánk úgy is, amint azok vannak, úgy is, amint azok nincsenek: fájdalmas ifjúkor emléke.

Gyorsfutó. (Kengyelfutó.) Kár.

Gyökér. Jövedelem. Boldogulás.

Kerner szerint: gyökeret kiásni: civakodás jegye. Ugyanott: gyökér alakú emberkével birkózni: gonosz megpróbáltatás.

A különös álmokból: lábunk ha gyökeret verne, amely gyökerek láthatók: nagy félést mutatnak. Gyökér, amely testünk egyéb részéből nőne: tehetetlenség jelvénye.

Gyömbér. Reményt mutat.

Gyöngy. Mindig könny. Gyöngytyúk, ha kiált: rossz hír.

Kerner szerint: fagyöngy: becsület. Gyöngykagyló: új foglalkozás. Gyöngyfüzér: gonosz mátkaság. Gyöngyvirág: szerelem.

Különös álmokból: gyöngyök, amelyek testünkön teremnek, ahány, ugyanannyi bús szerelem. R. M. szerint: gyöngyhímzés: váratlan látogatót jelez. Régi gyöngyös párta: öregasszonyt mutat. Gyöngyöt felolvasztani, és azt meginni: betegség. Sok gyöngy: rossz ünnep. Gyöngyös párna: álmokkal teli éjszaka.

Gyönyör. Gazdagság.

Kerner szerint: idegen gyönyör betegség jele.

Gyötrelem. Jókedv.

A különös álmokból: valakit igen meggyötörni, és annak szenvedéseit látni: fájdalmunk örömre változik.

Gyufa. Égő gyufa: látogatás. Pislogó gyufa: hideg időjárás. Gyufa; amelyet asszony tart kezében: új ismeretség. Gyújtogató, akit üldöznénk: szeles idő, betegség a birkák között.

Gyúrni (tésztát). Bágyadtság.

Különös álmokból: mintha gyúrnának álmunkban ismeretlen kezek és ez igen jólesne: vallomást hallunk.

Gyümölcs. Általában gazdagság.

Kerner szerint: gyümölcsöt fáján látni: jó előjel; párolt gyümölcs: cigánnyal találkozol. Sok gyümölcs: munkád eredménye; gyümölcsfa: üzleti szerencse.

Az 1799-es könyv szerint: keserű gyümölcs biztos betegség. Gyümölcsös-kertben járni: gonosz. Gyümölcsfa gyökerét ganéjjal befedni: testi erődet jelenti, ha mérséklettel élsz a nők körül. Gyümölcsös-kertedben egy sorban álló fák jelzik a betegséged elmúlását, ha gondot viselsz magadra. Gyümölcsös jegyez örökséget. Gyümölcsösben látott nőtől óvakodjál. Gyümölcsfán ülő nő, aki lábait mutatja, és kezedet magához vonja: könnyű emlékezetű ismeretség.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: kiszáradt gyümölcsfa: gyász. Férges gyümölcs: veszteség. Hullott gyümölcs: rossz barátság. Gyümölcsöt befőzni: takarékosság jegye. Gyümölcsöt eladni: pénzt mutat. Gyümölcsevés: hosszú élet. Gyümölcsöt felvágni: szerencse. Gyümölcsöt szakítani: jó háztartás jelvénye.

Szent András napján sok gyümölcs kosárban: rövid, de hideg tél jelvénye. Csillagos éjszakán gyümölcsöt lopni: gonosz jel.

A különös álmokból: gyümölcsfa, amely nőne testünkből, és ez igen nagy örömet okozna: jegyez megszerelmesedést hosszú bánat után. Gyümölcs, amely leány keblét helyettesítené, és jó szagú volna: fájdalmas szerelmet mutat.

R. M. szerint: gyümölcsfa alatt feküdni: jegyez nagy szerencsét az asszonyoknál. Szűrszabó szerint: gyümölcs a padláson; hosszú tél jegye.

Gvadányi Márton szerint: sok gyümölcs fene nagy gazdagság.

Gyűrű. Aranygyűrű jó szerencse. Drágakövekkel kirakott gyűrű: nőtlennek házasságot, házasnak gyermeket jegyez. Elvesztett gyűrű: hűtlen mátkaságot mutat. (1799.)

Kerner szerint: ajándékba kapott gyűrű rábeszélés a házasságra. Elveszített gyűrű jegyzi, hogy tudomásod szerint megcsalnak. Ujjon viselt gyűrű: sikerült terv. Karikagyűrű: rágalom.

Egy öregasszony (*R. M.*) szerint: minden gyűrű házasodást jegyez, de nem mindig szerelmet.

A különös álmokból: vasgyűrű lábon vagy kézen: éjszakai kellemetlenség.

Gyűszű. Hiábavaló fáradozás valamely tervünk megvalósításához.

*

H

Hab. Szegénység. Hab tengeren: földnélküliség. Habos száj: rágalom.

Háború. Háborúba menni: öröm.

Hagyma. Erős vérzést jelez.

Haj. Barna: szerencsés szerelem.

Az 1756-os könyv szerint: „Hajadat elöl borbéllyal levágatni: munkádból oly hasznod lesz, hogy bámulni fognak rajtad." Hajat elberetváltatni: gond. Hajat fülig elberetváltatni: egészséges embernek rossz, betegnek jó. Hajat szokás szerint elberetváltatni: gazdagnak jó, szegénynek rossz. Hajat ollóval vágni: nyereség. Haj, ha szádban nő: nem jó. Haj, ha tenyereden nő: nem jó. Hosszú haj, amely fehér: jó.

Kerner szerint: hajadat levágják: gondokat jegyez. Szájban növő haj: hirtelen halált mutat. Másnak haját levágni: jó nyereség. Haj, hosszú és szép: jó jegy; ilyen hajat látni: jó hír. Haj, de nem a fejen: nagy kellemetlenség. Hajtű: ajándék. Hajpúder: meleg idő és újdonság. Hajat levágni: bánat. Haj a kézen: kár jegye. Haj testünk egyes részén: természetes kívánság. Hosszú haj: nagy hatalom. Hajat mosni: nyugtalanság jegye. Hajat befonni: gond jele. Hajat fésülni: utazás éjszaka. Vörös haj: hamisság. Fekete haj: szerencse. Fehér haj: öröm. Hajfonat: nevetségesség. Elvesztett haj: temetés. Hajszál az ételben: hűtlenség az asszony részéről. Hajfürt: hiúság jegye.

A különös álmokból: haj, amely benőné egész testünket, és úgy viselnénk, mint az állatok bundájukat: elrejtezés régi emlékek elől. Amulettben őrzött haj: szerencsétlenség.

Egy régi naptár szerint: gyermek fejéről való hajnak a színe megmutatja a szülők életkorát. Gesztenyebarna haj jegyez rövid életet az apának. Gyenge, fehéres haj rövid életkort mutat anyának.

R. M. szerint: kondor haj, amely mintha volna állaté: jegyez női hűtlenséget. Kondor, vörös haj hűségesség jegye.

Gvadányi Márton szerint: asszonyhaj semmire sem jó.

Szent Andráskor a mezőt asszonyhajjal benőve látni: nagy időváltozást mutat.

Saját jegyzeteimből: asszonyhaj, amely mintha megkötné kezünket, lábunkat, bedugná szájunkat: közeli szabadulást mutat egy fájdalmas, szerelemből. Asszonyi hajfonat, amely mintha lógna a csillagból, és nekünk lajtorjának kínálkoznék a felhágásra: gonosz jel egy asszony nagyravágyásáról. - Egy öregember feljegyzése: női haj, amely tréfából nyakunkra hurkolódna: lehet komoly szándékkal hurkot vető is.

Haj kontyba kötve: férfinak gond, asszonynak mulatság. Hegyes konty: káröröm. Leesett konty: bánat. Göndörített hajfürt: irigység. (1833.)

Egy középkori jegyzet szerint: nyakon levágott haj, mintha vinnének hóhér székéhez: dicsőséges.

Háj (asszonyon): gazdagság jele.

Hajadon. Öröm.

Kerner szerint: hajadonnal aludni nem nagy szerencse. Meztelen hajadon: gyalázatba keveredsz.

Hajcsár. Levél jegye. Marhahajcsár: rossz hír.

Hajdina (kása). Szegénynek szükség; gazdagnak egészség.

Hajdú. Kár.

Hajlani. 1756-os könyv szerint: „hajolni látni magát: elveszett jószágában kárt vagy kisebbséget vall."

Hajlék. Bús.

Hajnal. Hajnalcsillag: szerencse. Útonjárónak különösen jó. Gazdának hajnalcsillag, amely felhők közül mutatkozna: jó remény a bajban.

Kerner szerint: hajnalodás mindig jót jelez. Hajnalban mezítláb járni és füstöt látni a mezőn: változó idő, betegséggel. Hajnali madarak éneklését hallani, de őket nem láthatni: jó napot mutat. Hajnalban vakondokkal találkozni, és tőle az utat kérdezni: balsors. Hajnalban asszonyhoz menni: nem a legjobb. Hajnalban utazni és korcsmát látni, amelyben gulya fejérlene: rossz vásár. Hajnalban csizmadiákkal találkozni, és velük versenyt futtatni: jó vásár. Hajósemberrel hajnalban utazni: szép szerencse.

A különös álmokból: hajnalodást látni, amely nem is éjszakából, hanem belőlünk jönne: egy nagy változás jegye.

Andráskor: hajnalt látni: hideg karácsony.

Hajó. Hajót csinálni: nagy munka. (1756.)

Kerner szerint: hajót igazgatni jó jegy. Hajóra szállni: veszély jegye. Hajót messziről látni: békesség. Hajóácsot látni: igen kedves dolog. Hajót látni emberekkel: jó idő. Hajó folyón: öröm. Berekedt hajót patakban látni: betegséget jegyez. Hajó, amely nem jöhet partra: tartozás.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: hajót látni jelent békét, nyugodalmat. Hajót megmászni: nem jó. Hajóslegény: iszákosság. Hajótörést szenvedni: nagy szerencse. Hajótörést látni: betegség. Sok hajót látni: megcsalás jele. Hajóvontatás: nagy késedelem. A hajóvontatók csillagát látni, és velük együtt fáradozni: nagy jel, amely megelégedést mutat. Hajósok énekét hallani, de őket nem láthatni: kellemes változás életedben. Hajóskorcsma: irgalom.

1833-as könyv szerint: uszályhajót, gabonával megrakottat a Dunán látni: jó időjárás. Telelő uszályhajó: gazdag ember ismeretségét mutatja. Hajósgazda: barátság. Hajóács: téli időjárás.

Gvadányi szerint: hajóban lakni: gondtalan élet jegye. Szűrszabó szerint: fehér hajó fehér felhőn: jó egészség.

Hal. Halat szülni: megnémulás, halál. Halat fogni: erő jegye. Halban lenni Jónás prófétaként: gonosz szerencse. Hallal találkozol, amely nagyobb, mint te, mezítelenül: testedben nyavalya. Halat kézben vinni: száraz betegség. Hal, amely csíkká válik kezedbe: haszontalan munka. Tengeri halat látni: rémület. (1756.)

Kerner szerint: síró halat látni: eredménytelenség. Halcsont: eléred célodat. Halszálka: veszekedés. Haltartó: betegség: Halikra: sok pénz. Halpikkely: rágalom, bepiszkolás. Halleves: betegség. Halat ölni: nagy bevétel. Kis hal: haláleset. Ajándékba kapott hal: gazdagság.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: hal jegyzi, hogy őrizkedj a házasságtól. Halat enni: férfinak jelent asszonyi hajlandóságot, asszonynak könnyű szülést. Halat fogni: ellenségeid megszólalnak. Nagy hal: gazdag szolgaság. Halszálka: rossz jövő.

Halat fogni: ambó. (1833.)

A különös álmokból: hal, amely jönne messze tengerekről, és bennünk elrejtőzködne, jegyez szerelmeskedést. (Freud professzor szerint a hal mutatja ősi állapotunkat, amely szerint a halnak a nők álmában ősemberi jelentősége van.)

Egy öregasszony (*R. M.*) szerint: hallal hálni: nem rossz. Halat sütni: egészség. Útonjáró álmában hal jegyez változást a kitűzött célban. Gvadányi Márton szerint: hallal álmodni betegség, gond. Éneklő hal: gonosz. Holdfényben szárazon járó hal: nagy időváltozás. (1833.)

*

A hal-álom

A nevezett álmot a halászok árulják. Ezek az emberek kivetett hálóval járnak, már Krisztus Urunk óta, mert a Megváltó egyetlen tanításában sem tiltotta el a halaknak a fogdosását. Nem kell különösebben lesbe állani, hogy megfigyelhessük, milyen álmokat hoznak a halak a péntekről szombatra virradó éjszakákon. De még máskor is megválogatják álmaikat e vízi lények. Azért nem haszontalan dolog a halak okozta álmokkal foglalkozni.

Az a nagy hal, amely emberemlékezet óta a tavak mélyében lakik, és csak olyankor megy fel sütkérezni a napfényre, amikor őt ember nem láthatja: jelenti a fogaskirályt. Az ilyen mély vízű hal nem egykönnyen kerül hálóba; szereti a magányosságot; sohasem áll be a pletykálkodásra vagy fickándozásra a kis halak közé; eszébe se jut neki a szitakötő felé nézni, akármilyen közel jött az a víz felszínéhez, amikor is a kis halak bolondosan ugrálni kezdenek, mintha szárnyat éreznének ők is. Az ilyen nagy halnak az evésétől jönnek azok a nehéz álmok, amelyekben olyan ismeretlen tartományokon utazik el az ember, amely tartományokból alig tud visszaérni.

Hol jártam az éjszaka? - gondolja fejcsóválva az ember, mikor reggel felébred, pedig nem történt más, mint a nagy hal vitte el olyan idegen, sohasem látott országokba, ahová a nagy halak könnyűszerrel eljuthatnak, mint akár a vitorláshajók.

Más dolog az, ha apró halakkal kedveskedett magának a gyomor az esti órákban. Ezeknek a kis halaknak a szálkái észrevétlenül lecsúsznak az ember torkán, és éjszaka csak kapja magát, hogy mindenféle fájdalmat érez elmúlt dolgok után, amelyekről már azt hitte, hogy a halak útján azok tőle messzire sodródtak. Ezek az apró halak olyanok, mint a női szeszélyek: kiszámíthatatlan, hogy mely halászkunyhó mellett állanak meg éjszakára, hogy ott egy öreg halásznak vagy az öreg halász lányának eldalolják a maguk hangtalan énekét. Az apró hal tapasztalatlan, vidám, az életből még nem ismeri a lehetetlenségeket - ugyanezért az álmodó is az ilyen halakkal a gyomrában leginkább vízitündérekkel találkozik, amelyek kiszöknek karjai közül. Ám, ha nagyon praktikus ember a halakkal álmodó, akkor sem kerülheti el azt, hogy legalábbis koporsót szállító tutajosokkal ne találkozzon, akik néki helyet adnak egy üres koporsóban.

A halak okozta álmok közül talán a legegészségesebbek azok, amelyek gyors, hegyi folyók halaitól származnak. Ilyenkor borkereskedőkkel utazik az ember álmában a határszél felé, és olyan piros arccal ébred fel, mintha valóban sok bort ivott volna ama úszni vágyó halak tiszteletére. A hegyi pisztráng, ha nem nagy mértékben fogyasztjuk vacsorára, rendszerint könnyű, kerekeken járó álmokat hoz. Ugyanez a tulajdonsága van más hegy vidéki halaknak is - az ember oly könnyedén gurul le álmában a legmagasabb hegyről, mintha legalábbis szárnya volna.

Más dolog a rákokkal való étkezés után következő álmodás. A rák, miután napvilágra került abból a sötét odúból, ahol az életét tölti, teljesen érzéketlenné válik a napvilágos dolgok iránt. A napvilág terményei közül, leginkább a csípős csalánt kedveli, amely mindenkinek hólyagokat szokott szerezni, csak éppen a kemény ráknak nem. Hát a rák az álomban is megtartja a maga tulajdonságát: hátrafelé megy az időben, és ollójával fájdalmas csípéseket okoz elmúlt dolgokért. A rákevő ember nem is tudja, hogy miért érez magában mindenféle fájásokat, amikor álmából kimenekül. Annyi bizonyos, hogy a rákevő darabidőre mindig visszavonul a múlt időbe.

A „gyomor álmai" között egyelőre ennyiben maradjunk a halakról és rákokról való tudományunkban.

*

Halász. Látni egészség. Halpiacon járni, de nem vásárolni: megcsalást mutat. Halászháló, amely hosszan húzódik: szerencse, ha nem húzódik: kellemetlenség. Halászfonál: ravaszságban lesz részed.

Kerner szerint: halászcsillag, amely fejünk felett látszik, jelent öregszülőket, de utazást is. Halászhálót segíteni vonni: tisztesség. Öreg halász, aki szólna hozzád: szavát meghallgassad.

Halál. Halni: nyomorúság. Halni akarni: egészség. Halva látni magad: hosszú élet. Meghalni és megelevenedni: nagy tisztesség. (1756.)

Kerner szerint: halva látni olyan személyeket, akik még élnek: elveszted megnyertnek hitt ügyed. Halva lenni: hosszú élet és magas pártfogás. Halálütést mérni valakire: csúnya rágalom.

Hálóköntös. Kerner J. szerint: nagy ember leszel. Hálósapka: szép kedvtelés. Hálóing: asszonynak betegség.

Hálószoba. Titok nyomára jössz. Hálószobába mászni: gonosz terv. Hideg hálószoba: asszonynak jegyez terméketlenséget, szomorúságot. Hálószoba kulcslyukán benézni, és ott másokat látni, mint a lakókat: nagy változás jegye.

A különös álmokból: hálószoba, amely volna börtön, és a börtönből egy föld alatti folyó a szabadba vezetne, amelyen át (az asszony) kiúszna egy szép kertbe: jegyez terméketlenséget. Hálószobában rossz szagot érezni, amely szag utálatossá tenné a levegőt: jegyez férfinak változatosság utáni vágyakozást.

Halott. Rossz idő. Halott és temetés: vihar. Halottasház: jó reménység jele, amely valóra válik.

Kerner szerint: a halott mindig időváltozást jegyez. Az 1833-as könyv azt mondja, hogy a szép halott ambót mutat. - 1799-es könyv szerint: halottat látni: áldás. - Gvadányi szerint: halottasingben járni halottak között: hideglelést jegyez.

A különös álmokból: halott, aki mintha volna táncos, és táncra kérne, míg bennünket irtózat töltene el: asszonynak jegyez szerencsétlen házaséletet, férfinak különös vágyakozást. Halottal menni, és azt megakadályozni, hogy hátunkra másszon: féltékeny szerelem. Halottal találkozni a házban, amely halottat nem ismerhetünk, és lábunkra telepedne: gyermektelenség jegye.

R. M. szerint: halott, aki jönne, és megszólítana, az utat tudakolván: váratlan látogató jegye.

Régi magyar naptár szerint: Andráskor holtak: hosszú telet mutatnak. Kántorböjtös napon halott, aki benézne az ablakon: szükség jegye. Holtakkal vigadni, és tőlük tanácsot kérni: figyeld meg, mit mondanak, és tedd az ellenkezőt: kivéve, ha anyád mondaná. Holt szerető, aki visszatérne és szemrehányást tenne: új szerelem jegye. Holt férj kihágás. Holt asszony: nagy bánat.

Holt ember képét rajzolva látni: rokonod meghal. Holt embert koronázni: betegség. Holt ember által megsegíttetni: ismerősöd meghal. Holt embernek csontját látni: harag. Holt emberekkel vívni: nagy tisztesség. Holt embert látni megelevenedni: nagy borult időt jelez. Holt embert látni, akit régen eltemettek, mintha most halna meg: közeli atyádfia hal meg.

Holt emberrel, ki megelevenedett, járni sötét éjjel, de hamar helybe jutni: tűrhető bosszúság, rövid harag. Holtnak lenni és megelevenedni: tisztesség. Önmagát holtnak látni: öröm.

Harang. Házasodás jegye.

Kerner Jusztinusz szerint: harangozást hallani a vízen át: szerencsés előjel egy közeli üzletedben. Lélekharang: éjszakai utazás. Harangot húzni: harag. Harangöntő: kellemetlen vendég. Bádogharang: becsület.

A különös álmokból: harangszó nagy szélzúgásban, amely hirdetné valamely ismerősünk temetését vagy esküvőjét: szívdobogás. Víz alól hangzó harangszó: ifjúkori botlás.

József-napkor harangszó: szép tavasz. Adventi harangszó: bűnbánat; jegyez hírt is. Útonjáró álmában harangszó: változás, visszatérés jegye.

Harapás (embertől) minden álmoskönyv szerint: féltékenységet jegyez. Állati harapás: civakodás.

A különös álmokból: ismeretlen ember harapása, amelyet felébredés után is érezni vélnénk: megfélemlítést mutat egy bimbózó szerelemben. Harapás szájon: titoktartás. Harapás egyéb testrészünkön: közelgő betegség azon a testrészen.

Harcsa. Változás egy hír által.

Hárfa. Hárfahang: hűséges szerelem képe.

Kerner szerint: hárfás leány jegyzi: kedvesed elvesztését. Hárfahang a háztetőn: szeles idő. Hárfázó ifjú, akinek arcát nem láthatjuk: közönségesen vágy jele, de mutat civódást is.

Harisnya. Rendszerint asszonyi hűtlenség. Gyapjúharisnya: szükség és gond. Selyemharisnya: csábító szavak és helyzetek. Szakadt harisnya: szégyen. Rongyos harisnya: közelgő baj. Harisnyát felvenni: búcsú a szerelemtől. Levetett harisnya: általános változás mindennapi életünkben. Harisnyában bálba menni: rágalom jegye. Halotti harisnya: szép szerencse. Harisnyát kötni: nagy gond.

Három. Háromlevelű füvet enni: feltartóztatnak terveidben. 3-ast látni: szerencse. Háromszög: titkos találkozásra mégy. Hármas kerék: családi szaporodás.

Az 1833-as könyv szerint: ternó.

Hárs. Vidámság.

Hártya. Bánat. Sírás.

Has. Kövér: igen jó; sovány: hosszú pör.

Az 1756-os könyv szerint: hasad ha nő: tisztesség. Kerner szerint kövér has: átmeneti gondok jegye; zsíros has: kiadós szolgálat; sovány has: civakodás. Hasadon kopognak: biztos jövedelem. - A lipcsei könyv azt mondja: hasban lenni, vak szerencse.

A különös álmokból: hasad, mely volna lógós és ráncos, hogy csaknem térdedig érne, és te ezt nagyon szégyenelnéd, jegyzi, hogy szíved telve van vággyal egy új, ideális szerelem iránt. Hasad, amely volna sovány, mint az éhes csikaszé, hogy szinte fájnak bordáid s derekad: nagyravágyást, gazdagságot jelez. Korgó has, amely miatt társaságban szégyenkezel: ifjúkori botlás.

R. M. szerint: hasad, ha álmodban meghegyesedik, mintha volna benne dárda: reménytelen kívánság. Ráncok a hason: jelentenek annyi bánatot, ahányat megolvashatunk.

Gvadányi Márton szerint: hason csúszó ember: rosszban töri fejét. Kántorböjtben hassal álmodni: egészséges. Nagyböjtben: betegség. Hasfájás: rossz idő.

Hát. Hátad ha látod: valamely lehetetlenséget fogsz elérni. (1756.) Egyébként vesd össze az első fejezet álomfejtésével.

Kerner szerint: kövér férfihát: igen kellemetlen; asszonyhát: szép idő.

Hátrálni (valami elől): jegyzi, hogy valaki a károdat akarja. Vőlegénynek óvatosságot int mátkájával szemközt.

1756-os szerint: kocsival hátrálni: betegséget mutat.

Határkő. Régi barát kopogtat.

Hatos szám: az egészség száma.

Hattyú. Szerencse. Több hattyú: kellemetes házasság, sok gyerek, hosszú élet. Szeretőnek viszontszerelem és hűség.

Kerner szerint: hattyút énekelni hallani: nagy időváltozást mutat. Hattyútoll: gazdag asszony. Elszálló hattyú: régi emlék felejtése. Sötét égben vonuló hattyúk, amelyek tollaikat hullatják: jelentenek fájdalmak elmúlását, örömök jöttét.

Havat látni: rövid betegség.

Az 1799-es könyv szerint: havazás: vigadozás. Felette sűrű havazás: nagy haszon. Hóember: terhesség és szerelem. Havat havas hegyen látni: levél, jó hír, változás. Nagy halom hó mellett elmenni: jó feleletet várhatsz.

Kerner szerint: nagy hó: jegyez érzékiséget is. Ugyanott: hóban mezítelenül járni és ennek örvendezni: egy titkos szerelem jele. Havat enni: leánynak közeli fájdalom, amely egy gyermek kisujjától ered.

Gvadányi Márton szerint: nagy és mély havat látni kemény és tiszta időben: hasznos követség; maga hasznát űző embernek csalárdságát jelenti.

A különös álmokból: hóemberrel birkózni, amely volna erősebb és emberfejű, emberszakállú: asszonynak régi szeretőt mutat.

András napján sok havas háztetőt látni egy idegen városban: jegyez kellemetlen utazást a közelgő télben. Gyertyaszentelő napján sok havat látni: gyors tavaszodás jele. Útonjáró ember, aki keveredne mély hófúvásba, amelyből az utat nem találná: szerencsés vállalkozás előtt áll.

R. M. szerint: messzi havas tornyok, hegyek, erdők: a gyermekkort mutatják.

Saját jegyzeteim szerint: ember, aki álmában válna hóemberré, és csúfsága, bámulata volna a járókelőknek: rövidesen szerencsétlen szerelembe esik, amelyben hiúsága érzékenyen szenved. Havas éjből asszonyhangot hallani: önmérsékletre int. Lúd vagy egyéb szárnyas hangja: fiatal nőt mutat, akivel megismerkedünk. Hóember, aki bejönne a szobába, s egy idegen nővel megesketne: regényesség, amely fájdalmat okoz. Hóban gyalogolni ismeretlen vad hegyek között, és búsnak lenni: örömteljes események jegye.

Ház. Házat rakni: tisztesség. Házat látni: megégni. Égő ház, amely nem a tied: jó. (1756.)

Az 1799-es könyv szerint: házat meszelni: Minden dolgod elváltozik. Házat fedni ponyvával vagy gyékénnyel: gazdagság; náddal: viszontagság; zsindellyel: tűzvész. Házat betörni: gonosz szomszédság. Magas ház: hír, házitolvaj, kis nyereség.

Kerner szerint: ház: jegyez hosszú életet. Bedőlt ház: váratlan haláleset. Háziasszony: élvezet. Házigazda: előnyös út. Házibútor: vándorlás jele. Becsukott ház: bánat, bosszúság. Nyitott ház: öröm.

Hegedű. Jegyez csalárdságot.

Az 1799-es könyv szerint: hegedülni: jegyez irigységet. Házas emberek: békességet. Hegedűs: mutat ravaszságot. Messziről való hegedűszó: büntetés. Hegedülni és hozzá táncolni: szép gazdagság.

Hegyre mászni: terveid ellenkezője történik.

Kerner szerint: erdős hegy: jegyez hűtlenséget. Hegy, amelyen romfalak látszanak: közeli nyereség. Tűzhányóhegy: nagy veszedelem. Hegyilakó: boldog óra, amelyet elmulasztottál.

Az 1756-os könyv szerint: hegyre menni: jegyez ellenkezést.

Híd. Igen nagy változás.

Kerner szerint: bedőlt híd: veszedelmes késedelem.

Hold. Betegnek halál.

Kerner szerint: újhold: változás képe; hold, mely leesik az égből: nagy kárvallás; két vagy három hold egyszerre az égen: nagy megbízatás, küldetésed lesz; holdsarlót szívni: nyereség.

R. M. szerint: asszonynak holdat látni: nem jó kívánság. Holdkórossá válni, és háztetőkön járni: reménytelen érzelmek jegye. Hold a víz tükrében: sápadt arc. Hold hegyek, erdők felett: régen tervezett utazás képe.

Gvadányi Márton szerint: a hold mindig szeles időt mutat.

Saját jegyzeteimben: hold valamely nő homlokán: csalás. Hold, amely jönne nyomunkban, hogy tőle el nem bújhatunk, és az ágy alól is ránk néz: egy régi vonzalom jele, amelyet el nem mulaszthatunk.

Héja. Nagy úr haragja.

Herceg. Hercegnő. Minden könyv szerint öröm.

Saját jegyzeteimben: Álmodnád magad fiatalabbnak, hullámos hajzatúnak, ifjú hercegnek középkori öltözetben s környezetben: nagy boldogtalanság szerelmedben.

Hering. Kis szerencse. (*Kerner*.)

Hernyó. Rajtad: rossz házasság, nyomorék gyerek, csalfa asszony. (*Kerner*.)

A különös álmokból: hernyók, amelyek testedet belepnék, mint a régi hullákat a temető sírjaiban: jegyeznek fájdalmas emlékeket, amelyeket soha el nem felejthetünk.

Gvadányi Márton szerint: ha valakit látnál, aki hernyóvá változik, óvakodj tőle.

Hetes szám: minden könyv szerint (álomban) szerencsétlenség jele.

Hétfő. Öröm.

Hívni valakit: életünkben nagy változást várhatunk.

Hívnak valahonnan: boldogtalanság. A szél zúgásában hívnak neved szerint: nagy időváltozás.

Hídvámot fizetni: nagy kellemetlenség. Útonjárónál: akadály, időveszteség, tétlenség.

Kerner szerint: gazdánál rossz vásárt jegyez.

Hideget érezni: betegséget mutat. Álombeli hideglelés: hűtlenség miatt elvesztett nő jegye.

Hímezni. Jólét. Hímzés: pénzt mutat.

Himlő. Himlőd, ha van, vagy ha látod: pénzt kapsz.

Hímpor (virágon): nagy szégyen.

Hímszarvas. Szép szerencse.

Hínár. Irigység.

Hinta. Röpke öröm. Hintaló: ellenséget jegyez.

Hintó. Nyugodalmas öregség.

Hírmondó (ki gyalogszerrel jön): fontos ügy.

Hiúz. Meglopnak.

Hivatalnok. Kerner szerint: idegen beavatkozás ügyeidbe. Hivatalnokkal beszélni: jegyez meghívást egy vendégszerető házhoz. Hivatalba jutni: ellenségeid megszégyenítését mutatja.

Hízni. Gazdagodás.

A különös álmokból: elhízni úgy, hogy sem az ajtón, sem az ágyban nem férünk: jegyez egy közelgő betegséget, amelynek csíráit már régen magunkban hordozzuk. Kerner szerint: elhízott asszony: igen jó jegy; elhízott férfi: egy gyermek jele, aki miattunk szenved.

Hóbortos ember. Szerencse.

Hód. Pör. Hódprém: mutat elhidegülést egy meleg vonzalomban.

Hóhér. Félelem, amely jövendő dolgok miatt szorongatja szívünket.

Hólyag. Titok.

Hombár (ha teli): gazdasági eredmény. Ha üres: betegség, szégyen.

József napján teli hombár: nagy csalatkozás jegye; Andráskor: szegénység.

Homlok. Jegyez jó barátot.

Homok. Változás.

Kerner szerint: homok, amelyben járunk: mutat árulást is, amelyet hallunk legközelebb. Homokóra: csendes időjárás.

A különös álmokból: homokemberrel találkozni, ki megszólítana, és az utat tudakolná azon tájék felé, ahol egyszer, régebben éltünk: visszaszálló emlékek, amelyek szomorúságot, esőt hoznak. Homokban lakni, benne jól heverészni, és gondtalan egészségben lenni: jegyez egy ismerős sírt, amelyet váratlanul meglátogatunk.

1833-as könyv szerint: homokóra: betegnek rosszabbodást jelent állapotában.

Horgony. Menekvés valamely veszélyes helyzetből.

Horkolás, amelyre felébredünk: elhagyatottságot mutat.

Hóvirág. Jó hír messziről.

Hölgy. Kellemetlenség.

Húgy. Minden könyv szerint: egészséget jegyez.

Hullám. Betegség jegye.

Húr. Fájdalom.

Hurka (-t enni): jó egészség. Mást enni látni: betegség.

Kerner szerint: egy középkori feljegyzés azt mondja, hogy hurkát lopó kutya: mutat házasságtörést; hurkát lopó ember: szép szerencse jegye.

1756-os könyv szerint: hurkát tölteni: falusi lakodalom jele.

A különös álmokból: hurka, amely lógna orrunkról, s tőle nem szabadulhatnánk: jegyez boldogtalanságot múlt időkért. Gvadányi Márton szerint: hurkával álmodni: jegyez változást az asszony egészségében. R. M. szerint: sok hurkát látni: sok hó. András napja előtt járni kamrában, amelyben sok hurka lógna: jegyez hosszú telet. (*Régi magyar naptár*.)

Hurokba lépni: mindenképpen rossz jel. Vadásznak ellenben szerencsét mutat.

Húst enni: betegség, kellemetlenség, szomorúság (1756.)

Kerner szerint: húst főzni: jegye annak, hogy nehéz beteg van a háznál, ellenben felgyógyul. Hús pácban, amelyet elvágunk és megtisztítunk: csúf időtöltés. Nyers hús: becsület, tisztesség. Húsvágóhelyen vágóhídon) járni: házasság jele.

A különös álmokból: nyers húst enni, amely volna emberé vagy gyermeké: jegyez gyötrelmes házaséletet.

Húshagyókedd. Megpihenés hosszas szenvedések után.

Husáng. Levél.

Húsvét. Gyászba jövünk. Húsvéti tojás: szerelmi vallomás.

Huszár. Vigalom jele.

Huta. Betegség.

Hüvelykujj. Boldog élet.

*

I, Í

Ibolya. Minden magyarázat szerint szerencse a szerelemben.

Ibrik. Jó hír egy távol levő férfiról, aki többet gondol ránk, mint azt hinnénk. Ibrikből szegényes eledelt enni: jegyzi szomorúságoknak elmúlását, mindennek jóvá fordulását. Törött ibrik - Kerner szerint is - fájdalmas szerelem.

Idegen férfi: nagy rokonság. Idegen nő: veszedelem, némelyek szerint haláleset. Idegen gyermek: betegség. Idegen, aki volna borbély: házastársak között elválást, jegyesek között civódást jegyez. Idegen, aki volna hajcsár: marhavészt hoz. Idegen, aki volna vándorkatona: asszony álmában váratlan szerelmeskedést mutat. Idegen; fekete gubás ember: semmire sem jó. Idegen zsidó: nagy szerencse; betegnek: változás.

Ifjú. Öregnek: örömteli nap; betegnek: egészség; asszonynak: hónapszám; ifjúnak: harag; leánynak: bánat; útonjárónak: szép szerencse; mindenkinek: ambó. (1833.)

Kerner szerint: ifjú, aki jönne mezítláb és hajadonfővel; szomorúságunkban vigasztalást hoz, de gazdagnak szegénységet is mutat. Ifjú szamárháton: szép időjárás. Ifjú zöld ággal: jó termés. Bús ifjú: messzi utazás.

A különös álmokból: ifjúval hálni, akinek arcát nem láthatjuk: asszonynak jegyez boldogtalan emlékeket. Szakállas ifjú: ijedtség. Törpe ifjú: boldogtalanság. Ifjú, kinek volna fehér haja: leánynak hosszú mátkaságot mutat.

Szent György napján az ifjú: jó esztendő jelképe.

Iga. Nőtlennek: házasság; nősnek: nyugodalom.

1756-os könyv szerint: örök iga: asszonynak igen mulatságos.

Ígéret. Egészség. Ígéret, amelyet nem tartunk meg: nagy vígság.

Ihatatlan ital: gonosz, betegség.

Íj. Veszély.

Kerner szerint: a középkori álmoskönyv az íjjal való lövést: szerencsés nyereségnek magyarázza, amely nyereség rövid időn belül elér. Tell Vilmos íját látni: nagy vállalkozás. Íjas ember: rossz hír.

Ikra. Pénz.

Vízöntő havában: nagy ebéd.

Ikrek (ha tieid): változatosságot jegyeznek szerelmedben; ha másé: kellemetlenséget egy nő miatt. Ikreket szülni: gond, szegénység, rossz időjárás, rendszerint árvíz. Ikreket látni a lenyugvó napban vagy a felkelő holdban: szerencsétlen utazás. Ikrek (lányok): veszedelmek.

Kerner szerint: ikertestvéreket látni: jegyez uzsorát.

Ikrek havában ikrekkel álmodni: beteges állapot.

A különös álmokból: ikreket szülni, amely ikrek volnának összenőve: terméketlenség jegyei.

Ima. Jó vigasz. Imádkozó lány: jó remény.

Inas. Kis kellemetlenség.

Indóház. Szégyenletes helyzet.

Ing. Fehér: nyereség; szennyes: betegség.

Kerner szerint: tarka ing: meglepő látogatót jegyez. Fehér ing: találkozót mutat, amely találkozásra régen várunk. Levetni inget: szegénység. Felvenni: vidámság. Inget mosni: pompás híradás. Inggallér: hiábavaló terv. Inggomb: megzavart szerelem. Többféle inggomb: pletykaság. Elveszett inggomb: nyereség a kártyán. Inggombot varrni: civakodás egy idegen miatt. Betegnek inget váltani: javulás jegye. Szennyes inget felvenni: temetés. Hálóing: tarkabarkaság. - R. M. szerint: inget vasalni: eljegyzést mutat. - Saját jegyzeteimben: női ing, amelyet elveszítettek, jegyez egy új szerelmet.

Ingovány. Mindig veszélyes.

Ingaóra. Fáradságos nap jele.

Ingadozni valamely magasságban: betegséget mutat.

Inni pohárból: jó társaság, amely hasznodra válik.

Kerner szerint: vizet inni: egészséges; törött edényből: ügyetlenség; forrásból: gyógyulás; tócsából: szegénység. Állott víz: hideglelés.

A különös álmokból: megitattatni egy asszonytól, de nem kezétől, sem ajkától: nagy fájdalom, elválás, szenvedés jegye, amely egy asszony hűtlensége miatt ér. - Nagyböjtben hideg vizet inni: szeles időjárás. Molnárnak: jó vásár. (1833.)

Íny. Levél.

Írás. Idegen írással levelet írni: fájó szerelem. Írni, aki nem tud: betegség. Ismeretlen kézírást látni: jegyezzük meg jól, ami benne van, mert szükségünk lehet rá. Írás, amelyet nem tudunk elolvasni: titkot mutat, amelyet megtudunk. Zsidóírás: szerencsés fordulat.

Irha. Haszon.

Ismerkedés. Asszonynak férfival: nagy gond. Özvegyasszonnyal férfinak: váltakozó szerencse; leánnyal: jó szerencse.

Ispán. Munkát jegyez.

1799-es könyv szerint: botosispán: rossz időjárás. Öreg ispán: hosszú tél.

Istálló. Kerner szerint: mindenre jó. Istállóban élni és házasodni: jó jegy. Istállóban gyermeket szülni: megtiszteltetés.

Istráng. Kerner szerint: bűnös szórakozásodat gonosz szájak helyeslik.

Iszákos asszony: szerencse.

Izzadtság. Többnyire betegség jegye.

*

Az alábbi magyarázatok a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Ifjat látni: fáradtság. Ifjúvá lenni: gonosz.

Inget, szép fehéret felvenni: vigasz, segedelem.

Inni tiszta edényből: menekvés. Ivóedényt eltörni: atyád meghal.

Írni, ha tanulsz: jó. Írást csinálni: gond. Írni, de olvasni nem tudni: célodat nehezen éred el.

Istent dicsérni: nyavalya. Istent látni, vele beszélni: nem jó. Istent szólni hallani: vígság. Istent imádni: nagy öröm.

Italt drága edényekben készíteni: óvakodj ellenségeidtől.

Istállót építeni: vígság.

*

J

Jácint. A félelem jegye. Nagy megerőltetést jegyez.

Jajgatás. Baj.

Kerner szerint: jajgató szél: rossz esztendő; jajgató fák: hideg idő; jajgató házibútorok: halálesetet jegyeznek.

1799-es könyv szerint: jajgatás, amely hallatszana udvarunkból: jelez szárazságot, takarmányhiányt, esetleg árvizet. Jajgatás a padláson: kemény tél jegye. Jajgató egerek: rossz ünnepnapok.

A különös álmokból: jajgatás, amely hallatszana bensőnkből, mintha egy idegen ember volna belénk zárva, aki onnan kiszabadulni óhajtana: ifjúkori emlékek fájdalmassága. Jajgató hajszálak: aggodalmas öregség jegyei.

Útonjárónál országúton, útszéli terület felől hangzó jajgatás: rossz vásár jegye. András napján jajgató barmok: igen korai és hosszú telet mutatnak. (*Régi magyar naptár*.)

Saját jegyzeteimből: jajgatás álmunkban mutat egy helyrehozhatatlan tévedést. - R. M. szerint: nagyböjtben jajgatás: változatlan szomorúság jele.

Január (hónap): veszekedést mutat.

Jászol. Teli: ínséges esztendő.

Játék. Szerencsével játszani: szerencse a szerelemben; veszteséggel: valamit találsz utadban.

Kerner szerint játszani kockával: harag jegye; gyermekkel: csendes öröm; golyóval: levertség, bánat; lutrin: bizonytalan öröm.

1833-as könyv szerint: játszani és nyerni: némi szerencse, de nem a játékban. - Gvadányi Márton szerint: játék: jegyez csalárdságot.

Játékszer. Új ismeretséged lesz, amely nem sok örömet mutat. Játékbaba: asztalossal lesz dolgod. (1799.)

Jávorfa. Fájdalom fája. Aprófa jávorfából: szeretőd mondását szerdán reggel gondold meg, mikor a kakas másodszor kukorékolt. Jávorfából furulyácska: félrevezet egy asszony. Jávorfából való koporsó: öreg szülék. Kidőlt jávorfa: talajvizet mutat. (1833.)

R. M. szerint: éneklő jávorfa: igen rossz esztendő.

Jég. Gond és betegség.

Kerner Jusztinusz szerint: jég, amely alattad leszakad: felesleges félelmet állasz ki. Jégen elcsúszni: árulás, szétfoszlott remények, szerelmi csalódás jegye.

1833-as könyv szerint: jégen járni: biztos előrehaladást jegyez céljaidba.

Olvadó jég: hiábavaló szorgalom. - Saját jegyzeteimből: jeges úton haladni: viszontagságokat szenvedni; jégtörést hallani: szerencsés. Jegesmedve: vígság.

Jegenye. Változó szerencse.

Kerner szerint: a megkívántakat eléred. 1756-os könyv szerint: választottad szeret. Jegenyesor: gondtalan élet, hosszú öregségig. Jegenyefák, amelyeknek susogását hallod, jegyzi, hogy szelíd halállal távozik az árnyékvilágból egy kedves ismerősünk.

Jegygyűrű. Cserélni: keserűség.

Saját jegyzeteimből: idegen nő jegygyűrűjét viselni (amelyhez jutottunk tréfa által): jegyez szerelmi találkozót, amelynek emlékezete keserves.

Jelmez. Névtelen levél.

Jérce. Rövid időn belül meglátogat a szerencse.

Jobb kéz. Akaratod ellenére elárulsz valakit, akit mélyen szeretsz:

Jószág (-ot) örökölni: jegyesség; venni: visszatérő jólét jegye.

Juh. Gazdaembernek: gond. Sáros idő. Zöld mezőn: nagyon jó. Juhot őrizni: szép nyereség. Juhot nyírni: veszedelem. Juhhúst enni: szép becsület. Juhász: eső és kár. Juhnyáj: megelégedettség.

R. M. szerint: juhok, amelyeket vízben látunk, szerencsétlen utazást mutatnak. Juhok a felhők között: tűnő élet jelei. Akolba zárt juhok: hosszú telet mutatnak. Juh, amely fekvő helyzetünkben átugrik: egy kis bánat elmúlását jelzi. Juhos kása: egészség, nyugalom.

*

Az alábbi magyarázatok a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Járni meghalt feleségeddel, aki megelevenedett sötét éjjel: amit eddig nem tudtál elvégezni, ezután elvégzed. Pálcán járni: nagy betegség.

Jégen járni: dolgod előmenetele. Olvadó jégen járni: hiábavaló törekvés. Jeges úton járni, hol hó is van: hiábavaló törekedés.

Jegyet az égen látni: kárvallás.

Juh, ha a tied, vagy ha zöld mezőn van: jó. Juhot nyírni: veszély. Juhokat őrizni: nyereség.

Jövendőt mondani: titok és idegen gond.

*

K

Kabát. Jelenti háztartásod.

Bő kabát: uraság; fekete: gyász; szennyes: harag; rongyos: szegénység; szűk: betegség.

Kerner Jusztinusz szerint: kurta kabát jegyez kellemetlenséget; arannyal hímzett: gazdagságot, szakadt kabát; amely a varrásnál szakadt: ugyancsak gazdagságot mutat. Új kabát: szerencse egy ismeretlen kézből. Kabátod, ha mossák: dolgos feleséget kapsz. Foltos kabát: árulás.

Gvadányi Márton szerint: Kazinczy-kabátban járni: jelez nagy megtiszteltetést.

A különös álmokból: kabát, amely volna asszonyhajjal bélelve, mint a bárány szőrével: utazást mutat egy asszony miatt.

Mezítelen asszonyon idegen férfi kabátja: kicsapongó életmódot jelez. Csillagokkal, égi jelekkel kivarrott kabát: nagy gondot szerez. Madárijesztőről való kabát: csúfság. Falusi emberen városi kabát, amelyet nem szokott viselni: adósság, végrehajtás.

Krisztus kabátjában járni: muzsikus élet, szegény ebéd. (*Egy lőcsei álmoskönyvből*.)

Kacagány. Elevenség csendes életedben.

Kacagó nő. Közeli kellemetlenség. Mézeskalácsszíven kacagó nő: véletlen szerelem.

Kacér asszony. Borús idő.

Kacsa. Megszólás. Jó idő. Repülő kacsa: esős időjárás.

Kacsázni: becsület. Tipegő kacsa: sok utánjárásod lesz, amíg gonosz szóbeszédek eredetét megtalálod. Úszó kacsa: meghívás ebédre. Kacsát lőni: árulást leplezel.

Kerner szerint: a vadkacsák útján járni, velük repülni, felkelő napot látni: igen jó jegy. De betegnek: gonosz. Felhős éjszaka vadkacsát hallani: szomorú hír egy távoli atyafiról. Vadkacsatojás: cigányleányt mutat. Vadkacsafészek: titok. Vadász vadkacsával: hideg időjárás.

A különös álmokból: Münchhausen vadkacsáival repülni a szalonnazsineggel: hazugságot hallasz. (*Kerner*.)

Kád. Jó hír. Kádár: levél áll a házhoz.

1759-es könyv szerint: kád, amelyben mezítelen lábú menyecskék szőlőt taposnának: jegyzi elmúlt szerelmesedésed. Fürdőkád: betegség.

Kagyló. Valaki miatt zavarba jössz.

Káka, amely zöld: igen hamis hír.

Kakas. Újdonságot hallasz, de nem sok örömed van benne. Nőknél szerencse. Kakas-kukorékolás: öröm, betegnek gyógyulás. Kakas; amely tojást rak: betegség képe. Verekedő kakasok: jelentenek háborút, gazdagságot. Kakas tyúk hátán: szerencse a szerelemben.

Kerner szerint: tüzes kakas a háztetőn: veszedelem asszony miatt. Szélkakas: szeszélyes szerelem. Kakas a tornyon: ünnepnap.

A különös álmokból: kakas, mely szétrugdalná az asszony kontyát: megcsalt férfi haragját jegyzi. Kakastaréj, amely nőne orrunkon: hűtlenséget mutat a szeretett nő felől. Kakas sarkantyúja kezünkön és lábunkon: győzedelmes szerelem.

Kakasszó esős éjszakán: bolond álom. (*R. M.*)

Fekete kakas: kísértet a házban. Kis kakas: tűzvész. (*Régi magyar naptár*.)

Kakukk. Szép idő. Kakukkszó: hirtelen halála egy ismerősünknek.

Kalács. Betegség. Sütni: szerencse, gazdagság. Enni: rossz kedv.

Kalap minél nagyobb, annál jobb. Uraság. Kalapok: sok szóbeszédet jelentenek. Úrikalap: korcsma, fogadó, mulatság. (1856.)

Férfikalap, amelyet egy nő álmában szobájában látna: jegyez megszerelmesedést. Szürke kalap: öregember. Fekete kalap: új szerető. Női kalap: pletyka.

Kalapács. Régi házassági terv sikerül.

Kerner szerint: jegyez irigységet. Harangkalapács: biztos kárvallás. Aranykalapács: jó vásár. Kalapács és harapófogó: csapszéket jelent. Kapukalapács, amely magától üt: várva várt vendég, talán vőlegény érkezését jegyzi. Kalapáló vasember a tornyon: utazást mutat. Kalapáló madár: haláleset. Égi kalapács: trónváltozás.

Radics Mária szerint: kalapálást hallani, mintha koporsószögeket vernének: halált jelent ott, amerről a kalapálást halljuk.

Karalábé. Asszonynak igen egészséges.

Kalász, amelyet leszakítunk: jégesőt hoz.

Kandúr. Mindig szerelem.

Kalendárium. Csendes öregség.

A különös álmokból: kalendáriumi képecskék, amelyek a hónapok nevét díszítik (szánkózók, vadászok, aratók stb.) megelevenednek és elmulattatnak: elhibázott életet mutatnak.

Kaloda. Vigasz. Kalodában ülni: gonosz szerelem. (1700.)

Kalifa. Hozzámenni: nagy szorongatás. (1700.)

Kalitka. Madárral: érzéki örömöket jegyez. - Üres kalitka: megszabadulás egy asszony rabságából.

A különös álmokból: kalitkába zárva lenni egy idegen házban, ahol mintha egy varázsló erejéből volnánk: jegyez szerelmi szenvedéseket.

Radics Mária szerint: egérkalitka házaséletet mutat.

Kalmár, ki jönne messzi tengerekről, és idegen portékával elámítana: nagy változást mutat mindennapi életünkben.

Kályha, amelyből korom és füst szállana: családi boldogtalanság. Meleg kályha (városban): esős időt mutat. Kályhaajtó: ajándék. Kályhacső: veszteség.

Kerner szerint: kályha, amelyben a nők kifésült hajukat elégetnék, valamint apró rongydarabokat gyújtanának: egy szerelmi kín elmúlása. Kályhakürtő, amelyen kísértet öklendezne: elégedetlenség sorsunkkal. Kályha, amelyben emberek égnének és jajgatnának: szeles éjszakát jelez. Tüzes kályha: bolonddal lesz dolgod.

A különös álmokban: kályha mellett ülő és fűtő öregasszony: boldogtalan gyermekkor emléke. Fekete kályhalyukból kilépő, szép ifjú: rossz ágyasság.

Kamra. Jó hír. Bőséges éléskamra, amelyben volna téli idő és a kolbászok lógnának: csendes életet mutatnak. Kamrába zárva lenni; éhség vagy betegség. Fáskamra: ifjú szolgáló.

Kámzsa. Szégyen.

Éjjel barátnak, kámzsába öltözve kóborolni a városban az apácakolostor körül - Kerner szerint - jelez egyet a hét főbűnből, amelyet tán tudtunkon kívül követtünk el. Asszony, aki viselne barátkámzsát, és csuháját felemelve megmutatná magát kezünknek és szemünknek: nagy részegséget jegyez.

Kanál. Vendég jön.

Kanári. Vidám hír.

Kamillatea. Torokfájás.

Kanász. Kár.

Kanca. Szerencse. Gazdagság. Lakodalom.

Kancsal ember. Veszedelem. Kancsal asszony: szerelmi kínszenvedés. Öregnek mulatság.

Kancsó. Általában vidám házat mutat. Szerencse.

Kanóc. Rabság. Szegénység. Egyedüllét.

Kanonok. Pénz áll a házhoz.

Kantár. Szép uraság.

Kántor. Dínomdánom.

Kánya. Az udvar felett: csábítás. Kánya fészkén: bátorság.

Kanyaró. Levél.

Kapa. Fáradozás. Kapásnak: szerencse.

Kapca. Utazás.

Kapcsolni. Nyereség a lutrin.

Kapitány. Jó barát.

Káplán. Betegség.

Káplár. Szerelem.

Kapocs. Pénz.

Káposzta. Nagyfejű, amely a kertünkben termett: jómód, jó feleség, jó szolgáló. Veres-káposzta: civakodás.

A különös álmokból: káposztáshordóban ülni és onnan nem szabadulni: öregasszony szerelme, aki féltékenységével gyötör. Káposztát legelni nyúl módjára: szerelem a szomszédasszony iránt.

Káposztagyaluló: hideg időjárás. (*Kerner*.)

Káposzta, amely nőne testünkből, és ezt igen szégyenelnénk: egy régi szerelem, amelyet nagyon megbántunk. (*Saját jegyzet*.)

Kappan. Meghívás ebédre. (1833.)

Kerner szerint: kappanháj testünkön, amely idő előtt jönne: kiábrándulás egy hosszú szerelemből. Kappanhangú emberrel mulatozni és attól gyermeket kapni (nőnek): nagy megszégyenülés jele. Kappan, amely forogna lángon, zsírját csepegtetné, és közben énekelne: ismeretség egy hazug asszonnyal. (1759.)

Kaptafa. Szabadulás egy veszedelemből.

Kaptár. Szívesség, szolgálat váratlan baráttól.

A különös álmokból: kaptár, amely rajzó méhekkel fejünkből nőne ki jegyez lázas betegséget. Kaptár egy asszony fején: árulás.

Kapu. Nyitott: vendéget hoz. Bezárt kapu: hiábavaló utazás. Feltört kapu: bátorság, erő.

Kar. Szőrös: nyereség. Nagy kar: nehéz munka. Kis kar: szegénység, gond, alamizsna. Dagadt kar: váratlan örökség. Törött kar: rossz vásár, rossz házasság. Csonka jobb kar: férfihalál. Csonka bal kar: asszonycsalás. Leoldott kar: vesztett per.

Kerner szerint igen nagy kar mutat háborút is. Mindkét karunkat elveszítjük: feleség halála.

A különös álmokból: karunkat, ha látnánk oly erősnek, mint mozsártörő, azonban zsibbadás folytán nem mozdíthatnánk: asszonyi szerelemben tehetetlenséget mutat.

Különös alakú kar: pénzhamisítás. Hóhér által vett kar, amelyet a város kapujára szegeznének: akaratunkon kívül verekedésbe keveredünk. Igen sovány, szinte elszáradt kar, amely hasonlítana egy letört ághoz: legkedvesebb gyermekünk halála. Sok kar: gyávaság. Félkarú ember balgaság, ügyetlenség. Szörnyeteg karja, amely utánunk nyúlna: félelem egy titok felfedezése miatt. (*Kerner*.)

Kar, amely az égboltozatból nyúlna alá: vigasztalás bánatunkban. (*Saját jegyzetem*.)

Karabély. Valódi öröm.

Karácsony. Minden könyv szerint jó jel.

Karbunkulus (nyakon): Szerencsés napot jegyez.

Karcolás. Háton: elsőrangú jel. Üvegen: vigyázatra int jó embereinknél. Karcolás mindennapi poharunkon: szeszélyes feleség jelképe. Összekarcolt arc: kínszenvedés egy gonosz igazságtalanság miatt.

Kerner minden karcolást nagy változásnak ítél.

Karcsú nő. Kellemetes vendég.

Kard. Mindig becsület.

Karéj (kenyér): betegnek biztos gyógyulás.

Karika. Vidám változás a búbánatban.

Kerner szerint: madárkarika: részegséget jegyez. Fülben lógó karika: asszonynak biztos megszerelmesedését jelenti egy vendégségbe jött férfival. Orrban lógó karika: szégyen, pellengér, elárulás. Földre hullott karika: gyengeség. Disznó orrában: gonosz indulatú szolgáló.

A különös álmokból: Karikába hajolni, mint vándorkomédiás egy nő mulattatására s annak tetszésére: nagy megszerelmesedés jele.

Gvadányi szerint: karikához kötött nő: nagy megelégedettség.

A lipcsei könyv szerint: karika, amely fénylene egy asszony feje körül: nagy óvatosságra int.

Karmester. Titkos gyász.

Károgás, hideg éjszakán: hosszú telet mutat.

Karom. Ellenséged békül.

Káromkodás. Kerner szerint: annyi, mint a szamárordítás: rossz idő.

Kártya. Harag és kellemetlenség. Kártyát vetni: búbánat. Kártyát vettetni: meghallod az igazságot, amely nem lesz kedvedre. Kártyázni: késő férjhezmenés. Szerencsétlen szerelem.

A különös álmokból: Kártyán sok pénzt nyerni, amely pénz testünkre omlana, mint összedőlt farakás: nagy veszteséget és szegénységet jegyez. Kártyás, aki kártyákat mutogatna, amelyeket testünkből húzna ki: lánynak csábítást, asszonynak bánkódást mutat. Kártyák, amelyek testünkre volnának festve: (nőknek) idegen férfiakat mutatnak, kikkel megismerkedni készek volnának. Kártyás leány, aki elnyerné

a férfiaktól a szívüket: gondolat, amely nem teljesül. Kártyavető öregasszonnyal lenni: változás sorsunkban. (*Kerner*.)

R. M. szerint: nőknek a piros királlyal álmodni: betegséget jegyez.

Egy középkori (lipcsei) könyv szerint: hamisan kártyázni: nagy tisztesség. Kártyák, amelyek megelevenednek: jó barátok halála.

Karvaly. Rossz hír egy idegen ember útján.

Karzat. Levél. (1833.)

Kas: lásd Kaptár.

Kása. Öröm. Mesemondás. Falusi élet.

Kerner szerint: kásagombóc, amely torkunkon akadna: egy hazugság jegye, amelyet nők találtak ki. Kásahegyet enni: gyermekkori emlék visszatérése. Kásába esni: nagy szegénység. Kásazsák: boltosnak rossz üzlet, másnak némi szerencse.

1759-es szerint: kását enni sokadmagunkkal: rossz esztendőt jelképez.

Kastély. Öregembernek fiatalasszonnyal való házassága.

Kerner szerint: kastély jelent békés, szerelmes időket. Rommá vált kastélyban lakni: ifjúkori örömök visszatérése az öregségben. Kastélykert: változás az egészségben. Szél.

A különös álmokból: kastélyt építeni és befalazni nőket, akik gonoszak voltak: korai halál. (*Egy középkori - lipcsei - könyv szerint*.)

Kastélyon zászló: időváltozás. Kastélyhölgy: megunt legényélet. Kastély víz tükrében: reménytelenség. Kastély a levegőben: hiábavaló utazás. (1833.)

Kasza. Haláleset. Gyógyíthatatlan betegség. Kaszálás: rossz jegy. Nyilasban kaszálni: végrendelkezés. Erdőben: hosszú élet. Kaszálni, és semmit nem markolni: szomorúság. Kaszát fenni: szerelmi hiba.

Kaszárnya. Biztos kenyér. (1833.)

Kasznár. Hír. Újdonság. (*Kerner*.)

Kátét olvasni: betegség, öregség, gond a küszöbön, szélzúgás a kéményben. (*Régi magyar naptár*.)

Katona. Mindig rossz változás. Katona, aki állna a csillagos égen: háborút mutat. Rongyos katona: házasságtörés. Katonák: rossz esztendőt mutatnak. Pusztai katona: adósság. Szélkatona: szeszélyes asszony. Öreg katona: hazugság. (*Kerner*.)

Kátyú. Valamely szerencsétlenség, amely útközben fenyeget. Nőknél jegyez elmaradt vendégséget is.

Kerner szerint: kátyús úton utazni késő éjszaka: egy gondnak az elmaradozása hátunk mögött.

Kávé. Társaság. Kávésbögre: pletyka.

Kerner szerint: jegyez ártatlanul való elítéltetést.

Kazal. Tűzvész. Hosszú tél. Sovány háziállatok.

Kecsege. Tiszai ember látogatása.

Kerner szerint: kecsege jegyez nagy ebédet is. Dr. F. szerint: kecsege, amely testünkből nőne ki (nőknél): szerencsétlen házasság jelképe.

Kecske. Csalódás. Hazugság. Baj. Szerelmi keserűség. Kecskeszakáll: álmatlanság, ha nő látja, férfinak új ellenség.

Kedd. Szent Antal estéje. Kincsásók napja.

Kefe. Hajkefe: vendég.

Kehely. Vigasztalás. Teli kehely: egészség.

Kehes ló. Rossz utazás.

Kéj. Minél nagyobb, annál nagyobb bánat.

Kék (szín): többnyire harag. Kékruhás ember: újdonságot mondanak. (*Kerner*.) Kékruhás férfi jelent még összeütközést a hatóságokkal.

Kel (-t enni): dolgaid, terveid sikerülnek. (*Kerner*.)

Kelés. Bánat. Mindig valamely szomorú hír jár nyomában.

A különös álmokból: Kelés, amely támadna húsunkban, és elborítaná altestünket: szomorú, félénk özvegyasszonyt jegyez.

Kemence. Jegyez kölcsönt.

Kerner szerint: kemencében elbújni: szorongatott helyzet jegye. Befűteni: korai felkelés és váratlan vendég jele. Kemence mellett üldögélni: csendes öregséget mutat.

Kémény, amely erősen füstöl: a szerencsés jelek közül való. Idegen házon füstölgő kémény: némi pletykaságot rejt. Kéményseprő: öröm, szórakoztató barátok jövetele, meghívás egy mulatságba. Néha (nagyböjtben) tüzet és szelet is jelent.

Kén. Betegség. Rossz hír. Irigy ember.

Kender. Betegség.

Kerner szerint: kendert fonni: mutat hideg időjárást és némi bánatot családi kellemetlenség miatt. Kender kék virága: egy váratlan, szinte ostoba helyzet. Kenderáztatás: mindig pletykaságot mutat. Kender a mezőn: szép időjárást jegyez.

R. M. szerint: kenderrel foglalkozni: hosszú téli időjárást mutat.

Gvadányi Márton szerint: kenderből kötelet fonni: borús gondolatok, csalódások, unalmak jelképe.

A különös álmokban kender, amely nőne arcunkon, testünkön, hátunkon, megszégyenítést mutat egy régi, elfelejtett szerelmi viszonyunk miatt.

Kenderen hálni: falusi utazást is mutat. (*Saját jegyzetek*.)

Kendő. Nőknek mindig jót jegyez. Minél finomabb a kelméje: annál jobb. Durva kelméjű, fehér kendő: módos embernek betegséget mutat, szegény embernek jót, asszonynak félénkséget valami kis titok miatt. Fejkendő: általában változást jegyez megszokott életmódunkban. Fekete kendő: kis szomorúság. Fejér kendő: váratlan út. Piros kendő: zavartatás.

Kéneső. Idegen ember ajándéka.

Kengyel. Hideg idő. Utazás. Kiadás.

Kenőcs. Erszényedben dagály.

Kerner szerint: jegyez vigasztalást is. Kenőcsöt keverni: rossz tanács. Kenőcsöt használni: csúf betegség. Arckenőcs: megszégyenítő helyzet mutatója. Bűzös, undorító kenőcs, amelyet egy idegen asszony hozna: betegnek halált jelent. Fehér kenőcs, amelyben a napsugár színei volnának, és ifjú

szűzleány kezéből volna: nagy megkönnyebbülést mutat mindennapi helyzetünkben. Szent János napján kenőccsel álmodni: megifjodást is mutat. Újholdkor minden kenőcs egészséges.

Kenyér. Az életnek jó jele.

Kerner szerint: kenyeret sütni: fiataloknak boldogulást, öregeknek békés napokat mutat. Éjszaka kenyeret sütni: menekülés a házigondok elől. Újholdkor kenyeret sütni: szerencse. Uszályhajón kenyeret dagasztani: valakinek, akit szeretünk, elutazást jelent. Kenyérdagasztás: dolgos asszonynak; igen jó, röstnek gonosz. Jóízű kenyeret enni, és ízével felébredni: mutat egy jó barátot, akinek ígéretére számíthatunk.

A lipcsei nagy könyv szerint: kenyeret látni, és belőle nem ehetni: szenvedés képe. „Kenyered ha van: becsületed van." Búzakenyér: vidámság. Fehér kenyeret enni: mindenkinek jó. Meleg kenyér: biztos öröm. Rabok kenyere: igen nagy szerencse. Kenyér, amelyet hátadon hordozol: kárt mutat háztartásodban. Kenyeret szelni: a legjobb szerencse. Felvágatlan kenyér: jókedv, egészség, betegnek gyógyulás. Kenyérkaréj: bőség. Kenyereskendő, amely üres: szégyen. Kenyérmorzsa: irigység, szegénység, fájdalom.

Gvadányi Márton szerint: üres kenyerestarisznya: elítéltetés jegye.

Katonakenyér, amelyet egy asszonynak adnának ajándékba: jegyzi egy asszonynak elcsábítását. (*R. M.*) Száraz kenyér, amely torkunkon megakadna: nekünk jó, családunknak rossz. (*D. G. Gy. gyűjtéséből.*) Penészes kenyér: betegnek ólálkodó halált jegyez. (*S. j.*)

Kép. Rendes, jó barátság.

Kerner szerint: képet látni vagy festeni: szerelmeseknek a legjobb. Képet leakasztani és kidobni: mutat vágyakozást helyzetünk változtatásán. Képet felakasztani: rabság. Saját képünket látni: nagy betegség.

Kérni valamit: jó remény.

Kérdezni valamit: hazugság.

Kéreg. Közelgő szerencse. (*Kerner.*)

Kerék a kocsin: változás.

Kerepelést hallani: jó hírt mutat. Nagyböjtben betegséget.

Keresgélni valami után: mutat nyugtalanságot.

Kereszt. Szerencse.

Kerner szerint: aranykereszt: mindig eljegyzést mutat. Keresztet vetni: nagy szerencsétlenség. Ezüstkereszt: temetés.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: keresztet hordani vagy kapni: jegyez nagy változást a belső háztartásban, a szőlőben ellenben igen jó. Keresztcsont, ha fáj: gyermektelen embernek gyermeket jelent, házasnak sok kiadást, munkát. Keresztút: váratlanság, bizonytalanság, zavar, idegen vendég. De lehet szerencse is.

R. M. állítja, hogy minden kereszt, amelyet a hátunkon cipelünk a temetőbe: egy esztendőt jelent további életünkben.

Gvadányi Márton az útszéli keresztet terhes, viszontagságos utazásnak mondja.

Kereszt, amelyet nagybetegnek csókra nyújtanának: közeli gyógyulás jelképe. Kereszt a tornyon: idegen város. Kereszt a homlokon vagy mellkason: megpróbáltatás képe. Kereszthordó gyermek: megszabadulás egy régi bűntől. Kereszthordó pap: egészségesnek igen nem jó. Keresztek a barmok hátán: rossz esztendőt jelentenek. Kereszt az égen: háborút mutat. (*Régi naptár.*)

A különös álmokból: Keresztet a hátunkon vinni Jézus Krisztus kálváriáin: jegyez szerencsétlen házaséletet. „Keresztúton vénasszonnyal, régi szeretővel, megöregedett ismerőssel találkozni: jegyez kívánságot, amely eddig nem teljesült." Útszéli kereszt Krisztus nélkül: hosszadalmas vándorlás jelképe. Keresztespók, ha reád ereszkedik: aznap megcsókolnak.

Keresztek, amelyek messzi toronytetőkről látszanak: jelentenek vágyakat ifjúkori társak, barátok, támogatások után. Temetői keresztek: jelentenek édesanyát is. (*S. j.*)

Ló, amelynek fején volna kereszt alakú jel: bűbájosság, amely egy idegen városban fogva tart. (*Dálnoki Gaál Gyula feljegyzése.*)

Keresztcsont, amely fáj: asszonynak gyereket vagy betegséget mutat.

Kergetni valamit vagy valakit: igen jó.

Kerítés. Utasembernek sohasem jó. Pörösnek: elítéltetés. Kereskedőnek: üzleti veszteség. (1759.)

Kérő, aki jönne: nagy szégyenkezést jelez.

Kert. Többnyire gyermekáldás.

Kerner Jusztinusz szerint: szép virágos kertben, tavaszi ég alatt sétálni: mutatja nem teljesült vágyainkat. Minél több a virág a kertben, annál több vágyunk hervad el. Őszi kert: gyász. Kerti lak: költözködés. Idegen kertben eltévedni; jegyez árvaságot. Kert télen: hiábavaló gondolat.

R. M. szerint: kerti munka: jó jegy. Kert, amely magas kerítéssel van körülvéve: mutatja, hogy adósságainkat megfizethetjük. Elhagyott gizgazos kert: barátaink elhidegülését mutatja. Kertben óriással találkozni: ellenség jele, amely ellenség életünkre tör.

A különös álmokból: Kertben járni és onnan ismeretlen vidékre tévedni, amely volna eleinte Éden tájairól való, később elsötétült és szörnyekkel teli: mutatója életünk boldogtalanságának, amelyet titkolunk.

Kertész. Mindig jó szüleinket mutatja.

Kés. Eladni: igen jó. Venni: árulás.

Késsel járni, és valakit keresni, akibe belészúrhassunk: egy nagy fájdalom jelvénye, amely fájdalom miatt még sok szenvedésünk, de rövid időn belül megkönnyebbülésünk lesz. Kés, amellyel magunkat megsebezzük: bánatot jelent. Minél nagyobb a kés, annál nagyobb a bánat. (*Kerner.*)

Késsel ügyetlenül vágni valamit: mutat valamely váratlan helyzetet, amelyet ügyességünkkel saját javunkra fordítunk. (*S. j.*)

Keselyű. Gyűlölet. Esős idő.

Későn jönni valahová, késői órában járni: levelet jelent.

Keserű. A legtöbb álmoskönyv szerint bizonytalan holnapunkat mutatja.

Keserű íz, amely később édessé válna szájunkban: jele csúf bosszúnak, amelyet megbánunk. Keserűlapu: vidámság, gondtalan falusi élet, megszabadulás. (*Kerner.*)

Keserű ital: betegnek halál. (*R. M.*)

Keserűséggel gondolni eddigi életünkre: örömteljes nap jelképe. (*S. j.*)

Keszkenő. Jó hír.

Kesztyű. Meghívás.

Kerner szerint: figyelni kell, hogy összeillő kesztyűt látunk-e. Egy pár kesztyű: feltétlenül jó barátságot mutat. Páratlan kesztyű: válás attól, akit szeretünk. Nagy kesztyű: tétovázás egy házassági tervben. Kis kesztyű: titkos szerelem. Fekete kesztyű: gyász, utazás, civakodás rokonokkal.

R. M. szerint: fehér kesztyű: jegyez menyasszonyt.

A különös álmokból: Kesztyűbe dudálni: jegyez elválást egy jó baráttól, akiért szívünk fáj. Lábon viselt fehér kesztyűben esküvőre menni: egy nem szeretett nővel jelent szerencsétlen házaséletet. Lila kesztyű: titkos szerelem.

Kesztyűs ember: betegség. (*S. j.*)

Kettő. (Szám.) Levél.

Kéve. Gazdag ember.

Kéz. Jobb kéz: jó barát. Bal kéz: nőknek jelent új ruhát, férfiaknak utazást.

Kerner szerint tiszta kéz: nagy szerencse, szennyes kéz: gyanú, kézmosás hideg vízben: vidámság, dagadt kéz: civakodás, kézütés (tenyérütés): biztos bánat, üzleti veszteség, szőrös kéz: könnyelműség, kicsapongás.

R. M. szerint: kezet fogni valakivel: jelent segítséget a bánatban. Elvesztett jobb kéz: apa halála, elvesztett bal kéz: anya halála. Kézcsók: hamisságra int. Igen nagy és fehér kéz: hamisjáték jegye. Kis kéz: pletyka, irigység.

A különös álmokból: Kéz, amely nőne akkorára, amint egy paripának a farka: hiábavaló vágyakat mutat. Kéz, amelyet egy asszony szennyes helyre vezetne: óvatosságot, féltékenységet jegyez. Kéz, amelyet egy asszony csókjaival halmozna el: házasságtörés jelképe.

Gvadányi Márton szerint: kéz nélkül nem lehet a hét főbűnből csak egyet elkövetni.

Igen nagy kéz az égboltozaton, amely kelet felé mutatna: egy népnek pusztulását, vándorlását jegyzi. (*Lipcsei középkori naptár*.)

Kiabálni. Változás az egészségben.

A különös álmokból: Kiabálni és hangunkat hallani, mintha volna egy idegen hangja: közeli veszedelmet mutat.

Gvadányi szerint: esős idő. R. M. mondja, hogy mást kiabálni hallanunk: megmenekülésünket mutatja egy fortélyból. Kiáltás, amelynek eredetét nem tudjuk: jelez betegséget, mely a ház körül ólálkodik. Igen nagy kiáltás: haláleset. Állatkiáltás: rossz esztendő.

Kígyó. Betegnek nem jó.

Kerner szerint kígyó: jegyez rövid időn belül beköszöntő gazdagságot. Kígyó, amely marásra készülne: lázas betegséget mutat. Kígyómarás: őrizkedj ellenségeidtől. Kígyó, amelyet nem lehet kikerülni, sem előle elfutni: rossz jövő. Döglött kígyó: menekvés.

A különös álmokból: kígyó, amely bensőnkből nőne, és körülgyűrűzné szívünk táját, elvenné lélegzetünket: nagy betegség jelképe. Kígyók az ágyban, a párna alatt: gyötrelmes, kétségbeejtő lelkiállapot mutatói. Kígyók, amelyek a szobába kúsznak, és körülsziszegik az ágyat: nőnél gonoszat jegyeznek. Kígyót szoptatni: őszülés.

Kígyófa: utazás. Kígyókő: szerencsétlenség. Kígyószem: védelem a mennykőcsapás és szédülés ellen. (*Régi magyar naptár*.)

Kikerics. Gyereket mutat.

Kilenc. Jó hír.

Kilincs. Nyugalom.

Kerner szerint: elmaradt látogató. Letört kilincs: pörlekedés. Megnyikorgó kilincs: szeles éjszakát mutat.

Kincs. Találni keveset: igen jó, sok kincset: halálveszedelem. Kincset ásni: nagy szegénység. (*Kerner*.)

Szent György napján kincset találni: igen rossz esztendőt mutat. Kincsásókkal együtt lenni: ostobaság. Kincseskamra: birkád megbetegszik. (*Régi magyar naptár*.)

A különös álmokból: kincs, amelyet őrizne hétfejű sárkány: gyermekkori mulatság. Borús idő.

Gvadányi szerint: kincsásó: hosszú, nedves nyár jegye. R. M. azt mondja, hogy kincset a bolondok és gyermekek találnak, okos ember soha, ezért ne is adjunk ez álomra.

Kíntorna. Levél. Hír messziről.

Kipödrött bajusz: mulatságot mutat.

Kirágni valamit, ami ízlik: mutat szerelmet, amelyet elérünk. Ízetlent kirágni: bánat, megcsalódás, fájdalom jegye. (*R. M.*)

Király. Szerencse. Öreg király, aki kertünkben dolgozna, vagy levelet olvasna: egy közeli jutalom képe. Ifjú királlyal lenni: asszonynak, lánynak változást mutat.

A különös álmokból: király, akinek volna arca olyan fényes, mint a nap, fehér feje, mint a hold, szakálla, mint a víznek a habja, köntöse, mint a szilvafa virága: elveszettnek hitt, visszatérő szerelmünket mutatja. Tündérkirály: szép boldogság. Törpekirály: gond egy szerelmi cselszövény miatt. Betegnek koronás királlyal álmodni: rosszabb állapot. V. Ferdinánddal álmodni: jövedelem, de új adó is. (1850.)

Királyné: lánynak vőlegényt jegyez. (*R. M.*) Királyi palotában járni-kelni, tükörbe nézelődni és nem találni kijáratot: egy nagy úr nem szerencsés ismeretségét is mutatja. Király gyermekeit látni rongyokban: rossz esztendőt ígér.

Kisasszony. Mulatság.

Kiseperni a szobát: nem szívesen látott vendég jegye.

Kísértet. Csupa öröm, szerencse.

*

Magyarázat a kísértetről

„Nem éppen a legjobb dolog olyan házban lakni, amelyben *kísértet tanyázik*, de még mindig jobb dolog fedél alatt meghálni, mint a kóborló szelekben tölteni az éjszakát" - mondja egy régi Álommagyarázó Könyv,

„Mert - így folytatja a könyv - nincsen olyan gonosz kísértet, amelyet előbb-utóbb meg nem szokhatnánk. És már arról is van tudomás, hogy a kísértet szökött meg a háztól, ahová valaki beköltözött."

Nem akarom azt mondani, hogy elhiggyük a régi Álmoskönyvek nyámmogásait, de sohase árthat elgondolkozni olyan dolgok felett, amelyet látszólag meg nem értünk. Így például: hogyan lehetséges megszokni vagy megszöktetni a kísértetet a régi házakból?

A kísértetről mindnyájan tudjuk, hogy ő nem más, mint bennünk rejtőzködő és visszavándorló álom. Hiába kopogtatnánk nappal a falat, amerre a kísértetet elmenni láttuk - a kéményből sem hullana más zörgetésünkre, mint tisztátalan korom, pedig a hagyomány szerint a kísértet többnyire a sötét kéményben szeret lakni. Bátor emberek már felforgatták fenekestől a házakat, ahol kísértetet sejtettek. Sőt, nagy kocsirudakkal a kezükben lesben állnak azon a keresztúton, amelyen a kísértetnek el kell vala haladnia... Hiába volt minden. A kísértetet nem foghatták meg, nem üthették le - másnap reggel ébredésnél mégis piros volt a szemük az éjszaka után, amely szempirosság legbiztosabb jele annak, hogy

kísértet járt a háznál. Arról a bizonyos lidércnyomásról, amelytől úgy ébred fel az ember, amint a fuldokló kimenekszik a víz alól: talán nem is kell beszélni, mindenki ismeri.

A régi emberek mindenféle babonaságokat használtak a kísérteties álmok ellen. Talált lópatkót szegeztek a küszöbükre, hogy azon a Rossz át ne léphessen. Légyölő növényeket raktak az ablakaikba, mert a kísértet néha csak egy légy alakjában kezdi el zümmögését az alvó felett - aminthogy a pók is csak ártatlan játékot látszik űzni a hatalmába került darázzsal, mielőtt azt végleg megkötözné. A kísértet-félő emberek az ágyaikba is mindenféle szagos füveket raktak, amelyek részint az egészséges álom jótékonyságát, részben a kísértet elleni védekezést szolgálták...

A *kísértet és vele a rossz álom* mégiscsak beszökött valahogy a szobába, és másnap olyan piros volt az ember szeme, mintha egész éjszaka holt mellett virrasztott volna, pedig holt ember hál' Istennek nincs a háznál. - A rossz álom elbújt a régi széklábba - mondták a régiek, holott mindnyájan tudjuk, hogy az a rossz álom belőlünk jött vala elő. - A kísértet megállította a falióra ketyegését, hogy szabadon végezhesse tennivalóját - mondották ugyancsak az óemberek -, pedig tudjuk, hogy az órák mindenütt a világon lejárnak. - A kísértet elrejtőzött a függöny mögé - mondták nagyapáink, pedig ha jobban szemügyre veszik az ablakot, bizonyosan találnak azon egy hasadékot, amelyen át a szél és a mozgalmas éjjeli levegő beosonhat a szobába. Ugyanezért mondják a régi emberek, hogy azokban a házakban, ahonnan már sem a széklábból, sem az órából nem lehet elűzni a kísértetet: a hortyogó embert kell alkalmazni.

Kiféle, miféle az a *hortyogó ember*, hogy jelenlétének ilyen jótékony varázslatosságot tulajdonítanak? Minden vidéken van belőle egypár példány. Szemrenézve éppen olyan embernek látszik, mint más közönséges ember; külsőleg mi sem árulja el tulajdonságát. De ha beköszönt az éjszaka, akkor csak arra ébrednek fel a tiszáninneniek is, hogy valamely különös okból nem tudnak aludni - mintha egy egész erdőséget fűrészelnének a Tiszántúl. Sárban, hófúvásban rekedt vásárosszekerek, amelyek reménytelenül várják a reggelt szerte az országutakon: lovaik végső erőfeszítésével megindulnak. Hétalvók, akiket már azzal sem lehet felébreszteni, hogy a rézmozsárban diót törnek az orruk alatt: felrettennek, és a padlás felé kezdenek szállongani. Mi történt? Megjelent a hortyogó ember a vidéken! Az ilyen hortyogó embert fel kell fogadni néhány éjszakára, és akkor majd rájönnek a ház lakói, hogy puszta álom volt képzelődésük a kísértetről.

Nagyon ritkán, de már az is előfordult, hogy a hortyogó ember sem tudott tiszta munkát végezni a rossz álommal. Megesik ugyanis, hogy a hortyogó megfordul álmában, amit neki megtiltani nem lehet, amikor is darabidőre elhallgat. Ezt a pár percet szokta felhasználni a rossz álom éji madara, hogy a sötét sarokból előreppenjen, és megkapirgálja a halántékát azoknak, akiknek halántékán sem csirke, sem kakas kapargatásának a helye nem látszik, de még csak az ókuláré szára sem hagyott nyomot. Az ilyen váratlanul jövő rossz álom ellen a régi álomfejtők ajánlották a kolompot is, amelyet a csuklójára kell kötni annak, akit álmában a kísértetek gyötörnek. A védekező ember okvetlenül felemeli a kezét, mire a kolomp megszólal, a megváltó ébredés bekövetkezik. (Gyermekeknél, hajadonoknál elegendő egy karácsonyról maradt kis csöngettyűt alkalmazni, míg a színészeknél és más komédiásoknál hasznos a színházi csöngettyű.) Ezt az eljárást a kísértet elriasztásának hívják. Bőséges éjjeli kolompolás után aligha vörös valakinek a szeme.

Ám vegyük most végül azt az alig előforduló esetet is, mikor a kísértetet sem hortyogással, sem kolompolással nem lehet elzavarni. Ilyenkor nincs más teendő, mint meg kell szelídíteni a kísértetet. Ravasz nőknél ez könnyű dolog, mert ők mézesmázos beszédükkel, hízelkedéseikkel, rábeszélésükkel elbírnak a konok kísértettel is. Rendszerint ajánlanak valamely címet a közelben, ahol kísértetjárásra szükség van. A vallásos nők is hamar megszelídítik rossz álmaikat - különösen a karácsony előtti időkben, elmennek előlük a hajnali misére. (Még nem volt olyan álom, amely adventkor a templom küszöbét átlépni merészelte volna.)

A gyermekes nők szorosabban karolják magukhoz gyermekeiket, amire a leggonoszabb kísértet is abbahagyja ténfergését. - A férfiak közül könnyebben menekülnek meg a bajtól itt is a pipás emberek. Mert a pipázás sok mindenféle betegség ellen bizonyult már hasznosnak. Megmenekülnek azok is a makacs kísértettől, akik mindenféle erős italkortyokkal karcoltatják végig a torkukat, ha éppen nagyon

rossz álmuk volt. De mit csináljanak azok, akik nem pipáznak, nem isznak, csak tehetetlenül várják a reájuk szálldosó rossz álmot? Ezeknek valóban nem lehet ajánlani mást, mint az ágyuk mellé készített lőcsöt, vagy nehezebb esetekben: a kocsirudat. Sok férfiruhában strabancírozó kísértetről kisült már az első meglegyintésnél, hogy őkelme nem más, mint sírdogáló asszonyember. A kocsirúddal védekezőknek másnapon sohasem szokott piros lenni a szemük a rossz álom miatt.

*

Kisujj. Kár.

Kiszaladni a házból: csalódás.

Kiütés. Nagy gazdagság, hasznos öregség.

Kerner szerint: minél csúfabb kiütés borítja testünket, annál nagyobb haszonra várhatunk.

Klastrom. Őrizkedj házastársad megcsalásától. Papnak: halál.

Kóc. Perpatvar.

Koca. Szerencse.

Koccintás. Jó hír.

Kocka. Kockán nyerni nem jó. (*Kerner*.)

Kockás kabát: utazást mutat. (1850.) Kockakövet faragni házépítéshez: hosszú telet mutat.

Az ördöggel kockázni és veszíteni: igen szép szerencse. (*R. M.*) Kockafejű ember: orvos, betegség. Öregasszonyok, akik rajtad kockát vetnének: szerelmi csalódást, bánatot mutatnak. Kockázni Krisztus palástjára: veszteség az állatok között, hideg idő. Vásáron kockázni, és zsebkést nyerni: rossz vásárt ígér. (*Régi magyar naptár*.) Elfáradni kockázásban: sok munka.

Kocsi. Nagy uraság. Fórspont vagy parasztszekér: sietteti célod elérését. (1850.)

Kerner mondja: kocsi, mely tengelyén alattunk eltörik útközben: félelmetes; ha fent törik el a kocsi: haszontalan út. Kocsi bakján ülni: jelenti, hogy egy kívánságunk váratlanul teljesül. Kocsin faluról a városba hajtani és a város kapujánál régi ismerősökkel találkozni, akit már régen nem láttunk: nagy újdonság, amit hallani fogunk. Dohányoskocsin téli időben utazni: jelent összeütközést a hatósággal. Üveges halottaskocsin utazni, négy lóval húzatni, díszes koporsóban feküdni: kereskedőnek nagy vásár, másnak tilalmas öröm. Esős éjszaka kocsin utazni és messzire világosságot látni, amelyet nem érhetünk el: jegyez hiábavaló szenvedélyt egy kacér nő iránt. Messze földről jött furmányoskocsira felkéredzkedni, de ott helyet nem kapunk: hiába keresünk vigasztalást és örömet egy utazásban. Kakaskukorékolást hallani kocsin egy idegen országúton: váratlan változás miatt elmarad egy utazásunk. Kocsival felfordulni és alája kerülni: kereskedőnek biztos leszegényedés, míg szegénynek: némi javulás sorsában.

R. M. szerint: menyasszonyos kocsi hátuljában ülni: biztos megszerelmesedést mutat. Megvadult lovaktól ragadt kocsiból kiugrani: tűzveszedelmet mutat.

Gvadányi Márton mondja, hogy kétkerekű csacsifogaton utazni: nagy nélkülözést mutat.

Szent György napján kocsin ülni: közeli lakóhelyváltoztatás jele. Nagy vízen áthajtani és szerencsésen partra jutni: bátorság által megnyertük elveszített ügyünket. Csillagok között kocsizni táltosok által vont szekérrel: nagy utazás képe; betegnek igen rossz. Égő kocsi: rossz vásár, rossz termés, kár.

Kocsikenőcs. Hízelkedéssel megcsalnak a rossz emberek.

Kocsonyát enni: jegyez nehéz esztendőt, nehéz sorsot; küszködést egy városbíróval vagy vámszedővel. (*Kerner Jusztinusz középkori jegyzete*.)

Korcsma. Kár.

Kerner szerint korcsmárosné jegyez utazást, pletykát; korcsmáros: mindig egy vidámság képe. Útonjárónak különösen jó. Hideg idő.

A különös álmokból: Idegen korcsmában aludni, és a korcsmáros által éjjel kiraboltatni és megfojtatni: jegyzi, hogy valahol megrontásodra törnek.

Korcsmacsillag: utazás hideg időben. Korcsmacégér: idegen városban: mulatság idegen emberekkel. (*R. M.*)

Kofa. Bíróság.

Kolbász, minél hosszabb, annál jobb: nagy életkor, de rossz hír is. (*Kerner.*)

Koldus. Hiba.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: koldust a város kapujánál kikerülni, jegyzi, hogy szégyenbe esel abban a városban. Koldusokkal a templom körül vagy búcsún együtt énekelni Mária hónapjában: betegnek gyógyulást, egészségesnek megkönnyebbülést, más hónapokban kárt jelent a tanyán vagy majorságban. Koldusnak adni: gazdag embernek további szerencse, szegénynek nagyobb szegénység. Koldus, aki a házba jönne: irigység, civakodás. Koldust simogatni: gonosz jövő.

Kerner mondja: hogy asszonynak koldussal társulni, vak koldussal szemérmetlen dolgot művelni: közeli betegséget jelent.

Gvadányi Márton szerint: sánta koldus: gondot hoz.

R. M. mondja: hogy koldust szidni és verni: ajándékot jelent.

A különös álmokból: koldulva járni az országúton és ismerősünk előtt szégyenkezni nagy szegénységünk miatt: jelent reménységet egy nagy bajunkból való megszabaduláshoz. Koldusokkal nagy lakomát csapni és ételükből enni, mutatja: hogy kevélységed miatt megaláztatásban részesülsz. Öreg koldus: mindig időváltozás, hazugság. Fiatal koldus: kellemetlen hitelező. Asszonykoldus jegyzi: hogy egy nő megcsal. Koldusok, akik jönnének szekérrel, és a házba betolakodnának, az ágyban henteregnének, a konyhában törnének, a pincében garázdálkodnának: mutat nagy változást életünkben egy megszegett szó miatt.

Koldustanya: utazás. Koldustövis: szegény rokonaid imádkozva reád gondolnak. Koldusok csillaga az égen: árvizet mutat.

Saját jegyzetek: szép nő, akit valaha közelebbről ismertél, egy éjjel koldusruhában látogatna meg, és alamizsnát kérne: mutatja, hogy ismerősöd, bár jól megy sora, boldogtalan.

Zsidóknál koldulni: szerencse. (*D. G. Gy. jegyzete.*)

Kolomp. Mindig vidámság.

Koma. Családi civakodás.

Kerner szerint: koma mutat: csalást, csalódást is. Komaasszony: új hír. Fiatal komaasszony: kellemetlenség.

Komiszkenyér. Katonának: igen egészséges; másnak: nagy újdonság.

Komló. Hízelkedés vesz körül.

Komondor. Minél nagyobb, annál jobb barátság.

Komp. Útban vagyunk célunkhoz.

Kondás. Szerencse. Esős idő.

Konkoly. Kis szerencse.

Konyha. Harag.

Férfinak konyhában ülni, és a főzésnél segíteni: megszégyenülés egy mulatságon. (*Kerner*.) R. Mária szerint: konyha mindig pletykát, csetepatét jelez. Gvadányi mondja, hogy szomszédasszony, aki jönne konyhádra sót vagy fűszert kölcsönkérni: elviszi férjed erejét.

Konty. Kiadás.

Koplalni. Egészség.

Kopoltyú. Levél.

Koporsó. Hosszú, boldog élet. Koporsókereskedőnek vagy asztalosnak: gond.

Korál. Öröm.

Korbáccsal sétálni, és vele suhogtatni: gazdag asszonyt mutat.

Korcsolya. Egy kis ember hasznodra lesz.

Kóró. Hideg idő.

R. M. szerint: kóróból kunyhót építeni: jelent változást állandónak vélt helyzetedben. Útonjárónak sok kóró: sok veszteség. Állatkereskedőnek: rossz esztendő.

Korom. Mindig szomorúság.

Korona. Sértés.

Kerner mondja, hogy koronát viselni: jegyez némi eredményt, de sok megaláztatást is.

Krisztus koronáját hordani: szegénynek nagy és jó változás. (*Lipcsei könyv*.)

R. M. szerint: a szentek koronáját viselni: terhes asszonynak leányt jelent; másnak megcsalást. Király koronája: nagy betegség, halál. Király koronáját ellopni: veszedelem. Templomból koronát lopni, hogy azzal egy nőt megajándékozzunk: szerencsétlen szerelmet mutat. Szűz Mária koronája: hajadonnak gyermeket jegyez.

Korong. Nyereség a kártyán.

Korpa. Mindig betegség. És hideg időjárás is.

Korsó. Ha teli: igen egészséges. Üres korsó: mindig szegénység.

Gvadányi Márton szerint: fütyülős korsóból friss vizet inni a mezőn: a legjobb egészség. A különös álmokból: házunkban kotyogó korsó, amelyben volna béka: megbetegedés jegye. Korsófejű ember: hideg idő, silány szüret. Ifjú leány korsóval, aki bennünket vizével megkínálna, de a vízben mindenféle mocskot innánk: jegyzi, hogy halálosan szerelmesek leszünk egy nőbe, aki gyengeségünkkel visszaél.

Kos (mely szarvaival felénk rohan): ellenségeid meggondolják támadásukat. Legelésző kos: ellenség.

Kosár. Üres: gyász jele. Teli: jómód. Virágos kosár: szerencsés szerelem. Kosarat kapni (lánytól): nagy szerencse. Kosarat adni (lánynak): meggondolatlanság jele. Kosárárus: pletykaság.

Koszorú. Hervadt: temetést mutat.

Kerner szerint: virágkoszorú: leánynak esküvőt mutat. Koszorút kötni szerelmi öröm, de jelez közeli árulást is. Koszorúslány: szerelmi csalódás, irigység. Koszorús öregember: gonosz vágy egy idős férfi iránt (leánynak), fiúgyermek (asszonynak).

A lipcsei könyvben: szalmakoszorú, amelyben megcsúfolnának: mutat váratlan segedelmet nagy bajodban. Koszorútáncot járni feleségeddel: özvegység. Koszorúcska a ruhán (leánynak): váratlan elcsábítást mutat. Koszorúba fésült haj: nagyravágyás jegye.

Kotta. Kottát írni, akinek ez nem foglalkozása: nehéz megpróbáltatás. Orgonistának ellenben szerencse. Más zenésznek: korhelység.

Kova. A szenvedés, szegénység köve.

Kovács. Vigalom.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: kovácsműhelyben üldögélni és idegen utazók beszélgetését hallgatni: jegyez híradást egy ismeretlen útján, legkedvesebb barátunkról. Kovácsműhely kalapálását messziről hallani: gyermekkori ismerős jön.

Kerner szerint: kovácsnál lovat patkoltatni: nagy utazást mutat, tengelyszöget venni: elmaradó utazást. R. M. a kovácsot mondja tűzvésznek. Gvadányi Márton szép szórakozásnak jelenti. 1855-ös könyv szerint: kovácsműhelyben üldögélni: hazafiság.

Kovász. Betegség. Asszonynál: valamely hazugság.

Kozmás étel. Rossz hír.

Kő (-vet) dobni: nem rossz. Ha téged dobnak kővel: kár.

A lipcsei nagy álmoskönyv szerint: nagy halom követ látni: jegyez házasságot, amely sok kiadással jár.

A különös álmokból: követ érezni, és attól szenvedni: mutat szükséget. Kőbálvány, amely megszólal: régi haragosunk bocsánatot kér.

R. M. szerint: kőszív: nagy fájdalom. Kőfej: gonosz jegy családi ügyeinkben. Kőláb: egy elmulasztott szerelem. Követ enni: bátorság, elszántság, diadal. Kőbánya: boldogtalanság.

Egy középkori álomfejtés (*Kerner*) mondja, hogy a kőszüzet szeretni: mutat nagy sínylődést a fogságban.

Köd. Bizonytalan jövő.

Ködmön. Jó ember lépi át a küszöböt. De hideg időjárást hoz.

Ködmönös ember: gazdának jegyez kárt a dohánybeváltásnál. (*Régi magyar naptár*.)

Köldök. A magadé szegénység, a másé barátság.

Költözködés. Hirtelen halál.

Köles. Szép idő. (*Kerner*.)

Kőműves. Lustaság, paráznaság. Kőműveslány: szerelem, amely hosszan tartó. Kőművesekkel dolgozni egy nagy házon: reményeket mutatnak, amelyek aligha teljesülnek. (1855.) Öreg kőműves: mutat sírboltot, ahová kívánkozunk. (*R. M.*)

Könny. Megváltás egy bűntől, amelytől eddig sokat szenvedtünk. Mást könnyezni látni: szorongatott helyzet. Könnyező szentkép: gyógyulás. Megfagyott könny: reménytelenség. Könnyező asszony: elkeseredés szerelmünk rombadőlése miatt. Könnyező gyermek: hirtelen halál. (*Kerner*.)

A lipcsei könyv szerint: sok könny, amely megnedvesítené párnánkat: jegyez sok szenvedést egy érdemtelen szerelem miatt.

Könyök (ha fáj): rossz sógorság.

Köpni. Civakodás.

Köpülni. Házasság. Özvegynek igen nagy öröm.

A különös álmokból: tejfelt köpülni egy asszonnyal jegyez nagy szerelmet azon asszony iránt.

Köröm. Öregség.

Fekete köröm: ellenséges asszony; kis köröm: csúfolkodó asszony; szép, rózsaszínű köröm: gyönyört adó asszony. Sok félholdacska a körmön nőnél: sok férfi szerelme. Állatköröm, amely nőne kezünkön: keserves helyzet. Körmöt rágni: visszafojtott szenvedély. Hosszú köröm: nagy életkor.

Körte. Egészség.

Kerner szerint: fáról szedni körtét: jutalom hosszú fejtörés után. Puha körte: nagy gazdagság. Sok körtefa: szerencsés házasság.

A különös álmokból: körte alakú daganat a testünkön, fejünkön: egy lelkibetegség jelei.

Gvadányi szerint: körtefejű ember: kis szerencse. R. M. mondja, hogy körtét enni és vele jóllakni: jegyez jóllakást egy asszonyi gyönyörrel. Körtefát ásni őszidőben: meleg asszony a hideg napokra. Körtefával tüzelni: hiábavaló szerelem. Vadkörte ifjúnak igen jó jegy, sok szerencse a nőknél; öregnek annál rosszabb. Vadkörtefa jelent hazajáró lelket is.

Köszörűs. Pletyka. Árulkodás.

Kerner könyvében köszörülés vad haragot jegyez. R. M. szerint: csupán disznóölést jelez. Gvadányi Márton mondja: „kardot köszörülnél: jó tennivalód van".

Köszvény. Némi szegénység.

Jegyez családi örömet is, ha a feleség köszvényes. (*R. M.*)

Kötni. Nőnek illendőség, férfinak: szégyenkezés.

Kötél. Veszedelem. Kötéltáncos: merész cselekedet.

Kerner szerint köteles ember: rabnak szabadulást, betegnek gyógyulást, egészségesnek sírásót jegyez. Kötélverő, aki háttal közeledne felénk munkájában: mutatja elítélésedet egy megnyertnek hitt pörben. Ruhaszárító-kötél asszonynak jó, különben szeles időjárás; valaki öngyilkos lesz a családban.

Kozarek köteléből kapni: szerencsétlenség. (*R. M.*)

Kötény. Asszonynak betegség, férfinak vidámság.

Elveszített kötény: csalódás. Kantáros kötény: szerelmes vagy. (*R. M.*)

Kövér ember. Gazdagság.

Krajcár. Szerencse.

Krétát enni: gyermekáldás. Krétával írni: rossz hír.

Kucsmás ember. Levél.

Kukac. Betegség, ellenség.

Kerner szerint: kukac, amely tőled elmenne: felismered ellenségedet, és legyőzöd. Kukactól megijedni: hozzátartozóidra vigyázz. Kukacot megölni: örömteljes nap.

Sajtkukac: kedvesed megcsal egy üzletes emberrel. Húskukac: Gyötrelem egy vágy miatt. Sírgödörkukac: igazságtalanság, amelyet egy halottal elkövettél. (*R. M.*)

Gvadányi Márton szerint: kukac, amelyet kakasod felkap, és véle elfut: elmúló betegséged jegyzi.

Testünkben termő kukac: mutat félelmet egy csúf betegségtől. (*S. j.*)

Kukorica. A mezőn, lábon: nyereséges vállalkozás. Kukoricahántásban lenni: váratlan hideg időjárás. Kukoricát morzsolni: gondok muladozása. Kukoricán aludni: félelem egy rossz cselekedetért. Kukoricanadrág: hiúság.

Kulacs minden könyvben: mulatságos.

Kulcs. Titok.

Kerner mondja: kulcsot találni: jelenti, hogy megszabadulsz egy szorongatott helyzetből. Elveszített kulcs: harag legjobb barátoddal. Álkulcs: különös nyereség. Kulcsokat összeszedni: mutat hideg időjárást.

R. M. szerint: kulcscsomó mutatja, hogy szerencséd kezedbe van. Rozsdás kulcs: régi titok, esetleg rejtett kincs. Új kulcs: kisleány. Pincekulcs: vendég vőlegény.

Kunyhó. Nyugalom.

Kerner azt állítja, hogy kedvező véleményt mondanak rólad, ahol nem várod. Pásztorkunyhó, amely üres: közelgő tél jegye.

R. M. szerint: kis kunyhóban lakni, és benne tüzet rakni: vágyódás egy ifjúkori szerelem után. Kunyhóban cigányasszonnyal lenni: kis szerencse.

Kunyhót építeni és benne lefeküdni: szerencsés véletlen. Kunyhóban elbújni üldözők elől: szabadulás egy fájdalomtól. (*S. j.*)

Kupec. Szerencse. Kereskedőnek: veszteség.

Kút. Szerencsés jövő.

Kerner mondja, hogy kútba esni árulás, amelynek későn jössz nyomára. Kutat ásni: nehéz munka vár rád, de végül szerencséd lesz. Kútból vizet merni: jó üzlet. Kútból enni: halál.

Kút, amelyből vastagon ömlik a víz: tűzvész. Kútgém: kellemetes utazás. Mély kút tiszta vízzel: gazdagság. Tiszta kútban fürdeni: mindenki szeret. (*R. M.*)

Gvadányi szerint: pusztai kút, amely kiszáradt: rossz esztendő, aszály. Kútágason holló: dögvész.

Kút mélyében idegen arcot látni, ha az férfié: vele pöröd lesz, ha nőé: vele megszerelmesedel. (*S. j.*)

Kutya. (Lásd Eb-nél.)

Kuvik minden könyvben: gyász.

Kürt. Halálos betegség.

Kürtből bort inni: vadásznak nem jó, másnak igen mulatságos. (*Kerner.*)

Kürtszót hallani, amely messziről jönne: jegyez éjszakai fagyot, kárt a vetésben. Pásztorkürt Szent István havában: szaporodás állatainkban, máskor baj. Vadászkürt: szegénynek büntetés, gazdagnak mulatság. Kürtszó a háztetőn: tűzvész; az udvaron: kvártélyos katona; a piacon: háborúság. (*Lipcsei nagy könyv.*)

Különös álmokból: kürtszó, amely bennünk zendülne meg: szerencsés megoldást mutat bajunkban.

Hajókürt: köd, eső, álmatlanság. Kürt, amelyen zenedarabjainkat fújna valaki az ablak előtt: szerelem a házban. (*S. j.*)

Küszöb. Haláleset.

Kvargli. Egészség.

Kvártélyt keresni és nem találni: végrendelkezés.

*

Az alább következő magyarázatok a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Kakast látni: rossz hír. Kakasokat vívni látni: háború. Kakas, ha tyúkmonyot tojik: betegség. Kakasszót hallani: sokáig tartó békesség.

Ha fehér, szép káposztát kertedben levágsz: gazdagság; ha a káposzta kék: harag.

Nagy kárt látni: veszekedés. Kis kárt látni: vígság.

Kártyázni: nagy háború. Kártyázni és nyerni: gazdagnak rossz; szegénynek jó.

Két darabontot egy szánon látni: bízzál igaz dolgodban, megoltalmazó ellenségeid ellen.

Kék ruhában embert látni: új hír.

Kecskét látni: gonosz.

Kemencét látni és bevetni: rossz hír.

Kenyeret meleget enni: öröm. Kenyeret fehéret enni: jó. Kenyér, búzából való: vígság. Ha a te kenyered: tisztesség. Kenyeret látni: bánat. Kenyeret háton hordani: kárvallás. Kenyeret árpából valót enni: jószerencse.

Kender: nem jó.

Kénkövet vagy szurkot látni: tévedésbe esni.

Képet csókolni és imádni: keserűség. Kép: rokonokat jelent. Képet, írottat, a falon találni: öröm. Képet faragni: jó a tanulóknak. Képet látni vagy csinálni: szeretőknek jó.

Keresztet a fejen hordani: rágalmazás. Keresztet látni: munka.

Kert szép virágokkal: mennél több a virág, annál több az öröm. Kertbe menni: házi gondok. Kertben járni és zöldséget nem látni: bú. Kertet látni és belemenni: öröm. Kertet eladni: szorgalom.

Kését másnak eladni: intés. Kést mástól elvenni: rágalmazás.

Kévét kötni: marhát gyűjt munkával. Kéve, kötött: gazdagság.

Kéz, tiszta: gyanú. Kéz, piszkos: jó szerencse. Kezet elveszteni: jobb kéz atyánkat, bal kéz anyánkat jelenti. Kéz sebes: adósság. Kezet hideg vízben mosni: vígság. Kéziját hordani: sürgős dologban kell eljárnod.

Kicsinnyé lenni: felmagasztalás.

Kígyó, ha meg akar marni: betegség. Kígyó, mely előtt ember el nem mehet: betegség, nem jó. Kígyó, ha megmar: óvakodj ellenségeidtől. Kígyót látni: gazdagság.

Kincset lelni, ha kevés a pénz: jó. Ha sok a pénz: halálveszedelem.

Királlyal beszélni: tisztesség. Királlyal szemtől szembe beszélni: amit tőle kérsz, elnyered; ami miatt búsultál, örömre fordul. Király: szorgalmasság, vagy levéllel látni: rövid napon bú. Királyt látni vagy urat: változás.

Kopasz elöl: megcsúfolás. Kopasz hátul: vénségedben szegény leszel. Kopasz jobb felől: rokonodat megkárosítják.

Koporsóba esni: csalás.

Koronáztatni látni magát: bánat.

Koszorút viselni: nagy tisztesség. Koszorút, zöld ágból kötöttet látni: mindenkinek rossz, csak a csordapásztoroknak jó. Koszorút fejeden látni: visszavonás.

Kockát látni: rágalmazás.

Kovácsolást látni: sok munka.

Kocsit látni és főhelyen ülni: szándékod előmozdítják. Kocsin városba bejönni és főemberrel a kapu közt szemben lenni: ügyednek jó vége lesz. Kocsiról szánra rakodni, jeges úton elmenni: rövid idő múlva hír.

Köntöst, újat, magadra venni: gondtól menekedni. Bő köntös: bánat.

Ködöt, nem vastagot látni: jó. Köd, ha felemelkedik a földről: rossz kedv.

Kőesőt látni: betegeskedés. Kő és hó, ha kárt teszen: harag, büntetés.

Könyvekből tanulni: nyereség. Könyvet megégetni: jó barátod halála.

Köröm, ha ujjon nő: vén leszel. Körmöt az ujjról levágni: haszon.

Körtét, lágyat enni: nagy gazdagság, de csak magának való.

Kősziklára felhágni: jó következik.

Kötözve látni magát: megbántás.

Követ hajigálni: nem gonosz, de ha más valaki téged hajigál: kárt tesznek néked. Köveket látni vagy rakásba rakni: nagy költséggel való házasság.

Koldust látni: jó szerencse.

Kút, mely mély, tiszta vízzel: gazdagság. Kút, mely házból foly: kárvallás. Kútban, tisztában fürödni: minden embernek kedvében lenni. Kutat látni: kárvallás. Kulcsot látni annak, aki meg akar házasodni, jámbor házastársat jelent. Kulcsot lelni: nagy hatalom. Kulcsokat összeszedni: nyereség.

*

L, Ly

Láb. Közönségesen jegyzi szolgáinkat és szolgálólányainkat.

Kerner szerint: nagy láb jegyez rendetlenséget az erszényben, a gazdaságban; kis láb: barátság; beteg láb: segítség egy ismeretlen részéről. Lábat mosni: biztos betegség. Mezítláb járni: változás, új hivatal; asszonynak hónapszám. Négy lábad ha volna: megcsalnak, megcsúfolnak. Törött láb: veszély. Mankós láb: segedelem egy elveszített ügyben.

A lipcsei könyv szerint: levegőbe emelt láb, amely férfin volna asszonyé, paráznaságot mutat egy atyádfiához. Szamár- vagy öszvérlábon megérkezni idegen városba, jelenti, hogy nagy szerencséd lesz egy közeli utazásban. Lólábad, ha volna, amelyet hiába rejtegetnél: veszedelmet mutat egy közeli szerelem révén. Vasalt láb: erő, bátorság.

A különös álmokban: lábunk mintha elfonnyadna, és hasonlatossá lenne a város kapui mellett tanyázó koldusok lábához: mutatja, hogy egy utazás révén szerelmi boldogságot vélünk elérhetni, de utunkban megakadályoznak.

R. M mondja, hogy asszonyláb, amely törzs nélkül a szoba mennyezetén röpködne, de mi fel nem ismerhetjük tulajdonosát: férfinak elerőtlenedést jegyez. Drótostót lába: betegség. (Ugyanott: utazás.) Görbe láb: hamisság, csalás. Táncoló lábak: epekedés jelei. Térdeplő lábak: keserűség a múlt miatt. Lábnál fogva akasztatni: szerencsétlenség a vízen.

Lábad, ha volna óriásé: nagy utazásod vagyon. (*Gvadányi.*) Láb, amely a sarokban áll: veszteség. (*S. j.*)

Lábas. Öröm. Nagy lábas: asszonyt; kis lábas: leányt is mutat. Lábastükör: feleség.

Labdázni. Gond.

Láda. Üres: nagy harag; teli: kellemetlenség egy atyafi révén. Ládát háton hordani: zord idők jegye.

Kernernél: láda hazugságot jegyez. Ládában utazni: bizonytalan jövő. - R. M. szerint csizmadialáda, ha üres: jó vásárt mutat. Vándorkatona ládája mindig nélkülözés. Kovácsláda: hideg időjárás. Idegen láda, amely volna szobánkban, jelent titkot. - Gvadányiban tulipános láda: asszonynak özvegységet mutat.

Lakat. Mindig valamely titok. Felvert lakat: tolvajság. Lakatos: kellemetlenség.

Lakomán ülni: jegyez nagy haragot egy jó baráttal.

Lámpa. Újdonság.

Kernernél lángoló lámpa: jegyez temetést. Lámpa a messziségben; hideg időjárás. Égő lámpát vinni a ház körül: örömteljes családi esemény. Eloltott lámpa: nem sikerült terv.

A lipcsei nagy könyv szerint: vámszedők vagy révészek lámpáját messziről látni: jegyez nem sikerült utazást. Idegen városban égő lámpa: felvilágosítás egy titokról. Részeg emberek lámpása: légy óvatos.

R. M. szerint: lámpaüveg jegyez társaságot; eltört lámpaüveg: tűzvész.

Udvaron bolyongó lámpavilág András napján: hosszú, kemény telet mutat. (*Régi magyar naptár*.) Utasok vagy búcsúsok lámpása: hosszú, szép idő jele. (*S. j*.)

A különös álmokban: lámpa, amely bennünk világítana, és sehogyan el nem rejthetjük: vallomást teszünk akaratunk ellenére. Ugyanaz lánynál: többé el nem titkolható szerelmi viszonyt is mutat.

Lámpa, amellyel öregember jönne: betegnek igen gonosz. (*D. G. Gy*.)

Lánc. Szegénynek fogság, gazdagnak szerencse.

Kerner Jusztinusz szerint: láncban járni: jegyez megszabadulást egy félelmetes gondtól. Láncot verni (másnak): hiú reménység. Láncos eb: hideg időjárás.

R. M. szerint: láncot vonni a mezőkön, amelyek nem tulajdonunk: jegyez pört, amelyet megnyerünk. Láncos ember: félelem.

A különös álmokban: lánccsörgés, amely hallatszana pincénkből vagy padlásunkból: egy régi bűnt jegyez, amely előbb-utóbb napvilágra kerül. Láncra fűzve vonszoltatni idegen országban, idegen emberek között: nagy kitüntetés.

Nürnbergben láncban ülni: közelgő betegség. (*Lipcsei nagy könyv*.)

Lándzsa: Jó hírek.

Láng. Ha fényes és közeli: öröm. Távolban látszó láng (füsttel): harag. Sok láng: ajándék, ékszer, arany.

Hármas lángot elhagyott mezőn látni: jegyzi, hogy rövidesen megtaláljuk azt, akit hiába kerestünk. (*Kerner*.) Lángoló haj: balszerencse. Pásztortűz messzi lángja: nyugodalmas élet. (*R. M*.) Láng, amely szobánkba jönne, de ott semmit nem pusztítana: váratlan látogatás, amelynek komoly következményei lesznek. Ha pusztít a láng: örömünk valóra válik. (*S. j*.)

Lant. Becsület.

R. M. szerint mutat meghívást egy közeli táncmulatságba.

Láp. Kiadós haszon a gazdaságban. Kerner szerint: lápon járni: betegség. Útonjárónak: rossz vásár.

Lapát. Általában munkát jegyez. Kis lapát: megkönnyebbülés. Mást lapátolni látni: titkot tudunk meg. Szélben lapátolni: gonosz kívánság, amelyre ráfizetünk. Vizet lapátolni: jegyez segítséget levél útján. Péklapát kenyér nélkül: mutat lakásváltozást, kenyérrel: házasságot.

Lapu. Jó idő. Nagy lapulevél: mutat titkot is, aminek megtudásában nem lesz örömünk.

Lárma. Ha az utcáról hallatszik: jó hír egy idegen ember útján, ha az udvarról: civakodás a családban. Ha a kéményben volna lárma: házitolvajt jegyez.

Láz. Lázad ha van, állhatatlan vagy a szerelemben. (*Kerner*.)

Lazac. Szenvedés, amely szerencsét hoz.

Lé. Kipréselni: hosszú élet. Betegnek adni: felhasználása mások örömének. Jóízű lét inni: egészség.

Asszonytól levet elfogadni és meginni: jegyez házasságtörést, leánynál: megszerelmesedést. (*Kerner*.) Bűzös lé: öregasszony. (*R. M.*)

A különös álmokban: lé, amelyet arcunkba öntenének: jegyez pletykálkodást egy nő körül, akit szeretünk. Lében fürdeni: közeli betegség. Savanyú levet inni s attól megundorodni: halál. Kertek alatt folyó léből szomjúságot csillapítani: jegyez szerelmi kiábrándulást egy asszony szemérmetlensége miatt. (*S. j.*)

Leány. Általában nem szerencsés álom.

Kerner szerint: férfinak: gond, leánynak: öröm. Öreg leány, akit látnánk fiatalkori alakjában: bolonddá tartanak. Mezítelen leány: hideg idő. Leányokkal bujósdit játszani az erdőben vagy a padláson: váratlanságot jegyez. Idegen leány: lehet betegség is. Szép leány, aki olyan szavakat intézne hozzánk, amelyeket leányok nem szoktak mondani: mutatja, hogy leánykérőbe mégy. Igen fiatal lányka útonjárónak nagy bajt jegyez. (*R. M.*)

A különös álmokból: leány, aki volna fiú: megcsalódást is mutat. Fiú, aki volna leány: öröm. Szent leánnyal lenni semmire sem jó. Cigányleány: utazás. Német leány: változás. Szatmári leány: fáradságos munka. Nyíregyházi leány: engedelmesség. Víg leány: bánat.

Leány a hold első negyedében: hideg időjárást jelez. Andráskor: hosszú telet. Nagyböjtben: tavaszi hó. Kántorböjtben: paráznaság. (*Régi magyar naptár*.)

Léc. Hosszú léc: ismeretség, amely házassággal végződik. Egyébként veszedelem.

Lecke. Levél.

Ledobni valamit: szerencsétlenség.

Lefátyolozott nő. Hamisság.

Lefogyni. Közeli betegség.

Leforrázni valakit: nagy kellemetlenség.

Legény. Jó vásár.

Légsúlymérő. Csalás.

Léggömb. Válás.

Légy. Gyulladásos betegség.

Kerner szerint: sok légy ha szállna rád: sok civakodásban lesz részed. Téli légy: öregség. Legyet fogni: tilos úton járni. Legyet lenyelni: titkot elárulni. Legyet csapni: ellenségeskedés és valami nagy kellemetlenség. Légy a levegőben: kelepce. Légyraj, amely elől idegen házba menekülnénk: közeli ismeretség egy idegen nővel.

R. M. szerint: légy, amely fülünkbe mászna, jegyez egy hírt, amely miatt sok nyugtalanságunk lesz. Légycsapó: öregasszony.

A különös álmokban: légyraj, amely belepné arcunkat, hogy tőle nem szabadulhatnánk, mutat egy régi szégyent, amely még mindig fáj. Légy, amely dögről szállna ránk: mutat veszedelmet megtartott ígéret miatt.

Istállólégy: kár a gazdaságban. András napja után sok légy a szobában: mutat rövid, vizes telet. Légypiszok: pletyka.

Lehunyt szem. A magunké: igen nagy szerencse. 1833-as könyv szerint: ternó. Ha másé: elfelejtenek legjobb híveink.

Lék. A jégen: adósság. Hordón: rossz szüret.

Lekvár. Minden könyv szerint gazdagság. Lekvárba lépni: jó házasságot kötni.

Lelkész. Különös élmény.

Len. Lenvirág: szerelem. Lening: házasság. Lent szőni: jegyez hosszú telet, csendes öregséget.

Szepességi lenben járni, amely lenből a hagyomány szerint Krisztus urunk ruhácskáit szőtték és a ruhák véle növekedének: nagy szerencse. (1759.) - Kerner szerint lenvirág szőke nőt is jegyez.

Lencse. Közönségesen harag.

Kerner szerint: lencsét enni: nem nagy szerencse. Lencsét szájunkon kiadni magunkból: jegyez megszabadulást egy betegségtől, amely erőnket lekötötte. Lencsés hulladékba lépni, és abban kézzel dolgozni: asszonynak biztos megszerelmesedést mutat. Lencse, amely fülünkből nőne: leánynak hazug szerelmi vallomás, legénynek: elárultatás. Lencse, amely testünk egyéb részein nőne: betegséget mutat.

Lencse (aki eszi): jó szerencse. (*R. M.*)

Lencseföldön járni: mutat időváltozást. (*Régi magyar naptár.*) Lencsét ültetni: elvetni gondját egy szerelemnek. (*S. j.*)

Lengyel nő. Kívánság.

Lenyelni valamit: rendszerint mulatság. Ha torkunkon akadna, amit lenyelünk: rosszul sikerült szórakozás.

Ha leány valami olyant nyelne, amiről szégyellene szólani még anyjának is: jegyez elmaradt szerelmi örömöt. (*Kerner.*) - Csúnyaságot lenyelni férfiaknak: szerencsétlen szerelem. (*R. M.*) - A különös álmokból: kisgyermeket nyelni egy asszonynak: jegyez egy leánykori bűnt.

Lenyakaztatni. Nagy szerencse.

Lépcsőn járni: némi szerencse a vásáron. Lépcsőről leesni: jegyez megcsalódást egy meg nem hallgatott jó tanács elmulasztása miatt.

Lépcsőn kandikálni, vagy lajtorja alatt kukucskálni leányok után: erőveszteség. (*Kerner.*) - Lépcsőn ülni: jelenti egy üzleti ügy elmaradását. (*Lipcsei.*) - Hóhér lépcsőjén felmenni, és onnan körülnézni: nagy megtiszteltetés jegye. (*R.* M.) - Lépcsősen nyírott haj: jelent megcsúfoltatást nők részéről. (*S. j.*)

Lepedő. Rajta hálni: kellemetlenség egy asszony miatt; benne járni: hideg időjárás.

Lepény. Általában öröm.

Lépesméz. Hasznos foglalkozásba kezdesz.

Kerner szerint lépesmézet: enni férfiaknak: jegyzi felesége hóváltozását, asszonynak: férje szerelmét.

Lepke. Szép idő.

Lepkeháton utazni: leánynak elcsábítást ígér. (*R. M.*)

Levágni csontot: elmúló szerelem.

Leülni olyan helyen, ahova a király is gyalog jár: minél kényelmesebben, annál nagyobb szégyen. (1833.)

Levél. Általában tolvajt jegyez.

Kerner szerint: levelet írni: jegyez egy híradást, amelyet várunk. Levelet pecsételni: titok nyomára jövünk. Levelet postára adni: elhatározás. Eltépett levél: nagy szégyen. Levelet ellopni: leánynak jegyez titkos megszerelmesedést, férfinak: kiábrándulást. Levelet felolvasni: uralom valaki felett. Idegen levél, amelyet nem értünk: csalódás. Régi levél: öreg szülők gondolata.

Levél, mentül cifrább, annál rosszabb. (*R. M.*)

Levél attól, akit nagyon szeretünk: csalás, elárulás, hitegetés. (*S. j.*)

Levélhordó: mindig jó hír.

Levél (fa) hullása: betegség. Sárga levél: szomorúság. Zöld levél: öröm.

Levendulaillat: kedves élmény.

Levente. Csak a kártyában jó.

Levest enni: gyarapodás.

Forró leves: elhamarkodott házasság. Hideg leves: öregség. Kutyaleves: beköszöntő gond. Lebbencsleves: mezei munka. (*Kerner.*) - Levest főzni annak, akit szeretünk: titkon másra áhítozunk. Betegnek levest főzni: a beteg halála. Levest hányni: gonosz. (*R. M.*) - Leveshús: csendes élet, öregasszony. (*S. j.*)

Levetkőzni: jegyez új ismeretséget. Nőnek új szerelmet.

Liba. Általában szószátyárság.

Gúnár, amely megtámadna: jegyez csábítást. (*R. M.*)

Lúdhúst enni: jó. (1833.)

Kernerben: repülő liba: messzi utazás jelképe. Libát ölni: örökség. Libavásár: nevetségesség. Libatoll: gúny. Liba lába: hideg idő. - A jegyzeteimben: sok liba, sok hiábavalóság.

Lidérc. Megcsalnak.

Kernerben: kék színű lidérc: kincset mutat. Jól jegyezd meg a helyet, ahol láttad.

Lidércnaptárt olvasni: jegyez hideg időjárást. (1833.)

Lidércekkel viaskodni, amelyek mellünkre, szájunkra ülnének: férfinak jegyez erőveszteséget egy nő csalfa szerelme által, nőnek elgyengülést egy idegen által. (*Régi magyar naptár.*)

Útonjárónak lidérccel találkozni: ha jobbról látja, asszonyi csalfaságot, ha balról, asszonyi hűséget mutat. - Lidérccel szeretkezni jegyez csalódást egy régi vágy elérése után. Lidérc, aki asszonyunkat gyötörné, s mi rajta nem segíthetünk, férfinak jegyez egy jó barátot, aki a házibékét helyreállítja. Lidércfejű gyermeket szülni: kikapósság. Lidérc után menni, s őt elérni, s tőle megutálkozni: szerelmi vágy teljesülése és betegség. Lidércekkel András napja után táncolni: gazdának igen rossz telet mutat. Lidérccel kocsin utazni esős éjszakán: hiábavaló gondolat. (*R. M.*)

A különös álmokból: lidérc, amely bennünk lakna, és mindenfelé hajszolna: jegyez egy régi szerelmet, amely bánatunkkal végződött. Lidérc, akinek volna gyermekteste, de egyébként felnőtt férfi volna: leánynak sóvárgás, asszonynak vétek.

*

Ismerkedés a lidérccel

Már megemlítettük magyarázkodásainkban itt-ott a lidércnyomásos embert, aki úgy szeretne kiszaladni az álmából, mint valami égő házból, de nem lehet, mert az ajtó be van csukva. Ez a lidércnyomásos ember a legszánandóbb minden álmodó között. Ő álmodja azt, hogy engedélyt kap a fejedelemasszonytól, hogy elébe járulhasson, amikor is hiába keresné díszmagyar ruháját, kénytelen az ágyterítőt magára borítani, hogy ne álljon tiszta fehérben a kegyes királyné előtt. És ugyancsak ő az, aki egyetlen szónak sem ura a legnagyobb kihallgatáson, pedig álma elkövetkezése előtt számtalanszor elgondolta, hogy mennyi mindent fog a fejedelemnétől kérni sorsa megkönnyebbítésére. Kérni fog italmérési engedélyt, mert erre mégsem lehet ráfizetni, akármilyen vörös bajuszuk van a fináncoknak. Kérni fogja a fejedelemasszonytól, hogy a szomszédasszonyt, aki mindig az ő udvarába szórja a szemetet; megintse, mert a szomszédasszony a fejedelemasszonnyal nem merészel nyelvelni. - És végül egy szónak sem ura a lidércnyomásos ember.

A lidércnyomásos álom zárja be az embert olyan régi ruhásszekrényekbe, hogy ott a különböző útibundák és lábzsákok között megérzi az ember a debreceni nagyvásár szagát, amely nagyvásáron a nagyapja fordult meg. És semmiképpen nem tud kiszabadulni a ruhásszekrényből. A lába beleragad mindenféle botosokba, szőrcsizmákba, belegabalyodik köpenyekbe, pedig az asszony már javában kiabálja, hogy az asztalon van a leves.

Lidércnyomásos álomban nem találja meg az ember a slafrokján az ujjak bejárását, vagy pedig kétszer egymás után is fordítva húzza fel harisnyáját. Ugyancsak ebben az álomban vesznek el különböző gombok, amelyeknek megkeresése végett az ember egész hosszú éjszakán át az ágy alatt vagy a szekrény alatt hasal, anélkül hogy az elgurult gombot megtalálná.

Ez az álom arról nevezetes, hogy hagymaszaggal kínozza azt az embert, aki egyébként a hagymát nem szereti. Olyan nagy fokhagymákat hoznak elébe (amelyeket meg kell ennie), mint egy gyermekfej. De az álombeli vöröshagyma sem sokkal kisebb a zsidótemplom toronygombjánál. Nincs hova futamodnia az embernek, mert lépten-nyomon elébe állnak azok a nagy szakajtók, amelyekben a kamrákban a hagymát tartogatják. Ezenkívül a boltok kirakataiból kirepülnek a fokhagymakoszorúk, és az ember nyakába akaszkodnak. De álomban üldözik az embert a színészek is, akik valaha azt tartották a legnagyobb becsületsértésnek, hogyha hagyma koszorút dobtak feléjük a színpadra, mostanában pedig ők a leglelkesebb hivői annak az új divatnak, amely szerint mindenféle betegséget hagymával kell kikúrálni. Ez a hagymaszag, amelyet az ember álmában érezne, még kínzóbb a valódi lidércnél is. Megszabadulni csak úgy lehetséges tőle, ha az ember káposztát készít az ágya mellé, amelynek áthatóbb szaga van még a hagymáénál is. Különösen hatásos ez a védekezés, ha az ember álmából felriadva: mindjárt meg is eszi az éjszakára előkészített káposztát.

A régi naptárak és más megállapítások szerint azoknál az öregasszonyoknál, akik mit sem követtek el arra nézve, hogy őket boszorkány módjára megégetni lehetne: a lidércnyomás olyan ártatlan formában jelentkezik, mint egy bolhacsípés. Bolhával álmodni szerencse, sok bolhával álmodni még nagyobb szerencse. Azért a bolhacsípést nem is számíthatjuk ama rossz álmokat okozó lidércek közé. De hát nem lehet mindenki öregasszony a világon, aki nyomban gyertyát gyújt, és megszabadítja magát a két ujja harapófogójával a bolhaalakú lidérctől. A férfiak, akik ügyetlenek az ilyen teendők végrehajtásában: kénytelenek reggelig is tűrni a bolhák játékát, különösen olyankor, ha úton vannak, és a Vadkanfőhöz címzett vendégfogadóban kénytelenek aludni.

*

Ligetben járni: szép szerencse.

Liliom. Érzéki szerelem jelvénye.

Liszt. Általában házbéke.

Kerner szerint: égő liszt: elmúlt boldogságot mutat. Liszteszsák: nagy szolgálat. Kiöntött liszt: haláleset.

Lisztet gyúrni jegyez: csendes életet. Lisztből valamit sütni: mutat váratlan vendéget. Lisztes molnár: időváltozás. Lisztesbolt: rövid utazás. Lisztes kötény: vőlegény. (*R. M.*)

Lángoló liszt: semmire se jó. (1760.)

Litániára menni: jegyez házi perpatvart.

Litániára hívó harangot hallani: öregembernek nem jó, fiatalnak: kis szeretkezést mutat. (*Kerner.*)

Litánián ülni és mindenki odanézne egy szégyentett miatt: szerencse egy nem remélt szerelemben. (*Lipcsei nagy könyv.*) - Litániát énekelni: betegnek megkönnyebbülés. (*R. M.*)

Ló. Lótartónak jelenti saját magát.

A lipcsei nagy könyvben: ugró ló: szerencsétlenség. Ágaskodó ló: nem várt megtiszteltetés. Lovon járni: közeledés a kitűzött célunkhoz. Saját lovunkat látni: jegyez sok örömet és szép szerencsét. Elbukott ló: biztos kellemetlenség.

Kerner szerint: barna ló: jegyez állandó örömet.

A régi magyar naptárban fehér ló: a megelégedett, boldog házaséletet jelenti. Piros ló: utazás szerelmesünkkel. Fekete ló: nyomott, szomorú idő. Döglött ló mutatja, hogy életünk végéig verejtékkel kell megszerezni kenyerünket: Lószerszám: vidám élet. Lóistálló: dolog, amelyet szívesen végzünk. Ló, amely mély sárból ugorva vonja ki a szekeret: biztos megszabadulás kínzó gondoktól. Sárba vagy vízbe fúló ló: nagy szükség, rossz esztendő.

Asszonynak lóval hálni: nagy szerencse. Lóban lenni: kivételes látogató. Lóval versenyt futni és azt megelőzni: tűzveszedelem. (*R. M.*)

Lóbőrt nyekeregni hallani a padláson: hideg időjárás. Ló után járni: szép idő. Ló, amely állna templom belsejében: mutat háborút. Felhők között járó ló: uralkodóváltozást. Lónyerítés András napján: hosszú, hideg tél. (*D. G. Gy. gyűjtése.*)

Lovat eladni és szép nyereségre szert tenni: asszonynak mutat bánatot, férfinak örömet. (*V. Gy.-né.*)

Gvadányi szerint: lovat látni legjobb: csikó korában. Cigányló: rossz esztendő. Pejló: kísértet.

Locsolni: jó mulatság.

Ablakból locsolni asszonynak: egy férfi megszerelmesedését jegyzi. Kulcslyukon kilocsolni: kacérság. Öregember fejére fiatalasszonynak locsolni: paráznaság. (*Kerner.*)

Lomb. Utazás.

Lőcs. Gazdagság. Mennél nagyobb, annál jobb.

Lucfenyő. Alföldi embernek utazás.

Lutri (-n nyerni): öregség.

Lyuk. Csak ha kicsi, akkor jó.

Ürgelyuk: bujdosás. Rókalyuk: rossz vásár. Egérlyuk: kis jövedelem. (*R. M.*)

*

Az alább következő álomfejtések a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Lábat mosni: nagy nyavalya. Mezítláb járni: szerencsétlenség. Ha sok lábad vagyon: gonosz az uratlan szolgának, az utazónak: jó. Ha négy lábad van: csalódsz.

Lajtorját látni: járás.

Lámpás, szép és égő gyertya benne: öröm.

Láncot látni: fogságba esni.

Lantot, kobzot verni: tested őrizd a gonosztól.

Legyet látni: gyulladás. Legyet sokat látni: versengés.

Len: asszonyi állatnak hű szerelme. Lent látni: rövid nap idegent várj.

Levelet olvasni: jó vagy gonosz hír, aszerint, ami a levélben áll. Levelet látni: lopótól őrizkedj. Levél, elszakadozott: kisebbség. Levelet mástól elvenni és magyarázni: neked igazat jelent.

Liliom: tartóztatás, bántás.

Liszttel bánni: szaporodás.

Ló, amely sárban megakadt, de kiugrik: amely embernek gondja van, idővel elveti magától. Lovat látni elsüllyedni vagy vízbe fúlni: nyomorúságba esni. Lovat látni: sok jót nyersz. Lovat, szürkét, látni: gond. Lovat, feketét, elhagyni: gondtól menekedni. Lovat eladni: semmire sem jó. Lovat megvenni, vereset, fehéret és szürkét: jó szerencsét várj. Lovat téli időben patkolni látni: nemsokára valami jó ér, ha el nem mulasztod. Lovat, heréltet, látni: titkon esett kár. Lovat, vadat, tartani: ellenséged legyőzöd. Lovat, szederjest, látni: átkozódás. Lovat, gyorsat, látni: dolgozás. Lovat, feketét, látni: kegyetlenség. Lovat, fehéret, látni: öröm. Lovat, halottat, látni: nyereség és igen jó esztendő. Ló hátán nyargalni széjjel a városban: kihirdettetni. Lovon, feketén, járni: harag. Lovon, fehéren, járni: jó szerencse. Lovat, vereset, látni: nagy vígság. Lovat, megnyúzottat, látni: ellensége neki örül. Lovat, haragost, mely hámban áll, kötőféknél, megfogni: tisztbeli embert, ki neked rosszat kíván, megbékéltetni. Lóra, magasra, hágni: örvendezés.

Lopni: azoknak hitetlenségét jelenti, akikkel lakol, és veszélyt.

Ha magad lősz: szerencse, dolgaidban sok nyereség. Lövést hallani: családi bánat, többnyire fiú miatt.

Lövészt látni: semmire sem jó.

Ludat látni: tisztesség. Ludat enni: nagy haszon.

*

M

Macska. Féltékenység és lángoló szerelem. (A többit lásd Cicánál.)

Madár. Fogni: nagy szerencse, idegen vendég. Repülni látni: nem rossz. Fészkén ülve látni: házasság.

A lipcsei könyvben: éjjel repülő madarak: mutatnak gondokat, melyek nappal meggondolatlanságunk miatt gyötörnek. Láb nélküli madár: jegyez keserűséget, amelytől nem menekülünk. Páva módjára repülő madár: nagy kár. Madár a fejed felett jegyzi, hogy ellenségeid résen vannak. Nyíllal átlőtt madár: boldogtalansággá változott szerelem; de férfinak jegyez diadalt is. Madarak, amelyek körülvennének, mielőtt egy idegen város kapuján belépnénk: igen jó vásárt mutatnak. A torony tetején ülő madarak: szerencsétlen utazást jelentenek. Vállainkra repülő madár figyelmeztet egy kelepcére, amelyet ellenségeink állítottak. Madár a kalapunkon: nagy tisztesség, meghívás lakomára. Madár az ingünk alatt: titkos szerelem. Kezünkből elszabadult madár: szerelmi csalódás. Visszatérő madár: perpatvar.

Kerner szerint: madarat tartani: nyereséges vállalat. Égbe repülő madár jegyzi, hogy csúnya gyanúba keveredet. Tollatlan madár: hideg időjárás, szenvedés, betegség. Éji madár, amely feletted repülne: jegyzi, hogy figyelő szemekkel vagy körülvéve. Madáréneket hallani: tömlöcbe jutsz. Madárral beszélni: jegyez árulást. Magányos madár magányos fán: elhagyatottság. Tört szárnyú madár: kedvetlenség. Sok madarat fogni: nagy szerencse. Madarakat látni, amelyek egymást követik: nagy veszedelem. Egyetlen madarat üldözni: jegyzi, hogy gondjaiddal magadra vagy hagyatva. Madárház: mindig gyászeset.

Fészekrakó madár: jó esztendő jele. Tüzet hordó madár: rossz aratás. Ércmadár, amely a toronyról megszólítana: törvényszéki eljárás: Zöld madár: utazás. (*R. M.*)

A különös álmokból: madár, amely testünkből nőne, hogy madárfejünk és nyakunk lenne, valamint madárkarmok ujjaink helyén: mutatója egy régi megcsúfoltatásnak, amelyben részünk volt elhibázott szerelem miatt. Asszonynak madarakkal együtt lenni: jegyez felejtkezést egy régi szerelemből. Fülünkben lakó madár: hírt hoz.

András napján megszólaló madár: jó esztendő. Halak havában éneklő madár: tavaszi fagyot jegyez. (*R. M.*)

Madártoll, ha viselnénk kalapunk mellett: jegyez megtiszteltetést. (*Gvadányi.*)

Madzag. Levél.

Mag. Gazdagság.

Máglya. Ha magasan lobogna: jelent korai nyarat. Ha füstöl, rossz esztendőt.

Máj. Betegség.

Ha a saját májadat ennéd, és véle úgy meglaknál, hogy többé semmi nem ízlene: mutatja életed végét. (1759.) Csirkemáj: hiábavaló futkározás egy leány után. Vadkan mája: visszatérő erő. Tehén mája: kövér asszony. (*Kerner.*) Májas hurka: nagy változás, hideg időjárás. Nagy máj, amely fájna: teli pincét jegyez. (*Régi magyar naptár.*)

Májleves: hosszú tél. (*Gvadányi.*)

Majom. Táncoló majom: közeli szórakozás. Fára mászó majom jegyzi ellenségeidet, akik megrontásodra törekednek. Kiáltozó majom, leánynak jegyez balgatag fiatalembereket. Majommal ingerkedni: mutatja öntudatlan megsértését jó barátunknak. Majom általában hízelgőt és hízelkedést mutat.

A különös álmokban: majommal lenni: leánynak, asszonynak egy megbánt ifjúkori szerelmet. Majomtestű férfi: közeli betegség. Majmot agyonverni: jegyez kemény nyakú ellenséget. Nagy majmot látni: asszonynak: kis öröm.

Mák. Csalódás. Mákvirág: múló öröm.

Makk. Sertéskereskedőnek: igen jó, másnak nehéz munka.

Kernerben: fejünkre hulló makk: mutat meggondolatlanságot. Makkfejű ember: idegen ember szerelme. Makkfejű gyermek: szülő nőnek jegyez fiút.

Makkdisznó: öregasszony. (1853.)

Makkoló disznókat őrizni: jegyez jó esztendőt. (*R. M.*)

Makrapipa. Egészség.

Malac. Minden könyvben szerencse.

Malac farka vagy füle: mutat hideg időjárást. (*R. M.*)

Málná (-t enni): vidámság, betegnek: egészség; leánynak: új szórakozás.

Málna, amely testünkből nőne ki: mutat új szerelmet egy fiatalasszonnyal. Málnabokor, amelyben elrejtőznénk: jegyez vidám házat, hová meghívást kapunk. Málnás étel: némi szerencse. Málnát szedni: mutat szép időjárást. (*R. M.*)

Különös álmokban. Málnaízű csókot kapni és ízével felébredni: öregembernek fiatal szeretőt jegyez.

Malom. Malmot látni: szerelmeseknek boldog szerelem, másoknak: biztos betegség időváltozás miatt.

Kerner szerint: malomban őrölni: jegyez nehéz gondokat, amelyek az évszak fordulásával beköszöntenek. Malomkő: szenvedés, hosszú tél. Malomba menni: váratlan utazás. A lipcsei könyvben: messzi látszó malom: szerencse, gazdagság. R. M. szerint: malomban lenni és lisztes ruhában járni: hideg éjszakán hosszú, hideg időjárást, nyárban hosszú nyarat jegyez. Sok malom: sok gond. Szárazmalom: tüzet mutat. Szélmalom: látogató, aki hazugságot hoz. Égő malom: jegyzi terveink megsemmisülését. Vízimalom molnárokkal: asszonynak komaságot mutat. Fűrészmalom: tél.

Mályva: a boldogság virága.

Mámor. Jó egészség. Mámoros nő: vigyázz testi épségedre.

Mandula. Kerner szerint: háború. Édes mandula jegyzi: valahol dicsérnek; keserű mandula: betegség.

Mángorló: hideg időjárás. De jegyez valamit, amit megkívántunk. Mángorolni gyermeket vagy elevent: betegséget mutat.

Mankó. Jó barát.

Mankón járni annak, akinek arra nincs szüksége: jegyez kárt a gazdaságban, üzletben. Kereskedőnek: veszedelem. Mankós emberrel találkozni: mutat gonosz időjárást, mankós asszony: mindig háborút. Mankós állat: járványos betegség. Mankós katona: veszedelem. Rendszerint tűz által. Táncoló mankós emberek: gonosz. (1853.) Mankót elhajítani: ambó. (1833.)

Manó. Kis szerencse.

Marás (kutyától): elveszített szerencse. Marás (embertől): szerencsés véletlen. Légymarás: titkos irigység.

Marha. Jövendő szerencse. Marhahúst enni: közeli szerencse. Márványos marhahús: szerencse, amely ébredés után ér. Állott marhahús: kiadós, de messzi szerencse.

Mártás (-t enni): árulás.

Márvány. Keményszívűség. Hegyek között sok márványt látni: mutat temetést is.

Mátyásmadár (-t hallani): veszekedésbe keveredni.

Mázsa. Jókedv. Jó idő.

Mazsolát enni: szomorúság. (1853.)

Mécs. Mindig öröm.

Kernerben: mécsvilágot látni idegen házban: jegyzi elmúlt örömünket; a magunk házában: közelgő örömünket. Az udvaron járó mécsvilág: mutat tolvajt, aki meglopná örömünket. Országúton járó mécsvilág: idegen embert mutat, aki némi szerencsét hoz. Mécsvirág: tavaszodó kedvünk. Mécs téli éjszaka: disznóölést is mutat. Mécset tölteni: mutat óvatosságot. Mécset eloltani: jegyez félelmet. A padláson járó mécsvilág: igen hosszú telet mutat.

Medve. Nyereség a játékban.

R. M. szerint: táncoló medve jegyzi, hogy ostoba emberek bajt okoznak. Medvével birkózni: bátor cselekedet.

Medvefejű ember: jegyez telet, havat, hívatlan vendéget. Medvesonkát enni: reménység. Medvebőr: megtiszteltetés. Medveketrec: öröm. (1833.)

Medvékkel utazni az országúton: jegyez utazást, melyhez nem sok kedvünk lesz. (*Gvadányi*.) Medvetáncoltató: mutat fiatal nőt. (*S. j*.)

Medveketrecbe záratni: mutat nagy változást, amely egy idegen városban vár reánk. Útonjárónak medvével járni: mindig kétséges utazás. (*Lipcsei*.)

Megcsalni férjet: betegség, mást: szerencse.

Megcsókolni idegen embert: megszabadulás kínzó gondoktól, ellenségektől.

Megcsókolni leánynak házasembert: nem nagy szerencse. Megcsókolni egy állatot: betegség. Megcsókolni öregembert: igen nagy szerencse. (*Kerner*.)

Férfinak idegen lányt megcsókolni: a hét főbűnök egyike; saját szolgálóját: üdvösséges cselekedet. Anyát megcsókolni: bátorság. (*R. M*.)

Vándorlegénnyel csókolózni: betegség, halál. (*G*.)

Méh. Látni: jó jel valamely üzleti tervünkben.

Méhszúrás: mutat közeli szerencsétlenséget, valamint haragot jó barátok között. Méhraj: tűzvész. Méhkas: nagy szolgálat. Repülő méhraj: betegség, gyulladás. Zümmögő méh: híradás elveszített kedvesről. (*Kerner*.)

Méhrajban lenni: leánynak öregember házasságát mutatja. (*R. M*.)

A különös álmokban: méhek, amelyek szájunkon repülnének be, mutatnak ifjúkori emlékeket, amelyek visszatértükkel nagy fájdalmakat okoznak. Méhkirálynő, amely szívünkből táplálkozna: egy másvilágra távozott nő szerelme. Fájó méh asszony testében: szerelmi vágy.

Asszony, ha látná saját méhét: elveszíti egy meg nem született gyermekét. (*Lipcsei nagy könyv*.)

Mell. Jegyzi anyádat.

Kernerben: jegyzi a mell szüleidet vagy rokonaidat. Női mell: egyenetlenség.

Melled, ha tetszene a férfiaknak: mutat nagy szerencsét az asszonynak. Szőrős mell: szerencse a nők körül, gazdagság, áldás. Sebes mell: öregembernek unalom, fiatalnak igen jó. (*R. M*.)

Idegen asszony mellét látni kis szerencse, asszonyunk mellét dédelgetni dicsőség. (*Lipcsei*.) Öreg mell; régi bánat; fiatal lány melle: múló öröm. Mellen feküdni nem nagy szerencse. Mellünkön kiütéseket látni; el nem felejthető bánat jegyei. Behorpadt mell: gyermekünk halála. Mellfájás: nagy gond. Elveszített mell és szív, betegnek igen jó, egészségesnek hosszú betegség. (*S. j*.) - Idegen mell jegyez még idegen akaratot is, amelynek engedelmeskedünk. (*S. j*.)

Mellény. Akármilyen: gond.

Mén (ló). Jegyzi jövendő gazdagságunkat.

A különös álmokban: asszonynak ménló által legyőzetni: jegyez veszedelmet egy olyan ismeretség által, amelyet nem keresett.

Menny. Amely derült és napsütéses, örömünk jelvénye. Felhős mennyboltozat: bizonytalan jövendő. Nagyon kék mennyboltozat: vidám napot mutat. Égő menny: betegnek halál, egészségesnek betegség. Leesett mennyboltozat: a hét főbűnök egyike. Mennybe szállni: jegyzi, hogy eltévedtél, de megtaláltad a helyes utat.

Mennydörgés. Amelyet messziről hallunk, és esőjét látjuk: jegyzi közeli viszontlátását régi barátunknak vagy barátnőnknek. Erős mennydörgés: győzedelem ellenségünkön. Ágy alól hangzó mennydörgés: jegyez kisebb betegséget.

Hang, amelyet mennydörgésen át hallanánk, figyelemre méltó, s jól jegyezzük meg, amit hallottunk. (*R. M*.)

Ismeretlen mennydörgéses tájon eltévedni: útonjárónak jegyez jó vásárt, de rossz lelkiismeretet. (*S. j.*)

Mennykő. Amely beüt: nem teljesült remény.

Mennyország. Benne lenni és Istent látni: szegénynek nagy szerencse, gazdagnak bánat. Mennyországban látni valakit, ki a csillagokat halássza: családi civódás, bánat, irigység. Betegnek mennyországban járni: jegyez közeli gyógyulást.

Menyasszony. Vad és szegény: jó feleséged lesz. Szép és gazdag: szüleid halála.

Menyasszonyruha betegnek igen rossz, míg egészségesnek pletykaságot mutat. - Kernerben: menyasszonyt az öregek házához vezetni: jegyez nagy lelki nyugodalmat.

Menyasszonytáncot járni: mutat szomorúságot egy váratlan látogatás révén. Menyasszonyfátyol: betegnek szemfedő. Menyasszonycipő: jegyez eltévesztett lépést. (*R. M.*) A különös álmokban: menyasszonyruhában szeretkezni: jegyez elhibázott életet is.

Menyegzőn lenni, anélkül hogy vőlegény (vagy menyasszony) lennénk: jegyez nagy szégyent. Lánynak pártában maradást.

Menyét: jó egészség. Hideg idő.

Méreg. Hálátlansággal fizetnek jóságunkért. Mérget venni: jegyez betegséget. Mérget hányni: mutat megszabadulást egy nagy veszélyből. - Méregfa: bánat.

Mérni. Gond. Téli idő.

Meszet lopni: vándorlás; meszet égetni látni: kár; jegyez még hirtelen haragot. Meszesgödörbe esni: kőmívesnek nagy szerencse, másnak vétek.

Meszet enni asszonynak: gyermektelenség. (1759.)

Mészáros. Sanda gyanúba kever.

Messzilátón nézni: csalódás.

Mézet enni: szomorúság. (Lásd Lépesméznél.)

Mezítláb lenni: jegyez kényes ügyet, amelybe akaratunkon kívül keveredünk. Éjjel mezítláb kertekben barangolni: mutat hideg időjárást is. Mezítláb vándorolni: változás egy vándorló révén. Mezítlábas asszony: betegség. Vízben, esőben mezítláb járni: betegnek gonoszt mutat.

Mezítelenül látni magunkat: nagyon jó.

Mezítelen férfival találkozni az országúton: félelmetes; a házban kacérság. Mezítelen asszony, aki volna idegen: búbánat, ha ismerősünk: némi szerencse. (*Kerner.*)

Valakit mezítelenül látni: nekünk nagy gond, az illetőnek szerencse. (*R. M.*)

A különös álmokban: idegen városban tartózkodni, ahol mezítelen emberek járnának az utcákon és a város kapui körül: jegyzi egy eltévelyedésünket, amelynek megadjuk az árát. Mezítelen leány: szép idő. Mezítelen gyermek: kis betegség. Mezítelenek bálján táncolni: mutat kiábrándulást egy szerelmünkből. Mezítelen öregember, aki belénk kapaszkodna: jegyzi betegségünket, amelyet legyőzünk. Mezítelen kép, amely fejünkre zuhanna: óvatosságra int egy asszonyi kelepcétől. (*D. G. Gy.*)

Mezítelen menyasszony: hamisság. (*S. j.*)

Miatyánkot mondani: közeli öröm.

Mirtusz. Amely volna aranyozva: nagy megbecsülés egy bánat után. Ezüstözött mirtusz: jól megválasztott életcél. Zöld mirtusz: leánynak közeli házasságot is ígér. (1833.)

Misét hallgatni: jó vállalkozás.

Halotti misén részt venni és az özvegyet kísérni: jegyzi, hogy rövidesen olyan asszony ismeretségét leljük, aki bánatunkra lesz. Húsvéti mise: mindig gyógyulást jelent betegnek és szerelmesnek. Karácsonyi misén Lucaszéken ülni: ha látunk valakit, jól jegyezzük meg, mert ártalmunkra lesz. Koronázási misén részt venni: mutat nagy változást házaséletünkben. (1833.)

Nagymise vasárnap: üdvös kívánság. (*R. M.*) Hajnali misére menni: asszonynak lustaságot jegyez, férfinak gondot. (*R. M.*)

A különös álmokból: ördögök miséjén részt venni és velük együtt visszafelé mondani az imádságot: jegyez igen rövid ideig érő szerelmet, amely nyomot hagy életünkben.

Mocsár. Veszély.

Mogyorót szedni: őrizkedj házibarátodtól. Mogyorót enni: hideg időjárás. Országúton mogyorót találni: jegyzi, hogy apró hízelgésekkel nagy dolgot akarnak nálad elérni. Lyukas mogyoró: aranyfüst, álom, csalódás. (1833.)

Mohán álmodni pénzről: jegyez sok pénzt.

Mókus. Váratlan öröm. Minél hosszabb a mókus farka, annál tartósabb örömünk.

Kernerben: nőtlen embernek eszegető mókus: házasságot; nősnek: gyermeket mutat.

Molnár. Szeles idő. Öreg molnár: jegyzi, hogy életünk szép napjai leperegtek.

Morzsa, amely lehullana egy gazdag asztaláról: jegyez ellenséget; szegény asztaláról: barátságot.

Mosni (patakban): megszabadulás gondtól és betegségtől. Mosónő: asszonynak jegyez hideg időt, férfinak szórakozást.

Szennyes vízben mosni: mutat további fájdalmat egy szerencsétlen szerelem miatt. (*Kerner.*) Vérben mosni: hentesnek vagy feleségének egészséges, másnak betegség. Holt embert mosni: vígság hosszú bánat után.

Férfiruhát mosni: asszonynak vidámság. (*R. M.*)

Mostoha. Váratlan segítség.

Mozsár. Gond.

Must. Szenvedélyes kívánság, amely rövidebb időn át teljesül, mint azt hinnénk.

Mustár. Útonjárónak: igen rossz előjel, másnak: kis betegség.

Muzsika vagy énekszó, amely távolról hatna a fülünkbe: betegnek gyógyulást mutat, egészségesnek némi bánatot.

*

Az alább következő álomfejtések a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Macska; paráznaság.

Madár: mely éjjel jár: azt jegyzi, hogy aki mit akar kezdeni, az a végét jól meggondolja. Madár, mely mezítelen: bánat. Madárszót hallani: bú és bánat. Madárfészket lelni; nagy öröm. Madár, ha ellened támad: nagy szégyen. Madár, lábatlan: nagy keserűség. Madarat repülni látni: jót jelez. Madarat fogni: levél. Madarat látni fejed felett repülni: gyűlöltség. Madarat visszajönni látni: hadakozás. Madarat tartani: nyereség a vásárban. Madarat elveszteni: háborúság. Madarat égben látni: tévelygésbe esni.

Madarat látni egyedül ülni: bánat. Madarat, csonka szárnyút látni: nyavalya. Madarat kergetni: gond. Madarat látni egymást fogni: szomorúság.

Magot elvetni: dolgozás.

Majmot látni: szeretőnek szerelmet, másoknak betegséget jelent.

Makkot szedni: öröm.

Malomba szekéren menni: járást jelez. Malomban őrleni: gond.

Mandulát enni: háborúság.

Mátkát szépet látni: szülőknek halála.

Medvét látni: álnok rágalmazás.

Méhrepülést látni: tűz.

Mell, ki sebes: vénembernek gonosz, ifjúnak jó. Mell, ki szőrös: férfinak hasznos, asszonynak káros.

Mennydörgést hallani: ellenséged legyőzöd. Mennydörgés és villámlás, de nem üt: ellenségeiddel megbékülsz. Mennyütöttet látni: rossz asszonyt jelez.

Menyegzőben lakozni és táncot látni: keserves bánatod lesz, ha elejét nem veszik.

Menyecskét meztelent látni, csak konty van a fején: hiábavaló kívánság.

Mérget enni és meghalni: szerencsétlenség.

Mészárszéket látni: lakodalom.

Mezítelenül látni magát: jó. Mezítelent látni küzdeni más mezítelennel: szorgalmatosság.

Mézet enni: jövendőbeli szomorúság.

Mosdani kútból: megszabadulás.

*

N

Nád. Nádba fújni szép szerencse, jó kilátás.

Kernerben: úszó nád a vízen: mutatja elmúló ifjúságunkat. Szélben ingadozó nádas: jegyez kis változatosságot, de nem sok örömet az asszonyban. Nádasban ülni: jegyzi, hogy a fájdalmak feltalálnak, bárhova rejtőzzünk. Ám szerencsét is ígér. Nádas ház: szegény asszony szerelme.

Ingó nádszál: ingadozó szerelem. Téli nádas: mutat hosszú telet. Nádkerítés: békétlenség a szomszédasszony miatt. Nádiveréb: öregasszony. (*R*. M.)

Nádasban lakni: mutat háborút. (1759.)

Nadrág. Férfinak: uraság; asszonynak: szégyen. Nadrágtartó: keresztcsontban fájdalom.

A lipcsei nagykönyvben: bőrözött nadrág: mutat kvártélyos katonát. Szarvasbőr nadrág asszonyon: hiábavalóság. Szélben száradó női nadrág: mutat öregasszonyt. Elveszített nadrág: jegyez meghívást egy lakodalomba.

A különös álmokból: nagymama vagy anya nadrágjában járni: leánynak jegyez gyermeket. (*R*. *M*.)

Nadrággomb: árulás. (*Egy olasz könyvből*.)

Nap. Napsütés általában: hű szívet jelent.

Az alábbi magyarázatok valók a lipcsei álmoskönyvből, amelyet 1602-ben adtak ki. Piros nap: jegyez királyságot; elfátyolozott nap: a kormányzó halálát mutatja. Égről leeső nap: veszedelem a kormányzóra. Nap és hold együtt; háborús hír.

R. M. szerint: sok napot látni az égen: mutat ugyanannyi örömteljes napot. Nap, ha házadba süt: szerencse jön bele. A hátadra sütő nap: jegyzi, hogy valahol elfelejtenek. A hasadra sütő nap: igen jó egészség. Napon heverni: jegyez kis bánatot.

Napba lépni: betegnek gyógyulás. (*Gvadányi*.)

Napóra. Ha pontosan látnád rajta az időt: megpróbáltatásod lesz ugyanakkor.

Napraforgó. Becsület. Tisztesség. Munka.

Napszállat, ha enyhe: bizalmat adhat későbbi évekre, ha viharos: óvakodj egy kései házasságtól. Víz felett: zsongó emlékezet, amely véletlen folytán jelentkezik.

Idegen városban napszállatot látni: jegyez megszokott lakóhelyedről való elköltözködést. Leszálló nap után menni országutakon és mezőkön: hiábavalóságok mulattatnak. Napszállatban árnyékokat látni, amelyek volnának ijesztőek: jegyzik, hogy ellenségeink nem felejtenek. (*S. j*.)

Narancs. Keserűség egy asszony miatt.

Náthás ha volnál: jó egészség. (1759.)

Nedv, amely testünkből folyna: mutat betegséget, amelyet nem kerülhetünk el.

Nedves arc (másé): káröröm; (magunké): elhatározás; asszony meddő marad. Nedves kéz: irigység. Nedves szemek: jegyzik, hogy másoknak okozunk örömet. Nedves ágy: szemérem, titkolt vágy. Nedves ing: hideglelés. (*Kerner*.)

Nedvet inni, amelyet adna egy asszony, s ez élvezetes volna: jegyez megszerelmesedést, amiért még sok szenvedésünk lesz. Betegnek adott nedv: jegyzi egészségünk romlását. (*R. M*.) Nedves haj: nagy gondok jegye. (*Lipcsei*.) Nedvet, amely volna emberé, forralni és abból vendégeskedést csapni: jelez örvendetes változást ellenségeink érzelmeiben. (*D. G. Gy*.) Nedves láb: mutat kénytelen utazást. (*Gvadányi*.)

Nedves csók: nagy féltékenység. (*S. j*.) A többi megfejtést nézd Lénél.

Nefelejts. Általában némi öröm. Imakönyvben: elrepülő élet.

Négy (számjegy) az ajándékozás száma.

Néma ember: jegyzi, hogy bizalmas vagy olyan emberekhez, akik azt nem érdemlik.

Nép (-et sokat) látni: aggodalmas. (1759.)

Nevedet ha hallanád hangosan emlegetni: jó üzenetet kapsz, amely segítségedre leend. (1833.)

Nevetők. Másoknak: szomorúság; nekünk: öröm.

Nimfa. Tanulónak megpróbáltatás. (1759.)

Nimfát venni: megtévedt öröm. (*Kerner*.)

Nótát énekelni: jegyez utazást.

Nőni látni valamit: mulatság.

Nő. (Lásd Asszonynál.)

Nős férfi. Titkos bűn.

Nőstény. Jó idő.

*

Az alább következő magyarázatok a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Nagy és kövér ha vagy: jó szerencse.

Nap fényét látni: bátor szívet jelent. Nap házadba ha süt: jó. Napot, vereset, látni: pénz. Napot az égből leesni látni: fejedelem halála. Napot homályosan látni: rossz hír. Napot a hold mellett látni: rossz hír. Napot sokat látni: öröm.

Némát látni: becsület.

*

NY

Nyáj. Boldog jövő.

Kernerben: nyájat őrizni: jegyzi, hogy őrizd pénzedet; nyájban lenni: mutat meggondolatlan üzleti vállalkozást. Legelő nyáj: gyermekeink öröme. (*R. M.*) Nyájjal vándorolni egy ismeretlen tartományban: mutat háborút. (*Lipcsei.*) Hazatérő nyáj: hideg időjárás. (*Az orosz Zadeka Mártonból.*)

Nyak. Jegyzi erősséged.

Vastag nyak: minél vastagabb, annál jobb. Nyaklánc asszonyon: ajándék egy ismeretlentől. Nyakdaganat: jegyez nevetséges, megszégyenítő helyzetet. (*Kerner.*)

Nyál. Minden könyvben nagy öröm.

Nyárfa. Gondtalan élet, hosszú öregség.

Nyárs: jegyez jókedvet, amely váratlanul ér.

A különös álmokból: asszonyok, ha nyársra húznának és megcsúfolnának: jegyez bánatosságot. Nyársat nyelni: hiábavalóságok foglalkoztatnak. (*Kerner.*) Nyárs, amely volna idegen emberé, mégis a mi testünkből nőne ki: mutatója egy jó barátnak, aki után házunk vágyakozik. (*F. S.*)

Nyelv. Asszonynyelvet látni férfinak: jó. (1759.)

Az orosz Zadeka Márton (*álmoskönyv*) szerint: ha nyelved volna tompa, becsületed veszíted asszonyod előtt egy rágalom miatt. Kernerben: hegyes nyelv mutatja ellenségeinket, akik nem szűnnek meg rágalmazni. Nehezen mozgó nyelv: betegnek jegyez halált. Nyelvet leharapni vagy megenni: szegénynek szánalom, gazdagnak gond; akinek betege van: a beteg halála. R. M. szerint: állatnyelv, amely piros és hegyes, mint a rókáé: váratlan hazugságot jegyez; széles és reszelős nyelv, mint a tehéné: váratlan hűség; kutyanyelv: sietős út. Nyelv, amelyet leányzó oly mélyen dugna torkunkba, hogy csaknem megfulladnánk: veszedelmes nő ismeretségét jegyzi.

Gvadányi szerint: hosszú nyelv, amely volna egy állaté, asszony szájában: nagy veszedelemre int.

Idegen nyelven szólnak hozzánk, amelyet nem értenénk: mutat csalárdságot. (1833.)

Nyereg. Jó otthon. Nyerges: nyeremény, haszon.

Nyers (hús). Pletyka.

Nyíl. Ellenséged megtalál.

Kernerben: nyíl: jegyez egy kellemetlenséget, amelyet nem kerülhetünk el. Nyilat ruhánk alatt rejtegetni: örökség. Nyíllal meglőnek: szerelmi bánat.

Nyilas-szőlő: szép szerencse. (*R. M.*) Nyilas ember: törvénykezés. Amazon nyilat lő ránk: győzedelem szerelemben. (*S. j.*)

Nyírfa. A szegénység fája.

Nyom, amelyet homokban vagy hóban látunk: titok nyomára vezet.

Nyomtató (ló): jegyzi megkárosodásodat.

Nyoszolya. (Lásd Ágy-nál.)

Nyoszolyólány. Vidámság. Többnyire hideg időt is mutat. (*R. M.*)

Nyoszolyólányt választani és vele jól szórakozni: nem jegyez különösebbet. (*G.*)

Nyúl. Rendszerint félelem.

Kernerben: nyulat enni: jegyez nagy pörpatvart barátainkkal. Nyulat lőni szerencse. Nyúllal versenyt futni: mutat egy nagy megpróbáltatást. Nyúl, amely ülne az országúton: hívogatás egy titkolt cél felé. Keresztben futó nyúl: szerencsétlenség. Előttünk futó nyúl: bánat, amelyet utolérünk. Nyúl a zsákban: szerelmeseknek igen jó, másoknak jelez törvényszéket.

Nyulat látni terhes asszonynak: igen nagy veszedelem. (*Zadeka Márton*.)

Nyúlganéj, minél apróbb, annál kisebb szerencse. Nyúlláb: utazás, meghívás. Nyúlbőr: hideg időjárás. Nyúlszőr: változás. (*R. M.*)

Nyulat lopni: bánat. Nyúlon nyargalni: vőlegénynek haláleset. Nyulat fogni: leányt elveszíteni, asszonyt találni. Öreg nyúl: viszontagság. Nyúlfiók: szaporodás a családban. (*D. G. Gy.*)

Nyulak szigetén járni vagy ott lakni: lemondás és magányos élet. (1833.)

Nyúl, amely útonjárót megtámadna: igen rossz vásárt jegyez. Házinyúl: takarékosság, de lehet tűzvész is. (*G.*)

Nyusztprémes mente jegyez nyugtalan életet.

*

Az alább következő magyarázatok a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Nyest: asszonyt jelez.

Nyelved, ha tompa: kisebbséget vallasz a feleségedtől. Nyelv, ha nehéz; betegnek halála. Nyelvet megharapni vagy megenni: rossz hír.

Nyulat látni: halálos félelem.

*

O, Ó

Obsitos. Hazugság.

Ocsú. Kellemetlenség.

Odú. Titok.

Kernerben: odú, amely lakásunk volna, s belőle kiköltözködnénk: mutat nagy megkönnyebbülést. Odú, amelyben bagoly lakna: virrasztás egy beteg mellett. Odvas fog: gyermekeink betegsége. Odvas pince: hideg időjárás.

Odvas szagot érezni, de nem tudni, merről jön: mutatja valakinek végleges elköltözködését. (*R. M.*) Odvas emberrel találkozni, aki tőlünk az utat tudakolná: jelzi, hogy célunktól visszafordulunk. (*S. j.*) Asszonyunknak odvas lehelete: jegyez közelgő betegséget. (*Zadeka Márton*.)

Olaj. Általában egészség. Olajat inni: betegség. Olajat valakitől elvenni: örömet venni. Olajat adni: egészségünket gyengíteni.

R. M. szerint: olajos hal: mutat utazást.

Olaj: betegnek gyógyulás. (*Z. M.*) Megolajozni egy testrészt: nagy könnyebbség. (*G.*) Olajfa: nagyböjtben áhítatos ünnep. Olajfák hegyén járni: jegyzi szenvedéseinket. Olajbogyó kereskedőnek: szerencse, másnak: fájdalom. (*Lipcsei.*)

Oldalszúrás. Nehéz gond.

Olló. Általában veszekedés, harag.

1759-es könyv szerint: ollót ajándékba kapni: nem nagy szerencse. Kernerben: ollóköszörűs: jegyez mulatságos útitársat. Olló, amely megállna a padlón: mutat hiábavaló várakozást egy kedves vendégre. Olló (nagy): jegyez kövér asszonyt is. Szabóolló: hideg időjárás. Kertészolló: meleg idő.

Rozsdás olló: mutat öregasszonyt is. (*Zadeka Márton.*) Kis olló: leányka. Olló, tű és gyűszű együtt: leánynak jegyez pártát, legénynek: háztűznézőt. (*R. M.*)

Ólom. Gond. Ólomöntés: szerencsés házasság.

Oltani fát: hasznos élet, megszabadulás szomorú napoktól; tüzet oltani: nem nagy szerencse; meszet oltani: elhervadó remények.

Oltár. Előtte térdelni: jegyez titkos reményeket, amelyek teljesülnek. Házasembernek oltár előtt lenni: hét főbűn egyike. Oltár mögött lenni: változás a házasságban.

Olvadás, amely András napja előtt hangzana az udvarról: kemény telet jegyez.

Olvadó vér: beteg szerelem. (*K.*) Olvadó jég és hó, mielőtt ideje elérkezett volna: kiábrándulás egy ismeretségből. Olvadó zsír, amelynek szagát érezzük, de nem látjuk: megfélelmesedés egy gondtól.

Opál. Ha tied: nyereség, ha másé: hamisság, árulás.

Óra. Nyugtalanság.

Ha fehér és fekete színekben látnánk: nehéz betegség. Toronyóra: hosszú utazás. A városon kívül: törvény elé idézés. Harangozó óra: idegen ember (nő) gondolata. Muzsikáló óra: csendes szerelem. Óramutató, amely olyan nagy volna, mint bajusz: nyugtalan idő. Órás: késedelem egy tervünkben. (*Kerner.*) Óraütés, amely több volna tizenkettőnél: jegyzi, hogy fontos dolgot elmulasztottunk. (*R. M.*)

Ordítást hallani, amelynek eredetét nem tudjuk, ha emberi: nagy kellemetlenség, ha állati: nehéz idő. Ha magunk ordítanánk: jegyez megkönnyebbülést.

Ordító országút: akaratlan költözködés. Ordító bástya: tömlöc. (*Lipcsei.*)

Ordító farkas: kár a gazdaságban. Ordítás Gyümölcsoltó Boldogasszony napja után: gonosz tavaszt jegyez. (*R. M.*)

Orgazda. Bizonyos nyereség.

Orgonát hallani: szomorúság zavaros hírek miatt.

Betegnek, orgonazúgás: mutatja állapota rosszabbodását. Orgonázni annak, aki nem tud: betegséget mutat. Orgonát fújtatni egy idegen város idegen templomában, mutat: nehéz szolgálatot egy nagyúr vagy egy asszony miatt. Orgonázó kántor: leánynak titkos szeretőt mutat. (*Kerner.*)

Orgonavirág vigasztalódás virága.

Orgonavirág illatát érezni idő előtt: váratlan szerelem. (*R. M.*) Orgona, amely arcunkból nőne: szomorúság.

Orgyilkos. Gonosz gond, amelytől nem nyughatunk.

Óriás. Ijedtség. Óriáskígyó: kincs. (1833.)

Óriásokat látni, akik házunkhoz közelednének: jegyeznek nagy üzleti szerencsét; kereskedőnek: igen bő esztendőt; gazdának, másnak: meglepetést egy elvesztett ügyben. (*R. M.*)

Óriással vándorúton lenni: múló veszedelem. Óriásokkal birkózni: gyönyör. (*Z. M.*)

Ormány. Minél nagyobb, annál több gazdagság.

Orom. Ajándék.

Oroszlán. A jólét jegye.

Orr. Ha nagy: nagyon jó. Kis orr: kis szerencse.

Orrodat, ha levágnák: elárulnak; betegnek: halál. Orrod, ha volna kettő: veszedelembe kerülsz. (*Kerner.*) Orrod volna egy asszony szolgája, és mindenféle cselekedetekre használná: mutat nagy megszerelmesedést. Orrod volna, amelyet egy nő ujjával befogna: rágalmat hallasz, amelynek nem adsz hitelt. (*R. M.*)

Orrodon növő bibircsók: öröm. (*Gvadányi.*)

Orrodból növő szőr: jegyez pletykaságot szerelmedről. Vérző orr: szerencse egy meggondolatlanság miatt. Fájó orr: rossz szomszédság. Piros orr: gyomorrontás (1759.) Orron járni: elveszített öröm. Orrot fújni: tréfaság. (1833.) Rókaorrod ha volna: rövidesen megcsalnak. (*Z. M.*)

Orsó. Családi ünnepély. Eljegyzés.

Országot messziről látni, amely volna idegen: betegnek igen nem jó.

Országút. Útonjárónak: jegyez kénytelen tétlenséget, másnak: nem várt utazást.

Országúton menni, ahol mindenféle soha nem látott emberekkel találkoznánk: betegnek gonosz, egészségesnek változást jelez. Országút koldusokkal és zarándokokkal: diadalmas háború. Országút mellett menni, de reá nem lépni: csalárdság.(1759.)

Orvvadász. Hideg időjárás.

Orvos. Álmodnál, hogy orvos volnál: jegyez későbbi életedben sok nyugtalanságot, helyváltozást, sőt szomorú vándorlást is. (*Kerner.*)

Orvossal beszélni, ha egészséges volnál: vidám reménység, amely megtölti szíved. (1833.) Orvos, ha barátságosan megszólít: betegség; ha hallgat: gonosz előjel barátodnak. (*Kerner.*)

Orvost kocsin látni: atyádfia halála. (1833.)

Orvosság. Ha keserű: gonosz rokonok ármánya; ha édes: váratlan ismeretség.

Orvosságot másnak adni: jegyez pénzveszteséget, de rövid időn belül örömteljes változást. Kanalas orvosságot nyelni: szegénynek javulás, gazdagnak veszteség. (*Kerner Jusztinusz orvos jegyzete.*)

Orvosság, amelyet betegségünkben soha nem látott öregember tanácsolna: meghallgatásra méltó. Orvosság, amelyet asszony ajánlana: felesleges locsogás. (*Gvadányi.*) Üres orvosságosüveg: méltó élet. Orvosság szép edényben: betegnek halál, egészségesnek csalfaság. Orvosságot lopni: nagy szerencse. (*R. M.*) Orvosságért menni: nagyon hosszú utazás. (*Z. M.*)

Ostort kongatni: gazdag házasság. Örökség.

Ostoros gyerek: szép időjárás. (*Régi naptár.*) Ostorral hajtani ökröket: siettetjük szerencsénket.

Ostya. Bűnbánat, vallomás.

Oszlop. Sok oszlop: sok becsület. Oszlopot elásni látni: nagy szerencsétlenség.

*

Az alább következő álomfejtések a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Okádni azt, amit ettél: gonosz.

Olajat hányni: tisztulás. Olajfát látni: nyereség. Olajat inni: betegség.

Olajat mástól elvenni: jó. Olajat másnak adni: gonosz.

Olasz nyelvet tanulni: más ember baját átvenni.

Órát hallani: öröm.

Orrod, ha nagy: jó. Orrod, ha kettő: visszavonás.

Oroszlánt látni: jó. Oroszlánt kölykezni látni: haszon.

Orcáját befedni: rossz. Orcáját vízben látni: jó. Orcáját tükörben látni: férfinak fiút, asszonynak leányt jelez. Orca, sárga: halál. Orca, szép: jó dolog. Orca, rút, mocskos: gonddal megrakodni.

Orvost látni: rossz hír.

Oskolába menni: szerencse.

*

Ö, Ő

Öblíteni jegyzi gonosz indulatok távolodását, a kívánt segítség megérkezését. (1833.)

Öböl. Remény.

Ököl. Sértés, amelynek megtorlásán soká törjük fejünk.

Ökör. Mindig valamely hírt jegyez. (1833.)

Ölben ülni mutat kellemetlenséget. Ölbeli gyerek a házastársak között pörlekedés, másoknál némi szerencse.

Ölben tartott öregember, ha szólna valamit, jól megjegyezd. (1759.) Ölben szenderegni, idegen asszonynál: halál, ismerősnél betegség. Ölbe tett kéz: nehéz munka. (*R. M.*) Régi szeretőnk öle, megutálkozás. (*G.*)

Ölelni valakit: csalfaság.

Ölelni azt, akit szeretünk, nehéz kötelesség, mást: vidámság. Öregasszonyt ölelni: szorongattatás. Ifjú leányt ölelni; aggodalom.

Ölelkező ember: árulás.

Ölni valakit: mutat megkönnyebbülést.

Ölyv. Szerencse a veszedelemben.

Öngyilkosságot elkövetni: nagy nyereség.

Őrt látni: jegyez nyugodalmas helyzetet nagy zavarunkban. Őrt állni: újdonság. Őrrel késő éjszaka beszélni: váratlan hírek. Őrt megitatni: gonosz kívánság. Őrt vízbe dobni: atya halála. (*Kerner*.)

Őrnek lámpásával és fegyverével menni valamely gonosz dologba: jegyzi terveink meghiúsítását. Őrnek bundájában éjszakázni: kereskedőnek mutat lopást, másnak leleplezést. (*Lipcsei*.)

Vámőr: csalás. Kapuőr: szegénynek gazdag rokona. Toronyőr; hajnali utazás, hideg időjárás. Őrkatona: mulatság. Tömlöcőr: vidám látogató. (1759.)

Őrrel járni s valamit vagy valakit keresni, amit elveszítettünk: jegyez fájdalmat egy látogató révén. (*R. M.*)

Őrség: hideg időjárás. (*Z. M.*) Őrségen fogva lenni: útonjárónak szerencse, másnak változás. Őrséggel veszekedni: múló kellemetlenség. Öreg börtönőrrel lenni: levél. (1833.) Őrtűz, amelyet messziről látnánk: mutat megmenekedést valamely veszedelemből. Őrház: csendes élet. (*Z. M.*)

Ördög. Többnyire nyereség. Ha benned volna: nagy nyereményt jegyez.

Ördögöt háton cipelni: mutat utazást, amely nyereséggel végződik. Ördögöt fogni és megkötözni: eláruljuk magunkat. Ördöggel utazni kétkerekű kocsin: viszontagság. Ördög padláson vagy pincében, aki zörögne: nagy időváltozás. Ördöggel lenni: asszonynak szomorú. (*Kerner*.)

Ördög az ágy alatt: féltékenység. Ördög a bakon: útonjárónak nagy szerencse. Ördög, aki szájunkra ülne: megakadályoz egy titok kimondásában. (*R. M.*)

Szent György éjszakáján ördöggel a mezőn járni: igen bő esztendőt mutat. Ördögűzésben részt venni: megcsalnak. (*Zadeka Márton*.)

1759-es könyv szerint: ördögöt játszótársnak venni: mutat jó kilátásokat; ördöggel alkudozni egy lélekre: nyeremény; marhára: rossz vásár, ördöggel vásárra menni: kereskedőnek jegyez olyan vásárt, amilyenről még hallomása sem volt, másnak mutat: kis kellemetlenséget egy útba eső asszony miatt. Kernerben: ördög mutat: változatlan szerencsét. Elsőrendű jegy: őrdöggel lóvásáron találkozni. Ördögöt zsákban cipelni és a folyóba dobni: nem jó gazdálkodás. Ördögöt lóbőrbe varrni és nyekergetni: mutat egy asszonyt, akitől bizonyos titkot tudunk meg. Ördöggel lépcsőn menni: nagy emelkedés a tekintélyben. Ördöggel korcsmában mulatni: jegyez megbékélést feleséggel, atyafisággal. Ördöggel szánkózni: nagyon vidám utazás. A lipcsei nagy könyvben: ördög, akinek volna ijesztő nagysága, teste, mint a lóé, hangja, mint a bikáé: asszonynak korai hervadást, férfinak új ismeretséget mutat. Éjszaka ördöggel járni a templom körül vagy sírkertben: örökségi per. Országúton szekerünkre kívánkozó ördög: mutat nagy késedelmet egy üzleti ügy elintézésében. Bőrkereskedőnek: betegséget. Darabontruhába öltözködött ördög: rabnak biztos szabadulás, másnak: szerencsés érintkezés a hatósággal. Katonaruhába öltözött ördög: lókereskedőnek károsodás, másnak: mutat megszabadulást egy ijesztő kötelezettségből. Papnak öltözött ördög: jegyez hazugságot egy asszony részéről, útonjárónak: nagy féltékenységet, amely miatt betörik fejét. Radics Mária szerint: ördögöt piros nadrágban látni és vele esküvőre menni: leánynak szöktetést is mutat. Ördöggel poharazni: jegyzi vakmerő tervünket egy asszony körül, amely váratlanul jól sikerül. Ördöggel együtt főzni: igen jó atyafiságba keveredni. Gvadányi szerint: ördögnek kölcsönpénzt adni: biztos jövedelem.

Zadeka Márton szerint: ördöggel lenni: mindig jó, csak karácsony éjjelén nem.

Ördög, aki rudat verne belénk: mutat nagy kitüntetést az asszonyok között. Ördög, aki fogná a lajtorját, amelyen lopni megyünk: hajnalhasadás szomorúságunkban. Ördöggel szerződést írni: szomszédunknak rossz esztendőt mutat. Ördögöt háton vinni egy bizonyos házig: jegyzi, hogy abból a házból egy nő reánk gondol. (*Dálnoki Gaál Gyula gyűjtéséből*.)

Ördöggel fuvarozni: asszonynak: elveszett szerelme feltalálása, férfinak: váratlan öröm, amely elfelejteti vele pöreit. Ördöggel hegyek között találkozni: egy jó barát jelenlétét mutatja. Ördöggel fára mászni és onnan messze körültekinthetni: jegyzi gazdaságunk növekedését. Padlásra zárt ördög: hosszú tél; pincében dörömbölő ördög: korai tavasz. (*Szűrszabó*.)

Ördögmalmot látni, amely áll: rossz esztendő; amely jár: sok fáradság jele. (*Régi* magyar *naptár*.) Ördöggel kártyázni: nagynyeremény. (*V.Gy.-né*.)

Öregurak jegyeznek: jó egészséget.

Kernerben: öregemberek: nagy gondokat ültetnek. Öregasszony: haragot hoz. Öreg ruha viselete: jegyez megtörölközést verejtékes munka után.

R. M. szerint: a ház körül mendegélő öregember: mindig hoz valamit. A mezőn járó öreg: elvisz valamit. Úton ülő öregember tanácsát hallgasd meg: férfi tegyen a tanács szerint, nő: az ellenkezőt. Gvadányi szerint: öregember: általában nagy időváltozást mutat. Táncoló öregember: hosszú tél, sok utazás, nehéz szükség, bánat. Sohasem látott öregember: mutatja saját magunkat.

Őrjöngő. Ha férfi: szomorúság, ha nő: vidámság.

Őrjöngő állatok: nagy időváltozást jegyeznek. (*K*.)

Őrölni gabonát: nagy szerencse, mást: szeles időjárás.

Őröltetni szalmát: hosszú tél. (*Kerner*.)

Őrmester. Igaztalanul gyanúba keveredünk.

A lipcsei nagy könyv szerint: városi őrmester: vendégfogadósnak tolvajlást mutat, másnak: vidám társaságot. R. M. szerint: verbunkos őrmester: eljegyzés felbomlását mutatja.

Örökölni. Szomorúság.

Földet örökölni: hosszú betegség, amely mindvégig ágyhoz ragaszt. Házat örökölni: kénytelen költözködés. Régi ruhát örökölni: nagy csalódás a szerelemben. (*Kerner*.)

Özvegyasszonyt örökölni: nagy gond.

Örvény. Rendszerint váratlan öröm. Örvénylő víz: meglepő szerelem.

Duna örvénye: régi ismerős látogatása. (1833.)

Ösvény. Jól jegyezd meg, merre fut.

Őrzőangyalt látni: veszély jegye.

Ősökkel együtt lenni: jegyez nagy szerencsét. Férfiősök: segítség a bajban. Asszonyősök: vigasztalódás.

Ősz hajú ember: állandó szórakozás. Ősz hajú asszony: hideg időjárás. (*Kerner*.)

Őszike (virág). Kis öröm.

Öszvér. Egészség.

Kereskedőnek öszvér nyakán függő csengőt hallani: jegyez megkárosodást. Öszvérháton utazni: mutat új ismeretséget. (*Lipcsei*.)

Öv, amely feloldódik: leánynak vénlányságot, férfinak agglegénységet mutat. (*R. M*.)

Őz. Jegyzi, hogy valakit megkövetünk.

Özveggyel hálni: igen szerencsés híradás.

*

Az alább következő megfejtések a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Ökrök, ha egymást öklelik: öröm. Ökrök, ha utánad sietnek: veszély. Ökröt látni legelni: öröm. Ökröt aludni látni: nyereség.

Ördög, ha veled: nyereség.

Örömre indíttatni: versengés.

Örvendezni álmában: szomorú. Ismét: szegénynek jó. Gazdagnak: gonosz.

Ösztövér, ha vagy: veszteség.

Öszvér, ki terhet hordoz: jó azoknak, kik magokra viselnek gondot.

Ötsét látni: megcsúfolás.

Özvegyasszonnyal hálni: jó hír.

*

P

Pacsirta-szót hallani jegyez gazdagságot.

Pad. Öreg embernek: fáradtság; fiatalnak: szerencsés vállalkozás. (*Kerner*.)

Padlás. Rendszerint hideg időjárás.

Padláson járni: mutat halálesetet. Padlásról leesni: terveink összedőlése. Padláslyukból valakit látni: jelentőségteljes találkozás. Égő padlás: idegen ember látogatása. Padlást leszakadni látni: jegyzi örömünk végét. (*R. M.*)

Padláson asszonyt látni: adósság, ugyanott leányt: házasság. (*Régi naptár*.) Padlásunkon járó-kelő emberek: jegyeznek nagy bajt egy adósság miatt. (*G.*)

Padló. Jó vége egy könnyelműségnek.

Padlón feküdni: betegnek gyógyulás. Padlón járni: nagy gond. Padlót rakni: nem sikerült terv. Lángoló padló: egy elveszettnek hitt családtag visszatérése. Görcsös, régi padló: valakinek a halála, aki hozzánk tartozik. Ropogó padló: vendég rossz hírrel. Igen fehér padló: kedves asszony látogatása. Szőnyeges padló: mutat hatósági embereket. Gyékényes padló: utazás. (*Kerner*.)

Pajta. Fogadósnak: szerencsés, szolgának: verés. (*Lipcsei*.)

Pajzs. Jegyezd meg első reggeli gondolatodat, s szerinte cselekedjél.

Pala-fedő. Jókedv. Palatábla: gond.

Palack. Általában: kóborló élet jegye.

Durranó vagy éneklő palack: mutatja barátaid hűtlenségét. Melegvizes palack: betegnek gyengülés, útonjárónak: keserves találkozás. Hideg palack: elmaradó vendég. (*Kerner*.)

Teli palack: vándorlás, üres palack: nagy csalódás. Eltört palack: váratlan kellemetlenség a hatósággal. Esetleg betegség. Borospalack, amelyből nem folyna bor: lappangó betegség. Sok palack: gond a gazdaságban. (*R. M.*) Táncoló palack: öregember látogatása. Repedt palack: kacér asszony. Kis és szép palack: gyarapodás; jegyez esetleg kisleányt is. (*Kálnay László*.) Aranyozott palack: gyermeket jegyez gyermektelennek, másnak: sok kiadást. (*Kis Böske*.) Elérhetetlen palack: szomjasnak nagy megkönnyebbülés. (*G.*)

Palacsinta. Kellemetes vendég. Esetleg katona.

Palánk. Levél.

Pálca. Családi kellemetlenség.

Pálcás ember, aki jönne udvarunkba: rossz hír. Pálcás emberrel együtt járni: mutat közeli tömlöcöt. (1833.) Nagy pálca asszony kezében: nagy kívánság kicsiny eredménye. Kis pálca: megelégedett élet. (*R. M.*)

A különös álmokban: asszonyoktól megpálcáztatni és velük jól érezni magunkat: mutat gyötrelmes szerelmet. Asszonynak férjétől pálcaütést kapni: boldog szerelem.

Pálinka. Utazás. Néha a másvilágba.

Pallér. Bosszúság egy veres ember miatt. (1833.)

Pallos. Ha kezünkben van: veszedelem; másében: jó barátság. (*K*.)

Pálmafa levelei között elrejtőzni: jegyzi; hogy nagy társaság előtt váratlan kitüntetés ér. Pálmát vinni: szerencse.

Palota. Ha másé: irigység, ha miénk: hízelkedés, gond és fájdalom. Palotát rombolni: elveszített tekintély. Palotába menni: félelem. (1833.)

Pamlag. Amelyen üldögélünk: jegyzi mindennapi életünket, amelyen fekszünk: jegyzi különös vágyainkat. Pamlagon hanyatt feküdni: egy nő szerelme, amelyet elérünk. Pamlagról leesni: kiábrándulás egy megnyertnek hitt szerelmi összeköttetésből. (1833.) Idegen pamlagon heverni: mutatja asszonyunk hűségét. Ha asszonyunkat látnánk idegen pamlagon: felesleges féltékenység. Asszony és férfi a pamlagon: zavaros élet. (*R*. *M*.)

Pamut. Legombolyítani: nem nagy szerencse. Üzletes embernek: károsodás. Pamutot szedni: tisztelet.

Panaszkodni valakinek: közelgő öröm.

Páncél (-t viselni): tolvajság. (*Kerner*.)

Pandúr. Rendszerint: hideg időjárás. Annak, kinek oka van a pandúrtól félni: könnyebbülés. (1833.)

Kernerben: asszonynak: kellemes szórakozás. Pandúrt fogni: veszedelem egy vásár miatt. Lókereskedőnek: jó vásár.

Pántlika. Rendesen adósságod jegyzi.

Az 1759-es könyvben: pántlikát mérni, minél hosszabbat, antul nagyobb kellemetlenség. Pántlikát venni: hű barátnő. Pántlikát hordani: pletykaság. Piros pántlika: tánc; zöld: remény; fekete: gyász.

Radics Mária szerint: pántlikába öltözködni, amelyből mezítelen testünk látszana: leánynak szerelmi sikert, asszonynak elárulást mutat. Ugyanott: pántlikás giliszta szerelmeseknek: nagy kiábrándulást is jegyez. Sok pántlika: sok szerető.

Pántlikás szíved: rongyos kötőfék. (*Szűrszabó*.) Pántlikát kapni idegen férfitól: leánynak nagy szerencse, asszonynak szomorúság. Elveszített pántlika: elveszített szív. (*Kerner*.)

Pányva. Káros utazás.

Pap. Betegnek: gonosz.

Papagáj. Tréfa. Nagy uraság.

A „lipcsei nagykönyvben": papagáj, amely megharapna: irigy barátnőt jelez; beszélő papagájt hallani: gonosz gúny. Papagáj asszony kontyában: áruló levél.

Papír. Írást hoznak: amely nem okoz örömet. Papírra írni: vigyázat adósaidra. Papírt lobogtatni: nagy károsodás.

Paplant kiteríteni: bátorság. (1833.)

Paprika. Bosszúság minden könyvben.

Papucs. Jókedv.

Lipcsei szerint: asszonytól papucsot kapni: mutat rövides szerelmi boldogságot. Asszonynak férfitól papucsot kapni: házasságtörés. Papucsot venni: utazás, lopni: bátorság. Papucsban járni: zavaros idő.

Kernerben: piros papucs: jegyez víg, szőke asszonyt, fekete papucs: szomorú, barna asszonyt. Elveszített papucs: elveszített szerető. Új papucs: új szerető. Papucsos férfi: rossz hír. Régi papucs: nem teljesülő vágy. Szomszéd papucsa: költözködés.

Parádé. Látni: szorongatott helyzet; benne részt venni: félelem adósság miatt.

Paradicsom. Gondtalan élet.

Paradicsomot inni: férfinak nevetséges, asszonynak: hónapszám. (*K*.) Paradicsomot befőzni: nagy öröm a háznál. Paradicsomot szedni: szeretőt cserélni. (*R. M*.)

Parafa-dugó. Jó jegy.

Paraj (-t enni): hosszú öregség.

Paraszt. Rendszerint időváltozás.

Az 1759-es könyvben: paraszt, ha megcsalna: kigúnyolnak; parasztnak eladni valamit: hosszú élet; paraszt, aki kergetne: biztos örökség; parasztal beszélni: önhittség. Radics szerint: öreg parasztasszony: nagy veszekedés; fiatal parasztasszony: jegyez dolgos, jó feleséget. Parasztszobában lenni: minden jóra fordul.

Parasztokkal veszekedni: nagy uraság. Parasztot deresre húzatni: ajándék. (1833.) Gvadányi mondja: huncut a paraszt, miként egy araszt.

Parázs. Harag.

Párbajt vívni: elveszett ügy. Asszonnyal: rágalom.

Párduc. Az öröm jegye.

Parittya. Haszontalan fáradság. (*K*.)

Párna. Valakinek nagy gondot, szomorúságot okozunk. Párnán aludni: rejtett fájdalom. Párnát ajándékba kapni: gond jön a házhoz. Párnát vízen úszni látni: megkönnyebbülés. Kemény párna: rabság. Pelyhespárna: gazdag asszony. Párnás szék: betegség, harag. Szennyes párna: pletyka.

Paróka. Keserűség.

Parton járni: utazás. Parton ülni: elért cél. Parton guggolni: nyugtalanság.

Pástétom. Általában: betegség.

R. M. szerint: lúdpástétom: szegénynek további nyomorúság, gazdagnak: unalom. Kernerben: pástétomsütő: mutat felbomlott eljegyzést is.

Pásztor. Hír. Kár.

Az 1759-es könyv szerint: öreg pásztor: nagy időváltozás, fiatal pásztor: szomorú hír. Több pásztor: igen jót jelent. R. M. szerint: pásztor volnál, és nyájadat elveszítenéd: mutat nagy csalódást, amely megrövidíti életedet. Pásztor után járni: asszonynak hiábavaló szerelmi vágy. Pásztorkunyhó: szegénynek igaz szerelem, gazdagnak: boldogtalanság. Pásztortűz: öregembernek gyógyulás, leánynak: betegség. Pásztorcsillag, amely szólna hozzánk: elhagyott szülőföld.

András napján járó pásztor: rövid telet mutat. József napján beszegődő pásztor, ha öreg: káros esztendő, ha fiatal: sok eső. Pásztort megverni: igen nagy öröm. Pásztorokkal lopni járni: állatbetegség. (*Régi magyar naptár*.)

Pásztorbot útonjárónak: pihenést, másnak: vándorlást mutat. Pásztorokkal enni: zavaros esztendő. Pásztorral az úton menni: jó tanács. (*Szűrszabó*.)

Pata. Levél.

Patak, mely folyik: panasz; mely zavaros, és a házba folyna: nagy veszedelem és szomorúság; ha azonban tiszta a vize: közelgő jólét. 1759.)

Lassú patak: lusta asszony, lusta szolgáló. Sebes patak: árulás. Mély patak: hamis barátaid vannak. Halas patak: jó vásár. Patakban járni: elfelejtkezés. (*R. M.*)

Patak, amely szívünkből folyna: mutat elhagyottságot, szegényedést. Patak, amely az ágy alól kifolyna: egy asszony boldogsága függ tőlünk. Patakból inni, amelynek nem volna tiszta vize: egy asszony rabsága. Patakon átgázolni, anélkül hogy nedves lenne lábunk: egy szerelem elmúlása, amely még sokszor eszünkbe jut. (*S. j.*)

Patakban fürdeni: betegnek gyógyulás. (*Kerner.*)

Patkány. Ellenség.

Patkány, amely megharapna, szerelmi féltékenység. Patkánycincogás: hideg idő, családi perpatvar, kacér asszony. (*Kerner.*)

Páva. Ha kiált: szerencsétlenség.

Kernerben: páva mellett szolgálni (lánynak): jegyez kellemes ismeretséget. Repülő páva: kis öröm, amelyért nagy kamatot fizetünk. Napon sütkérező páva: veszedelem egy asszony hiúsága miatt. Pávatoll: haláleset. Pávatoll, amely külsőnket díszítené: tömlöc. Döglött páva: öregasszony szerelme. Páván lovagolni: nagy megszégyenítés egy szerelmi kalandon. Pávával lenni asszonynak: jegyez szorgalmas férjet; leánynak: közönséges szeretőt. (*R. M.*) Pávát böjtös napon enni: gonosz. Pávatollal játszódni: ingerlékenység. Alvó páva: csábítás. (1833.)

Pázsit. Kalandos élet.

Pecér. Botlás. Veszély.

Pecsenyét enni szegénynek: szomorúság; gazdagnak betegség. (1833.) Pecsenyebort inni: gond.

Pecsenye, amely volna vadból, és íze, szaga nagyon jó: szegényedés. (*G.*)

Pecsételni. Szerelmeseknek igen jó, másnak: veszteség.

Dugaszt pecsételni: bánatot felejteni. Levelet pecsételni: jegyez ingadozó szerelmet. Nőt lepecsételni: csalódás. Pecsétet törni: félelem egy adósság miatt. Vörös pecsét: atyafi halála. (*R. M.*)

Király pecsétjét feltörni: bátorságunk révén bajból menekedünk. Régi papirosokat újra lepecsételni: gond, pör, utazás. (*G.*)

Pehely. Betegség. Pelyhes kabát: titkos szerető. Vadkacsa pelyhe: kedves vendég.

Pelyhes ágy: gazdag asszony. (*K.*) Legénypehely leánynak: szomorúság. Leánypehely: álmatlanság. (*R. M.*)

Pék. Gondtalan élet.

Pékkel sütni valamit: felbontott eljegyzés. Péklapáton ülni: jó barátság. (*R. M.*) Péknek címerét látni és megéhezni: útonjárónak szerencse egy idegen városban; másnak: teljesülő kívánság. (*K.*)

Pelikán. Mindent lebíró szerelem.

Penész. Mindig pénz.

Penna. Gond.

Péntek. Vendégség.

Nagypénteken erdőben járni, fészket szedni vagy folyóparton időzni: jegyez sok szerelmi csalódást ez évben. Nagypénteken templomban lenni: anya halála. Nagypénteken mosni: szomorú húsvét. (*R. M.*)

Pénteken húst enni, lerészegedni vagy paráználkodni: szomorú szombatot jegyez. (*Lipcsei*.)

Pénteken szélfúvás vasárnapig tart. (*Régi naptár*.)

Pénz. Általában nem jó jegy.

Kernerben: pénzt találni: jegyez menekedést egy nagy károsodás elől; pénzt lopni: civakodás a családban; pénzt verni: hiábavaló munka; pénzt hamisítani nagyon jó és elsőrangú jegy.

Pénzed, ha van: kicsapongás. Pénz a kézben: új öröm elveszettnek hitt egészségedben. Sok pénz: kár a ház körül. Pénzt valakitől kapni: minden oldalról ellenséggel vagyunk körülvéve. Pénzt keresni és nem találni: szerencse a szerelmedben. Pénzt elveszíteni: vállalkozás, amely jóra fordul. (*R. M.*)

Pénzt asszonyodnak adni: igaz szerelem; más nőnek: gond. (*Gvadányi.*)

Pénzt fényesíteni: jegyez hideg időjárást. Pénzt oszlopokba rakni: ahány oszlop, annyi bánat. Pénzen vett gyerek: jó vásár. Pénzt zsákban hordani: tömlöc. Pénzt ásni: váratlan találkozás. Régi pénz: jegyzi atyádat vagy anyádat. (*Szűrszabó*.) Pénzt elásni: zavaros idő. Pénzt folyóba dobni: hasznos munka, jövedelem. Pénzt szegénynek adni: károsodás. (1833.)

Pénzt a földbe vetni: gazdának nagyon jó, másnak betegség. (*Régi naptár*.)

Pénzen tyúk módjára ülni: felbomló barátság. Pénzt szélben szellőztetni: nyugodalmas élet. Pénzen asszonyt vagy leányt venni: szegény öregség. (*D. G. Gy.*)

Pénzt nyerni: nagy gond. Pénzt a földre szórni: rosszullét. Pénz, amely bűvész keze érintésére testünkből kijönne: mutat megnyugvást egy fájdalmas szerelemben. Pénzt okádni: halál. Pénzt az árnyékszékben hagyni: elveszített szerelem. Pénz és sár összekeveredve: boldog szerelem. (*F. S. gyűjtése*.)

Pénzes ember: leánynak szomorúság. Pénz, amely fülünkben nőne: jegyez szomorú hírt szerelmünkről. Orrunkon növő pénz: gazdag asszony. Hasunk, ha pénzzel volna telve: jegyzi egy nő pazarlását. (*S. j.*)

Sok pénz, amelyet nem tudnánk megolvasni, kereskedőnek: sok adósságot, másnak: apró bajokat. Elveszített pénz egy idegen város kapujában: szerencsés pört vagy ott jó ismeretséget mutat. Pénzt mérlegen vagy literben mérni: nagy betegség. Szagos pénz: egy asszony szerelme. Rongyos pénz: gazdag öregség. Pénzverő: szomorúság. (*Lipcsei*.)

Pénzes láda, ha teli: rossz esztendő, nyavalya; ha üres: családi szaporodás. Bezárt pénzes láda: jó remény. Országúton talált pénzesláda: hiábavaló utazás. (*K.*)

Pénzes erszényt találni: jegyez új ismeretséget. Üres pénzes erszényt találni: adósság. Elveszített erszény: gazdag házasság. (*R. M.*)

Perbe jönni: árulkodás, amelynek nem kell hitelt adni.

Perec. Jó vásár.

Perecet sütni: jegyzi valakinek (atyafinak) az utazását. Perecet vásárfiának leánynak adni: megszerelmesedés. Vasperec: jó változás. (*Kerner*.)

Vasperecben ülni a piacon: ellenségeid megszégyenítése. (*Lipcsei*.) - Perecet törni: bátor tett. (*R. M.*)

Pereces trombitáját hallani: kellemetes hír.

Persely. Szegénynek becsület; gazdagnak betegség.

Templomi perselybe nem adakozni: mutat változást a házaséletben. Perselyt törni: bátorság.

Pete. Betegség.

Petefészek, amely fájna: gyulladás, szomorúság. (*R. M.*)

Petrezselyem. Rövid rosszullét.

Pézsma jegyez szerencsét.

Piac. Jó jegy.

Piacra menni, de ott nem vásárolni, szerelmeseknek: jó; másoknak kis bosszúság. Piacon árulni valamit: elfecsegett titok. Piacon halat venni: ájtatos cselekedet. Piaci veszekedésben részt venni: csendes élet. (*R. M.*) - Piaci kosár: elfelejtett szerető. (*K.*)

Piacon mindenkit megszólítani és titkos szerelmünket elpanaszolni: szerelmi boldogság. (*S. j.*)

Pikkely (halé): sok pénz.

Pince, amely volna nagy és magas: jegyez költözködést. Szűk és sötét pince: rossz házasság.

Pincébe menni András napja után: jegyez obsitos katonát; András előtt: betegséget. (1833.) Pincébe rejtőzködni: szerelmi bánat. Pincében bort kóstolni: múló betegség. Pincét törni: jó cselekedet. (*K.*)

Pincéből muzsikaszót hallani, mintha ott kísértetek mulatnának: hír a fejedelemről. (*Lőcsei.*)

Pincér. Fogadósnak jegyez lopást, másnak: vidám társasélet.

Pióca. Mellfájás.

Pipázni. Csalódás.

Égő pipa: hideg időjárás. Törött pipa: ajándék. Pipaszár: asszonynak jó jegy. Pipaszurkáló: jegyez herélőt, aki disznainkhoz jő. (*Kerner.*) - Pipát lopni: bátorság. (*R. M.*)

Pipacs. Vendég.

Pipacs, ha nő álmodba: jegyez változást.

Piros ruha: harag. Általában piros szín: szerencsés szerelem. Igen piros arcot látni: haláleset. Piros lábú asszony: utazás. Piros alkony vagy hajnal: szélvész. (*R. M.*) - Ha valamely testrészünk volna igen piros: szerelmi vágy.

Pirosat köpni: igen egészséges. Piros bor: útikaland. Piros házba lépni: rossz nő ismeretsége.

Piszokba esni: igen nagy szerencse. Piszoktól tisztálkodni: elválás egy jó baráttól. Piszkot enni: pénz.

Pisztoly. Harag jegye. Pisztolydurranás: kiábrándulás.

Pisztráng. Egy régi kívánságod teljesül.

Pitypalaty. Árulás.

Plajbász. Gond.

Ács plajbásza; tűzkár. (*K.*)

Plébános. Csendes élet. Eső.

Pocak. Gazdagság, pénz.

Poggyász. Ha nagy: haláleset; ha kicsi: fáradalmas élet.

Pofon. Házasok között jegyez nagyon jó egyetértést.

Pofont kapni: jutalom. Férfit pofon ütni: féltékenység, nőt: megszerelmesedés. Nagy pofont kapni: ambó. (1833.)

Pogácsa. Hosszú út, amelyből tán nincs visszatérés.

Hamupogácsa: utazás szeles időben. Olajpogácsa: hosszú tél. Kemény pogácsa: rossz látogatás. (1833.)

Pók. Minden könyvben szerencse áll mellette.

Pókot agyonütni: távol lévőt megsérteni. Pókháló: szerencsés szerelmi viszony egy gazdag asszonnyal, amely nem végződik házassággal. Pókháló jegyez még vérzést is. (*R. M.*) Padlásról leereszkedő pók: mutatja őszi időnket. Tőlünk elfutó pók: jegyzi egy gondolatunkat, amelyet szeretnénk valakivel közölni. (*S. j.*)

Pokolba menni: nagy kár háziállatainkban. Poklot messziről látni: kincskeresőnek igen jó, másnak: szegénység. (*K.*)

Pokróc. Sértés.

Pohár. Csalás.

Törött pohár: ismerősünk halála. Pohárköszöntő, amely hízelegne: verekedés a korcsmában. Pókhálós pohár: jegyzi atyánkat; belőle inni: vigasztalódás. Kis pohár: kisleány. Öblös pohár; öregasszony. Pohárból megszólaló ital: betegség. (1833.)

Polyva. Szorgalom. Hideg időjárás.

Polkát járni: asszonynak jegyez idegen férfit. (*Lőcsei.*)

Pólyás baba. Kis öröm.

Por. Perlekedés. Portörlő: kis mulatság.

Porcelán. Könnyek jegye.

Pondró, amely tőlünk menne: jegyez rágalmazást; betegnek: nehézséget. Pondró, amely felénk jönne: kiábrándulás egy szép reményből.

Pondrós húst enni: jegyez sok pénzt. Pondró: asszonynak jegyez még öregembert is. Pondrót nyelni: leánynak szívfájás. Eltaposott pondró: ellenséget mutat. (*R. M.*)

Ponty (-ot enni): szerelmeseknek élvezet, másoknak: fennakad egy fecsegő miatt.

Nagy ponty, amely elnyelni akarna: asszonyi üldözés szerelem miatt. Ponty, amely tőlünk menne: elveszített gyermek. (*R. M.*) Potykát venni, amely kezünkből ki akarna ugrani: jegyez kacér asszonyt. (*S. j.*)

Posta. Betegnek jó; egészségesnek kellemetlen. (1833.)

Postás, ha a házba jön: szerencse, ha elmegy a ház előtt: szerelmi csalódás. Postamester: jó tanács. Postakocsi: elmaradt látogatás. (*Kerner.*) Postakocsin utazni: elbúsulni egy eldobott szerető miatt. (*R. M.*) Postakürtöt hallani: Leánynak jegyesség, férfinak találkozás. Postát vinni: meghívás lagzira. (*G.*) Postás, ha szólna valamit: tedd ellenkezőjét. (*Zadeka Márton.*)

Posztó. Minél finomabb, annál jobb.

Rabok posztójában járni gazdagnak: harag, szegénynek: jutalom. Gácsi posztó: időváltozás. Abaposztó: szegény, de boldog házasság. Német posztó: vőlegénység. Bársonyposztó: tömlöc. Posztót venni: örökség. Posztókereskedőnél járni, de nem venni: betegség, halál. Posztóssal utazni: betegség elkerülése. Posztót lopni: hosszú, boldog élet. Posztót mérni: nagy csalódás. Posztót ollóval nyírni: elvágott boldogság. (1833.)

Pózna. Nagy küzdelem kis eredményért.

Pöröly. Szerelmeseknek: jegyez szülői beleegyezést. Másnak nehezen elérhető célt.

Pöszméte. Veszekedés a szomszédsággal.

Prédikáció. Titkos szerelem.

Prém. Örökség. Szép vagyon.

Prémes állat: hideg idő. Asszonyprém: szerelem. (*R. M.*)

Prés. Borprés: kis utazás hideg időben. Betűprés: falusi embernek idézése a városba.

Asszony által préseltetni: kiábrándulás. Présben lenni: megkönnyebbülés. Prést venni: hosszú élet. (1833.)

Pulyka. Harag. Hideg időjárás.

Pulykát lopni: jegyzi, hogy könnyelmű ígéretet tettél egy asszonynak. Pulykát enni: gazdag asszony szerelme. Pulykát őrizni: leánnyal játszadozni. Pulykának fejét elvágni: szomorúság, kiábrándulás. (*R. M.*) Pulykarikoltás: táncmulatságba hívnak. Dalfüzér, tánciskola. (1833.) Pulykát vinni valakinek: asszonynak mutat katonai ismeretséget; férfinak: pörösködést. (*Zadeka*.)

Pulykataréjt viselni arcunkon: egy nő gúnyt űz szerelmünkből. Pulykát kergetni: elért szerelem. (*S. j.*) Vadpulyka: utazás. Pulykamell: jó asszony. (*Gvadányi*.)

Púp. Büszkeség.

Púpos ember: bolondság; asszonynak: gonosz kívánság. Púpot vinni: baj a bíróságnál. Púpot érinteni: nagy nyeremény. Púp, amely volna hasunkon: nőnek szerelmi kínszenvedés, férfinak: kiábrándulás. Púpos asszony: váratlan felhevülés. Táncoló púposok: betegnek nehézség, egészségesnek: öröm. (*S. j.*)

Puska. Elsütni: rossz, irigység. Puskával vadászni menni: hűtlenség. Puskát tölteni: szerencsétlen szórakozás. Szép puska: szerelem. Puskával járni: gonosz gondolatok jegye. Légy víg.

Puszta. Ha kopár: hiú remény. Ha zöld: szerelem.

Puttony. Harag.

Pünkösd. Istenáldás.

Püspök. Megnyugvás.

*

Az alább következő álomfejtések a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Pálmafaágat viselni: tisztességet jelent.

Pálcán járni: betegség.

Pápával beszélni: becsület.

Paradicsomban lenni: nagy öröm.

Párducot látni: vitézzé lenni.

Pázsit, mely zöld: télben nem jó, nyárban jó.

Patakot, zavarost, látni házadba befolyni: gyulladás vagy szomorúság.

Patakot tisztán látni házadba befolyni: sok jóval bővelkedést jelent.

Patkányt látni: harag, szégyen.

Pásztort látni, ki a csordát elvesztette: téged megcsalnak. Pásztorokat látni: jó.

Pellengérben állani: szegénynek is szégyen.

Pénzt mástól elvenni: háborúság. Pénzed, ha sok vagyon: kárvallás.

Pénzt látni vagy kézbe venni: új öröm. Pénzt, ha valaki ad: ellenségedtől dolgot várj. Pénzt, ha valaki marokkal ád tenéked, és te nem látod a pénzt: öröm. Pénzt találni, melyet mások vesztettek el: nagy nyereség. Pénzt kondérral találni, melyet mások dugtanak el, azt felvenni s nyereségnek tartani: egyebek a te dolgodat bánják, szerencsédet irigylik.

Pincébe menni: félelem. Pincéből jönni: szorgalmatos gond.

Pogácsát enni: rossz kedv.

Pokolba menni: marhánkban kár.

Poklos embert látni: komor kedv.

Pókkal álmodni: bánat.

Pókot megölni: jót jelent.

Pöszmétét látni: sok marhát jelent.

Puszpángfa: férfiaknak és asszonyoknak közönséges bajokat jelent.

*

R

Ráborulni: anyára boldogság; apára boldogtalanság. Egy sírhalomra: új szerelem. Holtra borulni: titkos szerelem. Feleségre: nagy féltékenység. (*R. M.*)

Ráesni valakire: nagy kellemetlenség. (1883.)

Rágyújtani a pipára: esküvő. (1759.)

Rabnak lenni: öröm. Rabok lánca, mennél hosszabb, annál jobb. Rabnak lenni betegnek: nagy könnyebbség. Rab madár: bánat.

Rabló. Általában nyeremény.

Rablók közé keveredni és velük cimborálni: nagy tisztesség. Rablók, ha megrabolnának: megtalálod nyugalmadat. Rablók, ha megütnek: örökséget kapsz. (*Kerner.*) Rablók, akik a ház falát ásnák, hideg időjárást hoznak. (*R. M.*)

Rabló, aki egy nő szerelmét rabolná el: jegyez asszonynak sírást egy szerelmi csalódás miatt, leánynak sápadtságot. (*Zadeka.*)

Rács. Veszekedés. Rácsos ablak: szép idő.

Rágni valamit: nagy mulatság.

Lánynak olyasmit rágni, amit nem ismer: kis bánat. (*R. M.*)

Ragasztani. Veszedelem.

Város kapujára hirdetést ragasztani, amelyben szégyenünket hirdetnék: nagy megtiszteltetés. Ha örökségünket hirdetnék: szegénység. (*Lipcsei.*)

Ragyás ember: nagy szerencse. Ragyás asszony: szerelmi élvezet.

Rajz. Gond.

Rák. Mindig ellenfélt mutat.

Rákos betegség: szerelmi kín. Arcon levő rákos betegség: váratlan csók, amely kellemes. Rák módjára járni: nagy dicsőség egy kellemetlen ügyben. (*Kerner.*) - Rákot nyelni: zavaros idő. Rák, amely ollójával megfogna: jegyez siránkozó asszonyt. Rákfarok, amely torkunkban mozogna: fájdalmas szerelem. Rákleves: boldog vágy. (*R. M.*)

Ráma. Képráma, ha benne saját képünk van: becsület. Hímzőráma: gond, hideg idő.

Ránc az arcon: öröm jegye, amely öröm hátralévő életünkben meglátogat. Ránc a hason vagy mellen: asszonynak jegyez utolsó szerelmet.

Ráncos arcú ember: leánynak vőlegényt hoz. Ráncos arcú asszony; aki idegen volna: hírt mond kedvesünkről. (1833.) - Ráncos szoknya: szerelem. Ráncos csizma: hosszú utazás.

Rántott csirke: jókedv. Rántott hal: szegénység; böjtben: egészség.

Rántotta: eljegyzés.

Ráspoly jegyzi egy nem békélő haragosunkat.

Nyelvünk ha volna éles, mint a reszelő: pletykaságba keveredünk. (*R. M.*)

Ravatal (-on feküdni): nagyon kellemes változás a közeli jövőben.

Ravatalt látni: örökség. Ravatalon feküdni egy asszony mellé: eltávozása annak, akit szeretünk. (*K.*)

Rázni fát: bátorság. Szoknyát rázni: bolha vagy titkos gondolat.

Regényt olvasni: lustaság. (1850.)

Rekettyésben járni: töprengés egy titok felett.

Remete. Minden könyvben jó jel.

Remete csengettyűjét hallani: jó életű emberek közé jutunk. Asszonynak remetéhez közeledni: parázna-ság. Remetét táncolni látni: zavaros idő. (*Kerner.*) - Minél vénebb a remete, annál jobb jegy. (*G.*) Remete, ha súlya hat font: leánynak kellemetes fájdalom. (*G.*)

Répát enni: jegyez rossz esztendőt, amelyet szerencsésen végigélünk. (1850.)

Répaföldön járni: kis haszon. Répaföldet mívelni: jegyez menyasszonyt, aki másra gondol. (1833.)

Repce. Mindig civakodás.

Repedés. Testünkön: megcsalt szerelem. Falon: gonosz. Poháron: rágalom. Tükrön: öregedés.

Repedt fazék: öregasszony. (*Gvadányi.*)

Repkény. Hamis barátság. Repkényt ültetni: civakodás a barátnővel.

Repülni háztetők felett: szegénység; víz és mező felett: gazdagság. Toronyra repülni: gonosz ítélet.

Részegség. Kellemes órák várnak ránk.

Részeg ember: ternó. (1833.) - Részeg asszony: megsértenek ott, ahol legkevésbé várnád. (*R. M.*)

Rémület. Betegnek: gyógyulás; egészségesnek: levertség.

Rét. Öröm.

Retket enni: férfinak jegyzi ereje visszatérését, asszonynak: szerelme megújhodását.

Fekete retket enni: lakodalomba menni. Piros retek: egészség. Retektől böfögni: egészségesebb leszel. (*R. M.*) - Retkes láb asszonyon: gond és bús gondolat; férfin: utazás. (*G.*)

Rétest enni: jegyesség. Rétest húzni: elhúzódó lakodalom. Rétest sütni: elmaradt vendég.

Rétest találni a mezőn vagy országúton: parázna ismeretség. (*G.*)

Réz. Némi kár.

Ribiszke. Kisleány.

Ribiszkét szemenként enni: elmulasztása egy kínálkozó örömnek. (*G.*) - Arcunkon vagy testünkön növő ribiszke: elfecsérelt szerelem jelképe. (*F. S.*)

Rigó. Öröm.

Sárgarigó: kedves asszonnyal ismerkedünk meg. Fenyvesrigó: utazás. Rigót áruló ember: pletykaság. Rigófütty: asszonynak új ismerős, férfinak váratlan szerelem.

Robbanást hallani: szerelem.

Róka. Csúnya tréfaság.

Rókát fogni: leánynak házasság, asszonynak tilalmas dologba keveredni. Kis róka: szívlopás. (*R. M.*) - Ugató róka: időváltozás, hosszú ősz. (*Régi naptár.*) - Rókát lőni: kár a gazdaságban. Rókázni: bátorság. Rókatáncot járni: országúti szerelem. (*G.*)

Rokka. Asszonynak: becsület, férfinak: szégyen.

Rokkát pörgetni: jegyez eljegyzést. Hideg időjárást. Álló rokka: jegyzi anyánkat. (*R. M.*)

Rokont (öreget) látni: mutat hosszú életet.

Rokonnal civakodni: örökség. Rokont sírva látni: szerencse; nevetni látni: közeli betegség. (1833.) Rokonasszonnyal szerelmeskedni: lakoma. (*Z. M.*) Rongyos rokon: pénz áll a házhoz; büszke rokon: pénz elmegy a háztól. Sógorasszony (ha fiatal): öröm; ha öreg: szeleltetése az ocsúnak. (*R. M.*)

Rom. Bánat.

Romban lakni: elhagyottság. Romba dőlt várost látni: járvány.

Rongy. Szerencse.

Piros rongy: mutat cigányasszonyt. Rongykereskedő: hideg időjárás. (1759.)

Rorátéra menni: kellemetes híradás. (1833.)

Rosta. Régi per.

Városi embernek: adósság. (*K.*) Rostálás jegyez még szeles időt is.

Rostély. Rajta feküdni: félelmetes gond.

Tüzes rostély (*Kernerben*) orgazdaságot jegyez. Rostélyost enni: útonjárónak mutat szerencsés utazást, másnak hiábavalóságot. (*R. M.*)

Rozmaring. A jó hírnév virága.

Rozs. Jólét.

Rozsföldön járni: mutat gyermekáldást. Rozs, amely fülünkben nőne: jó hír gazdának, másnak sebhelyes betegség. Rozsot őrizni: hideg időjárás. (*Z. M.*)

Rózsa. Szerelmesek virága.

Virágzó rózsa: szerelmeseknek nagyon jó jegy; másnak: kellemes találkozás. Rózsatövis: fájdalom, amelyet annak okozunk, akit szeretünk. Ajándékba kapott rózsa: jegyzi egy távollevőnek gondolatát. Hervadt rózsa: elfelejtenek. Rózsát ruhánk alá dugni: erélyes cselekedet. Rózsaillat: váratlan szerelem. Sárga rózsa: a titkos szerelem jelvénye. (*R. M.*)

Rózsaolaj: leánynak jegyez ismeretséget egy útonjáróval. Rózsafával verést kapni: szerelmeseknek szokatlan öröm; másoknak: sóvárgó kívánság. (*Kerner.*)

Fehér rózsa: ártatlan leány szerelme. Rózsát kötni: vigasztalódás. Rózsában járni: némi bánat. Rózsa, amely szájunkon nőne ki; szerelmi vallomást hallunk. Rózsa, amely egyéb testrészünkből nőne: jegyez gyermeket. Rózsaszüret: némi szomorúság. Rózsát enni: mutat kiélt szerelmet. Rózsakoszorú: betegnek

halál, lánynak elcsábítás. Rózsát ültetni: menekvés szerelmi bánat elől. Rózsafán jönni a világra: gazdag asszony. (*Z. M.*) - Rózsavíz, amellyel meglocsolnának: mutatja, hogy kedvesed másra gondol. (*Szűrszabó*.)

Rögöt látni: betegség.

Rubel. Háború. (1850.)

Rubint. Ajándék.

Rúgni. Levél rossz hírrel.

Ruha. Attól függ, milyen színű.

Tarka ruha: pletyka; fekete: kellemetlen esemény; fehér vagy világos: leánynak jegyez mátkaságot, betegnek halált. Szürke ruha: özvegység. (*R. M.*)

Új ruha: megszabadulunk egy gondtól; bő ruha: gazdagság; ha nagyon bő: betegség. (*Z. M.*)

Ruhát mosni: valakire gondolunk, és kívánságunk beteljesedik. Ruhát enni: gyanús helyzetbe kerülünk egy nő miatt. Kék ruha: szenvedés egy szerelem miatt. Sárga ruha: betegség. Másnak a ruháját hordani: ha az volna piros: megégetjük magunkat; ha az volna zöld: házasságtörés, örömteljes találkozás másnak asszonyával. Nagyon szép ruha, amely volna arannyal áttörve: irigylik szerelmünket. Rongyos ruha: gazdag asszony, útonjárónak nagy utazás. Ruhát teregetni: szeles idő, haláleset. (*Kerner*.)

Hóhér ruhájában járni: becsületes elbánást lelünk olyan helyen, ahol nem várjuk. Bíró ruhájában ülni: igazságtalanságban lesz részünk. Férfinak asszonyi ruházatban járni: hűtlenség. Nőnek férfiruhába öltözni: nyugtalan szerelem, féltékenység. Asszonynak szolgálója ruhájában járni: titkos találkozás. Lánynak bátyja ruhájába öltözni: eljegyzés. Ismeretlen, idegen ruhában látni magunkat: betegnek igen rossz jegy, egészségesnek hosszú utazás. Parasztruha: boldog idő. Katona ruhája: asszonynak szerelem; férfinak bujdosás. (*Lipcsei*.) - Éjjeli ruhában társaságban megjelenni: nagy tisztesség, amely lefegyverzi ellenségeinket. Ruhát levetni emberek előtt asszonynak: igen jó jegy; férfinak: szegénység. Apácaruha: hűséges szerető. Gyermekruha: betegség. Ruhát ajándékba kapni: jegyez verést is. (*D. G. Gy.*) - Ruhafogas: behívnak valahová.

Rum. Betegség.

Rügy. Öröm.

*

Az alábbi megfejtések a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Rákjárás: jó szerencsét jelent. Rákot, vereset, mintha megfőtt volna, kivenni lyukából: hibás cselekedetet jelent.

Raj, ha megmar: ellenségtől őrizd magad. Rajméhet látni: betegség.

Rejtettnek lenni: jó szerencse.

Répát enni; haszontalan munka.

Repülni az égen: ravaszságban járni. Repülni a föld felett: valami nagy, titkos dologban fáradozni.

Récét látni: rágalmazás, szerencsétlenség; útonjáróknak: esős idő. Récét enni: tisztesség a rágalmazóidnak, nyelveseknek gyalázat.

Rókabőrös ruhát viselni: becsület. Rókát látni: gyűlöltség.

Rózsát látni: jó szerencse, szeretőknek nem jó. Rózsát zsákba tölteni: betegség.

Rozsot, szárazat látni: kárvallás.

Ruha, drága matériából való: kevélység. Ruhában fürödni: nem jó.

Ruhába, kékbe öltözni: vakmerőség. Ruhába, vörösbe öltözni: harag. Ruhába, feketébe öltözni: szomorúság. Ruhába, fehérbe öltözni: nagy szerencse. Ruhába, aranyosba öltözni: irigylik s gyűlölik azt az embert, kit oly drága ruha éppen nem illet. Ruhába, sárgába öltözni: betegséget jelent. Ruhába, szürkébe öltözni: nagy tisztesség. Ruhát, mocskost viselni: megcsúfolás. Ruhát mosni: gondolatod beteljesedik. Ruhát látni teremni: tisztesség. Ruhát venni: gyanúságba esni.

*

S

Sáfrány-színű ételt enni, vagy ilyen emberrel találkozni: betegség. (1759.)

Sajt, ha nagyon szagos: betegség. Friss sajt: egészség és szerencse. Szép juhászné sajtja: kívánság. Régi sajt: tömlöc.

Sajtosbolt: jegyez találkozást egy régi ismerőssel. Sajtot adni ajándékba férfinak: asszonynak megszerelmesedést jegyez. Sajtot venni: új szeretőt találni. Disznósajt: bűnös kívánság. Birsalmasajt: időváltozás. (*Kerner*.) Sajtszagát érezni, de a sajtot nem látjuk: megcsalnak. Sajtban lenni: gazdag asszony. (*R. M*.)

Sakk. Levél.

Salátát enni, amely volna igen zöld: betegség. (1833.)

Halsaláta: jó kívánság. (*K*.)

Salétrom a falon: veszekedés egy idegennel. Salétrommalom, amely járna: király halála; ha állna: háború. (*K*.)

Sámfa. Barátaid kihasználnak.

Sánc, ha messziről látjuk: büntetés. Sáncmunkát végezni: összeütközés a hatósággal. (*K*.)

Sánta ember. Félelmetes.

Sánta kutya: rossz hír, amelyet idő előtt kapunk. Sánta kakas: asszonynak kár, esetleg szerelmi csalódás. (*Kerner*.) Sántával versenyt futni és legyőzetni: betegnek halál. Sánta asszony: nagy pletykaság. Sánta gyermek: elbujdosott szerelem. (*Z. M*.)

Sápadt arcot látni: harag. Sápadt ég: kár egy utazás miatt. Sápadt öregember: rossz hír.

Sapka. Igazad lesz.

Nagy sapka: nagy becsület. Lopott sapka: öröm. Szép idő.

Sár. Betegség.

Testünk, ha volna igen sáros: nehéz betegségbe esünk. Sártól megmosakodni: utazni. Sárban henteregni: nem viszonzott szerelmünk jegye. Sarat ágyunkban rejtegetni: megbánt szerelem. Sarat enni: szerelmesnek igen jó, másnak pénz. Sárral bekent fal: titkos kívánság. Embersár: sok pénz. Asszony, aki sárral etetne: jegyez titkos szerelmet. Étel, amely evés közben sárrá válna: elveszettnek hitt ügyed jóra fordul. (*Kerner és a többiek*.)

Szembe hulló fecskesár: jegyzi, hogy nem látjuk megcsalatásunkat.

Sárból asszonyt építeni: jegyez megszabadulást egy kínzó szerelemből. Sárból kunyhót építeni: jó jövő. Sárban fulladozni: nagy örökség. (*S. j*.)

Sarok. Cipősarok: mulatságba hívnak. Sarokkő: paráznaság. Ajtósarok: kellemetlen vendég. Sarkon állani nőnek: nagy öröm; férfinak: szegénység.

Sarkantyút viselni: jegyez utazást, de mutat asszonyi gúnyt is. Jégtörő sarkantyú: mindig hideg időjárás. Csillag, amely sarkantyúját belénk vetné: szerelmi óhajtás. Kakas sarkantyúját megfőzni és megenni: egy férfi erejének megkötése. (*R. M.*)

Sárkányt ereszteni: jegyez gondolatot egy régen elment ismerős után. Repülő sárkány: gazdagság.

Sarkcsillag. Útonjárónak: szerencse.

Saroglyában ülni: mulatságba menni.

Saroglyában ülni: jegyez még asszonynak egy második férjet is. (*F. S.*)

Sas. Felszálló sas: jó üzleti eredmény.

Fehér sas: örökség. Kiáltó sas: harag. Fekete sas: amely zsákmányt vinne: gazdag házasság. Udvarunkba lecsapó sas: pénzt hoz. Tüzet hordó sas: háború. (*Kerner.*)

Sasok kalitkájában lenni és velük viaskodni: jegyez idegen embert, aki miatt nagy gondba esünk. Sas vijjogását hallani: betegsége egy hozzánk tartozónak. Nyulat üldöző sas: félelmetes helyzetbe jövünk. Nádas felett keringő sas: felfedezzük valakinek jóindulatát. (*Lipcsei.*) Lengyel sast látni: borkereskedőnek lopást jegyez. (*Lőcsei.*)

Sás. Sok munka.

Sáska. Gond. Nehéz esztendő.

Sátor. Csendes élet. Cigánysátor: útonjárónak mutat akadályozást. Sátorfa: vásárosnak útszéli szerelem, másnak: verekedés. Sok sátor a mezőn: háború.

Savanyú leves: jókedvű nap.

Savó (-t enni): jegyez sok beszélgetést, házi kárt, szép időt.

Savó, amely bennünk keletkezett volna, és ízét érezzük: nőnek elhagyott életet jegyez. (*F. S.*)

Seb. A kézen: adósság. A lábon: kutya jár a kertben. A háton: hosszú betegség.

Sebet kapni saját házadban: nagy megszégyenülés. Sebet adni: gyermeket elveszíteni. Seb az ágyékon: rossz asszony szerelme. Sebes has asszonynál: kénytelen özvegység. Sebes térd: nagy bánat egy elröpült szó miatt. (*Kerner.*) Sebhelyes embert látni: szégyen. Sebes lábbal futni: nagy bátorság. Sebes száj: asszonypletyka. Seborvos: segítségre lesz szükséged, erszényed fogytán. (*R. M.*)

Sekrestye. Jegyez elhibázott életet.

Sekrestyébe egyedül menni: közeli házasság; asszonnyal: házasok között válás. Sekrestyében piszkítani: gazdag házasság. Sekrestyés: betegnek megkönnyebbülés. (*Z. M.*)

Selyem. Megvetés az emberek részéről. (*Kerner.*)

Selyemkendő: rossz leány. Selyemszoknya: titkos szerelem. Selyemhernyó: régen áhított öröm megérkezése. Selymet lopni: paráznaság. Selyemkereskedő: csábítás. Selymes ágyban hálni: házasságtörés. (*R. M.*) Piros selyem: sebet kapsz. (*S. j.*) Selyempaplan: gazdag öregasszony. (*D. G. Gy.*) Selyemhajat tapintani: bűnös szerelem.

Selypítést hallani: örömteljes nap.

Seperni házat asszonynak: boldog házasság; férfinak: nehéz munka.

Seprőn lovagolni: szerencsés szerelem. Seprő az ajtó mellett: szívesen látott vendég.

Sereget messziről látni: jó becsináltat enni. (1759.)

Seregély (-t hallani): hír egy asszonyról; repülő seregély: gonosz pletyka.

Serét, amelyet elnyeltünk volna: falusi lány ismeretsége. Serét, mely bőrünk alatt volna: nyomasztó szerelem. (1833.)

Serleg. Aranyból: részegség. Serlegből inni, amelyet asszony töltene meg: babonaság. Ambó. (1833.)

Serpenyő. Örökség.

Serte. Szerencse. Vaddisznó sertéje: szerencsés utazás. Serte a párnában: gazdag asszony.

Serte, amely testünket borítaná: reménytelen szerelem. (*F. S.*) Sertés haj asszonytól: be nem váltott ígéret. (*S. j.*)

Séta. Kiváló szerencse. Sétányon járni: jó barátság. Pappal sétálni leánynak: közeli ismeretség egy idegen emberrel.

Sietni valahová: nyereséges vállalat.

Síkság. Gazdagság.

Sikátorban barangolni: titkos szerelem egy méltatlan személy iránt. Sikátorban eltévedni: asszony rabja lenni.

Siket ember minden könyvben nagyon jó.

Siket disznó a búzában: jólét. (1759.) Siketnéma: asszonynak öröm, férfinak: veszedelem.

Sikoltást hallani: jegyez elkésett levelet.

Síkos úton járni: ambó. (1833.)

R. M. szerint: vállalkozás, amely nem kecsegtet jóval.

Simogatni valakit: ajándékot adunk.

Síp. Csalódás. Hideg idő.

Sír. Betakart: elveszett holmink megkerül.

Sírba fektetnek: közeli gazdag házasság. Sírba lépni: hamis barátság. Sírt ásni látni: jó ismerős halála. Nyitott sír: vidám ünnepély. Síron átugrani: eléred célod. Sírba esni: akadály. Asszonnyal sírban lenni: megszabadulás egy kínzó szerelemtől. (*Kerner.*) Sírok között járni: jegyez hosszú életet. Sírhalom mellett ülni: édes gond, később haszon. Sírból visszatérttel találkozni: megnyert per. Sírhalomba lőni: letagadott adósság. Anya sírján leánnyal ülni: szép bátorság; apa sírján: féltékenység. Sírkő: válás. (*R. M.*) Sírban feküdni: csendes szerelem. Sírból feltámadni: régi ismerős. Sír mellett keservesen sírni: jegyez megszabadulást egy nagy gondtól.

Sírni. Örömteljes nap.

Sírni ok nélkül: szerelmi nyavalya. (1759.) Sírni egy asszonyért: hiábavaló fáradság, kár. Sírni egy halottért: betegnek meggyógyulás. Sírva járni-kelni: örömed lesz utazásodban. (*R. M.*) Sírni a font húsért, amelyet elvitt a farkas: megerőltetés, kimerültség. (*Zadeka M.*)

Sirály. Bánat madara.

Sisak. Jókedv.

Smaragd. Jegyzi valakinek a vágyakozását utánad.

Sóhaj (-t hallani): szerencsés hír.

Som (-ot enni): hideg időjárás. Somfabot: nyalka udvarló. (1833.)

Sonka. Gazdag feleség. Sonkád, ha van: jutalmat nyersz.

Sonka, mely volna emberé és füstön lógna: jegyez falusi ismeretséget. Sovány sonka: öregség. Sonkát lopni: nélkülözés. (*Kerner.*)

Sorompó. Szép idő.

Sóska. Házi pörpatvar.

Sót enni: nehéz idők.

Sót háton hordani: családoddal vándorútra kelsz. Sót marhának adni: hideg idő. Sót vágni: tömlöc. Besózni: utazás. (*R. M.*) Nyelved, ha volna sós: hazugságot mondasz. Sós víz: torokfájás. Sót nyelni: öregedni.

Sovány, ha lennél: veszekedés, kár, harag. (1833.)

Sört főzni: jó jövedelem.

Sörényed, ha volna nagy, mint lóé: gazdag feleséget találsz. (1850.)

Spanyolviaszk, ha forró: rossz hír szerelmesedről, ha kemény: adóslevél.

Spékelni valamit: nevetésben lenni.

Sróf. Hátad mögött gúnyolódnak.

Strucc. Újdonság. Strucctoll: temetés.

Suba. Menyecske ismeretsége.

Súgást hallani: hazugságot aratni.

Suhanc. Kellemetlenség.

Suviksz. Kinevetnek.

Süllő. Sok pénzt jegyez.

Süllyedni valamely mélységbe: biztos betegség. Álomba: nagy gyöngeség, kedvtelenség.

Sündisznó: Titkos ellenség.

*

Az alábbi megfejtések a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Salátát enni: fájdalmat jelent.

Sárban járni: betegséget jelent. Sáros lenni, de magát megmosni: szerencse.

Sárkányt vagy krokodilt látni: megutálás. Sárkányod avagy krokodilusod, ha vagyon: nagy becsület.

Sarló: kárvallás.

Sarut, ócskát, felvenni: torzsalkodás. Saruhoz bőrt látni szabni folttal: nyereség. Saruját újítani: öröm. Saruját látni gazdálkodónak: jó.

Saskeselyűt táplálni: nem jó.

Sáska: dolgaidnak ravaszságát jelenti, melyet akarsz titkon cselekedni.

Sajtot, lágyat enni: víg öröm.

Sebes lenni: gyermekes szeretet. Sebes kéz: sok adósság. Sebesedett házadban: becsületed bántják.

Selymet, vereset látni: sebet kapsz. Selymet, igen kéket látni: meggyaláztatol a te dolgaidban:

Sima dolgot látni: ellenséget meggyőzni.

Sírba reszketni: kárvallás. Sírt ásni: házasulás, jószág.

Sírni valamiért, ha könnyeid hullanak: öröm. Sírni semmiért: megrettenés. Siratni meghalt embert: víg öröm.

Sinórt aranyost látni, avagy azzal beövedzetni: nyereség. Sinórral köttetni: fájdalom.

Sokadalomba menni: betegség. Sokadalomban sátort felverni: terheltetés. Sokadalomban valamit eladni vagy eltukmálni: új barátság.

Süveget, nyesttel béleltet, viselni: tisztességed nevekedik.

*

Sz

Szabni. Kereskedőnek kár. Másnak bűnhődés valamely szerelem miatt.

Szablya. Levél.

Szabó. Jegyzi könnyűkezű ember ismeretségét.

Görnyedő szabó: szaporodik jövedelmed. Foltozó szabó: ahány foltot vet, annyiszor ér kárvallás. Szűrszabó: hideg időjárás. Öreg szabó, aki ócska ruhát varrna: felújítása a töltött káposztának, a régi barátságnak. Szabóműhely: mellfájás. Vitéz szabó: vesztett hadjárat. (1833.) Mellényt fordító szabó: gyász a családban (*Lipcsei*.)

Száj, minél nagyobb, annál jobb. Tisztelet.

Száj, amely elnyelne, ha emberé: féltékenység, ha állaté: rejtőzködés gond elől. Szájba vizet venni és kiköpni: elmúlása egy szerelemnek. Szájat szájba venni: hiábavaló óhajtás. Száj, mely volna hajas: hű szerető. Szájat mosni: szomorúság. (*Kálnay gyűjtése*.) Fogatlan száj: csábítás; fogas száj: gyűlölet. Száj, amely egy város kapujáról ordítana ránk: tömlöc. Országútnak megnyíló szája: útonjárónak jegyez rablókat. Égő száj: valaki rólunk álmodik. Sajgó száj: valaki rólunk rosszat beszél. Dagadt száj: az felejt el, akit legjobban szeretsz. (*R. M.*) Rossz szagú száj: beteg feleség. Száj, amelyen szép, zöld falevelek nőnének: legkedvesebbünk halálát jegyzi. Becsukott száj: titok, amelytől boldogtalanok leszünk. Barlang szája: természetellenes kívánság. Száj, amelynek szakálla bévül volna: betegnek halál. (*Kerner*.)

Szakács. Pazarlás. Szakácsné: meghívás.

Szakáll. Szakállas ember: általában jegyez haragot.

Kernerben: ha valaki azt álmodná, hogy borotválják szakállát: bizonytalan helyzetet legyez egy asszonyi szeszély miatt; szakáll, amely volna oly hosszú, hogy a földre érne: olyan gazdagságot mutat, amely váratlan; szakáll, amely leány állán nőne: jegyez elveszített szeretőt.

Szakállt vágni: árulás, bontogatni: nyugodalmas élet és hivő gondolat; égő szakáll: előre kigondolt terv, amely beválik egy nő meghódításánál; simogatott szakáll: leánycsábítás, gonosz gyönyör. (*R. M.*)

Leeső szakáll: nagy szomorúság, megaláztatás, csalódás; vörös szakáll: hamis barátság; kis szakáll: gúny; pofaszakáll: háztűznézőbe menni: célt elérni; Henri IV. szakáll: irigység; hegyes szakáll: rossz nyelved miatt bajba jutsz. (1833.)

Szakállas asszonnyal találkozni: jegyzi, hogy bátorságod révén megnyered egy leány szerelmét. Álszakáll, amely volna asszonyon: hűséges szerelem; férfin: féltékenység. Asszony, ha álmodná, hogy szakálla nőtt: elveszíti férjét. Szakállt göndöríttetni: váratlan szerelem. (*Kálnay*.)

Szakállt tépni: szegénység; fésülni: nagy tisztesség; lapátszakáll: változás. (*Lipcsei*.)

Szakáll, amely nőne mellünkön vagy testünk egyéb részén, s ijesztően nagy volna: jegyez hűséges asszonyt. Szakálltalanság: görbe út. Szakállszálon hegedülni: kínzó szerelem. Szakállt fürészteni: el nem titkolható vágy. Szakállt asszonynak ajándékozni: erőveszteség. Szakállt takaró vagy kabát alatt hordani: diadal a szerelemben. Fényes szakáll: rabság. Tüskés szakáll: jutalom. Ősz szálak a szakállban: jegyeznek hátralévő boldog éveket. Szakállt festeni: rövid boldogság. Szakállnál fogva földön húzatni: reménytelen szerelem. (*S. j.*)

Szalamander. Kerner Jusztinusz szerint: betegség.

Szálfa. Gazdagság.

Szállni tudni: bánat. Mást szállni látni: annak halála.

Szállást kapnál: megcsalnak, meglopnak.

Éji szállás: valakit megloptál. (*K.*)

Szalma. Sok ostoba beszéd. Hideg idő.

Szalma, amelyet a szél vinne: jegyez keresztelőt. Szalmát zsúpban látni: mutat vagyonosok ellen való merényletre. Égő szalma: felesleges gond. Szalmatető: zord idő. Szalmakalap: vidámság, szerencse. Szalmazsák: kövér asszony. (*Kerner.*) Szalmán hálni: betegnek igen jó; útonjárónak: tömlöc. Szalmakoszorú: nagy megtiszteltetés egy előkelő úr részéről. Szalmát lopni: szépasszony szerető. Halott alól lopni szalmát: özvegység. Kapufélfán lógó szalma: katona jön kvártélyba. Gyaluforgács és szalma együtt: nagy mulatság. Szalmát eladni: jegyez kacér asszonyt. Szalmát kocsin vinni: jó vendéglátás. Szalmával beszórt úton menni: vásárosnak vigalom; másnak: nehéz betegség. Szalmacsutak: megerőlködés érdemtelen ügyben. Szalmát villázni: lányban válogatni. Szalmazsákot tömni: öregasszonyt kapni. (*Régi naptár.*) Szalmán egyedül heverni: rossz gondolat. (*Gvadányi.*)

Szalonka. Ritka szerencse egy idegen városban.

Szalonkát húzni látni: elszeretnek idegen asszonyok. Szalonka crotonját enni: dáma kéri segítségedet. Szalonkalesen lenni: vadásznak mulatság, másnak nagy megpróbáltatás. (1850.)

Szalonnát enni: betegség.

Paprikás szalonna: utazás. Tokaszalonna: hosszú tél. Szalonnabőr: hazugság. (*R. M.*) Szalonnát lopni: jegyez megcsalódást.

Számokat álmodni: a legnagyobb szerencse.

Számokat megfordítva látni: elmulasztod szerencsédet. Számok, amelyeket egy öregember mondana: megjegyzésre méltók. Számokat a földre ejteni: ambó Budán. (1833.)

Szamár. Sok munka.

Szamarat venni: csinos nyeremény; hajtani: hiábavaló fáradság; eladni: nehéz idő; fogni: visszalépés egy jó tervtől. Futó szamár: bosszantó újdonságot hallunk. Szamáron lovagolni: dicsőség. Szamarat ordítani hallani: időváltozás, hazugság, ostoba véletlen. (*K.*)

Szamár, amely a malomból lisztesen jönne: szerencsénket hozza. Hímszamár: féltékenység; szamártejet inni: betegnek gyógyulás. Döglött szamár: ritka szerencse. Szamárbőrt vásárra vinni: kupecnek verést, másnak hamis pénzt jegyez. Szamárnyomból inni: kincs. Szamárfület viselni: szerencse a szerelemben. Szamárfarkot kézben hordani: kitüntetés; ha testünkhöz volna nőve: tömlöc egy női ügyben. (*Lipcsei.*)

Szamaras kocsin Dunából vizet hordani: ambó. (1833.)

Számla. Hír.

Szamóca. Jó házasság.

A különös álmokból: szamócát enni, amelyet szennyes helyről vennénk: asszonynak titkos szerelem, férfinak betegség. (*F. S.*)

Szánkó. Általában jegyez: váratlan szórakozást.

Szánkón havon utazni: jegyez útonjárónak igen jó vásárt; másnak: kis csalódást. Ördöggel szánkázni: vígra forduló bánat. Homokon szánkózni: nehéz idők.

Szappan. Betegség.

Szappannal tetőtől talpig megmosdani: elfelejtkezés. Szagos szappan: hű szerető. Durva szappan: öregasszony. Szappanos: hideg idő. (*K.*) Beszappanozni valamit: hiábavaló vágy. Szappant árulni: asszonynak nagy megcsalatkozás. Szappant főzni: házasságot nyélbe ütni.

Szárcsa. Levél.

Szarka. Általában vendég.

Kernerben: sok szarka: jegyez sok pletykaságot, veszekedést.

Szárnyad, ha másnak adnád vagy elveszítenéd: szerencsétlenségbe jutsz:

Fejedből növő szárny: halálos betegség. Szárnyas férfi asszonynak gonosz kívánságát jegyzi.

Szarvas. Örökség.

Szarvast etetni: kitüntető barátság; űzni: nagy fáradság, amely kevés jutalmat jelent; futó szarvast látni: iparosnak igen eredményes munka, másnak: elmulasztott szerencse. Szarvasbogár: erőszakos munka. Szarvashúst vásárra vinni: valakit megkárosítani. (*K.*) Szarvasnyomból vizet inni: nagy szerelem egy asszonyba. Szarvasbőr: öreg ispán, hideg idő. Öklelő szarvas: árulkodás.

Szatócs. Perpatvar.

Szecska. Futó szerelem.

Szeder. Ha testünkön nőne: nagy féltékenység.

Szédülést érezni: betegség, asszonynak magtalanság.

Szeget fején találni: álomban is jó jegy. Szeget a falban látni: bánat. Patkószeget találni: szerencse.

Szeget valami elevenbe verni: mulatságos munka. Szegbe ülni: tréfaság. (*R. M.*)

Szegény embert látni: szerencse.

Szegfű. Ismeretlen férfi vágya nő után.

Szék. Felesleges látogatás. Karosszékben ülni: nagy bánat. Széket tolni: becsület.

Szél. Rendszerint veszekedés.

Szélben járni: gond. Szélben és esőben járni Szent György napja után: jó kilátás az esztendőre; András után: károsodás. Déli szél: utazás. (*Kerner.*)

Szélkiáltó madarat hallani: nem a legszerencsésebb. Forgószélben állni: betegnek halál. Föld alól jövő szelet érezni: hét főbűn egyikében leledzni. (*R. M.*)

Szélkakas. Felesleges kiadás. Hízelgő beszéd. Hideg idő.

Szellemekkel lenni: nagy és váratlan élmény.

Szélmalom. Jókedv.

Szélmalomba menni egy nővel: teljesítjük, amit egymásnak ígértünk. Szélmalomból jönni üres zsákkal: csalóval lesz dolgod. Régi szélmalom törött szárnya, amerre mutat, jegyezd meg: valamit találsz. (1833.)

Szem, amely volna lesütve: jegyez be nem vallott, forró szerelmet.

Vakszem váratlan jó hír. Kék szem kacér szerelem. Gonosz szemet látni: pénzveszteség. Kancsalító szem: jegyez megfeledkezést, magad lealacsonyítását, hűtlenségét. Folyós szem: igen rossz jövő. Könnyes szem: örömteli találkozás. Szemed, ha kiszúrnák: elveszíted jó barátodat. Szemet elveszíteni üzleti kellemetlenség. (*K*.) Ismeretlen szemet látni a sötétben ijesztő gond. (*S. j*.) Szemüveg: Remény. Valakinek a szemében arcunkat látni: nagy ellenséged van.

Szemét. Pénz.

Szemét a küszöbön: titkos szándékú látogató. Szemét a ház előtt: pénzes levélhordó.

Szemölcsöd, ha sok van, szerelmeseddel mulatságod van. (1759.)

Szemöldök. Kacérság.

Szemöldökfába ütni a fejed: alacsonylelkű emberekkel lesz érintkezésed.

Szénen (tüzesen) ülni: ájulás. Szenet enni: bélbetegség.

Széna. Jó hír. Szénakazal: gondtalan örökség.

Szentet látni: leánynak jegyez közeli elcsábítást; asszonynak: bűnbánást. Szenttel beszélni: ingadozó hűsége egy nőnek. Szentet kikerülni: nagy szerencse.

Szentelt vizet inni: közelgő betegség. Szentelt sonkát enni: betegnek gyógyulás; egészségesnek: szegénység. Szentelt gyertyát égetni: halott mellett virrasztani. (*Z. M*.)

Szentkép, ha megszólítana: fordulj vissza.

Szentmihálylován feküdni: mulatságos utazás. Szentmihálylovát vinni egy halott alatt: hideg, szeles időjárás.

Szentjánosbogár. A szerelem bogara.

Szeplő. Tavaszi eső. Jegyez még rossz tulajdonságot, amit barátunkon észreveszünk. Szeplős hátat látni: szép asszonyt találni.

Szerda. Az ajándék napja. Zöld szerdán utazni: kereskedőnek nagy gond, másnak veszélyes.

Szerecsen (-t látni): jegyzi, hogy kihasználnak.

Szerecsenfő, amelyet egy kapun látnánk: menjünk be. (*Lőcsei*.)

Szerszám. Szerencsés jegy.

Szerencsétlenség. Víg.

Szeszélyes asszony: nagy kellemetlenség.

Szidalmazni valakit: levél.

Szigony. Remény.

Szíj. Nehéz munka. Nadrágszíj: árulás.

Szikla. Ha megmozdítod: szerencse.

Szikra. Jó jegy.

Szilvát enni: szorulás. Szilvafa virága jegyez eljegyzést. Szilvafát égetni: elválás kedvesünktől. (1833.)

Szimatoló kutya: nagy titok.

Színházban lenni: kár.

Színész vagy színésznő: jegyzi, hogy nem számíthatsz barátságra.

Vándorszínész: megcsalnak. Színészarcú ember: hazugságba kever. (1833.)

Szirom. Szerelmeskedés.

Szitálni: jegyez szeles időt. Lisztet szitálni: emberséges cselekedet. Szitán ülni: egy asszony mellőzése.

Aranyport szitálni lánynak: jegyez szegénységet; férfinak: gazdag asszonyt.

Szív. Ha mézeskalácsból van: jegyez jó vásárt és kacér asszonyt.

Vérző szív: fájdalmas sértés. Szívet enni: jegyzi, hogy szerelmesünk miénk. Szívverést erősen hallani: rossz hír. Szívfájás: semmire se jó. Közelgő bánat. Szívseb: gyógyulás egy régi betegségből. (*Kerner*.) - Szívet kibontani: felesleges munka. Madárijesztőn szívdobogást hallani: csalódás, elmaradó találkozás. Fába szívet vésni: valaki nagyon gondol reánk. Szívet homokba rajzolni: elfelejtettek. Szívalakú arcot látni: megcsalnak. Ezüst- vagy aranyszívet ajándékozni: bánat. Kártyán szívet látni: igazat hallasz valakiről. (*S. j*.)

Szivar. Veszekedés.

Szivárvány. Minden könyvben jó jegy.

Szivattyú. Szellemes meglepetés. (1850.)

Szívni ajkat: keserűség; fogat: gyötrelem; bort: hideg időjárás.

Emlőt szívni: öregség, szegénység. Szájat (másét) szívni: kielégítetlen vágy. Kezet (másét) szívni: hiábavaló gondolat.

Szobában ülni: furfangos terv. (*Kerner*.)

Szoborrá válni: igazságtalanságban lesz részünk.

Szombat. A gazdagság napja.

Szomjúságot érezni: nagy nyugtalanság, szomorúság, nagy fáradság.

Szomorúnak lenni: jegyzi, hogy örömteljes reggelre virradunk.

Szomszédasszony. Minden könyvben: pletykaság.

Szopni. Legénynek vagy leánynak jegyez közel házasságot.

Csecsszopós gyermek: váratlan barátság. Tehenet szopni: szegénység.

Szőni: nagy öröm.

Szőke leány. Csalfaság.

Szőlő. Áldás.

Szőlőt vendégednek szedni: jegyez kibékülést ellenségeddel. Szőlőt (zöldet) enni: elmulasztott érzelem; piros szőlő: betelt öröm; fekete szőlő: fáradságos élet. Rothadt szőlőt enni: sohase éred el célodat. (1833.)

Szőlőben keserűséget találni: valaki megmérgezi örömödet. Szőlőlevél: szemérmetlent hallunk. Igen nagy szőlőfürt: jegyzi életedet. Fonnyadt szőlő: találkozás egy elmúlt szerelemmel. Téli szőlő, amely volna igen édes: jegyzi, hogy reád gondolnak a múlt időből. (*R. M.*) - Szőlőlugasban ülni: lemondani. Szőlőt kapálni: hosszú élet. Szőlőskertben járni gazdának: nagy öröm; másnak: eredménytelenség. (*S. j.*)

Szőlő, amely nőne keblünkön: jegyzi, hogy érdemtelenek kihasználják jóindulatunkat. Szőlőt akasztani: jó házasság.

Szőnyeg. Mulatság.

Szú percegését hallani: betegnek halál; másnak hosszú élet.

Szúnyog-döngést hallani: hír megbántásunkról.

Szurok. Árulás.

Szűcs, minél öregebb, annál több kellemetlenség.

Szülni: szükség. Szülési fájdalom: magtalanság.

Születésnap: hosszú életkor.

Szülőkkel (elhaltakkal) találkozni: szenvedéseink elmúlnak. Szülőkkel (élőkkel) együtt lenni: szerencsés vállalkozás. Szülőföldön járni: szomorúság egy találkozás miatt. (1833.)

Szülőt verni: hét főbűnben leledzeni. (*R. M.*)

Szűrő. Levél.

Bort szűrni: hideg idő.

Szűrös ember: pénzt hoz.

Szűrben járni: jólét; betegnek: gonosz.

Szüreten lenni: nagyon jó jegy.

Szürke szín a tolvajok színe.

Szürke ember: gond. Szürke asszony: félelem. Szürke fejű gyermek: bánat.

Szűz (mezítelenül): szégyenbe esünk.

Szüzet hálótársul kapni: nem nagy előny. (*Gvadányi.*)

*

Az alább következő megfejtések a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Szablyát eltörni: vakmerő bátorság. Szablyát, fényeset, elvenni: úri hatalom. Szablyát tartani: világi tisztesség. Szablyát, tüzeset, az égen látni: büntetés. Szablyát, rozsdást, elvenni: gyűlöltség. Szablyát másnak adni, avagy elveszteni: szegénységet várj. Szablyát, rozsdást, elveszíteni hüvelyéből: a régi uraid gyűlölsége rövid napon megszűnik. Szablyát, mely elveszett vala, megtalálni: előbbeni becsületbe állítanak.

Szakálladat, mely ősz, megfésülni: becsületre való menetel. Szakáll, asszony ha látja: ura halála. Szakállt égni látni: nyereség. Szakáll, hosszú: hatalmassá lenni. Szakállt, széleset látni: erőt vinni. Szakállas embert látni: harag. Szakáll, ha őszet látsz: becsület. Szakáll, ha kihúzták: megbántás.

Szalonnát látni vagy enni: rossz.

Szamárháton ülni: sok dolog. Szamarat venni és hajtani: hiába fáradni.

Szamarat venni: nyereség. Szamarat hajtani: visszavonás.

Számot vetni: dolgaidban sok nagy törődés, kétséges kimenetel.

Számszeríjat feltekerni: bú. Számszeríjat vagy puskát törni: jó.

Szánon, melyet jól megraknak, nagy hófúváson és dűlős helyeken jól elmenni: rövid nap ügyedben jó előmenetelt várj.

Szárnyat látni: megcsalás. Szárnyat másnak adni vagy elveszíteni: veszedelemtől félj.

Szarvasbogár: megváltozást jelent.

Szarv, ha fejeden nőtt: veszedelemtől félj. Szarvat elveszíteni: rossz.

Szarvast látni futni: szándékodnak hamar időn belül előmenetele.

Szederjes színt látni: rövid nap múlva örömed következik.

Szegénynek látni magát: rút kisebbség. Szegénynek lenni: rossz.

Szekérdűlés: mind a kereskedőnek, mind a gazdagnak ártalmas. Szekérről vagy lóról leesni: gonosz. Szekér, ha eltörik alattad: tartóztatás, és ha útra kelsz, nem jársz haszonnal.

Szem, ha főben nő: szemvilága elvész. Szem, ha különben áll, hogysem mint kellene: megaláztatol. Szemöldököd, ha fekete: jó.

Szenen elevenen ülni: rágalmazás. Szenen holtat látni: barátod meghal.

Szentegyházat messziről látni: idegen országba menni. Szentegyházba menni: bánat. Szentegyházban imádkozni: tisztesség.

Szentszék előtt pörölni: beidézés.

Szentekkel beszélni: jó szerencse.

Szép orcájúakkal lenni: vigasság.

Szeretővel lenni: vigasság nagy gonddal.

Szilvát fáról leszedni: kevélység.

Szomjúhozni és ennivalót találni; nagy szerencse. Szomjúhozni és kútra találni, de belőle nem ihatni: hiábavaló járás.

Szoptatni, és ha bő teje van, ezeket jegyzi: nehézkes menyecskének rövid nap egy kisgyermeket; szegény asszonynak: költséget, gazdagnak: nyereséget, emberkori leányzónak: házasságot, ifjú leánynak halált, vitéz embernek betegséget, akinek felesége vagyon: gyermeke elhalnak.

Szoptatni: nehézkes asszonynak leánya lesz, ha rab: nem szabadul meg hamar.

Szivárványt látni keletre: rossz; nyugatra: jó.

Szökni: igen gonosz.

Szőlőt látni: tisztesség, áldás. Szőlőt a töviről leszakítani: haragosoddal békülsz.

Szőlőt, fehéret, látni: nagy haszon. Szőlőt, fehéret, enni: jó és gazdagság, veres, nemigen jó. Szőlőt, poshadtat, enni: nemigen viszed véghez ügyeidet.

Szúrni vagy verni: nagy tévelygés.

Szüleinket látni: megújulását jelzi az elmúlt dolgainknak.

Születtetni: szegénynek jó, mesterembernek: bánat, gazdagnak: bú. Házasemberek közül: egyiknek halála, szolgáknak: jó, vásárosoknak: gonosz, betegnek: halála.

Szülészt látni: vigasztalás.

Szülni: jó barátnak halála.

Szűrt, fehéret, látni: jó.

*

T, Ty

Tábla. Temetésre hívnak.

Táborban lenni: egészséges.

Tag (-ot elveszíteni): szükség.

Tagadni. Szégyen.

Ismeretséget megtagadni: szívfájás.

Tajték (-pipa): jó jegy. Tajtékzó ember: bánat.

Tajtékból faragni képet: elérhetetlen szerelem.

Takács. A fáradtság jegye.

Szepességi takáccsal utazni: jegyez jó vásárt. (*Lőcsei*.) Takáccsal dolgozni: jó terv. Takácsszéket kattogni hallani: jövődről valaki gondoskodik. Takáccsal táncolni: akadály szerelmünkben. (*Lipcsei*.)

Takarítani (szobát): irigység; istállót: hideg idő.

Tál, minél nagyobb, annál jobb. Tálalni: kellemetlen hírt hallunk.

Törött tálból enni: bánat. Drótozott tálból merni: valakinek a bánatát vállalni. (*R M*.) Ágytál: betegség. Tál alá rejteni valamit: árulást tapasztalunk. Tálon valami eledelt feladni, ami nem embernek való: szívesen látott vendég. (1833.)

Találkán lenni: óvatosságra int.

Talicskát tolni: tisztességes munka.

Talicskán öregasszonyt tolni: elmúlt szenvedés; fiatalasszonyt: megpróbáltatás.

Tallért számolni: nagy gond. Lyukas tallér: bosszúság egy asszony miatt. Tallért nyakban hordani: tetszelgés.

Talp. Eredményes vándorlás.

Tályog, amely testeden volna: jegyez barátságot, amely sokba kerül. Tályog a hason: gonosz szomszédság.

Tanács (-ot adni): hiábavalóság. Tanácsot hallani: kinevetnek. Tanácsosokat együtt látni: bizonytalan helyzetből szabadulsz.

Táncolni: Bánat. Táncosnő: érzékiség. Tánc közben elbukni: megszégyenítés érzékiség miatt. Sok táncoló asszony: sok bánat.

Katonával leánynak táncolni: jegyez álmatlanságot. Táncosokkal találkozni idegen városban: megcsalnak. Táncoló eső: nyugtalanító hír. (*Lipcsei*.) Táncosházba tévedni: jó házasság. Halottal táncolni: igen eredményes munka. Gyermekkel felnőttnek táncolni: jótéteményben lesz részünk. (*R. M*.) Táncos férfit házunkba jönni látni: asszony darabidőre elveszíti férje szerelmét. Táncoló edények betegséget jegyeznek. Táncoló állatok igen szűk esztendőt hoznak. Táncos öregember: halál. (*K*.) Tánciskola: szerelem. Táncmester: elvernek. (*G*.)

Tanítani: öregség. Tanítványt találni: boldogság.

Tanúnak menni: ellenségeskedés.

Hamis tanúságot tenni: nyereség.

Tányér, ha belőle eszel: szép szóval félrevezetnek; ha hozzád dobják: igazságot mondanak.

Tapló. Hideg idő.

Taplót dugni eresz alá: szerencsés vállalkozás. Taplót ló fülébe dugni hírt világgá bocsátani, amellyel másnak kellemetlenséget okozunk.

Taps. Tiltott gyönyör.

Tarhonya. Egészség.

Tarisznyát hordani: nyugtalanság.

Tarlón járni: jót jelent.

Tárogatót hallani: megszerelmesedni.

Táska. Ajándék.

Teát inni: múló betegség.

Tébolydában lenni: megcsalnak.

Tégla. Csalódás.

Tehen (-et fejni): eljegyzés gazdag nővel. Leánynak: véletlen szerencse.

Kövér tehén: jó esztendő; sovány: szükség. Tehénhúst enni: rossz kedv. (1759.)

Tehenet víz tükrében látni: hiábavaló fáradság. Tehenet vásárba hajtani: adósság. Tehénhúst mérni: szegénység. Tehénistállóban lenni: ifjúkori emlék. Tehénen ülni: szerencse.

Tej. Fiatal asszonynak: fogadalom; öregnek gazdagság.

Tejet inni: lázas betegség. Tejeslábos: rossz hír.

Teke. Idézés.

Teknő. Nyugalom.

Telet látni, holott volna nyár: késő öröm.

Temetni. Öröm.

Temetést látni messziről: biztos örökség. Temetésben részt venni: nehéz munka. Téged temetnének: jegyez családi szaporodást, nőtlennek: házasságot. Atyafit temetni: legjobb hitünk szerint megházasodunk. Élőnek temetésén részt venni: késő házasság. Ugyanez Jegyzi: közeli halálát egy jó barátnak vagy egy atyafinak. (*Kerner.*) Leány temetésén részt venni és citromos karddal kísérni a koporsót: jegyez szerelmet egy ártatlan lány részéről. Öregembert temetni: emberséges cselekedet. Temetési zenét hallani: vigalom. Temetést rendezni: hasznos foglalkozás. (*R. M.*) Temetőben járni: vigasz. Régi temető: jegyzi elhalt szüleinket. Temetőben járni öregasszonnyal: betegség. (*S. j.*) Temetésre fehér ruhában menni: házasság. Temetőben síró leányt találni: titkos szerelem. Temetőárokban feküdni: részegség. (*G.*) Temetőn mezítláb végigmenni: egy halott követelése miatt árverés. Temetőkriptában lakni: öregség. (*Z. M.*)

Templom. Csúnya szenvedélyek miatt elerőtlenedünk. (*K.*)

Templomban imádkozni: szerencse, vidámság, haszon. Templomba asszonnyal menni: titkos szerelem; leányasszonnyal: mulatság. Templomban ismeretlen asszonnyal beszélni: utazás. Templomi ének: betegség, járvány. Templomtetőn ülni: üldözés. Templom párkányán végigsétálni: szédületes

veszedelem. (*Kerner*.) Régi templom: szerelmi bánat. Templomos lovag: csalárdság. Processzió, amely templomból jönne felénk: nagy megszégyenülés. (*Lipcsei*.) Templomudvar: haláleset. Templomtorony: üdvösség, jó esztendő. (*R. M.*) Templomban holtan lenni: hosszú élet. Templomban paráználkodni: hét főbűnben leledzni. (*S. j*.)

Tengely. Levél.

Tenger. Ha viharos: gond, ha sima: beláthatatlan ügy.

Térd. Szegénység, utazás.

Térdelni valakin: csalóka győzelem.

Testvér. Családi öröm.

Tésztát gyúrni: családot alapítani.

Tetőt befödni: vidám családi élet.

Tetőn járni: váratlan esemény. Tetőn állni: hatalom. Tetőn heverő macska: jegyzi titkos viszonyod elárulását. Tetőablak: kellemes élet. (*Kerner.*)

Tetű. Nagy szerencse.

Tetvek, amelyek testedet végig belepnék: jegyeznek örökséget. Tetvekkel küzdeni: mutat egy komisz asszonyt, aki becsületedben gázol. Tetves ing: pénz. Tetvet enni: rabság. (*Kerner*.)

Tigris. Ellenség.

Tilinkó. Csalódás.

Tímár. Vásárosnak igen jó. Egyébként hideg idő.

Tinó. Szerencse.

Tinta. Szegénység.

Tiszt. Nagy kitüntetés.

Tíz. Az öröm száma.

Tó. Ha csendes: nyugodalom, ha viharos: sok baj a szerelemmel.

Tócsát ugrani: nagy mulatság.

Tojást látni: néked és háznépednek betegséget jegyez.

Tojást enni: harag; rakni: kisgyermeket nevelni. Madártojást szedni: irigység, magtalanság. Tojásétel: egy jó barát halála. (*Kerner*.)

Tojáshéj: gyász. Tojást festeni: csalárdság. Sok tojás: nyeremény. Záptojás: betegség. Tojást venni: jegyez nagy sikert üzleti ügyekben. (*R. M.*) Tojás, amely volna bennünk: gyermektelenség. (*F. S.*)

Tokaji bor: jó jegy.

Toll. Fosztani: öröm, de nagyon hideg idő.

Tollat lopni: leányt elcsábítani. Tollat találni: valakinek kárt okozunk. Tollat olvasni: lutrinyereség. Repülő toll: pletykaság. Tollat viselni: unalom. Varjútollal írni: szerencsétlenség, gyász. Fehér toll: örökség. (*K. J.*) Tollban hemperegni: nem sikerült vállalkozás. Tollaszsidó: szerencse. (*F. M.*) Legénytoll: lánynak jókívánság. (*Gvadányi.*)

Tolonc. Nem szívesen látott vendég.

Tolvaj. Jegyez hideg időt.

Tolvajlásban részt venni: szerelmi kaland. Tolvajt messziről látni: valahol várnak. Tolvajjal szökni: gazdagság. (*Lipcsei*.)

Torma. Nagy hír.

Topolyfa. Csendes halála egy atyafinak.

Tor. Veszekedés.

Saját halotti torunkon valakit megverni: hosszú élet.

Torkot látni: félelem.

Torony. Ha asszonnyal látnád: csalatkozás; ha egyedül másznál tornyot: tanácsot kérnek tőled.

Toronyőr: hideg idő. Toronyban eltévedni: nagy hiba. Tornyot építeni: szerencsétlenség. Toronyablak: jól jegyezd meg, amit látnál.

Torta. Lakodalomban: jó kívánság; máskor: betegség.

Torzsa. Jó hír. Vendég.

Tök. Nagy veszekedés asszonyok miatt.

Tököt enni: nevetséges helyzet. Pirosló tök: hideg idő. Tökből cinkefogót készíteni: kis szerencse; halálfőt: gyermekes dac. (*K*.) Tököt árulni: asszonynak válást jelent. Lopótök: jó barátság. Tököt főzni: régi szeretőt visszavárni.

Tölgyfa. Száradó tölgyfa: jegyez több halálesetet az ismerőseink között.

Tölgy, ha nagy és zöld: hosszú élet. Tölgyfát venni: nyeremény. Tölgyből koporsót faragni: legkedvesebbünk halála; kaput ácsolni: várva várt vendég. Tölgyet nevelni: korai halál. (*Z. M*.) Tölgyek alatt ülni: megtiszteltetés. (*S. j*.) Tölgyfából hajót ácsolni: marha, nagy gazdagság. (*Komáromi könyv*.)

Tömjén. Leánynak: fejfájás; másnak: megkönnyebbülés. Asszonynak: lelkifurdalás.

Tömlő (boros). Gazdag ember ajándéka.

Töpörtő. Minél több, annál nagyobb szerencse.

Tőr. Ajándék.

Törköly. Ne hozd magaddal nyelvedet. (*Lipcsei*.)

Törpe asszony: szerencse; férfi: nehéz gond.

Törpékkel lenni asszonynak: búbánat. Törpét a sarokban látni: félelem.

Törvényt olvasni: nyert pör.

Tövis. Búbánat.

Szamártövis: szerencse.

Trágya. Nyereség. Jó esztendő.

Trágyát szagolni: örökség. Trágyát hordani: fáradsággal elért eredmény. Trágyadombon ülni: nagy öröm. Trágyázni: gazdának jó jegy, másnak: betegség. Tehéntrágya: ambó. (1833.)

Tucat valamiből: igen jó jegy.

Túró. Betegség. Túrós tészta: szomorúság.

Túros hátú lovon nyargalni: jó házasság, gazdag asszony. Túrót, tejfölt enni egy asszony kezéből: igen kinevetnek legjobb barátaid. (*K.*)

Tuskó. Valamit találsz.

Tutaj-t úszni látni: megbánt cselekedet.

Túzok. Késő szerencse. Ólmos eső.

Tű. Megszakadt barátság.

Tücsök, amely a szobában szólna: öröm a gyermekekben; ha messziről hallanánk: hívogatás idegen házhoz.

Tüdőt enni: megkárosodás jegye.

Tükör. Egészségesnek: öröm, betegnek: igen rossz jegy.

Kernerben: igen fényes tükör: jegyez ájulást, törött tükör: árulást.

Tüzet látni (füsttel): szerencsétlen helyzet. Tüzet gyújtani: szeretnek valahol. Tűzbe esni: anyagi veszteség.

*

Az alábbi megfejtések a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Tagot elveszíteni: nagy szükséget jegyez.

Talyigán vagy szekéren járni: nagy tisztesség, de az útonjárónak: gonosz. Talyigát, avagy szekeret vonni: betegség.

Tanácsot adni: nagy dologgal terhelnek.

Táncot járni, avagy vígan lenni: halál és gonosz szerencse, de rabnak és szomorú embernek: jó.

Tanulni iskolában: jószerencse.

Társaságot látni: nem jó.

Tehenet, vereset, látni: vigasság.

Tenger habjait látni: ártalom. Tenger vizét látni: vígasság. Tengerbe esni: kárvallás. Tengerben elmerülni: nagy kínt jegyez. Tengeren járni: nagy nyavalyába esni. Tengeri csudát látni: szerelmes emberét és jó barátját látni. Tengeri macskát látni: betegség és kedvetlen dolog. Tengert csendességben látni: öröm.

Terhes lenni: szegényeknek gazdagságot, gazdagnak szomorúságot; kinek felesége vagyon: elveszíti, kinek nincsen: szépet és szerelmeset szerez; más rendbeli embereknek: betegséget jegyez.

Test, sáros: nyavalyát jegyez. Test, melyből valami kinő: bánat. Testében lenni: szerencsés mindenkinek, aki kézimunkája által keresi kenyerét.

Tetűt keresni a fejen: gazdagságot jegyez. Tetűt ingében lelni és ölni: nyughatatlanság. Tetűt, sokat egy csoportban látni padon avagy földön, és azokat lábbal tapodni vagy elseperni: nyomorúság és pironkodás.

Tévelyegni mezőkben és erdőkben: jó; hegyekben és völgyekben: gonosz.

Tevét látni: viaskodás.

Tejet enni vagy inni: öröm.

Tollat, fejért, viselni: öröm.

Torkon avagy fejen való betegség: jövendőbeli kelevényeket és nyomorúságot jegyez.

Tornyot, aranyost, látni: irigység és gyűlöltség.

Törvény- avagy tanácsházban, ha mindenek megváltoznak: nagy ínség és törvénytelenség. Törvényben a pört elveszíteni: egészséges embernek betegségtől való félelmet, betegnek halált jegyez.

Tövis és másféle szúrós állat: szerelmet avagy betegséget jegyez, aszerint amint vagyon ahhoz az embernek kedve.

Tusakodni gyermekkel és gyermeket megbírni: rágalmazást és szégyent jegyez. Tusakodni meghalt emberrel: betegség.

Tükör egészséges embernek: örömet, tisztességet és utazást jelent.

Tüzet látni vagy beleesni: kár vagy bosszúság. Tűzön járni: szeretőknek jó, másoknak gonosz.

Tűzhely: nőtleneknek házasságot, másnak betegséget avagy helyváltozást jegyez.

Tyúkmonyad ha vagyon, kivált télen: nyereség. Tyúkmonyt tojni: apró gyermekeket nevelni. Tyúkmonyat enni: harag, hír. Tyúkot sok apró fiaival látni: nagy szerencse.

*

U, Ú

Uborka, amely volna igen fanyar: nehéz testi munkát jegyez.

Kernerben: uborka, amely nőne orrodon: mutat megszerelmesedést.

Utca. Kellemetlenség.

Utcán mosakodni: leánynak szép ismeretséget jegyez. Utcán illetlent elkövetni: közeli szerelem. (*R. S.*)

Udvar. Minél nagyobb, annál jobb.

Ugatás messziről: jót jegyez; közelről: haláleset.

Ha magunk ugatnánk, hogy kutyát vagy embert megijesszünk: nagy betegség, amelyet otthonunktól távol szenvedünk. (*S. j.*)

Ujjal játszani: öregnek egészséges, fiatalnak szomorúság. (*R. M.*)

Ujjat szopni: leánynak levertség. (*K.*)

Undort érezni: öröm.

Unokával beszélni: gazdagság. (1833.)

Uzsorással beszélni: nagy gond.

*

Ü, Ű

Ülni valahol sokáig: nagy haszon.

Vasban ülni: öröm.

Ültetni fát: boldogság; tyúkot: hideg idő; virágot: kedvetlenség.

Akasztófát: marhavész. (*Lőcsei.*)

Ürge. Nyeremény.

Üvegcserép. Múló öröm.

*

Az alábbi magyarázatok a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Üllőt látni: jó.

Üstököt látni: jó hír. Üstököd, ha szép: jó mind férfinak, mind asszonynak.

Ütőt és harangot látni: ártalmat jelez és azt is, hogy az ember jól vigyázzon magára.

Üvegpohár: fáradság.

Uborkákat leszedni, melyek az ültetésnél mindjárt termettek, és enni belőle: jó nyereség.

Uralkodni: veszteség.

Urakkal végezni valamiről, ha hozzád fér: akarat; egyébképpen gyógyulás.

Úton tévelyegni: haszontalan fáradság. Úton szorosan járni: szomorúság.

Ujját elveszíteni: kárvallás.

Úszni vízen által: amit kívánsz, megnyered valami nehezen. Úszni: gonosz. Úszni, és háttal elmerülni: büntetést jelez.

*

V

Vacsora. Nehéz álom.

Vadász. Szerencse.

Kernerben: magányos vadásszal találkozni s tőle vizet kérni: leánynak betegség, asszonynak szerelem. R. M. szerint: zöld vadásszal találkozni: kincset találni. Öreg vadász: borús idő. Vadorzó: gond. Vadászkutya: szép idő.

Vágni valamit: jó eredmény.

Vaj. Ha asszony adná: megszerelmesedést mutat; ha férfi: féltékenységet.

Vajat enni: civakodás jóbarátok között. Vajat valakivel köpülni: házasságtörés. (*K*.)

Vakot vezetni: útonjárónak nagyon kalandos.

Vakot látni: mulatság; kereskedőnek üzleti veszteség. Vak férfival asszonynak menni: hét főbűn egyike. Vakot vezetni: változás. (*K*.) Vak, aki egyenesen felénk jönne s ránk mutatna: jegyzi, hogy titkainkat a tyúk is kikaparja.

Vakondok. Betegnek: örök éjszakát; egészségesnek: kis hasznot mutat.

Váll. Erősség jele.

Vályog. Szerencse.

Vályogvető: mulatságos látogató.

Vámot fizetni: igen nem jó. (1759.)

Vándorlóval beszélni: hirtelen halál.

Vándorlót házunkba fogadni: házasoknak nem jó.

Vanília. Szerelmeskedés.

Vár. Segítség.

Varga. Meghívás.

Varjú. Haláleset.

Város. Idegen város, amelyen keresztül vándorolnánk: jegyez nagy gondot; halál látogatását. Ismerős városban járni s meg nem állni: nyugtalanság. Összedőlő város: reménytelenség.

Városkapu: nem várt ítélet. (*Lőcsei*.)

Varrni. Mulatság.

Vas. Gond. Izzó vas: nagy harag.

Vasalni. Levél.

Vásár. Újdonságot mondanak.

Vecsernyére menni: nyugodalmas öregség.

Velős csont. Nagy küzdelemmel elért eredmény.

Vendég. Utazás.

Vendégfogadó. Idegen ember avatkozik ügyedbe.

Venyige. Szerelem.

Vér, amely folyna lábad előtt: veszedelem.

Vért inni: betegség. Vért szívni: bátorság. Aludt vér: nehéz betegség.

Csepegő vér: jó jegy. Vért köpni: gyalázat. Vért edényben felfogni: betegnek gyógyulás. Véres lepedőn feküdni: örökség. (*Kerner*.) Vérrel írni: szerelem. Vérrel beszennyeződni: jegyeseknek jó, másoknak vándorlás. Véres párna: atya halála. (*Lipcsei*.)

Vércse, amely vijjog: veszedelem.

Verekedni. Hírnév.

Veréb. Veszekedés.

Verem. Lásd; gödör.

Verejték. Betegnek gyógyulás.

Versenyfutás. Egészség.

Vese. Gyász.

Vesszővel valakit megütni: dicsőség.

Veszekedni. Nehéz munkát jegyez.

Vetni. Jót jelent.

Vetkőzni. Hírbe jössz.

Veres (szín). Mulatság.

Viadal. Egy megkötözöttel: hírnév.

Viaszgyertya. Szenvedés.

Vidra. Jó jövő.

Villa. Akadály.

Villa és kanál együtt: vendégség.

Villámlás. Pénzbeli veszteség.

Vincellér. Öröm.

Villamoskocsi alá kerülni: lázas betegség. (*S. j.*)

Viola. Az öröm virága.

Virág. Gazdának bő termés.

Virágot árulni: szomorú szerelem.

Vívni. Nyert pör.

Víz. Inni: nem jó jegy.

Hideg vizet inni: bánat; meleget: betegség. Égő víz: öröm. Vízbe ugrani: szomorúság. Vízben látni magad: öregség, Vízben látni másnak arcát: annak halála. Vízben gázolni: nagy fáradság. Nagy víz: irigység. (1833.)

Viza. Levél.

Vőd, ha volna öreg: vigasság; ha fiatal: kicsapongás. (*G.*)

Völgy. Szerelmeseknek jó jegy.

Vörösbeggyel beszélni: jegyzi meg nem tartott ígéretedet.

*

Az alább következő megfejtések a legrégibb magyar álmoskönyvből valók:

Vadállat: ellenségeinket jelenti. Vadat oktatni: meggyőzni. Vadat látni, hogy szól, megtartsad jól, mit szól: beteljesedik. Vaddal vívni: közembernek jó. Vaddisznót látni: dologgal terhelnek. Vademberrel vetélkedni: jó barátság.

Vágni látni magát: nagy szerencse.

Vak, ki sebes: gonosz. Vakká lenni: betegség, megbántás.

Változni színben: hivatalában megváltozás.

Vakarni: igen jó.

Vándorlani akarni más országba: halált jelent.

Várat látni, belemenni: betegség. Várat megszállni: háborúság. Várban állni, nem mehetni: nagy bánat. Várat vagy házat égni látni: rút házasság. Várba menni: szükség, szorongatás. Vár, bezárlott: ínségből szabadulás.

Varjút látni: préda. Varjút fogni: háborodás.

Vázat látni: rossz esztendő.

Veder vagy vízedény: vigasztalás.

Vendégnek szállást adni: búsulás. Vendégnek gazdálkodni: gyűlölség.

Venni s nem enni: gond.

Veres ruhában járni, öltözni: harag.

Verettetni: nyereség. Verettetni vasszerszámmal: bántás.

Vért látni folyni: veszély. Vért a földre hullatni: jó. Vért köpni gonosz. Vért inni: undorodás.

Vermet látni, beleesni: kárvallás. Vermet nagyot látni: minden jót várhatsz.

Vetemény, mely sárga, feje éretlen: nemsokára jókedved lesz, ha megéred.

Vetni: jó nyeremény.

Viaskodást látni: harag. Viaskodni: hosszú betegség.

Viaszgyertyát látni: szerencsés állapot. Viaszt látni: beteges sors.

Vitéz embert látni: tisztességes. Vitéz embert látni harcolni: terhes munka. Vitéz emberrel vagy urakkal szólani: becsület.

Világot látni: titkos szerelem. Világot, ha nem messze fénylik, látni: jó. Világot vagy tüzet gyújtani, ha meggyullad: hamari előmenetel. Világgal valamit gyújtani: rossz.

Villámlást látni: tisztesség.

Vigasztaltatni: gond.

Virágot szedni: tisztesség,

Vízben bánkódni: szomorúság. Vízben, tisztában, fürödni: egészséget jelent. Vízben mosódni: dolgozás. Vizet, tisztát, inni: kedves. Víz, zavaros: rossz. Vizet átallábalni: ellenséged meggyőzöd. Vizet látni: búbánat, ízetlenség. Vizet inni, hideg: jó; meleg: nem jó. Víz, ha tetszik, hogy ég: öröm. Víz szélén járni: szeretőknek jó, házasemberek nem kedvelik.

*

Z

Zab. Szükség.

Kernerben: zabot árulni: feleséget cserélni. Zaboszsák útonjárónak szeretőt mutat. Zabkenyeret enni: betegnek utolsó órája közeleg. Meleg zab a testünkön: jó asszonyt mutat. Gvadányi szerint: zabot hegyezni: kutyát kefélni.

Zabla. Szerencsés út.

Ha magunk viselnénk a zablát, s egy asszony tartaná: boldog szerelem és uraság.

Zacskó. Nyereség.

Kernerben: zacskó, mely rézkrajcárokkal volna teli: jegyez útonállást. Foltos zacskó: atyafiságos kölcsön. Kövekkel telt zacskó: álmatlan gond. Üres zacskó: keményszívűség. - 1833-as könyv szerint: talált zacskó, amelyet egy előttünk menő szegény ember sárral töltött volna meg: igen nagy szerencsét (ternót) jegyez. - R. M. szerint: zacskó, amely hátunkon öntestünkből nőne: asszonynak szerelmet, leánynak gyermeket mutat.

Zaj, amelynek eredetét nem ismerjük: jó hír. Ha látnánk, mi okozza a zajt: megbánás.

Zálog. Adni: szerelem, venni: szegénység.

Zálogház: halála valakinek, akit egykor nagyon szerettünk. Zálogosdit játszani: komoly szerelem. (1833.)

Zamat (boré): jegyez vendéget.

Zafír. Kellemetlen látogatás.

Zápfog, ha fáj: atyafi halála. Zápfogat csókolni: öregasszonyt mutat.

Zápor. Hasztalan fáradság.

Zár. Titkos ellenség.

Zarándok. Lakásod változik. Zarándokkal beszélni: vendégeskedés; asszonynak: csalfaság.

Zárkában ülni: hasznos cselekedet.

Zászló. Ha vinnéd: tekintély; ha messziről látnád: zavaros idő.

Zavar. Házasság.

Zene. Betegnek nem jó.

Éji zene: szívfájás.

Zerge. Veszély.

Zéró. Szerelem.

Zivatar. Betegség.

Zománc. Bánat.

Zöld. Remény.

Zúgás. Fejfájás.

Zugoly. Titkos szerelem.

Zúgolódás. Levél.

Zuhog. Hosszú élet.

Zúza. Szegénység.

*

ZS

Zsák.

1759-esben: zsák (teli): jólét. Zsák (üres): szegénység. Zsák (lyukas): veszteség. Zsákhordó: nehéz munkát kapsz. Zsákot vinni: nehéz kereset. Zsákolni: büntetés. (*Kerner.*) Ha zsákod van, vagy zsákot fújsz: céljaidban akadály. Zsákokat egy kocsin látni: jó üzletet csinálni. Zsák gyümölcscsel: jó háztartás. Zsákot vinni látni: sok terhet kapni.

Zseb.

Zseb: légy takarékos. Zsebkendő: valakinek szívességet tenni. Zsebóra: oszd be idődet. Zsebórát találni: váratlan nyereség. Zsebtolvaj: ha városban élsz: asszonyi figyelem. Zseb: öregebb embereknek csalás. Zsebkés: szegénység. Zsebjátszó: jó idő. (*R. M.*) - Zseb: ajándék. Zsebkés: hű barát. Zsebóra: kötelesség. (*K.*)

Zsemlye.

Zsemlyét enni: betegség. Zsemlyét sütni: bő jövedelem.

Zsidó.

Zsidótemplom: vizsgáld meg cselekedetedet. Zsidótemplomban lenni: komolyság. Zsidóiskola; pletyka. (*R. M.*) Zsidó: szerencsés vállalat.

Zsindely. Hideg idő.

Zsír.

Zsír: csömör. Zsír, égő: harag. Zsírt főzni: veszteség. Zsírt enni: rágalmazás. Zsírosnak lenni: betegség. Zsír disznótól: változás az egészségben. (1759.) - Zsír: szerencse a szerelemben és a kereskedelemben. Zsírt enni: kellemetlenség. Zsírosnak lenni: gazdagság. (*Kerner*.)

Zsold. Szerelem.

Zsoldot kapni a cártól, hogy őt dicsérjük: változás hivatalodban. (*Z. M.*) Kevés zsoldot kapni: nyugtalanság.

Zsizsik (a búzában) jegyez végrehajtót.

Zsuzsu (-t) óraláncról elveszíteni: jegyez szeretőt elveszíteni; nyakból: férjet. (*R. M.*)

Zsuppoltatni: gazdagnak uzsora, szegénynek: nem rossz.

Zsuzsannát (a bibliait) látni: szerencsés jegy.

* * *

BABONÁK

BEVEZETÉS OKOSOKNAK ÉS HIVŐKNEK

„A babona vén, évszázados fája minden népnél megtalálható. Még korunkban is lépten-nyomon szembetaláljuk valamelyik ágával magunkat. A magyar nép tudatában nagyon mélyen vert gyökeret, és a babonák ellen viselt egyházi és világi hadjáratok máig se tudták onnan kipusztítani.

Pedig a babona a józan ész megcsúfolása. Szinte lelki betegségig fajul némelyeknél. A babonát, amely lényegében nem más, mint oktalan hit, se a tudomány, se a vallás tételeivel nem lehet igazolni, mint azt egyesek szeretnék.

Tévedés lenne azt állítani, hogy a babona csak a tudatlanok, a műveletlenek lelkét pusztítja. Hiszen számtalan uralkodóról jegyezték fel a krónikák, hogy hitt némely rejtett dolgokban. Nemcsak a századokkal előttünk élőkről vannak adataink, de tudjuk, hogy a Hohenzollernek vagy a Habsburgok is hittek a babonában. II. Viktor Emánuel olasz király egy évig nem vágta le a kisujjáról a körmét.

Hogy honnan származik a babona?

Erre egy a felelet: az ősidőkből. A régi vallások mind a babonán nyugodtak. De nem szándékunk a világ sokféle népének ezer meg ezer babonájával foglalkozni, elég rengeteg a magyar föld népének lelkét rágó babonák száma is.

Vegyük hát sorba őket.

A magyar nép babonasága is a régi vallásból fakadt. Lehet, hogy hihetetlenül hangzik, de mégis így van, a nép, a tanyák, a falu lakói megőrizték még eme évezredes múltú babonás históriákat. Szájról szájra, apáról fiúra szállt valamely babona némelyik családban. De még a katolikus vallásban is vannak oly jelenségek, amelyeket a babonás fantáziájúak könnyen kiaknázhatnak. Például a jó és bukott angyalok történetét, a bibliának azt a részét, ahol őrzőangyalokat és ördögöket említ. Meg azután az a sok csoda, amelyeket a szentek és Jézus vittek véghez. Itt egy pillanatra meg kell állnunk, hiszen ez a szó: csoda, nagyon bő fogalmat zár magába, a rajongó minden általa nem értett természeti tüneményt csodának vél, viszont a tudós, a fizikus vagy hipnotizőr egészen mást tart a csodáról.

Mi tudjuk, hogy manapság nem történnek már csodák, de mégis hiszünk bennük, hisz a vallás parancsolja. A tudatlan viszont még ma is lesi a csodákat, és mivel ezek már megszűntek, hát ő maga, a fantáziája segítségével, gondoskodik róla, hogy legyen.

Nézzük, mit mond a Babonák Könyve.”

Jegyzet

Két kéz írta az Álmoskönyv második részét, a Babonák Könyvét.

Az egyik kéz dolgozott fényes napvilágnál, amikor a kőművesek az ő sokablakú, téglából és malterből való házaikat építik, amikor a pincék bolthajtásait falazzák, és a tetőt ráhúzzák arra a nagy ürességre, amelyet padlásnak neveznek. Napvilágnál rótta a papírost a fénylő toll és a fénylő tinta, amikor a nádasoknak nincs hangjuk a szélben, a baglyok alusznak a romfalakban; lidércet nem látni az ingoványon, a vénasszonyok unokáikat dajkálják, vagy az orsót pörgetik, és világosan látjuk az ács munkáját, amint a közönséges deszkából kaput, kerítést ácsol. Napvilágnál íródtak a „jegyzetek” felett található sorok, amikor nem halljuk a magasból a vándormadarak kiáltását, a temetőkben nyugalom és unalom van, a Gellérthegy közömbösen áll a Duna felett, belátni a legsötétebb szobába és kutyaszorító utcácskába is. Nappal: amikor nincsen rejtelem, a szobában nem pattog a régi bútor, a falban senki sem sóhajt, közömbösen lobog a láng, az esőnek kopogása legfeljebb untat, a hulló hópehelynek fehér színe van, az

ajtók nem nyöszörögnek, és a kéményben nem öklendezik az öregember. Mosolygunk, ha régi kalendárium kerül a kezünkbe a polcról, fejcsóválva olvassuk az ódon könyvek babonaságait, a kuruzslás könyveit, az álmoskönyvek badarságait és az egykori boszorkánypörök históriáit. Szelíd szörnyülködéssel forgatjuk Varga János Babonák Könyvét, amelyet 1877-ben 300 forintnyi díjjal jutalmazott a magyar orvosok és természetvizsgálók egyesülete, amelynek adatait „sok évi fáradsága" révén gyűjtötte össze a tudós szerző, és amely könyv forrásmunkánk.

A másik kéz - a „jegyzeteket" író kéz - éjszaka dolgozott az íróasztalnál. Éjjel, amikor különös hangokon szólal meg a sziget alatt elkanyarodó Duna, tótul, németül, csehül beszélgetnek egyes hullámok; a Vágból jöttek vizek, amelyek romba dőlt várak, ördög szántotta hegyek, százesztendős legendák, boszorkánymesék világából hoznak postát; a víz felett futó szél éjfél tájban hirtelen megszólal, emberi hangon jajgat és kiáltozik. A romfalból kiröppen a bagoly, és huhogásával riaszt. Mintha valami végzetes közlendője volna, amint körülrepdesi a régi épületet. A régi bútorok megreccsennek, mintha egy láthatatlan vendég telepedne rájuk. A padláson láncot csörgetnek a futkározó egerek. A pincében helyét változtatja egy korhadt gerenda, mintha egy bezárt öregember keresné a szabadulást. Az ablakok mögött árnyak leskelődnek. Kívülről próbálgatja valaki a kilincset. A tűz aluszékonyan pislog, mintha a kéményből fújdogálna egy jeges lehelet. A túlsó parton, Óbudán éjfélt ütnek az órák, és az ember behunyja a szemét, midőn a téli fák között tomboló vihart hallgatja. Mily sötétek lehetnek most az országutak, amelyek mellett feszületek állnak, és amerre a hontalan útonjárók, láthatatlan arcú vándorlók, céltalan kóborlók elhaladnak! Mily panaszos hangon süvít az éji szélben a magányos akácfa, amely alatt kétségbeesett bolyongók megpihennek, mielőtt felkötnék magukat! Mit beszél a pusztai kútágas, amidőn az éjfél fekete felhői, mint fenyegető szörnyek elrobognak a magasságban! Mily rejtelem a táncoló lidércláng a nyírségi nádasokban, ahová gyermekkori szemem tapadt egy falusi ház kis ablakából! A nádas, amely felett vércse vijjog, és benne a bölömbika búg, fodros, kétségbeesett felületével háborgó tengerként vonaglik, míg a messzi vadvizek felett a villámsugár lecsap egy árva nyírfába! Mily vad, emberfeletti hangjai vannak a téli förgetegnek, amely az utazó kocsiját kíséri az országúton, mily keserves sírás hallatszik a keresztutaknál, mily névtelen félelem remeg az erdők mélyében! Ki az, aki elátkozott lélekként kiált az ágasokról a faluvégi udvarházak környékén! Ki az, aki madárijesztő alakjában hadonász karjaival az őszi alkonyatban! Miért más hangja az esti szélnek a temetők környékén; miért olyan félelmetesek a vén fák a régi temetőkben; miért ijedünk itt meg az éji madár zajától, a falevél csörrenésétől, sírkő fehérlésétől, fejfa árnyékától! Miért van oly különös fénye a messzi pásztortűznek a rengő pusztai éjszakában! Miért hallunk másvilági hangot a csecsemő éjféli sirámában! Miért felejtjük szemünket az újhold sarlóján, amely vérpirosan kel a nádasok felett! Mit tud a szélkiáltó, hogy az időt megjósolja; mit tudnak a hosszú tél elől városokba vándorló egerek; mit tudnak az elhalkuló fák, amikor a vihar még messzire van? Régi szélmalmok körül miért oly különös az este, ahonnan a denevérek, halálfejes lepkék előszállanak? Kopár mezőkön, ahol nem terem más, mint bogáncs meg szamártövis, ki jár ködös éjfélen? Miért zendül fel néha a szél, mint a bűvös vadász kürtje mély erdős völgyekben, holott a tetőn mozdulatlanok a fák?

És a szerelemnek hány különös körülménye van, amelyet józan ésszel fel nem mérhetünk, csak rejtelmes éjjelen, amikor Poe hollója károg gyertyavilágunknál! Ha a mindennapi szabályok valóban érvényesek volnának, csúf, fogatlan, zöld hajú férfiak sohasem kapnának világszép feleséget, ésráncos vénasszonyok deli fiatal férjet. Pedig e szabályoknak az ellenkezőjét láthatjuk lépten-nyomon, ha körülnézünk a szerelmesek világában. Hány ragyabunkó ölelget piros menyecskét, akiért daliák szíve vére csepeg! Hány öregedő asszony nyergel meg inas lábszárával hetyke ifjút, akin nem fognak szép hölgyek bűbájai! Honnan van az, hogy

asszonyok után messzi tájakról vissza-visszatéregetnek férfiak, nem tudnak elfelejteni egy kancsal szempárt, tengerzöld tekintetet, egy görbe mosolyt, holott az asszonyok derékon alul mind egyformák! Honnan van az, hogy könnyelmű férfiak után nők késő öregségükig oly melegséget éreznek a szívükben, hogy lángba borul az arcuk a gondolattól! Mi van az öregek vén fa módjára meggörbült alakján, göbös ujján, szélmarta arcán, pókhálós szemén, hogy gyakran veszekednek utánuk a fiatalok! Mi van egyes asszonyok hangjában, hogy azt meghallani veszedelem; mi van a hajában, hogy azt megérinteni tűzveszély; mi van a ruhadarabjában, inggombjában, gombostűjében, hogy évekig őrizgetik a férfiak! Milyen az a perc, amelyben egy józan nő őrülésig megszerelmesedik! Milyen gőz száll a földből, amely elkábítja a mély, komoly férfiakat némely nő közelében, amely férfiak aztán a legnagyobb bolondságokra is hajlandók! Mit esznek a vőlegények menyasszonyuk asztalánál, mit hagynak hátra messzire elutazott férfiak hideg ágyukban, hogy az asszonyok mindvégig hűségesek maradnak! Mi van a párnában, hogy a rajta nyugvó fej szerelemről álmodik! Mi van az ajtónyikorgásban, a szarka tarkabarka csergésében, a kéményből göndörödő füstben, hogy előre megmutatja a szerelmes közeledését! Mit tud a hegyével megálló olló és a zúzmarás ablak abrakadabrája?

Bár napközben nevetünk a babonákon: azok körülvesznek bennünket minden lépésünkben, anélkül hogy tudnánk róluk. Szerelmesek, álmodozók, esti tűzbe nézők, ólomöntők, lucaszékcsinálók, időjárásra és álomra figyelmezők mindig lesznek a világon, amíg az emberi lélekből ki nem hervad a képzelet virága. Ne vessük meg a babonásokat. Ők azok, akik a mindennapi élet szürkeségét a maguk primitív költészetével megszínezik.

*

A BOSZORKÁNYOK

A boszorkány minden nép babonájának főalakja. A legtöbb nép vén, csúnya asszonynak tünteti fel, rengeteg hatalmat és erőt tulajdonít neki.

Megronthatják az embert, betegséget, járványt idézhetnek, az állatokra dögvészt hozhatnak, kiszíhatják a föld zsírját, és szárazsággal vagy jégesővel sújthatnak egész vármegyéket. Ők magukat mindenféle állattá változtathatják, különösen fekete kakassá vagy macskává, de ugyanezt meg tudják csinálni bárkivel. Éjjelente pedig seprűnyélen a Gellérthegyre repülnek, ahol az ördögökkel vigadnak.

Bár Kálmán király törvénnyel mondta ki, hogy boszorkányok nincsenek, mégis Mária Terézia idejében volt az utolsó boszorkánypör az országban.

Akire ráfogták, hogy boszorkány, azt megégették. Szegeden volt esztendő - két-háromszáz évvel ezelőtt -, hogy ötven-hatvan embert égettek el.

A boszorkánypörök hátramaradt irományaiból tudjuk, hogy még azokat is megégették, akikre egy ilyen kínpadra vonszolt szerencsétlen azt mondta, hogy látta a gellérthegyi boszorkánygyűlésen. 1728. évben egy német tudós járt Szegeden, és az a frankfurti újságban azt írta, hogy voltak napok, amikor tizenkét boszorkányt égettek meg egyszerre. Sőt magát a város bíráját is elégették, mert az egyik boszorkány, akit a bíró elítélt, látta őt a boszorkányok között. Szinte nevetséges, de így volt. A legfurcsább, hogy ezek a szerencsétlenek, ha látták, hogy úgyis végük, a legfurcsább badarságokat beszélték összevissza a bíróság előtt, mivel látszólag megerősítették a boszorkányok létezéséről való hitet. Büszkén hirdették, hogy őket hiába égetik meg, mert az ördög a mátkájuk, az úgyis megmenti őket, és akkor aztán jaj lesz mindenkinek.

A hiszékenyek és gyávák hittek nekik, és egész jó megélhetést biztosított utóbb a boszorkánykodás. A krónikák feljegyezték, hogy nem egy boszorkány házában találtak néha arannyal és ezüsttel telt fazekakat, amelynél élénkebb bizonyítékot a babonaság mellett képzelni se lehet. Tehát a félrevezetettekből egészen gondtalanul éltek a boszorkányok egészen addig, amíg meg nem égették őket. Még a mai napig vannak emberek, akik hisznek a boszorkányokban.

Jegyzet

Én farkasfogat hordtam a nyakamban tízesztendős koromig, nem is bántottak a boszorkányok. De volt egy ismerősöm, aki egész életében küzdött a boszorkányokkal. Minden pénteken megnyomta a boszorkány, pedig böjtös ételt evett.

Ismerősöm szerint a boszorkány gyakran változtatta alakját, hogy fel ne ismerhesse.

Néha találkozott vele csúf öregasszonyként, aki idegen házakban az ablak mögött bolhát fogdosott. A bolhát kidobta az ablakon, ismerősöm fejére. Ismerősöm már előre tudta, hogy éjszakára a banyához lesz szerencséje. Máskor látta a boszorkányt patak partján ruhát mosni, messziről öreg fűzfának látszott ő, amely a vízre ráhajol, csak ismerősöm közelében vette fel egy kövér, fiatal menyecske alakját, aki kendője alól úgy villogtatta a szemét, mint egy vadállat. Mezítelen combjai körül habot vert a víz, és mindig férfifehérneműt mosott. Bizonyosan olyan férfiakét, akiket bűbájával a másvilágra kergetett. A kancsal szemű boszorkány rendszerint kimenekült a vízből, midőn ismerősöm alaposan megközelíteni akarta, és olyan hangot hallatott, mint a szélkiáltómadár, midőn eltűnt a kertek alatt. De találkozott vele ismerősöm igen ifjú hajadon alakjában is, akinek olyan sűrű, nagy haja volt, hogy a fésű nem fogta, a szeme olyan mély volt, mint a tengerszem, csak a szája körül játszadozott valamely mosoly, amely hasonlatos volt a boszorkányéhoz. Ismerősöm gyakran elkóborolt e hajadon után, mert azt remélte, hogyha asszonnyá teheti: megszabadul a hajadon bűvös hatalmától. Idegen házakban, poros padlásokra, kísérteties szélben búgó pusztaságokra, panaszosan nyögő erdőkbe, beomlott szélmalmokba, keresztutakra, város végi árkokba csalogatta el ismerősömet a hajadon iránti vágyakozás. Holdas éjjeleken felkelt ágyából, és ment ki a szabadba, amerre a holdfény rézsútosan mutatta az utat. Valamely rejtekhelyen meg is találta a szép arcú boszorkányt, amint a haját fonogatta. Ezen találkozások rendszerint azzal végződtek, hogy ismerősöm életveszélybe került. A boszorkány hajlékony ujjait nyakára fonta, és lassan, hatalmasan összeszorította a torkát, miközben meredt szemében egy közelgő boldogság képe ült. Arca eltorzult a gyönyörtől, míg ismerősöm fuldokolva kapkodott levegő után, és csaknem szörnyet halt az ijedtségtől. Mindig hálát adott Istennek, ha a bevégzetlenül maradt szerelmi kalandból, az ártatlan hajadon karmaiból ép bőrrel menekült haza, és az imádkozástól megkönnyebbült.

Végre a boszorkány egy igen ártatlan arcú, fiatal nő arcát öltötte fel, ismerősöm nem is sejthette, hogy gonosz boszorkánnyal van dolga, aki feladatává tette élete megrontását. Feleségül vette az ártatlan arcú hajadont, és azt hitte, hogy ezzel örökre megszabadul a lidérctől.

Ámde az első éjszakán az ifjúasszony bevallotta, hogy ő senki más, mint az öreg, csúf banya, a kancsal menyecske, a pusztai hajadon, akinek haját a fésű nem fogja. Bevallotta, hogy ő már századok óta él, és tetszés szerint változtatja az alakját. Szerepelt már a szegedi boszorkánypörökben, amikor vízpróbának vetették alá, mert elszívta a férfiak erejét, teljesen tehetetlenné tette őket. A vízpróbát szerencsésen kiállotta, lemerült a Tisza fenekére, s percekig maradt a mederben. A vízpróba után a mérlegpróba következett. Amíg a társai, a többi boszorkányok alig nyomtak egy-két latot a mérlegen, és testi súlytalanságukkal bebizonyították boszorkány voltukat, ismerősöm felesége összejátszott a mészárosmesterrel, aki a mérleget kezelte, és hetven fontot nyomott. A legvégső volt a tűzpróba, amelynek az álboszorkányok mindig szívesen vetették alá magukat, míg az igazi boszorkány irtózik a tűztől, mert az halálát okozza. Ugyanezért ismerősöm neje szerelmével megvesztegette a szegedi bírót, egy vén ló képében megejtette a bíró szerelmét, amiért is a bíró szabadon bocsátotta, s ő elrepülhetett piszkafáján a Gellérthegyre.

Ilyen és hasonló mesékkel mulattatta ismerősömet az első és a következő éjszakákon az ifjú-asszony, amint más asszonyok testi és lelki bájaikkal, tudományaikkal, szerelmi praktikáikkal, gonosz tapasztalataikkal szokták bolondítani a férfiakat. Ismerősömmel elhitette neje, hogy minden bajában megsegíti, soha el nem hagyja, és ha engedelmesen viseli a nyerget, amelyet minden éjszaka a hátára vetett: alkalmas időben rejtett kincshez juttatja.

Ismerősöm, aki annak előtte életvidám, dalos, tréfakedvelő férfiú volt, házasságában elkomorodott, otthon ülő, barátokat kerülő, túl mogorva kedvű ember lett, aki sohase mozdult felesége szoknyája mellől. Miután neje megtiltotta neki a boritalt, titokban látogatta a pincét, ahol egyszer halva találták.

Más ismerőseim is tudtak a boszorkányok létezéséről, különösen a reménytelen és boldogtalan szerelmesek, akik városvégi korcsmák, borházak tétlenségében töltötték napjaikat, és szemüket a földre sütötték. Tudok férfiakról, akiknek erejét úgy megkötözte egy-egy nő, hogy más asszonyszemélyre még csak nem is nézhetnek szemükkel, nemhogy bármiképpen incselkednének az asszonnyal, akit a teremtő a férfiak incselkedésére teremtett. Tudok férfiakról, akiknek álomban szívgörcsük támadt, ha egy bizonyos asszonnyal álmodtak. Csak keserves zokogás és köhögés könnyítette nehéz fájdalmaikat. Tudok férfiakról, akiket csonttá aszaltak bizonyos asszonyok, szárazbetegséget oltottak beléjük, megfosztották mindennemű tehetségüktől, akik saját árnyékukként bolyongtak a világon. Tudok férfiakról, akik mindent, becsületet, nyugalmat, életpályát, tisztes atyafiságot feláldoztak egy nő kedvéért, és a tömlöc négy fala között sem tudnak másra gondolni, mint örökösen arra a nőre, akinek rabjai lettek. Tudok férfiakról, akiknek eltorzul az arcuk, a szívük, a lelkük, midőn egy-egy asszony megbabonázza őket, hajuk, foguk idő előtt kihull, szomorú vénségükben selypítve mondják a bűbájos nevét.

Ezért én hiszek a boszorkányokban, bár tőlük csak összesen húsz esztendeig szenvedtem, mert gyermekkoromban farkasfogat akasztott a nyakamba jó anyám.

*

A KÍSÉRTET

A babonás hit azt tartja, hogy a holtak, ha valamely munkájukat itt a földön nem fejezték be, vagy valakivel haragban voltak, akkor visszatérnek néha éjféltájban a sírból, de kakasszóra ismét vissza kell menniük. Rendszerint fehér lepelbe burkoltan szokták ijedős vénasszonyok őket látni, és hallják zörögni a csontokat. Legalább így mondják. Magyarországon némely városnak külön házi kísértete van. Így például Lőcsének a fehér asszony, akiről Jókai Mór regényt is írt.

Különben a hazajáró lélek minden nép babonájában feltalálható, csak a zsidónál hiányzik.

Újabban spiritiszta alapon szokták a babonás emberek a hazajáró lelkeket meginterjúvolni, ami nem egyéb a 19. század babonájánál.

Jegyzet

A kísértetekben csak az nem hisz, aki még nem látott kísértetet.

Én hallottam a kuvikot vén eperfákon megszólalni egy délelőttön, kutyánkat behúzott farokkal a kapu körül vonítani, mikor szegény apám haldokolt. Én láttam Misleyt, a szomszédot a kertek alatt járni, midőn már tíz esztendeje eltűnt, és az özvegye másodszor is férjhez ment. Ha nem is Misley volt az ősz ember, de nagyon hasonlított rá. Szakasztott úgy pipázott, rövid, apró pöffenetekben, mint a megboldogult. Jártam holdfényes éjjeleken a városon kívül, ahol tudvalevőleg a temetőből jövő halottak leüldögélnek az árok szélén, és térdeiket állukhoz

húzva várják a kakasszót, amíg visszatérhetnek sírjukba. Hallottam sok-sok mesemondást kísértetekről, amelyeket bölcs öregasszonyok adtak elő, akik már lemondván a szerelemről, csupán betegségek gyógyításával, ifjak nevelésével foglalkoztak. Ültem csendes éjszakákon szobákban, amelyekben nagyokat roppantak a bútorok, midőn a kísértet ott járt-kelt, helyet foglalt a régi karosszékekben, hideg leheletére megborzongott a tűz a kályhában, a falióra kihagyott egyhangú tiktakolásában, az ablakon koppant valami, a padláson lánccsörgetés hallatszott, a szekrényben megmozdultak az ócska ruhák, a pincében legurult ászokfáiról egy régi hordó, a szél bedúdolt a kéményen, az ajtózár pattant, régi könyvek leestek a polcról, és bizonyos helyen felnyíltak, a függöny lengett, és a holdvilágos udvaron végigment egy árnyék, amire a kutyák veszettül ugattak. Hallottam a keresztútnál éjfélkor fütyülőt, mintha gyűrűs zsidó közeledne, hallottam mozdulatlan pusztai kutakat megcsobbanni, láttam kiivott vizespalackot, amely este telve volt. Hallottam, hogy pásztorok tüzénél őszi éjszakákon néha helyet kér egy öregember, aki hajnal előtt úgy eltűnik, mint a köd. Láttam andalgó macskát hirtelen elmenekülni a háztetőről, cincogó egeret lyukába bújni, hegedülő tücsköt hallottam hirtelen elhallgatni az éjféli csöndben. És láttam álló vízen megjelenő és elmúló árnyékokat, amelyeknek eredetét nem tudni. Gyermekkoromban öreg udvarházban laktam, és öregedő éveimben ugyancsak egy vén udvarházban ütöttem fel tanyámat, ahol a szél zúgása, jajgatása, mesemondása emberi nyelven hallatszik, a holdvilág a fák hegyére telepedik, ködbe borul a folyó, messze eltávolodik Buda, éjfél van, a kísértet végigmegy a szigeten...

Vajon csakugyan örökre meghalnak a holtak?

*

GARABONCIÁSOK

A garabonciás is előkelő személy a babonások előtt. Apja maga az ördög, anyja meg a boszorkány, aki valamelyik gellérthegyi kirándulása után hozta a világra. Így tartja a néphit.

A garabonciás rendesen forgószél képét ölti magára, vagy mint jégeső jelentkezik. Vagy egyszerű szegénylegény, aki végigkoldulja a falut, és jaj annak, aki kérését megtagadja. De rendszerint megismerik szürke köpenyegéről, amit még a mai napig is felleghajtónak neveznek egyes vidéken.

A garabonciás sárkányon vagy tátoson (nem táltos) lovagol. Ezt ugyan még nem látta senki, de így képzelik.

Jegyzet

A garabonciást mindenki látta, aki faluhelyen lakott. Madártoll van a kalapjánál, százesztendős csizma van a lábán, deres szakáll verdesi az állát, a köpönyege ezer folt, és a tekintete mindig jókedvű, mintha valami nagy titkot tudna, amiért örökké mosolyoghatna. Nagyon meghálálja, ha valahol éjszakára szállást adnak neki. Mesemondással fizet a jótékonyságért. Csodálatos színeket, hangulatokat, meseképeket olt be a hallgatók szívébe, minden országot és minden embert ismer. Mikor hajnalban útra kél, egy láthatatlan kis tojást felejt a zugolyban, amely tojásból egy csodálatos szép madár támad. A hosszú mesemondások, képzeletek, álmok madara. Mintha álöltözetű királyfi lett volna, aki fejedelmi ajándékkal fizetett a vendégszeretetért.

*

TÁLTOSOK, MEGVÁLTOTTAK VAGY CSERÉLTEK

A táltosok meg a váltottak áldozatai a babonáknak, szerencsétlen-nyomorék csecsemők, akik vagy hat ujjal, vagy vízfejjel, vagy valamely más testi fogyatkozással születtek. Leginkább azonban a foggal született csecsemőket illetik e megbélyegző névvel. Ezeket a szerencsétleneket még a családjuk is gyűlöli. Apja, anyja rossz szemmel nézi, mert azt tartja róla, hogy a boszorkány gyereke, akit az odacsempészett az igazi helyébe. Elhalnak ezek a gyerekek, hiszen senki a világon nem törődik velük, még a szülők is halálukat kívánják, de néha megesik, hogy egy-egy felcseperedik, ez aztán az egész falu gúnyának és ütlegeinek célpontja. Szegény táltosok, ezek a babona áldozatai. A szomorú az, hogy még máig sem lehetett a népet e babonájából gyökeresen kiábrándítani.

Jegyzet

Ennek a babonának megint csak az asszonyok az okai, akik különben is minden babonának okozói e földi világban.

Életem egy korszakában, midőn éveimet (egy régi udvarházban) fiatal és öreg nők társaságában töltöttem, szomszédasszonyok elbeszéléseit hallgattam, óbudai varrónők száján át értesültem a világ eseményeiről, fiatal cselédlányok mondogatták el álmaikat, tapasztalt kenő-asszony intett mértékletes életre, nők gyengédsége, danája, mesemondása, furcsa okoskodása hallatszott a korán besötétedő téli délutánban a kályhatűz duruzsolásával együtt, kártyát vetettek, divatlapot forgattak, könyvbe írott recepteket olvasgattak, különös mondanivaló-jukkal megtöltötték a képzeletemet - ebben az időben igenis hallottam, hogy van váltott gyerek. Az óbudai Duna-parton találják meg minden esztendőben, mégpedig azon a helyen, ahol a hajógyár és kikötő végződik, gyepes dombok, homokos buckák, kisvárosi házak, girbegurba mellékutcák szegélyezik a Dunát. Rendesen egy vén, rozsdás arcú, veres karikás szemű, Darapcsik névre hallgató hajós szedi fel a talált gyereket, miután anyja nem merte csak a folyó partjáig vinni. A Darapcsik gyermekei töltik meg a lelencházakat. Olykor hercegi fehérnemű, koronás pólya, selyem fejkötőcske jelzi, hogy a gyermek a gazdagok bölcsőjében született. Nemegyszer pénzesboríték fekszik a talált csecsemő mellén. (Ezektől a borítékoktól olyan tüzes a hajós arca.) Máskor csak rongyos ruhácska, madárijesztőről való kacat burkolja be a süvöltő, őszi szél elől a gyermek testét. Néha már a Duna szürke hullámai vették hátukra a talált gyermeket, akinek sírása (a hidegtől és a magánytól) keservesen hangzik a néptelen partok felé. Messze még a Lánchíd, ahol a rendőr áll... Ám Darapcsik meghallja még a korcsmában is a gyermeksírást, rövid nyelű evezőjével, mint sánta ember a mankójával, sürgősen kocog a víz hátán az úszó csomag után. A vén hajós a jajgató gyermekkel már körülbelül harminc esztendő óta járja az óbudai partokat. Megtörtént már, hogy suhogó dáma bolyongott alkonyattal az óbudai homokbuckák között, és kétségbeesett tekintettel várta vissza a víz hátáról a vén halászt. Darapcsik nem tud se magyarul, se tótul, valami alig érthető nyelvet beszél, amelyet tán a halaktól tanult. De mindig megérti ezeknek a könnyes szemű, lelkiismeretfurdalástól sápadt ajkú úrihölgyeknek szótlan panaszát. Megnyugtatja őket a maga nyelvén, és tovább csónakázik a titokzatos, nagy vízen.

*

A LIDÉRC

A babona azt tartja, hogy a lidérc a rossz szellem szolgája, vagy maga a gonosz. Alakja a bolygótűz, az a kis kékes láng, amely a mocsaras vidéken, ott, ahol földbe temetett állati testek rohadnak, szokott éjjelenként fellobbanni - a természet törvénye szerint. De a babonás nem engedi a maga lidércét. Azt őneki hiába magyarázzák, hogy a kékes lángocska miképpen keletkezik, ő lidércnek hiszi azt holta napjáig. A kukorékoló tyúk a másik alakja a lidércnek. A satnya aprójószág is lidérc a szemében, és

azokat kivégzi. A jószág fejét a küszöbre teszi, és baltával elüti a nyakát. Ha a fej kifelé esik, az jó jel, de ha a szobába hull vissza, akkor vigyázni kell, mert egy éven belül tűz lesz a házban.

Jegyzet

A nyíri nádasok között láttam a lidércet.

Akkor még állottak azok a névtelen vadvizek, amelyeknek partján napokig mehetett a szekér a tengelyig érő sárban. A hold felhők mögött bujdosott, és az őszi éjszakában nagy magasságból hallatszott a láthatatlan vadludak kísérteties kiáltása. A nádas megremeg éjfélkor, mintha maga is megijedne a kísértetektől, amelyek mélyein ébredeznek. Hányszor haladt előttem a lidérc az ingoványon, mint egy éjjel járó búbospacsirta, amely tüzet hord a hátán. Futott a lidérc, mikor már majdnem beértem. Kék lángja úgy csalogatott, mint a halál, e hosszú utazás végleges célja. Eltűnt, majd felbukkant. Árnyak mozogtak körülötte - tán a kincsásó parasztok vagy nádi betyárok. Előjött a ködből és sötétségből, amikor egy falusi ház ablakából nézegettem az őszi estét, és szomorú gondolatoktól lehorgasztottam a fejem. Feltűnt váratlanul az éjféli útban, és titkokat ígért, mint egy csalfa asszony. Mindig megremegtem, ha megláttam; mindig valamely jeladás volt ő változatos életemben; sohase múlt el történés nélkül a napom. Bizonyos, hogy a véletleneknek, a meglepetéseknek, a katasztrófáknak és nagy szerencséknek nincs közük az emberek normális életéhez. Amilyen csodálatos és kiszámíthatatlan a következő perc, a fátyolba burkolt holnap, a beláthatatlan jövő, a mély sötétségbe takart emberi sors: - olyan ismeretlenek a jelek, amelyek sorsunk jobbra vagy balrafordulását előre jegyzik. Csak akkor hihetnénk a bölcsek és okosak cinizmusában, babonamegvetésében, ha ők legalább tudnának valamit a jövendőről. De még csak annyit sem tudnak, mint a kártyavető cigánylány. Addig, amíg a legbölcsebbek sem mondhatják meg sorsunkat, ne bántsuk az ártatlan lidércet, amely mindig meglep, megijeszt, ha ködös éjszakákon szembejön velünk az országúton, de eseménytelen, szürke életünkben szeretjük őt valamely kedvező jeladásnak tekinteni. - Újholdkor lidércet látni ma is szeretnék, mert ez bizonyosan friss pénzt jelent.

*

ÚTONJÁRÓK

A babonás nép különösen szereti a fantáziáját borzasztó és megfoghatatlan dolgokkal foglalkoztatni. A népmesék legtöbbje teli van rémes szörnyekkel, kísértetekkel, járkáló, sírjukból kikelt holtakkal és elátkozott hercegekkel. Csupa olyan alak, akivel még senki sem találkozott, és nincs olyan, aki meg tudná mondani, hogy ki gondolta először őket.

Ilyen mesés alak az Útonjáró. Rendesen egy csontig aszott vén koldus, akire aztán ráfogják, hogy már egyszer el volt temetve. Az ilyet aztán üldözik, elzárják előtte erszényüket, hogy a szegény ördög tényleg hamarosan a sírba kerül.

Útonjáróknak azért nevezték el ezeket a szerencsétleneket, mert senki se látja őket pihenni, folyton járnak faluról falura, és a babona szerint, ahol megpihennek, ott meghal valaki.

Jegyzet

Aki sokat utazik kocsin vagy gyalogszerrel, az már találkozott vele. Vannak olyan emberek, akik valamely titokzatos, érthetetlen okból nem tudnak egy helyben megmaradni, hanem egész életükben ide-oda vándorolnak; mennek, anélkül hogy valaki hívná őket, beállítanak falvakba és városokba, ahol senkit sem ismernek, barangolnak országutakon, amelyeken azelőtt sohasem jártak, meghúzódnak konyhákban, istállókban, csűrökben, ahol a napszállat éri őket. Látni őket kukoricások mellett heverészni, gödrökben tanyázni, vándorcigányok közelében üldögél-

ni, mindig menni északról délnek, keletről nyugatnak. Az ő lábuknak nincs semmi se messzire, az ő gondolatvilágukban a legmesszebb városok egymás közelébe kerülnek. Nem felejtik el, ha valahol jól bántak velük, viszont a rossz bánásmódot is megjegyzik. Emlékeznek az ebekre, amelyek megugatták őket, a haragos hajdúkra, akik reájuk förmedtek, falusi kóterekre, amelyből a holdat nézegették. Útközben, bolyongásaikban felszednek mindenféle babonaságot, amelyet alkalomadtán egy falat kenyérért vagy egy jó szóért továbbadnak. Tudnak mindent gyógyítani, és ezerféle hazugság, mesemondás, nóta van a tarisznyájukban. Olykor mulatságos emberek, hogy napestig el lehet hallgatni őket útszéli csárdákban vagy a szekér kasfarában, ahová útközben felkéredzkedtek. Máskor ok nélkül megszöknek a napszámból, amellyel a jószívű gazda megkínálja őket. Nem tudják, hol születtek, hány esztendősek, megszokták a rabbilincset, mint az esős időt. Éjszaka, midőn a kutyák veszettül ugatnak, elmegy az úton járó a falu alatt. És ha véletlenül még fiatal a legény, néha egy lányszívet is cipel a tarisznyájában.

*

A SÁRKÁNY

Ma már kevés kárt okoz, de régente egész országok féltek hatalmától - a babona kedvenc alakja. A hétfejű és kilencfejű szörnyeteg kizárólag fiatal szüzekkel táplálkozott, és annyi kincse volt, hogy az egész földet megvehette volna rajta.

Néha még ma is kísért a sárkány.

Ha egy vidéken kiapadnak a kutak, azt mondják, hogy sárkány költözött beléjük, az itta ki a vizét. Ilyen esetekben fiatal lányokat eresztenek a kútba, akik nemegyszer az életükkel fizetnek a nép babonájáért. Meghalnak az ijedtségtől. Az 1870-es években még az újságokban is megjelent az a hír, hogy egy vénasszony sárkányt látott egy felsőmegyei falu határában egy barlangba osonni. A falu egy hétig éjjel-nappal talpon volt, míg aztán vasvillákkal felfegyverkezve a mondott barlang felé indultak, ahol találtak is - egy vadmacskát.

A sárkányok különben, a babona szerint, nagyon el vannak foglalva a kincsőrzéssel, mert tudvalévő, hogy ez a legfőbb hivatásuk. De a sárkány gyakran otthagyja a kincsét, és csak néhány lelket hagy ott, akik, ha netalán avatatlanok közelednének a kincshez, hangos jajgatásukkal két vármegyéből is visszahívják a sárkányt, aki ott is terem egy-két pillanat alatt.

Ezek a rejtett kincsek már nagyon sok embert fosztottak meg a józanságától. Egy egész könyvet írt egyszer egy ügyes csaló ezekről a kincsekről és a módról, hogy miként lehet birtokukba jutni.

Német nyelven jelent meg a könyv, de magyarra is lefordította valaki, és ötven meg száz forintot kért érte a hiszékenyektől a múlt század közepén. A könyv szerint Dáriusz és Salamon király rengeteg kincse mind a földben van elásva, és ezek felkutatásának módjára tanítja meg a könyv a hiszékenyebb parasztokat.

Különben, hogy a könyvnek mentül nagyobb legyen a keletje, egy szerzetes szerepel a szerzője gyanánt, és hemzseg a latin szavaktól, amivel eléri a szerző, hogy legalább imponál a tudatlan olvasónak.

Jegyzet

Régi figurája a babonáknak, mi csak gyermekkori meséinkből emlékezünk rá. Mély vízmosású völgyekben, amelyeknek sűrűségébe nem lát emberi szem: lakott a sárkány, de sajnos, mi már nem láthattuk. Az én jegyzeteimben csak annyi van a sárkányról, hogy vénasszonyokat neveznek így, akik semmiféle kincset nem őriznek.

*

A CSODÁKRÓL

Ma is hallunk még néha csodákról, amelyek itt-ott estek. Néha a Szűz Anya jelenik meg egy babonás parasztasszony előtt, vagy valaki azt álmodja, hogy a pincéje falán Veronika képe festődött. Az ilyenek persze telebeszélik aztán az egész falut a velük esett csodával, úgyhogy szentek lesznek idővel, ami szintén jövedelmező foglalkozás.

Az is megtörténik néha, hogy valaki egy erdőben látja meg Szűz Máriát. Persze, a dolognak híre fut. A hívő lelkek meg messzi falukból is odazarándokolnak, hátha nekik is megjelenik Szűz Mária.

Hát még akkor, ha - mint a múltban történt - forrás fakad a sziklából, amelynek gyógyító ereje van. Ez a közönséges természeti jelenség nemegyszer támaszt maga körül templomot, amelyet az egyház emel, korcsmát, amit rendszerint egy élelmes ember építtet, aztán kész a zarándokhely. Így keletkeztek a régi búcsújáróhelyek és azok csodái, ami természetes is. A buzgó népen erőt vesz a rajongó hit és vak bizalom a búcsúk csodatévő ereje iránt. Így tesz csodákat ma az Isten a természet képében.

Jegyzet

A fentebbi sorokat egy hitetlen kéz írta, míg én igenis, hiszek a csodákban; életünk, egészségünk, épségünk, nem boruló elménk: a csodáknak láncolata. Csak gondoljunk föld-hözverő bánatainkra, mosolygásra változott vad kétségbeeséseinkre, gyötrelmes nyavalyáinkra: amelyekből kiláboltunk! Gondoljunk a máriapócsi országúton vezeklő búcsúsokra, a magtalan asszonyokra, a nyomorékokra, a gyógyíthatatlan betegekre, a rút sebekkel borítottakra, a tehetetlen férfiakra, a bénákra és reménytelen szerelmesekre, akiket évenként meggyógyítanak a magyarországi zarándokhelyek. Hová menjen az, akin már se patika, se doktor nem segít? Aki búcsúzik életétől, teng-leng, mint az őszi falevél, mosolygást többé nem ismer az arca, öröm elköltözött a szívéből, a szerelemről csak emlékeiből vagy hallomásból tud? Hová menjen, akit az élet úgy porba sújtott, hogy egyenesen többé nem állhat meg, fejét nem emelheti fel, szíve megroskadt?

Magyarország gazdag a csodatevő helyekben. A búcsújáró-templomok fülkéiben nemhiába függnek az otthagyott mankók, a kövér viaszgyertyák egy-egy meggyógyult szívet jeleznek. Bizony nem járna századokon át az ájtatos nép napi járóföldeket, ha ez eredménytelennek bizonyulna. Hiszen már ott kezdődik a csoda, hogy a betegek és öregek megteszik a hosszú utakat, amikor az ágyukból is alig kelhetnek fel.

Sokan hagyták betegségüket Máriapócson, Besnyőn és a többi szent helyeken, amikor Mária napja elkövetkezett. Sok meggyötört, ronggyá lett ember, asszony tért vissza a fehér országúton onnan, és kezdett új, boldog életet. Századok messziségéből hangzik a búcsújárók zsolozsmája, száz esztendők mutatják a hitetleneknek a megtérés és boldogság útját. Hegyekké nőhetett a bűnök sokasága, amelyektől az igazhitűek megszabadultak, és befejezték álmatlan éjszakáikat, kínzó betegségeiket, reménytelen fájdalmaikat.

Prédikálhatnak a bölcsek, amit akarnak. A föld népe nem mulasztja el Mária napjait. Ha majd öreg leszek, és visszaemlékezéseim miatt nem hunyhatom le a szemem a hosszú éjszakákon: egy augusztusi napon Pócsra gyalogolok, lehetőleg egy öregasszonnyal társulva, és gyertyát gyújtok Máriának, hogy engedje meg elfelejteni mindazt, ami odáig történt...

*

A RAJONGÓK

A vallásos babonák sok embert már a tébolyodáshoz, az őrültekházába vittek. De milliókra megy azoknak a szerencsétleneknek a száma, akik megállottak a lelki betegség feleútján, s mint hülyék tengődnek a nép irgalmán.

A tébolydákban mindig látni oly szerencsétleneket, akik magukat pápának vagy Jézusnak, Máriának, Megváltónak vagy Istennek képzelik. A világot akarják rendszerint elpusztítani vagy megváltani. Csodákról beszélnek, amelyeket ők végeztek, mások meg a mennyek országáról - ahol gyakran járnak. A múlt század közepén egy vallásosságába elvakult szerencsétlen a saját fiának nyakát vágta el, mint a bibliában akarta Ábrahám fiát az Istennek áldozni.

Szerencsétlenek, akik minden csekélységből már csodát látnak. Istenes dolgokról, vallásról, hitről beszélnek folyton, mennybéli intelmeket hallanak állandóan, önmagukat kiválasztottaknak képzelik. Hetekig éheznek, letépik magukról a ruhát, mert Isten így parancsolta nekik.

Van köztük olyan, aki az ördögtől megszállottnak képzeli magát. És ezeket nem lehet soha rögeszméjükből kigyógyítani.

A szabadságharc leveretése után - amikor az ország a legkeserűbb megpróbáltatásoknak volt kitéve - egy egész csomó ilyen vallásos vezeklő volt, aki az ország bűneiért vezekelt. Ilyenek voltak: a t-i meztelen asszony, a híres topáni éhező takács, és különösen nagy híre volt a szegedi ördöngős lánynak. A t-i meztelen asszony húsz évig feküdt egy szalmazsákon, pokróccal letakarva, a falu végén roskadozó házában, és az ura mutogatta az odazarándoklóknak egy kis pénzért, kegyes adományért - így szebben hangzik - feleségét, akinek teste húsz év óta nem tűri a ruhát. Míg aztán a csendbiztos bekísérte mind a kettőt a vármegyeházára, de akkor már tűrte az asszony, hogy felöltöztessék.

A topáni éhező takács, mikor a mestersége befagyott, beállt búcsúvezetőnek. Aztán úgy beletanult a csodákba, hogy végül rajta is kiütött a szent élet.

Panaszkodni kezdett, hogy nem ízlik neki se étel, se ital, a jó emberek próbálták felingerelni elpetyhüdt ínyét, de a takács csak nem akart enni. Persze, a dolognak híre ment, jöttek mindenfelől az emberek ízletesebbnél ízesebb ételekkel, de a takácson nem segített semmi. Csak ült a házában, és kis szentképeket ajándékozott látogatóinak emlékbe. Cserébe persze szívesen vette, ha néhány forintot dobtak a mellette álló perselybe.

Egy csúnya, esős, őszi napon, amikor nem is gondolt rá, hogy búcsúsok kereshetnék föl, szörnyen leitta magát.

Mikor aztán jöttek a búcsúsok, úgy találták tökrészegen. Így lett vége az éhező csodának, aki a világ bűneiért vezekelt.

A szegedi ördöngős lány, az már vallási mániákus volt. Vallási őrjöngő volt, és ezenkívül még a nehézség is gyötörte. Persze, a jámbor emberek azt hitték, hogy az ördög szállta meg.

Már kislány korában istenes Katuskának hívták. Folyton a templomban tartózkodott. Aztán a sok ájtatoskodással a lány meg a szülei a nehézkórt gondolták gyógyítani, persze minden siker nélkül. Órákig hevert néha önkívületben, ilyenkor sírt, imádkozott, káromkodott. A baj mindig jobban úrrá lett rajta, s ekkor a lánynak egy csodacsengettyűt kerítettek, amelyet Rómából hoztak a pápa áldásával, s ezután, ha rohama volt, ezzel a csengővel csengetett. Ebből a babonások olyan nagy esetet csináltak, hogy hetedhét vármegyéből jöttek az istenes asszonyok, hogy segítsenek a lány baján, mert az orvost nem engedte magához. Magukkal cipelték minden búcsúra, míg aztán nyoma veszett.

Jegyzet

Egy régi mondás tartja, hogy minden asszony megszépül, mikor imádkozik. A regényírók, mesemondók tudják ezt, és a templomot a férfiszívek veszedelmes helyének jegyzik a térképeken. Hátha még azt tudja az ember, hogy érte imádságot mondanak a bolthajtás alatt!...

Imádkoznak drága, gyönyörű ajkak, a leghatalmasabb Úr pártfogásába ajánlanak szegény férfiakat, forró fohásszal emlegetnek nevet, amelynél szeretettebb nincs a Kárpátok alatt! Valóban: csak szerencse kísérheti annak az embernek a lépteit, akiért egy asszonyszív buzgón imádkozik a templomban. Tudják ezt azok, akik nagy veszedelmeken, megpróbáltatásokon, kalandos utazásokon mentek keresztül. Tudják ezt azok, akik a tömlöc szalmáján reménytelenül várták a holdsütést, akik nehéz betegségben, elhagyatva forgolódtak ágyaikon, akik rablók és gyilkosok kezébe kerültek, akik csatákban a fülük mellett hallották elsüvölteni a golyót... Asszonyok imádsága nélkül még a lábukat is elveszítenék a férfiak.

Csak ne bántsuk a vallásos nőket, nélkülük olyan sivár volna életünk, mint az okoskodó férfiak azt megfosztani szeretnék minden örömteljes reménységétől.

Ki építené karácsony adventjében a Luca-széket? Ki kelne fel vaksötét, hóförgeteges decemberi hajnalon, hogy lámpásával a térdig érő hóban a rorátéra menjen? Ki látogatná a gyönyörteljes éjféli misét? Ki üldögélne a kék délutánok álmatag litániáin? Ki látná Máriát könnyezve a szentképeken? Ki tartaná meg a kántorböjtöket, a pénteket, a nagyböjtöket? Ki örvendezne virágvasárnap szentelt barkájának? Ki várná búzaszentelő boldog vasárnapját? Ki vetne keresztet a kenyérre a szelőkéssel? Ki szenteltetné meg a jó ízű sonkát és tojást húsvét napján?

Ha nem volna vallásos, istenfélő nő, ha nem volnának rajongók, akár hiába írnák fel a sekrestyések a három királyok nevét a szemöldökfára farsang kezdetén, akár hiába húznák meg hajnalonként és alkonyatonként a harangozók harangjaikat, akár hiába vinnék haza az Úr szent testét az óvatos asszonyok, hogy a ládafiába zárják... A férfiak előbb-utóbb elfelejtenék vallásukat az élet gondterhes tennivalói között. Mindig kemény kenyeret ennének, mert az nem kelne meg gonosz asszony keze alatt, aki a kenyeret szentmise idején dagasztotta. Nem látnák többé a vérző szüzeket, akik bizonyos napokon Krisztus öt sebének helyén (ahol Megváltónkat megszurdalta a lándzsa, a szög és a töviskorona) vérezni kezdenek. Árvizek, aszályok, háborúk, járványok idején nem tünedeznének fel azok a megszállottak, akik megsegíthetik az embereket. A középkor sohasem múlik el. A harangok csengésében, a keserves zsolozsmákban, a fájdalomteljes életben: kinyílik a vallásosság minden szenvedésért kárpótoló világa. Hová meneküljenek az emberek, ha már a hitüket is el akarják venni? Ne bántsuk azokat a babonákat, amelyek a hitélettel vannak összefüggésben.

*

A KINCSÁSÓK KÖNYVE

Az alábbi sorokat a Babonák Könyvében találtam:

„A kincsások könyvének teljes címe ez: Fő kényszerítése minden léleknek avagy lelkeknek, akik a levegő-égben, földön, vízben, akárhol ők vannak; úgyhogy azoknak egy szempillantás alatt meg kell jelenni, és az emberek kérése szerint cselekedni. Ezen könyvecske szerzője tisztelendő Páter éberhardus, Bavariában, Engelstadt városában."

Varga János, a Babonák Könyve írója látta két szemével a könyvet egy öreg vándorlónál, ezért viselje ő a felelősséget az alábbiakért.

A kincsások könyve szerint Dáriusz és Salamon királynak borzasztó kincsei vannak a föld gyomrában. (Dáriusz kincse után egy oláh kecskepásztor útbaigazítása nyomán az osztrák kormány két pionírszázaddal kutatott a Hunyad megyei havasok között 1857-ben.)

A föld belseje nem tűrné a kincseket, kilökné gyomrából, ha az ördögök, közöttük Terophile, a kincsőrző főszellem, nem őriznék a kincseket.

A kincs a föld gyomrában időnként tisztítja magát: lángot vet nagypénteken és Szent György éjjelén.

Az igazi kincskeresők tehát e nevezetes éjszakákon lesbe állnak, többnyire akasztófák helyén vagy keresztútnál. S jól megjegyzik azt a helyet, ahol lángot láttak fellobbanni. Szentelt krétával és tömjénnel kört vonnak maguk körül, mert Terophile tüzes paripákon, vaskocsikon nyargal ily éjszakán, és mindenkit elgázol a szent körön kívül.

A kincsásó társaságnak hét tagból kell állni, köztük egyik anyjának hetedik gyereke, mert csak ő emelheti fel a kincset.

A kincsásás éjfélkor kezdődik, miután a legközelebbi ház ablakára egy egész sült csirkét helyeztek el a kincsőrző számára.

A mester (a társaság feje) kezdi az ásást hét ásónyommal. A többi utána ugyancsak hét ásónyommal. Közben igen halkan Szent Kristóf imádságát kell mondani.

Ásás után bevonulnak egy szobába, ahová nem láthat be idegen szem, és a földre (pádimentumra) kört rajzolnak, beleírják János, Lukács, Márk és Máté evangélisták nevét, Adonaiét, Jézusét, az alphát, az ómegát, a thétát, és kezdetét veszi a szertartás, kelet felé fordulva.

A kincsások a kör közepére állnak, és végigimádkozzák a könyv összes imádságait. Kezdődik az imádság a 68. zsoltáron, aztán következik egy evangélium, amelynek eleje így szól: „Kezdetben vala az Ige, és az Ige Istennél vala."

Aztán jön a „hétlakatú szentlélek imádsága", más néven: „a hét mennyei zár", amelyben a „Nagy Adonai"-hoz, „Emánuel nagy úristenhez" és „Szabaóth nagy istenhez" folyamodnak a kincsások.

Ezután végre megidézik Terophilét, a kincsőrző szellemet. Így:

- „Hallod-e, Terophile! én téged esküdtetlek a mindenható Isten nevére, a Jézus Krisztus szent vérének kihullására, az apostolok, kántorok és konfesszorok, szüzek és özvegyek érdemeinél fogva, hogy te itt azonnal jelenj meg, szép és tetszetős ábrázatban, minden ijesztgetés, zörgés, rémítés, csalárdság és ámítás nélkül, s hoz nekem azonnal ötszázezer darab aranyokat, tallérokat, forintokat jól elkelő Ferdinánd korabeli pénzből. Karbunkulusokat, klenódiumokat, smaragdusokat; s azokat tedd le minden ijesztgetés nélkül."

Ezután még nyolc Mária-imádság mondatik, napkelet felé fordulva. S imádságok elhangzása után Terophilénak meg kell jelenni a kívánt dolgokkal.

*

A KURUZSLÓK

A szegény ember, ha valami baja volt, a legritkább esetben ment orvoshoz, megrögzött bizalma mindig a javasasszonyokhoz, kuruzslókhoz vezette, s ez nemegyszer életébe került a jámbornak.

Tán az egyik ok volt, hogy a ráimádkozás, kifüstölés olcsóbb volt, mint a patika. Pedig a fél font szalonna vagy szakajtó liszt, amibe a kenegetést a kuruzslók számították, sokszor több pénzbe került.

No meg a szégyen. Ez az ósdi, beteges hajlam, amivel még ma is sokan viseltetnek némely betegségük iránt. A kuruzslónak persze csak hasznára volt ez, amelyet igyekezett mentül sikeresebben kiaknázni.

A kuruzslók személye körül mindig a homály, titokzatosság lebegett, amelyet mesterségesen támasztottak.

Csodatévő ősszüleik voltak, tőlük nyerték tudományukat, vagy boszorkány ősanyjukra hivatkoztak, ami csak jobban emelte a tudatlanok előtt értéküket.

Százesztendős juhászok, csontig aszott anyókák sorából kerültek ki a kuruzslók, akik mindenféle kotyvasztékkal és füvekkel gyógyítgatták a hozzájuk forduló parasztokat.

A kuruzslók legveszedelmesebb fajtája az angyalcsinálók. Bűnbe esett fiatal lányok, akik tiltott szerelmük gyümölcsét szerették volna eltüntetni, számtalan esetben életükkel adóztak vétkükért. A Dunántúlon különösen pusztítottak az angyalcsinálók, ahol a meggazdagodott parasztok, hogy a föld ne forgácsolódjon több kézre, nem akartak egy gyereknél többet.

De számtalan azoknak a betegségeknek a száma, amelyet a közhit szerint csak a kuruzslók tudnak gyógyítani.

Jegyzet

Amikor még csak kirurgusok, borbélyok, kuruzslók és kenőasszonyok őrködtek a magyar életére: a temetői fejfákon senki se adta alább kilencven-száz esztendőnél élete hosszúságát. Ezek a nagy étvágyú, nagy természetű magyarok a betegséget is oly könnyen elviselték, mint bármely istencsapást. Kétszer-háromszor házasodtak. Már az én nagyapám is elmúlt hetven-esztendős, amikor új asszonyt vett a házhoz. Kilencvenkét esztendős korában betegedett meg először komolyan, és halálos ágyán az volt a teendője, hogy törvényes házasságra lépjen egy asszonnyal. Szinte olyannak látszik messziről a régi Magyarország, hogy az emberek örökké is eléldegélhettek volna, ha nem járnak télen disznótorba (gyomorelrontás miatt), vagy nem fagynak meg boros fővel a szánkón, mialatt elbóbiskoltak.

A kirurgus eret vágott, ha igen nagy volt a baj, s ettől meggyógyult mindenki. A kenőasszony megpiócázta a páciensét, ez is használt. A borbélyok remekül húzták a fogakat. És a kuruzsló meggyógyított minden betegséget, amelyet a többiek nem tudtak.

Egy bizonyos Szirákiról, aki az én gyermekkoromban a leghíresebb kuruzsló volt, valahol már írtam. Sziráki (de más Sziráki sem) nem ijed meg semmiféle betegségtől. Mindenre tud valami orvosságot. Lyukas veséjű embereket tartott életben például az óbudai asszony teájával, régen halálra ítélt mellbajosoknak nyújtották meg életüket a kuruzslók, fél lábbal sírban lévő embereket ráncigáltak vissza e világra. Beszélhetnek a bölcsek, cinikusok, amit akarnak: doktor lehet mindenki, akinek diplomája van, de a kuruzsláshoz (hogy valaki megélhessen a mesterségéből) az kell, hogy a kuruzsló gyógyítani is tudjon. Olyan kuruzslót a bolond sem keres fel, aki csodálatos gyógyításaival nem szerzett magának hírnevet. Miért jártak Szirákihoz a harmadik vármegyéből is a betegek? Bizonyosan nem a szép szeme kedvéért - csúf, toportyánképű, száraz emberke volt -, hanem mert értett a csudatételhez. A másvilágról visszaráncigált beteg a legjobb dobos. Esztendők kínzó nyavalyájából kigyógyult ember nem pihenteti a száját. Ágyhoz, szalmazsákhoz nyomottak, amikor a kuruzsló javaslatára talpra állnak, elevenen hirdetik, hogy az orvostudománynál van valami felsőbbrendű hatalom: a kuruzslókba vetett hit és a természetes gyógymód, amelynek nyitját ezek a titkos emberek valahonnan tudják.

Ők ismerik jelentőségét a füveknek, zsályáknak, vadvirágoknak. Az ő patikájuk a nagy természet, amely a beteg kutyát is megtanítja arra, hogy milyen fűvel gyógyítsa magát, csak az emberek előtt titkolódzik. Az ő tudományuk a tapasztalatokon alapszik, amely emberöltőkre nyúlik vissza a múlt időkbe: amikor még az emberek boldogok és egészségesek voltak. Az ő mesterségük oly titokzatos, mint a bráminok és fakírok művészete, amelynél még napjainkban is csak tapogatódzik az európai tudomány. Vakok botorkáltak a téli síkságon az egykori Szirákihoz, holdkórosokat hoztak újholdkor a befagyott Tiszán át csengős szánon, keserves

falusi szekéren tarka dunyhák alatt érkezett meg a hideglelős parasztgazda, selyemruhás menyecskék súgták meg titkaikat, amelyeket orvosnak sem mertek bevallani, komoly, mély, nagy hatású polgárok doboltak ujjaikkal katonamarsot a kuruzsló asztalán, harapós szűzleányok vicsorgatták fogukat, hervadt kis parasztok nézték elgondolkozva a lábuk nagyujját... Sziráki gyógyított mindent. Néha bezáratta a megyei főfiskus a tömlöcbe, akkor a rabok egészségét hozta rendbe.

Bár igen sokat köszönök a jó orvos uraknak, akik többször életben tartottak, mégis: ha egyszer öreg, gazdag ember lehetnék, vénségemre a jó szakácsné és a kenőasszony mellett tartanék házamnál egy mindentudó kuruzslót is, aki átlépetné velem a holdsugarat a harmatos fűben, ha lidércnyomásom volna, ráimádkozna kelésemre, megszabadítana a hidegleléstől...

*

SZERELMI BÁJITAL

Ez is a kuruzslók specialitása. A megigézéshez, az elbolondításhoz van erre szükségük a szerelmes parasztlányoknak és -legényeknek. Kedvesük italába vagy mosdóvizébe kell önteni, hogy használjon. Gyakori eset, hogy ilyen bájitallal megitatottak belepusztultak a kuruzslók kotyvalékába.

Jegyzet

Tedd a kezed a szívedre, olvasó, és gondold meg, hányszor adtad volna be az italt azoknak, akikbe céltalanul, a legkisebb reménység nélkül szerelmes voltál! Mily jó lett volna, ha szemük felragyogna, szívük feldobogna, karjuk kitárulna! Ki nem gondolt már a babonás kőrisbogárra, amikor hiába intézte ostromait?

*

ERŐLEKÖTÉS

A kuruzslók másik gyártmánya, amely arra szolgál, hogy valamely boldog házasságban élő férfi vagy nő erejét megkösse. Magzattalanná tegye házasságukat. Rendesen a férfi régi szeretője vagy a menyecske elhagyott kedvese szokott vele kedveskedni. Így tölti ki bosszúját.

Jegyzet

Ehhez a babonához nem kell kuruzsló, tudnak róla a költők, gyóntatópapok és szerelmesek. Rendszerint valamely titkolt szerelmet jeleznek, amelyet az ember még önmagának sem merészel bevallani. Hűtlen szeretők, keserves csalódások, éjjeli álmatlanságok, fogcsikorgató vágyódások okozói ennek a jelenségnek. Ismeri minden férfi, akit a legnagyobb szerelem közepette faképnél hagytak; ismerik az éjszakajárók, a veres karikás szeműek, borospohárba nézegetők, a kertek alatt bolyongók, a madárijesztővé váltak. Mindennapi dolog. Elmúlik magától, mint a nátha. Egyszer majd elmegy valaki a bús férfi szemei előtt, akinek láttára hirtelen, csodálatosan elfelejti minden eddigi búbánatát. Az okos kuruzsló - legjobb ilyenkor a tapasztalt vénasszony - legfeljebb gyorsíthatja a gyógyulást.

*

A MÉHMAGZAT UJJA

Egyike a legszörnyűbb babonáknak. A néphit szerint az anyaméhből kivágott magzat ujja úgy világít éjjel, mint a gyertya, de csak annak, aki kezében tartja, más nem látja.

A híresebb haramiáknak - a babona szerint - volt ilyen gyertyájuk.

A kisgyermeket a kuruzslók nagyon sok babonára használják. A kisgyermek szíve, nyelvecskéje több varázsszernek főalkatrésze, a halott gyermek ingének is nagy erőt tulajdonítanak a kuruzslók.

Jegyzet

Régi középkori babona. Minden babonáskönyvben elsőrangú szernek ajánlják. Napjainkban a városi nők viselnek bundát, amely úgy jön létre, hogy a még világra nem jött ázsiai bárányt nyúzzák meg. Breitsvancnak hívják. - Az én jegyzeteim szerint különös jelentősége van a bal kéz gyűrűsujjának, amelynek hidegedése, szinte különválása jegyzi az élet közelgő befejezését.

*

HALDOKLÓK KÖRÜLI BABONÁK

A kuruzsló nemcsak a betegeket kínozza halálra, hanem még a haldokló mellől sem tágít.

Száz meg száz babonás tanácsot ád, mint kell a haldoklót a halálra előkészíteni.

Ilyen babona, hogy a paraszt, ha látja, hogy a haldokló végső órája közeledik, akkor kifekteti ágyastól a haldoklót a mestergerenda alá hosszában, hogy könnyebb legyen a kimúlása. Aztán körülállják, a beteg kezébe égő viaszgyertyát nyomnak, és elkezdik mondani a „vívódók imádságát", kényszerítik a beteget is, hogy mondja velük a kegyes imát, amelyben a legfőbb óhaj az, „hogy adjon az Isten neki csöndes kimúlást".

Jegyzet

A halál a legnagyobb babonaság.

Megjelenése mindig ünnepélyes, választékos, nagyobb pillanata az életnek, mint akár a lakodalom. Nem csoda, hogy az ember nagy jelentőséget tulajdonít rongyos kis élete elmúlásának, hisz egyebe sincs.

A haldokló bevallja titkait, és talán e titkokra aspirálnak azok, akik ujjongó szívvel, nagy megkönnyebbüléssel üldögélnek a haldokló körül: mert a halál most az egyszer még nem őket választotta.

Minek vinné magával titkait a haldokló a föld alá? Hisz ott már semmi hasznát nem veheti a befalazott kincseknek, a régi körtefa alá elásott pénznek, a rablott, lopott orgazdavagyonnak! A haldoklás e földi élet siralomháza, amikor megtörik a legnagyobb bűnös is, és szabadulni szeretne a lelkén fekvő terhektől. A haldoklók vallomásaiból tudódnak ki elfelejtett régi bűnök. A haldoklók mondják meg a boldog élet titkát, mert hiszen ők már látják, hogyan kellett volna élni. A múlt század titkait, amelyeket még Ráday csendőrlegényei sem tudtak felderíteni, a haldoklók vallomásaiból tudjuk. Dúsgazdag pesti és dunántúli családok vagyonának eredetét világosította meg egy végét járó zsivány megjegyzése. Mélyen a föld alá dugott holttestek és pénzek kerültek napvilágra az utolsó óra lelkiismereti szavától.

- Ne búsulj utánam - vallották meg néha az asszonyok is a magukét -, mert nem érdemlem meg.

*

HARANGOZÁS AZ ÉGI HÁBORÚ ELÉ

Ennek a babonának az a tévhit az alapja, hogy az emberek a közelgő viharfelhőket harangkongással vélik szétoszlatni. A harangozás azonban rendszerint ellenkező hatással van a viharra. A harangkongás által keletkezett légrezgés utat nyit a felhők jégterhének.

De megritkítja a felsőbb légréteget, a villanyterhes levegőből ezáltal nagyon gyakran csap le a villám, éspedig rendesen a toronyba.

A tornyon lévő érckereszt és a harang ércanyaga a legkitűnőbb villámcsalogatók.

Jegyzet

A viharon áthangzó harangzúgás megnyugtatja az emberek lelkét, mikor recsegnek a ház eresztékei, üvöltenek a kémények, őrjöngve sikolt a szélvész. Könnyebben megy az áhítatos imádkozás is, midőn harangszó foszlányai verődnek fülünkbe. A vihar alatti remegés, amely előveszi a legerősebb szívet is, vigasztalást lel abban, hogy helyén van az öreg harangozó.

Ez a babona is olyan, mint a többi régi babona: az ember közelebb érzi magát őseihez e babona gyakorlásával. Így harangoztattak a nagyapák, dédapák és talán ugyanazon harangkondítás vitte a vigaszt, bátorítást félő szívükbe, amely harangkongást mi is hallunk.

Az ember sohasem szakad el őseitől, bármily okosnak, felvilágosultnak véli magát. Lehetetlen nem hinni, hogy őseink többet tudtak az élet titkaiból, mint mi; hisz a múltak ködén át úgy látszik, hogy csupa megelégedett, egészséges ember élt Magyarországon, aki leggyakrabban elérte a száz esztendőt.

Az öregek rendelték a harangozást, ők tudták, miért - tehát csak harangozzanak tovább a régi harangokkal, amelyek oldalán megzöldültek az évszámok és kegyes fejedelmek, jószívű püspökök, vagyonos borkereskedők nevei, akik egykor e harangokat Isten dicsőségére öntették.

*

AZ ASZTALTÁNCOLTATÁS

Ez a babona Amerikában született, minálunk a szabadságharc leveretése után nyert talajt, amikor az emberek minden eszközt jónak láttak a szomorú idők pillanatnyi elűzésére. Az asztaltáncoltatás vagy szellemidézés abból áll, hogy egy kis faasztalkát, amiben vasszeg nincs, körülül néhány „hivő".

A kezüket az asztalra helyezik gyengén, s úgy tartják várakozva, míg az asztal megmozdul, s az egyik lábára erősített irónnal földre tett papirosra mindenféle érthetetlen dolgot rajzol, amit aztán ki-ki úgy magyaráz, ahogy akar.

A másik módja az asztaltáncoltatásnak a következő: a hivők itt is körülülik az asztalt, kezüket gyengén ráhelyezik, s az egyik lassan elkezdi mondani az abc betűit. Az asztal aztán egy betűnél megmozdul, s ezt így folytatják mindaddig, míg az valamely megholt - mert rendesen ezek szoktak az asztalkákon keresztül a földiekkel érintkezni -, a társaság előtt ismeretes ember nevét leírja. Annak aztán mindenféle kérdéseket adnak fel, melyekre a szellem néha felel, néha nem. Az ilyesmivel nagyon el lehet szórakozni. A világháború alatt soha nem tapasztalt becsben álltak ezek a kis táncolóasztalkák.

A szellemidézésben nagyon sok tanult ember is hisz, ami persze nem zárja ki azt, hogy közönséges világcsalás, hiszen amint már hangsúlyoztuk, a tanult emberek között is nagyon sok a babonás.

A szellemidézés is Amerikából indult ki. Spiritisztáknak hívják hivőit. Társaságot alakítanak, s úgy bolondítják egymást. Elvük az, hogy a lélek él, tehát lehetséges megholtak lelkét idézni. Miután a

léleknek nincs alakja, sem olyan beszéde, amit a földön élő ember megértene, gondoskodtak olyan emberről, aki megérti a szellemek nyelvét. Ezeket médiumoknak hívják.

Ezt aztán a sötét szoba közepére ültetik, hogy másvilági álomba merüljön. Aztán megidézik a lelket, aki rendszerint meg is jelen. Ha nem jelen meg, azt azzal magyarázzák, hogy egy hitetlen van a szobában. Ha az idézett lélek megjelenik, kérdéseket intéznek hozzá, amelyekre a lélek a médium útján válaszol.

Ennek a babonának napról napra több hivője akad, s a spiritiszta-társaságok száma állandóan emelkedik.

*

KÁRTYAVETÉS

A kártyavetés babonája is sok embernél talál hitelre, külön erre a célra készített kártyából szoktak jósolgatni faluról falura járó cigányasszonyok hiszékeny parasztlányoknak. Néhány hatosért megmondják, hogy férje szőke lesz-e vagy barna, és hány gyereke lesz. Boldog lesz vagy boldogtalan, hosszú vagy rövid életű.

Milyen számot tegyen meg a lutriban, hogy nyerjen, szóval mindazt meg tudják jósolni a kártyából, amit fontosnak tartanak.

S bár az egésznek semmi komoly alapja nincs, mégis akad nagy városokban is ilyen kártyavetőnő. Rendesen asszonyok látogatják, azoknak vetik ki a jövendőt.

Párizsban néhány világhírű jósnő él, akinek neve az egész világot bejárja néha, ha valamely fontosabb jóslatuk bevált.

Magyarországon minden vidéknek van jósnője, kártyavetőnője, Budapesten minden utcában találunk belőle.

A jóslás babonája talán a legrégibb minden babona között. A régi népek, különösen a görögök életében nagyon fontos szerepet játszott. Hadvezérek, királyok fordultak a jósdákhoz. Ha válaszúton voltak, mindig a jósdák tanácsát kérték ki.

Jegyzet

Itt aztán hiába prédikálnak a bölcsek és felvilágosultak: kártyavetés nélkül nem képzelhető az élet Magyarországon. De vajon mit csinálnánk azzal a szótlan, álarcos idegen férfival szemben, amint a régi olasz álmoskönyvek sorsunkat rajzolják?

Kártyát mindenütt vetnek. Minden időben vetnek. Lefekvéskor, álmatlan éjszakán, felébredéskor. Van, aki saját kezűleg veti ki reggelenként, hogy milyen lesz napja. De a legtöbben mások, bölcs öregasszonyok szájából szeretik hallani a titokzatos szavakat, melyek némi világosságot mutatnak a ködben. Mintha mindent tudnának, mindenkit ismernének ezek a tudós asszonyságok, akik ódon budai házikóikban üldögélnek, vagy az országúton vadmadárlábukkal sietve inalnak egyik faluból a másikba. Mintha nagy tehertől szabadulnánk meg, midőn a pesti külvárosi alkonyatban elhagyjuk a kártyavetőnő házát. Hisz legféltettebb titkaink, sejtelmeink, senkinek be nem vallott érzelmeink jelentek meg előttünk a kártyák figuráiban, a kártyavetőnő hozzáfűzött szavaiban.

Jártunk kártyavetőnőhöz álöltözetben, inasunk ócska kabátjában, míg a kíséretünkben levő hölgyek rendszerint szegény iparosnőnek vagy cselédeknek látszottak. Eljártunk elővárosok szennyes utcáiba, düledező viskóiba, ahol egy sötét odúban sohasem látott vénasszony vetette kártyáira veres karikás tekintetét. Mentünk kék litánia utáni alkonyatokon, Szent Antal estéin (kedden), felhasználtuk a nagypénteki délutánokat, este eltakaró köpenyegét, az újholdat... Elmendegéltünk: midőn új szerelem beköszöntését ünnepeltük szívünkben, és elbaktattunk az

öregasszonyhoz, midőn régi szerelem csalódása, bánata, sírása riasztgatott fel fekvőhelyünkről. Elmentünk eljegyzés előtt, kopogtattunk esküvőnk villiáján, lehunyt szemmel vártuk a kártyák szavait elválásunkkor. Jegyzőkönyvecskénkbe írtuk, ha új, eddig ismeretlen vetőasszonyról hallottunk - noteszeimben csaknem valamennyi külső józsefvárosi utca, óbudai sikátor, tabáni ház szerepel, ahol többnyire 7-es számjegy alatt lakott egy-egy csúf banya, akinek szavára ifjúságunkban kimeresztett szemmel figyeltünk. Láttunk megrendülni, elsápadni, megvonaglani fölényes, nagyvilági úrnőket a kíséretünkben, amint a kártya igazat kezdett mondani. Drágalátos hajadonok hagytak fel szigorú ellenkezésükkel, midőn a kártya a mi mondanivalóinkat megerősítette. Mentünk őszi kántorböjt ködében, midőn az óbudai házak boszorkányködbe burkolódznak, és bágyadtan pislog egy-egy gázláng, amely mellett kezünkkel kell számolni az elmaradozó kapukat, hogy el ne tévesszük a valódi házszámot. Találkát adtunk egy kőbányai téren, amely térből nyílott a mellékutca, ahol a jósnőt besötétedés után meg lehet találni. Bebódorogtunk az alvó Józsefvárosba, ahol istállószag van, petróleumlámpás ég a firhang mögött, és mint a kísértet, siklik a téli estében egy elkésett, szép leány. Ám a legszebben mégiscsak vidéken vetnek kártyát a téli délutánokon, a kályhatűz világossága mellett, a földre kuporodva, a nagy csendben a falióra tiktakolása hallatszik, a jósnő szavai rejtelmesen hangzanak, és az álmok, a vágyódások, remények szinte megelevenedve foglalnak helyet a szoba sötét sarkaiban, amíg a jósnő a kártyát keveri. Ezek a vidéki kártyavetések - kis tanyaházakban, ahonnan nem látni napokig senkit sem jönni a behavazott országúton, városkák sötétkék alkonyataiban, amikor az ablak alatt legfeljebb egy korcsmába menő öregember lépése hangzik a vastag hóban, a híd alatt már régen megállott a folyó, a hídon a Nepomuki álldogál, a fehér fejű, vén toronyban csilingelve üt az óra, felpirult arcú, a csodálkozástól lobogó hajfürtű fiatal nők hajolnak a kártyák felé, a vastag falak elrekesztik a valóságos, küzdelmes, bajos életet... egy futár nyargalt délután keresztül a piacon a határszél felé, aztán hetekig nem történik semmi - ezek a vidéki kártyavetések pótolják a színházat, a bált, az esküvőt... a soha el nem érhető, boldog életet... a nagyvilágot és a regényességet, amelyet mindnyájan a szívünk közepében hordunk. Mi volna a szegény nők élete, ha már kártyavetés sem volna?

*

BABONÁS NAPOK

PÉNTEK

Egy csomó napra fogták rá a tudatlanok, hogy babonás. Ezek között első helyen áll a péntek.

Vannak olyanok, akik a péntek szerencsétlenségét nagypéntektől számítják, amikor a világ Megváltója a keresztre feszíttetett.

Annyi azonban biztos - származzék a péntek babonája bárhonnan -, hogy a nép nagy respektussal viseltetik iránta.

Például a pénteken kezdett vagy végzett munkán nincs szerencse.

Aki pénteken nevet, vasárnap sír.

Pénteken éhgyomorra prüsszenteni, nagy veszedelem.

Pénteken útra kelni, kész szerencsétlenség.

Aki pénteken fekszik betegágyba, többé fel sem kel.

Pénteken sütött kenyér keletlen marad.

Aki pénteken fűt be először télen, annak leég a háza.

Ha az új esztendő péntekkel kezdődik, az év terméketlen lesz.

Jegyzet

Ne mondjátok, hogy nincsenek szerencsétlen napok! Bizony vannak napok, amikor úgy ébredünk, mintha száz esztendőt vénültünk volna. Ismeretlen fájások lepik meg tagjainkat, névtelen szomorúság költözik a szívünkbe, borúsnak látjuk életünk szemhatárát, és csüggedten hajtjuk bánatba fejünket. Ne mondjátok, hogy nincsenek szerencsétlen napok!

Vannak napok, amikor eszünkben van céltalanul elfecsérelt múltunk; hiábavaló küzdelmeink, csalódásaink, megbántásaink, elárultatásaink. Eszünkbe jutnak nők, akikért annyit szenvedtünk, mint a gályarab; eszünkbe jönnek boldogtalan évek, hogy csodálkozunk: életben maradtunk. Rossz barátok, csalfa nők, gonosz érzések, könnyelmű cselekedetek, örökös adósságok és méltatlanságok emlékei meglepnek, hogy hosszasan üldögélünk az ágyunk szélén, mielőtt mindennapi életünket megkezdhetnénk. Temetőket látunk, ahová mindenkit eltemetünk, akik kedvesek voltak. Érzelmeket látunk, amelyekre valaha egész sorsunkat feltettük. Keserűségek, fájdalmak, búk vergődnek fejünk körül, mint vándormadarak.

Az ilyen napokon azután nem sikerül semmi, amihez fogunk.

Úgy érezzük, hogy mindent elveszítettünk az élet kockajátékában. És most már a csüggedt magány, a meg nem értettség, az elhagyottság marad társunk. Soha többé nem lesz vidám napunk, többé nem kacaghatunk gondtalan kedvvel, az éjszaka egy gonosz pók osont szívünkre, és a hervadás pókfonalával behálózta. Betegséget, közeli halált mutat a borongós időjárás ablakunkból. Imádságaink ezentúl csak felnyögő fohászkodások. Hideg lesz minden, ami eddig meleg volt. Szerencsétlennek érezzük magunkat, anélkül hogy tudnánk az okát.

Kinyitjuk a kalendáriumot, és látjuk, péntek van; öreg gazdaasszonyunk nem ülteti el a kotlóstyúkot, mert tojásai megzápulnának, a ruhamosást beszünteti, mert a pénteken mosott ruhától kiütés támad testünkön, görbe szemmel fogadja a pénteki vendéget, mert az rosszban jár... Péntek! Az elmúlást, a céltalanságot, az örök emberi szomorúságot érezzük. A bástyasétányon megöregedett, fanyar barátokkal, gonosz indulatú nőkkel találkozunk. A korcsmában savanyú a bor, étvágyunk elszökik, hideg szél és havaseső fogad, mire bealkonyodik. És a tűz nem akar lángra lobbanni kályhánkban.

Nem volna csoda, ha ily napokon meglátogatna a végrehajtó.

*

SZENT GYÖRGY NAPJA

Ez is babonás nap, csak éppen ellentéte a pénteknek, mert még a kisgyermek is tudja, hogy a Szent György nap a legszerencsésebb nap az egész naptárban. A magyarázata ennek már valamivel természetesebb, mint a pénteknek. Szent György a tavaszt jelenti, a természet örök megújhodását.

S a természet ölén élő nép szereti a tavaszt. Tehát várja Szent György napját, és minden jóval ékesíti.

Például a Szent György napján fogott ürge bőréből készült pénzeszacskó soha ki nem ürül.

Szent György előtt fogott pillangó nagy szerencsét hoz.

Szent György napján szedi a kuruzsló a gyógyítószereit. A kőrisfa rügyét, a ruta hajtását, a kakukkfüvet, a kőrisbogarat, isten tehénkéjét és még temérdek egyebet, amit csak egy jófajta javasasszony tudna végig felsorolni.

Jegyzet

Ébredtél már vidáman - mintha egy elfojtott dal hallatszana a szíved dobogásában - mintha lemúltak volna rólad a tegnap emlékei - mintha kicserélték volna a szomorú érzéseidet?

Nézd meg a kalendáriumot. És azt látva: Szent György napja van, kezdődik a tavaszod.

A múltból csak a legdrágább, kincstartóban őrizgetett emlékeid látogatnak meg, mintha piros bársonyból varrott szívedet a kabátodon viselnéd. A napsugárból csak azt látod, hogy az lelkedből sugározik, a harangok csengésében régi esküvődnek a giling-galangját hallod, az útszéli fák tavaszi sétákról beszélnek, az ereszről lelógó jégcsap vidám, nagy szakállú vénembereket juttat eszedbe, a vének piros nevetésükkel most is élnek valahol, és a vörös bort a napsugáron át vizsgálják. Megadó tekintetű, engedelmes hangú nők jutnak eszedbe, akik valahol egy kis házikóban ifjan és boldogan élnek, és még mindig téged szeretnek, visszavárnak, reménykednek. Eddigi egész életed egy hős; egy szent és egy bölcs élete volt, nem tehetsz magadnak szemrehányást, hisz mindent elkövettél, hogy jól sikerüljön minden lépésed.

A sétatéren bizonyosan egy régen hallott, meleg hang, a szívbarátságnak örömteljes hangja üdvözöl. Nőkkel találkozol, akik csinosabbak és szívesebbek lettek, mióta utoljára láttad őket. A borbély tükréből egy egészséges, boldog arculat néz veled szemközt. A postás levelet ad át, amely kedves hírt tartalmaz. A híd alatt szerencsés halászok vetik hálójukat, amelyből tündökölve ugrándoznak a fénylő halak. A háztetők kéményéből úgy göndörödik a füst, mintha minden házban vőlegényt várnának, és a vőlegény te volnál. A boltosok kezüket dörzsölgetve üdvözölnek a boltjaikból, mintha te volnál az a vevő, akinek legszívesebben nyitnak hitelt. Az orvosod csodálkozva nézi, hogy régi betegséged mulandóban. Adósod nem bújik el az utcasaroknál, hanem felemelt fővel, fizetési szándékkal tart feléd. Gonosz hiteleződ mentegetődző szavaidra nagylelkű választ ad. A régi utálatos emberek szerényebbek, tiszteletteljesebbek lettek tegnap óta. Kellemesen rikolt a planétásember kakaduja. Olyan jó étvággyal ebédelsz, mint húszesztendős korodban. És a társaskörben vagy a korcsmában olyan viccet mondanak, amelyre könnyeid a nevetéstől kicsordulnak. Este hazamégy, lefekszel, és azt álmodod, örökké élsz, és az élet ezentúlra tartogatja főnyereményeit - drága meglepetéseit. „Üsse kő, ami elmúlt!” - mondod álmodban, és elhatározod, hogy új kalapot veszel.

Szent György napját mutatja a kalendárium, orvosság van a kígyó zsírjában, a gyíknak torkában, sok fecske és gólya mutatkozik előtted, mert éveid száma még temérdek, pénzed denevér szárnyába van takargatva, hogy sohase fogyjon el, és éjszaka kényelmesen kihallgathatod a boszorkányok beszélgetéséből, hogy melyek azok a jó füvek, amelyek az életet meghosszabbítják.

*

SZILVESZTER ÉS ÚJÉV

Egymás nyomában járnak még a babonában is, mind a kettő főleg a szerelmesek napja.

Ilyenkor ólmot olvasztanak, s ha Szilveszter éjjelén a megolvadt ólmot a vízbe öntik, az ott képződött ólomalak megmutatja, miféle mestersége lesz a jövendőbelinek.

Aki a kakast újév hajnalán meglesi, amikor elsőt kukorékol, arról várhatja a mátkát, amerre a kakas nézett.

Aki Szilveszter éjfelén megfordítja a párnát feje alatt, meglátja a jövendőbelijét álmában.

Akit újévkor megvernek, mindennap kikap, az egész esztendőben.

Aki pénzt ad ki újévkor, egész évben azt fogja csinálni.

Aki Szilveszter és újév közt éjfélkor születik, abból nagy úr lesz.

Jegyzet

Mikor édesebb a bor, a remény, a jövendő, ha nem azon az éjszakán, amely utoljára rekeszti be a megunt, megvénült esztendőt? Talán nem is kell hinni a babonákban, hogy ezen az éjszakán régi kedvünkre eszméljünk, új reményeinkkel megismerkedjünk, hiszen az emberi élet oly rövidre van szabva, hogy minden esztendő, amelyet hátunk mögött hagyhatunk: csak vigasztalás lehet, hogy már nem tart oly hosszant a tennivaló. Hagyjátok az embereket játszadozni ez éjszakákon, hagyjátok a betegeket új reményekre éledni, hagyjátok elhinni, hogy a múlt idő nyomtalanul múlik el felettünk. Csak a megszerelmesedéstől óvakodjatok ez éjszakán, mert ekkor nagy jelentősége van minden szerelemnek, egy esztendeig nyöghetjük hatalmát. De mily jó tudni, hogy az éjféli óraütést sokmillió ember várja ébren és jókedvűen, akinek kedve, öröme, reménysége azonos a miénkkel. Hagyjátok örvendezni a szegény embereket!

*

KARÁCSONY

A karácsony minden órájához más és más babona van kötve, éspedig keverve: jó meg rossz. Mintha e napon és éjen, amelyen a Megváltó született, minden jó angyal a földön járna elhinteni a sok áldást; s egyúttal minden ördög elszabadulna a láncáról, hogy ami átok van, azt az emberek fejére zúdítsa.

E napnak még az ételhulladéka is varázserővel bír. A híres karácsonyi morzsa, amely szintén egy csomó kuruzslóorvosság főalkatrésze.

Aki az éjféli misén a Luca-székre áll, meglátja a boszorkányt.

Aki karácsonykor egy almát vagy diót fölvesz a földről, fekélyes lesz tőle.

Az asztal alá rejtett szakajtóba a kis Jézus száll be, azért szénával kell a szakajtót megtölteni.

A szakajtó alá kukoricát tesznek, ettől kétakkorára hízik az aprójószág; a szénától meg a lábas jószág.

Aki karácsony estéjén diót eszik méz nélkül, annak kihull a foga.

Karácsony éjjelén legjobban fog az igézet.

Egy kivetett cérnagomolyagba lépni karácsony estéjén, kész Lázárbetegség.

Jegyzet

Nem sok hozzátoldanivalóm van a babonához. Mindnyájan ismerjük ennek a varázslatos éjnek különösségét. Éljünk bár kis falvakban, ahol az istállólámpások bizonytalan fénye mutatja az utat az éjféli miséhez - vagy nagy városok fénylő utcáin haladjunk a vidám kedvű nép között, karácsony éjszakáján mindnyájan érezzük, hogy egykor gyermekek és ártatlanok voltunk. Ennek a régi boldog ártatlanságnak a visszatérő fényessége mutatkozik az arcokon, a szemekben, a hangokban. Játék, amely valamennyiünket megtréfál. Játék, amelyet mindnyájan szívesen játszunk.

*

LUCA NAPJA

Ekkor kell kezdeni faragni a Luca-széket, és mindennap kell rajta faragni, hogy karácsony estéjére legyen kész. Ez az a kis szék, amelyre a templomban felállva, megismeri az ember a boszorkányt. Vagy meglátja a jövendőbelijét.

*

SZENT IVÁN NAPJA

Ezen a napon kell szedni Szent Iván bogarát és hajnalán a gyógyfüveket, amelyeknek nagyon jó hatásuk van. Ezen a napon szokás a Szent Iván tüzét átugrálni, hogy az ember ne haljon meg az évben.

*

PÁL FORDULÁSA

Ezen a napon fordul meg a medve a barlangjában.

*

ANDRÁS NAPJA

András nap éjjelén álmodják meg a lányok, hogy ki lesz a mátkájuk. Ha ezen az éjen valamelyik legény ingét párnájuk alá teszik, azt a legényt egészen magukhoz bolondítják.

*

NAGYSZOMBAT NAPJA

Ezen a napon a kolompszóval minden kígyót, békát el lehet kergetni a háztól.

*

VIRÁGVASÁRNAP

Virágvasárnap a szentelt barkának három szemét rágás nélkül kell lenyelni; aki megteszi, annak nem fáj soha a torka.

*

A KOLERA, PESTIS ÉS MÁS JÁRVÁNYOS BETEGSÉGEK BABONÁJA

Régebben, ha valamely vidéken pusztító, tömeges halálozással járó járvány ütötte fel a fejét, a nép rendesen rontást, átkot látott benne. Hitük szerint az ily bajokat a boszorkányok, rossz szellemek idézik, amelyek haragszanak erre a falura vagy vármegyére.

Egyik Temes megyei faluban a kolerajárvány idejében valaki azt tanácsolta, hogy a bajt csak úgy lehet megszüntetni, ha az egész falu eszik egy pár nap előtt kolerában meghalt és már eltemetett holttest szívéből. És a babonájában és félelmében eszeveszett nép evett is...

Egy másik faluban a boszorkányra fogták a bajt, és mivel az szintén elpusztult ugyan a járványban, hát a holttestének a fejét vágták le, így gondolván a járvány megszüntetését.

Különben a babona alakba formálja a kolerát és pestist. Kis, töpörödött vénembernek festik, aki faluról falura vándorol, s így terjeszti a kórt.

Egy öreg kocsis meztelen gyermeknek látta a kolerát, aki az út porában feküdt, és rimánkodott, hogy vegye fel a kocsijára. Az öreg azonban nem hallgatott rá, és elhajtott mellette. Később, mikor hátrafordult, ott látta ülni a kocsiban. Ijedtében keresztet vetett, és a Szűz Máriához fohászkodott, amit a gyerek hallva, hirtelen leugrott a kocsiból.

- Jó szerencséd, hogy imádkoztál - kiáltott a kocsis után -, mert én vagyok a kolera!

A falujába érve, a kocsis fűnek-fának elmesélte, hogy miként mentette meg a falut a kolerától. A jó falusiak hálából megvendégelték. A kocsis ezt látva, ezentúl mindig találkozott a kolerával, ha olyan faluban volt dolga, ahol még nem mondta el a mesét. Így ment ez jó ideig, míg egyszer egy falu korcsmájában egy olyan falubeli emberrel is találkozott, aki már hallotta a kolera meséjét. Persze az

öreget jól megrakták, mert azt a legbabonásabbak is nehezen hitték el, hogy a kolera mindig csak az öreg kocsis kocsiján akar utazni. (*A Babonák Könyvéből*.)

*

ÁLLATBETEGSÉGEK

Ha a babonás gazda marhája poshadt víztől lépfenét, vértályogot kap, vagy egyéb bajban szenved, a gazda persze rögtön azt véli, hogy valami boszorkány babonázta el, vagy verte meg a szemével. Vagy ha a tehén tőgye kiapad, szalad a javasasszonyhoz, hogy füstölje ki a gonoszt a Riskából, ahelyett hogy az állatorvoshoz sietne.

*

AZ ASZÁLY

Sajnos, eléggé ismert csapás az országban, gyakori látogató, akit a mostoha természet túlságosan gyakran küld ránk. De a babonás ember ebben is csak a boszorkány munkáját véli látni. Őszerinte a boszorkány ereje kényszeríti a szárazságot vagy a túlságos esőt, hogy a gazdaembert megkárosítsa. A babonás tótok felé például száraz esztendőben tizenkét meztelen lányt fognak az eke elé, s úgy szántják végig a határt, hogy megnyissák az ég csatornáit.

A sárkányt is emlegetik a szárazságkor, mint aki minden vizet megivott. (*A Babonák Könyvéből*.)

*

BABONÁS SZÁMOK

Általában a babonás emberek a páratlan számokat tartják szerencséseknek, de különösebb babona csak a 13-as, 9-es, 7-es és a 3-as számhoz fűződik.

A 13-as szerencsétlen szám. A babonás ember a világért sem ül olyan asztalhoz, ahol már tizenketten ülnek. A szám babonája az utolsó vacsorától származik, ahol Jézus tizenharmadmagával ült az asztalnál, s pár nappal a vacsora után Jézust keresztre feszítették.

Egyébként a tizenhármas számhoz legalább ezerféle babona, éspedig kivétel nélkül rossz babona fűződik.

A 9-es számot a kuruzslók használják. Kilencféle fű, kilenc fa, kilenc termő rügye és még számtalan más esetben.

A 7-es szám a kincsásásnál fordul elő. A hetedik gyerek hetedik évében találja a földben a kincset.

A 3-as szám: három fiókördög. Hamupipőke három próbája, a tündér három teljesíthető kérdése, az ördög három kísértése s így tovább. És végül hármasokból van összetéve a Magyarországon található boszorkányok száma is: 33 333.

*

BABONÁS ÁLLATOK

A népbabona előtt a kuvik a halálmadár, a bagoly a tudós, a fecske és gólya szerencsét hoz a házra, de bántani nem szabad őket. A kígyó, ha a ház körül mutatkozik, veszedelem van készülőben. A fájóstorkúnak a gyík torkát kell megsimogatni, hogy megszűnjön a torokfájása. A macska tudvalevő, hogy a boszorkány fél keze. A kutya is kísért néha, fekete vagy fehér színben.

Jegyzet

Mikor falun laktam, álmatlan éjszakáimon gyakran hallgattam az éj csendes eseményeit a régi házban. A kémények körül sóhajtozó szél elballagott a tájról, mint nem szívesen látott vándorlegény. A hold másfelé is kíváncsiskodott, nem csupán ablakomon. Ekkor megszólalt a nagy csendességben, valamely régi bútorban a szú (a betűző szú, mint tudományos nyelven nevezik), és hangjával reggelig elmulattatott. A szúnak a hangjában némelyek a halált vélik hallani, amely halál ott lakik minden házban, és egyre méregeti a ház lakói életét. Fáradhatatlanul dolgozik, mint a homokóra. Percegése, pattogása, korcogása egy-egy életnek a megszabott útja. Ha a szú a szék lábához ér, akkor meghal János bácsi vagy Mari néni. Tudniillik napközben János bácsi üldögélt a karosszékben. Míg én a szú percegésében az álomtalan éjszakákon mindig az ősök ittmaradott lelkét hallottam. Az öregemberek, akik annyi esztendeig húzódtak meg a bolthajtások alatt, nem mehettek el innen nyomtalanul. Ittfelejtettek valamit tevékeny lényükből, amit nem vihettek magukkal a temetői csöndességbe. Ami tovább él, mint egy befejezetlen, sajgó fájdalom; tovább él, mint egy elmúlhatatlan, nagy szerelem; tovább ád életjelt, mint egy nagy életerő, amellyel véglegesen a halál sem bír el. Az ősök kopogtak a kis szú percegésében, ők élték tovább kiéletlenül maradt, befejezetlen életüket a bútorokban, amelyek egykor körülvették őket. Szinte hallottam hogy néha emberi hangon szólalt meg a szú csendes éjjeleken, egy öregember mondogatta el, ami bennerekedt... Sajnos, sohasem tudtam megérteni, amit a halott mondana. Az ő túlvilági nyelvüket a koporsófedélben és a régi bútorokban rejtező hangok nem árulják el a földieknek. Csak dolgozott a szú, ez a másvilági, ittfelejtett energia... amíg egy napon végleg elhallgatott. Az eltemetett ős kiélte a reá szabott életet, amelyet valamely körülmény folytán itt a földön nem fejezhetett be a bizonyos időben.

De volt más hangja is a falusi éjnek. A kutya, amely álmában vakkantott az udvaron, bizonyosan megálmodta, hogy rövid idő múlva kiássák a vermet. Disznó röfögött, nyomában kilenc malaccal. Ló nyargalt fejetlenül. Bika kormosan morgott, lefelé hajló szarvaival. Macska mosdott a háztetőn, mintha bálba, vigalomba készülődne. Kígyó mászott ki a régi falból, és veszedelmet jelentett. Béka ugrott lappangva, és kereste az alvót, akinek nyitva maradt a szája. Surranó gyík jelentette, hogy a torokfájás meggyógyul. Kutyahal (vízibornyú) várta a sötét vederben, hogy szomjas ember megigya az éjszaka látatlanságában. Tyúk kukorékolt az eperfán, teknősbéka vitte ormótlan testét a szívtelen gazdasszony ágya alá. Ám az éjnek e látományai másoknak is megmutatkoztak. Az ősapám hangját ellenben csupán én hallottam a szú percegésében, és hallom néha még most is, mintha az öreg nem tudna elkészülni ittfelejtett életével.

*

BABONÁS FÜVEK

Babonás ereje van a csodafűnek. A kuruzslók féregelhajtásra használják. A négylevelű lóhere szerencsét hoz. Az ártatlanul kivégzettek sírján liliom nő.

Jegyzet

A zárnyitó-fű (vasfű): ott él a mesék, fonók, öregasszonyok elbeszéléseiben és talán még napjainkban is. Ezt a füvet a tenyér bőre alá kellett operálni, a behegedt seb alatt a vasfű: felnyitott minden zárat, amelyhez a tenyér hozzáért. Sobri Jóskának, Rózsa Sándornak, Milfainak volt a tenyerében ilyen fű. Igaz, hogy sok zárat is kinyitottak e nevezetes emberek. A mai rablók álkulccsal dolgoznak. Mi már csak négylevelű lóherét hordunk a tárcánkban, a fehérnépeink kutyatejjel mossák az arcukat, amely éppen úgy fehérít, mint a napsugaras, tavaszi eső. Az ökörfarkkórót nemigen suhogtatják már alkonyattal, hogy megcsapják vele a boszorkányt. Szegényedünk; kevesebb a babonánk.

*

BABONÁS KÖVEK

A karbunkulus a babona szerint az a csudakő, mely a sötét pincében is nappali világosságot áraszt. A gránát egészséget hoz az emberre, az opál hamisságot. A piros korall (nyakon) szerelem, egészség, jókedv.

Elsápadt korall: betegség. - A gyémántot kígyók fújják és őrzik. Szerencsés kő.

Jegyzet

Mindnyájan hallottunk gyűrűkről, amelyek a távollevőkről jelt adnak. A nagyon megfeszülő karikagyűrű a távollevő hitestárs szorongatott helyzetét mutatja. A kő, amely fényét változtatja a gyűrűben: a távollevő szerelmes változékonyságát jelzi. Az elvesztett kő a gyűrűből: elveszített szerelem és szerencse. A nyaklánc, amely alvás közben megszorul torkunkon: közelgő fájdalom. A nők minden apróságnak, emléknek, ékszernek ezerféle tulajdonságát (jót és rosszat vegyesen) tudják. Vannak karkötők, amelyek bizonyosan visszahozzák a hűtlen szerelmest. A megfordult gyűrű változást mutat. Eltörött ékszer mindig szomorúságot hoz. Ékszerek, amelyeket bizonyos alkalomkor viseltünk: szerencsét hoznak. Tudunk amulettekről, amelyeket férfiak és nők gyermekkoruk óta viselnek, amelyek megóvnak a szerencsétlenségtől. És ugyan ki ne tulajdonítana bűvészerőt a gyűrűnek, láncnak, ékszernek, amit a halott édesanyádtól kapott?

Ha nem hinnénk az ékszerek emlékeztető, hatalmas erejében: ugyancsak felkopna az arany-művesek álla.

Külön babonája van minden kőnek. De ezt már csak az asszonyok tudják pontosan. Akik megfelelhetnének arra a kérdésre is, hogy testükön viselt igazgyöngyeik miért sápadtak havonta, bizonyos napokon, amikor a hold érinti a tengerek apályát és dagályát.

*

ÜSTÖKÖS CSILLAG

A babona azt tartja, hogy csak olyankor jelenik meg, amikor a földet valamely nagy veszedelem fenyegeti. Háborút, döghalált jósolnak belőle a babonások. Sőt világvégét, világítéletét jelenti a félénkek, az egész tudatlanok előtt. Különben a babonások sokat foglalkoznak a csillagokkal, égitestekkel, jóslatokat olvasnak ki belőlük. Ha nyári éjszakán csillaghullás van, ami elég gyakran előfordul, annyi ember hal meg abban az évben.

A csillagok közül jó: a göncölszekér, a fiastyúk, a három kaszás, a pásztorcsillag. Ők a magyar nép csillagai. - És ugyan ki nem emlékszik a Halley-üstökösre, amely a világháborút megelőzte?

*

APRÓ BABONÁK

Bal lábbal kelni az ágyból, jó fogfájás ellen.

Ha jobb szem viszket, bánat; a bal örömet jelent.

Ha viszket a háta az embernek, verést kap; ugyanazt jelenti a nőknek, ha leoldódik az alsószoknyájuk.

Ha kiömlik a paprika, veszekedés lesz.

Ha kés vagy olló estében megáll a padlóban, váratlan vendég jön.

Gyerekes háznál le kell ülni a vendégnek, mert elviszi az álmot.

Ha a kisgyermeket valaki szemmel megveri, tüzes szenet kell egy pohár vízbe tenni.

Ha a pók este leereszkedik valakire, az szerencsét jelent.

Aki halva látja magát, az mátka lesz.

Terhes asszony ne nézzen be halottasház ablakán, mert néma lesz a gyerek.

Ha esik az eső, és süt a nap, veri az ördög a feleségét.

Nem jó a tehenet vajúdásában nézni, mert elapad a teje.

Az orvosságot nem szabad megköszönni, mert nem használ. Pappal találkozni szerencsétlenség, kéményseprővel szerencse.

Vadásznak, halásznak és kártyásnak nem szabad szerencsét kívánni, mert az ellenkezője teljesül.

Jegyzet

Körülbelül végére értem annak az anyagnak, amely a köznapi babonák könyvéből való.

A felsorolt babonák ártatlan játékok azokhoz a nagy babonaságokhoz mérten, amelyeket minden ember hordoz a legbensejében. Amelyek olyan titokzatosak, hogy róluk soha hangos szóval nem nyilatkozhatunk. A szerelem titkos szertartásait, babonáit, rejtelmeit például nem ölelhette fel ez a könyv, amely az ártatlan emberek szórakozására készült. Pedig vannak csodák, rejtelmek az emberek életében, amelyeket mindennapi józan ésszel nem lehet megmagyarázni. A bűnös szerelemnek oly tartozékai vannak, amelyek legfeljebb az idegorvosok fülének valók. Vannak babonáik a tolvajoknak, a gyilkosoknak, a rablóknak, az országutak bujdosóinak, a betörőknek, a vándorcigányoknak, amelyekről mit sem írhatunk e lapokon. Vannak babonák, amelyek sohasem jutnak a négy falon túl, egyes emberek, emberpárok babonái, amelyekről sohasem beszélnek. Kötéltáncosok, színészek, kardnyelők, vándorlók mind más- és másfajta babonát őrizgetnek szerencséjük megóvására. Babonásak még a hamisjátékosok is, holott értenek a szerencse megjavításához.

Nem lehet a babonát kézlegyintéssel elintézni, nem lehet megvetni. Emberek foglalkoznak vele, tehát emberi. S a legtöbb babonának oly mélységes jelentősége van, hogy szinte az emberi természet gyökereinél kell keresni a magvát.

Kevés volna Magyarország papirosa, ha a szerelmi babonákat kezdenénk felsorolni.

* * *

A KÉZ KÖNYVE

TENYÉRJÓSLÁS

Ha a tenyeredbe nézel, különféle vonalakat látsz ott, amelyeknek összevisszaságából költők, nők, szerelmesek, öregasszonyok, unatkozók különféle következtetést vonnak a kéz tulajdonosának jellemére, sorsára, szerencséjére.

Bizonyos, hogy a gyilkosok keze más, mint azoké, akik nem ismerik a vért. Az is bizonyos, hogy a halált osztogató kezek magukon viselik rémes foglalkozásuk bélyegét. Más a mészáros keze és más a kertészé. Nem egészen alaptalan tehát a kézjóslásban (tudományos néven: kiromantiában) hívők vallása, amely vallásnak nagy tábora van, mint minden babonaságnak. A vándorcigánynő, aki tenyeredbe néz éjsötét szemével az országúton, és pergő nyelve fűt-fát összehadar, hogy kiérdemelje néhány garasát: éppen olyan kevéssé tudhat bármit sorsunk titokzatosságából, mint a nagyvárosi szalon jósnője, aki üvegen át veszi szemügyre a kezünk vonalait, és tudományos alapon oldja meg a vitorlacsomókat életünk erein.

Ámde a tenyérjóslás (bár alig hiszünk benne) divatban van az egész földgömbön, ahol nők és a nők hiszékenységéből megélni akarók élnek. Sevillától Damaszkuszig és New Yorktól Bukarestig nézik úgynevezett tudós öregasszonyok a fiatal nők tenyereinek abrakadabráit. Amerre szerelem feltalálható a nők szívében (és az a gyönyörnövény minden éghajlat alatt virágzik), ott együtt sarjadnak a szerelem rózsáival a babonák, babonaságok lapulevelei, nem mindig ízléses és tiszta gombái. A szerelem magva száll a föld felett, és jó illatokat visz magával; ámde a szél a boldogsággal együtt hajtja az aggodalom, a féltés, a kétség és a boldogtalanság száskáit is. Meddig tart szerelmünk? Milyen lesz holnapi sorsunk? Elérjük-e boldogtalanságunk végét? Milyen lesz jövendőnk? Minderre megfelelnek a jósnők, a kártyák, a tenyérvonalak és sok száz más babonaság, amelyeket az évezredek és évszázadok, mint pillanatnyi orvosságot találtak ki a megsebzett vagy fájó szívek számára. Nem mindenki szerelmes, aki a jóslások és babonák segítségével szeretne bepillantást vetni holnapjába, de mindenki lehet a következő órában szerelmes, mert hiszen a szerelem nem tőlünk függ. Néha éppen a jósda elejtett szava, homályos célzása, burkolt megjegyzése nyitja fel szemeinket, hogy mily drágalátos titkot hordunk szívünkben! Férfiak, akik féktelen ambíciót, olthatatlan becsvágyat, agyukban úgynevezett fölényes észt, szívükben rettenthetetlen bátorságot bírnak: ugyancsak visszafojtott lélegzettel szoktak kopogtatni a jósnő ajtaján életük kétséges órájában. Óbuda girbegurba utcáin, a külső Józsefváros sikátorain, a Belváros visszhangos kapualjaiban, ahol egy-egy jósnő, kártyavetőnő titokban meghúzódik, már láttunk felgyűrt kabátgallérral járni-kelni országhírű nagy férfiakat, akiket a belső kényszer és valami megmagyarázhatatlan érzet vitt ezekre a helyekre. Az emberek szégyellik, hogy Krisztus vallásán kívül más hitet is hordanak szívükben. Pedig a babonának éppen annyi titkos hitvallója van, mint a vallásnak. Nemhiába mondják az egyházatyák a babonát a sötétség hatalmának. Ez a földalatti vallás sohase múlik el a világról. Bármint világít a megváltó keresztje létünk felett: a gyóntatópap vigasztalása után az emberek szívesen meghallgatják a fogatlan, csúf banyák locsogását is, mintha csak a földalatti szellemeket is megkérdezni óhajtanák sorsukról.

A kezek, amelyek a régi könyvek szerint: álmunkban szolgáinkat és szolgálóinkat jelzik, minden cselekedetünkben leghívebb társaink. A kéz részese jó cselekedeteinknek, végrehajtója bűneinknek. A kéz az a megbízható fegyvernök, aki habozás nélkül végrehajtja a rábízott parancsolatokat. Kéz nélkül alig lehetne megcselekedni a hét főbűnt, sőt a kezetlen ember a

tízparancsolat ellen is alig véthet. Nem csoda, hogy a középkorban a törvények gyakran rendelik a bűnösök kezének vételét.

A kéz-, illetőleg tenyérjósok azt mondják, hogy a kéz maga az ember. A szép lábaknak csak bámulói vannak, de a legszebb, legformásabb kéz is detektívekkel van körülvéve, a babona szemfüles szabályaival. A kéz, amelyről Shakespeare azt mondja: „a legdrágább egész Angliában", lehetséges, hogy egy tenyérjós szeme előtt közönséges gonosztevő keze. Kezek, amelyekhez költők verseket írnak, kezek, amelyeket az egyház szentté avatott, kezek, amelyekre úgy gondolunk, mint üdvösségünkre: a tenyérjós tekintete előtt tán olyan eredményt mutatnak, amitől a hajunk ég felé áll. Ezért nem kell ám mindent elhinni azoknak a szabályoknak, amelyeket később felsorolunk a tenyérvonalakról. Asszonyok játéka, férfiak tréfája, jósnők jövedelme, téli esték csendes időtöltése a tenyérjóslás. Szomszédasszonyok falusi délutánja, pattogó tűz mellett eltöltött lassú órák lehulló homokja, messze pirosló pusztai alkonyatok időtöltése ez a játék. Játszunk vele, de ne higgyünk benne. A kezek, tenyerek, tenyérvonalak egykor úgy elporladnak, mint az élet. Mire a végéhez értünk az életnek, nem tudjuk róla, hogy játék volt vagy komoly.

*

A KÉZ

Ezt egy Aranykéz utcai öreg hölgy (jósnő) mondogatta el:

Közönségesen már az első kézfogásnál megismerhetjük emberünket. Beteg, lusta emberek álmos kézfogása, idegesek száraz, nyugtalan kézérintése, végül az erősek és bátrak akaratteljes kézszorítása mindenki előtt ismerős. A vadászok, a sportolók, a hegymászók, a kemény ágyban alvók, a csónakázók, a vívók első kézfogásaikkal félrevezethetnek. Jellemüket azonban nem sokáig titkolhatják, amint a kéz alapos vizsgálására kerül a sor.

A biztos, jellemes kéz tapintása sima és puha. Míg szorítása rövid és határozott. Az ilyen kezű férfiak jó férjek, hű családapák, kitartó szeretők. Szeretik védelmezni a gyöngét, áldozatot tudnak hozni, gyakran az önfeláldozásig hűségesek.

A kéz, amely kézfogásnál erőtelenül, szorítás nélkül, bágyadtan, tunyán, szinte csak futólag érintkezik a mások kezével: a puhalelkű emberek keze. Ezek az emberek hamar megszerelmesednek, de éppen olyan gyorsan felejtenek. Érdeklődésük szalmaláng; hevülékenységük eliramlik. Barátságuk csak addig tart, amíg közelünkben vannak. Nőnek, jellemes komoly nőnek nagy szerencsétlenséget hozhat a puhakezű férfi.

A nagyon erős fogású, szinte kellemetlenül kemény ujjú kezek az intelligencia hiányára vallanak.

A puhakezűek között külön kell felemlíteni a lapos ujjasokat. Ők az emberiség restjei. A heverők és az élvhajhászók, a hétalvók és szerelmi gyönyörök mívelői az ő soraikból kerülnek ki. Éppen úgy szeretik gyomrukat, mint a nőket. Szeretnek az árnyékban üldögélni, és elkésnek mindig. Hamar elhíznak. A nők hajlanak a csábító szóra. A férfiak buják. Igen rosszjel, ha a puha kézen az ujjak rövidebbek a kézfejnél.

Ámde a hegyes ujjak sem jeleznek mindig elsőrangú tüneményt. Kiváltképpen kell figyelni a hegyesujjú nőket, akiknek kis gödröcskék is vannak ujjaik tövében, a bőr lágy, fehér, sima, a hüvelykujj rövid és tövében húsos, úgynevezett csirkecomb. Az ilyen kezű nők hajlanak a regényességre, szeretnek tükör előtt ülni, ábrándozni. És ha eleven férfit látnak, azzal nyomban kacérkodnak. Könnyen meghódíthatók, és szerelmükben állatiasak. Szeretnek a férfiak nyakán lovagolni. A gyönyört mindenek fölé helyezik, és pillanatnyilag még áldozatot is tudnak hozni,

hogy egy férfit lebilincseljenek. Ezeknek a nőknek tekintetében is látható már az alattomos, forró vágy, amely egész lényüket betölti. Szemük rendesen sötét, mint az ópium füstje. Hajuk hajlik a göndörödésre. Ha veresek és dúshajúak: óvakodj tengerzöld szemüktől, mert akkor nagyon eszesek is érzékiségükön kívül. Ezek a csirkecombos hüvelykujjak féltésükben képesek kitolni a férfiak szemét. Gyakran dolgosak, takarékosak e kezek, de a szerelemért minden veszéllyel szembeszállnak.

Óvakodjanak a férfiak a nagyon kifejlett hüvelykujjú nőktől is. Ezek a nők megkötözik a férfiak akaratát. Zsarnoki módon uralkodnak azon, akit párjuknak választanak. Céljuk elérésében ravaszabbak a rókánál. Hideg kiszámítással, előrelátással, napról napra kovácsolt tervekkel igyekeznek végképpen magukba bolondítani a férfiakat. Minden órájukat annak szentelik, hogy magukhoz vonzzák a kiszemelt férfit. Új ruhát, új kalapot, új cipőt vesznek, adósságba verik magukat, hogy meghódítsák azt, akit kiválasztottak. Mikor aztán céljukat elérték: a férfi gyakran életével fizeti meg hiszékenységét. A tömlöcöket ezek a nők töltik meg áldozataikkal. A nagy hüvelykujjú nők miatt könnyeznek a kíntól a férfiak a magányos helyeken. Sok bánatot okoznak, és késő korukig értik a hódítás praktikáját. Nem vigyázhatnak eléggé reájuk a férjeik, a kulcslyukon át is szerelmi viszonyt szőnek, mert enélkül nem élhetnek. Férjeik féltékenységét mindig ébren tartják, mintha csak a szenvedés okozása egyik szerelmi fogásuk volna, amellyel elkerülik férjeik ellustulását, elhanyagolását. A házi dolgaikban ellenben gondatlanok. Szeretik, ha más rak helyettük tüzet.

*

- Milyen a jó asszony keze? - kérdeztem.

A jósnő így felelt:

- A jó asszony kezét csak a sokat szenvedett, próbált, megállapodott férfiak ismerik fel, olyan nehezen található, mint a ritka ékkő.

A jó asszony kezének egyik ismertetőjele: az arányosság. Se nem sovány, se nem kövér, inkább hosszúkás és keskeny. Hívják: királynőkéznek is, mert valóban ő a kezek királynője. Ujjai hegyben végződnek, bőre fehér és sima, körmei természettől rózsaszínűek, és a hüvelykujj második íze éppen olyan karcsú és hosszú, mint a derék vonalának formája. De leginkább felismerhető a jó asszony keze azokról a dombocskákról, amelyek a tenyérben a hüvelyk- és mutatóujj alatt lelhetők. Ha ezek a dombocskák határozottan kiemelkednek, tapinthatók és láthatók, akkor nem csalódhatunk nagyot asszonyunkban. A dombostenyerű nők olyanok, amilyennek Isten őket a földre küldte: angyalok. Ők a férfiak hűséges élettársai, az ő ölükben megpihenni jó, és szerelmük megvigasztal a hosszú élet fájdalmas bajaiért. Ők azok a természetfölötti lények, akik meggyógyítják a betegeket, felvidítják a búsulókat, erőt öntenek a gyengékbe. Önfeláldozással viselik sorsukat, házukat, gyermekeiket nem adják a világ hiúságaiért, fedelük alatt rejtve élnek, ritkán láthatók az utcán, bálban vagy mulatságban. A férfiak életét olyan jóízűvé teszik, amilyen jó ízt adnak kenyerüknek. Kezük arra van hivatva, hogy áldást hozzon, és könnyet felszárítson. A férfiak vállát, ha megsimogatják a jó asszony kezei: az megerősödik. A halánték kis törpéit, akik ott a mindennapi gond barázdáit vonják, lesöpri a kéz. Az otthonuk levegőjében érzik már tisztaságuk és jóságuk. Még betegségükben is ügyelnek szemérmükre, és hangosan ritkán beszélnek. Arcuk nem mindig szép, de annál nemesebb a lelkük. Arra születtek, hogy a férfit valóban boldoggá tegyék és megjutalmazzák küzdelmeiért. Ritkán érzékiek, nagy kivétel, hogy meginognak hűségükben, az egész életük önfeláldozás. Többnyire tiszta szívből vallásosak, kicsit félnek és hisznek babonás dolgokban, amelyek ellen védekeznek. Értenek a takarékossághoz, és nem félnek, hogy kezük idő előtt

megráncosodik a napi teendőktől. - Felismerhető még kezük arról is, hogy tapintásukra elszáll a fájás a férfiak homlokáról.

A költők kezéről más helyen lesz szó.

*

MIT KELL VIZSGÁLAT ALÁ VENNI A KÉZEN?

1

AZ UJJAK

Az ujjak alakja:

A hosszú ujjak, amelyek a kézfőnél valamivel hosszabbak, nőknél állhatatlanság jelei; míg férfiaknál kényességre és változékonyságra mutatnak.

A hosszú ujjak jelzik, hogy tulajdonosuk kicsinyes, aprólékos, önző, hamar megváltoztatja véleményét, gyorsan felejt, rövidesen megvigasztalódik, és új szórakozások után lát. Mint egy könyvecske írja: „Az ilyen ujjakkal bíró nő vagy férfi érzelmeit képes egy rosszul szabott kabát vagy szoknya, egy letaposott cipősarok megváltoztatni."

Igen *hosszú* ujjuk van a beteges szenvedélyű embereknek. Morfinisták, iszákosak, titkos gyönyörök hajszolói hosszú ujjai könnyen hátrahajlíthatók is. A rövidlátók és magányoslelkűek ujjai ugyancsak igen ruganyosak. Ebben a társaságban még feltalálhatók azok a nők, akik szeretnék megfojtani a férfit, akit szeretnek. Titokzatos elgondolások, gyönyörök szomjasai. A kártyások mind hosszúujjúak. Bizonyos jele ennek, hogy gyűrűs- és középső ujjuk csaknem egyenlő hosszúságú. Egy asszony szerint a hamiskártyás tenyerén a fejvonal erősen van kifejlődve.

A *rövid* ujjak praktikus, nyugodt embert jeleznek.

Rövid ujjuk van azoknak, akik pénzt olvasnak, hasznos üzleti vállalkozást űznek, mindent alaposan meggondolnak, és lehetőleg mindent praktikus oldaláról vesznek szemügyre.

A rövid ujjúak szeretik az ajándékot, a hízelkedést, a pompát. Több fontosságot tulajdonítanak életük külsőségeinek, mint belső tartalmának. Ugyanezért könnyedén viselik a szerelmi bánatot, a lelki felindulások nem hagynak mélyebb nyomokat lényükön. Oly közönyösen hagyják el tegnapi érzelmeiket, mint a szél fújja a kémények füstjét. Mosolyognak azon, amin más bánkódik. Ostobaságnak tartják a szentimentális jeleneteket. Ámde, ha anyagi veszteség vagy pénzkár éri őket: úgy szenvednek, mintha fájdalmas betegségbe estek volna, ilyenkor majd kisírják a szemüket, átkozódnak és gyűlölettel telik meg a szívük. Emberek.

A *kisujj* a női kéz árulója. Jegyesek, szerelmesek, kérők, alaposan hallgassátok meg a kisujjat, mielőtt elhatároznátok a házasságot. Ha női kéz kisujja oly hosszú, hogy hegyével eléri a gyűrűsujj köröm alatti részét: fussatok. Xantippe kisujja az, amit kedvesed kezén látsz, balga ifjú. Szedd sátorfádat, amíg az asztal lábához nem kötöz e félelmetes kisujj. Vedd az iramodást az égi négy tájak bármelyike felé: amíg nem kergetnek az ágy alá. Bajuszt és szakállt kellene rajzolni az ilyen kisujjú nők kapujára, a férfiak megóvására.

Dombok, völgyek az ujjakon

Most hagyjuk a költőket, akik bizonyosan más, az ő szájuk íze szerinti megfejtéseket tudnak az ujjacskák csodálatos dombjairól, drágalátos völgyeiről, amelyeken a szeretők életfonala átvonul; vegyük elő a tudós Lónyainét, aki a leghírnevesebb magyarországi tudója a tenyérjóslásnak: mit mond ő az ujjak dudorodásairól?

Egy dombocska az első (köröm alatti) ízen: sok gondolkodásra, elmélyedésre, komoly felfogásra mutat.

A második íz dombocskája: rendes emberek jelvénye. Pedáns, pontos, órarendes emberek el sem képzelhetők e göb nélkül. Hírneves matematikusok, fizikusok, csillagászok viselik.

Ha mindkét ízen megtaláljuk a keresett dombocskát: az erősebb jelentőségű, amely fejlettebb. Mérnökök ujján a második íz fejlettebb, míg papok, tudósok, mély gondolkodású egyének az első íz dudorodását kapták megjelölésül.

Nőknél, ha sokat foglalkoznak házi teendőkkel, nincs különösebb jelentőségük e domboknak. Tétlen, puha kezeken ínyességet jelez. Fiatal nők kezén szerelmeskedési gondolatokra is vall a felső íz domborodása, míg apácáknál önsanyargatás képe.

A kéz árbócai, az ujjak,

néha *feltűnő hegyben* végződnek. Ezek a hegyesvégű ujjak általában a finom lelkület jelvényei. Költők ujjai természetszerűleg hegyesek. Kivétel Jókai, akinek tompavégű ujjai voltak. Művészek, rajongók, idealisták ujjai a hegyes végűek. De jelzik a hazug embert is. Ha fantáziás ember ujja hegyes: lelki csapongást, hiszékenységet, naivságot, ábrándosságot, az élet nem ismerését feltételezhetjük. Míg másnál a hegyes ujj óvatosságra int. Akiknek ujjhegye hátrahajlik: nemcsak foglalkoznak bűnös gondolatokkal, de gyakran véghezviszik is azokat. Nőknél feltétlen veszélyt jelent a hegyes ujj.

Lángeszű és rögeszmés emberek hegyes ujján a bölcsességi dudorodás azt példázza: mily közel van az Olimp az őrültek házához.

Hideg kezek ujjai *laposvégűek*.

Ezek az ujjak nem mutatnak hevülékenységet sőt érzékiséget sem. Szakkönyvekben a józan értelem ujjai gyanánt emlegetik a laposvégű ujjakat. Az emberek, akiknek ily ujjuk van: hosszú, nyugodt életkort élnek. Szerelem miatt semmi körülmények között nem keresik a halált. A nők nem bírnak velük, a kacérság megtörik jellemükön. Holott ezeknek a férfiaknak szerencséjük van a szerelemben.

Laposujjú férfiak után tenger könnyet elsírtak nők.

Lónyainé szerint: híres diplomatáknak lapos ujjuk van. Hideg, megfontolt elmék a laposujjúak. A nagy zenészeknek szintén lapos az ujjuk.

A nőknél különféle jelzése van a lapos ujjnak. Egyik megfigyelés szerint ők a jó háziasszonyok, takarékosak. Más megfigyelők: a hosszú, laposvégű ujjak állandó szerelmi bánkódást, kielégíthetetlen vágyat, forró szívet jelentenek.

A kertészek ujjai *szegletes* végűek.

A kiromantia nem tulajdonít nagy jelentőséget a szegletes végű ujjaknak. Ők az ujjak között a mostohagyermekek. Iparosok, kézművesek, napszámosok ujjai szegletesvégűek. Holott e sorok írójának tapasztalata szerint a bátor, önfeláldozó, nemeslelkű emberek ujjai is szeglete-

sek. Nagy katonák, hírneves jellemű férfiak, kitűnő hazafiak ujjai ilyenek. A hazaszeretet, a faj és család rajongása, a férfias bátorság: a szegletesujjúaké.

Nőknél: tisztességes gondolkodás, hűség, jóság, házsártosság, szorgalom, jószív jele.

Jelent még: egyetlen, örökké tartó szerelmet is.

Feltűnő formájú ujjakról

különféle megfigyelések vannak. Ezek az ujjak, amelyek szinte a nyomorékság látszatát jelzik, így osztályozhatók:

Túlságosan hosszú ujjak a vallási rajongásban elmerültek ujjai. Apácák, szent életű szüzek, hervadt nők jelvényei. A regényesek, elérhetetlenségükért rajongók, az álmodozók, a babonásak, az önfeláldozók s az öngyilkosok ujjai. Nőknél feltétlenül lelki tusakodás, testi gyötrelem jelei. A túl hosszú ujjak boldogtalanságot is mutatnak. A reménytelen szerelem, a hiábavaló epekedés, a halálig tartó szerelmi gyötrelem: hosszú ujjakkal jár.

A *feltűnően laposujjúakról* zsarnokokat, erőszakos jellemeket, vad, kegyetlen lelkeket ismer fel a kiromantia.

Az ujjakról, amelyek feltűnő szegletekben végződnek, boldogtalanság van írva. Egy régi francia könyv szerint: a hölgyek, akiknek ilyen ujjuk van, örökös elégedetlenségben töltik életüket. Minden örömüknek vége, ha pillantásuk kezükre téved. Nem tudják elhinni, hogy valaki őszintén szeresse őket. Szabadságos szelleműek, hajlanak a forradalomra, gyűlölik nemüket, és szeretnék magaviseletükkel elterelni a figyelmet szépséghibájukról. Mindig nyugtalanok és hitetlenek.

A *túlságosan rövid ujjak*, amelyek a zongora oktávját félig sem érik be; olyan nőké, akik természettől fogva sem hajlanak az élet finomságai felé, az életmódjuk pedig végképpen eldurvítja lelküket. Ezek a nők nem riadnak meg a verekedéstől sem. A kikötővárosok mulatóhelyein ülnek tétlenül, végképpen ellustulva ezek a nagyon rövid ujjú nők. Öreg koldusasszonyok kezén is megfigyelhetjük ez ujjakat.

A törvényszék előtt gyakran megjelennek nők, akiknek ujjhegye olyan hegyes, mint a szög. A kiromantia általában óvakodásra int a hegyes ujjaktól, de a feltűnően hegyesujjú nők okozzák azt, hogy a férfiak között nőgyűlölők vannak. A nagyon hegyesujjú nők egyesítik magukban azokat a rossz tulajdonságokat, amelyeket a férfiak mindig kifogásolnak. Ezeknek a nőknek az életében nem megy le egyetlenegyszer sem a nap, hogy hazugságot ne mondtak volna. Hazudnak, mert egyebet nem tehetnek. Azonkívül nem lehet őket magukra hagyni, mert nyomban ingadozik a jellemük. Habozás nélkül hajlanak bűnös cselekedetekre, és csak színleg szeretnek. Jaj annak a férfinak, aki egy nagyon hegyesujjú nő szemében keresi a boldogságát. Kétségbeejti örökös hazugságaival, letagadja a csillagot az égről, és olyan bajokba keveri a férfit, amelyek végzetesek lehetnek. A bajvívótermekben nemegyszer találkoznak gyűlölködő férfiak hegyesujjú nők hazugságai miatt.

Sohasem kötik meg a cipőszalagjukat úgy, hogy az fel ne bomoljon az utcán. A tűt és egyéb hegyes szerszámot barátnőjüknek tekintik.

A köröm alatt

kezdődő íz így vizsgálható: ha minden ujjon egyformán rövid az első íz, bizonyos rendszeretetet jelez.

Lónyainé felemlíti, hogy a festőknek többnyire rövid első kézízük van.

Ámde ilyenkor a középső ujjvég feltűnően lapos a jobb kézen.

Mások szerint: az állatok barátai ugyancsak ilyen ujjúak.

Kivételes vizsgálat illeti meg a *kisujj* első ízét.

A kisujj köröm alatti íze, ha lapos és hosszú: jó kereskedő kezeit látjuk.

A nagy szónokok kisujjának első íze hosszú és hegyes.

Végtelen hiúság jele, ha a kisujj nem szorul pontosan a gyűrűsujjhoz. Ha nők kezén látod e jelt, bízhatsz: hogy vidám, de könnyű felfogású nővel találkoztál. Ámde ez még korántsem jelenti az erkölcstelenséget, csupán annak bizonyos jele, hogy a nő mindent megtesz, hogy a férfiak tetszését megnyerje. Mindenkinek akar tetszeni, nem csupán egynek. Jól teszed, ha nem gondolsz éjszaka az ilyen kisujjú nők kacérságára. Könnyen szerelembe eshetsz, amely nem sok viszonzással kecsegtet.

Ugyanez a kisujj, amely nem érinti a gyűrűk ujját: *a férfiak kezén* sem kedvező jelentőségű. Ismételten: az ostoba hiúság egyik biztosan felismerhető jele. Nagyon kell vigyázni a nőknek mondanivalóikra, midőn ilyen kisujjas férfi meghódításán fáradoznak. Egy elejtett szó, egy gondatlan tekintet elég, hogy az ilyen férfi megsértődjön és visszavonuljon. A kiromantia asszonytudósai ezért e férfiakat léha, üresfejű embereknek írják le. Súlyosbítja a helyzetet, ha a kisujj körme rózsaszínű és alatta szabályos félhold van.

Az ujj második íze

feltűnően hosszant látható a férfiak kezén, akik szellemi munkával foglalkoznak.

Írók, tudósok, ügyvédek, mérnökök ujjain láthatjuk a hosszú ízeket. A vitatkozó, okoskodó természetű embereké a második íz, ezért nevezik: Lucifer-íznek is.

Hogy *hosszúságuk* szerint vizsgáljuk tovább az ujjakat, nem hallgathatjuk el a *harmadik íz* szerepét sem. Ez az íz hosszúságával semmiképpen se jó jelentőségű. Az ilyen ujjú emberek szeretnék egész életüket a díványon fekve tölteni. Még a szerelem dinamitja se robbantja fel őket tunyaságukból. Nők már temérdeket szenvedtek az ilyen férfiak miatt. Nem csodálkoznánk, ha az ilyen ujjú férfi elkésné az első találkozót. Keleten megjárja az ilyen férfi, de a mi társadalmi szokásaink bizonyos fürgeségre és mozgékonyságra utalják a férfiakat. A nő saját magát becsüli, ha elkerüli ezeknek a férfiaknak a soha meg nem tartott ígéreteit.

Nők kezén a harmadik íz hosszúsága, húsossága, feltűnő domborúsága: nem jó. Ezek a nők cukrászdákban töltik napjaikat, az édességet többre becsülik mindennél. A szerelemben ugyan odaadók, de lelketlenek. Séta közben vonatják magukat. Sokáig feküsznek az ágyban. S többnyire nincs érzékük a férfiak küzdelmes élete iránt. Csak azért mennek férjhez, hogy ehessenek a lakodalmi tortából. Gyakran szenvednek gyomorelrontásban.

A *hüvelykujjnak* az ízeit is külön figyelembe szokták részesíteni azok, akik alapos ismeretséget akarnak kötni a kézzel, amely szemük elé kerül. Így: jelentőséget tulajdonítanak a hüvelykujj első ízének, amely *rövid* alakban: energiahiány jele. Ez egyformán vonatkozik férfiakra és nőkre. A nőknél némi hűtlenséget is jelez e rövidség. Változik a horoszkóp, ha a hüvelykujj első íze hosszú. Kemény, elszánt, dolgos férfiak ujja ilyen. De az önérzet is itt lakik.

Makacs, önfejű, hóbortos emberek első hüvelykíze durva, vastag; szerelmi erőszakosság és könnyen felejtés jele is.

Nagylelkű jellemek hüvelykujja visszahajlik. A nőknek módjukban áll ezt kipróbálni az első kézfogásnál. Nemigen csalatkoznak, ha ilyen ujjú férfitól ajándékozásra számítanak. A nagyon visszahajló hüvelykujj: egy pazarlót jelez, aki rövidesen mindenét eltékozolja, és a szegények házában tölti öreg napjait. Az ilyen ujjú férfit óvni kell a könnyelmű nők ismeretségétől, mert azok sírját ássák. Legjobb olyan feleséget keresni számára, akinek keze fösvénységre vall.

A zsarnoki természetű emberek hüvelyke feltűnően hosszú: Lónyainé szerint.

A hüvelykujj alsó ízéről annak vastagsága és hosszúsága dönt. Szenvedélyeseknek, mindent a szerelemért feláldozóknak, az öngyilkosoknak ezen íze igenis vastag és hosszú: míg a rövid, ösztövér, csontos ízűek jellemére kedvezőtlen fényt vet a kiromantia. Ridegeknek mondja őket. S még egy súlyos bűnük: gyűlölik a nőket. - Legjobb az arányos íz. Hűség, állhatatosság jelvénye, A férfi nyugodtan elutazhatik még hosszadalmas borvásárlás céljából is: a nő türelmesen várja vissza. Míg a férfiak, ha hüvelykük alsó íze arányos, amulett nélkül sem felejtkeznek meg szerelmükről.

2

Nézzük most már

a körmöket,

az ujjaknak kalapjait, amelyek legelőször jelzik az ujjakat, mint a lovagot a tollas föveg, midőn kilép az árnyékból. A században ugyan nagy divathoz jutottak a körömvágók, akik azelőtt csak előkelő asszonyságok előszobájában várták az úrnő felébredését. Sok szegény leány keresi mindennapi kenyerét azzal, hogy durva, faragatlan körmöket nyes, ráspolyoz, fényesít. Ámde a körmök valódi alakját végleg eltüntetni nem lehet.

A költők, ezek a rózsaszínű lelkű emberek: a nők körmeit annyi magasztalásban részesítették, hogy méltán lehettek elbizakodottak a nők körmeikre. Pedig hány férfi viselte láthatólag az arcán és láthatatlanul szívében ezeknek a körmöknek a nyomát: azt csak a jó Isten tudja. Mérges asszonyok sem sokat haboztak, midőn körmüket a férfiak szemébe kellett vájni. Igaz, néha egymásnak is mentek a nők.

A köröm tehát nem annyira a férfiak kezén veendő vizsgálat alá; mint inkább az asszonyokén. Az ő széles körmük (amely köröm a hosszánál is szélesebb) nyomban elárulja haragos, perlekedő, civakodó természetüket. Bármit ígér a szem, mondogat a száj, hiteget a kacérság: a széles köröm - különösen ha némileg bőrrel is be van vonva - nyomban elárulja, hogy veszedelemmel állunk szemközt. Harciasság, félelemtelenség és gonosz akarat mutatkozik, s ezért vegyük lépésünket futóra, ha ily nő bűvkörébe értünk.

A széles körmöknél enyhítő körülmény, ha nincsenek benőve a húsba. A harciasság helyett csupán éles gúny, csúfolódás, maró nyelv, gonosz szó jellemzője az ily körmű nőknek.

Lónyainé szerint: utánzóképesség is feltalálható a nők természetrajzában. Színésznők, komédiások körme gyakran széles, tompa.

A *hosszúkás körömről* a megfigyelések különbözők.

Fényűző nők körme hosszúkás már a természettől fogva, a körömvágó ráspolya legfeljebb javít rajta. Ezek a nők képesek naphosszat bíbelődni a körmeikkel. Festik, csiszolják és elvárják, hogy a férfiak éppen úgy észrevegyék frissen lakkozott körmüket, mint új kalapjukat. Kártyás nők mielőtt kártyázni mennének - rendesen megfényesítik körmeiket.

Ha természetes rózsaszíne van a hosszú körömnek: szenvedélyességet, lobbanékonyságot, erőszakos szeretkezést és férfibolondságot is jelent.

A *rágott köröm:* elégedetlenség, valamint szenvedésben eltöltött gyermekkor jelvénye. Ezek a nők ritkán találják fel boldogságukat. Többnyire meggondolatlanul mennek férjhez. Házasságukban mindig mást várnak, mint amit elérnek. Nagyravágyók és nem hagyják aludni férjüket. Leányok: jó levélírók, de kézírásuk nem szép.

A *pettyes köröm* változékonyság jele. Ezek a nők mindig csak azt a férfit szeretik, akitől aznap ajándékot kaptak. Reggel, midőn felnyitják szemüket, első gondolatuk, kitől kapnak aznap valamit ajándékba. De nem túlságosan önzők. Korán reggel egy szál virág is megteszi náluk a magáét. Szeretik a pletykát.

Mielőtt a nők körméről levennénk a szemünket, ne felejtsük el a *túl hosszú, feltűnően keskeny körmök* megtekintését. Beteg nők, akik sok időt töltenek ágyban, otthonülők, félénkek, könnyen megriadók, esti sötétségben félők: a túlságosan keskeny körmök birtokosai. Többnyire vallásosak, és megtartják a böjtöket. Gyakran járnak a temetőbe, és hangulatuk mélabús. Mindenkit bizalmasukká tesznek, s ezért gyakran csalódnak. Félnek a szakállas férfiaktól. Azt hiszik, hogy éjjel rablók járnak a házban.

Nem mondhatunk búcsút az ujjaknak, míg *az ujjakon látható vonalak* magyarázatát meg ne próbálnánk. E vonalak közé nem számítanak a serény háziasszonyok kezén feltalálható égési forradások vagy késvágások. Csupán azon vonalakat vesszük vizsgálat alá, amelyek már a maszületett csecsemő ujjain is láthatók.

Nem számítanak az ízek vonalai.

A *kisujjon felfelé,* szinte párhuzamosan haladó vonalak az ujj belső (tenyér) felén: a rajongás vonalai.

Jó-, rosszindulatot nem ismerő, maguknak élő, elvonultságot kedvelő emberek ők, akik egész életükben lelkesednek bizonyos ideálokért, de cselekvésre képtelenek. Senkit sem bántanak. Fájdalmat éreznek, ha ideáljukban csalódnak.

A *gyűrűsujj* vonalai művészek kezén feltűnőek. Ha nők ujján látjuk, számíthatunk arra, hogy az ilyen nők szeretik a regényességet is. Sohasem mulasztják el a zenés misét. Kedvelik a képeket, könyveket, szép bútorokat.

Az önmegtartóztatás és az önlebírás vonalai a középső, úgynevezett nagyujjon foglalnak helyet. Férfiak, akiknek e vonalak feltűnően láthatók középső ujjukon: jellemesek, ritkán ereszkednek könnyelmű szerelembe, és ígéreteik szentek; míg a nők ellenállók, fülük nem hallgat a hízelkedésre, szívesen vitatkoznak férfiakkal, de a szerelemről hallgatnak.

A *mutatóujj* vonalain az élet küzdelmei mutatják jeleiket.

A mutatóujj, mint egy árbóc, magán viseli az élet zászlóját. Ő mutat a távolba, és jelzi a jelent, de még a múlt nyomait is őrzi. Felnőtt ember mutatóujján azok a vonalak, amelyek a felfelé menő vonalakat keresztezik: ha elhalványulnak, a leküzdött, elmúlt akadályoknak képei: ha még élesek e vonalak, a holnap küzdelmeit jelzik. Sok vonal sok harcot, de nagy akaraterőt is mutat. Nem kell félteni az élet zűrzavarában az olyan embereket, akiknek függőleges vonaluk több, mint keresztbe menő vonaluk. Ezek bizonyára győznek a nagy életharcban, és felülmaradnak minden bajban. A lelkinyugalom jelvénye is a sok vonás.

Nőknél képzelőtehetség jele.

Írónők, ha valóban értik dolgukat: sok vonalat lelhetnek ujjukon. Más foglalkozású nők: kötelességtudók.

3

A TENYÉR

Szemlélődésünkben elérkeztünk arra a helyre, amelyet a jósda szentélyének nevezhetnénk.

Az eddig közölt megfigyelések többnyire csak az emberi jellem kipuhatolásánál hasznosak, míg a tenyér jelei már bepillantást engednek az ember jövendőjébe is. A spanyol cigányasszony vagy a nagyvárosi jósnő a tenyérvonalakból keresi a jövendő titokzatos arcát. Ezek az eltörölhetetlen, semmiféle praktikával meg nem változtatható nyomok: mintegy az ember élettörténetét példázzák. Eleven könyv a tenyér a hozzáértő előtt. Azért vigyázzunk, hogy ellenségünknek vagy olyannak, akiről feltehető, hogy később ellenséges érzelemmel viseltetik irányunkban: ne mutassuk meg tenyerünket. Nem tudhatjuk, hogy kinek van birtokában a rejtélyes tudomány, amelynek révén bepillanthat életünk titkaiba, jövendőnk fátyola alá. Különösen a vetélytársnők óvakodjanak egymás tenyértitkainak megismerésétől. Sok keserv, hiábavaló bánkódás és gyanúsítás maradt volna a másvilágon és nem égette volna álomtalan éjszakák párnáját. De ne mutassuk tenyerűnket olyanoknak sem, akik nem értik a tenyérjóslást, és csak vaktában keresgélnek jeladásokat a vonalak ágazatai között. Megbízható, tapasztalt jósnők nem tévesztik el a dolgukat. S e könyvecske se traktál hazugságokkal.

Ha tenyerünkbe nézünk: különböző vonalakat és dombokat láthatunk. Némelyek csak a bal kézt (a szívoldalt) veszik figyelembe, holott a tapasztalat szerint tenyerünknek vonalai mindkét kezünkön egyformák. Ritka, mint a fehér holló az az ember, akinek kezén elütnek a jelek nagyjában egymástól. Ezek a rendkívüli emberek nemhiába jelöltetnek meg a sorstól. Lángész vagy téboly kíséri lépteiket. Néha világjelentőségű férfiak, máskor veszedelmes gonosztevők kezei és tenyerei különbözők. A mi megfigyeléseink nem vonatkoznak a rendkívüliségekre. A mindennapi emberek sorsának megismeréséhez bármelyik kéznek tenyere alkalmas.

Legfeltűnőbb tenyerünkön az a vonal, amely körülbelül a csuklónál kezdődik és gyakran végigvonul az egész tenyéren, és a középső ujj dombjában végződik. A neve:

sorsvonal.

A sorsvonal rendes körülmények között metszi azt a két párhuzamos vonalat, amely tenyerünk közepe táján látható. Az ujjakhoz közelebb eső vonal neve:

szerelem vonala.

Alatta húzódik a

fejvonal.

A hüvelykujjat félkörben átölelő vonal neve:

életvonal.

A gyűrűsujjnál, az úgynevezett Napdombnál végződő és a tenyér hosszában a Holddombból eredő s az ujjak felé húzódó vonal neve:

napvonal.

A kisujj külső részén húzódik a

házasságvonal.

A fejvonallal és a sorsvonallal a tenyér közepén háromszöget alkotó vonal a

májvonal.

A csuklón a karperec alakú kettős, hármas vonal neve:

csuklóvonal,

míg a félkör, amely tenyerünkön a mutatóujj és a kisujj között található:

Vénusz gyűrűje.

Ezek a vonalak az élet patakjainak jelképei. Ezeken a patakokon ömlik végig mindaz, ami velünk történt vagy történik. Ők szállítják a vér hullámain fájdalmainkat, örömeinket. Ők mutatják életünk hosszát, sorsunkat és szerelmünket. Szerencsénk is e vonalak közé van elrejtve. S tenyerünkből ejtjük ki szerencsénket. A tenyér az élet tanítója. Ő közli velünk, hogy mi van körülöttünk. S benne rejtőznek az erők, amelyek képessé tesznek, hogy végigélhessük életünket.

Legfontosabbnak tartják az

életvonalat,

amely nem kereszteződik egyik vonallal sem, nem a szerelem vonalával, nem a sorséval. Egyedül vonul meg a hüvelyk körül, mint maga az élet, amelyet voltaképpen egyedül kell végigélni: szenvedéseivel, hosszadalmasságával. S egyedül is kell meghalnunk, bármily viszontagságos, társas, mozgalmas volt életünk.

A *páros kettős életvonal*: rendkívüli szerencsét jelent az összes vélemények szerint. Nagyon ritka tenyérjós láthatta még színről színre ezt a kettős életvonalat, amely a legenda szerint még azokra is szerencsét hoz, akik csak egy percre láthatták. Ha pedig megérinthették kezükkel: gazdagság, vagyon jár nyomában. Szemere Miklós, a nem régen elhunyt milliomos: díjat tűzött ki a kettős életvonalú tenyérrel rendelkező ember kezére. De Budapesten nem találtak senkit, akinek dupla életvonala volna a tenyerén. Öreg jósnők dicsekednek vele, hogy ők a velszi herceg, a későbbi Eduárd király tenyerén láttak kettős életvonalat.

A *páros életvonalnak* világosan, nyomatékosan kell mutatkoznia a tenyéren, s nem téveszthető össze a halványabb, úgynevezett belső életvonallal, amely már sűrűbben található, és jelentősége az, hogy valakit annyira szeretünk, hogy életünket is szívesen feláldoznánk érte. Ez a belső életvonal a nők vonala. Boldog lehet az a nő, akinek kedvese ily vonalat rejt tenyerén. Ezt a titokzatos vonalat viselték kezükön azok a férfiak, akik kedvesük kesztyűje után az oroszlánketrecbe léptek. Ám a nők kezén is kedvező jelentősége van a belső életvonalnak. Gyermekeit imádó anyát, férfiak önfeláldozó hitvestársat, szeretők hűséges, kitartó szerelmest lelnek bennük.

Az *életvonal* jelzi, hogy meddig tart életünk. Régi megállapítások szerint: a szabályos, hibátlan életvonal legkevesebb kilencven esztendőt jelez. A tenyér közepe felé hajló és a nem teljes félkörű vonal jelentősége hatvan esztendő.

A *szabályos, hosszú, egyenletes életvonal*: a betegségmentes, nyugodt életet jelképezi; míg a szabálytalan, a halovány, a vékony, az ágazatos, megszakításos vonal: tizenkét betegséget jelez, amely tizenkét szakadék feltalálható az életvonalon. A feltűnőbb szakadások; súlyos betegségeket jelentenek. Az életvonal, amely a hüvelyk alsó tagján két ágban tűnik el: korán beköszöntő, nyomorult vénség mutatója.

Hirtelen halált jelez a kettétört vonal. Ámde azt mindkét tenyérnek ugyanazon a helyen kell mutatni. Kereszt alakú jelecske, amely négyszögecskébe van zárva: nagy veszély. Ámde menekvést is jegyez.

Az életvonal végén *az apró kereszt alakú jelecskék*: rossz életmódú, dorbézoló, zavaros szerelmű embert sejtetnek.

Bika jegyében született embernél az életvonal erőteljessége nagy családot jegyez. Nőknél szerencsét a házasságban. - Kos jegyében az erőteljes életvonal hosszú öregség jelvénye.

Útonjáró ember életvonala erőteljességével, fejlettségével nagy utakat jegyez. De szerencsét is mutat, valamint kellő bátorságot a sötét országutakon. Ha útonjáró ember életvonalán sötét pont mutatkozik: idegenben leli halálát. Piros pont: idegenből való házasodás jele. Több piros pont: több feleség különböző városokban.

A sorsvonal

A sorsvonalnak nagy jelentősége van. Mutatja ez a vonal a különbséget, amely a bal és jobb kéz között van. A bal kéz sorsvonala jelentőségteljesebb, mint a jobb kézé. Lónyainénál a bal tenyér sorsvonala döntő. Ezért ajánlom mindkét tenyér sorsvonalát összehasonlítani, és összehasonlítás után mindig a bal kéznek kell adni az elsőséget.

A sorsvonal (sorsunk vonala) már az anyaméhben feltűnően jelentkezik. A gazdagoknál és fényben, pompában születetteknél, fejedelmi sarjaknál a *bal kéz* oly erősen mutatja a sorsvonalat, hogy azt összetéveszteni más vonallal nem lehet. A csuklónál kezdődik, és ingadozás nélkül vonul felfelé a tenyéren. Ha eléri a középső ujj dombocskáját: boldogságot, szerencsét, az élet gyönyörűségeit jelzi. Ámde, ha átlépi a dombocskát és a középső ujj gyökerénél végződik: veszedelmes jelentőségű. (Nők egész életükben sírnak, férfiak komorak, szomorúak, nemegyszer bűnösök.) A jobb kézen erőteljes sorsvonal egyéni, senkivel meg nem alkuvó, elszánt, bátor, nem ingadozó sors jelképe. A férfiak e jelben: biztosan megbízhatók. Ígéretük szentírás. A nők nem könnyen felejtenek. És öregségükben, évek elmúltával is lehet számítani szívük érzelmeire. Sohasem gyűlölik meg, akit szerettek. Ilyen tenyerük van azoknak a nőknek, akikre a kályha mellől fehér fővel visszagondolnak a férfiak. Turgenyev regényhősnői, az áldottak ők.

A holddombon eredő sorsvonal azt jelzi, hogy egész életünkben mások rabszolgái leszünk: szerencsénket nem tartjuk saját kezünkben, hanem mások keze irányítja sorsunkat.

A tenyér közepe táján kezdődő sorsvonal: nehézséges életet jegyez. Végig az egész életen kísérnek gondok, akadályok, örömünk aszályos, míg aggodalmunk oly hosszadalmas, mint az őszi eső.

Az életvonalból kiágazó sorsvonal: a leggyakoribb. Mindennapi embereket, középszerű sorsokat, lemorzsolt, észrevétlenül elmúló életeket jegyez. Igénytelen, csendes, hétköznapi események kísérnek. Nőknél: közömbös házasság, piaci gond, gyermeknevelés jelvénye.

A fejvonalnál eredő sorsvonal ugyancsak az érdektelen, sőt ostoba élet jele. Ezekről az emberekről sohasem írnak regényeket: Legfeljebb annyi történik velük, hogy elrontják a gyomrukat. Születtek, éltek, meghaltak, egy fejfa marad utánuk a temetőben. Ezek az emberek csak harmincéves korukban kezdenek élni.

A szívvonalban *végződő* sorsvonal: a leggyakoribb a szívbajosoknál.

A holddombból egyenes irányban a szívvonalba haladó sorsvonal a szerencsés házasság vonala. Ezek az emberek többnyire jelentéktelenek, közönségesek. De egy váratlan házasság által mindent megnyernek. S ettől kezdve életük nyugodalmas, gondtalan, zavartalan. Nyolcvan évig élnek, és sohasem kételkednek a feleségükben, még ha megcsalta is őket. Nőknél ez a vonal a késői, az utolsó szerelmet is jelenti. Negyvenesztendős korukban gyulladnak szerelemre, amely boldoggá, boldogtalanná teszi őket. De bármily görcsösen ragaszkodnak szerelmükhöz: legfeljebb anyási szerepet tölthetnek be ideáljuknál.

Az elmosódott eredetű sorsvonal: a szerencsétlen gyermekkor jelvénye.

Keresztek, foltok a sorsvonalon: a vándorló emberek tulajdonságai. Minden egyes jelecske: életváltozást jegyez. Többnyire utazás áll előttük. Jelez: új feleséget, új otthont, új várost is. - Egyetlen kereszt jelentősége: öröm, amit gyermekeinkben találunk fel.

Nagyon rossz jel a *kettős sorsvonal*. Két életet jelent, amelyet felváltva élünk, nappal egyiket, a másikat álmainkban. Valóságos életünk oly gyötrelmes, hogy legszívesebben menekülnénk belőle az örökös álomba.

Ha nem leljük meg tenyerünkön a sorsvonalat, azt jelzi, hogy nem éltünk, nem élünk, csak véletlenül belepottyantunk a világba. A sorsvonal hiánya: szegénység.

Skorpió jegyében született embereknél a sorsvonal nagysága, mélyedése: jelentékeny, nyomot hagyó életet jelképez. *Ikrekben*: örömöt gyermekeinkben. *Szűzben* (nőknél): szerencsés szerelem jele.

Útonjárónál a sorsvonal halványsága és ágazatossága: asszonyok miatt való kellemetlenség jelvénye. Vigyáznia kell, hogy asszony miatt súlyosabb természetű szerencsétlenség ne érje idegen városban. Mindenesetre az ilyen embernek óvakodni kell egy idegen nőtől, aki veszedelmet hoz.

A szívvonal,

amelyet szerelem vonalának is szokás nevezni, a mutatóujj alatt kezdődik és feltűnően vonul egyenes irányban a kisujj alá; el nem téveszthető, minden tenyéren feltalálható, és természetszerűleg összefüggvén a szerelemmel, a tenyérjósok a legnagyobb jelentőséget tulajdonítják neki. Minden jós és jósnő legelőször a szívvonalat veszi vizsgálat alá. Az másodrendű kérdésnek látszik, hogy meddig élünk.

Akinek kezén hiányzik a szívvonal, az megrendelheti koporsóját. Halálos kimenetelű betegségekben tűnik el a szívvonal, az élet vége, a szerelem elmúlása.

Az elhalványodó szívvonal se a boldog emberek jelvénye. Életunt öngyilkosjelöltek, végleg elkorhadt, magaunt emberek kezén eltünedezőben a szerelem vonala.

A szívvonalt két részre lehet osztani: *felső részre*, amely az ujjak felé terül el; *alsó részre*, amely a tenyér felé ágazik. A felső részen a nemes, nagyszerű, magasztos szenvedélyek nyomait keressük. Az alsó rész jelei pedig az érzékiség, állatiasság, mohóság, durvaság, erőszakosság jegyei. A *bánat* jelvénye a szívvonalon mutatkozó mélyedés. Ezek az emberek a temetőt látogatják, és sohasem felejtenek. Igen nagy szívnemességre, jóságra mutat a *kettős* szívvonal.

Nézzük eredeténél a szívvonalat. A mutatóujj alatt kezdődik, és első ága rendszerint a mutatóujj alatti dombocskára igyekszik, amely dombot Jupiterről neveznek. Ez az ágacska mutatja azt, akit az életben valóban, igazán felejthetetlenül szeretünk. Ez a *főszerelem jele*, amely halálunkig elkísér. Gyakran találunk mellékágacskákat a főszerelem mellett. Ahány ágacska: annyi szerelem. Alakjuk, mélységük, hosszúságuk jelzi, hogy milyen mértékű lesz a mellékszerelem. Idetartoznak a szezonszerelmek, fürdőhelyeken kötött ismeretségek, útközben lelt gyönyörök, egyik napról a másik napig elfelejtett érzelmek, hevek, andalgások. Az óráig tartó szerelmek, amelyek legfeljebb egy ráhullott falevél nyomát hagyják lelkünkön. Szerelmek, amelyek nyomban csak egy kis kalanddá válnak, és évekig nem kísértenek.

Ha valamelyik ágacskán piros pontot fedezünk fel: az boldogtalanságot jegyez. Ha a főágon van a piros pont, nagyon rossz jel. Mutatja, hogy életünk végéig reménytelenül szeretünk. És ez a reménytelenség, esetleg fájdalmas csalódás halálunk órájáig elkeseríti életünket. Sohasem lehetünk boldogok. Ideig-óráig felejthetünk a mellékszerelmek ágacskái között, de elrepül az érzés, és a boldogtalanság főszerelmünk miatt nagyobb fájdalommal tör reánk, mint azelőtt. A legtöbb melankólikus, elkomorodott, elhallgatott férfinak ilyen piros pontocska van a tenyerén. De a tébolydákban, a magányokban is fellelhetők a boldogtalan szerelem piros ponttal megjelölt lovagjai. Nők, akik hasonlóképpen megjelöltetnek: elfelejtik a mosolygást.

Kivételes eset, hogy az ágacska a piros ponton túl is folytatódik. Szerencsés állása ez a csillagképnek. Új, nagy és főszerelem áll utunkon, amelyben boldogságunkat feltaláljuk. Bár a régit, az egyetlent végleg sohasem felejthetjük el, és álmatlan éjszakáinkon meglátogat.

Általában minden megszakítás vagy jegyecske, amely a szívvonalon látható: a bánat jegye. A középső ujj alatti dombocskán: Szaturnusz dombján búskomorság a pirosság jelentősége. Apolló dombján (a gyűrűsujj alatt) oktalan gondot mutat. A kisujj alatt, Merkur dombján: fösvénység, tudatlanság a következménye. Kék pontok: a siker pontjai; sötétebb pontok: a betegségeké.

Nézzük most a szívvonal alakját.

A *villa alakú* szívvonal a legkedvezőbb jel. Úgy férfinál, mint nőnél: a szívnemesség, nagylelkűség, hűség jelvénye. Az ilyen jelű férfiak csak egyetlenegyszer szeretnek életükben. Ez a szerelem nem alkuszik, nem tétovázik, nem okoskodik: olyan szilárd, mint a vallás. Sohasem múlik el, és mindvégig hajlandó a nő segítségére lenni, még a késő öregségben is. Ezek a férfiak, ha szerelmüket nem érhetik el, agglegények maradnak.

Nőknél ugyancsak életbevágó jelentősége van a szívvonal villájának. Ugyancsak egyszer szeretnek, mint az Azrák. Bármily távol, bármily messzire távozott el a szeretett férfi: sohasem felejtik. De szerelmük hűséges marad a halott szerelemmel is. Ezek a nők mindvégig szeretik a férfiakat, akiket tömlöcbe zártak, akik háborúban fogságba estek, akik messzi idegen országokba kivándoroltak, akik valamely véletlen folytán eltűntek. A hűség, a nemfelejtés az ő hitük. Meghalnának, ha örök szerelmükben megingatni akarná őket valaki. Nyugodt lehet az a férfi, aki a messzi tengereket járja, és a csillagos égboltozat alatt hazagondol, neje nem felejti el őt, kedvese visszavárja. A vándorlók felhős országutain nők szemei reménykedve követik a férfiak lépteit.

A szívvonalról *lefelé hajló* ágacskák a szokásos magyarázat szerint testvéreinket, rokonainkat jelentik. Ezek a láncok, keresztek csalódásokat jegyeznek atyánkfiaiban. A férfiak kezén itt vannak a bosszúállás vonalai is. Kemény, határozott alakú kezeken féljünk a bosszú vonalaitól.

Ha a szívvonal a mutatóujj és a hüvelyk között találkozik a fej- és életvonallal: jelentősége borzasztó. A meggyilkoltak kezén találtak ilyen jelet. Gonosz ösztönök, bűnös hajlamok mutatkoznak a szív- és fejvonal érintkezésében. A középső ujj alatt kezdődő szívvonal erőszakos szerelmeskedés képe. Ha ugyanitt megszakad a szívvonal: korai halált mutat. Az alattomos, hízelkedő, kétszínű hűtlen jellemek tenyerén a szívvonal a fejvonal közelében húzódik.

Végére hagyjuk a boldog emberek szívvonalát. „Ha a szívvonalról egy ágacska mutatóujj alatti dombra megy, egy másik ágacska pedig a mutatóujj és középső ujj közé: családi boldogság."

Halak jegyében születetteknél a szerelemvonal sápadtsága: önszerelmet, nemegyszer természetellenes szerelmi hajlandóságot jegyez. A „görög szerelem" gyakori az ily nők életében. Szapphó tenyerén volt e jel. *Bököly* jegyében: a szívvonal erőteljessége hosszú, megelégedett, csendes családi életet is jegyez. Általában, akik a téli hónapokban születtek: inkább bízhatnak a szívvonalak jóslatában, mint a Szent Iván napján világrajöttek.

Útonjáróknál a szívvonal fejlettsége szép szerencsét jelez nők körül. Az ilyen embernek egyszerre több női ismerőse is lehet, aki szerelemmel gondol rá. Férjes asszony szerelme miatt sok gyötrelme lesz. De a szőke nők viszont őmiatta gyötrődnek. Óvakodjon egy vereshajútól, aki elvágja szívvonalát.

A fejvonal

Ez a legkomolyabb vonal a tenyéren.

Jelentősége legtöbbször a jellemre, az úgynevezett férfias karakterre vonatkozik. Nőknél is a legfontosabb bizonyíték.

A fejvonal közvetlenül a szívvonal alatt fut, majdnem mindig párhuzamosan, miután előbb a mutató- és hüvelykujj között egyesült az életvonallal.

Jelez: tiszta ítélőképességet, ha egyenes és hosszú. Öreg bíráknak, államférfiaknak tenyerén igen mély ez a vonal. De látható uzsorások, pénzzel kereskedők tenyerén, amikor is csaknem a tenyér széléig ér. Ilyenkor nagyfokú kapzsiság, sőt undok fösvénység jelvénye.

Költők kezén a fejvonal a csuklóvonal felé hajlik. Idealistát, tisztalelkű, ártatlan szívű embert lehet sejteni az ilyen fejvonal mögött. A nők bizonyosan rabszolgájukra akadnak e férfiakban, akiket hazugságaikkal könnyen félrevezethetnek; de jaj annak a nőnek, aki túlságosan visszaél az idealista férfiak hiszékenységével. Csúf, keserű kiábrándulás jön a rajongás nyomán.

Nők kezén a fejvonal gyakran a csuklóvonalig ér. Babonát, álomlátást, misztikusságot jelent ilyenkor e vonal. Az ilyen nők hisznek álmaikban, és fanatikusan ragaszkodnak a babonáikhoz. Sohase mernek beleszeretni abba a férfiba, akivel pénteki napon ismerkednek meg. Legjobb nem bolygatni hitükben e nőket, bűbájosságuk gyakran tragikusan hat környezetükre. Ha ilyen nő álmában ablakokat látott, nem mer elmozdulni hazulról, fél az időváltozástól.

Szívbajt jelez a fejvonal kezdete, amely a szívvonal mellett ered.

Félénk, senkiben sem bízó, otthonülő, magányt kereső elvonult lelkületű, bátortalan emberek tenyerén *a fejvonal és az életvonal egymásba fut* a tenyér közepéig. Ezek az emberek csak nehezen megközelíthetők, és szinte készen találják őket a csalódások. De nemcsak a világról,

önmagukról is a legrosszabb véleménnyel vannak. Ha költők: nem hisznek saját tehetségükben. Természetesnek találják mellőztetésüket. Ők azok a beteges emberek, akik szinte boldogtalanok, ha valamely szerencsétlenség, kellemetlenség nem érte őket napközben.

Ha az élet- és a fejvonal nem érintkezik egymással: bátor embert jegyez. Ezek az emberek fanatikusan bíznak abban, hogy nekik minden sikerül, amihez fognak. Nem csodálkoznak szerencséjükön, ellenben felháborodnak, ha valami kedvük ellenére történik. Többnyire önhitt, elbizakodott emberek jelvénye. De mert bátrak, többnyire szerencse kíséri útjukban.

A nagyon halovány fejvonal: gyermekek és magukra hagyott nők jelvénye.

Az erősen kifejlett fejvonal nagy emlékezőtehetséget is jegyez.

Ifjúkorban jön értük a halál, *ha fejvonaluk a végén (a kisujj felé) a szívvonalhoz hajlik.* Az ilyen emberek többnyire előre érzik korai halálukat. Természetük szelíd, engedékeny, megbocsátó. A szomorú zenét kedvelik, és sohasem erőszakosak szerelmükben.

A kettős fejvonal minden régi és új megfigyelés szerint rendkívüli szerencse jelzése. Az ilyen emberek örökölnek amerikai nagybácsiktól. Bizonyos, hogy előbb-utóbb váratlanul meggazdagodnak. Még a sorsjegyeik is nyernek. Szerencse, szerencse.

Ritka tünemény, de nagyon baljóslatú a három fővonal: a szív-, élet és fejvonal egyesülése. Olyan halált jelez, amelyet senkinek se kívánunk. Erőszakos halál jelvénye ez, amely halált valamely közeli rokonunk kezétől szenvedünk. Mielőtt azonban kimondanánk ítéletünket, vizsgáljuk meg mind a két kéz vonalait. A baljóslat csak akkor érvényes, ha mindkét kézen egyformák e vonalak.

Bika jegyében születetteknél a fejvonal egyenes alakja: erős férfiasság jelvénye. Nőknél is nagy akaratot mutat. A *Szűz* jegyében: a fejvonal fejlettsége nőiesség, lágyság, gyöngédség.

Útonjáró ember erős fejvonala jó kereskedőt jegyez. Az ilyen ember kineveti a nőket, sohasem hisz szavaiknak. Hitetlenségét azzal magyarázza, hogy nem láthat a nők szívébe. De nagylelkű és jóbarát, amíg a nők hűtlenségéről meg nem győződött. Ilyenkor hamar felejt. Sohasem szenved nőkért.

Nők erős fejvonala eszességet, de érzékiséget is jegyez.

Napvonal

néven ismerjük a gyűrűsujj alatti vonalat.

A holddombból eredő napvonal: gazdagság jegye.

Az életvonalból induló napvonal: jelentősége ugyancsak kedvező, de az elért sikert nem magunknak köszönhetjük. Gazdag és előkelő rokonaink támogatása nélkül eredménytelen volna minden küzdelmünk. Bizonyosan boldogulunk az életben, sohasem ismerjük meg a szegénységet és a nélkülözést, de mindig csak mások támogatásával juthatunk előre. Az ilyen jelű férfiak rendszerint asszonyuralom alá jutnak.

Útonjáró embernél jó vásárt jelent. András napja után, adventben ugyanez a jóslat: jelez közeli házasodást is.

A napvonal *a tenyér közepén*: nagy viszontagságokat, esetleg hosszú utazásokat jelez, amíg vagyoni függetlenségünk elérkezik. Sok verejték, sok sikertelenség, sok keserűség, sok hiábavaló fáradalom, álmatlan éjjel az ára ennek a vagyonnak. Ha a szívvonalban ered a napvonal: késő vénségünk, fehér fejünk, megtört életkedvünk, örömtelenségünk éri meg a gondtalan jólétet, amikor már nem tudunk örvendezni se pénznek, se nőnek, csupán orvosunktól várjuk sorsunk megfordulását.

A *hosszú, erőteljes,* szabályos napvonal látható magas rangot elért férfiak kezén. Jelez: előmenetelt pályájukon és megérdemelt elismerést. Egy jósnő szerint: legalábbis királyi tanácsosságot jelent. Annyi bizonyos, hogy rendjel nélkül nem érünk koporsónkig. - Útonjáró embernél szerencsés szerelem és egyéb ismeretség is következtethető. Szilveszter éjjelén: nagy előhaladást mutat hivatalunkban.

Az ágas-bogas, zavaros, elmosódó napvonal: gyengeség jelvénye. Jelzi ellenségeink diadalát, irigyeink kaján örömét, gonosz emberek felülkerekedését. E jellel örökös kellemetlenségre számíthatunk boldogulásunkban. Bármiként igyekszünk: haragosaink mindig találnak alkalmat, hogy szorgalmunkat, életmódunkat kigúnyolják. Családi életünkbe konkolyt hintenek; ezek a férfiak örökké kételkednek a nők hűségében, minden névtelen levelet elhisznek, és szerencsétlenek még akkor is, ha özvegyek lettek.

Három egyenlő napvonal: hírességet jegyez, de nem boldogságot is. Ezek az emberek gyakran sírnak akkor, mikor senki sem látja őket. A hírnevük néha megsegíti őket egy nő szerelmének elérésében, de ez a szerelem nem bizonyul valódinak. Örökösen hiú, öntelt, páváskodó nők környezetét díszítik, és önmagukat vetik meg gyengeségükért.

Nőnél nyugtalanságot, hiúságot, elégedetlenséget mutat.

Jelez még: törvénytelen gyermekeket is.

A napvonal vörös színe alázatosság jelvénye. Ha a vörös napvonal a gyűrűsujj alatti dombocskára hatol fel: kedvező. Sok alkalmazkodóképességet, társadalmi ügyességet, érvényesülést jegyez. Ezek az emberek rendszerint alázatosak, jó magaviseletűek és mindenkinek kedvébe járnak, szájaíze szerint beszélnek.

Útonjáró ember: jól alkuszik.

De mindennek az ellenkezőjét mutatja a *csillag*, amely a vörös napvonal végén látható.

Vagyonunkat elveszítjük, szorgalmunk gyümölcsét nem élvezhetjük, jólétbe sohasem juthatunk, ha a napvonalon kereszt alakú jel mutatkozik.

Útonjárónál: igen nagy, váratlan veszteséget jegyez. Meglopják, megcsalják, kijátsszák, ha kereskedő. A nők kinevetik. Vagyonát elveszíti asszony miatt.

A *Kos* jegyében születettek erős napvonala: jó gazdát mutat. Az *Ikreknél* sok töprengés, álmatlanság jelvénye.

Szentmihály napján születetteknél a mély napvonal szerencsés gazdálkodást jegyez. *Szűz* havában (nőknél) veszélyességre mutat.

Újholdban világrajötteknél a mély napvonal váratlan szerencse.

a jósnők, holdkórosok, a jövőbelátók, médiumok kezén igen kifejlett és a Boszorkányok Háromszögét alkotja a sors- és fejvonallal a tenyér közepén. Ezek az egyének határozottan hetedik érzékkel bírnak, hogy az eseményeket előre meglássák. Néha csak az időváltozások, a hosszú vagy rövidebb évszakok megtudása a képességük - a hosszú teleket, nyarakat szinte teljes biztossággal látják előre -, míg máskor olyan nagyszerű jelenéseik vannak, mint a prófétaknak. Ez a Háromszög már a legrégibb idők óta megfigyelések tárgyát képezte az emberi tenyérben. A félelmetes jövőbelátás gyakran szerencsétlenséget és bánatot hord magával. Nem közönséges lények jelvénye, a legtöbb esetben betegség, korai halál hírnöke.

A májvonal - amely a csuklóvonalnál kezdődik és az életvonal mellett húzódik - világosan látható alakjában: jó egészséget, víg kedélyt, jó emésztést és lelki megelégedettséget jelez. Halovány májvonal szervezeti gyengeség, betegség, képzelődés és gyötrelem jelvénye.

Ritka, mint a fehér holló a májvonal, amely a kisujj alatti dombocskáról, a Merkurról nevezett hegyecskéről indul, és ív alakban eléri a Holddombot. Nagyra hivatott, különös, de nem mindig szerencsés sorsú emberek jelvénye. Nemzetünk megváltói vagy árulói, az emberiség nagy férfiai, vallásalapítók és nagy pápák jelzése. Ilyen májvonala volt Luther Mártonnak.

Minden kereszt, amely a májvonalon található: betegség előhírnöke.

Szabályos, erőteljes, kétségtelenül felismerhető májvonal vidorságot, szellemességet, életrevalóságot és sok barátot mutat. Míg a májvonal hiánya: léhaság, könnyelműség, élénkség, nyugtalanság és felületesség jele.

A szabálytalan, szakadozott, bizonytalan májvonal rosszindulatú ember mutatója. Epés, csúfolkodó, mindenkivel elégedetlen emberek viselik e jelet. Többnyire a negyvenedik esztendőben kezd szakadozni májvonalunk, ha időnket hiábavaló munkára fecséreltük. Csalódott, tönkrement, mérges emberek jegye, akiknek barátságát könnyen megnyerhetjük, ha résztvevő szóval közeledünk feléjük.

A májvonal jelzi leginkább a betegségeket is. Gyakori hideglelések, gyomorrendetlenségek mutatója a közepén piros és máshol elhalványodó vonal. Ha kettétörik a májvonal: tüdőbajt rajzol, amely előbb-utóbb halálunkat okozza. E vonalon is a sötét pontocskák rossz ómenek. Minden pontocska egy nagy betegségnek jelzője. Budai embernél vízbefúlást is jelent.

A *kettős* májvonal, mint minden duplikátum: a legnagyobb szerencse.

Délszaki születésűek, ha májvonaluk mellett párhuzamos vonal húzódik: egyházi pályára lépnek.

Skorpió jegyében születetteknél az erőteljes májvonal: vidám asszony barátságát, szerelmét jelzi. *Ikrekben*: rövid, de boldog házasságot. *Kosban*: száműzetést.

Útonjáró ember világos májvonala zavartalan kedélyt, jó álmot, az utazás iránti előszeretetet és víg ismeretségeket jegyez.

Balkezes embernél a határozott májvonal: éles észt mutat.

Szent Iván napján születetteknél annyi feleség, ahány láncszemből áll a vonal.

mindig nagy megfigyelésben részesült a tenyérjósoknál. Fontos vonal ez, mert körülbelül megfejti életünk folyását. A házasság férfiaknál és nőknél kihatással van az élet minden körülményére. A kisujj melletti és a Merkur dombjára haladó házassági vonal a tenyérjóslásnál sok minden érthetetlenséget felföd.

A *törvényes* pap előtt kötött házasság vonalai elég hosszúak és mindig jól fejlettek. Nem lehet összetéveszteni egyéb vonalakkal, világosan megmutatják: hányszor kötünk házasságot életünkben. Ne ijedjünk meg, ha két-három vonalat veszünk észre kisujjunk alatt. Ezek a vonalak csak akkor jelentőségesek, ha valóban, határozottan fejlettek - ilyenkor aztán kétségbevonhatatlanul mutatják jövőnket; míg az elmosódott vonalacskák csupán azt jegyzik, hányszor terveztünk házasságkötést, amelyet nem valósítottunk meg. Ha valóban komoly volt szándékunk, és a szerelmünk is érdekelt volt, nem csupán csapongásunk: ennek nyomát világosan mutatják a vonalacskák, amelyek a kisujj alatti dombról a szívvonal felé ágazódnak. Mindegyik vonal egy füstbement házasság képe. Nincs kizárva, hogy szenvedtünk is az elmaradt házasságért, de a sorskörülményeket nem győzhettük le. Ezért e vonalacskák nem a csapodárság (nőknél: kacérság) jelvényei. Nem rajtunk múlott, hogy a házasság elmaradt. Tervezett érdekházasságoknak nincs nyomuk. A tenyér csupán a szívbeli vonzalmakra felel.

A *szerelmi házasság* félreismerhetetlen jelet mutat a mutatóujj alatti, úgynevezett Jupiter-dombon. Kereszt mutatja e helyen a szerelmi házasságkötést. Meg kell figyelnünk a kereszt fekvését. Ha a kereszt pontosan a mutatóujj gyökerén fekszik: ifjúkori szerelmünket pecsételjük meg a házasság szentségével. Ezeket a házasságokat rendszerint igen korán kötik, nyomban a törvényes életkor beálltával, de nem ritkán kiskorúak frigyét is ez a jel fedi. A házassági kereszt a domb közepe táján az első, heves ifjúság elmúltával, de még mindig égő szerelemből létrejött házasság képe. Nőknél rendszerint a huszonhatodik életévben, férfiaknál huszonhét esztendős korban jön létre e házasság, ami azonban teljesebb boldogságot jelent, mint a kiskorúak frigye. A domb alatti kereszt egy késői házasság jelvénye. A férfi rendesen negyvenedik éve felé szánja rá magát, hogy ifjúkori ideálját feleségül vegye. A nő nem megy férjhez fiatalon. Mintha már félig-meddig lemondott volna a házasság reményéről. Hervadt szerelem ez, amely a szép őszi napok verőfényéhez hasonlatos. Ritkán mutat gyermekáldást, inkább csendes, megértő együttlét, amely sok akadály, várakozás és türelem után következik. Nemegyszer hosszú távollét előzi meg az ilyen házasságot, és valóban próbára teszi a szívek őszinte érzését. Még különösebb jelentőségű a házassági kereszt, ha az a fej- és életvonal egyesülésénél fekszik. Ilyenkor késői öreg korban részesülünk a házasság szentségében, és hajlott korral találjuk meg boldogságunkat, amelyről lemondottunk. Télidőben meleg kályha, csendes este az ilyen házasság. Bizony hiányzik belőle az ifjúság heve, de boldoggá teszi az öreg kor bölcsessége. Az ilyen emberek többnyire vidéken, falvakban élnek, és hosszú várakozásuk gyümölcsét áhítatos szívvel fogadják.

A házassági vonal megtörése vagy kettévágása egy másik vonal által jelzi, hogy házasságunkban nem leszünk boldogok, és rövidesen elválunk. Az elválás rendszerint annak a hibájából történik, akinek kezén a fentebb leírt jel látható. Nők kezén a kettétört vonalak száma mutatja, hogy hány törvényes férjük lesz életükben. Férfiaknál néha csak hosszadalmas szerelmi viszonyokat jegyeznek a harántvonalak.

A *boldog* házasság jelvénye mindig mély és egyenes vonal. Késő öregségig tartanak e házasságok, és csetepaték nem zavarják. Nyugodt emberek jelvénye, akik a házasságban nyugalmat, csendet, megelégedést keresnek. Jutalmuk puha ágy, csendes meleg, gyermekek. Karácsonykor hálósipka, később érmelegítő.

Az *özvegységet* a szívvonal felé elhajló házasságvonal jegyzi. Az lesz özvegy, akinek kezén a jegy van. A szívvonal felé hajló házasságvonalon mutatkozó pontocska: özvegységünket erőszakos haláleset idézi elő.

A halálesetnek jelvénye még a mellék házasságvonalnak feltűnő rövidsége. Ez a rövid vonal első szerelmünknek (esetleg jegyesünknek) korai halálát jegyzi. S erre a szerelemre egész életen át gondolunk. Bármi történik velünk, ennek a halottnak emléke sohase halványodik el. Melankolikus embereknél némi boldogtalanságot jelent. Ez a mély szerelem, amely rossz napjainkban sóhajt lelkünkben. Férfiak kezén az apró házassági vonalak a szerelmi viszonyok kalendáriuma.

A *nőtlenség vagy vénleányság* jelvénye a kisujj alá hajló házasságvonal. Szerencsétlen jegyesség: a kétfelé váló házasságvonal. A tenyér szélén kétfelé váló vonal: mi leszünk a szenvedők.

Útonjáró ember ágas-bogas házasságvonala sok balkézről való feleséget jegyez.

Északi vidéken lakók mély házassági vonala: örök hűség. *Délen*: nem lankadó, forró szerelem, amely a legkésőbb korig mulattatja a házastársakat. *Az egyenlítő táján* nagy érzékiség jele. A *Balaton* mentén csókos házasság. *Szent Mihály* napján született embereknél a boldog házasság csak az élet őszén következik el. József napján világrajötteknél: a házasságot korán kötik. Szökőévben heves, de változékony szerelmeskedés.

Csuklóvonal

Hármas, karperec alakú: késői örömök jelvénye. Jelez öregségünkben való gazdagságot, jótékonyságot, tisztességet, városatyaságot, megbecsülést az egyházközségben.

Egyenes vonal: nyugodalmas életet mutat.

Láncos, ágas-bogas csuklóvonal van a küzdelmes, sokat fáradozó, nehezen boldoguló emberek kezén.

Minden jel, kereszt, vonal: a csalódások jele.

A Vénusz-gyűrű

a középső ujjnál kezdődik és a gyűrűs- és kisujj között végződik. Szerencsétlenek azok a nők, akiknek tenyerén mutatkozik. Soha sem nyugszanak meg a féltékenységtől, a kielégítetlen szenvedélytől; rendesen szerencsétlenül szerelmesek, és féktelen vágyukban ölni is képesek. Őrjöngő düh és elvakult, mindent megvető érzés a főtulajdonságuk. Óvakodjatok e jelzésű nőktől, férfiak! A kettétört Vénusz-gyűrű: hűtlenség, őrjöngő érzékiség, fékevesztett szerelmeskedés, vad perverzitás jelvénye. Az elállatiasodott szeretkezés viseli e jelet.

Útonjáró nőknél jelent erőszakos halált idegenben.

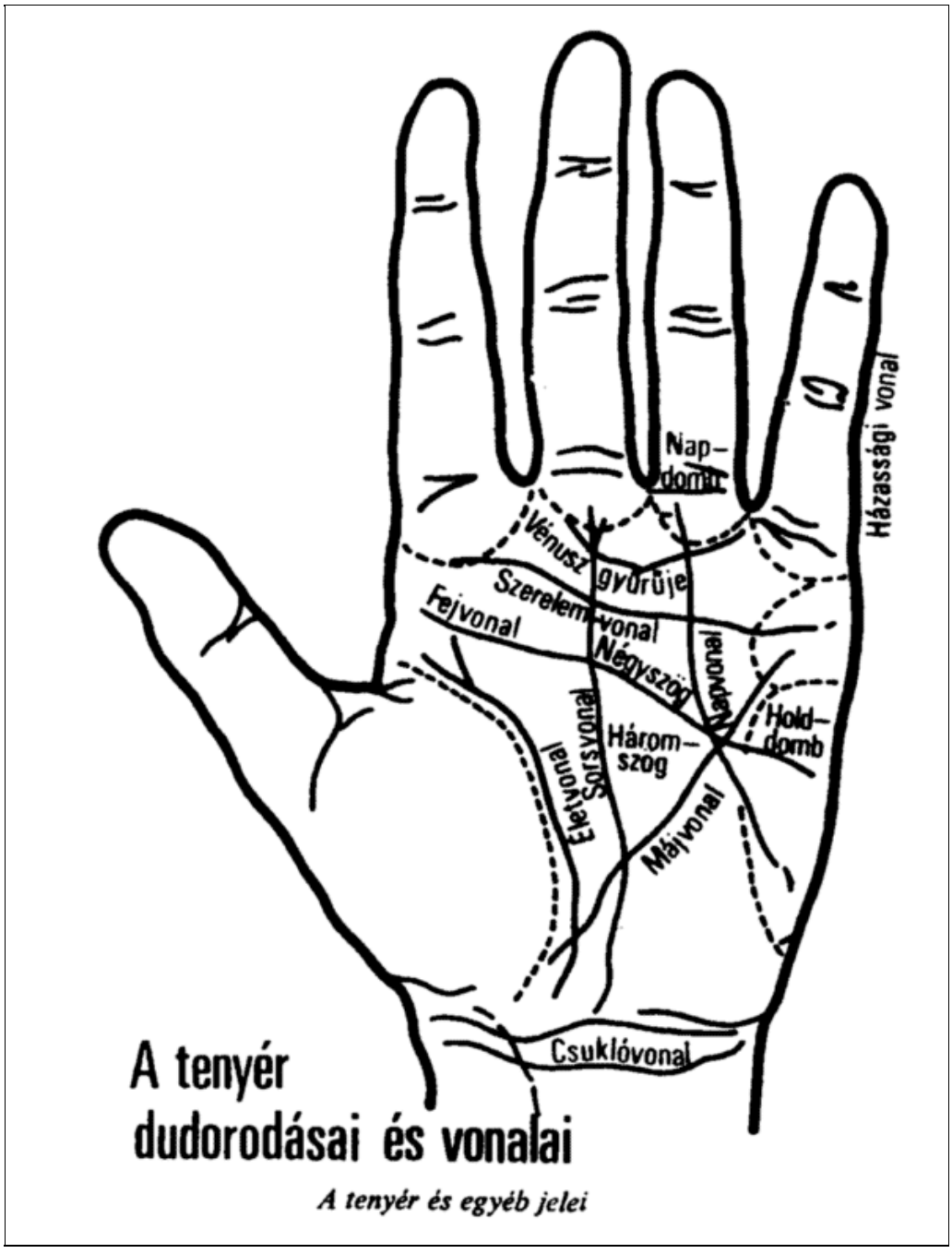

A tenyér dudorodásai és vonalai

A tenyér és egyéb jelei

a háromszög, amely a fej-, élet- és májvonalak között látható. Ritka tenyéren: a napvonal zárja be a háromszöget.

A háromszög *szabályos*, nyílt alakja olyan embert mutat, aki a veszélyben merész, a bajban nemes jellemű, az életben nagylelkű és szívesen megosztja másokkal vagyonát. Ha férfi kezén látjuk e jelt: a nők önfeláldozó baráttal állnak szemközt. Becsüljék meg az ilyen férfit azok a nők, akik gyakran változtatják szerelmüket. Különösen jó jelnek mondják a *veres háromszöget*; azt, amelyet pirosló vonalak határolnak.

A *szabálytalan*, elmosódó háromszög: kicsinyes, ostoba emberi tulajdonságok jele. Mutat: alattomosságot, gyávaságot, megalkuvást. Férfiak kezén a jel: a feleség hűtlenségét és a férfinak e hűtlenségek megismerését és belenyugvását jegyzi. Nőknél: gonosz indulatú pletyka.

A *keresztek* a háromszögön a csata jelvényei. Katona vagy katonás foglalkozású embernél *ütközeteket* jeleznek a keresztek, míg más férfiaknál: párbajok mutatója. Vigyázzanak a nők ilyen férfiak életére, akikkel sorsuk összehozta. Haszontalan kacérsággal ne siettessék a férfiak végzetét. Különösen okuljanak Puskin Sándor sorsán, akinek kereszt volt tenyere háromszögén.

A háromszög *felsőszöge*: fölényes szellemi képesség, nemeslelkűség biztos jelvénye. Ostobaságot jegyez: a tompa bizonytalan szög.

Jobbfelé, a máj- és életvonal által határolt szög szabályossága: nagyszívű embert jegyez, aki élete végéig jó egészségnek örvend. Ugyanitt az éles szög: fösvénység, szegénység, krajcároskodás, oktalan takarékosság jele.

Durva lelkű, közönséges, szinte jellemtelen embert mutat a háromszög, amelynek szögei szabálytalanok. A nőknek jobb férjhez nem menni, ha ilyen jelet látnak jegyesük tenyerében. A férfiak, akik jó feleséget keresnek: meneküljenek. Életük megrontója áll előttük.

Vigyázzunk azon egyénekre, akiknek háromszögük feltűnő élességgel rajzolódik a tenyérbe. A nők: pletykát visznek; a férfiak: gonosz nyelvűek. *Szőke nőknél*: eszességet jegyez, amely azonban nem mentes minden képzelődéstől, önhittségtől, bolondságtól. *Veres* nőknél az éles háromszög: nagy tehetség, de szerencsétlen szerelmi ábrándozás jelvénye.

Az összekuszált, alig megláthatható háromszög: szerelmi kicsapongást jelez. Nőknél veszedelem. Esküvőjük előtt is képesek elmenni ahhoz a férfihoz, aki könnyű kalandot ígért nekik. És később sem tartják meg a hitvesi hűséget. Férfiak: szeretőtartók.

Útonjáró emberek éles háromszöge: szerencsés utazás jelvénye. *Kereskedőknél*: veszélyesség, jó üzleti érzék. Gazdálkodó asszonyoknál: jó gazdaság. Gyermektelen nőknél, akik gyermeket óhajtanak: ikreket is jegyez.

A *Bika* havában születetteknél: győzelmes szerelem, amelyet hosszú harc előz meg. *Szent Mihály* napján születetteknél: bő termés, kedvező kilátások. *József* napján: szép ifjúság, korai fehér haj.

Az éles háromszög jegyez még eszes, de kéjvágyó egyént is.

Minden *csillag* a háromszögben: egy-egy hűséges szerelmet ír.

A négyszög: a jellem négyszöge, a fej- és szívvonal között található. Határolja néha a napvonal és a kisujj melletti tenyéroldal. Ilyenkor mély becsületérzést jegyez, amely becsületérzés mindennél erősebb az életben. Az ilyen jegyű férfiak képesek feláldozni minden vagyonukat, hogy becsületüket megmenthessék. Nők inkább meghalnak, mint becstelenséget elkövessenek. Végső erejükkel ellenállnak a csábítónak, inkább szenvednek nyomort, éhséget, mint letérjenek a tisztesség útjáról. Ezekkel a nőkkel nem bír a csalás, mert csak egyszer szeretnek.

A négyszög, amely a közepe táján keskeny: rossz jel. Igazságtalanságot, sok rosszaságot, önzést, tolakodást, lelki arcátlanságot mutat. Általában a kis négyszög: gonosz jegy. Minél kisebb a tenyér négyszöge: annál inkább érvényesülnek bennünk az állati tulajdonságok. A gyilkosok, rablók kezén alig látható a négyszög. Ha van is, feltűnően kicsiny. A kalandorok, hamisságból élők négyszöge alsó vonalban számos ágazatú. Egy német krónika szerint egy hamispénzverőnek a tenyerén 333 vonalból állott a négyszög. A levágott kézen legalábbis ennyit olvasott meg a krónikás.

A *kereszt* a négyszögben asszonyt jelez.

Mégpedig olyan asszonyt, akinek testestől-lelkestől rabszolgája vagyunk, bármily erőteljes akaratunk van egyéb világi dolgokkal szemközt. Egy nőt mutat e kereszt, akiért szívesen feláldoznánk életünket is. Nagy szerencse, ha az a nő nem él vissza leigázott érzelmeinkkel. Ámde a kereszt azt is jelzi, hogy ha mindenünket is elveszítenénk azon bizonyos nő miatt: még talpraállunk, vagyonunkat megsokszorozva visszahódítjuk. Kártyás embereknél határozott szerencse jegye. Többnyire a jellem, férfiasság, kiválóság jelének szokás magyarázni a keresztet.

Nem mindig ily fontosságú a négyszögbeli kereszt. Különösen akkor veszít jelentőségéből, ha a kereszt a fejvonalon van. Ilyenkor múló kaland jele, amely kaland elenyészik. Férfiak hamarosan felejtenek, és vagyonuk is épségben marad. Nem veszítenek még becsületükből sem, holott nagyon veszélyesnek látszott az állapotuk. Úgynevezett „mosolygó emlék" marad a tragédia után, és az ügyeskedő nő, aki hálóját kifeszítette, ugyancsak megvigasztalódik a kudarc miatt.

Tragikus jelentősége tulajdonképpen a szívvonalon van a négyszögbeli keresztnek.

Száműzöttek négyszöge tele van barázdákkal. *Útonjárók* a kereszttel négyszögükben: nem-egyszer egész életükre boldogtalanná válnak egy szerelem miatt, amely a nő vonakodása miatt csak rövid ideig tartott. Sokszor hiába mennek vissza abba az idegen városba, ahol szerelmük él. *Szent Iván* havában születettek tenyerén: váratlan, meglepő, nagyszerű szerelmi élvezet jegye. Míg *Szent Mihály* napján jöttek öregségükre unokáikba szerelmesednek. *Máriapócsi* búcsújáró tenyerén a kereszt szegényre valló szerelmet is jegyez.

Nők tenyerén: határozottan egy szerelem jele, amit sohasem felejtenek el. S késő öregségükig remélik, hogy visszajön az illető. Ha visszatérne: nagy boldogságot jelentene. *Férjes nők* kezén oly szerelem jegye, amelyről férjük iránti hűségből lemondanak - de nem a szerelem legelején. Ugyanezért a bűnbánat keresztjének is nevezik, ha a szívvonalon van. De ez a bűnbánat nem mindig őszinte. Különösen álmában vigyázzon az ilyen nő, hogy el ne szólja magát.

A tenyér dombjai

között a mutatóujj dombja szerelmi házasság, vallásosság, vidámság jelvénye. Feltűnő domborodás: hiszékenységet, hiúságot, nyugtalanságot, némi ostobaságot, színésznői hajlamot mutat. A dombocska hiánya: rest, önző, tétlen, hitetlen emberek kezén látható.

Jupiter dombjának is hívják.

A *középső* ujj dombja a józanság és a szomorúság dombja. Ha nagy a domb: a magány jegye. Magányban kétségbeesés. Ha nincs domb: sikertelen élet.

Saturnus dombjának nevezik.

A *gyűrűsujj* dombja a boldogtalanság és siker dombja. Kiváló emberek kezén látható. Nők bizonyosan bolondulnak ily férfiak után. Míg a nők gyűrűsujjának dombja: vonzza a férfiakat. Nagy domb: kíváncsi szegénység. A domb hiánya: lassú élet. Hívják Apollóról.

Domb a *kisujj alatt* jegyez észt. De ez az ész nem mindig praktikus. Olykor hóbortos. Olyan dolgok felé hajlik, amelyeknek semmi hasznát sem veheti az életben. Nagy domb: ravasz ember, kis domb: hétköznapi lélek jelenléte. Ha a domb túlságosan fejlett: kapzsi, bírvágyó, kétszínű emberrel állunk szemben. Hívják Merkur-dombnak is.

A tenyér *szélén lévő* domb az értékes emberek jelvénye. Jegyez: bátorságot, meggondoltságot, nyugodtságot, lélekjelenlétet és megbízható barátságot. A nagy domb azonban rossz jel: hirtelen haragú, szenvedélyes, dühös embert jelez. A domb hiánya: a gyávák mutatója.

A *csuklódomb*, amely a tenyér szélén és a csukló között látható: a lelki betegségek székhelye. Itt lakik a búskomorság, a bánatosság, az elégedetlenség, a hiábavaló vágyakozás, az elérhetetlen reményesség. *Költőknél* a képzelőerő hajléka. A nagy csuklódomb gonosz, türelmetlen, főfájós, ideges, mindig boldogtalan embert mutat. Nevezik *Hold dombnak* is.

A *hüvelykujj* alatti domb a szépek jelvénye. Szerelmes természetű, tetszelgő, finomkodó, jóhiszemű, gyöngéden gondolkodó és érző embert jegyez. A nagy domb: az iszákosoké. Kacér, ostoba, parázna nők kezén látjuk. Valamint a könnyelmű, ostoba férfiakén. A domb hiánya gonoszat jelez. Hideglelkű, rosszindulatú, mogorva ember tenyerét látjuk.

A tenyérjóslás alapvonalait soroltuk fel itt. Gyakorlott, hosszú tapasztalatú jós egyebet is láthat az emberi tenyéren. Minden ember és minden tenyér más, ezért a szabályok csak feltételesek.

Legokosabb előbb megismerkedni az emberrel, akinek tenyeréből jósolni akarunk.

* * *

A SZEGÉNYEK MOSOLYA

MIT ÁLMODOTT, KEDVES?

(Részletek a Színházi Élet*-ben megjelent álomfejtésekből)*

Mióta az *Álmoskönyv*-em megjelent, gyakran kapok leveleket vidékről, Pestről, amelyekben a legkülönbözőbb álmokra kérnek megfejtést. Ha érdekel az álom: válaszolok. Van néhány állandó levelezőm, aki sietve tudósít minden apró-cseprő álmáról. Ezek ritkán kapnak választ. Az álmok többsége éppen olyan mindennapi, mint az emberek.

Leginkább nők írnak. Fiatalok, öregek. Az öregek gyakran álmodnak régen megholt emberekkel, a fiatalok olyanokkal, akikkel csak ezután találkoznak az életben. Azt lehetne mondani, hogy a mindennapi eseményeket a legtöbb ember megálmodja. Így: az esküvő, a szerelem, a gyermekáldás; a temetés a családban, sőt a nagymosás a háznál az álmok lexikonának háromnegyede. Egy negyed marad a különösebb eseményekre: az ikrekre, a kétszeri vagy háromszori jegyességre, többszöri férjhezmenetelre, az amerikai levélre (ez most gyakori), a betegségekre... Ritka az olyan álom, amelynek nevezetesebb jelentősége volna. Pár hónap előtt egy pesti színésznő férjhez ment egy amerikai úrhoz... De hagyjuk ezt az álmot. Ennek még nincs megfejtése.

Mióta élek, foglalkoztam álomfejtésekkel. Persze, mindig csak a magam és a környezetem mulattatására, amíg az Athenaeumnak eszébe jutott, hogy egy modern, bőséges *Álmoskönyv*-et írasson velem.

Sokat beszélgettünk valamikor az álmokról dr. F. S. úrral, Freud professzor tudós pesti barátjával. Ő idegorvos, én költőféle volnék. Persze, más szemüvegen nézzük az álmokat. De néha találkoztak a megfejtéseink. Különösen a szerelmi álmoknál...

A legkönnyebben fejthető álmok: a szerelmi álmok. Ezek a hajnali jelenségek megannyi Szent Antal kísértései. A világ minden könyvtárát tele lehetne írni azokkal a szerelmi álmokkal, amelyek hajnalonként látogatják meg a férfiakat és a nőket. A legtöbb hajnali álomnak emberfölötti, soha el nem érhető édessége van. *Hajnalban érezzük az életnek azt a másvilági ízét és illatát, amelyet a szürke mindennapi életben nem kóstolhatunk.* Nincsen olyan ember, aki megközelítőleg is el tudná vagy el merné mondani a szerelmi álmait. Se a gyóntatónak, se az idegorvosnak.

Nagyon szeretem azokat a régi álmoskönyveket, amelyeket négy-ötszáz esztendő előtt írtak; mindegyikben van valami érthetetlen, sajátos hang vagy szó, amelynek eredete oly régi, mint a biblia, mint Egyiptom, mint Judea... Olyan hang, amelyet láthatatlan madártól hall csillagos égboltozat alatt az ember.

Mostanában sok a szomorú, gyötrelmes álom. Szívfájások a Haza, az elesett fiú, az elveszett Magyarország miatt.

*

ÁLOMFEJTÉS

Márkus Emília álma

Évek óta hordja magában az álmát a nemzet nagy művésznője:

Sziklás, sötét, félelmetes tájra tévedt. A pokol előtornáca volt ilyen. Siránkozott a szél, átkot mormogott a távoli mennydörgés, vad féktelenséggel harsogott valahol a láthatatlan tenger.

Az álmodó szívére lassan a legnagyobb szorongás ereszkedett. A bánatot kétségbeesés követte. Majd szörnyű félelem ringott a szívében.

A névtelen félelem elől az álmodozó menedéket keresett. A baljóslatú tájon bukdácsolva: végre egy barlanghoz ért, amelyet szerencsére üresnek talált. Alig húzódott meg a barlangban, szörnyű égiháború, szinte földindulás támadt. És amint a borzalmas percben az álmodó kipillantott a barlangból: észrevette *kisebbik leányát*, akit egy ismeretlen, vadkülsejű, állatbőrbe öltözött férfi ragadott magával a tenger felé. Az álmodó habozás nélkül kisebbik leánya után rohant, többször elbukott, talpra állott, de leánya és a vadember mind távolabb tűntek a félelmetes sziklák között.

Az álmodó felsikoltott...

Megfejtés

Miután ismerjük az álmodó személyét, nem kell alkalmaznunk a sablonos megfejtést. A művésznő az életet a színpadon tölti, ahol gyakorta fordulnak elő ily félelmetes díszletek, tájak. - Jelentősége van a *siránkozó szélnek*, amelyre jegyzeteink között megfejtést abban találunk, hogy az anyai aggodalom jegye. De jelent váratlan, bús hírt, levelet is.

A tenger, amely láthatatlan (Kerner Jusztinusz szerint), nem szívesen vállalt utazás jelképe.

Ámde nyomon követi az aggodalom érzését, amely mindig örömet jegyez.

Félelem, a legrégibb könyvek szerint szerencsés szerelem mutatója, amely ez álomban egyelőre nem érthető.

Bukdácsolva járni: jegyzi, hogy sokat várunk szerencsénktől. Barlang minden könyvben titok felderítését mutatja. Minél mélyebb a barlang, annál nagyobb a titok.

Most elérkeztünk az álom szívéhez. Az 1751-es lipcsei nagy álmoskönyv szerint: „asszony, ki látná saját lányát: mindazokban örömét leli, amely eddig szomorúsága volt". A Zadeka Márton szerint: leányát idegen férfival elmenni látni: „... kedvező változása egy meglévő helyzetnek."

Kerner szerint: „leányt, ha kisebb; férfinak társaságában látni: vigasztalódás a bánatban".

Az álom többi része: vadember; lehet minden férfi, ha anya álmodja.

Rohanni, elbukni, felállni: mindennapi élet. Felsikoltani: hétköznap.

Amint látjuk, érdemes része csupán az „álom szívének" van, de az sem olyan különös, hogy sok anya ne álmodná mindennap.

Mindenesetre jó álom. Fejtése: az álmodónak sok öröme lesz leánya és egy ismeretlen férfi ismeretsége révén.

Honthy Hanna álma

Amikor a *Tündérek cselédjé*-nek főpróbája volt, az nap történt.

Egész nap dolgoztam, próbáltam, s ugyanaznap tárgyalásokat is folytattam Beöthy László vezérigazgató úrral a szerződésemről. Este halottfáradtan kerültem ágyba.

Ahogy elaludtam; álmodni kezdtem.

Nagy, fehér márványfalú terem közepén állt egy hatalmas baldachinos ágy. A mennyezetről óriási színes üvegű *lámpa* vetett az ágyra csodálatosan szép reflexeket. S az ággyal szemben egy *üres nézőtér tátongott felém*. Egyszerre csak kinyílt egy szárnyas ajtó, s belépett rajta *Beöthy* László. Nagyon *szomorú* volt, s a frakkja fölött hófehér bő köpenyt viselt. Odajött az ágyamhoz, megfogta a kezem, és gratulált a sikeremhez. De az arca és a hangja nagyon *szomorú* volt. Az uram lesegítette Beöthyről a fehér köpenyt, s odaültek mindketten az ágyam szélére. *Beöthy* László *kártyát* vett elő a zsebéből, játszani kezdtek. Nagyon sokáig játszottak, s olyan elkeseredetten küzdöttek, mintha életük lenne a tét. Végre is *Beöthy* lett a vesztes! Felállt az ágy széléről, a kártyacsomót kettérepesztette, aztán nyakába kerítette a fehér köpenyt, *megcsókolta a kezemet*, s hirtelen eltűnt. Az uram akkor boldogan borult a nyakamba, és felkiáltott: Háromezret kapsz egy estére! Azt hiszem, a szerződésem volt a tét, de ezt az uram már nem mondta.

Megfejtés

Miután az álomfejtő tudomása szerint színésznő álma a feladat, a középkorias álomfejtés mellőzhető, és dr. F. professzor módszerével is lehet elemezni. Csupán a szükséges álom-kellékeket vesszük elő az álmoskönyvből.

Így: az *ágy* az álomban a legtöbb megfejtés szerint *vágyat* jegyez. *Lámpa*: újdonság. *Kártya*: a legrégibb megfejtések szerint nagy háború. Kártyázni és nyerni: gazdagnak rossz; szegénynek jó. *Szomorú* ember mindig jó hírt hoz. *Kézcsók*: ravaszság. Ezek volnának az álmoskönyvi fejtések, amelyek szerint az álmodó vágyakozik valamely háborúságra, amelynek megnyerésével jó hírt várna egy kis ravaszsággal. - Míg dr. F. elemzése szerint az álom a legkönnyebben megfejthető. Az álmodó, még ha beteg volna is (ágyban), szívesen kockára tenné (kártyán) egészségét, hogy egy régi tervét megvalósítsa. A fehér kabátos férfi az álomban az az ideál, akitől sorsdöntő hírt várunk. Színésznő álma.

T. Magdi álma

A városba indultam, s útközben egy harminc-negyven év körüli *ismeretlen férfival* találkoztam. Rám nézett, folyton jött utánam, és *beszélt* hozzám. Többek közt azt mondta, hogy tetszem neki, és menjek el hozzá. Kávéháza van, ahol az asztalok szép *zöld posztóval* vannak bevonva. A főutcán nagy körmenet állt, a lányok zöld ágakat lóbáltak kezökben. Egy *ismerős lány jött szembe*, és hozzánk csatlakozott, aminek *nem örültem*. Ezzel a lánnyal felmentünk egy házban. Ültünk a szobában, egyszerre csak belépett az ismeretlen férfi nagy csomó könyvvel a kezében. Majd *elájultam*, amikor megláttam. Vizsgáztatni kezdett bennünket, *olvasni kellett könyvből*, de én alig bírtam, többször is hozzáfogtam, de nagyon akadozva ment. Erre felébredtem.

Megfejtés

Szerelmi álom. Ismeretlen férfi jó hír, de jegyez titkos kívánságot is. Tetszeni (nőnek): esős idő. Zöld posztó: ravaszság, csalárdság. Ismerős lány: irigység, féltékenység. Elájulni: megszerelmesedni. Könyvből akadozva olvasni: viszontagságos kaland. A csábítási álmok közül való, amelynek folytatása lesz. Különös figyelmet érdemel benne: a könyvből való olvastatás, amelynek jelentőségét talán csak az álmodó tudná megmondani. Valamely férfi különös parancsát várja az álmodó. (!)

Bárdos Kata álma

Egy nagyon jó barátommal sétáltam, aki arról beszélt, hogy néha, ha valami kedveset mondok: meg szeretne *csókolni*; kérdeztem tőle, hogy: mért nem teszi azt, de ő folyton csak azt mondta, hogy *szeretne*. Erre én megfogtam a fejét, és *egy csókban rohantunk végig* a Rökk Szilárd utcán. A járókelők elkezdtek ordítani, hogy micsoda dolog ez, mikor a *kapuhoz* értünk, s a fiú azt mondta, menjünk az Üllői útra, ott nem lát senki, és megbeszéltük, hogy vasárnap délután 4 órára értem jön. Otthon kérdezték, hogy hová megyek délután, de én dühös voltam, és nem mondtam meg. De mikor a fiú délután értem jött, velünk tartott a *testvérem is*. Mondtam a fiúnak, hisz maga nem tud csókolni, úgy csókol, *mint az anyám meg az apám*.

Megfejtés

Csók: álmában szomorúságot jegyez. Csókot adni férfinak: ugyancsak szomorúságot jegyez. Igen fiatal nő csókolózása: veszélyes és betegség is. *Kapu*: itt váratlan látogatást, előre nem látott körülményt mutat. *A testvér*: féltékenység, bosszúság. *Apa és anya csókja*: vigasztalás. - Modernebb álomfejtéssel igen sokat lehetne kiolvasni az álombeli csóktól vonakodó fiú alakjából, valamint az álom végső mondatából.

Régi álmoskönyv szerint az utcán való szerelmeskedés: leküzdhetetlen szemérmetességet jegyez. Tán itt van az álom „szíve".

Barna leány álma

Álmomban *egy idősebb férfi* társaságában szabad mezőn jártam, egy *kerítéshez* értünk, melyen *kísérőm át akart nézni, de nem lehetett*, mert a léc igen *sűrű* volt. Továbbmentünk, s amikor a kerítés véget ért: egy asztalnál *mulatozó társaságot* láttunk, fiatal parasztleányokat és legényeket. Az asztalon sok *sütemény* volt. Egyszerre csak a mezőn keresztül egy öregasszony tartott a mulatozók felé. *Egy lába volt*, nagyon sántított, az *orra vörös volt*. Mikor a társasághoz ért, az egyik leány felállt, valamit mondott és *adott neki*, mire az asszony eltávozott. Eközben az *én kísérőm is eltűnt*. A társasághoz mentem, mire az egyik leány a karjaiba vett, és elkezdett *csókolgatni*. Felébredtem. - Álmomban nagyon gyakran *ágyat vetek*, mégpedig két formában is. Vagy erős napsütésben, vagy pedig akképpen, hogy bevetem az ágyat, és a *lepedőt* a tetejére rakom.

Megfejtés

Elsőrendű szerelmi álom - a modern álomfejtés szerint. Ám vegyük elő régi könyvünket, tán ő is eligazít az álomban.

Idősebb férfi, mint az álmodó írja: hírt, szegénységet, bánatot jelent.

Mezőn járni: reménysége valaminek, amit nem merünk gondolni napközben. *Kerítés*: mindig akadály, váratlanság, szerelemben csalódás. *Mulatozók*: jegyeznek szomorúságot. Leányok és legények együtt: magány, töprengés, fájdalmas emlék. *Sütemény*: betegség. Ugyancsak ezt jegyzi a sokadalom, amelyben az álmodó megfordul.

Egylábú vörös orrú öregasszony: jegyzi az idősebb férfit, akivel az álmodó együtt volt, de az a körülmények folytán asszonnyá változott át, aki adományokat kért. A következtetés azért is helyes, mert hiszen együtt tűnik el az álom keretéből az öregasszonnyal.

Leány, ha leánnyal csókolózik: féltékenység, bánat, keserűség.

Ágyat vetni: napsütésben: szerelmi vágyódás. Lepedővel ágy: szerelmi csalódás. Mondták a régi könyvek.

Szerintem: elsőrangú álom, amely a női szerelmi álmok között is jelentős.

Jelentősége: sok szerelmi csalódás, magányos gondolat, fájdalmas emlék. *Az idős férfi*: természetesen az álom keretén kívül, egy csapodár férfit is jegyezhet, aki miatt boldogtalanságot érez az álmodó. - A modernebb megfejtéssel adós maradok. Várom a további álmokat, amelyek többet is mondanak.

Petrovich-rajongó álma

Álmomban nagy folyó partján sétáltam egy fiúval, aki a valóságban is szerepet játszik az életemben. Ahol mi mentünk, csupa *mezei virág* volt, a másik parton pedig csupa vörös szegfű, pipacs és rózsa. A rózsák közt *egy férfi virágot szedett* csokorba, és felém dobta. Én elbódulva a piros rózsáktól indultam a másik part felé. *Vékony deszkapadló* vezetett át a folyón, és borzasztóan *ingott* a lábam alatt. Mikor a híd közepére értem, visszanéztem, és elszorult szívvel láttam kísérőm *szomorú arcát*. Megsajnáltam, de már nem volt visszatérés, mert a híd másik fele eltűnt. Mikor átjutottam, ismertem fel az ismeretlen férfit: Petrovich volt, a moziszínész. Megcsókolt, és elkezdett velem szaladni a virágok között. *Sziklás tájhoz* értünk, ahol egy sárga ruhás nő várt ránk, aki *rálőtt* Petrovichra. Bekötöztem a sebét, mire eltűnt, s én csak messziről hallottam gúnyos kacagását. Borzasztó vihar támadt, villámlott, mennydörgött. Nagyon fáztam, s csak most vettem észre, hogy *ruha nélkül vagyok*, csak egy vékony fátyol van rajtam. Keservesen sírtam, s mire felébredtem, csupa könny volt a párnám.

Megfejtés

Másodrangú szerelmi álom. Az álom feltűnőbb képei a *folyó* (eltávolodás), a mezei *virág* (szerelmi változás), a virágot szedő férfi (csábítás), a hídonjárás (tévelygés), az ingadozás (nőnél kisebb gyengélkedés), szomorú arc (vidám vágy), lövés (megszégyenülés, de lehet szerelmi bánat is), a sebes ember (szégyen), ruha nélkül lenni (kielégítetlen szerelem). Fátyol mutat pletykaságot.

Valószínűleg *hajnali álom*, mely a bennünk rejtőző szerelmi vágynak a mutatója.

S. Lonácska álma

Fekete lakkcipőmben voltam, s az úton sétáltam a kertbe P. moziszínésszel. Én nem mertem vele beszélni, s azt sem tudom, ő miket mondott. Leültünk egy padra, ahol P. megcsókolt. Nagyon megijedtem és felébredtem.

S. Lonácska

Megfejtés

Folytatása lesz.

Karfer Ida álma

Álmomban rengeteg kis termen mentem keresztül, mindegyikben kínai régiségek voltak felhalmozva, sok *óriási váza*, nippek és közöttük egy *csúnya*, de rokonszenves *kínai* állt. Hatalmas termetén bő selyem bugyogó, melyre fantasztikus *kígyók* voltak hímezve, lent, bokájánál, aranyos csat szorította le, krém selyemharisnyás lábán hegyes orrú, hímzett papucs.

Krizantémos blúza krepdesin lehetett, mert *mellén puhán, de biztosan mutatta mozdulatait*. Arca sárga, ferde vágású szeme feketén ragyogott, kettéválasztott, simára fésült haja volt, a mozdulatai könnyedek, s úgy ment, mintha acélrugó lökte volna. Sorra mutogatott mindent.

Mire az utolsó terembe értünk, arra kért, hogy maradjak nála örökre. Lekuporodott lábamhoz, és *lihegve csókolta szoknyám szegélyét*. Kért, hogy csak intsek, és minden vágyam teljesül. De én nem maradtam nála, mert vonzott egy *ismeretlen, de nekem drága férfi arca*. A kínai sírt, de én mégis elmentem.

Megfejtés

Példája a legelsőrangú leányálomnak. Cserepek, nippek jegyzik magát a leányságot, amely mindig ki van téve az eltörésnek. A csúf *kínai* (a kígyókkal) jegyzi a férfit, aki közeleg, vagy talán az álmodó felé hajlik.

Ártatlan nő álma, aki selyemruhában képzeli a férfiút. Az ismeretlen férfi jegyzi a nem lohadó szerelmi kívánságot. - Leányálom, amelynek megfejtéséhez elég két szó: szerelmi gondolat.

Cuki-Buki álma

Álmomban egy sírkertben voltam, és láttam egy nagy ládát, amelyen két *koporsó* volt, mindkettő fekete. Rajtam kívül még többen voltak ott, rokonok és idegenek. Én a láda tetején vetett *ágyban feküdtem*, mellettem egy fekete ruhába öltözött *ismeretlen* férfi ült. Fel akartam kelni, de a két koporsó süllyedni kezdett. A láda szélében megkapaszkodtam és kijutottam. Két húgommal egy *sáros pocsolyán* keresztül gázolva akartunk hazajutni. Körülöttünk élő és döglött krokodilusok voltak. Kijutottunk a pocsolyából, s egy vasúti vágány keresztezésénél át akarva menni, ismét egy krokodilt pillantottunk meg, és mellette egy *férfi állt*, akinek a szeme helyén két nagy piros pont volt. Egy *kórházhoz* értünk, s ott ismerősökkel találkoztunk, akiket intettünk, hogy ne menjenek arra, de ők gúnyosan mosolyogtak. A *Dunához* értünk, mely szintén nagyon *sáros volt*. Egy férfi és egy nő, mindketten fekete ruhában, hátukon nagy fehér szárnyakkal, s fejükön fehér tollsapkával, csónakon nagyobb társaság ült. Nyílsebesen futottak a csónakok, hogy az egyik partnak vágódott, kettétört, de a benne lévőknek semmi bajuk nem történt. Egy úszódeszkán nagyon kicsi sárgászöld parányi *csirke* volt, és én mondtam, mentsék ki, mert belefullad. Ekkor sokan jöttek a Dunán, de nem csónakon, hanem a *vízen lépegetve*. Az egyik hölgy elvesztette az *aranyláncát*, amit keresni kezdtem az evezővel. Először egy *kést* találtam, aztán egy *opálkő collier*-t, egy *réz nyakláncot*, végre az elveszett *aranyláncot*, amelyen egy zsuzsu volt és annak a *hölgynek az arcképe*. Két jegygyűrűt is találtam, egyiket a gyűrűs ujjra, másikat a kisujjra húztam fel, és mikor hazamentem, az udvaron egy *törött virágvázát találtam*.

Megfejtés

Elsőrendű szerelmi álom. Az álom első része csupa szerelmi jegy. Az álmoskönyv összes jegyei előfordulnak benne, amelyek a titkos szerelmi vágyra vonatkoznak.

Az álmodó koporsók útján is óhajtana szerelméhez jutni. A csirke mutat gyermeket, aki lesz. A vízen lépegetés: a viszontagságok, megpróbáltatások jegye, amely a *késhez* (férfihoz) vezet. Aranylánc mutatja a családást. Az opál a szomorúságot. A réz a mindennapi munkát. Végül újra családás (egy eddig ismeretlen nő miatt. Irigység, szerelmi perpatvar). Törött virágváza jegyzi, hogy minden megpróbáltatás mellett is szeretne eljutni az álmodó szerelmi vágyához.

Jó jegy az álomban a sáros folyó: szerencse, pénz. A kettétört csónak, sikerült, baj nélkül átélt szerelmi kaland. Folytatást kérünk.

G. L. színházi rajongó álma

Ragyogó nyári napon, kiránduláson megismertem egy színésztársaságot, kiknek protekciójára azonnal bekerültem a Király-színházhoz. Nagy sikerem volt, s azonnal híres színésznő lettem. Látogatást tettem testvéreimnél, akik teljesen elidegenedtek tőlem, de én nem törődtem velük, és távoztam. Minél jobban gyűlöltek testvéreim, annál jobban imádtam a színházat. De nagyon hamar vége lett a színháznak, mert felébredtem.

Megfejtés

Harmadrangú álma kisleánynak.

Sz. Ilonka álma

Édes jó álomfejtő! Azt álmodtam, hogy *menyasszony* vagyok, nagyon szép fehér ruhám, gyönyörű *fátyolom* van, de mégis savanyú a kedvem. Anyám folyton azt mondta, nézzem meg magam a *tükörben*. Én azonban egy cseppet sem tudok örülni. Egy nagyon *gazdag öreg ember* a vőlegényem, de én le vagyok kötve egy másiknak, aki most nincs itt, s arra gondolok, mit fog szólni ehhez. Megyünk a *templomba*. Nem a főoltárnál, hanem egyik mellékoltárnál van a szertartás. Nagyon sokan vannak a templomban, és mindenki engem néz. Egyszer csak *nagy lárma*, zűrzavar keletkezik, az emberek ordítanak valamit, a vőlegényem pedig otthagy az oltárnál, és elszalad. Látom az anyámat, a tömeg között nyugodtan beszélget egy *vasúti kalauz anyjával*. Egyszerre csak odajön hozzám a kalauz, és azt mondja, a vőlegényem elhagyott, ő elvesz engem. A pap össze is adott bennünket. Hazafelé az anyámmal mentem együtt.

Megfejtés

Igen hiányos álom. A legfontosabb részletek kimaradtak belőle. Menyasszonysága szerelmi csalódás. Gazdag öregember: jegyez szegény fiatalembert. Kis oltárnál templomban lenni: füstbe ment terv. Nagy lárma: kis bánat. Ismerős asszony leánynak mindig szomorú.

Erdélyi Anci álma

A Renaissance Színházban megbetegedett valaki, és engem kértek meg, hogy helyettesítsem. Elmentem a színházhoz, de elfelejtettem elvinni a festékeimet. Ott Fedák Sári megvigasztalt, hogy ő majd kifest amerikai festékkel. Rövid hajam volt, amelyet simára fésült, és két kis copfot tett rá, rövid ruhában *mezítláb mentem a színpadra*, és nagyon féltem, mert nem tudtam a *Mágnás Miska* Marcsa szerepét, amit játszani kellett volna. De nagyszerűen sikerült minden, különösen egy keleti táncnak volt nagy sikere, azonkívül valami komikus prózai jelenésnek is.

Megfejtés

A harmadrendű álmok közül való. Félig ébren álmodjuk. Jelentősége: 0. Mezítláb járni szomorú. Nőnél változás jegye.

Weisz Sári álma

11-ről 12-re virradó éjjel álmodtam: egy olyan helyiségben voltam, ahol az embereknek mindenféle *eszköz állt* a rendelkezésükre, hogy öngyilkosok legyenek. Én kiválasztottam egy mérgezett hegyű *tűt*. *Egy férfi* magyarázta, hogy kell a szívbe *döfni*. Láttam is egy nőt, aki már a szívébe döfte. Nem volt elég erőm magamba döfni a tűt, megkértem a férfit, hogy *döfje ő*. Erre azonban nem volt hajlandó, így hát hazavittem a tűt, hogy odahaza egy alkalmas pillanatban magamba döfjem.

Megfejtés

A tű és a tőr ugyanegyet jelent: férfit. Nő, aki vérzik: kis változás. Gyakori álom. Szerelem.

Márkus Mária álma

Kedves Krúdy úr, nem is az én, hanem egy leányismerősöm álmát küldöm be önnek megfejtésre. Ez a leányismerősöm, ki most menyasszony, azt álmodta, hogy *karikagyűrűt* látott az ujjamon. Rá egy hétre, mintha fiatalasszony lett volna már, s mi ketten beszélgettünk. *Szemrehányást* tett nekem, hogy miközben hozzám szólt, nevettem. Azt hitte, azért nevetem ki, mert ő már asszony. Értésére adtam, hogy nem őt nevettem ki, hanem csak azért nevettem, mert már én is asszony vagyok, és megneveztem a férjem - egy férfi ismerősöm nevét.

Megfejtés

Rágalmazás egy leány útján, amely rágalomból perpatvar lesz. Szemrehányást mutat bizonyos szerelmet vagy szerelmi féltékenységet.

Szöszi álma

Azt álmodtam, hogy egy vidéki főszolgabíró fia megkért, és elvitt a szüleihez. A férfinak az arca és alakja egy tényleg létező férfié. A szülei házának udvarán volt egy nagy *gémes kút*, melynek *vize* visszatükrözte arcomat. A férfi azt mondta, hogy a víztükör most úgy veszi fel a képet, hogy örökké bele fog rögzítődni. Már akkor egyedül voltam, és elkezdtem gondolkozni, töprengeni, hogy hozzá menjek-e feleségül. Nem hamarkodom-e el a dolgot, ez lesz az igazi? És ahogy elgondolkoztam, az arcom mind komolyabb lett, mind rémültebb kifejezésű, s végül szinte *eltorzult*. És ahogy a vízben visszatükröződött ez az eltorzult arc, ki lehetett olvasni belőle a gondolataimat. Ekkor a fiú visszajött, és *kiolvasta a vízből a gondolataimat*, kétkedéseimet, és *szemrehányást* tett érte. Aztán magához vont és *megcsókolt*. Ugyanezen éjjel álmodtam, hogy egy vízvezetéki *csapból* láttam vizet ömleni egy előtte levő kis *medencébe*, amilyen a szivattyús kutak előtt szokott lenni. Ahogy a víz folyt, a medencében mind magasabbra emelkedett, el akartam zárni, de csak folyt, ettől a víztől azonban a medencében lévő apadni kezdett. Végre elállt a víz, anélkül hogy a csap teljesen el lett volna zárva. Mikor pedig teljesen elzártam, akkor a víz újra megindult.

Megfejtés

Elsőrendű szerelmi álom. A víz jegyez félelmet valami ismeretlentől.

Elváltozott arc: mutat rettegést valamely dologtól, amelyek akkor következnének, ha szívünkre hallgatunk. Kiolvasott gondolat: szerelem. - Az álom második része még világosabban mutatja, hogy helyes nyomon járunk. Szemrehányás: szerelem. Szemrehányást kapni: epekedés. A csap jegyzi a férfit,

aki majd eljön, hogy bőven ömlő szavaival megvigasztalja az álmodót. (Medence.) Gyakori álom. Érdekessége az elzárt csap, amelyből tovább ömlik a víz. Ez hűtlenség jegye.

Dr. Vass Béláné álma

Álmomban az uram menyasszonya voltam. Otthon ültem a lakásomban, amikor kopogtak, s két rokon fiatalember jött be, kikkel sétálni mentem. Útközben *megáztunk* s szaladni kezdtünk haza. A kapunk előtt állt a vőlegényem, kinek rokonaimat bemutattam. Még aznap *levelet írtam* vőlegényemnek, hogy nem mehetek hozzá, mert eljegyeztem magam az egyik rokon fiatalemberrel. Csakugyan *jegygyűrűt* is kaptam, de a volt vőlegényem gyűrűjét nem akartam lehúzni, s így két gyűrűt hordtam.

Egy ízben szobám *ablakából néztem* ki a második vőlegényemmel. Előttünk nagy hegy terjedt, honnan egy csúnya cigányasszony *gyerekével* szaladt volna hozzánk az ablakhoz, s nagyon megszidott, hogy otthagytam első vőlegényem. A cigányoktól megijedtem, hogy *elájultam*. A vőlegényem kiszaladt, segítségért kiabált. Utána *fekvő beteg* lettem, s mindig első vőlegényemet kívántam látni. Míg végre kinyílt az ajtó, és bejött.

Ekkor felébredtem.

Megfejtés

Elsőrendű asszony-álom. Megázni jegyez: betegséget. (Kicsit.) Levelet írni szomorúság. Jegygyűrű: rágalom. Ablakból nézni: elmaradt vendég. Gyerek: pletyka. Elájulni: szerelmi vágy. Betegnek lenni: az álmodónak jó, másnak rossz. A hűséges álmok közül való. A két rokonnak a megjelenése: múló családi viszály.

G. Mariska álma

Egy óriási síkságon mentem, s utánam tíz lépésre egy férfi jött. Ha én siettem, ő is *sietett*. A földön egy *kis fácskát* találtam, rajta volt a *gyökere* is. Fölvettem, majd otthon *elültettem*. Ekkor az ismeretlen mellém ért, de én *szaladni kezdtem*. Nem messze egy *folyót* láttam, partján egy *csónakkal*. Be akartam ugrani a csónakba, de a víz úgy elkezdett hullámzani, hogy vissza kellett ugranom, nehogy vizes legyek. Az ég úgy beborult, hogy egészen sötét lett. Borzasztóan féltem. Ekkor nagyon sok ember jött a partra, s mind a haját tépte, kezét tördelte, folyton kiabáltak valamit, amit nem tudtam megérteni. Ekkor hátrafordultam, s láttam, hogy *előbbi kísérőm hátam mögött áll*, és gúnyosan nevet rám. Erre felébredtem.

Megfejtés

Másodrendű szerelmi álom. A gyökér és a fácska jelenti a férfit, akit (sietve) szeretne megtalálni az álmodó. Az elültetés jegyez valami fogadalmat. (Itt talán hűséget.) Szaladni: türelmes várakozást mutat. Jó jegy a *folyó*, amely változást mutat. A csónak ismét csak férfias jegy. Egy szerencsétlen férfié, akinek a megjelenése után betegségtől fél az álmodó. (Lárma, embertömeg.)

Angéla Sawelli álma

El akartunk utazni a *húgommal*. *Kocsit* vártunk a kapu előtt. Jött is egy kocsi, de olyan nyomorúságos sovány lóval, hogy rossz volt ránézni. Már be akartunk szállni, amikor a szomszéd kapuból egy gyönyörű kocsi gördült ki két fekete lóval. Az ezüst szerszámok messzire csillogtak a napon. Ez a kocsi elvitt a Keleti pályaudvarhoz, de nem a pályaudvaron

szálltunk le, hanem a Baross téren, amely olyan volt, mint egy gyönyörű egzotikus park. Óriási fák és bokrok között vezetett az út, melyeken nagyon sok kertész dolgozott. Az utak szélén csodálatos alakú, még sohasem látott virágok pompáztak. Leszakítottam pár szálat, s mikor a kertészekhez értem, eldugtam a köpenyem alá. A pályaudvarra érve olvasni való könyveket és levelezőlapokat vettem, de amikor fizetni akartam, a kisasszony nem fogadta el a pénzt, azzal az indoklással, hogy rossz. Kinyitottam a pénztárcámat, s benne tényleg mind olyan *furcsa pénz* volt, amilyent én még sohasem láttam. Ekkor egy magas férfi, földig érő drapp kabátban, mélyen szemére húzott kalappal, hogy az arcát nem lehetett látni, hozzám lépett, egy nagy sárga tárcából kifizette a vásárolt holmikat, amiket én otthagytam, és a vágányokon át a túlsó oldalra mentem, ahol kérdésemre azt mondta az ott álló rengeteg ember, *hogy meghalunk*, mert most fog leesni a hold. Borzasztó félelem szorította össze a torkom, nagy fényesség támadt körülöttem, sikoltani akartam és - felébredtem.

Megfejtés

Bár sokat mondónak látszik az álom, jelentősége nem sok. Az álom eleje: a kocsi, amely mindig némi örömet jegyez. A furcsa pénz, amelyet sohasem látott volt: mutat új, kellemes ismeretséget. Ember-tömegben lenni: nőnél mindig gyengélkedés jele. A nagy tárca mutatja a férfit, aki a közelünkbe jön. Félni, sikoltani: örömteljes.

Weisz Olga álma

Az éjjel álmomban üzletünkben álltam és kiszolgáltam, midőn belépett egy magas, igen jól öltözött, szőke, kalandor kinézésű férfi, és *gyertyát* vásárolt. Midőn fizetni akart, és kinyitotta pénztárcáját, pénze között egy *utánzott banánt pillantottam meg, a férfi százkoronással fizetett, én neki húszkoronásokat adtam vissza.* Ő a pénzt nem vette el azonnal, én pedig tovább szolgáltam ki a vevőket, néhány perccel később, kezében a banánnal, felizgatva és kiabálva visszatért a férfi, hogy én neki a banánt 20 korona helyett adtam. Mire én persze erélyesen védekeztem, mert ő éntőlem 2000 szokolt is követelt. Ő látva, hogy nem ér célt, *szitkozódás* közepette elhagyta az üzletet.

Később egy kávéházban találtam magam, ahol az anyámmal a kártyaszobában ültem. Nem messze tőlünk egy asztalnál, *kártyázó férfiak* közt járkálva, megpillantottam az előbbi fiatalembert. Én hangosan kezdtem őt szidni, és az apámat küldtem utána, hogy kövesse.

Ugyanakkor a másik szobából egy *hatvanöt év körüli, kövér* kéjenc kinézésű férfi egyik kezében magasra tartva hozta be tizenhat éves *húgomat*, és *egy méter* magas pultra tette őt le. Én természetesen erkölcstelen magaviselete miatt *szidni* kezdtem húgomat, kit egy akkor észrevett *szomszédnénk* azzal védett, hogy húgom ártatlan, mert ő a másik szobában leckéjét tanulta, midőn az idős férfi őt karjára emelte. Az asszony tőlem nevetve kérdezte, hogy én is járok-e még *iskolába*? Én nevetve tiltakoztam ellene azzal, hogy már a *húsz éven túl vagyok*. Ő erre azt kérdezte, hogy *végérvényesen-e*, mire én azt válaszoltam, hogy igen, mert hisz már minden *ismerősömnek megmondtam*, hogy a húsz évet betöltöttem. - Erre felébredtem. (Megjegyzem még, hogy húgom már egy éve nem jár iskolába.)

Megfejtés

Iskolai példája a szerelmi álomnak, amely szerelemről az álmodó ébren nem is tud, amely éjszaka, az álom leple alatt látogatja meg.

Az álom előcsarnoka a szerelmi tépelődés. A gyertya, mint általában a bot, tőr és egyéb fegyverek itt is férfiút jegyez, aki világosságot fog majd hozni az álmodó zavaros lelki életébe. A különös délszaki gyümölcs (a banán) jegyzi a még ismeretlen szerelmet (érdekes volna tudni, hogy evett-e már valóban

banánt az álmodó, vagy csak ízét képzeli el?) A százkoronás (a pénz) jegyzi ugyancsak a férfiút, akit az álmodó hív. Az aprópénz mutatja a sokszorosan visszaadott hálát, esetleg csókot. Az erélyes védekezés: ártatlanság jegye. Amíg a szitkozódás mutat szerelmi kívánságot, amely nem teljesül.

Az álom második részében a központ az álmodó tizenhat éves húga aki iránt önkéntelen féltékenységet érez a húszéves álmodó. (Perpatvart mutatnak a *kártyázók*.) Az *öregember* itt ugyancsak szerelmi vetélkedést jegyez. Az itt is előforduló szitkozódás most is ugyanolyan jelentőségű, mint előbb.

Az álom vége: a szomszédasszony és a *végérvényesen* betöltött húsz esztendő jegyzi, hogy a pletykaság elől az álmodó menedéket keres az ő éveiben.

Egy hű olvasó

A *veteményeskertünkben* állok és hallgatódzom, mert a kukorica körül *turbékolást* hallottam. Odamegyek, és egy kis fehér *galamb* volt ott, és nem tudott továbbrepülni. Megfogtam, és erre rögtön jött két másik galamb, az egyik hófehér, a másik fekete volt. *Mindkettőt elfogtam*, és kezembe szorongatva a három galambot, sietek fel az udvarba, hogy megmutassam, mit fogtam. Egyszerre csak az egyik kezemben lévő galamb helyén egy *férfikéz pihen*, és egy ismeretlen férfi áll előttem; a másik kezemmel *levelet veszek át* a postástól. *Odaadtam* a fiatalembernek, hogy olvassa el: mi áll benne: kérdem tőle, hogy ki írhatta ezt a levelet, az írás ismeretlen. Megkéri benne valaki a kezem, feleli ő, de ne menjek hozzá; mert ő elvesz. Hogy lehetek a felesége? - felelem, hiszen nem is ismerem. Majd meg fog ismerni, volt a válasz!

Megfejtés

A hétköznapi női álmok közül való, amelyre alig kell megfejtés, mert hiszen az álom *önmagát* tárja fel, végtől végig mutatja a jegyeket, amelyek minden álmoskönyvben ugyanazok. A turbékolás: szerelmi gondolat. A megfogott galambok: férfiakat jegyeznek, akik az álmodó ismeretségében állnak. A veteményeskert: bánat, aggodalom jegye. A *levél* ugyancsak bánatot jegyez, amelyet szeretne megosztani valakivel (férfival) az álmodó. A többi része az álomnak a szokásos leányálom, amelynek jegyei a férjhezmenés körül forognak.

Darmond Alinka álma

Mintha a Jeges-tengeren szálltunk volna le a hajóról, egy nagy jégtáblára: *Zita királyné*, a volt hittantanárom, katolikus *pap*, egyik *iskolatársnőm* és én. A jégtáblán nagyon sok *pap* volt, mindenféle felekezetű. Zita királyné leült, mi háta mögé álltunk, tisztelendő úr pedig szónokolni kezdett. Zita királyné kérdi tőlünk, hogy miért állunk, erre *két fiatal tiszt* gyorsan hozott nekünk is széket. Az egyik, kit látásból ismerek: udvarolni kezdett. Tovább nem tudom, mert a szobalány fölkeltett.

Megfejtés

Koronás asszonnyal beszélni: váratlan nagy megtiszteltetés. Pap jegyez szomorúságot, barátnő pletykaságot. - Álmodó, ha figyelemmel olvassa az álomfejtéseinket, magától is rájön, hogy álmának nincs sok jelentősége.

Weisz Annuska álma

Szokták mondani, hogyha valakivel sokat foglalkozunk napközben, arról éjjel is álmodunk: lehet, hogy ez is oka annak, hogy az elmúlt hét egyik éjjelén Fenyő Emilről álmodtam és a feleségéről, arról a bájos szőke hölgyről. (Onnan gondolom, hogy a felesége, mert gyakran látom vele az ablakból kihajolni.) Akkor éjjel az álomtündérke az Akácfa utcába vitt, ahol én egy díványon feküdtem, körülöttem tele volt az utca *néppel*, mikor egyszer csak feltárult szemben velem egy kapu, s *hófehér paripán* kilépked rajta az előbb említett *szőke hölgy* virággal a hajában, s nevetve mellettem lovagol el. Amikor megtudtam, hogy Fenyő Emil *vőlegény*, és épp most mennek az esküvőre. Erre én mondom: hát hogyan? hiszen én úgy tudtam mindig, hogy F. E. már nős, és most lenne csak vőlegény? Azonnal elhatároztam, hogy levelet írok Győrben lakó *unokatestvéremnek*, tudósítani őt erről. De mily nagy volt a bámulatom, mikor templom helyett csak egy kis pálinkamérésbe ment a menet (vagy tejcsarnok lehetett, erre bizony már nem emlékszem tisztán), hanem ami még ennél is jobban megdöbbentett, hogy Fenyő Emilt hiába kerestem, sehol sem találtam, mert az álomban is csak úgy gondolatilag szőttem a nevét.

Megfejtés

Az álom első része szerelmi gondolat, a másik része szokásos leányálom. Fehér paripa jegyez jó hírt. Szőke nő, irigységet. Unokatestvér pletykaságot. Kisleány álma. Tavaszi köd.

Margit álma

A *temető* közelében uzsonnáztunk egy fa alatt. Egyszerre csak a temetőből a következő sikolyt halljuk: „Emberek, ássatok ki, hiszen én még élek!" - Odaszaladtunk, és egy nőt találtunk egy sírdomb tetején, amelyen addig ugrált, míg a *sír teljesen elsüllyedt*. A nő ekkor azt mondta: „Amit tettem, ahhoz senkinek semmi köze, én tudom, hogy miért tettem." Ezzel eltávozott. Amikor hazamentünk, a nő már várt bennünket a verandán. Azt mondta, hogy nálunk fog aludni, és egy újságot mutatott, amelyben az volt, hogy ő a világ legerősebb hölgye, aki egy tigrist tépett szét. Nagyon féltünk tőle, s adtunk neki szállást. Aztán *vacsorát* és *bort* kért, s hogy megmutassa erejét, *nagyobbik öcsémet* úgy a konyhakőhöz vágta, hogy csak nyekkent. Öcsém egy jajszót sem szólt, csak felkelt és hallgatott. Édesanyám azt mondta, hogy nekem kell együtt aludnom a tigrisnővel, de én sírtam, mire anyám beleegyezett, de azt a *kék ruhát*, amit nemrégen alakítottunk át, elkérte a mama magának *hálóingnek*. Én, amikor lefeküdtünk, *teljesen kifosztva éreztem magam*, gondoltam: az egyik elvette az ágyamat, a másik a ruhámat, sírtam, és kimentem az udvarra. Erre odajött hozzám egy volt *iskolatársnőm*, egy kis zsidólány, akit a valóságban már nagyon rég nem láttam, átölelt, és úgy vigasztalt. De én csak sírtam, s amikor reggel felébredtem, egész könnyes volt a párnám.

Megfejtés

A tigrisnő valószínűleg az álomban: férfit jegyez, aki az ismeretlenségből jön elő.

De vegyük elő öreg könyvünket, könnyebben igazodunk el. Temető mutat: vigaszt. Sírból visszatérttel találkozni: megnyert ügy. Elsüllyedt sír: elmúló bánat. Vacsora és bor: jó jegyek. Nagyobbik öcs jegyez itt egy leányt, aki útjában lesz valaminek, de legyőzetik. Kék ruha: féltékenység. Anya ugyancsak szerelmi féltés jegye. Udvarra menni: nőknél könnyű betegség. Barátnő: pletykaság.

A megfejtést kérő összerakván a jegyeket, bizonyosan könnyebben kiismeri magát a tigrisnővel való álmából. Még csak annyit: anyát ingben látni: kedvesed lesz.

Török Istvánné álma

Napok óta különös álmaim vannak, *elhalt anyámról*, bátyámról s elhalt férjemről álmodom, s állandóan *fekete ruhában* járok. Először azt álmodtam, hogy a padlón *feküdtem egy koporsó mellett*, és a *halottat őriztem*. Kis idő múlva elfogott a félelem, és otthagytam. Hogy ki volt, nem tudom. Másik álmom: *édesanyám halva feküdt* az asztalon ravatalon, *a bátyám mintha élt volna*, és leborult arccal az asztalra. Nagy méltatlankodás között visszahelyeztük a koporsóba, melyben rengeteg *rongy* volt. Végre kocsira tették, elhantolták, és én sírva mondtam nővéremnek, hogy miért nem temették az uram mellé, mire azt felelte, hogy ellenkező irányban fekszik anyám, de közel az első férjemhez. - Kedves Krúdy úr, pár nap óta mindig ugyanilyen álmaim vannak, fejtse meg. A valóságban az az igaz, hogy anyámat a temetőbe a második férjemmel kísértük.

Megfejtés

A hétköznapi, de éppen azért igazi álmok közül való, mely mindig a család és a ház közelében tartózkodik, mint a tücsök.

Álmoskönyvünk könnyen felel, ha felütjük a kellő helyen a lapot. Anyát holtan látni: váratlan viszontlátás. Halottasház: jóreménység jegye. Holt embert látni elevenen: nagy változás jegye. Méltatlankodás egy holt miatt: családi boldogság. Rongy: itt jegyez pénzt, örökséget.

A szemrehányó, visszatérő álmok közül való. Nyilván a holtak (anya és első férj) második házasságában ébren csak ritkán foglalkoztatják az álmodót. Van itt egy pletykaság is, amelyet az elhantolt halott jegyez. Egy látogatás a temetőbe: végét veti az álmok visszatérésének.

Shulsky Daisy álma

Otthon, szobánkban egy *szőke leánnyal*, akit az életben csak látásból ismerek, *szekrényünk tetejét* rendeztem. *Elhunyt atyám* arcképe, mely az ágy felett szokott függni, álmomban a szekrény tetején volt, és a szőke leány ledobta úgy, hogy az *üvegje összetört*. Ekkor egy falusi néni jött a verandához, s egy kosár *boros- és más díszes palackokat* kínált megvételre. Nővérem odaadta neki *atyám arcképének méreteit*, hogy hozzon rá üveget. Ekkor már mintha egy *nagy víz partján* álltam volna egy kis barátnőmmel, *csónakázni* akartunk, de mert nem tudtunk evezni, féltünk, hogy fölfordulunk. Most odajött hozzánk egy *ismerős ember*, engem fölemelt és *bevitt a vízbe*, amely nagyon *tiszta* volt, lábunk alatt éreztük a fenekét. A távoli part szélén egy gyönyörű szépen kivilágított nagy városban *gyönyörködtem*.

Megfejtés

Ismét egy álom, ahol látszólag nincsen szó kimondottan a szerelemről: mégis az elsőrangú szerelmi álmok közül való. Szerelmi jegyek az elhunyt apa arcképe, amelynek üvegje összetörik. A *méret* az apa arcképéről: a kívánság, hogy az eljövendő férfiú éppen olyan hatalmas, derék legyen, mint az atya volt. A díszes borospalack: jegyez férfit. Víz partján állni: csábítás. Csónakázni: vágy; vízbe menni, amely tiszta: könnyű, múló betegség. Holdtöltekor szokásos női álom. A szőke nő itt is irigységet jegyez.

(Kerner szerint: tiszta folyóba menni: mutatja még, hogy nagy dolgokat tudsz meg. Víz, amelynek feneke van: csábítás jegye.)

Hű olvasó álma

A ligetben voltunk *anyámmal,* és láttam, hogy egy férfi *csókolózik egy nővel*. Mi akkor elmentünk a Magyar Színházhoz, ahol *zene* hallatszott. Kis ideig figyeltünk, aztán felébredtem. Mikor elaludtam újra: egy kietlen helyen voltam, ahol sok *sínt és villamost* láttam. Egyszerre mellettem terem egy *fiú*, és hív, hogy menjek vele. Én nem akartam, mire ő valami *folyadékot öntött rám, és gyufával meggyújtotta,* de az égő gyufa nem fogott rajtam.

Megfejtés

Őszinte álom, könnyen fejthető. Első része: szomorúságot (mulatság, szerelem) mutat, második része: tévelygés (a sínek között), végül: találkozás a várva-várttal. A gyufa itt férfiszerelmet jegyez.

Cigányleány álma

Hangversenyen voltam, ahol találkoztam egy *ismerősömmel*. Úgy éreztem, hogy *ízléstelenül vagyok felöltözve*. Hangverseny után 6-os villamosra szálltam, és a *fiú, bár két idegen volt köztünk*, megfogta a kezemet és megszorította, ekkor felébredtem. Mikor újra elaludtam: egy *kis rokonommal* sétáltunk a *széna* között. Útközben találkoztam egy fiatalemberrel, akivel a széna mögé bújtunk. Ő átölelt, és kérdezte, hogy szeretem-e? Azt mondtam: igen, erre ő *megcsókolt*.

Megfejtés

Első rész: szomorúság, szerelmi félénkség. Második rész: a félelem elmúlása. A kis rokon gyermeket jegyez. Szénaboglya: kellemes élet.

Végül pletykaság.

R. H. G. álma

A konyhában voltam, mikor jött egy *szoknyás, szakállas koldus*. Ellopta a törülközőt, aztán elment. Hiába *kiabáltam*: fogják meg! - senki sem moccant. Akkor ki akartam menni, de láttam, hogy *zivatar* van. Ettől féltem, és hívtam a *húgomat* is, de ő nem jött.

Megfejtés

Pletykaság, amely minden jegyet mutat. Valószínűleg férfi miatt civakodás, bánat készül.

Kíváncsi Éva álma

Majdnem mindig *nőkkel* álmodom. De most *apámmal* sétáltam. Óbudán, a Kisfaludy-színházba mentünk, amit *átépítettek*. Körüljártuk a színházat, aztán bementünk a foyer-be és onnét a nézőtérre. A függöny le volt engedve, és mindenütt *nők* ültek. Nevetgéltek, de hozzám senki sem beszélt. Aztán egy kávéházban voltam, és *nyers savanyú káposztát* ettem, egy ismeretlen, fekete bajuszú úr jött oda, s azt kérdezte, hogy *mikor adok neki káposztalevelet*? Azt mondtam: szeptemberben. *Ruhakefét kértem, ő lekefélt*, rajtam fekete férfikabát volt. Nagyon szégyelltem magam.

Megfejtés

Elsőrangú szerelmi álom. A nők mutatnak irigységet, pletykaságot, bánatot. A káposzta szerelmi vágy. A káposztalé jegyez csábítást. A ruhakefe mutatja a férfit. Fekete kabát: bánat, csalódás, nem jó szerelem.

S. Emmi álma

Élő öcsém temetéséről jöttünk haza, otthon *varrás* volt, de én nem tudtam dolgozni a *sírástól*. Egy barátnőm megkérdezte, hogy mi bajom? Elmondtam, de nem hitte el.

Megfejtés

Szerelmi csalódás és pletykaság.

Barna Klári álma

Színész-ideálommal álmodom gyakran, de mindig úgy, hogy keresem őt, és nem tudok vele összejönni. Ha színházba megyek, akkor lemondja az előadást, ha autón követem az utcán, akkor valami szerencsétlenség ér, azért nem érem el, ha lakására indulok, soha nem tudom megtalálni a lakását, akármennyit is bolyongok.

Megfejtés

Mindennapi álom. Szerelmi hidegség.

Asszám Gabriella álma

Azt álmodtam, hogy tizenkét-tizenhárom éves *kisleány* vagyok. Az iskolában valaki rosszat cselekedett, mire mindannyiunkat bezártak egy *börtönbe és halálra ítéltek*. Én nagyon *sírtam*. Két *csúnya társnőm* mondta, hogy őket kimentették. Erre egy felügyelőnő jött, és azt mondta, hogy én is mehetek, mert *két fiatalember* kiszabadított. A két fiatalembert nem ismertem.

Megfejtés

Bánat a jelen miatt, valami szomorúság egy régi férfi miatt. A börtön itt férfit jegyez, akitől szabadulni szeretne az álmodó.

Ilonka álma

Valaki azt *jósolta*, hogy „*ma este meg fogsz halni*”. Nagyon szomorú lettem erre. Később mentem valakivel az utcán, aki mondta, hogy nézzem meg a *tornyot*, két árnyék van rajta. *Egy egyes és egy nulla*. Erre azt mondtam: ez azt jelenti, hogy ma este tíz órakor meg fogok halni. Drága, jó Krúdy úr, azóta nyugtalan vagyok.

Megfejtés

Az öntudatlan szerelmi álmok közül való. Legjobb példa arra, hogy leányok legtöbbje nem tudja, mikor álmodik szerelemmel. Meghalni (jóslás útján): jegyzi egy szerelem bekövetkezését. A torony mutatja a férfit, az egyes és a nulla együtt: a szerelmespárt. Őszinte álom. Ha lehet valamit adni az álmokra, vigyázzon magára este tíz órakor, Ilonka.

Rédey Margit álma

Szabadban voltam, csodálatos fénnyel sütött a nap, s pont a fejem fölött egy veréb nagyságú *aranymadár* kering. Meg akartam fogni, de az aranymadár mindig kisiklott a kezeim közül. Ha az aranymadár a nap alól közvetlen függőleges irányból elröpült, abban a pillanatban a nap *elborult*, koromsötét lett, s a sötétben csak az aranymadár volt látható. Mihelyt a nap alá ért, a nap azonnal felsütött. Ez többször megismétlődött, végre az aranymadár fáradtan elém szállt, akkor megfogtam, de már *élettelen volt*.

Megfejtés

Az álom önmagától feltáruló kagylója a szív sejtelmeinek, megmagyarázható könyvek nélkül is. Az aranymadár: jegyez férfit, szerelmet, vágyat. S innen kezdve az álom-gombolyag könnyen oldódik. Jó jegy az álom vége: az élettelen madár. Ámbátor sok minden hiányzik a részletekből.

Pálbor Edith álma

Először csak egy sötét, nehéz *függönyt* láttam, később előjöttem én földig érő, nagy galléros köpenyben. A függöny széjjel nyílt, s egy férfi lépett elő, olyan volt, mint egy Rembrandt-kép. Bő, fekete talárban volt, nyakában bodros fehér gallér, fején széles peremű süveges tetejű kalap. *Arcán fekete álarc*. Kitárt karokkal szaladtam felé, de ő visszahúzódott a függöny mögé, én pedig összeestem. Mikor az álarcos férfi újból előjött, akkor testem valami *tejszerű folyadékká* változott, a fejemen *csörgősapka* volt, az arcom kis gonosz gnóm-arc lett, lassan képződött rajta egy *fekete álarc*.

Megfejtés

Szerelmi félelem álma, minden jegyével a vágynak (álarcos férfi, tej, csörgősapka), a félelemnek (a függöny, az eltorzult arc), a csábításnak (a visszahúzódó férfi). Nők gyakori álma. Valószínűleg holdtöltekor keletkezett, Szent István havában.

Császár Ilonka álma

Anyámmal és egy másik nővel egy teremben sétáltunk, amely tele volt *szobrokkal*. Sétálás közben egy női félszoborhoz értünk, mely egy négyszögletes és hosszú szekrénybe volt zárva, félig, úgyhogy két keze szabad volt. Ekkor sehol sem találtuk a kijáratot. A női szobor megszólalt, hogy ő majd kivezet bennünket. Ki is szállt a szekrényből, és kivezetett bennünket egy másik szobába, mely tele volt remek szőnyegekkel, ékszerekkel, csillárokkal. Balról a falhoz támasztva egy oltárszerű magaslat aranykarú *gyertyatartókkal*. Egyszerre csak a szoba másik feléről egészen *apró babák* jönnek elő, férfiak és nők régi francia viseletben. Meghajoltak előttünk, mire lovászok vezettek elő egész sor apró lovat, s valami lónak való eledelt szórtak eléjük, amit a *lovak megettek*.

Megfejtés

Bár rendkívüli képeket mutat az álom: megfejtése a hétköznapi női álmoké. A szőnyegek, szép szobák jegyzik a szerelmi gondolatokat. A szobrok megannyi férfiak. Az oltár a gyertyatartókkal: maga a szerelem. A babák: a szerelem tündérkéi, akik az oltár megett várakoznak. Az apró lovak itt a szerelem viszontagságait, fáradalmait és szenvedéseit jegyzik. Reménységes álom, amelynek folytatása lesz.

J. Rózsi álma

Világvárosi fürdőhely tengerpartján sétáltam, elegáns hölggyel, akit azelőtt sohasem ismertem. Egy hotelba mentünk, melynek nagyon szép hallja volt, *csupa oszlop, szőnyeg, virág*. A lépcsőn mentünk felfelé, s minél magasabbra értünk, úgy változik a környezet, és a nő arca sátáni kifejezésű lesz. Egy elhagyott folyosón poros és pókhálós szobába nyit be, melyben egy nagy *csontváz áll fekete terítővel letakarva*. A nő lerántotta a leplet, rámutatott a csontvázra és ennyit mondott: Memento mori.

Megfejtés

Szokványos leányálom a szerelem-félelemből való álomcsoportból. A csontváz itt férfit jegyez. Jelentősége az álomnak: mindennapi élet, amelyben a leányok félnek, riadoznak, menekülnek a szerelem elől.

Fiatalasszony álma

Azt álmodtam, hogy egy elegáns szállodában vagyok az urammal. A kisleányom mögöttem ott, utánam egy rendetlenül öltözött *kisleánnyal*, akit nagyon restelltem. *Piros* linóleum volt a parketten, ami nagyon *recsegett*, és odatapadt az ember talpához, ha ment rajta. Fölmentünk a legfelső emeletre egy szobába. Útközben sok színházi jelmezruhát láttam. Mikor fönt voltunk, azt mondta az uram, hogy mindjárt itt lesz a *doktor*, és csodálkozva kérdeztem, hogy minek a doktor? Ő azt mondta, hogy muszáj volt hívni, hát majd kitalálunk valamit. Jött a doktor, és olyan különös hatással volt rám. Hófehér haja és bajusza volt, feketébe volt öltözve, és cilinder a fején. Az uramat vizsgálta meg. A hátát kopogtatta végig. Végre egy pontra akadt, amikor az uram hátrafordult, és azt mondta, hogy ott komolyan fáj. A doktor azt mondta, hogy ő mindjárt gondolta, hogy *szívbajos*. Erre én annyira megijedtem, hogy az ágy szélére roskadtam és *sírtam*. A doktor kérdezte, hogy nem akarok-e tőle kérdezni valamit. Én azt mondtam, hogy nem; mire ő elment, de még visszaszólt, hogy *tizenöt évig* nem szabad dohányozni az uramnak.

Azután az utcán voltam. *Rizskásakochot* főztem az utca közepén egy *nagy ládában*. Rengeteg ember állt körülöttem, és mind engem nézett. Láttam az édesapámat, egy lépcsőről jött le, nagyon *sántikált*, oly betegnek látszott. Oly *rosszul volt öltözve*, mint mikor a kertben dolgozik. De én nem *szégyelltem, hanem a nyakába borultam és csókoltam*. Nagy kiállításon voltam, akárcsak az Angol Park. Ami csak ott volt, azt mind én *készítettem*. Rengeteg ember volt ott, és mind csodálták az én műveimet. Ott volt Herczeg Ferenc is, és ezért nagyon büszke voltam. Színházba mentem. Góthné énekelte a *Lili bárónő*-ből a *zsoké-dalt*. Olyan halkan, hogy alig lehetett hallani. Ugyanezt a dalt azután én énekeltem el, de csak félig, mert gyönyörűen énekeltem, és Góthné *nem engedte*, hogy folytassam. Láttam Király Ernőt, akivel beszéltem, majd pedig összevesztem. Később pedig Oroszországban voltam, ahol sok nagy házat láttam, hosszú utcákat és magyar iskolásleányokat, akik párosával mentek az utcán, és tanárnőjükkel magyarul beszélgettek. Később egy szűk öltözőbe jutottam, ahová *hosszú lépcsőn* kellett végigmenni. Ez a lépcső tele volt orosz és román katonákkal meg sok batyuval, és ezért nagy drukkban tettem meg az utat. Ott egy *nagyon öreg asszony volt, aki a dívány mellett a földön ült, és engem is a földre ültetett*. Később ő eltűnt, és a fia, aki szintén ott volt, megcsókolt. Mire kinyitottam a szemem, hát nem a fiú volt, hanem a kisleányom.

Megfejtés

Olyan álmok közül való, amelyeknek a hiszékenyek egész életre ható jelentőséget szoktak tulajdonítani. Bővebben foglalkozom az őszintének látszó álommal, amelynek jelentőségét „fiatalasszony” kissé túlbecsüli. Igaz, hogy a mutatkozó álomjegyek mind elsőrangúak. A recsegés, a nagy láda, a rosszul öltözött, beteg apa, a vidám dal, az éneklés, a hosszú lépcső véleményem szerint valamely közeli

betegséget mutatnak a családban, de a beteg nem a férj, sem az apa, hanem valaki más, akiről az álmodó nem mondott többet, mint amit sejtünk. A tizenöt esztendős tilalom is valamely változásnak a jegye. Ugyancsak betegség jegyei a főzés, a sok ember, az utazás, az idegenek, az iskolásleányok. Mindenesetre egy kisleánynak is szerepe van az álomban: talán annak aki az álom elején és végén mutatkozott. Fő jegy a földön ülő öregasszony, aki megkönyörülést, vigasztalódást, gyógyulást mutat. Rossz jegy a csók az álom végén. Ismétlem: az álom szíve nem egyéb, mint aggodalom azokért, akik a fiatalasszony életében szerepet játszanak. Ezek a szorongó aggodalmak néha ok nélkül is olyan álmokat varázsolnak elő, hogy a rossz jegyek felülmúlják a jó jegyek számát.

Komárom álma

Nővéreim társaságában álltam a Duna-parton, és láttam egy királyi várat. Nemsokára jött egy idegen úr, aki azt mondta, hogy a *király hívat*. Elhatároztam, hogy kérek a királytól 180 000 koronát. Ferenc József, a király, kedvesen fogadott, beszélgettünk, és ő meg akart jutalmazni. Én 180 000 koronát kértem. A király azt mondta: rendben van. Ekkor megcsókolt, a csók közben belépett egy katona, és mikor látta, hogy engem a király megcsókolt, *kiugrott az ablakon*. Meghalt. Nagyon megijedtem, de a király azt mondta, hogy mindenkinek meg kell halni, aki látja, hogy a király egy polgárleányt megcsókol.

Megfejtés

Pletyka (nővérek) egy ismeretség miatt, amelytől álmodozó nagy tisztességet vár. Egy vendég (aki tán a „katona") elmarad. Szomorúság.

Ciklámen álma

A kapuban feküdtem az unokabátyámmal pokrócon és vánkoson. Az unokabátyám *megcsókolt*. Én tiltakoztam, de ő tovább csókolt, erre felrohantam és vártam, hogy *jöjjön utánam*, ő azonban nem jött.

Megfejtés

Másodrendű szerelmi álom, amely csábítást mutat, amely csábításnak az álmodó nem enged. Szomorúság és pletyka is van benne.

B. S.-né álma

Kétszer álmodtam ugyanezt! A háborúban eltűnt fiam ült a díványon, és én először nem ismertem meg. Mikor megismertem, *összecsókoltam*. Ő erre nem szólt egy szót sem. Mind a kétszer pontosan ezt álmodtam.

Megfejtés

Elsőrendű anyai álom. Eltűntek megjelenése mutat hírt. Az eltűntnek jó, álmodónak szomorú.

Gerő Gézáné álma

Az égen a felhők széjjelváltak, és megjelent *Jézus, Szűz Mária*, aztán *Szent Péter*. Később a felhők átváltoztak hógomolyaggá, és egy szegényes nő *egy tizenkét éves kisfiút tartott a kezében*, aki szomorúan nézett rám, és tagadólag rázta a fejét. *A szentek is mind rám néztek*. Mindennek nagyon különös színe volt.

Megfejtés

Szentekkel álmodni vigasztalódás, de betegnek nem jó. A gyermek itt jegyez egy halottat is vagy egy betegséget. A szegényes nő mutat némi bánatot egy hír miatt.

Hű Krúdy-olvasó álma

Egy nagy teremben ültünk, és valaki felszólított bennünket, hogy *térjünk át más vallásra*, különben száműzve leszünk. Ez nekem nagyon fájt. Erre egy *idegen úr* lépett hozzám, azt mondta: ne búsuljak, ő elvesz feleségül. Egy nagy könyvbe bele is írta a nevünket, mint vőlegény és menyasszony. Ez nagyon jólesett nekem.

Megfejtés

Szerelmi álom az öntudatlanok közül. Ismeretlen vágy az álom első része. A második rész, a könyvbe írott név: szerelmi bánat hiszékenység miatt.

B. Baba álma

Anyámmal veszekedtem, hogy milyen úszóruhát csináljak, mikor később *megvarrtam* a ruhát, kimentem a strandra. Felnéztem az égre, mire a felhők kettényíltak, és megjelent Amor. Mindenki azt mondta, *jósolni fog*. Egyszerre csak megjelent egy masírozó *hadsereg* az égen. Mindegyik *páncélban* volt. Letérdepeltek egy szobor előtt. A szobor a magyar hadistennőt ábrázolta babérral a kezében. Két ember piros, fekete és zöld *zászlókkal* imádkozott hozzá. A katonák is letérdepeltek, aztán eltűnt a kép. Mi ijedten mondtuk, hogy *háború* lesz.

Megfejtés

Szerelmi álom. Az álom első része - az aláhúzott szavak - egytől egyig szerelmi vágyat jegyeznek. Jóslás: szomorúság szerelem miatt. A szobor jegyzi magát az álmodót. A páncél és a zászló mutatják a férfit. Háború: ugyancsak szerelmi jegy. Iskolai példája a fiatal lányok álmának. Freud professzor felvehetné a gyűjteményébe.

Bárdy Etelka álma

Bécsben jártam, és feltűnt, hogy *mennyi ember jár az utcákon*. Találkoztam egy ismerősömmel, aki azt mondta, hogy keresnek egy darabírót, akit el akarnak fogni felségsértésért. Nagyon *megijedtem*, mert én voltam a darabíró, és egy *pincébe* menekültem. A pincetulajdonost megkértem, hogy szerezzen számomra útlevelet Magyarországba. Mikor elment, *katonák* jöttek arra. Az egyiktől megkérdeztem, mit kap az, aki elfogja a bűnöst. Azt mondta, 10 000 koronát. Akkor megmondtam, hogy én vagyok az. Ő elvitt egy nagy *térre*, ahol sok ember volt, és mind *gratuláltak* nekem.

Megfejtés

Szerelmi csalódás. A pince itt jelenti magát az álmodót, aki önmagához menekül.

Ibolyka álma

Mintha egy régi intézeti *barátnőmmel* Szegeden sétáltam volna, és jött szembe velünk egy *tavalyi kérőm* és *kosárban két libát vitt*. El akart kerülni, de én odamentem, és ő egy kofának adta a libákat, minket a lakásukra hívott. Gyönyörű virágos verandán ültünk, és most *női ruhában* láttam, de nem tudtam, hogy azért ő férfi. Aztán bevezetett a papájához, mondván, már úgy is régen meg akart ismerni. Bent ült az öreg úr a dohányzószobában egy bőrdíványon,

és én megmondtam neki a *nevemet*. Azt mondta, hogy egy előkelő asszonytól hallotta, azért nem mentem a fiához, mert nekem ő kevés volt. Mondom én, talán ellenkezőleg. Erre a fia hozott nekem gyönyörű *kézimunkákat* mutatni, s megint úgy tűnt nekem, mint egy nő, aki a *kelengyéjét* mutatja. Akkor kimentünk a szobából, s az ajtóban találkoztunk egy magas *fehér ruhás* férfival, aki cigarettával szájában mutatkozott be. S ez nekem nem tetszett. Nem engedtem, hogy elkísérjen, mivel vendége van, és barátnőmmel lementünk a *lépcsőn* egy kertbe. A fejünk felett csüngő ágakról kék szilvát szedtünk, de az én ezüst ridikülömbe *belebogozódtak* az ágak, szét kellett *szaggatni*. Aztán egyedül voltam s más városban. Ott találkoztam egy ismerős férfival, aki mesélte, hogy most született a feleségének *kisbabája*, de már várják a harmadikat is. Erre én a mi utcánkba értem és jöttem haza.

Megfejtés

Szerelmi álom, amely észrevétlenül jön és megy. A régi barátnő jegyez itt serdülő kort, amidőn először került szóba a szerelem. Kézimunka: jegyzi magát Ibolykát. A szilva a férfiút. Az ezüst retikül, amely szétszakad: ugyancsak jegye a szerelemnek. „Nevét mondani valakinek: szerelmi vágy" - régi öreg könyvünk. „Nevét kérdeni: csábítás." Kisbaba: kisbaba. Ha összeveti Ibolyka a jegyeket: rájön, hogy mit álmodott, jelentősége nincs, mint a leányálmoknak. Legjobb ezekkel az álmokkal mindjárt az *Álmoskönyv*-höz fordulni, amit az álomfejtő írt, és Budapesten jelent meg, ott gyorsabban megkapjuk a választ.

V. Oli álma

Egy ismeretlen ember *temetésén* voltam, és a gyászolók közt ott láttam egy fiút, akit én nemcsak, hogy ismerek, de szeretek is. Odamegyek a fiúhoz, és vigasztalni akarom, de *ő szóba sem áll velem*. Nekem ez a viszontlátás nagyon rosszul esett, és amikor vége volt a szertartásnak, egy nagy terembe vonultunk, ahol a papok, mint az iskolában: *számtani kérdéseket* adtak fel, és arra kellett felelni. Éntőlem ahány kérdést kérdeztek, egyikre sem tudtam válaszolni, ellenben a fiú helyettem mindenre megfelelt. Szünetben odamentem hozzá, és könyörögtem neki, hogy segítsen felelni. Erre *ő rám ütött*, és azt mondta, hogy soha többet nem akar velem szóba állni. Én erre irtózatosan elkezdtem *sírni*, és rázott a zokogás, mikor felébredtem.

Megfejtés

Elsőrangú szerelmi álom, jelentőségét sokkal hamarabb megtudja az álmodó, mint hinné. Temetés: jó jegy. Vigasztalódást mutat a szerelmeseknek. A *számolás* mindig bizonyos kísértést, csábítást jegyez, ha nők álmodják. Az ütés mutat nagy szerelmi boldogságot. Ugyanaz a jelentősége a sírásnak is. Olika szerelme a boldogság csillagzata alatt halad át a jelen időben. A közelebbi holdtölte tán új álmokat hoz.

L. Ica álma

Azt álmodtam, hogy egy kertben *feküdtem*, és hírtelen előttem áll egy férfi; egy *nagy kés* van a kezében, és a kést hirtelen a *szívembe szúrja*. A vér magas sugárban spriccel a szívemből, és a férfinak tele az arca vérrel: én hirtelen felkelek a fa alól, és kezdek *szaladni*; a férfi utánam. Amint szaladok, egy *nagy vízhez* érek, amelyiken csak egy *keskeny deszkán* lehet átmenni, én rá akarok lépni a *hídra*, hogy átmegyek a vízen, a férfi pedig elkezd kiabálni, hogy ne menjek át, mert beleesek a vízbe. Én hátrafordulok, hogy ki kiabál, mert nagyon ismerős volt a hangja. A legnagyobb rémületemre a *vőlegényem* áll a *parton*, és az kiabál, és az arca tele van vérrel, a kés még mindig a kezében van, s a vőlegényemben felismerem azt a férfit, aki engem *megszúrt*. Erre én kezdek szaladni a *hídon*, és visszakiabálom, hogy azért megbocsátok neked, ha a

gyilkosom vagy is. Ő visszakiabálja: ne hagyj, hisz szeretlek. Rámondom: most már késő. Nagyon sikoltottam, s beleugrottam a vízbe. (S ha felébredek, utána mindig olyan nyugtalan vagyok.)

Megfejtés

Menyasszonynak szokványos álma: L. Ica könnyebb megfejtést kaphatna bármely asszony-barátnőjétől, mint a remeteségben élő álomfejtőtől. Ám mégis válaszolok, mert Ica négyszer álmodott. Tehát a *kés*: mindig jegyzi a férfit, az ő erejét. A szív jegyez itt nőiességet. A vér mutat örömet, vigalmat, esküvőt. A fa ugyancsak férfit jegyez. A szaladás: engedékenység jele. A nagy víz a híddal: szerelmi viszontagság, amely minden fiatal nő álmában előfordul. Kiabálás: gyönyör. Az egész álom elejétől végig egy közeli menyegző jegye, amit a vízbeugrás is mutat.

Z. Irma álma

Egy férfit megsértettem, és föl akartak akasztani. A *bitófa* ott volt mellettem és a pap fehér ruhában. A nép *zúgott*, hogy már történjék meg az akasztás. Én ott állottam szürke télikabátomban, és egy *barátnőm* vigasztalt. Én gondoltam, hogy beszélni fogok a néphez: mentsenek föl, de a nép fütyült és *ordított*, hogy ne hallja senki a beszédem. Én csak tovább beszéltem, míg végül *elájultam*, és földre estem.

A múlt héten ugyancsak érdekes álmom volt. Egy szobában voltam, hol csupa *menyasszonyok* voltak. Engem egy férfi a karján *hurcolt* a levegőben. Egy *fehér fátyol* került a kezembe, s a *tükörnél* reátettem a fejemre. Ekkor a fátyolról a mirtuszok lassan hullani kezdtek.

Megfejtés

Az első álom jelentősége régi álmoskönyvünk szerint szerelmi. A férfi itt a bitófa alakját veszi fel, de azért férfi marad. Kiabálás, ájulás ugyancsak szerelmi jegyek. Az ájulás mutat holdtöltekor járó betegséget is.

A második álom bizonyos mértékben kiegészítője az elsőnek. Itt a férfi már személyesen megjelenik. De az álom telve van szomorúsági jegyekkel. (Menyasszonyok, mirtuszok) A karon ülés ugyancsak gyöngélkedést mutat. Fátyol: pletyka.

(1921)

* * *

TRÉFÁS ÁLOMFEJTÉS ÉS EGYÉB BABONÁK

Írja Szindbád

MOTTO: *Többet álmodnak az emberek Magyarországon, mint valaha, mert az álom a szegények egyetlen vigasztalója.*

Napjainkban, amikor a könyvek és folyóiratok szinte megfizethetetlen áron kerülnek eladásra, a betűszomjas olvasónak a maga mindennapi újságjában kell megtalálni mindazon olvasmányokat, amelyek pár percre a betűk oázisára viszik a hétköznapok sivatagában. Régente a napilapok nemcsak politikai irányítói, híradó orgánumai voltak olvasóinknak, hanem legjobb, legmulattatóbb barátjai, a családi otthonok szórakoztatói, öregek és ifjak vidámítói.

Most egy tréfás, mulattató és oktató rovatot nyitunk lapunkban, amelyben korunknak legjellemzőbb tulajdonságával: a *babonasággal* óhajtunk foglalkozni. Időnk sokban hasonlatos a múlt századbeli szabadságharc után következő szomorú időkhöz, amikor tudvalevőleg a clairvoyance, az asztaltáncoltatás és egyéb babonaságok foglalkoztatták, mulattatták a nemzet társaságos életét. A magyarok túlvilági jeleket vártak sorsuk jobbrafordulására. - Most ugyanolyan búbánatos a magyarság sorsa, szomorú az egyének sorsa, és a nők, akik legérzékenyebbek a szenvedések iránt, ismét babonákból, álmokból, jövőbelátásokból szeretnék megérezni e zord idők elmúltát.

Többet álmodnak az emberek Magyarországon, mint valaha, mert az álom a szegények egyetlen vigasztalója.

Ebben a rovatban közlünk majd álmokat és álomfejtéseket, amelyek a nemzet sorsára vonatkoznak, közlünk babonákat, amelyek állítólag a szerencse, a jólét babonái.

De nem mulasztjuk el hangsúlyozni, hogy senki se vegye komolyan az itten közölt tréfaságokat. Játék ez, amellyel keserves időkben mulattatja magát az elszegényedett magyar ember. - Az álomfejtéseket és babonamagyarázatokat valaki olyan írja, aki ezekben a dolgokban járatos, velük már évek óta foglalkozik.

*

AZ ÁLOMMAGYARÁZATHOZ SZÜKSÉGES TUDNIVALÓK I.

Az álom megfejtéséhez tudni kell, hogy mely időpontban látogatta meg az álmodót: a hold járt még az égen, vagy már verébcsiripelés hangzott az eresz alól, azaz éjfél előtt vagy éjfél után jött-e az álom? - A régi, bölcs emberek tanúságtétele szerint az éjfél előtti álomnak a jelentősége egyenlő az esős éjszakai álomnak értékével: *semmi*; amott a megtelt, vacsorázó gyomor álmodik, emitt az eső sugdossa a maga mondanivalóját.

Annál nagyobb értelme van az álomnak, amely akkor repül be az ablakon, amikor a hold már megcsókolta a jegenyék csúcsát, a kakasok Júdás árnyékát látják elsuhanni a föld fölött, és ezért hangos kukorékolással figyelmeztetik az ébrenlevőket a vigyázatra. Az ilyenkori álom, amely a szívet szorongatja vagy ringatja, többnyire megfejtésre érdemes, mert hisz tükörképét meglátjuk a kút mélyében, amelyből reggeli mosakodáshoz vizet húzunk.

De legjelentőségesebb a hajnali álom, midőn a valóságos élet fél lábát már lenyújtotta a felhőről, ahová az éj szörnyűségei elől menekült, midőn a harangok már epedve várják az öreg harangozó döngő lépteit, hogy kihirdethessék csengő hangjaikon a túlvilági örömöket, amelyekről álmukban hallottak, midőn a kakas már a kerítésen áll, a folyó zúg, és messziről malomkelepelést hoz, és a madarak már köszöntötték a fűszálakat és a lombokat, amelyek csendes otthont adtak nekik éjszakára. Amit az ember ilyenkor lát álmában, az valóban érdemes a megfejtésre, mint az érett dinnye a meglékelésre. Sorsok, váratlanságok, jó vagy rossz események mutatkoznak annak a lepelnek a hímzésében, amelyet az álom az álmodó behunyt szemén végigvon.

Egyelőre csak ennyit az álom *időpontjáról*.

Szindbádnak, a keleti bölcs embernek övében vannak már teméntelen levelek, amelyek az elmúlt esztendőkben érkeztek hozzá az ég négy tájéka felől aggodalmas lelkektől, amelyek nagy nyugtalanságba estek az álmok miatt, amelyek őket meglátogatták.

*

MIT ÁLMODOTT A VIDÉKI KISASSZONY?

Ez a levél alsóvadászból jött, és a következő álmot tartalmazza:

Ebédlő-nappali szobánkban voltam, s az íróasztal mellett ültem, tőlem távolabb az asztalra borulva az a férfi, akit szeretni tudtam volna, s akit mindenkinél különbnek tartottam, mert olyan becsületes, egyenes lelkű embernek látszott.

Úgy tűnt fel nekem, hogy be van valamibe *burkolva*, s hosszasan nézett reám. Többen is lehettek a szobában, mert valaki elment mellettem, s figyelmeztetett, hogy miért nem köszöntöm az illetőt?!

„Én csak annak szoktam köszönni, aki engem köszönt" - feleltem. Erre ő gyorsan felállt, megrázkódott, s valami különös formájú, díszes egyenruha volt rajta, s az arca is megváltozott; elém állva így szólt: „Mondani akarok magának valamit." - „Jó - feleltem - meghallgatom, de csak abban az esetben, ha mindenki előtt mondja" - s a dívány felé mentem, közben éreztem, hogy az *alsószoknyám s a harisnyám le akar esni*. *Leültem*, s ott ismételtem az előbbi mondásomat, hozzátéve, hogy igen sokat szenvedtem, amiért azelőtt nem mások előtt hallgattam meg a mondanivalóit.

Ő bement a *szekrénybe*, s az ajtókat magára húzta. Én pedig kijöttem a szobából, s az előszobán át az édesapám hálójába siettem, hogy megigazítsam a harisnyámat. - Itt több *idegen leány* volt. Nem szóltam semmit, egyedül visszamentem - közben az előszobatükörben láttam, hogy *kócos* vagyok, s az öltözékem is nagyon r*endetlen*.

- Ejh' minek, már úgy sem akarok neki tetszeni, csak legalább az alsószoknyámat felerősítettem volna, mert ismét le akart esni. Ezeket gondolva benyitottam.

Félelmetes, misztikus fény volt a szobában, mintha szellemidézéshez készülődtek volna, s csak mozgó alakokat lehetett kivenni, s erélyes, kétségbeeső beszédet hallani.

„Ti mondjátok, hogy én gazember vagyok? Én sem hittem ezekben a dolgokban, s lássátok... oda az én hitem" - hangzott az ő szava. Valami berregésféle hallatszott, s egyszerre csak az asztalon egy életnagyságú, gyönyörű *baba* termett, s mosolyogva, édesen nyújtogatta felém a karjait.

„Fogjon vele kezet" - hangzott az Ő parancsa.

Én félve, de bátorságot mutatva mentem a babatünemény felé, s nyújtottam a kezem. Erre az eltűnt, s ismét sötét homály lett, s a barátaink gúnyos kacagása hallatszott.

Ismét berregés, s egy nagy, *igazgyöngy füzér*, előbb homályosan, majd jobban megvilágítva tekergőzött felém a levegőben. - „Ez kellett Zsuzsikának, semmi egyéb" - hangzott, s a nyakamra csavarodott a füzér, s az Ő keze még szorosabbra húzta, úgyhogy már majd megfojtott.

Én védekezve toltam őt magamtól, szinte kiabálva zokogtam. - „Nem igaz, én szerettem magát... hittem, bíztam magában!" - sírtam. Megkönnyebbülést éreztem, de rettenetesen hulltak a könnyeim.

Mindenki s minden eltűnt, egyedül maradtam, s bementem a szalonba. Valami kis tükörben láttam, hogy már mosolygok, s gyertyavilág mellett egy nagyon szép, fehér madeira *hímzéses terítőt* néztem, majd egy nagy asztalterítőt, amely selyemhímzésű volt, s bár még nem volt egészen befejezve: régi antik darabnak látszott, s bordó bélése volt. Kivittem az ebédlőbe, s ott

arra az asztalra terítettem, amelyen a babatünemény állt, de már ekkor egész kész volt a hímzés.

- Itt volt a legcsodálatosabb álom: - a terítő minden egyes öltése, mintha megelevenedett volna, mintha már fémszálakból volna, s az egész hullámzó mozgásba jött, s letekergődzött az asztalról a székre. Ismét felterítettem, de ugyanígy leesett. Még próbáltam egy párszor, de félelem fogott el - bár azért is mosolyogtam -, s azután kimentem a mi hálónkba.

Itt az édesmamám ágya *rendetlenül volt felvetve*, s az ablak mellett egy székre nagyon sok *ágynemű* volt egy csomóba rakva. Bosszankodni kezdtem, hogy ilyen rendetlenül takarítottak, s a konyhában *veszekedni* kezdtem az édesmamámmal.

K. Zs.

MIT MOND ERRE AZ ÁLOMFEJTŐ?

Ha valahol tanítanák az álomfejtés tudományát, ez a levél iskolai példája volna az elsőrangú *szerelmi álomnak*. Alig találni benne álomjegyet, amely nem a mindenható szerelemre vonatkozna. Egyébként maga az álom sem titkolódzik régi rossz szokása szerint, hanem kivételesen és nyíltan megmutatja vállalt arculatát. Minden valószínűség szerint hajnalban jött a fecskecsicsergéssel.

Ha elemeire bontjuk az álmot: egyszakaszos álomnak nevezhetnénk, mert szinte változatlanul egy időpontban történik benne minden. A hely is egyezik. Ugyanezért gyanakodik az álomfejtő, hogy a szempillák az álom alakjain kívül olykor a valóságos élet tüneményeitől is megrezzentek az álom lefolyása alatt. Azaz félig ébren volt az álmodó.

A komoly tudomány helyett azonban vegyük elő öreg Álmoskönyvünket, amely nem ismer mást, mint a hinnivalót.

A kiemelkedő álomjegyek: a beburkolt férfi jegyei mindig a szeretett férfit mutatják. Szoknya, harisnya, amely el akarja hagyni helyét: szerelmi boldogtalanság. A szekrénybe menő álomalak: fájdalom. Az idegen leány: pletykaság. Kócos, rendetlen haj: kínszenvedés, epedő szerelem. A viaszbaba és a gyöngyfüzér: nagy féltékenység. A hímzett terítő: a menyasszonyi ruha. Rendetlen ágy: nem viszonzott szerelem. Ugyancsak ennek a jegye az anyával való veszekedés.

Körülbelül ezzel már meg is van fejtve az álom, amelynek jelentősége a hold járásával is összefüggésben van. A jövőre nézve mit sem mutat az álom, minden képében a jelent példázza, a szív pillanatnyi érzelmeinek hű kifejezője.

Szindbád valami keveset ért a *grafológiához* is, azért a kézírásból viszont azt állapítja meg, hogy az álmodó erélyes, akaratos, határozott nő, akinek beleegyezése nélkül nem látogatják meg a boldogtalan napok. A betűk alakjai: halovány arcú, sima, de fodorított hajú, kis termetű nőt mutatnak. A vesszők és pontok a grafológus véleménye szerint is szerelmi zavart jeleznek. Életkor: húszon felül. A *v* betű alakja halovány sorsvonalat mutat a tenyéren.

*

MIT ÁLMODOTT A PESTI KISASSZONY?

Ezt a levelet egy pesti kisasszony küldte:

Kinéztem az ablakon, és egy hatalmas, női ruhába öltözött kutyát láttam, amely legnagyobb csodálkozásomra meg is szólalt, és rendesen beszélt. Megkérdeztem tőle, hogyan tud beszélni, mire azt felelte, hogy kicsi korában egy petróleumosüveget vágtak a fejéhez, és azóta tud beszélni. Itt megszakadt az álom, és később mintha az Apolló kabaréból egy levelet kaptam volna, amelyben felszólítanak, hogy legközelebbi darabjukban lépjek fel. A levelet olvasva: egy kollégámmal rettenetesen *veszekedtem*, mert őt okoltam a levélért. Nem vagyok színésznő.

Az *álomfejtő* már azt kezdte hinni, hogy az álom szerelem nélkül múlik el, holott a végső kép aztán pontosan megmagyarázza az álom minden jelentőségét. A férfival való veszekedés nyomban mutatja a megszerelmesedést is. A színház itt némi szerelmi bánat jele, a nagy kutya pedig egy barátnő, akinek fecsegése miatt zavar támadt. Az álom jelentősége: szerelmi civódás. A *grafológus* hallgat, mert a levelet gépen írták.

*

Egyelőre ennyi mutatóban azokból az álmokból, amelyek a leányokat meglátogatni szokták. Ha olvasónőink levelei hozzásegítenének, hogy tapasztalatainkat kibővítsük, szívesen foglalkozunk tovább is ezzel a tréfás, mulatságos játékkal. Persze az álomfejtő sokszor tévedhet, mert sok mindent nem tud még ő sem a világ soráról.

MILYEN LEGYEN AZ ÁLOM?

Az álomfejtő levelestáskája megtelt az ország különböző részeiből, keletről és nyugatról, valamint a fővárosból érkezett levelekkel, amelyekben nők és férfiak álmaikra kérnek magyarázatokat. Előre tudtuk, hogy felhívásunkra sokan jelentkeznek mindenfelől, mert a legtöbb ember hord magában egy *megfejthetetlen* álmot, amely szoros kapcsolatban van az ő életével.

Valamikor, valahol mindenki megálmodja az életét, a jövendőjét, a sorsát, csak a sokféle álom közül az ember nem tudja, hogy melyik a valódi.

Jól is van ez így, hogy az ember előtt homályban, az álom felhői mögött maradnak bizonyos dolgok, amelyek az ő sorsát mutatnák. Hány ember járna szorongó szívvel, mély fájdalommal, keserves gondolatokkal, ha sejtené, hogy valamelyik *rossz álmával* egyszer majd az életben valóban találkozik? Mert a szerencsés álom ritka, mint a fehér holló. Az ember a rá várakozó szerencsét álmában is néha látja meg előre, éppen azért van a szerencsének olyan nagy értéke, csudálatossága, mert váratlanul jön, mint a boldog megszerelmesedés vagy a talált kincs.

Cicero mondja: „Az embereknek, akik mértékletesen és józanon élnek, álmuk rendszerint beteljesedik, mikor annak ideje elérkezett.” - A bölcs római megerősít bennünket hitünkben, hogy igenis: vannak álmok, amelyek megvalósulnak, az embernek arra kell törekedni, hogy kilesse, megfigyelje, számon tartsa az álmát, amely *a legnagyobb hatással volt reá*, amelyet nem tud sokáig elfelejteni, bármennyire szeretne nem törődni vele, mert hiszen az emberek szégyellik bevallani, hogy babonásak, pedig minden ember babonás bizonyos mértékig. - Ezeket a felejthetetlen, kínzó, zsongító vagy andalgó álmokat, amelyeknek képei olyankor is visszatérnek bizton, midőn az ember egyéb dolgaival volna elfoglalva: ezeket az elhagyhatatlan, elveszíthetetlen, közönyön, mámoron, szórakozáson és munkán át is visszalopózkodó

álmokat várja *Szindbád* olvasóitól. Csak írják meg akár névtelenül, akár rejtett jelben legfontosabb álmukat, *Szindbád* szívesen néz szemközt a feladattal.

Mert esős időt vagy gyomorrontást, elmaradó női vendéget vagy levél érkezését a közkézen forgó Álmoskönyvből is megfejthet bárki. Ezek az álmok nem érdekesek. *Szindbád postája* pedig az első héten éppen olyan álmokkal volt teli, amelyekre akármelyik vénasszony is könnyen válaszolhat.

Ismételjük tehát, hogy a fölösleges időpazarlás helyett a rövid, péntek esti álomfejtéshez a kíváncsiak csak nyugtalanító vagy lelkükhöz nőtt, kedves álmaikat küldjék be.

Itt néhány utasítás van az álmodáshoz.

AZ ÁLOMMAGYARÁZATHOZ SZÜKSÉGES TUDNIVALÓK II.

Elmúlt leckénkben az álom *időpontjáról*, az éjfél előtti és éjfél utáni álomról írtunk; most az álmodás *helyéről és módjáról* próbálunk némi felvilágosítással szolgálni a tudatlanoknak.

A legközönségesebb babona, hogy abban a szobában, ahol valaki először alszik, rendszerint beteljesülő dolgot álmodik. - Nem hasonlítunk ahhoz a fiatal tudóshoz, aki mindenáron megdönteni szeretné mindazt, amit a régiek bölcsnek és jónak hittek: elismerjük, hogy ez a babona sokszor beválik, de kivételt képeznek a szabály alól azok az emberek, akik egyébként is folytonos utazással töltik az életüket, így például a kereskedők, akiknek álmát már abban az időben sem vette komolyan Szindbád, amikor azok még teveháton utaztak, és karaván-szerájokban töltötték az éjszakát.

Jó álom szokott lenni vízen. Akik fürdőházakban, hajókon, tutajokon keresik az álom barátságosságát, rendszerint nem csalatkoznak. A víz folyása, a hullámok játéka egyébként is oly kiismerhetetlen, mint az álom jövése-menése. A vízzel szeret barátkozni a földvilág és a szél. A víz fölött sokáig megáll a felhő, hogy képében gyönyörködjék. A csillagok pedig, ahonnan az álmok jönnek a földre a gyermekekhez és a nőkhöz, szerelmesek a vizek mélyébe.

Még egy magyarázat a vízen levő álom jótékonyságára: a tengerek és a nők a világ teremtése óta rokonságban vannak egymással. A legrégibb bölcs magyarázatok szerint a váltakozó, megifjodó tenger a nőt jelenti. A benne úszkáló hal a férfi.

Arisztotelész, aki nem volt a legbolondabb görög, azt mondja: „Bölcs dolog az, ha az ember hanyatt fekszik, sokkal több és csodálatosabb dolgok forognak előtte, mint mikor oldalt fekszik.” - A háton való álmodásról azonban a görög bölcs után való középkori időben kitűnt, hogy alkalmat ád az ördögnek is az álomban való megjelenéshez, miután az ember háttal van fordulva a föld alatti szellemhez. Különösen az úgynevezett szerelmi álmok szokták meglepni azokat a nőket, akik hajnaltájban a hátukon alusznak. A férfiak pedig nehéz lélegzést kaphatnak azoktól az álmoktól, amelyek a nyitott szájon át besurrannak, mint mérges gyíkok.

PESTI ÁLOM

Női írás. Lila színű papiros. Akácparfőm. Az írást, külseje szerint, a levélíró a Váci utcai leánygimnáziumban tanulta, ahol a leányok ferdén írnak, mert fél szemmel az utcára néző ablakokat lesik. Így ír:

„Én folytatásokban szoktam álmodni, kedves *Szindbád.* Ezt pedig úgy kell gondolni, hogy az előző éjszakáról visszatérnek az álmaim, és folytatódnak. Néha egy hétig is ugyanazon eszmekör foglalkoztat álmomban. Tavaly például egy hétig minden éjszaka szegény *Kánitz* Lili történetét álmodtam. Én már akkor tudtam öngyilkosságát, amikor a sürgöny még nem érkezett meg Velencéből.

Ezen a nyáron csaknem minden éjszaka Nyugat-Magyarországon jártam, pedig valóban sohasem voltam ottan. Mindig olyan zárakat és lakatokat láttam álmomban, amelyeket Sopronban kovácsoltak. Karonfogva láttam sétálni *Héjjas* Istvánt és *Krausz* Simont egy határ menti városkában, amelynek nevét nem tudom. Másnap ugyancsak ebben a városkában voltam, de csupa rongyos, szegény, kétségbeesett embert láttam, akik karjaikat nyújtogatták valaki felé. Leszállott egy léghajó, és benne ült *Prónay* alezredes, valamint *Vázsonyi* Vilmos.

Hirtelen földrengés támadt, és a léghajó elszabadult. A tornyok düledeztek, és sok kövér fehér ló futamodott elő, amely az én Álmoskönyvem szerint is kövér esztendőket jelent.

Harmadnap éjszaka ismét Nyugat-Magyarországon voltam, de most már valami kis faluban, ahol éppen vasárnapi misére mentek az emberek. Egy csúnya öregasszony jött, és piszkos, fekete kenyérrel kínált. Én eltoltam magamtól az undorító kenyeret, mire cigányvajda ruhában előlépett a kis *Buza* Barna, és fehér kenyeret nyújtott felém. Én a kenyérbe beleharaptam, de az kőkemény volt.

Álmaimat folytatom.

„Politikus csizmadiáné.”

(Az álomfejtést tehát fenntartjuk arra az időre, amikor a „politikus csizmadiáné” valamely fontosabb álmot lát. Kezdetnek érdekes.)

SZINDBÁD ÜZENETEI

Berényi Márta. 1. A pókok gyötrelmes gondolatok jegyei. 2. Másodrangú szerelmi álom. A tenger, mely a láb alatt hömpölyög, könnyű betegséget mutat. - *Kíváncsi kislány*. Másodrangú szerelmi álom az Ismeretlen után. A borosüvegek férfit jegyeznek. A letérdepelés mutat kis bánatot. A kedves mama idejében ébresztette fel. Talán később megálmodja a folytatást. - *Révai utca, D.-né*. A sok férfi némi bánatot mutat. Az ügyvéd sem jó jegy, valamely családi perpatvart jegyez. A szivárvány könnyű rosszullét. Férjes asszonyok álma.

G. Ada, Budapest. Jól eltalálta, kihez intézze levelét. Az ismeretlen ház váratlan látogatót is mutat. A kutya valami férfiismeretség, amely nem a legszerencsésebb. A kezet nyaló kutya megszólást is mutat. Ugyancsak pletykaság az öreg nő, de minden jóra fordul. A vén batár ifjú vendéget hoz. - *Cs. Olga*, Buda. Elsőrangú női álom. A levelezőlap, a kávéskészlet egy bizonyos férfit mutatnak. A világpostajáték budai fiatalembert mutat.

Sz. Margit, Erzsébetfalva. Egyik legérdekesebb álom a heti postában. A nagyszülők falon függő képe itt bizonyos gondot, bánatot mutat. Nem akarják tán kedve ellenére férjhez adni? A kép alól előbújó malacforma állat a férfit jegyzi, akit szülei az ön részére kiszemeltek. A patkányfészek, a gödör, a

gyűrődés, fájdalom jegyei. A macska, amely az ismeretlen állattal viaskodik, pletykaság, amely hasznunkra válik. A macska későbbi szereplése nyakán és vállán igen jó jegy. A körmök megszabadulást, megkönnyebbülést is mutatnak. - A második álom valamely anyagi gondot jegyez. De van benne szerelem is bőven, amely szerelem pedig nem boldog. (Rendetlen, piszkos cukrászda.) Egy kis pletykaság lesz valamely asszony miatt, de ennek komolyabb jelentősége nincs. A megőrzésre adott pénz és ezüsttálca, a félkar nagyságú kanna mind azt a férfit jegyzi, aki közelebb van magához, mint hinné. A csúf foltok a tálcán valakinek komolyabb megbetegedését is mutatják. Az üzletasszony, aki az átvett pénzt letagadja, féltékenységet mutat. Bizonyosan készül valamely kis harag, amely azonban elsimul. Az álom kiemelkedő jegye a nyolcezer korona, nyolc hazugságot jelent, amelyet hallani fog. - *P. Ica*, Kertész utca. Álmát könnyű megfejteni. Az újra keresett, de már olvasott könyvek jegyeznek egy régebben ismert férfit, akit valamely okból mostanában nem látott. Félő, hogy még egy álmot kell látni, amíg viszontlátja a Gondolatát.

P. K. Zs., Zsámbék. Az álomban hallott zenehangok betegnek nem a legjobbat, egészségesnek múló rosszullétet jelentenek. Nőknél titkolt gondolatot is. A létrán járás ugyancsak valamely változást jegyez. Az álom többi jegyei: kék ég, pipacsok, érett búzatáblák megszerelmesedés képei. A második álom fehér ruhás leánykája pletykaság. - *B. K.*, Budapest. Harmadrendű álom, amely a hold változásaival van összefüggésben. A szédülés, zuhanás, a tenger, a hideg víz a múló rosszullét jegyei. Az említett barátnő örömhírrel jön.

Nyaraló, Kalocsa. A macska, amely ismeretlen állattal viaskodik: mai álommagyarázatunkban már előfordul. Van egy jegy, amely tüzet mutat a környéken.

A HÁROMSZARVÚ LEÁNYRÓL, VAGYIS AZ ÁLMOK ŐSZINTESÉGÉRŐL

Az álomfejtő is, mint mostanában a legtöbb ember Magyarországon: fantáziából él; fantázia az egész élet, az elképzelt jólét, a révült mosoly, a finom ebéd, az életmeghosszabbító elégedettség és a csendes magyar boldogság.

De aki álmaira helyes megfejtést óhajt olvasni vasárnaponkint: az ne írjon fantáziából, hanem igazándiban vallja be az álomképeket, amelyek megkörnyékezték. Még ha ő maga előtt érthetetleneknek is látszanak az álmok. *Inkább nevét* hallgassa el az álomfejtő előtt a levélíró, mint álmának valódiságát. Sok álomra azért nem lehet válaszolni, mert az emberek igyekeznek még álmaikat is oly csinosan felöltöztetni, mint testüket. Ki tudná, mi rejtőzik az álomban, amelyre a divatos ruhát adják? Ki tudná, milyen a láb, amelyen cipő van, a szív, amely a női öltözködés és modor rafináltságában mélyebbre kerül a kút fenekénél. Legalább álmainkban legyünk őszinték, legyen ez a kis újságmező az *őszinteség rétje*. Az álom csak ruha nélkül szép, megérthető, élvezhető, mint a gyöngy a kagylóban. Minden nőben van legalább egy gyöngyszem, amely néha csak álmában merül fel a tengerfenékről.

Azért emelem ki e héten érkezett levelek közül a *háromszarvú leány* álmát, mert ő valóban azt álmodta, amit írt. *Szindbád* üzenetei között megtalálja az álmot az olvasó.

KÓRHÁZI ÁLOM

A levelek között egy többszakaszos álom van, amelyről azt írja a beküldőjük, hogy kórházban álmodta őket. Az álmokból kivesszük az érdekesebbeket:

Kórházban, betegségem alatt megjegyzett álmok:

1. Elhagyott, sötét állomáson vagyok egyedül. Jegyet akarok váltani, de a pénztáros visszaadja, hogy nincs aprója. Amint visszaadja a most forgalomban levő ezerkoronást, látom, hogy az „lebélyegzett", és a bélyegző - hasonlít a postai bélyegzőhöz. Keresek aprópénzt, közben bejön a vonat, egy pillanatig megáll, és máris továbbmegy. Az egész vonat sötét volt, a jelenet szürkületkor történik. *Aznap meghalt a mellettem fekvő beteg*.

2. A Duna-parton, a pesti oldalon vagyok. Úgy tűnik fel, mintha a pesti oldal is oly magas lenne, mintha a budai hegyekről nézem a folyamot. A víz zavaros, rengeteg apró csónak van benne. A csónakok soklapátosak, mint a középkorban volt. A különös álmot megjegyezve, huszonnégy órával később *a szobában meghal egy beteg*.

3. Katonaruhában egyedül sietek egy cél felé a hegyormon. Balról mély völgy terül el, s a távolban egy menetelő fekete katonaruhás csoportot látok, oly messze vannak, hogy egész apróknak tűnnek fel. Köröttem zöld minden. Az a gondolatom, hogy én előbb elérem a célt (hogy mi a cél, nem tudom). Egyszerre az égbolton megjelenik egy jól ismert várrom, körötte fényesség, ún. mennyei fény. - Megjegyzem, hogy e várrom alatti községben *született atyám*. Másnap levelet kapok hazulról, *atyám súlyos beteg*.

4. Kórteremben vagyok, hol különleges elhelyezésű betegágyak vannak. Elöl padok, azon a betegek hozzátartozói ülnek, mellette egy fekete tábla. Amint belépek, megdöbbenve veszem észre, hogy az este 11-kor meghalt beteg a tábla melletti mosdónál áll, és *kezeit mossa*. Végigmegyek a termen, jön az ápolónő, ki életben igen szép, és most megdöbbenve tapasztalom, hogy négy-öt napos szakálla és bajuszsörtéje van, sőt csodaszép fogai közül is egy hiányzik elöl. Visszamegyek a mosdó felé, és mennél tovább nézem a *halottat*... kezd átváltozni, s a hatvanéves ősz halottból harmincéves, fekete ember lesz.

Magántisztviselő.

*

Az álomfejtő megjegyzése az, hogy ezek különleges álmok, amelyeket a kórház levegője sugall.

Az álmokban a legfenségesebb Ismeretlen, a halál jár, és az álmok az ő lépteire röppennek, intésére távolodnak vagy közelednek. A halál közelében az álomfejtő megáll véges tudományával, mert hiszen a halál a legnagyobb álom.

Hogy mégis itt-ott hozzányúlni merészel Szindbád e komor álmokhoz, azért teszi, mert talált bizonyos jegyeket itt, amelyek az *élet álomjegyei*.

Az 1-es számú álomban a visszadobott pénz, az elrobogó, sötét vonat világosan mutatja, hogy a halál elhaladt az álmodó mellett, de mást szemelt ki.

A 2-ik számú álomban a zavaros folyó és a rajta levő apró csónakok a halál vízén járó embereket mutatják. Az álmodó *parton* van, tehát ismét megmenekült a haláltól.

A 3-as számú álom jegye ugyancsak a halál népességéhez tartozik. Az álmodó ekkor lehetett a legsúlyosabb állapotban, de az álom megmutatta neki, hogy atyja megelőzi őt a sorban.

A 4-ík álom nem jó jegyeket mutat. A kezét mosó halott valamely elkerülhetetlen bánat jegye. Ugyancsak szomorúság jelképe a szakállas asszony. Talán szerelmi csalódás. A hiányzó fog egy nő elmúlását mutatja, aki az álmodó életében eddig szerepet játszott.

A grafológus a *h* betűből azt következteti, hogy ábrándos ember írt. A *k* betű némi kereskedői szerencsét mutat. A *t* betű szerint szerencse vár a levélíróra, ha sertésekkel fog kereskedni. Életkor harmincon innen. A tenyéren erős Vénusz-domb.

*

SZINDBÁD ÜZENETEI

H. O. Gyula. Elsőrendű szerelmi álom. Fürdő, randevú, udvarlás: a szerelmi bánat jegyei. Az anyával való veszekedés, a kisleány: szerelmi féltékenységet is mutatnak. Jó jegy az eső. - *K. Marika*, jövő pénteken alapos választ kap. A grafológus véleménye: álmodozó *z* betűk, ábrándos *r* betűk, merengő *h* betűk egy nem mindennapi sorsú leány kézjegyét adják. A tenyerén levő Vénusz-domb többet mutat, ha jól megnézi. Valamely bajból erélyessége révén fog megszabadulni. - *Ica*, Óbuda. Első álmát, amely a bekövetkezett háborút jelentette: igen jól fejtette meg. Elteszem gyűjteményembe. Második álmának jegyei a közelgő szerelem léptei. A zenére nézve már talál egyéb magyarázatot is e lapokon.

*

Tisztviselőnő, Budapest. Elsőrendű szerelmi álom. A tűzbe dobott fadarab, a szőlőfürt férfit mutat. A többi jegyek féltékenység, civódás, szerelem miatt. Pletyka. - *Figyelmes olvasó*, Budapest. Az égből jövő kövér szarvasmarhák már a fáraók óta bőséget, gazdagságot jegyeznek. Az állatoknak férfiakká való változásuk: bánat, szomorúság jegyei. - *Hű olvasónő*. Dínomdánom női társaságban, közeli pletykaság. Ingben járni asszonynak könnyű betegséget mutat. A koszorú, menyasszony, oláh pópa nem a legjobb jegyek. Annál jobbak a további képek, az egérrel játszadozó macska. Az egér itt egy bizonyos férfit jegyez. Szerelem. - *D. Lujza*, Győr. Az ideállá átváltozó férfi nem szomorúság. A gyöngy bizonyos bánat a szerelemben. A többi jegy féltékenységet mutat.

*

P. J.-né, Budapest. Bonyolult álom, mert nem írja, hogy milyen az említett hercegnő a valóságban. A váratlan látogatás mindenesetre valamely rossz hírt előz. Az ismeretlen ház mindig bánat. A padlásról leguruló láda: híreket mutat valakiről. A kisleány pletykaságot mutat, ugyanezt jegyzi kellemetlen csókja is. Valószínűleg az öreg hercegnő a közeli időkben megbetegszik, talán komolyabban is, mert az elesése ezt jegyzi. Ezt mutatja a szűk, sötét utca. A nővérének a hercegnő miatt némi öröme lesz. Az alájegyzett betűk ibolyakék szemet jegyeznek a grafológiában. - *Mária*, Miskolc. A grafológus az *m* betűben változatos életsorsot, jólétet és mulatságvágyat lát, míg a *k* betű csupa álom és ábránd.

*

Háromszarvú leány. „Három szarvam nőtt álmomban. Egyik arcom közepéből, a második derekam táján, a harmadik hátamon. Az első aranyból, a második virágból, a harmadik pedig szalmából volt. Sok öregember ült a Bazilika tetőjén, mint a varjak szoktak. Felém lebegtették szárnyaikat. Amíg az arcomból nőtt aranyszarv lassan megrozsdásodott, a hátam szarva úgy csüngött, mint egy öreg ruhadarab, de a derekamból nőtt szarv felcsúszott a szívem helyéig, és gyönyörű, zöld növény lett belőle." - Az álomfejtő az ifjúság és az öregség szimbólumát látja az álomban. A három szarvak az ifjúság jegyei. A hódító mosoly, a szép termet, a háta mögött is járó férfitekintet: ezek a szarvak jelentőségei. Az öregemberek a férfiak, akikben csalódott, vagy akik önben csalódtak. Az átváltozó szarvak az ifjúság múlását mutatják. Megnyugtató jegy a szív zöld növénye. Itt egy férfit jelképez, aki mindenért megvigasztal - *Babonás barna*. Nem sok jelentősége van annak, hogy Fieniert ingben látta. - *T. E*., Budapest... legtöbben lányok álomvilágot élünk a mai időkben, s ezért köszönjük Szindbádnak,

hogy álmainkat jóakarattal megfejti - kezdi ön, és én azt felelem, hogy a nők élete a világ kezdete óta mindig közelebb volt az álomhoz, mint a valósághoz. - Álmában legtöbb jegy: az a bizonyos vérsugár, amelyet mosolyogva látott kebléből kifolyni. Szerelmi vágy, önfeláldozás. A nős ember, akit említ, jegyzi, hogy asszony szeretne lenni, bármily áldozat árán is. (A csókolózó orvos, az ismeretlen férfi kése stb.) - *Álom-menyasszony*, Cegléd. Másodrendű álom, amely gyakran látogatja az elvált vagy özvegy asszonyokat. Az ismeretlen fejéről lefújt, női prémsapka egy asszonyt mutat, aki útjában van szándékának. - *S. Jancsi*, Budapest. A paplan alól kinyúló idegen kéz a várt férfit jegyzi. A leeső paplan múló kis betegség.

*

Egy leány. E. E., Budapest. Az üstökös, az esőfelhő a régi lakhelyen maradt férfit jelenti. De lehet, hogy ez csak az álom ravaszsága, amely szereti a gyermekkorba visszahelyezni a jelen vagy a jövő képeit. A fénylő csillag, amely hallá változik, a legbizonyosabb férfijegy. - *Egy babonás pesti leány*. A nagy szakállú sakter, aki időnkint keresztény pappá változik: egy férfit mutat, aki néha eltávolodik kegyedtől. Az álombeli zűrzavar bánat jegye. Az írott szerződés nem sikerült szerelem. A megnövesztett szakáll elmúlt szerelem. - *H. H.*-né, Sátoraljaújhely. Az őrült férfi bizonyos bánat jegye. A leharapott kisujj valami betegséget, némi veszteséget mutat a ház körül. Az ellopott ékszer elmúlt szerencsétlenség. Az erkölcstelen leány: boldog házasság. - *U. S. A*. A szép kalap bizonyos pletykaság. A dagadt fejű kutya itt egy férfi betegségét is mutatja. - *Monori előfizető*. A megszakállasodott fiú bánat jegye. A guruló hordók híreket mutatnak. A szájból folyó vér: szerelmi boldogság.

*

b. M. Y. Ha szerelmi álomnak óhajtja magyarázni álmát, az álomfejtő ellentmond. Minden van ebben az álomban a szerelemről, csak éppen a szokásos jegyek hiányoznak, amelyek útjelzői volnának a szerelem útjának. Ha kedve van hozzá, írja meg, milyen tárgyakat látott maga körül. A grafológus helyzete könnyebb. Ambiciózus, nem mindennapi *b* betűk, szilárd, de búsongó jellemű *a* betűk, de elégedetlen *k* betűk mutatnak egy mindennapiasságtól távoli erős jellemet. Az életvonal megszakításokat is mutat. A Vénusz-domb hegyes, akaratos. Kor: harmincon innen, hajszín: barna.

(1922)

* * *

MIT ÁLMODOTT, KRÚDY ÚR?

AZ ÁLOMLÁTÓK

Talán soha annyian nem álmodtak Magyarországon, mint ebben az esztendőben.

Az előttiben, ha valamely különös dolgot álmodott a magyar, felütötte a nagy egyiptomi álmoskönyvet. A hieroglifek, kabalisztikus számok és népies magyarázatok között bizonyosan ráakadt a kedvére való megfejtésre. A kislutri idejében pláne pénzébe került az embereknek az álomlátás. Fehér lepedős ismerőseink éjszakai megjelenése a ternó reményével kecsegtette az unatkozó magyarokat.

Később, a kultúra jöttével dr. Freud tanár úr módszere alapján estünk neki álmaink megfejtésének. Manapság már sokak előtt ismeretes a tudományos rendszer, amelynek alkalmaztatásával legbizarrabb álmainkat meg lehet magyarázni. Magyar nyelven is megjelent egy füzet a bécsi professzor elméletéről Ferenczi Sándor fordításában. Az ember megtalálhatta gyermekkora emlékeit álmaiban; megállapíthatta a képzetet, fülön csíphette a gondolatsejtet, amelyből az álom kifejlődött. Száraz regiszterelmélet ez, mint egy tudós cédulásdoboza. A legszebb és legkövérebb angyal álombeli hempergése néha igen sivár élménnyel volt össze-

köttetésben. Máskor megdöbbent a búvárkodó, midőn legtitkosabb, még önmaga előtt is rejtegetett vágyait, óhajtásait, félelmeit olvasta ki az álommagyarázatból.

Most ismét álmodnak Magyarországon, és az álmokat nem mindig lehet megfejteni az eddigi kulcsokkal.

*

Mást álmodnak Budán, mást egy vidéki fogadóban, a tanyákon, csillagterhes égboltozatú pusztákon és a pesti bérházak szomorú szobáiban, holott azt kellene hinni, hogy álmában mindenki demokrata, mint akár a temetőben.

A jobb oldali fekvésnek mások az álmai, míg a vészes látományok, nyugtalanító képek balról jönnek. Az oroszlán és a bátor ember jobb oldalán alszik, míg a sorsüldözött szerencsétlen balra fordul, hogy még álmában sem lelje gyönyörét, a nők, akik meglátogatják, őrültek, és a szemgolyóit akarják kitolni, gyilkosok és veszett állatok ragadnak a kabátjába... Bepiszkolt kezű emberek ülnek szemben, a régi álmoskönyv kis fametszetein. Elfáradva, nagyot sóhajtva riad fel a halandó álom-viszontagságaiból. Ha volna valahol egy nagy hivatal, ahol az álmokat be lehetne jelenteni, könnyű volna a statisztikát megcsinálni arról, hány boldog ember volt Magyarországon. A földhözragadt, a vészmarta, a bajban sínylődő néha átéli ugyan álmában azt az életet, amelyet áhítana, de emlékszik is ezekre az álmokra élete végéig. Míg legtöbbször bizony csak a nappali kínszenvedéses életét álmodja tovább. Ezért nem is érdemes vitatkozni a kérdés felett, hogy melyik igazi életünk: a nappali vagy az álombeli? Az oroszlán álmában is lebírja a gazellát, míg a peches ember rendesen megsántul álmában, midőn a bika kergeti. A kártyás, aki az ágya elé szórja a nyereségét, mielőtt elaludna, ritkán folytatja álmában tovább a játékot, mélyen, üdítően alszik, míg a nincstelen ember az élénk álomból felébredvén, felforgatja párnáit, hogy az álombeli pénzt megtalálja. A jóllakott nem álmodik étvágygerjesztő lakomával, míg az éhező fájdalmasan nyújtja ki karját az elrepült pástétomos tálak után.

Az álmok szigettengerében a tarka papagájok szigetén tanyáznak a gyermekek és szerelmesek álmai. Ezen a szigeten semmi sem lehetetlenség, a legnagyobb fára könnyedén kúszik fel a képzelem, hintázza magát a ringó gallyakon, kajdácsszínekben mutatkozik a láthatár, és a nőknek, férfiaknak valóban szárnyuk van, mint az angyaloknak. A gyermekek álmait a dajkák is megfejthetik, míg a szerelmesek látományaihoz, alvási élményeihez elég magyarázatot talál a rövideszű lírikus. Akiket ők csodának néznek, azok természetes dolgok. Amit ők álmodnak, az a valóságos élet, az ő életük. Lárma, zenebona, értelmetlenség, madárhang és sikoly hangzik e szigetről, mintha sok ezer fiatal majom lakna a fatetőkön, amelyek még nem hallottak puskalövést, s így gondtalan boldogsággal élik játszi napjaikat. Nincs olyan álomfejtő, aki a szerelmesek álmain el tudna igazodni. Honnan jönnek e tarkaságok, az egzotikus fények és a sohasem látott színek ez álmokba? A blazírt tudomány felmondja a szolgálatot. A szerelmesek azt álmodják, amit éppen akarnak. Vajon ki merné e szemérmetlenségeket valaha is bevallani? Az erkölcs egy megunt ruhadarab ez álomvilágban; hogy csodálkoznak az epekedő férfiak, ha egyszer megtudnák, mily furcsa dolgokat álmodnak a megközelíthetetlen várkisasszonyok, midőn a hátukon alusznak, és odakünn hajnalodik! Szerelmes álom, aki hatalmasabb vagy Faust doktor Mefisztójánál, régi üdvöket és ismeretlen gyönyöröket varázsolsz a tudatlan agy homályos szobájába, mindent megmutatsz, amit eleven állapotban sohasem érhetünk el, mindenekkel megismertetsz, aminek létezéséről éber nappalokon fogalmunk sincs, a zenittől a nadírig feltárod az emberi szerelem titkait: a szerelmes álom az emberiség jótevője. Az volna a világ legszebb könyve, amelybe a hajnali álmokat írná le egy isteni toll.

Bizonyos életkorban már nem szívesen vallja be az ember, hogy vándorcigánynőkkel álmodott: pedig tán Deák Ferenc sem foglalkozott mindig politikával Angol királynő-beli lakásán.

Komoly időket élünk, amelyeket a frázis szerint „sorsdöntőknek" mondanak, holott a sorsba senki sem avatkozhatik. Eldőlt az már három esztendeje; ami most történik a világon, olyan, mint egy gombolyag szála; lebonyolódik, bármit tesznek ellene vagy mellette az emberek. A jövőt sem én, sem ő nem tudhatja, a váteszek végleg megbuktak a hókusz-pókuszukkal; csak következtetni lehet, hogy még nem értünk a meglepetések útjának a végére, hiszen három esztendeig vajúdott a föld, amíg az első eredmények mutatkoztak az emberiség jövőjében. Bizonyos most következnek azok a váratlanságok, amelyeket közönségesen csodáknak szokás nevezni. A politikai álmok, amelyek három esztendeig bebörtönözve üldögéltek az agyvelőkben, csak most indultak el fantasztikus útjaikra. Most kezdenek ismét álmodozni a magyarok, mint akár a múlt század ama időszakában, amelyet „kis negyvennyolcnak" is neveznek.

Az álomfejtő, aki három esztendeig nem látott egyebet, mint megfagyott katonát, üszkös falut, ellenséget és repülőgépet, ez idő tájt kezd álmodni a suttyomban tartott vágyakkal, a gyermekkor, háború előtti korszak emlékeivel: a békével.

Mi lenne, ha már béke lenne? - kezdik játékaikat az elfojtott álmok, amelyek zord télen véres borzalmakat, elkeseredett belviszályokat, utcai torlaszokat és éhségtől üvöltő tömegeket mutattak, hogy riadtan fordult balról jobbra az álomlátás.

Mi lenne, ha már letennék a fegyvereket a katonák; ha mindenki megkapná jutalmát az elmúlt három esztendőért, amely kínosabb volt, mint a gályához láncolt rabok élete; ha az újság többé nem írna offenzíváról, csatáról, tenger alatti harcról; ha nem remegne többé millió szív a holnaptól; ha felemelhetné fejét a gödörbe zárt gondolat; ha újra elkezdődne a megszokott élet, mindennapi örömeivel és bánataival!... A kortárs észre sem veszi már, hogy csaknem harminc esztendő múlt el azóta, hogy utoljára sétáltunk a zöldellő erdőkben, nőknek virágot téptünk, és biztos terveink voltak holnapra. A kortárs azt hiszi, hogy mindig háború volt a földön, soroztak, őrmesterek intézkedtek, menetszázadot szerveztek, ágyút töltöttek, és a piacon az asszonyok verekedtek. A kortárs már csak álmában éli át a boldog esztendőket, amikor nem rettegett őrjárattól, az árdrágítótól, a kofától, az éhenhalástól, a legmegalázóbb nélkülözésektől. A kortárs feledi a kopott ruhát, az uzsorát, a korgó gyomrot, felebarátja meggazdagodását és börtönbüntetését. A kortársnak már kezdett mindegy lenni a téli vagy a nyári háború, az élet céltalansága, a holnap reménytelensége, a nyomor jajgatása, a bűnösök elszaporodása, a pénz értéktelensége és a becsület bukása A kortárs most végre álmodni kezd... Mi is lenne, ha egyszer béke lenne?

Mi lenne?

Az álmokat hagyjuk meg álmoknak. Még oly gyengédek, hogy kézzel nem lehet nyúlni hozzájuk. Csak fújni lehet ez álmot a levegőben, mint a gyerekek a réten a vadvirág szálló csillagát.

(1917)

* * *

A HOSSZÚ ESTÉKRE

Igaz, hogy csaknem másfél esztendeje jelent meg Álmoskönyvem, de még mindig nem javultak a nyomdai és papírviszonyok annyira, hogy a költséges könyvből új, bővített kiadást adhatnék.

Pedig másfél esztendő alatt csaknem ezer álmot hoztak tudomásomra Álmoskönyvem forgatói, amelyekre magyarázatot a könyvben nem találtak. Belátom, hogy rengeteg számú álom maradt ki a négyszáz oldalas könyvből. Azt hiszem, hogy életem végéig kapok szemrehányó leveleket, amelyek bizonyos álommegfejtéseket reklamálnak, amelyeket könyvemben nem találtak. Minden ember mást álmodik. A legritkábbak a hasonló álmok. Ezeknek is rendszerint az a természetük, hogy csak fiatal egyéneket látogatnak meg, akik előtt még zárva vannak a természet egyes titkai. Az Álmoskönyv írójának sem a múltban, sem a jelenben nem célja a természet rejtett titkainak a leleplezése. Ezért sohasem ád könyvében és egyéb megfejtéseiben olyan válaszokat, amelyek megzavarhatnák ifjú lények gondolatvilágát.

Ámde bizonyos álmokra mégis válaszolni kell. Az emberek szeretnek és félnek hinni az álmokban. Jöttek hozzám levelek, amelyek a kétségbeesés hangján íródtak egy-egy mély nyomot hagyó álom után. Fiaikat elveszettnek gondolták anyák, özvegységtől féltek boldog hitvesek, szerelmükért aggódtak fiatalemberek e levelekben. Az Álmoskönyv írója annyi levelet írt másfél esztendő alatt, amelyekből bízvást kitelt volna egy második álmoskönyv is.

Persze, az álom örömleveleire nem siettem olyan gyorsan választ küldeni, mint a panaszokra. Igaz, hogy kevesebb volt az olyan levél, amelynek örömteli magyarázatát várták valahol. A jó jelentőségű álmoknak az a természetük, hogy mindenki meg tudja fejteni. Minden háznál akad egy öregasszony vagy egy jó szomszéd, aki alkonyatnál álomfejtéssel foglalkozik. Csak a baljóslatú jelentőségű álmokra nem adnak szívesen választ ezek a derék nénikék, akik tudományukat inkább élettapasztalatból, mint könyvekből merítették. Míg az igazi álomfejtőnek bizony évekig kell foglalkozni a passziójával. Könyvtárnyi régi könyv lapjait világította meg az éjjeli lámpás. Leroskadt a polc a modern álomtudomány könyvei, füzetei alatt.

Ámde a passzionátus álomfejtő nem fárad el a tanulásban. Új tanulmány neki minden egyes álom, amelyet embertársaitól hallott, vagy levélben beküldve olvasott. Az Álmoskönyv írójának ma is oly kedve van az álmok fejtegetéseihez, mint abban az időben, amikor hiányos, hézagos könyvét írta. Az alább következő levelek tanulmányok egy új Álmoskönyvhöz. Sok levélre válaszolunk itt, amelyeket régebben kaptunk, de felelni időnk nem volt. Levelekre válaszolunk itt, amelyeket mostanában intéztek hozzánk.

Idegen asszony álma

Mester, van néhány különös álmom, melyek az életem legszebb, legkönnyebb és legkegyetlenebb átálmodásaiból fakadtak. Drágák ezek nekem, úgy őrzöm őket, mint azokat az emlékeket, amelyek hozzájuk fűződnek. A valóság s az álom ma már álommá olvadt össze. - Talán így is a legszebb. De vannak napjaim, mikor újra felzokogom őket, végigélem bűbájos sejtéseiket - és százszor és százszor megköszönöm, hogy teljesületlenségükkel az enyémek maradhattak egészen...

Mester, foglalkozzon velük, nézze őket szerető szívvel, érezze beléjük, amiket én elhallgattam, s lásson meg egy picinykét engem e sorokból, ki - szegény! csak álmodik, álmodik, álmodik.

Egy országúton álltam - Ő akkor már halott volt -, tétovázva néztem az útra; Ő, a hátam mögül lassan felém tartott. (Sohasem láttam őt életében, fényképről ismertem - gondolataimból s gondolataiból leveleiben, melyek hozzám s nekem szóltak.)

Hozzám érve, szólt: „Ez az út hosszú lesz és poros, de az út végén nem csinálunk egyebet (így mondta), csak a szájunkat törüljük meg és megcsókoljuk egymást.” Én elindultam egyedül.

Néhány héttel ezelőtt a következőleg folytatódott: Kórházban voltam, a kőkockás folyosó végében Ő feküdt halva. Kétségbeesve szinte rárogytam, és rátapasztottam a szájam az Ő szegény, szép szájára; Ő forrón viszonozta a csókot, miután felpattantak a sötét szemei, s ezt mondta: „Végre.” - „Nem szabad meghalnod” - kiáltottam. (Pedig ha megretten a lelkem, nem tudok én kiáltani - még a könnyeim is megfagytak egyszer, évekre.) Ő felkelt, a két karját a vállamra tette, és húzott magával, szörnyű nehéz volt. Bevitt egy szobába, és mondta: „Ölelj meg” - én megöleltem földi érzésekkel; az arca hirtelen idegen arcot öltött, s rám szólt: „Ezen a világon nem így ölelnek.” - Széjjelnéztem - egy idegen szoba volt az -, régen bolyongok otthontalanul, és a költővel együtt mondom és tudom, hogy milyen meredek az idegen ház lépcsője. - Két vetett ágy a földön, mellette egy koporsó, és az én régi otthonom nappalijának fehér csipkefüggönyei hulltak rá puhán. - Itt megszakadt az álmom.

Most pedig, kérem: ne dobja a papírkosárba így egészében ezeket a sorokat: tépje szét, tépje széjjel apró darabkákra - megérdemlik...

Megfejtés:

(„I d e g e n a s s z o n y” álmához.)

A szerelmi álmoknak első osztályából való, ezért igyekszem kellően megvilágítani az álmodó lelki állapotát, amely ez álmot létrehozta. Az a személy, akit „Ő” néven emleget az álmodó, nem az a bizonyos férfi, akinek az álmodó hiszi: „Ő” senki más: mint álmodónak élete. Az élet (amint néhány grafologikus próbával ez az álmodó betűiből is könnyen megállapítható) meglehetősen mostohán bánik az álmodóval. Bizonyosan nem találná meg éber állapotban azt, amit álmában folyton keres. Kielégítetlen vágyak, amelyeknek napközben bizonyára a sarokban a helyük, az éj csendjében seregestül álmodóhoz ülnek. Máskor nem is sejtett szerelmi hangok kiáltanak fel, amint az álmodó elérkezik az álom első regiszterébe, az úgynevezett Névtelen pusztaságba, ahonnan az álmodók éjjelente kiindulni szoktak a sötétségből a világosság felé. Álmodót a szerelmi hangok hívják, amelyek az égboltozat magasságáig megtöltik Névtelen pusztának a hátterét. Hívják mégpedig azért, mert napközben hiányzanak e hangok lelke instrumentumából.

Álmodó rábízza magát a hangok által keltett széláramlásra, és hagyja magát sodortatni olyan tájak felé, ahol sohasem fordult meg. Azt mondják, hogy az álom a halál előcsarnoka. Nem igaz. Az álom az élet valódisága. Álmodó is oda jut, ahová napközben különböző okok miatt nem merészkedne jönni. Eljut a szerelemhez.

Az álomnak sajátsága, hogy az igazi, mély szerelem gyakran, sőt majdnem mindig halott alakot vesz magára. A halottak jegyzik a viszonzatlan, de elfelejthetetlen szerelmeket. Mindenki, aki gyakran álmodik halottakkal: tanúbizonyságot tehet, hogy valamely mély, csodálatos szerelem él a szívében.

Az álom egyéb jegyei: az idegen szoba például a legprimitívebb álmoskönyvben is: szerelmi vágy jegye. A lépcsőnjárás könnyű betegsége hold első negyedében. Ágy, koporsó, csipke: elsőrendű szerelmi kívánság jegyei. A hangos szó, amelyet az álmodó hall: özvegységet mutat. Ölelkezés, csók: mindig bánat. Egyedül járni: Kerner Jusztinusz híres német álmoskönyve szerint: szomorkodás. Kövön járni: könnyű betegség.

Van itt még egy jegy, amelyről itt bővebben nem írhatok. Ez az alig észrevehető álomjegy azt mutatja, hogy álmodó nő már közel van negyvenedik évéhez.

Kisvárdai Blanche

Mikor elaludtam, álmomban egy nagy szobában ültem egy ösmerős fiatalemberrel meg egy asszonnyal. Jól éreztem magam. Minden átmenet nélkül egyszerre csak egy családnál voltunk falun (hova különben nem járunk, de a család ösmerős) húgaimmal együtt, kik közül egy asszony. Nagyon rosszul éreztem magam, mert az asszonyhúgom erőszakosan férjhezmenésről beszélt, és én nagyon szabadkoztam volna, de ez így van a valóságban is, hogy tőle semmit sem akarok hallani. Álmomban szívszorulást éreztem, hogy tehetetlen voltam.

Egyszer csak egy ösmerősünk fás, virágos udvarán voltam én, hol arra az ösmerősömre - ki különben a tavasszal halt meg - mondták, hogy haldoklik. Kinn volt az udvaron, semmi sem látszott rajta, szólni nem szólt, csak nézett rám. Én nagyon féltem. A felesége, asszonyleánya, fiai voltak körülötte, és a leánya kért, hogy menjek fel a városba (egy divatüzletet nevezett meg), és válasszak ott neki gumiharisnyát. Nem mentem, mire sürgetett, hogy siessek, mert vasárnap van, és már 1/2 10, 10-re bezárják az üzletet. Erre megszólalt az idősebb asszony, hogy menjek, megérdemli az ura tőlem ezt a kis szívességet.

Újból minden átmenet nélkül nálunk voltunk, az előszobában ültünk az asztal körül az anyám, én, az idősebb asszony (ki a valóságban már özvegy) és a leánya. A temetőről beszéltünk, hogy azt mondják, ott már nincs hely (de mintha künn is lettünk volna közben), és mondtuk, de milyen szép és jó helyek vannak még. Erre a fiatalabb asszony újból mondja nekem, de menjek már, és vegyem meg a gumiharisnyát; vasárnap van, 1/2 10 múlott, 10-re csuknak; az apjának szüksége lesz reá. Menni akartam. Erre az udvarunkon felbukkan egy alak fekete gyászkalapban; dús fekete csupa gyászkeppben; apró, sietős lépéssel jön be. Mi azt hittük, hogy egy ösmerős leány, és mondtuk, milyen elegáns. Közelebb jön, fiatalasszonynak nézzük, de az sem volt. Bár rózsás fiatal arca volt, nagy, kék szemekkel (melyekkel szótlanul mosolyogva nézett rám), és rövidre vágott, ezüstfehér hajat viselt. A kezeit a kepp alatt összefogva tartotta, és valami különös csörgéssel járt. A szobában már sietett, körülnézett, rám úgy mosolygott, hogy dermedten álltunk fel mind a négyen, és egyenesen az anyámnak tartott. Nem mertünk szólni, de mindünk arcán váltakoztak a rémült kérdések: ki ez, mi ez, mit akar? Valami borzasztó volt. De a titokzatos alak közbe sietett, mindenki előtt megállt, gyorsan kiszaladt, végig az udvaron, a kepp alatt most már hátratett kezekkel, azzal a vérfagyasztó csörgetéssel, mire már megszólaltunk, hogy valami láncot csörget, és éreztük a hangtalan, kaján nevetését. A többiek még valami különös, nehéz szagot is véltek érezni, mire én szörnyű szívdobogással felébredtem, bár csöppet sem vagyok félénk, a rémülettől és félelemtől jó fél óráig mozdulni sem mertem. Folyton éreztem azt a rémes ösmeretlent, és magam előtt láttam a haldokló öreg urat, ki különben jó emberem volt, és a sírbatételénél ott voltam.

Megfejtés

(„k i s v á r d a i B l a n c h e” álmához)

Bár az álom első pillanatra borzalmasnak látszik, jelentősége sokkal kisebb, ha az álmot lebontjuk. - Az álom első regisztere némi szerelmi jegyeket mutat. Nyilván a rendes, megszokott útra hívogatta az álombeli irányító: álma elején Blanche-t, de ő eltévesztette az előcsarnokban az utat, és szokatlan tájra tévedt. Az álom második regiszterében (a férjhezmenés körül) még hallja az utánahangzó kiáltásokat, de már nem tud visszafordulni. Rosszul kezdi magát érezni, félelem fogja el, látja, hogy eltévedt a megszokott ösvényről, valami olyan felé halad, ami ijesztő leend. A harmadik regiszterben már előjönnek azok a

személyek, akikkel nem szokott mindennap álmodni. A halott, aki elevenné válna és haldokolna. Álmoskönyvem szerint: jegyez közeli halálesetet a családban, de ez lehet távoli atyafi is. A harisnya valamely utat vagy útról jövőt mutat. Egyéb jelentősége nincs. - Mármost ha összefüggést keresünk az álom előbbi részeivel: lehetséges, hogy a holt ember itt is valamely elmúlt szerelmet példáz. Ámde az álmodó bővebben nem ír.

Az álom „szíve", az álom karzata tulajdonképpen a negyedik részben foglaltatik. Nyilván utolsó negyede volt a holdnak, valószínűleg éjfél már elmúlott, de a kakasok még nem szólaltak meg, amikor ez a furcsa álom betoppant. Az ismét jelentkező harisnya most már világosan mutatja a vendéget, aki a ház felé tart. Sőt, a vendég már meg is jelenik. Természetesen az élet valóságában más alakja lesz a jövevénynek. Miután az álom nőt mutat, azt kell feltételeznünk, hogy a valóságban egy férfi leend a közelgő. A gyászruha, a félelem, az émelyítő szag: öröm jegyei. Ugyancsak bizonyos örömet mutat a körben járás és a megdermedés. Az álomban szereplő nők, anya, szomszédasszony, barátnő: mind pletykaságot jelentenek egy készülő házasság következtében.

Az álomfejtő véleménye szerint rövidesen kérője, esetleg vőlegénye leend a kisasszonynak. A lánccsörgésnek nem kell különösebb jelentőséget tulajdonítani. Gyakran hallják ezt az eladó leányok. A számoknak, a 1/2 10-nek és 10-nek ugyancsak jelentősége van. Az 1-es férfit jegyez, a 0 (zérus) a nőt; ketten egy párt.

(1921)

* * *

PESTI EMBER NYÁRI ÁLMAI

- Mit álmodott, Krúdy úr? - kérdé reggelenként az óbudai harangozó, amikor rágyújt az első versre.

Hát én csak rendben volnék az álmaimmal, mert nem fojtogatnak, nem zokogtatnak már évek óta - de vajon mit álmodik itt szerte Pesten az a sok ember így nyári éjszakán? Megkérdem a mindentudó barátomat, és *ő* így felel:

- Hát mostanában sokat álmodnak azzal a nagy ázsiai heggyel, a Gaurizankár testvérével, amely a Himalája közepéből szökken az égboltozat felé. Mount Everestnek hívják őt, és sok pesti ember fáradozik az elérhetetlen csúcs megmászásával, miután ez az angol expedíciónak sem sikerült. Mert voltaképpen mindnyájan turisták vagyunk a nyári napok jöttével, akár viseltünk kalapunk mellett pléhből való havasi gyopárt, amely a Magyar Turista Egyesület népszerű jelvénye volt, akár pedig egyesületi engedély nélkül mászkáltunk a balatoni tájak Lavotta-hangú országútain, a tátrai hegyek észbontó határain, ahonnan egy sziklacsúcsról pontosan obszerválhatta a turista, hogyan festik arcukat reggelenként a határon túl eső kis fürdőhelyeken a lengyel asszonyságok... De az igazi turista talált itt, Pesten is tennivalót magának. A budai hegyek között elhányt újságpapirosokból meg lehetett állapítani, hogy rántott csirkét vagy hideg kacsacombot fogyasztottak-e a hegymászók, és körülbelül mely napokban vették errefelé égbe törő útjukat?

- Álmodnak messzi kiskocsmák lugasaival, ahová látszólag csak azért tért be a vándorlegény, hogy nevének kezdőbetűit felfirkantsa az újonnan gyalult padra, amelynek a sajátossága miatt nagy híre ment az összes kutyagolók között; ahová állítólag minden különösebb célzatosság nélkül mentek kézenfogva a szerelmesek, talán csak azért, hogy a nagy bajszú, vén bormérőtől meghallják, hogy várható-e eső a nap folyamán; ahová úgy szökött el Pestről valaha a polgár,

hogy egész rongyos, megunt életét a városban felejtette, mint az ócska ruhát, és igyekezett új dalokat, magatartásokat, kedveket, hangulatokat felfedezni fák levelezéseiből, mezei virágok üzeneteiből, kugligolyók döngéséből és új barátok hosszadalmas előadásaiból; ahová ártatlanságával szökött a rózsaszínű nyári lány, kacér tetszelgésével a megkörnyékezett menyecske, fiatalkori ábrándokkal a paradicsomérett asszonyság; ahová azért jártak a bütykös lábú pesti írnokok, hogy végre egy árok partján lehúzhassák a cipőjüket...

- Álmodnak az erdők titokzatos ösvényeivel, amelyeken átszalad néha a megzavarodott nyúl, a kolostori neveltségű őzgida; ahol a téli baráttal, a kék mellényes cinkével megint találkozhatunk; ahol az is szívből dalolni kezd, aki egyéb alkalommal csak a pesti házmesternével szokott véleményt cserélni; ahol alkony jöttével a fatörzsek alakjai felveszik amaz öregemberek képmásait, akiket gyermekkorunkban ismertünk; a fűben megleljük első kedvesünk heverésző nyomát; a völgyből az álombeli zöld vadász kürtjelét halljuk; a sűrűben vadak, rablók vagy tiltott szerelmesek lépteit véljük felfedezni; ahol a csúnyákat megvigasztalja az erdei sötétség testi hibájuk miatt; ahol darab időre a derekán felejti az öngyilkosjelölt nadrágszíját, amelyre éppen felkötni készült magát...

- Álmodnak: szép idővel, jó egészséggel, vadgalamb szerelmével, szép asszony tejével, jó asszony kenyerével.

(1924)

* * *

HÁROM ÉJSZAKA

(A piros színekről, amelyeket álmában lát az ember,
amelyek különbségüknél fogva: hol örömöt, hol bánatot jelentenek)

Szindbád ebben az időben a piros színeknek volt a barátja - így szerette a piros abroszon vörös árnyékot vető bort és a kocsmáros ópiros arcát, amely alkonyattal a naplemente színeit mutatta a csárda ablakánál. (A piros abroszon felvillanó piros borról az volt a véleménye, hogy abban ama boldogtalan utazók vérének a színei mutatkoznak, amely utazók szerelmi bánat elfelejtése miatt járnak az országutakon - míg a bormérő arcának pirosságát ama aranynak fényléséhez hasonlította, amely aranyakat azon habzsoló étvágyú és kedvű lovagok hagyták itt cserébe a felvilágosodásért, amelyet a kocsmáros borából merítettek - amikor is könnyedén megfeledkezhettek különböző rablásaikról.)

Szindbád szerette a piros ruhás, ünnepélyes nagymiséket, amikor a papok királyt koronáznak, valamint a kis csikók piros szemeit, amelyek akkor is világítanak az istálló félhomályában, amikor a hanyag legény elfelejtette a lámpát meggyújtani. (A piros misemondóruháknak azért volt barátja, mert ilyen alkalmakkor rendszerint mennybeli muzsika szálldosott alá a karzatról, vegyítve dörgő férfibasszusokkal, melyeknek hallatára a kalendáriumból azok a napok jutottak eszébe, amelyek a Bika jegyével voltak megjelölve, és vegyítve szoprán- és alt-énekesnők hangjaival, amely hangok hallatára megjavult Szindbád, és könnyedén tiszta szerelembe esett szomszédnője iránt, ha az kecsesen, őzike módjára mindig térdre ereszkedett, amikor odafent a karnagy orgonájával, az oltárnál pedig a ministráló erre jelt adott... A kis csikók pirosló szemét miért szerette Szindbád? Semmi másért, mint azért az édes ábrándért, hogy a kis csikók valamikor paripává növekednek, amikor majd repülni lehet hátukor ama erkélyes ablakok alá, amelyekből csak a gyalogosokra szoktak mindenféle kellemetlen folyadékokat önteni, de

korántsem azokra, akik lóháton érkeznek... Ugyancsak ezek a kis csikók vonhatják valamikor azt a nászhintót, amelyre élete folyamán a legtöbb férfi felülni szeretne.)

Szindbád nagy kedvelője volt a piros reteknek, amelyet harsogó zöld leveleivel helyeznek elébe a barátságos fogadókban, és kedvelte a tűzgyűjtő rubintot a nők elefántcsontfehér kezén, valamint a piros korált a fülekben, amelyeket azért viselnek ott, hogy a szemek lángját magukhoz szívják. (A piros retek ugyanis mindég ifjúságát vonta elébe a megpókhálósodott függönyök mögül, mikor még fogai úgy ropogtatták a retek ízes húsát, hogy attól irigykedni kezdtek a beteg emberek, és ugyancsak a piros retken lévő hűvös, zöld uszály ama nők ruháit hozta emlékezetébe, amely ruhák mindvégig csukottak és hidegek maradtak - sohase pattantották le kapcsaikat a forróságuktól. A gyűrűket vajon mért kedvelé? Azért, mert e rubintok mindig tagadhatatlanul bevallották neki azokat az álmokat, amelyeket a nők oly titokban rejtegetnek magukban, hogy még a dajkájuknak sem merik bevallani, akinek egyébként minden álmukat megfejtés végett átadnak. Sz. ujjára húzta ezeket a rubintokat, és a gyűrűk nyomban árulkodni kezdtek... Ilyenformán sok mindent megtudott hölgyeiről, amit egyébként hiába kérdezett volna.)

...De mégis minden pirosság mellett legjobban szerette a vörös fát. A szőlővenyigét.

Erre nézve pedig egyszer, midőn fiával a badacsonyi szőlőhegyek között vándorolt volna, a következő történetet mondá el:

- Akkoriban egy hölgy megbízásából a szőlőhegyek között vadásztam kóbor kutyákra és más szőlőpusztítókra. Lovagias kötelességből tettem ezt, semmi jutalmat nem fogadtam el, kivéve tán annyit, hogy esténkint megkérjem arra a hölgyet, hogy bizonyos vallási nevelésben részesítsen. (Bár a szent életű jezsuita atyáknál tanultam meg a böjtnapokat és a vívókard, valamint az elme cseles vágásait - sok tekintetben elmaradottnak éreztem magamat vallási tanulmányaimban: egy nő mindig többet tud a vallásról, mint bármely civil férfi.)

- Igen, fiam, jól gondolod: ama emlékezetes diófa állott az udvar sarkában - dehogyis állott, hanem uralkodott -, amilyen diófát azzal a messzilátó szándékkal szoktak elültetni, hogy legyen valaki a háznál, aki a rajongásig szeretett gyermekeket, az imádott unokákat a kellő időben, a rossz gondolatok idején fejbe veregesse a lehulló gyümölcseivel. A diófa alatt asztal, amelyen kártyát vetni vagy szent bibliát is szokás olvasgatni, amikor elkövetkezik a hosszú őszi nap, de már nincs foga a napsugárnak. És a kastélyt - mint általában minden házat ezen a környéken - bizonyos Esterházy nevű úriember építette, hogy legyen helye meghúzódhatni a vadliba-vadászatok idején. Ám ez az Esterházy régen elszállott a vadludak útján - most egy bizonyos Baranyai nevű kisasszony rendelkezett arról, hogy mikor feküdjek le. Ugyancsak ő tartotta számon a kalendáriumban a böjtös napokat, amit, azt hiszem, fejből is tudott volna. Figyelemmel kísérte a hold, szél és az eső járását. Sőt még arra is volt ideje, hogy szemügyre vegye árnyékomat a kert kavicsos útján, és árnyékomról megállapította, hogy az idő kezd muladozni felettem. „Talán kisebb lett az árnyékom?" - kérdeztem riadozva. „Nem - felelt ő - inkább nagyobbnak látszik, de csak holdsugárnál, napvilágnál nem nagyobb, mint a vincelléremé, pedig az a porosz hadjáratot is végigszolgálta."

- Baranyai kisasszony ajándékozott meg azzal a venyigebottal, amellyel megtámaszkodhatom, ha elfáradtam a szőlőhegyen való járkálásban. Így szólt, amikor a vörös botot átadta: „Ha gyermekkorában ismertem vala, bizonyára más hivatása lett volna ennek a venyigevesszőnek. Úgy nézem, jó uram, hogy kölyökkorában sok alkalmat adott a venyige használatára. Ha öregségében ismerném: megint más jelentősége volna a venyigének. Öregember már nem élhet meg tűzrakás nélkül, mert ez a mindennapi élete. Kiterjeszti kezét a venyige piros lángja és keserű füstje felé: megbékül életével, leszámol elmúlt napjaival... Ha vándorlegény korában

ajándékoznám meg a venyigebottal: ennek bizonyára az volna az értelme hogy meguntam már kuktálkodását a konyhám körül, valamint azt sem kedvelem, hogy éjszakánként olyan lármát csap, mint az egér, amely mogyorókat kerget a padláson. Vándorlegény korában azt jelentené a venyige, hogy fel is út, alá is út, menjen tovább vándorolni, barátom-uram."

- Erre én meglóbáltam kezemben a hatalmas venyigepálcát, és azt kérdeztem Baranyaitól: „Tekintettel arra, hogy sem kölyök, sem öregember nem vagyok, de már a vándorlegénységről is leszoktam, mióta régi csillagomat, a kocsmacsillagot új csillaggal cseréltem fel: kérdem tehát, hogy milyen jelentősége van most a venyigebotnak?"

- Baranyai elgondolkozott: „Legyen barátságos kísértet a házamnál, aki megvédelmez mindenféle rossz emberektől. Így például azoktól a férfiaktól is, akik rossz szándékkal lépik át küszöbömet." Erre én tisztelegtem botommal, miután megérteni véltem a kisasszony gondolatát.

- Rövid idő múlva szükség is lett a venyigére.

Ez pedig akkoriban történt, amikor Baranyai kisasszony arról panaszkodott, hogy mindenféle piros nadrágos, piros képű, lángoló megjelenésű férfiakat lát álmában. Egyik piros nadrágos sarkantyúpengetéssel ugrik elő a kéményből - a másik kövér ember, akin a pattanásig megfeszül a huszárruha, az ágy alól búvik elő. A harmadik az ablaka alatt vonatja az éjjeli zenészeket, és különös táncot lejt hozzá.

- Feleltem neki erre: „Ezek az álombeli jövevények valószínűleg azok a régi Esterházyak, akik valaha itt mulatták magukat. Nem kell velük annyit sem törődni, mint az őszi falevéllel." Baranyai kisasszony megforgatta a karkötőjét: „Nem; ezek élő férfiak, akik valahol messzire reám gondolnak, akik közül majd egyik bizonyosan eljön értem." - Amire én szorosabbra fogtam botomat, de a bekövetkezendő eseményeket többé nem segíthettem.

(Ősz lett - már megint az a végzetesen piros ősz -, a kóbor kutyák nem rágták le többé a szőlőt, hivatalomnak lassan vége lett. És akkor egy éjszaka azt álmodtam, hogy szép, hatalmas venyigepálcám átváltozott a kezemben. Átváltozott pedig keresztes végű zarándokbottá, amellyel a jámbor búcsújárók, a búcsúvezérek róják kezükben az országutakat. Mire álmomat fejtegetném magamban: máris kiderült a különös álom jelentősége. Baranyai kisasszony egyikével ama piros nadrágos kísérteteknek, az éjszaka megugrott a háztól. Engem pedig zarándokútra küldött boldogtalan szerelmemmel.

(Az új házasember álmában foglalkozni kezd a boroshordók töltésével, fejtésével, habár még nem is gondolhatna arra, ahogy mellette alvó felesége kvártélyt kereső huszárral álmodik.)

Ha jól megfigyeled álmaidat, vagy talán titokban naplót is vezetsz róluk, ami nem volt ritkaság a régi embereknél, könnyen rájöhetsz, hogy házaséletedben a tizedik éjszaka az, amelyen megint a boritallal álmodol, holott fiatal feleségednek, valamint szigorú anyósodnak is fogadalmat tettél arra nézve, hogy még álmodban sem jutnak többé eszedbe a legénykori korhelykedések.

Ez pedig rendszerint ilyenformán szokott bekövetkezni: azt álmodnád, hogy disznótorban volnál kománál, sógornál vagy olyan atyafinál, akinél nyugodtan kigombolhatod a mellényedet. A hurkák és kolbászok olyan hosszúra sikerültek, hogy az orrodhoz nőnek, akármennyit eszel belőlük, nem akarnak elfogyni. Már a fejed búbja is verejtékes, mint az az erősen fűszerezett ételektől szokott lenni, már ugyancsak meresztgeted a szemed a komámasszony orrára,

csípőjére, fehér harisnyájára, amint az szívesen kínálgat az asztalnál, hogy már azt kezded hinni, hogy nadrágszíj nélkül mégy haza a sok lakmározástól: - és a gazda még mindig nem került elő, a pincekulcsot keresi. Kínos álom ez, amelyből felébredve: kicserepesedett szájjal teszel fogadalmat, hogy ezentúl titokban a csizmahúzó mellé egy fél messzely bort is készítsz, amelynek felhajtásával szabadulni lehet az ilyenféle álmoktól.

Másik szomjúsági álom előidézője az országúton való utazás. Az országutakon rendszerint nagy port vernek fel a postaszekerek, amelyek mindig oly vágtatva haladnak, mintha a király futárját vinnék. Egy ilyen nyargaló kocsitól megbolondulnak még a jámbor furmányosok, vásárosok szekerei is. Mind vágtatni kezdenek, és te álmodban hol egy olyan kocsira kerülsz, amelyen nagy csizmadialáda van, hol pedig kövér mézeskalácsosné ölébe pottyansz, hogy már azt sem tudod, hogy mit csinálj a nagy forróságtól. Az országút porától kiszárad a torkod, és olyan kívánságot érzel egy deci bor után, hogy szinte lángba borulsz tőle, és csárdának híre-hamva sincs a vidéken. És e gyötrelmes álomból felébredve: vajon milyen fogadalmat teend a legjámborabb ember? Azt a fogadalmat teszi, hogy ezentúl nem fog elhaladni betérés nélkül a Betekincs csárda mellett, akármilyen fogadalmat tett is mellette alvó feleségének.

A kocsmárosnék szolgálatában áll az az álom is, amely azt mutatná, hogy egy férfiember pörlekedni kénytelen a feleségével a pincekulcs vagy a kamrakulcs miatt. Egyáltalán ne engedjenek az okos asszonyok ilyen álmot létrejönni, inkább akasszák oda a spájzkulcsot a férjük hálóingére: az szégyenletében úgysem megy ki éjnek idején a kamrába, hogy egy borosüveget felnyisson. Általában legjobb a borivó hajlandóságú férfiakkal még álmukban sem seprűre támaszkodva beszélni. A seprűnyelet csak nagyon kevés férfi tudja megszokni fiatalkorában (legfeljebb vénségére, akkor meg már úgyis mindegy), a seprűnyél csak a kocsmárosnék felé kergeti a férfiakat, amely kocsmárosnék szerte az egész világon nyájasan mosolyogni szoktak. Az az igazi jó asszony, aki álmából is felkölti verejtékező férjét, és ha egyébbel nem is, de tejjel megitatja. Higgyék el, hogy a megitatott férfi bármely folyadéktól kegyes báránnyá lészen. (Félek, hogy az álommagyarázat e tételének megértői csak a női vesékbe is látó, tapasztalt férfiak lehetnek.)

A babonás tizedik éjszakán akkor is engedményt kell tenni az álombéli asszonyoknak, hogyha valamely szent búcsújáró helyen tétetett fogadalmat a férjével, hogy nem is fog hallgatni a kocsmák gyaluforgácsainak a szélben való zümmögésére, sem a piros kocsmaablakokra, de még azokra a terjedelmes barátokra sem, akiknek régi passziójuk a fiatal házasembereket a kocsmákba elcsalogatni. Az ilyen vén, kövér ember néha oly kívánatosan mutatkozik meg az álmokban, hogy álombeli szavaiktól nemcsak a kocsmák zsíros asszonyszemélyei iránt érez vonzadalmat az álmodó, de ami még rosszabb, a borok kortyogása, az üvegek koppanása iránt is. Az okos asszony a tizedik éjszakán minden felhívás nélkül odakészít egy fél messzely bort álmodó férje mellé, mert sok ember lett már korhely ébrenlétében azért, mert éjszaka folytonosan szomjazott. Az is előfordulhat, hogy a fél messzely bort érintetlenül találja az asszony, a próbára tett férfi szégyellte magát.

Mit kell még tudni a különös szomjúságot előidéző álmokról? Megérkezhetnek azok akkor is, amidőn az álmodó azt hallaná álmában, hogy odalent egy mély pincében a borok között forradalom ütött ki, egymást akarják túlharsogni a különböző hordók, de nagyon gyakran okozója a szomjúsági álomnak valamely titkolt szerelem, amely olyan rejtetten éldegél bennünk, hogy nem mer előjönni máskor, mint az éjszaka csöndjében. Szerelem valamely leányka iránt (ha a férfiember már kiszolgálta a maga manipulációit), szerelem valamely anyányi hölgy iránt (ha a férfi még újonckorát éli). Az ilyen álmokra azt mondják az álomfejtők, hogy szerencséseknek mondhatók, mert az álom kiéli magát, és nappal sohasem tér vissza. Elmúlt az éjszaka rejtelmeivel együtt. Ezeket az álmokat csókszomjas álmoknak

mondják, és még azzal sem lehet ellenük védekezni, ha az ember megházasodik, vagy pedig egy akkora kupa bort készít az ágya mellé, hogy abba akár beléfulladhatna. A csókszomjas álom ellen nem tudnak semmiféle orvosságot az álomfejtők. Legjobb nem aludni az olyan éjszakákon... Mert még mindig jobb bortól kábultan ébredni, mint megszerelmesedve kinyitni a szemünket egy olyan nő után, aki sohase lehet a miénk.

(Hogyan álmodják ugyanazokat a dolgokat egyszerre ketten és hárman is, akik pedig egyébként nagyon messzire esnek egymástól.)

Nem kell éppen tömlöclakónak vagy szerzetesi cella rabjának lenni az álmodónak, hogy álmában összeköttetést tartson fenn olyan emberekkel, akik tőle nagyon messzire hajtják fejüket a párnára. Eljön az álom a szabad emberekhez is - néha csak a szomszédos szobából is, hogy az ember álmából felserkentve a kulcslyuknál ugyancsak egy leskelődő szemet talál, amikor maga is éppen a kulcslyukhoz közeledik. Egymásról álmodtak a szomszédok.

Az okos ember felkiált: bizony, ebben nincs semmi rendkívüliség, különösen olyankor nem, amikor férfi és nő lakik egymással szomszédságban, előbb-utóbb a kulcslyukhoz mennek, ha az asszony még fel tudja venni papucsait, valamint a férfi bele tud ugrani a csizmaszárba a kellő időben.

De mit szólna az okos ember ahhoz, hogy Dél-Amerikában, Buenos Aires nevű városban ugyanazt álmodja egy hölgy, amit Budapesten egy férfi álmodik? Szóról szóra ugyanazon álom tartalmával indulnak el a hajók a tengeren át... Van aztán nagy csodálkozás mindkét parton, amikor a levelekből megállapítják, hogy Budapesten és Buenos Airesben szinte percnyi pontossággal ugyanazok az álomképek mutatkoznak két messzire esett embernél! Erre az okos ember is kénytelen beadni a derekát; mert előre mégse lehet megbeszélni, hogy ki mikor és mit álmodjon.

Általában az álmok azért rendkívüliek, mert emberi hatalom nem tudja őket dirigálni, akkor jönnek, akkor mennek, mikor akarnak...

Vannak ugyan bizonyos ravaszságok, amelyekkel bizonyos álmokat megidézni lehet: ilyen varázsszer például a bölcs könyvek esti olvasása, amely könyvek tartalmukkal feltétlenül befolyással vannak az álomra, illetőleg könnyebben megérthetők, megfejthetők lesznek az álmok, ha azok bölcs könyvek olvasgatása folytán jutottak el hozzánk. Sokan ajánlják a világ legbölcsebb könyvét, a Bibliát esti olvasgatáshoz. Nem rossz. Csak Dániel prófétának ne álmodjuk magunkat az oroszlánok ketrecében. Talán még legjobb Salamon királynak álmodni magunkat.

Jó álomszerzőnek mondják a régi levelek olvasgatását. Természetesen nem a záloglevelekre vagy adóslevelekre kell gondolnunk, hanem azokat a leveleket vegyük elő, amelyeket megszerelmesedésünk idején kaptunk. Galamb hozta a levelet, galamb vitte válaszunkat. Akár mindennap is kaphattunk szerelmes levelet, nem gátolt meg ebben senki... Nos, mostanában, amikor nélkülözni kezdjük a kedves, szeretetre méltó álmokat, vegyük elő a régi leveleket. Némely vélemények szerint a régi levelek olvasgatásától még bölcsebbek leszünk, mint a Bibliától, legalábbis könnyebben találunk magyarázkodásokat álmainkhoz. Nem árt, ha reggel egy kevés keserű gyomorsavat is érzünk a torkunkban. A reggeli kávésfindzsa elmulasztja.

Hogyan lehet még kellemetes álmokat előhívni? Az imádkozás bizonyára nagy elősegítője a nyugodt álmoknak. Az imának ereje van az álomvilágban is. De jónak mondják azokat a hosszadalmas gyalogsétákat, amelyeket különösen nyáron lehet megtenni a vidéki és pesti utcákon, jónak találtatik a lábak dörzsöltetése valamely öregasszony által, aki egyúttal mesélni is tud, jó a kispárna a fej alatt, és kitűnő az éji mécses, amely mindig világít, akármilyen zavaros volt az álmunk.

Nagyon jónak mondják a nyitott ablakot és az elzárt kürtőt, mert a gonosz álmok többnyire erre settenkednek be. Vigyázzunk, hogy lefekvés előtt lehetőleg senkivel ne veszekedjünk, mert akkor még a langyos lábvíz sem tudja megszerezni a jó éjszakai álmot. Különösen intenek a borital felől, amelyből az emberek este többet szoktak inni. Azt mondják, hogy az álmodik legkönnyebben, aki vacsora nélkül fekszik le.

Vannak még csodaszerek is a boldog, jó álom előidézéséhez: - így talán a legislegfontosabb az, hogy az ember békességben éljen önmagával és az egész világgal. Ne féljen attól, hogy az ellensége az ágy alatt fekszik, valamint attól sem, hogy megharagszik önmagára, és a törülközőt a nyakára sodorintja.

Mikor végigtekint az elmúlt napján, ne találjon abban olyasmit, amiért szégyenkeznie, bosszankodnia kellene. Mértékletes volt az evésben, ivásban, indulatosságban. Jótékony volt, mert a szegénynek adott. Munkáját elvégezte, adóját befizette, szomszéddal nyájas volt, és egyáltalában senkire nem emelte fel a kocsirudat.

És még mindehhez az is kell a jó álomhoz, hogy a háznál éppen kenyérdagasztás legyen, mert a kenyérsütés illata reggel a legédesebb álmok szülője.

(1925)

* * *

A SZIGETLAKÓ ÁLMAI

Már a háború alatt elkezdtem írni azokat a leveleket, amelyeket legnagyobbrészt magamhoz adresszáltam: K. Gy.-nak a Magányba. Abba a Magányba, amelybe akkor utaztam, amikor Budapest utcáin a felvirágzott zászlókat vitték, és a katonabanda indulójára három szép ifjú testvéröcsém masírozott a pályaudvar felé. És még várták haza a negyedik öcsémet is, aki tizenöt esztendő előtt Amerikába ment szerencsét próbálni. Megtalálta-e szerencséjét a negyedik fiú? Ki tudná? Hisz a levelek évek óta elmaradtak, hírek nem jöttek, csak könnyek és sóhajtások, amikor az elbujdosott fiúra került az emlékezés.

Én pedig kezdtem írni a leveleket önmagamnak, hogy a Magányban néha lássam a postást is megjelenni küszöbömön. Vigasztaló sorokat küldtem magamhoz, bátorító szavakat írtam a levelekbe, és álmatlan, hosszú éjszakák után kaptam kézhez a levelet, amikor már azt hittem, hogy sohase kopognak többé ajtómon, mindvégig egyedül, magányban maradok.

- Rossz álom az egész, amelyből majd egyszer felébredünk - mondogattam, írogattam. És a háború tovább tartott.

A postás hozott más leveleket is a magamén kívül. Kártyákat. Előbb a lövészárokból, később kórházakból. Legvégül sohasem hallott nevű orosz városokból, bánatos hadifogságokból.

Ó, mily sietve válaszoltam ezekre a levelekre! Mintha valakinek az élete függött volna attól, hogy a válasz idejében megérkezik! De a levelekre már nem jött felelet. A lövészárkot máshol

ásták, a fogolytranszport továbbvonult Szibéria belseje felé vagy Kaukázus hegyei közé, a kórházból újra a frontra küldték az átlőtt katonát...

Esztendők múltak el, és ismét csak nem jött hozzám más levél, mint az, amelyet magam írtam saját magamhoz a néma magány országába. Megszoktam, megszerettem ezeket a leveleket, mint a kis madarakat; amelyek téli reggeleken ablakomra szállottak az élelemért. Megkedveltem a levélírást, mint a magányos zenész akkor is megszólaltatja hangszerét, amikor nincs hallgatósága. Megszerettem a csendet, a társtalan életet, az egyedül való hosszú estéket, a még hosszabb éjszakákat, amikor csak az esőszemek kopognak az ablakon, amikor halaszthatatlan teendők miatt a városba kellett mennem. Ilyenkor mégiscsak benéztem a tükörbe, hogy megkeressem azt a barna ifjút, aki egykor vidám kedvvel a csendes szigetre költözött. Bizony, nem találtam őt többé a tükörben. Hanem szemközt nézett velem egy szürkülő hajú férfi, akinek arcára szinte egész Magyarország bánata volt feljegyezve, mint egykor Döblingben a búskomor Széchenyi István arcára.

...A levélírást darab időre abbahagytam, mert attól féltem, hogy sötét szerencsétlenség ér, ha tovább is csak a magam szomorú gondolataival foglalkozom. A szomorú öntépelődés helyett hosszú sétákat tettem a Szigeten, és kihallgattam az őszi fák panaszkodását.

*

A magányos ember néha igen jól eltalálja azt az utat, amely állapotát megjavítja. Egyik asszonyt vesz magához élettársul, holott azt hitte, hogy társtalanul, egyedül hunyja le a szemét. A másik hű kutyára tesz szert, amely éjszaka a küszöbön ül, és megugatja a rossz embereket és kísérteteket. A harmadik csak egy madárkát zár kalitkába, és már úgy érzi, hogy megmenekült a magány szomorúságától.

Én az álmaimban kerestem társaságot.

Hosszúkat, nagyokat lehet aludni abban a százesztendős házban, amelyet a Margitsziget közepére még a hajdani József nádorispán épített. Nyáron a fecskék, télen a fekete varjak ülnek az ereszre. Őszidőben úgy csorog az eső a kert felett, mintha tengerit morzsolnának valahol, valamerre. A szeles éjjeleken nagyokat sírnak a fák, bújócskát játszik a holdvilág a lombokkal, a távoli óbudai partokról áthangzik a kutyaugatás. A város tornyai, lámpásai olyan messzire érnek ide, mint egy másik világrész.

Az álmok szeretik az ilyen csendes helyeket, mint ahogy a ritka vándormadarak, a kócsagok, a darvak is Magyarországnak emberhangtalan vidékeit keresik fel legszívesebben.

Amint figyelni kezdtem álmaimat, és reggelenként visszagondoltam rájuk, észrevettem, hogy egészen más álmok látogatnak meg a Szigeten, mint egykor a városi éjszakákon.

Feljegyezgettem álmaimat, mint valami túlvilági üzeneteket, amelyek a láthatatlan telegráfdróton a földre érkeznek. Még javában tartott a háború, és én már az álmaim jelentését olvasgattam, nem pedig a Höfer tábornokét. Sokan tettek így Magyarországon, akiknek félteni való kedvesük vagy el nem mondható bánatuk volt.

Nem kell az egészhez egyéb, mint egy darabka irón és egy darab papiros. Igaz, hogy ugyanígy járt el a mesebeli csizmadia, aki széndarabot készített fekvőhelye mellé, hogy az álmában látott számokat nyomban, mielőtt elfelejtené, a meszes falra karcolja. De már nincs kislutri, ahol a számokat megjátszani lehetne, se mesebeli csizmadia, aki álmodik.

Észrevettem a jegyzeteimből, hogy néha közel járnak az álmaim a valósághoz. „Megálmodtam”, amikor egyik öcsémet a harctéren keresztüllőtték, álmomban láttam anyám betegségét, piros hasú, fehér tollú madár repült el fejem felett, amikor néha valamely jó hír is meglátogatott.

A levelek helyett Álmoskönyvet kezdtem írni. Ez az Álmoskönyv volt a Magányos Ember legnagyobb mulatsága, hosszú téli délutánok szórakozása, amikor olyan csend volt a házban, hogy a kályhában pattanó akác hangja ágyúdördülésnek hangzott. Már javában hordták a katonák az őszirózsákat a Margithídon, a pesti újságok mindennap olyan nagy betűvel írtak, mint akár az amerikai hírlapok, puskaropogás hallatszott az újpesti partok felől - a Magányos Embernek mégsem volt kedve megválni álmaitól, sem a háború, sem a forradalom kedvéért.

Hullott a hó, nyúlott az éjszakába, az Álmoskönyv napról napra vastagabb lett. Mindennap nőtt egy keveset, mint a gyermek Krisztus palástja.

Elhozták az Álmoskönyv részére mások is az álmaikat, hogy azok ki ne maradjanak a könyvből. Előbb a jó szomszédasszony kopogtatott be azzal, hogy mit álmodott az elmúlt éjszaka. Később utat nyomtak a mély hóban a távolabbi szigeti villák, házikók lakói is, hogy egyik-másik különösebb álmukat elhozzák a készülő könyv számára. Egyszerű emberek voltak ők, akik álombeli örömeiket vagy panaszaikat csendesen tollba mondták a szoba sarkából, ahol helyet foglaltak.

Jöttek, jöttek... Szegletes ujjú, szelíd képű kertészek, akik télen ráérnek álmodni, piros képű, piros kezű kertészlányok, akik álmodozva gyomlálnak a melegházakban. Zavarodott köhintéssel állított be az ajtón az őrmester. Néha-néha megállította szánkóját a régi ház előtt egy bundás városi dáma, akinek nyugtalanító álma volt.

Amint elment a jég a Dunáról, és az óbudai partokon a vízre eresztették a csónakokat, elindult ám az öreg révész a Sziget felé az óbudai asszonyokkal, leányokkal. Egyenletes evezőcsapásai a régi lak előtt pihentek meg a folyón. Az asszonyok topogva jöttek fel a lépcsőkön, a lányok szemérmetesen hátramaradtak. De ők sem akartak kimaradni az Álmoskönyvből.

Mindenki hozott magával valamely drágalátos ajándékot: egy álmot, amelyet őrizgetett.

És a Magányos Ember búskomoly arca lassan felderült, visszanyerte régi nyájasságát. Nem volt most már egyedül!

(1923)

* * *

AZ 1933-AS ÁLOM

1

ELŐKÉSZÜLETEK AZ ALVÁSHOZ

- No, hát aludni aztán mi is tudunk, ehhez nem kell valamely különösebb tudomány - mondaná száz közül kilencvenkilenc ember, de nem így Egyesi, aki az életmódját mindig bizonyos körültekintéssel és a viszonyokhoz alkalmazkodva, egyszer jól és bőségesen, máskor a megcsappant bevételekhez mérten osztotta be.

Feljegyzéseinkben most emlékezzünk meg arról az időről, amikor Egyesi kalendáriumi lapjain a bevétel rovatban a legkisebb számjegyek operáltak, mindig kisebb számjegyek, mert napról napra ritkább lett a pénz, a tallér, az aranyfont vagy a forint, amint a világon a különböző helyeken a pénzt szokás nevezni. Napról napra kisebb összegeket adtak az ócska cipőkért, divatjukat múlt kabátokért, régi kalapokért, sőt a fehérneműekért is, amelyeknek árából Egyesi életét tengette-lengette; a kormos orrú és csipás szemű szolgáló mind többet lopott, mert az ilyenfajta egyéneknek, semmiségeknek akkor jön meg az igazi étvágyuk, mikor gazdájuk a legnagyobb bajban van, nem lehet tudni, hogy meddig tart még a szolgálat az összedűlőben lévő házban, tehát menteni kell, amit lehet, addig az időpontig, amíg Egyesi beválthatja az ilyen bánatos időkben szokásos ígéretét.

- Hajh, úgy érzem, hogy nem sokáig élek már.

De addig is többnyire aludt; ha ébren volt, régi angol regényeket olvasott, mert az újsághoz, amelyből a maga szerencsétlenségéhez hasonló történetekről értesült, nem volt kedve.

*

2

HOGYAN ALUDT EGYESI?

Egyesi téli álomra rendezkedett be, miután valahol valamerre egy népszerű orvosi (vagy kuruzsló) könyvben azt olvasta, hogy minden betegség, akár lábtörés, akár tüdőgyulladás vagy agyrázkódás ellen a sok alvás a leghasznosabb gyógyszer.

Egyesi akármelyik betegséget megállapíthatta magáról, mert pénztelenségében valóban beteg embernek érezte magát, akinek a térdkalácsa fájt a sok hiábavaló szaladgálástól, lélegzete kihagyott a mindennapi kenyérért való izgalmas hajszában, a szíve se működött a legrendesebben, agyáról, a minden emberi teremtvényen lévő büszkeségről nem is beszélve... Agyában a gondolatok egyszerűen felmondták a szolgálatot, amikor a szolgáló a kormosságon is átpirosló orrát bedugta a szobaajtón, és így szólt rekedten:

- Nagyságos úr, nincs ennivaló a háznál.

- Majd megenyhül az atmoszféra - felelte Egyesi valamely régi angol regényből, amelyet éppen azért olvasott, hogy a körülötte lévő életet elfedje. S ezután gyorsan aludni kezdett, hogy még a régi londoni történeteket vagy skóciai legendákat tartalmazó regénynél is messzibbre meneküljön a valóságos életből - az álom kellős közepébe.

Az alváshoz azonban szükséges volt megtalálni a megfelelő pozíciót, ami nem olyan könnyű foglalkozás kereset nélküli embernek (mint Egyesi volt), mint például azoknak, akik éjszakájukat vigadozva töltötték (mint az élet bajaival nem törődők), vagy egész éjszaka utaztak vasúton vagy tengelyen hasznot ígérő üzleti vállalkozások után. Akik elalusznak egy helyben - Egyesinek azonban se vigalma, se hasznot ígérő üzleti vállalkozása nem volt, csak elviselhetetlen szegénysége, ezért gondolkozni kellett azon, hogyan helyezkedjen el fekvőhelyén, hogy legalább álmában ember maradhasson. - Mint minden túlérzékeny ember ugyanis előre félt a felriadozásoktól, a sötét szobában való szaladgálásoktól, az ágy alá menekülésektől, amelyek rossz álom esetén megtörténhetnek az emberrel. Ha már ébren kolduskent élt: legalább álmában úriember óhajtott lenni, aki volt valaha.

...Úgy bújt be ágyába, hogy az körülvette mindenféle védelmekkel az alattomos léghuzamok, ajtóréseken beáramló szelek, hideg éjfelek ellen - miután a kályhában amúgy se égett a tűz. Egyesi tehát olyan védelmi vonalat létesített ócska, szőrjüket, bőrjüket félig elveszített

díványpárnákból, lyukas szőnyegekből, régi függönyökből és ágyterítőkből, mint valami északsarki utazó. Tél volt, az éjszaka hosszúnak, hidegnek ígérkezett.

*

3

MIT ÁLMODOTT EGYESI?

Egyesi, ha a hold állása, az ajtón, ablakon bedúdoló üres kályhában mormogó szél megengedte, üres gyomorral is kellemeseket álmodott.

Például forró káposztalevessel, amely olyan párologva került elébe, hogy az már olyan volt, mintha előre vérré vált volna.

De nem a mindennapi káposztalevesről álmodott Egyesi, mint más közönséges éhező párnáin (különösen olyankor, ha feje lecsúszván a párnáról, egy vonalba került gyomrával, és a gyomor gondolatai szabadon kompariáltak az agy gondolataival).

Evett káposztalevest muszka módon elkészítve, mint egy regényben olvasta valaha.

Ez a káposztaleves arról volt nevezetes, hogy tyúk főtt benne. Vagy pláne csirke. (Tormájának ízét persze még felébredéskor is érezte.)

Evett forró káposztalevest (hófúvás volt odakint) velőből és disznóhúsból készült apró gombócokkal, borsosan, tojásosan, amilyennel a felvidéki fogadókban várták a téli utazót, amikor még nem járt mindenfelé vonat, hanem szánkóval volt szokás egyik városból a másik városba, egyik vásárból a másikba menni. - Egy piros képű asszonyság nyomkodta Egyesibe (álmában) a velős gombócokat, s nem kellett értük fizetni.

De mielőtt jóllakott volna amúgy istenigazában, ahogyan valamikor gazdag, eleven korában utazásai közben szokott az állomásokon, hirtelen vége lett a kellemes álomnak: - hirtelen hófúvásban találta magát az országúton.

(Ez pedig onnan volt, hogy a hideg levegő megtalálta a maga útját Egyesi elbarikádozott ágyába. Valamely részecskén, bizonyosan a rongyos paplan lyukain át [amely paplan olyan színű volt, mintha egy múlt századbeli öregasszony szoknyájából készült volna] úgy fújni kezdte Egyesit, mintha a világból akarná kifújni.)

Álmában tehát a hófúvásos országúton mendegélt Egyesi, valójában pedig oly kicsinyre húzódott össze, mint egy sündisznó.

Egyesi álmában káromkodott, mint egy régi bátor utazó a legnagyobb veszedelmek között, de valójában dideregve, kétségbeesetten feküdt ágyában.

Ez így tartott körülbelül éjfélig, amíg odakint az idő lecsillapodott - amolyan éjfél utáni szaga kezdett lenni az időnek. A csillagok felragyogtak az égboltozaton a valóságban, az északi széltől fűtött kis vaskályha elhallgatott: - Egyesi álmában elérkezett a legkellemesebb pontig: pénzt talált egy fiókban, amelyet már régen nem húzott ki, mert az amúgy is hiábavaló lett volna. Tizenöt pengő nyolcvan fillér feküdt a fiókban. Éppen ennyire lett volna szüksége másnapi megélhetéséhez, egy pengőt számítva reggelire, forró kávéra, vajra, tojásra, friss süteményre, három pengőt ebédre, amelyet a forró gulyásleves vezetne be, de volna benne disznóhúsból és marhapecsenyéből darált, pogácsa alakú pecsenye is és a végén tojásos galuska. A pénz többi részének is megvolna a maga helye. „Mosodába", trafikba, cipősarkalásra és kávéházra, amely helyre az utóbbi időben már csak azért járt be, hogy valakit keressen.

Milyen nagy dolog volna egyszer a kávéházban gondtalanul, füstfellegek között, egyénileg is füstölögve üldögélni és nézegetni a világot!

*

4

KIÁBRÁNDÍTÓ ÉBREDÉS

Egyesi arra ébredt, hogy hó van az utcákon és háztetőkön, de ezt most nem is vette figyelembe, hanem gyorsan a párnája alá nyúlt, ahová álmában a régi fiókban talált pénzt rejtette. Megfordította a párnát...

- Mindig tudtam, hogy ez a cseléd lop! - kiáltott fel, amikor semmit se talált.

De óvatosságból kiugrott az ágyból, és a régi fiókot is megnézte.

Aztán nyomban visszaült az ágy szélére, mert az éjszakai evésektől komoly gyomorfájást érzett, mintha valóban mértéktelenül evett volna a káposztákból.

(1933)

* * *

A SZERELMES LEVÉL

A FINOM EMBER BÚCSÚLEVELE

- Mit szeretsz inkább hallani éjnek idején?

- A vadludak kiáltását a vaksi holdvilág előtt, amint dél felé szállnak a Duna felett, és te egy csendes szigeten állasz házad kapuja előtt, hogy egyedül (amint az egész életedben voltál) nyugovóra térjél?

- Vagy talán az éjszakának azt a különös hangját szereted, midőn éjfélkor valamely nagyobb stációra robog be véled az expresszvonat, és a lakatosok hosszú nyelű kalapácsaikkal végigkongatják a vasút kerekeit? Mily sajátságos zengése van némelyik keréknek! Abban a kocsiban, amelyhez ez az énekes kerék tartozik, bizonyosan nászutasok mennek a fehér hegyek közé, amelyeknek aljában piros ibolyák nyílnak! A másik kerék itt a szomszédodban szinte panaszos hangot hallat, mint talán a nappal jókedvű kereskedelmi utazó szólja el magát álmában, hogy még mindig szakadatlanul kell neki utazni a pénz után, sohasem ülhet le nyugodtan a karácsonyfa alá. - Hát a te kereked mit mond éjszaka, amikor a lakatos megkopogtatja, mint orvos a beteget? Ha azt mondaná, hogy nagyon hosszú az a harminc perc, amelyet a budapesti állomáson vesztegel az expressz; - ha azt mondaná, hogy gyerünk már túl a határon, és repüljünk arra, amerre a hazájukat könnyen cserélgető vadludak repülnek; - ha azt mondaná a kerék, hogy ő az életet úgy kedveli, hogy az folytonos futamodás legyen, akkor ne hallgass az én történeteimre.

- Én szeretek beszélgetni a fatönkökkel, amelyek egy helyben maradtak, mert a kertészek elfelejtették ősszel vagy tél elején, amikor az ilyen munka szokás: kiásni őket. Én szeretek beszélgetni az utakkal, amelyeken nem jár senki, csak elnyúlnak ők a fák alatt, és elrejtőznek a lehullott levelek alá, mintha azt akarnák, hogy meg ne találja senki többé, miután a divatból kimentek... A fatönkök elmesélik fiatalkorukat, mikor még lombokat eresztettek, és az emberek olyan vágyakozva néztek rája, hogy a fa elborzadt ettől a nagy szeretettől - hátha éppen az ő gallyát választják majd arra, hogy szeretetükben felhurkolják magukat. A magányos utak pedig szinte elnyúlnak, mint a jó kutya a gazdája lábának érintésére. Minden lépésemnél mondanak valamit. Azt kopogja a levél, hogy ő örül annak, hogy senki észre nem veszi. Nem akarja, hogy valaki ráfeküdjön, piros vérét folyassa, amelynek láttára a Nagyerdőből előjönnek a varjak. A fagallyak, amelyek télen lejjebb ereszkednek, pláne az ilyen magánutakon, ahol úgy sem jár senki: a kalapomat akarják lesodorni, mintha csak azt kiáltanák: - Mért nem köszönsz ennek az útnak, ennek az öregúrnak, hiszen már itt hagyta lábnyomát apád, anyád, nagyapád is, amint végigmentek az úton, hogy soha többé vissza ne jöjjenek? - Igen, felelem, valóban erre járt az apám, mikor nagybeteg volt. És köszönök a magányos útnak, amelyen most én járok az élet gyógyíthatatlan betegségével.

- Én mindig megbánom, ha hangosan beszélek, mert a szavak úgysem tudják kifejezni a gondolatot... Minek beszélni lassú, erőfeszítéses fáradozással, mint ahogy a vakondok túrja magát előre a föld alatt, mikor a gondolat szárnyán röppenni lehet, mint a sirály a Duna felett; sőt, ha valaki olyan igénytelen ember, mint én, akkor megelégszik azzal, hogy csak úgy tudjon lelkendezve repdesni, mint ahogy a csirke tanulja ezt az utolsó falevelektől, egyik bokorról a másikra szállatozván.

- Ezért rendszerint bánatos vagyok, amikor magányos útjaimon hazafelé ballagok, mert már útközben visszatérnek emlékezetembe azok a szavak, amelyeket Önnek mondtam, amelyek teljesen feleslegesek voltak, amelyek most úgy kergetnek hazáig, mint a hervadt falevelek szaladnak az őszi széllel az ember sarkában. Valóban, ezek a szavak rövid pár óra alatt elhervadtak, amint viszontlátom őket emlékezetem tükörében. Fonnyadunk, mint a virágszirmok, pedig amikor az Ön tiszteletére kibocsátottam őket szájamon, azt hittem, hogy hervadhatatlanok, mint a pápa őszentsége aranyrózsái.

- És otthon, magányomban megint csak visszagondolok tovább is a szavakra, amelyek az Önnel való találkozásom idején elhagyták a szájamat: néha oly fájdalommal, mint ahogyan az embert fogai hagyják el, máskor keservesen, mint a sóhajtás, amely kiszáll az ember ajkán, mielőtt elkészült volna rá.

- Ilyen gyötrő gondolkozás közben - mialatt azon töröm a fejemet, hogyan lehetne a kimondott szavakat semmivé tenni, hogy ne legyen belőlük méreg, mint ahogy a szénből lesz a ciánkáli, amely majd előbb-utóbb megöl engemet is és Önt is - az ablakomhoz állok, és elnézegetem azt a terméketlen, kavicsos mezőt, amely ablakomtól a Duna-partig elterül, mint valami elátkozottak mezeje. Legfeljebb a varjú sétálgat itt olyan büszkén, mint a hóhér, aki tudja, hogy szolgálatait nem nélkülözhetik. Legfeljebb néhány kivetett kődarab szomorkodik itt száraz bokrok alatt, amely kövek és bokrok úgy kerültek erre a mezőre, mint elátkozott szavak, melyeknek soha többé nem szabad az emberek társaságába visszatérni. Igen, idekerülnek az én szavaim is, hogy itt majd holttá váljanak, miután Ön megunta őket, és szabadulni akar emléküktől. Itt várják azt a keserves feltámadást, amely majd abban nyilvánul meg, hogy Ön majd felkapja és utánam dobja őket - a szavakat, amelyeket én elejtettem, mint a borsószemeket a mesében, hogy mindenkor utánam lehessen találni.

- Hát bocsásson meg, hogy nem vigyáztam jobban a szavaimra, amelyekben mindenféle ígéreteket tettem, amelyeket magányos természetemnél fogva: soha be nem válthatok. - Még ezen a kopár sivatagon is, amely ablakom előtt elterül, végigfutamodik néha a szélkergette ördögszekér, mint valami szenvedélyes szerelem, amelynek útja kiszámíthatatlan. Hát az én életem lett volna csak kopárabb ennél az elátkozott mezőnél?

- De az ördögszekér is elfutamodik, a kövek és a bokrok ismét halotti mozdulatlanságban maradnak. A hold, amely este a nagy fa felett állott: megtanulta a vadludaktól az utat a Duna felé, hogy valaki szemével odáig elbotorkáljon. Most ott áll a Duna felett, és az én szememre még mindig nem jön álom azok miatt a szavak miatt, amelyeket valaha talán szenvedélyből mondtam Önnek, később pedig azért ismételgettem, hogy fájdalmat ne okozzak Önnek a hallgatásommal. Hiszen udvarias, finom embernek neveltek szüleim.

- Hát kérlek, most már aludni megyek, de előbb bevallom neked, hogy a szavak közül leginkább a vadludak hangját szeretem, amelyek másvilági érthetetlenséggel hangzanak le hozzánk a magasból. Ezek a magányos, senki által meg nem értett hangok: az én hangjaim. A te hangjaid az expresszvonat kerekeinek a zengései a pesti pályaudvaron, mielőtt az expressz kirohanna boldog utasaival a zajló, boldog, idegen nagyvilágba. Ezért nem érthetjük meg mi egymást.

(*Margitsziget, tél*.)

* * *

POSZTRESZTÁNT

- Tudok egy jó helyet, kedvesem, ahol zavartalanul találkozhatnánk: annak a fának a teteje volna az, amely fáról engem a varjú les reggelenkint, amikor magának levelet írok. A varjú ugyanis tudja, hogy előbb-utóbb az övé leszek, miután elfogadtam magának azt az ajánlatát, hogy posztresztánt leveleket váltsunk egymással, ahogy valamikor a háború előtt volt szokás levelezni. Nem hiszem, hogy sok jóra vezetne az ilyen levelezés, azért ajánlom inkább a nagy fa tetejét találkozóhelyül, különösen hajnalonkint, mikor az még ködkabátjában halálosan unatkozik.

- Hálátlansággal fog vádolni, mikor azt mondom, hogy eddigi találkozásainkkal nem voltam megelégedve: - pedig Ön mennyi mindent reszkírozott, hogy egy-egy jó találkozás dolgát rendesen nyélbe üthesse! Szép kis homloka ráncos lett a gondtól, amíg például azt kigondolta, hogy jöhetnénk össze az újpesti sziget hajóállomásán, de sajnos, az itteni kocsma télen zárva van, és én nem költhettem el azt a halászlét, amelyre annyi ideje vágyakoztam! - Mennyi fejtörésébe került, hogy úgy intézhesse látogatásait barátnőinél, hogy az est egy bizonyos órájában a Bazilika néptelen környékén összejöhessünk, de én mindig attól féltem itt, hogy a nyakamba szakad a tetőről valamely szent kőszobor istentelen magaviseletem miatt. Cukrászdákba mentünk, ahová tán sohase tettük volna be a lábunkat. Megismerkedtünk a Kamaraerdő vöröshangyáival. Voltunk a Gellérthegyen, és voltunk Kőbányán abban a fogadóban, ahol a sertéskupecek szoktak megszállni. Bálokba jártam el az Ön kedvéért, hogy messziről láthassam, pedig bálba csak akkor jártam, amikor ifjú hivatalnok koromban a miniszteri tanácsosok hervadt kisasszonyait kellett pörgetni, mert azt hittem, ez kell az életben való boldoguláshoz. Mennyi fáradság, mennyi időpazarlás, mennyi haszontalan szívdobogás a várakozások közben! Csak annak örülök, hogy a Dunán úszó jégtáblákon nem akart velem találkozni, pedig azt mondják, hogy ez is szokásban van. Ellenben annál többet kellett teát innom és heringsalátát enni Lady Clavering zsúrjain - tudja, annál a vastag bokájú asszonyságnál, akit egymás között így neveztünk.

- És minden ilyen találkozás után holttá fáradva kerültem haza a magam négy fala közé, hogy elégedetlenségemben órákig járkáljak fel és alá, s közben elfelejtek a tűzre rakni. A rab járkál így börtönében, aki nem találja a szabadulás módját, végül már azt is elhatározva, hogy leugrik a második emeletről... Hányszor gondoltam magamban ilyenkor fogcsikorgatva, hogy meddig fog még tartani ez a céltalan bujdosás a világ, az emberek és mindenki elől (pedig bizonyosra veszem, hogy Önnek a szoknyasuhogásából, az én sétapálcám tartásából akárki megítélhette, hogy nem vagyunk férj és feleség, mert azok nem sétálnak a Laszlovszky-vámnál). Mért nem találkoztunk már végre sötét este a Miatyánk utcában vagy a Szivárvány-közben zsarnoki férjurával vagy vérszomjas testvéreivel: egy tőrdöfés ma sem számíthat sokkal többet, mint a régi Velencében! Mért nem hoz össze a végzet a margitszigeti romoknál Pletykásinéval, aki másnap az egész várost beharangozná, hogy mi ketten felcsaptunk régiségbúvároknak, mert amikor ő jött, hátat fordítottunk neki, bizonyos felírások keresése végett az ó falakon? Meddig kell még ilyen bűnösen, bűnözve, lelkiismeret-furdalással, rettegve és álmatlanul járkálnunk egymás mellett vagy egymástól távol?

- Én azt veszem észre, hogy az az emlékezetes cipő, az a gombos, magasszárú (amelynek olyan fényes volt az orra, mint egy kis kutyáé), amelyet első találkozásunk alkalmával viselt, kezd tágulni, rendes, háziasszonyos nyomokat hagy maga után a kerti úton, mintha akár a piacra vinné tulajdonosnőjét. Úgy látom innen, a négy fal közül, hogy a titkos találkozásokat Ön már olyanformán osztotta be gazdasszonyi teendői közé, mint akár az uborkasavanyítást. Már nem száll ki vértelen ajakkal, papírfehéren és az izgalomtól félbolondan egy rejtett utcában a

konfortáblisból, hogy mindig nekem kellessen megnézni: vajon nem felejtett-e valamit a kocsi ülésén? Már nem nyújtja úgy felém a kezét, mintha azt éppen nekem akarná ajándékozni. Nem emeli fel titokzatosan a fátyolát, hogy megcsókolhassam az arcát, mint valami ereklyét, amely csók szerencsét, egészséget, megnyugvást hoz reám. Nem simul önfeledkezéssel a mellényemhez, ha befordult a kapun az öreguracska, aki idáig előttünk ballagott... Nem ad jeleket a lábával az asztal alatt, és néha percekig hallgat, mintha nem jutna eszébe számomra semmi mondanivaló.

- Valami olyan titkos férj kezdek lenni maga mellett. És a férj már régen tudja az összes kéz-, láb- és derékmozdulatokat. Tudja, hogyan alszik. (Mint éjjel a virág.) Tudja az étvágyat, a reggeli szeszélyt és az esti ásítást. Tudója a mosolyoknak, a hamis nevetéseknek, a könnyeknek és a gyermekes ellágyulásoknak. Tudója az összes kunsztoknak, amelyekkel felesége az életen átlavírozik. Nem borul térdre az új harisnyakötő előtt, akárhogyan van annak megkötve a maslija: minden ruhadarabot ismer a kalaptól a cipőig, a sóhajtástól a köhintésig... nem lehet neki semmi újat sem bemutatni. - Pedig még nincs itt a tavasz, hogy az új ruhát és az új arculatot elő lehetne venni.

- Tehát, mit gondoltam én ki itt magányomban, amelyben a bölcs remetéhez illő gondolatokkal foglalkozni szoktam. Miért pihentesse Ön mosolyát, könnyeit, suttogásait és egyéb nagyszerű művészeteit - amelyeket már nem tart érdemesnek nekem bemutatni, mert azt hiszi, hogy jól ismerem őket? Miért váljanak meguntakká a ruhák, a kalapok, a kabátok, amelyek korántsem kopottak még annyira, hogy félre lehetne őket vetni? Miért essenek a megszokottság unalmába azok a titkos kirándulások, a szerelmesek pesti és budai találkozóhelyei, a drágalátos kiskocsmák, a pompás kis fogadók, az aranypapirosba vont cukrászdák - miért váljon üzleti hangulatúvá a titkos találkozás a zsúron, a bálon, a színházban -, miért unjam én magamat a kalaposbolt előtt óraszámra, mint egy madár, amíg maga a kalapot próbálja - miért ne legyen többé bódító parfőmszaga a kocsi belsejének, amelyen titokban valahová megyünk?

- Ön még fiatal, és nem kívánhatom azt az áldozatát, hogy bájait, kunsztjait, ügyességeit és minden tudományát, amellyel a sors megajándékozta, most már véka alá rejtse, mert én valamikor (talán annó ájncban) útjába kerültem. Mért hevertetné az emlékkönyvembe zárva mosolyait? Mért ne kacagna? Mért ne turbékolna? Mért ne találná megint újszerűnek, nagyszerűnek, sohasem látottnak a gellérthegyi utat - ha oda egy másik férfi társaságában felsétál? Mért ne szeretné meg ruháival együtt újra önmagát is, ha új bókokat hall a fülébe?

- Majd meglássa, hogy dobog megint majd a szíve a rejtett utcában!... Én, sajnos, már nem tudnék egyebet kitalálni, mint csak azt, hogy a fatetőre hívjam Önt találkozóra.

* * *

LEÁNYSZÖKTETÉS

Drága Asszonyom, eltávozom a városból, mert ma, hajnali harangszókor úgy éreztem, hogy érdemtelen vagyok az Ön jóságára...

Már akkor kezdtem zavarba jönni önmagammal, amikor ezt a bizonyos hajnali harangszót mindennap elszárnyalni hallottam az ablakom előtt, mint egy korán útrakelő galambot vagy egy fehér hajót, amely drágalátos gyümölcsökkel megrakodva jön lefelé a Dunán... De a halálraítéltek is hallják a hajnali harangszót, és én kezdtem magam a halálraítéltekhez hasonlítani: azt hittem, hogy előbb-utóbb meghalok Önért. Mert olyan jó hozzám...

Tudom, hogy akkor, midőn a verebek beszélgetni kezdenek az udvaron, és az Ön kislánya iskoláskönyveivel elindult otthonról, Ön sietve veszi a levélpapirost, amelyen megírja nekem, hogy ismét álmatlanul tölté az éjszakáját, mert engem kimondhatatlanul szeret. Látni akar már a reggelizőasztal mellett, és mint írja, még mindig van abból a kassai sódarból, amelyet a minap megdicsértem, mert nemcsak magától vonta el a falatot, hanem a kislányától is... És e levélkével már fürgén kopog magas sarkú félcipőjében lakásom felé az ábrándos szobalány, aki mindig olyan házaknál szeret szolgálatot vállalni, ahol az úrnő szerelmes.

Asszonyom, most eltávozásom előtt bevallom Önnek, hogy én szeretek reggel sokáig aludni, amely szokásom még lumpkoromból maradt meg. A lumpolásról az Ön kedvéért lemondtam, de a reggeli alvástól nem tudok megválni. Ha ilyenkor felébresztenek: rosszkedvű vagyok egész nap. És különben is, megmondom őszintén, hogy én frissen csapolt sört szeretek reggelizni valami paprikás pörköltfélével, amelyet kedvem szerint csak a kocsmai szakácsnők tudnak főzni. Azonkívül az is szükséges a reggeli jó érzésemhez, hogy krákogó, vén korhelyek üljenek körülöttem, akik mindennap ugyanazt a kétszáz szót beszélik, sohasem halnak meg, mert rendszerint bevárják a friss csapolást.

Nagyon boldog voltam, asszonyom, amikor feltette magában, hogy leszoktat arról, hogy a déli harangszó is a kocsmában érjen. Valóban, ez az élet nem vezet máshoz, mint a tökéletes elzülléshez, amint ezt már annyi példa mutatta. Könnyesen, meghatottan, mint Asszonyomnak minden irányomban való jóságát; vettem tudomásul, hogy Asszonyom a délelőttjét bevásárlásokkal szándékozik eltölteni, és szívesen venné, ha komisszióiban elkísérném. Nem írhatom le boldogságomat, amikor kocsival mentünk el vásárolni a Duna-parti nagycsarnokba! Hogy örültem a tűzoltósapkás kakasoknak, a városban még ismeretlen tyúkoknak és a csirkéknek, amelyek úgy megnyugodtak a karomon, mint valamikor a tánciskolában a leánykák... A fácánok tollait előre az Ön számára való kalap mellé képzeltem, a vadkacsa farkával majd én díszítem fel fövegemet, mint valami vidéki vadász, míg a nyulakból, amelyeket néhanapján hazahoztunk, majd a kisleány kap karmantyút vagy sapkát, amint a városligeti nagyjégen a korcsolyázás elkezdődik. Örvendeztem a kelkáposztának, amelyre Asszonyom oly huzamos ideig alkudozott, míg legnagyobb boldogságomra sose kifogásolta a karfiol vagy a zöldpaprika árát, mert tudta, hogy ezeket a zöldségeket én szeretem levesemben. A csarnoki kofák úgy bántak velünk, mint fiatal házastársakkal - ugyebár, felejthetetlen az a kimustrált, vén árusasszony, aki hamisan csippentett szemével, és azt javasolta, hogy a nagyságos asszonynak jól kell táplálni becses férje urát, mert akkor szép a férfi, ha kövér? És mily ismerősök voltunk már Finkelstein kisasszonnyal a rákok szezonjában! Sajnos, a kisasszony jobban tetszett nekem, mint rákjai.

Mondhatom, Asszonyom, hogy sohase felejtem el a vásárcsarnoki délelőttöket az Ön társaságában. Ekkor tapasztaltam valóban, hogy milyennek kell lenni egy jó asszonynak, aki arra törekszik, hogy szép kövér ember legyen valaha abból a férfiból, akit szívéből szeret. Nem, nem fogom elfelejteni vitatkozását a potykák felett Krisztus szelíd halászaival! Csakhogy a potykák kiugrottak kezemből.

És aztán az ebédek, amelyeket az Ön asztalánál elköltöttem: ugyancsak eszembe fognak jutni akkor is, ha gyomorbajos, beteg úriember leszek, és gyermeki pépen éldegélek. Sőt azt hiszem, hogy valójában csak akkor fogom méltányolni tudni a rostélyosokat, amelyeket a vöröshagymától alig lehetett látni, valamint a nagy tányér leveseket; amelyek elegendők lettek volna egy aratónak. Az asztalra mindig egyfajta fehér bor került, mint a változatlan, állandó szerelem. Megvolt a magam helye, a magam széke az asztalnál, szemközt becses férjével, kisleánya bal oldalán, és mondhatom, hogy olyan biztonságban éreztem magam kedves házuknál, mint akár édesanyám ölében. Csak éppen a tésztánál jutott eszembe, hogy vannak valahol bizonyosan

korhely cimboráim egy bolthajtású, belvárosi kocsmában, akik ugyancsak főzeléket feltéttel ebédelnek, de olyan étvággyal, mintha napok óta nem ettek volna. Csurog a húslé a szájukban, kenyérrel törölgetik ki a tálat, különösen a borsó után, amelyet őszkor a verebek is úgy szeretnek. A hideg spriccert olyan szomjúsággal hajtják fel, mintha az nyomban vérré válnék bennük. És a rossz cigarettára felséges élvezettel rágyújtanak, hogy a keserű füst mellett édesdeden nevettető történeteket meséljenek egymásnak. Il padronénak szólítják a kocsmárost, *csalni* hívják őt, amikor fizetésre kerül a sor, és gondtalanul szövögetik esti programjukat. Ebéd után aludni szoktak, uzsonnázni a kávéházba mennek, az estét asztaltársaságban töltik, ahol megint elölről kezdődnek a bolondságok... Bevallom, Asszonyom, hogy gyakran sóhajtva vágyódtam ebbe a társaságba - az „elzüllöttek" közé -, amikor az Ön ezüsttel és kristállyal terített asztala mellett üldögéltem. Nem érdemeltem meg a jóságát, sem figyelmességét, sem önfeláldozását, mert titokban mindenféle terveket koholtam magamban, hogy majd valamely ürügy alatt elmaradok vendégszerető asztalától, és visszamegyek a kis belvárosi kocsmába, ahol nem is terítenek mindig friss abrosszal.

Most aztán úgy érzem, hogy be kell vallanom Önnek, hogy méltatlan vagyok szerelmére, jóságára. El kell hagynom örökre azokat a kedves helyeket, amelyek szívemhez nőttek. - De, hogy mégse maradjak árva magamban: magammal viszem tizenöt esztendős leánykáját, aki már régebben igazat adott nekem apró-cseprő szenvedéseimben. Ő megértette, hogy néha kocsmába kell járnom... És ezzel az új programmal kezdjük el új életünket, de Önt én sohase felejthetem el.

* * *

ASSZONYSZÖKTETÉS

Leánykám, letérdepelek Ön előtt - az arcképe előtt - itt magányos, négy falam között, és úgy mondom el mindazt, ami már régen arra kényszerít, hogy éjszaka mindig halljam, mikor ütnek tizenkettőt a városban a toronyórák. Nem egészséges és szívderítő dolog az ilyen virrasztás, másnap bágyadtabban ébred fel tőle az ember, mint akár a bál után. Az én koromban pedig már csak úgy lehet együtt tartani az egészséget - a lépet, a vesét, a gyomrot, a szívdobogást, azokat a szörnyű idegeket -, hogy az ember pontosan kialussza a maga óráit. Az orvosok által annyiszor emlegetett langyos fürdők is csak akkor használnak, ha megfelelő nyugalom van előttük vagy utánuk. A mindennapi forrásfürdő tartja bennem a lelket már évek óta.

Templomi áhítattal nézegetem el az arcképét, amellyel titkon megajándékozott... Olyan ifjú e képen, mint egy bálkirályné, és olyan szelíd, mint azok a kisleányok, akik először mennek bálba. A régi templomokban, amikor a festők még tudtak ártatlan nőket festeni, láthatni ilyen szentképeket. És valóban nem mondhatok mást most neked, leánykám, hogy szentebb vagy mindenkinél ebben a városban, ifjabb vagy, mint a rügy az orgonafán, és jobb illatod van a déli szélnél, amely az ibolyát fakasztja.

Nagyon boldog voltam - mintha kicseréltek volna -, amikor megengedted, hogy elkísérjelek az iskolába, oda, a Váci utcába, és megengedted, hogy a szakállas apák és ernyős mamák, a német regényekből való nevelőnők társaságában az iskola után megvárhassalak. Te nem is tudod, leánykám, milyen nagy dolog ez az ilyenfajta beteg úriembernek, amilyen én is vagyok, fiatal hölgyre várakozni egy iskola kapuja előtt. Lehetőleg a túlsó oldalon, hogy el ne sodorjanak a kiözönlő leányok. Ott állani a leányok zsivaja, felszabadult kacaja, pajkos arcfintorgatása vagy szemérmes pirulása közepette nekem, akinek már csak négy fal között volna szabad üldögélnie, valamely ócska könyvvel a sláfrokkos térdén vagy pedig zöldellő kertekben sétálgatni, és

csendes összehasonlításokat tenni magam és a kertek öreg, gyermekgyilkos őrzői vagy pedig a gyomruk emésztésére figyelmező, nyugdíjas sétálók között.

Nem is tudom elmondani neked, kis szívem, hogy milyen új fordulatot látszott jelenteni életemben az a pillanat, amikor végre az iskola kapujában feltűnt a te fruska-arcod is, rövid hajad körül még ott látszik szálladozni a könyvek és kréták pora, arcodon már mutatkozik egy kis komolykodó vonás, amely a kedves tanárnő figyelmeztető szavai folytán keletkezett ott... Holott ily látványokhoz én már régen nem vagyok szokva, legfeljebb tolvaj gazdasszonyom ravaszdi arcához, amint kémlelve figyeli, hogy észreveszem-e: mennyi piacpénzt csinált magának?

Aztán együtt, végig a déli örömtől zengő, belvárosi utcákon, amikor úgy tűnik fel a városrész, hogy csupa fiatalemberek lakják az ódon házakat (fiatalosak még az apácák is, akik a leánykákat az intézetbe kísérik), az úrnők mindenkori új, divatos ruháikban mindig hódítóak, akármilyen bolondságokat eszelnek ki a szabók - az öreg embereket tán elküldték erre az időre a temetőbe vagy Budára sétálni. És mi egyúttal, egymás mellett mendegéltünk az utcán, és te mindig elmondtad tanulmányaidat, munkáidat, feleleteidet, mintha még én is odajárnék valahová a közelbe, a piarista gimnázium nyolcadik osztályába. Pedig én már fáradt voltam a déli verőfény embereitől, tekinteteitől, vidámságaitól, mert évek óta megszoktam, hogy napközben sok órán át egyedül legyek, mert akkor nem fáradok ki... tudniillik, arra gondolok mindig, amire éppen legjobban esik. Míg itt, a te kis gyémántos szavaidat kellett kísérnem figyelemmel, figyelemmel lesnem kellett a szemközt jövők szemét, vajon mit gondolnak rólunk; észre kellett venni a boltok kirakatait, a villamosokat, a kocsikat, a házmestereket, régi, szép nőket, akik velem együtt elhervadtak, és kortársaimat, akik az öregség fenyegetésével néztek utánam... látnom kellett a déli verőben az egész életet, amelyet úgy meguntam, mint egy anekdotabeli angol.

És még kísérgettelek mindenfelé, mint egy lovag a hölgyét... Holott én már egy olyan hölgyet szerettem volna kísérőmül, aki énreám vigyáz, mint valami tapasztalt, bölcs szellem. Mentünk a jégpályára és bálba, hogy majd megszakadt a szívem, amikor a fiatalemberek hamis tekinteteit észrevettem körülötted. Mentünk társaságba, hogy még azokra a leányokra is féltékeny lettem, akik fehér zsebkendőt kötnek a karjukra a tánc közben, hogy emígy jelezzék férfivoltukat. Mentünk nyaralni Balatonra és Budakeszire, és én mindig megesküdtem magamban, hogy sohase hagyom el a négy falamat, csak egyszer megint hazakerülhessek.

És hányszor ültem melletted a családi ebédeken, mert hiszen nyílt titok volt, hogy amint iskoláidat elvégzed és a férjhezmenés ideje elkövetkezik: az én törvényes feleségem leszel, addig nevelgethetlek magamnak... A pókhasú nagybácsik, akik magukhoz illő férfitársaságban soha meg nem történt kalandjaikkal dicsekedtek, helybenhagyólag bólongatnak: ők is gyermekkoruk óta ismerték a feleségűket, maguknak kertészkedtek. A nagynénik ebéd után a szomszédban levetették szoros fűzőiket, és jövedelmeim felől tudakozódtak, miközben eldicsekedtek vele, hogy férjüket milyen módszerrel szoktatták le a boritalról, a kártyáról, a könnyelmű nők ismeretségéről - holott én már nem akarok semmiről sem leszokni, mert legjobb nekem korán este az ágyban lenni.

Azt kezdtem észrevenni, leánykám, hogy olyan nagy feladatok várakoznak reám, amelyek mostani mogorva életmódomat végleg felborítják, lehetetlenné teszik. Tudod, én szeretek sétapálcára támaszkodva menni, ez pedig mégse volna illendő egy fiatal, bálozó, repkedő, dalos madárka mellett. Azt kezdtem elhatározni magamban, hogy majd megvénítelek bölcs, pesszimista tanácsaimmal, vén könyveimmel, embergyűlölő világfelfogásommal, de aztán rájöttem, hogy ez a feltevés lehetetlen a te ifjúságod mellett.

Arra kérlek, hogy hagyd meg legdrágább emlékeimnek a csókokat, amelyeket tőled kaptam. Te, leánykám, még könnyen el tudsz felejteni engem, de nem úgy szegény anyád, aki megszokta, hogy a veje legyek. Azért inkább őt veszem el feleségül, mert korban, életfelfogásban inkább megegyezünk. Add nekem a te jó édesanyádat, aki velem ezzel együtt téged tovább is változatlanul szeret.

* * *

A KEGYES HERCEGNŐHÖZ

Gyónás után és szent áldozás előtt vagyok, Hercegnő, amikor Ön ismét és ismét eszembe jut, mint életem minden körülménye között. Nem hazudhatok ez időpontban Hercegnőmnek, mert hiszen újabb bűnnel terhelvén lelkemet, méltatlanná tenném magam a szent áldozásra. Azt hiszem Hercegnőm most már minden kétségeskedés nélkül hitelt ad levelemnek.

Hercegnőm! Én Önt szeretem.

Bár kegyes volt felhatalmazni, hogy titkos leveleimben bizalmasan *Te, Juli*-nak szólíthassam, hogy a levelek előkerülése esetén a címzettet Juliette-nek, a komornának, a levélírót pedig Adalbertnek, a vadásznak lehessen beállítani: - mégsem tudom tegezni hercegnőmet. Jezsuita páterek voltak a nevelőim, akik nemcsak a vívásra, de az udvariasságra is megtanítottak.

Hercegnőm! Én Önt szeretem.

Bár felejthetetlen nagylelkűségében engedélyt adott arra, hogy pavilonjában mint csodadoktor bármikor felkereshessem, hogy mestere legyek ama finom hajszálak eltávolításának, amelyek karjain és lábain aranypihe alakjában mutatkoznak, mégis inkább a szentképecske hátára írok Önnek azokkal az apró betűcskékkel, amelyeket a tábori életben egy dobostól tanultam, aki a csaták szünetelése közben dobjának bőrére írta fel szerelmi verseit - amely kutyabőrt a dobos elesése után az ezred el is küldött a menyasszonynak, aki azt bizonyára ma is hűségesen őrizgeti. Ezt a szentképet én az imént gyóntatómtól kaptam ajándékba, mert ösztöklésére híven bevallottam bűneimet. (Sajnos, mostanában gyilkosság nem terhelte a lelkem, mint abban az időben, mikor hornista voltam az x.-i gyalogezrednél, és az oroszokkal egy hegyszoros végett verekedtünk.)

Hercegnőm! Én Önt szeretem.

Meg vagyok győződve, hogy nem venné rossz néven, ha hintaja elé ugornék, és vitéz kézzel megragadnám a lovak zabláját, mint szegény, megboldogult nagyatyám cselekedte ezt a várpalotai mézeskalácsosné vásáros fogatával. De már szegény nagyatyámnak sem adott hitelt a veszprémi statáriális bíróság, amikor tettéért azzal védekezett, hogy olthatatlan szerelmet érzett a megtermett mézeskalácsosné iránt, és a Bakony-erdőt - ez idő tájt - igen alkalmatos helynek találta, hogy az asszonysággal érzelmeit közölje. Szegény nagyatyámmal egy olyan fát virágoztak fel, amely egyébként nem szokott kivirágzani. Talán éppen ez emlékezetes családi vonatkozás miatt kerülöm a Múzeum utat, amikor hercegnőm hintaja arra tart.

Hercegnőm! én szeretem Önt! - Bár még eddig egyetlen kísérletet sem tettem arra nézve, hogy éjnek idején kipróbáljam a palota kertjeinek kerítésén, vajon tudok-e olyan jól ugrani, mint szegény jó atyám, aki egy elhibázott ugrás miatt úgy bicegett egész életében, mint az öreg grófok szoktak. Pedig, ha átvetném magam a kerítésen, játék volna felkúszni arra a nagy amerikai diófára, amelyről Ön azt szokta mondani, hogy azért szereti ablaka alatt, mert késő ősszel úgy ketyeg, mint egy öreg falióra - amint dióit hullatja ez a vén időmérő. Az amerikai diófának megvan az a tulajdonsága is, hogy ágairól könnyű volna az Ön emeleti ablakán

belépni. Ne féljen, nem olyankor jönnék, mikor tudnám, hogy a Hercegnőm estélyen vagy bálban van. Olyankor másznék a fára, amikor tengerészlátcsövemen át előbb pontosan megállapítanám a szomszéd ház tűzfaláról, hogy a nagy állótükör előtt nem Juliette, a szobalány csinosítja magát, hanem Hercegnőm vizsgálja, hogy az operaházi páholyban nem szedett-e fel valamely bolhát vagy egyéb ragadozót. Tudom, hogy Hercegnőm nem kiáltana segítségért, amikor a vakmerő kalandor a diófa lombjai közül a szobába ugrana... De mégse merészelek ilyen úton közeledni Hercegnőmhöz, éppen megdicsőült atyámra való tekintetből, aki halálos ágyán bevallotta, hogy egész életén át nem csupán egy elhibázott ugrás miatt bicegett, hanem egy posta miatt is, amelyet éppen egy puskából és egy ablakból utánaküldtek, mikor észrevették, hogy elhibázza az ugrást. Szegény jó atyám e vallomás letétele után felvette az utolsó kenetet, de én sohasem tudom elfelejteni, hogy miért titkolta annyi ideig a bicegésének valódi történetét. Rossz óment látok ebben, és ugyanezért nem merek felmászni az amerikai diófára, bár tudom, hogy indulatomnak ilyen bemutatása nem volna ellenére a hercegnőnek.

Hercegnőm! Én Önt szeretem - bár egyik barátom azt mondja, hogy az igaz szerelem nem riad vissza egy-két késszúrástól sem. Mert például: mit szólna a Hercegnő ahhoz, ha a palota tetőzetén felfedeznék egy padláslyukat, amelynek zárja egy kézmozdulatra enged? Boldogult testvérbátyám, akinek kimúlása óta örökre árvának érzem magam, mert nincs, aki neveltetésemet befejezze, éppen ilyen padláslyuk miatt került igen fatális helyzetbe. Rossz helyen nyomta meg a padláslyuk zárját; olyan zajt okozott vele, hogy azt a házmester és egyéb mihaszna cselédség is meghallotta. Jó testvéremet tetten érték, amint a padlásra akasztott lepedők mögé akart elrejtőzni, és ugyanezért ráfogták, hogy lopni jött a házhoz. Mit sem segíthetett már az a néhány késszúrás, amelyet szegény testvérem védekezése közben kiosztott. Halálra ítélték, mint a lepedőtolvajokat szokás. A siralomházban egyedül hozzám volt bizalommal, amikor is bevallotta, hogy esze ágában sem volt lepedőt lopni, ellenben a háziasszonyhoz akart ellátogatni, akivel szerelemféltésből kifolyólag némely elszámolása lett volna. De ebben a személyzet megakadályozta, és ugyanezért most meg kell halnia. - Hát ez a kis emlék jut mindig az eszembe, amikor már elindulok, hogy Hercegnőmhöz akár a kéménylyukon át is bejussak. Észrevettem ugyanis szegény megboldogult bátyámon, hogy mindenütt inkább szeretett volna ez idő tájt tartózkodni, csak a siralomházban nem.

Hercegnőm! én Önt szeretem - bár még egyetlenegyszer sem öltözködtem hordárnak, kéményseprőnek, adóvégrehajtónak, levélhordónak, akinek mindenhová bejárása van. Nem bújtam el Juliette ágya alatt (nehogy félreértésekre adjak alkalmat Adalbertnek), nem jöttem a szőnyegporoló-vállalat megbízásából sem (nehogy a régi, elveszett szőnyegeket is rajtam keressék). Nem tettem másnemű kísérletet sem, hogy elzárt palotájába hatoljak akár álkulccsal is (mert tudom, hogy a cselédség keze milyen ragadós, és régen eltűnt ruhadarabokat szívesen keresnek az álkulccsal jövő vendégen).

Mindamellett szeretem Önt, Hercegnőm! De attól félek, hogy ez igaz vallomásom után némileg csökkenni fogok mérlegén. Pedig még könnyű lett volna azt hazudni, hogy azon töröm a fejem, miképpen raboljam el Önt!

* * *

A TEKINTETES KISASSZONYHOZ

- Mostanában vajon, melyik újságnak „szubabonensei” maguk, Boriskáék, a helybeli Nemesi Kaszinóban? Melyik az a közlöny, amelyben magukhoz írhatnék beszélyeket, kritikákat, leveleket, mint a tizenkilencedik századbeli írók szokták, amikor azt akarták, hogy vadászatra, szüretre vagy Borbála napjára hívják meg őket, ahová ugyan meghívás nélkül is bízvást betoppanhattak.

Úgy emlékszem, hogy a nagymamához még Komócsy József költő úr írogatta a verseit, valamely szépirodalmi őrbe, amely versek megjelenése után onnan Dabasról a nagymama rendszerint hízott sertést küldött a költőnek, amely küldeménnyel őt mindig nagy zavarba hozta. K. J. ugyanis Pest városa kellős közepén, a Zöldfa utcában lakott, és különböző hatóságokhoz kellett futkosnia, hogy megengedjék neki a bérháznak udvarán az ajándékdisznó leszúrását, valamint megpörkölését. A disznóöléshez engedélyt kellett kérni a rendőrségtől, hogy a sarkon álló konstábler össze ne tévessze a sertés visítását valamely más szerencsétlenséggel; a pörkölésről ugyancsak tudni kellett a tűzoltóságnak, nehogy a nagy füst láttára a kéményseprők (ezek a hivatásos tűzoltók), valamint a tímárok (ezek a régi, önkéntes tűzoltók) otthagyják munkájukat, hogy a vízipuskával a Zöldfa utcába vonuljanak...

Volt is elég baja a költőnek, amikor a falusi kocsi az eleven sertéssel megérkezett! Igaz, hogy a nagymama küldött tavalyról a disznóval együtt pörköléshez való szalmát, de vajon honnan vegye az árva költő mind azt a sok majorannát, borsot, paprikát, fokhagymát, pácot és még a jó Isten tudná, hogy mit, amely a disznó kellő elkészítéséhez szükséges? Így aztán nem is nagyon csodálható, hogy Komócsy József az eleven disznóval megterhelt szekeret egyenesen a Kispipa-vendéglő felé irányította, ahol alelnöke volt a költő egy asztaltársaságnak. Aztán, hogy mi történt a disznóval a Kispipában, azt a nagymama már sohasem tudta meg.

Az édesmama idejében, kedves Boriska, úgy tudom, a helybeli Nemesi Kaszinóban - amelyet Kisbirtokossági Gyűldének is neveznek az öregebb urak - A Hét című lapot „szubabonálták”. A szűzdohányszagú, étvágya muladozására panaszkodó Péter bácsi mindig elsüllyesztette a gérokkja zsebébe a hetilapot, amikor annak új száma is megérkezett a Kaszinóba. Miért vitte haza Péter úr ezt a különös újságot, amelyet jó darabig csak a pesti kávéházaknak írtak? Csak azért, mert volt egy oldala ennek az újságnak, ahol régi Pest megyei históriák tárgyaltattak D'Artagnan tollából. D'Artagnan lovagról pedig mindenki tudta, hogy ott született a dabasi határban.

Gyermekkorában Vay Sarolta grófné névre hallgatott; felnőtt korában Vay Sándor gróf lett a neve, mert leányasszony létére mindig férfiruhában járt. De hát viselhetett V. S. akármilyen kockás nadrágokat, zakókat és pincseket fejfödőnek, otthon, Dabason mégiscsak az volt a neve, hogy: Sári. - Ha szép hegedűszóban mondta el az Újvilágban ama régi Pest megyei históriákat, az öregebb urak mindig nagy megértéssel bólongattak: „Igaz, ami igaz, ott verekedtünk gyakran a pesti Aranysas-fogadóban.” - És csendesen körülnéztek azokon a helyeken, szalmazsákokban, ruhásszekrényekben, Wertheim-szekrények aljában, ahol a szaglászódó finánccok miatt a leveles szűzdohányt volt szokás tartogatni, és szép csomót összepakoltak a dohányból, amelyet majd valamely bizalmas emberükkel Pestre küldenek, hogy legyen „Sárinak” valami színivalója is a Pest megyei történetek megírásához. - Én azt hiszem, hogy „Sári” nem nagyon örült meg a leveles dohánynak, mert nem volt neki hozzávaló dohányvágó kése. És egyébként is „Sári” sohasem pipázott, legfeljebb vastag, fekete szivarokat szívott, amelyektől fonnyadtkás arca kidagadt.

...Kedves Boriska, maga most nagyanyja és édesanyja példájára ugyancsak folytatja a levelezést arról a vidékről, ahol Magyarország utolsó udvarháza, még feltalálhatók. Ezekben az udvarházakban még jó ismerősünk az agár és a vizsla, nem szorította ki őket végleg a farkaskutya. Tinta is akad a házaknál - igaz, hogy nem az az aranyporos, lila színű tinta, amellyel egykor magasrangú papok írták alá a neveiket, valamint finom úrhölgyek írdogálták naplóikat, régi írók (Podmaniczky Frigyes is) emlékirataikat, hogy a késői unokák e naplók és emlékiratok olvasása közben nem győzik eleget csóválni a fejüket azokon a sokféle dolgokon, amelyek a hajdani öregekkel megestek... Mondom, tinta is akad a háznál, hisz manapság is sokat kell levelezni adóhivatalokkal és más hatóságokkal. Ámde ezeknek a kalamárisoknak a mélyéből már nem jönnek napvilágra azok a levelek, amelyeket az öregek küldtek kedves íróiknak. Hiába panaszolják el a költők verseikben például szerelmi borongásaikat - amelyek néha nagyon is komolyan vehető nyavalyák -, maga, Boriska és a többi Boriskák sem vesznek tollat, hogy vigasztaló sorokat küldjenek a költőnek, holott ilyen esetben a nagymama egy szép ártányt választott ki a csordából, amelyet a Vasárnapi Újság versírójának Pestre adresszált. Hiába pöngenek a lantok, sercegnek a tollak a pesti írók asztalainál mérhetetlen szomjasságról az üdvösség után, amely akkor következne be, ha a költő végre megkóstolhatná a szerelem nektárforrását - nem akad már bölcs öregúr a háznál, aki tenyerével a költeményre csapna: „Ugyan küldjetek már egy-két hordó bort ennek a nyavalyás skriblernek!” És a kocsi valóban elindulna a boroshordókkal. - A szűzdohánnyal is úgy vagyunk, hogy csak hallomásból tudunk róla, holott azelőttiben a Boriskák jóvoltából minden valamirevaló magyar poéta szűzdohányos pipája melegénél enyhítette a kezét.

Nem, azért nem teszek magának szemrehányást, Boriska, elmaradó levelei miatt.

Jönnek a levelek, mégpedig nem is mindig üresen: „válaszbélyeg” mindig van hozzájuk mellékelve.

És vajon mit tartalmaznak ezek a levelek? - kérdi Boriska.

Megmondom magának a titkot. Álmokat hoznak a levelek az ország különböző részeiből, amely álmokra megfejtést kérnek az olvasók. Mintha megint azt a tizenkilencedik századbeli korszakot élnénk Magyarországon, amikor mindenki az álmaiból él. Az elnyomatás történelmivé vált korszakában álmodtak ennyit hazánkban a nők és férfiak. Mindenkinek van valamely kedvenc álma, amelyre megfejtést szeretne kapni az álomfejtéssel is foglalkozó írótól. Minden nőnek van egy nyugtalanító álma, amelyet nem tud magától elhagyni sem a háziteendőknél, sem az irodában az írógép vagy a hivatalos munka mellett sem. Maguk, vidéki, tekintetes kisasszonyok, tanakodó orcával járnak-kelnek a padláson, a pincében, a konyhában, de bévülről valamely szorongás ereszkedik néha a szívükre akkor is, ha csak a fazekaikkal veszekednek; - mert valami olyant álmodtak az éjszaka, amelyre megfejtést nem tudnak maguktól kitalálni. A pesti leányka is hiába pattogtatja az írógép abécéit, hiába írja a számokat, betűket egymás mellé a hivatalában, míg azok úgy megnövekednek, mint a piramisok kövei: - néki is van egy álma, amely éjszakánkint meglátogatni szokta, amelyről nem tud magában megoldást találni.

Hát csak azt akarom mondani, Boriska, hogy maga is felcsaphat a levélírók közé, akik álmaikra kérnek választ. Ó, bár tudnék a maga leveleire megfelelő választ adni!

* * *

A VIDÉKI HÖLGYHÖZ

Ó, asszonyom, ne féljen, mikor a levelemet megpillantja, hogy azt fogom öntől kérdezni, hogyan teleltek befőttjei. Még csak az almák után sem tudakozódom, amelyek hófehér gyékényen telelnek a széljárta padláson, ahol mindig megütöttem a fejemet a gerendán függő, nagyapó-csizmájában, amely olyankor lóbőrös nyikorgást hallatott, mint az utazóké, akik nyeregben vagy tengelyen messzi utakat tesznek meg egy hölgy kedvéért... Azt sem kérdem, hogy milyen a divat maguknál ott a Kárpátok alatt Merényben; a nagy havakban, amelyekben olyan hosszúra nő a lovak szőre, mint a medvéké, most is csak csizmát hordanak maguk, amelynél szebb viselet nincsen, ha a csizma megfelelő, kecses, szép járású női lábon helyezkedik el; a rövid lódenszoknya manapság is hallatlanul illik a csizmaszárhoz, mint akár abban az időben, mikor én fiatalember voltam. Nemkülönben remek viselet a bekecs, amely magyaros (vagy, mint arrafelé, maguknál mondják: lengyeles) cifraságokkal van kihányva... Azt pedig úgyis tudom, hogy otthon, a régi kastély szobáiban vagy tavaszkor a kert álomból jött útjain az alig bokát érintő félcipő maguknál is a divat, hozzá ama világos színű harisnya, amellyel mostanában szerte a világon a nők testük tisztaságát példázzák. A nagyanyáink korából vett menyasszonyos fehér harisnya bizonyosan csak a nagyon fekete nőknél divatozik ott a Kárpát alatt is.

Ellenben azt kérdem magától, ó, asszonyom, hogy mit csinál az a nagy kakas, amelyet M.-ben való tartózkodásom alatt az én nevemről volt kegyes elnevezni? Vajon még mindig az én nevemet viseli a hatalmas állat, amely olyan büszke volt, mintha egyenesen a francia aranyakról jött volna a merényi kastélyba. Reisz alispán úr nem nézhetett körül öntudatosabban a Szepes megyei országutakon, mint ez a kakas körültekintett, ha történetesen az ódon, Mária Terézia-korabeli kastély előtt volt dolga. Hát még, mikor felpattant a kőkerítésre - amelyen moha, vadfű és egyéb drágalátos régiség zöldült vendéghívogató nyájassággal -, mily délceg volt ez az állat, mint talán egy királynő testőre az egyéb szürke sorkatonaság között. Valóban, testőre volt önnek, asszonyom, ez a kakas, amíg én az m.-i romantikus kastélyban úgy éltem, mint a finom Bessenyei és a zamatos Kisfaludy korában éltek a magyar költők, akik valamely olyan családból származtak, amelyről könnyű volt kimutatni az atyafiságot bármelyik magyar udvarházban. „Egy Kisfaludy-lány férjhez ment a maga unokatestvéréhez - mondta asszonyom bátorítólag -, így mi mégis rokonok vagyunk, akár akarja, akár nem."

Hát csak azt akarom kérdezni, asszonyom, hogy mit csinál az a bizonyos kakas: nem kapott-e valamely új nevet, mióta én arról a tájról eljöttem?

Mert akkoriban még az megengedtetett neki, hogy belépdelhessen a könyvtárszobába, amely olyan tágas volt, mint akár a szepesi püspöké, aki lila színű kis sapkában üldögélt ugyanekkor valahol, finom albumpapiroshoz hasonlóan fehér arccal a tengerhabszínű, életpiros lángú kályha előtt, amíg ölében régi könyvet lapozott... A kakas megtekintette a könyvtárszobát, felszállott valamely könyvespolcra, mintegy babonás útmutatással szolgálván, hogy mely tájon keressük a nekünk való könyveket... És a kakas alatt valóban mindig megtaláltuk azt a metszetgyűjteményt, amelyet régi festők játékos kedvükben rajzoltak vagy festettek öreg hercegek vagy hidegedő szeretőik mulattatására, amely gyűjtemények a gyermekek elől el vannak zárva. Ön pirul, asszonyom, amint kora ősszel a falevél, finom, imakönyvecskéhez szabott kezén a szundikáló, antik gyűrűk felvillantak, mintha várva várt vendég jött volna a házhoz, de asszonyom lemondó sóhajtással igazította meg a hajtűket bomladozó kontyában: „Milyen bolond a fiatalság" - mondta, és a kakast elkergette magas polcáról, mintha ő volna oka annak, hogy a régi metszetek közé olyan illetlen kép is került, amelyet a kolostorokban és zárdákban ama szobákban őriznek, ahová nem léphetnek be a növendékek.

Hát az orosz agár, amely ritkaság a girbegurba Kárpát alatt, a Vojka él-e még?

Ugyancsak asszonyom testőrei közül való volt ez a hosszú szőrű eb, amely mindig olyan karácsonyi örömet mutatott megérkezésemkor, mintha most következett volna végre az ideje a várva várt vadászatnak. Sokáig azt hittem, hogy Vojka távollétemben, utazásaimban mindig csak azért hever a szőnyegen asszonyom lábainál, hogy reám emlékeztesse önt. Ezért kíséri a kastély fedett folyosóján, amely végtől végig Mednyánszky ifjúkori képeivel volt beaggatva, hogy megállítsa asszonyomat azok előtt a festmények előtt, amelyeket valamikor kettesben oly elmerengéssel nézegettünk. „Ezek a fehér derekú nyárfák itt nőnek a kastély parkjában, és napfelkeltekor tündökölnek úgy, mint az orgonasípok a pünkösdi nagymiséken" - mondá asszonyom, és Vojka éppen úgy figyelt szavaira, mint akárcsak én. „Ez az őszi tájkép itt Toporc alatt van, a szomszédban - a mi lovainkkal egy órajárásnyira -, és a vén fenyőket akkor ültették, mikor Görgey Artúr született." És mi áhítatosan néztük Mednyánszky fáit, amelyek olyanok voltak, mintha együtt növekedtek volna velünk gyermekkorunk óta. „És ez a híd Szepesbélláról való, amely alatt mostanában a kékfestők áztatják vásznaikat."

És mikor Vojka kiszabadulva a folyosóról, végigfutamodott táncos kedvével a parkon, mintha, legalábbis lakodalom lenne a háznál, asszonyom a kezemre tette a kezét, és komoly figyelmeztető hangon így szólott:

- Nagyon érdemes dolog volna itt bevárni az őszt, mert akkor színről színre, a maguk valóságában láthatja azokat a fákat és tájképeket, amelyeket egykor Mednyánszky festett.

(Sajnos, nem mondhattam meg, hogy őszkor nekem Badacsonyban van elhalaszthatatlan dolgom az Anyósék híres házában. Egy verset kell ott valakinek az emlékkönyvébe beírni.)

Mindenesetre azonban az ősz beállta előtt is hosszadalmasan elüldögéltem asszonyom mellett a kanapén, és mindenféle ravaszságokon törtem a fejemet. Így többek között sokszor meg akartam csókolni a kezét, de amint csuklója felé nyúltam, az a bizonyos orosz agár nyomban azt a bátorságot vette magának, hogy kettőnk közé a kanapéra ugrott, s úgy viselkedett, mint egy férj, aki a feleségét őrzi. A park tölgyei alatt néha megszállott a vitézség, amely azokból a lantokból áradt, amelyeket még Apolló idejében akasztottak a tölgyekre, és fél lépéssel közeledtem asszonyomhoz... Emlékszik, hogy Vojka milyen vágtatásba fogott nyomban, hogy közébünk furakodjon, és eltávolítson bennünket egymástól?... Szerencse, hogy papagáj nem volt a háznál, amely reánk kiabált volna a csendes szobákban.

De még így sem mehetek többé vissza önhöz a nagy kakas és a kiállhatatlan agár miatt.

* * *

A CIRKUSZ MŰVÉSZNŐJÉHEZ

Tegnap este egy kecskeszakállas úriember (akiről később kiderült, hogy nem is szabó) tüntetőleg hátat fordított, amikor maga, tündérnő, Isztómina a nagydob tetejére ugrott, hogy onnan szertehintse mosolyait, bókjait és csókjait a nagyérdemű publikum között... Sőt, ez a kecskeszakállas valamely pisszegő hangot is hallatott, mintha valami pincért hívna a maga neveletlen modorában. A tapsorkánban, láttam elboruló arcán, Művésznőm meghallotta a kecskeszakállas jeladását, és ezért én ma reggel megölöm a kecskeszakállast, vagy ő öl meg engem. A pisztolyok felporozva már, hű szekundánsaim csak arra várnak, hogy végighallgassam a hajnali misét, és én itt a templom sarkában levelet írok Önnek, Isztómina, mert ha végzetesen találna is az ólom, akkor is az Ön neve lesz az, amelyet lezáruló ajkam rebegni fog. Isztómina, úgy érzem, hogy ma meghalok Önért.

És most bevallom, hogy már nagyon régen szeretem Önt. Szerelmem időpontját nem tudom megmondani, mert még akkor nem volt karkötőórám, amelyen minden tennivalómat pontosan ellenőrizhettem. Mindössze arra emlékszem, hogy szerelmem körülbelül egy időben kezdődött a sörhajú karnagy pálcikájának első mozdulatával, midőn az emelvényen jelt adott a fúvósoknak és vastag húros muzsikusoknak a megnyitó induló eljátszásához. És a nyurga klarinétos kíváncsian áthajolt a nemzetiszínű vászonnal takart karfán, hogy megnézze, ki jön elő a manézs bordópiros függönyei mögül... Bizonyosan Önt várja ez a szemtelen fráter, Isztómina, mert észrevettem, hogy hangszerét mindig az égnek szegezte, amikor a tündérnő a porondra tánclépésben kiugrott. És engem nem nyugtatott meg, hogy a zenészek székei alatt komótos nyugalommal álldogáltak a söröskancsók, amelyeket Antonnak, a cirkuszszolgának kellett kötelességszerűleg megtölteni az előadás előtt és előadás közben... Nem, én nem hittem a söröskrigliknek... Az a gondolat furdalt, hogy a karmester csupán a publikum előtt akar tekintélyt tartani, amikor mindenféle ócska paplandarabokkal kitömi a nadrágját, a bagolyokulárét is azért viseli orrán, hogy a karzati látogató ne merje megkritizálni a maga füttyeivel az előadott zenedarabok hiányosságait, valójában egy karcsú, csikószemű fiatalember ő, aki a szünetben az Ön öltözője körül settenkedik, Isztómina. Úgy érzem, hogy ma meghalok Önért.

Bevallom, hogy korántsem vagyok olyan boldog, mióta páholyülésem van (amelyet esténkint szegény anyám összekuporgatott fillérein vásárolok meg), mint abban az időben voltam, amikor a cirkuszponyván egy icipici lyukacskát fedeztem fel, amelyen egyedül én nézegettem be az Ön öltözőjébe... Vajon látott-e, Isztómina, midőn trikóját felvonta? Tél volt, és az én szemem hiába kereste azt a bizonyos vattát az ön trikójában. Az Ön trikója nem volt kitömve, Isztómina, bájai kitölték azt véges-végig, és én erre nagyon büszke voltam. A sátorponyva lyukacskája százszor különb hely volt mai páholyülésemnél; egyedül voltam a tudója annak, hogyan reng a tükör a női öltöző választófalán, mert a szomszédban a balletcorps hancúrozva és hangosan öltözködött. Egyedül csak én láttam, hogy mennyi mindenféle nyúllábra, szarvasbőrre, skatulyára, üvegre és tüllszoknyácskára van szükség ahhoz, hogy a mai előadás jól sikerüljön. És láttam, hogyan hányja a keresztet magára, amikor utoljára nézi meg magát tükörében, és odabévülről, mint a kivégzéshez rendelt dobok, megperdülnek a hangszerek, és a pikulás hosszú nyakát kinyújtja az emelvényről, hogy meglássa Önt, amint cári briliánsokkal díszítve megjelenik a trapézugráshoz. Isztómina, úgy érzem, ma meghalok Önért.

Bevallom, hogy gyűlöltem a cirkuszigazgatót és nejét, amint „az úr" fekete frakkban, „a hölgy" pedig uszályos ruhában kilovagoltak a manézsba. „Gödöllői séta": ez volt a „számuknak" a címe, és észrevehető volt a publikum meglepetése, amikor a cirkuszigazgató Ferenc Józsefnek maszkírozta magát, míg az igazgatóné szerencsétlen sorsú királynénkat, Erzsébetet mímelte... Mondhatom, tündérnő, mindig felháborodtam a tapsokon, amelyeket a cirkuszigazgató és neje bekaszíroztak a nagyérdemű közönségtől: ezek a tapsok a felséges királyi párnak szólottak, nem pedig nekik, kócevőknek. Különösen méltatlankodtam azon, hogy az igazgatóné ostorával meglegyintgetett egyes elegáns férfiakat, akik dülledő szemmel nézték az első padsorból vagy a lózsiból, hogyan sarkantyúzza a direktorné piskótanagyságú lakkcsizmába bújtatott lábával a jól betanult heréltet, amelyről Ön, tündérnő, volt szíves közölni velem, hogy az almafoltok festve vannak szőrére... Azt írtam, hogy méltatlankodtam a direktorné gömbölyű, testhezálló lovaglóruházatán, valamint vöröses fátyola alól nézelődő ibolyaszemén? Nem, Isztómina, én komolyan megharagudtam, amikor az előadás után az igazgató úr és neje nem a cirkusz végéhez csatolt, hosszú komédiáskocsiban tértek nyugovóra, hanem a Vörös Ökörhöz címzett fogadóban fenntartott asztaluknál foglalták el helyüket, vagy a helybeli közönség hódolatát itt is elfogadták... Haragudtam azért, hogy „Erzsébet királyné", aki néhány fertályórával előbb olyan tapsviharokat aratott művészi lovaglásával (az almásszürkén), amely tapsok dübörgése

közben bízvást lyukat hasíthattak a ponyvára, észrevétlenül, azok is, akik odakinn rekedtek: ugyanaz a direktorné most oroszos bundában, piros orrát mutogatva jelentkezik a Vörös Ökörnél, és boldognak mutatja magát, ha udvarlói asztalához rendelik a kucsébert a szerencse kipróbálása végett... És ilyenkor mindig Ön jutott eszembe, Isztómina, aki életveszedelmes ugrásait elvégezvén a trapézon: most egy kis bérelt szobácskában teát vacsorázik társnőjével, és izmait hideg vízzel öblögeti, mert hiszen holnap is van előadás. Ezért meghalok ma Önért, Isztómina.

Bevallom, hogy darabideig féltékeny voltam a partnerére is, Losic úrra, aki magát, Isztómina, tízméternyi magasságban a földszinttől a trapézon hintáztatja, repülés közben karjánál fogva elkapja, lábába kapaszkodik, és merész ívben továbbrepíti, mint ez már a légtornászok régi szokása. Bevallom, hogy még az sem nyugtatott meg véglegesen, amikor Losic úrról megtudtam, hogy hat neveletlen gyermek atyja Boroszlóban, és a felesége erőművésznő egy másik társulatnál. Jó darabideig sehogy sem tetszett az a fogás, amellyel Losic úr az Ön bokáit illeti ott a tízméteres magasságban. Sokkal illedelmesebb is lehetett volna Losic úr, amikor Önt reptében elkapja. Nagyon is visszaélni látszott azzal a helyzettel, hogy odafent a trapézon a maga élete az ő kezébe van letéve. Nem, ez sehogy se volt gentlemanhez méltó eljárás, midőn egy ízben, egy rövidebbre vett repülés idején, az Ön lábszárait, tündérnő, Losic úr úgy megragadta, hogy kezének nyomai még napok múlva is látszottak az öltözőbeli lyukon át, amelynél szerencsém volt tartózkodhatni... Mindazonáltal meghalok Önért, Isztómina, és ma este már nem leszek jelen, amikor a karnagy jelt ád Antonnak, hogy hozhatja a frissen csapolt söröket.

Még csak egyetlen gondolat tart vissza ebben a földi életben, amely gondolat nem más, mint próbatétele annak a bizonyos cirkuszigazgatónénak, aki olyan nagyon különbözik Öntől munkateljesítmény dolgában, ő csak nyeregben dolgozik, míg Ön a légben, mégis vetélkednek érte az udvarlók, hogy kinek a szerencseszámait fogadja el a kucsébertől... Azon gondolkozom, hogy mit szólna ez a körülrajongott hölgy, ha én egyszer egy egész kucséberkosarat nyernék a részére? - De meghalni magáért fogok.

* * *

A JÓLÁNYHOZ

Miután nekem nincs oly jó kiskutyám, amely az asztalomon maradt csontokat lerágná; nincsen feleségem, aki megszorítaná, megnehezítené, megkönnyebbítené az életemet; nincsen még csak valamely betegségem sem, amellyel elmulattathatnám magamat, mint a legtöbb férfi az én koromban: ráérek magának leveleket írogatni, Jólány, miután maga látszólagosan törődik az én senkinek se kellő életemmel.

Ön az egyetlen lény ebben a nagyvárosban, aki nem tart unalmas fráternek, holott én magamról azt hiszem, hogy unalmasabb vagyok az ábécénél is.

Vajon mivel tudok én többet, mint a legtöbb férfi?... Sőt bevallom, hogy annyit sem tudok, mint akármelyik boltossegéd. Nem tudok például Önnel, Jólány, beszélgetni, amikor erre sor kerülne. Érzem, hogy nagyon nevetséges volnék, ha szavalni kezdenék magamról... Okosságomról, kifogástalanságomról: mindig csak magamról, amint már ez a legtöbb férfinak szokása, mindaddig, amíg azt valóban el nem hiszi az illető hölgy. Nem tudom például elmondani Önnek a szokásaimat, mert attól félek, hogy ez Önt nem érdekelné, holott a legtöbb férfi szemrebbenés nélkül szokta elmondani az ámuló hölgynek, hogy mit szokott például reggelizni. Egy barátom például azzal hódította meg a kiszemelt hölgy szívét, hogy kiadta magát vegetáriá-

nusnak, mert ez mostanában divat. Barátom elmondta, hogy délelőtt tizenegy órakor szokott felkelni, és táplálékul ilyenkor legfeljebb egy fél narancsot vesz magához. Délután három óráig se nem eszik, se nem iszik, ekkor azonban ebédel, mégpedig rendszerint spenótot tükörtojással, vajas zsemlével. Este tizenegy óráig megint szünetet tart az étkezésben, amikor is meleg vízzel leöntött zöldborsót vacsorázik, és csak néha enged meg magának egy pohár sört, mert a sör rontja a szívet. És a hölgy bámulatára barátom kijelentette, hogy e mellett az életmód mellett határozottan hízik, ami észrevehető mellényén is... Mire barátom történetét emígy elmondta, már sikerült megnyerni a hölgy vonzalmát. Hogyne volnék én unalmas ember, amikor a magam életéből mindössze annyit tudok elmondani, hogy a kora tavaszi reggeleket azért szeretem, mert akkor a kertek olyanok, mint a pirítóskenyér az első láng után!

Nem tudok Önnek beszélni a betegségeimről sem, pedig egy másik barátom tanúvallomása szerint ez a téma még azon az úton is érdekli a női füleket, ahol a Zugliget felől az ösvény a Normafánál a Svábhegy felé kanyarodik, és a hegyoldalban egy rét van, ahol a kiránduló párok emberemlékezet óta leheveredni szoktak.

Ez a másik barátom azt állítja, hogy ezen az útvonalon alaposan megmagyarázta hölgyének, hogy a fokhagyma mely betegségek ellen biztos gyógyszer. Az előadás folyamán kiderült, hogy a fokhagyma körülbelül minden betegség ellen jó óvószer, különösen járványok idején. Kelet-Európában azért találkoznak olyan öreg zsidók, mert egész életükben zsebükben hordanak fokhagymagerezdeket, melyeket nyomban megrágnak, ha azt érzik, hogy valamely betegséget szereztek. Barátom, sajnálkozására, nem tudja megrágni a fokhagymát, de lenyeli rágás nélkül. (Ekkor megmutatta hölgyének azt a lyukas zápfogát is, körülbelül a Normafa közelében, amelyet rosszul tömött be a fogorvos.) Barátom tehát lenyeli a fokhagymagerezdet, és hogy e művelet könnyebben sikerüljön: egy korty bort iszik rá. Barátom szentül állítja, hogy a Zugligettől a Sváb-hegyig nem volt másról beszélgetés, mint a csodálatos hagymáról, mégis, mire ahhoz a kerthez értek, amelyben báró Kemény Zsigmond neve van bevésve egy kőpadba: a nő meghódítása befejeztetett.

Legnagyobb sajnálatomra, nem tudom Önnek azt sem elmondani, hogy milyen ruha volt barátnőjén, akit tegnap a Margit-hídon láttam.

Pedig egy harmadik barátom tanítása szerint ez a mesemondás mindennél jobban érdekli a nőket. Barátom órák hosszáig üldögélt hölgyével egy rejtett, kis budai cukrásznál (látja, még a pontos címet is elfeledtem megkérdezni), ahol mindig csak arról volt szó, hogy milyen volt a szabása annak a bizonyos ruhának. Meglepő szabása volt! Egy vörös gomb volt a szoknya hasítékánál, amely gomb színe miatt a hölgynek a kalapja és nyakkendője is vörös volt. Bőrharisnyája kifogástalanul simult bokájához... Mire a hölgy itt megjegyezte, hogy tudomása szerint csupán egyetlen harisnyája van barátnőjének, és ezt a harisnyát minden este ki kell mosni, hogy az kifogástalan lehessen. Barátom szavahihető ember, hitelképes egyéniség a kereskedővilágban is, és ezért nem kételkedtem igazmondásában. Mire a budai cukrászdában befejeződött a barátnő toalettjének a megbeszélése: a hölgy már olyan lágy volt, mint a tészta.

Ugyanezért bevallom önnek, kedves Jólány, hogy én nem tudom elgondolni, hogy miről is beszélgetnek azok a párok, akiket tavaszonkint Pesten - és tán máshol is - látni, amint mélyen elmerülve diskurálnak. Minden férfi arról beszélgetne, hogy mit szokott ebédelni?...

Nem, egy negyedik barátom aztán bevallotta a nagy titkot, hogy irodalomról, erről a szép gyermekről is szokás beszélgetni, különösen olyankor, ha a hölgy már néhány könyvet olvasott. Ez a negyedik barátom állandó vevője volt egy antikváriusnak, ahol mindazokat a könyveket összevásárolta, amelyektől az antikvárius szabadulni akart. Megvette barátom Himfy szerelmeit, és megvásárolta Anatole France regényeit. Néha egy Shakespeare-kötettel a

hóna alatt jelent meg a randevún, máskor az *Aranykéz utcai szép napok* című könyvet hozta magával, amely könyv bohóságain aztán sokat nevettek. A hölgy mindig áhítatos képpel nyúlt az ajándékba kapott könyv felé, mert jó természete volt, mindennek örült, amit ajándékba kapott. Barátom azután kíváncsian kérdezősködött hölgyénél az olvasmányokról, miután neki magának nem volt ideje (sem türelme) ahhoz, hogy egyetlen könyvet is végigolvasson. A hölgy valóban el is mondta egy-két könyvnek a tartalmát, különösen a könnyebben megérthető részleteket - így például Tamás úrfi kalandjai-ból azt a részletet, amikor Tom a kerítést festi, vagy pedig azt a helyet, ahol Falstaff kirabolja az utazókat. Édes mesélgetések voltak ezek, amelyeket barátom kinyílt füllel hallgatott, és a mesemondás érdemeit egyedül hölgyének volt hajlandó tulajdonítani... Lássa, drága Jólány, engem az irodalomról való beszélgetések se érdekelnének, mert hiszen egyéni nézetem van minden könyvről. Nagyon sajnálom, hogy nem tölthetem életemet ezentúl nagy fák alatt, ahol irodalomról lehetne hosszadalmasan vitatkozni. Pedig azt mondják, hogy ez még a fokhagymánál is jobb orvosszer a betegségek ellen.

Sokszor elgondolkozom, hogy miről is tudnék én Önnel, Jólány, beszélgetni, ha egyszer úgy véletlenül összekerülnénk, és arra volnánk ítélve, hogy egy délutánt (vagy egy egész hosszú életet) együtt töltsünk? Keresem magamban a szavakat, amelyekkel a beszélgetést elkezdeném... Kutatok a hangok után, amelyekkel belefognék elmondásába annak a fontos körülménynek, hogy miért nem hordok keménykalapot, csak puhát... Vajon elhinné Ön nekem, hogy a keménykalaptól meg lehet kopaszodni?... Töröm a fejem, hogy mit mondanék, ha egyszer egy szobába kerülnénk, ahol ajtó, ablak zárva, és nekünk olyan sokáig kellene együtt lenni, ameddig az ezeregyéjszaka tart?...

Nem, drága Jólány, ne várja tőlem, hogy betegségeimről vagy ebédeléseimről beszéljek. Sőt, az irodalomhoz sem értek... Ezért jobb, ha nem találkozunk.

* * *

A BABONÁS HÖLGYHÖZ

Vajon kinek kötözi meg mostanában az ujját álmában a fejében maradt hajszálakkal, drága hölgy, miután én már nem számítok Ön előtt az élők sorában?

Vajon ki az a boldog fiatalember, akinek a haját kacsafark-módjára fodrozza, és nyomban megismeri, ha más nő keze is hozzányúlt e frizurához?

Vajon kinek a nyakába akaszt lyukas pénzdarabokat, amelyek a vetélytársnő megrontásától megóvnak; kinek az ujjára húzogat régi gyűrűt (sőt karkötőt is arra a helyre, ahol azt senki sem látja), ha a férfiúnak kedve kerekedik a kártyázáshoz; kinek tesz a kalapja pántlikájába hervadt falevelet, amely őt a legszebb férfivá avatja az egész városban?

Kinek a cipőjébe rejt borsószemet, hogy az mindenkor kegyedre gondoljon, bárhol a világon kedve támadna táncra perdülni; kinek főz édes meg keserű pálinkát mindenféle gyümölcs-nedvekből, amely italoknak az a tulajdonságuk, hogy jó barátságot szereznek; kinek kell mostanában bal lábbal átlépni a küszöbét, midőn elmenőben volna, mert ez a művelet biztos szer a jó találkozáshoz? És kinek veti ki mostanában kártyából, hogy sikerülni fog-e terve, szándéka? Kivel beszéli meg álmait, amelyekben minden bizonnyal van egy jegy, amely a fiatalemberre vonatkozik? Ki fog kapni jó vagy rossz tartalmú levelet, meglepő hírt, váratlan újdonságot, amikor a verebek nagyon korán reggel megszólalnak, olyan korán, hogy még a nyulak se mentek ki a rétekre, legelőbe?

Kiről kotkodácsol a tyúkja, amikor este elhelyezkedik az éjszakai nyugalomhoz; kiről fütyül az énekesmadárkája olyan hosszadalmasan, hogy annak csak boldog sírás lehet a vége; kinek a dolgaira emlékezteti a váratlanul lecsusszanó harisnyája vagy pedig a felbomló szoknya-szalagja? Ki mostanában az a boldog ember, akinek sorsáról jelt ad a kifésült hajcsomó a kályha lángjában vagy pedig a szűrőben maradt tealevél?

Kinek a monogramját írja le a hamuba vagy a homokba, a parti fövénybe vagy a tulipánok ágyába, hogy az minden bizonyossággal megérkezzen még a mai nap folyamán? Kinek a kalapjára ereszkedik a szerencsét fonó pók? Kinek a pipaszárához alkalmatosak azok a szép, hosszú, kemény fűszálak, amelyeket az árok szélén találhatni? Kinek az ingét kell szárítani Szent György napján az udvarra feszített kötélen az édes napsugárban, hogy az ing egész évben hófehér maradjon (de vigyázni kell a szomszédasszony megejtő pillantására)? Kinek csavar mostanában rejtelmes cérnaszálat a mellénygombjára, hogy az első pillantásra megismerhetni, hogy kinyitotta-e az illető mellényét a távollét alatt?

Kire gondol mostanában, drága hölgy, amikor az elkényeztetett mészárosra rámosolyog, ha szép darab levesnek való húst lát a székben? Kinek a kedvéért emelgeti, méricskéli a hízott baromfiakat, az egyhangú kacsákat és a tapasztalatlan fiatal ludakat, miközben csaknem a becsületsértésig érő alkudozást folytat a kofával? Kinek a kedvéért válogatja ki a legrücskösebb uborkákat, amelyek fiatal koruk mellett is értenek ahhoz, hogy a férfiúi vonzadalmat felkeltsék? Ki miatt pofozza fel kanalával ibrikeit, fazekait, lábasait, amelyek még akkor is tisztálkodnak, amikor Óbudán már a levest húzzák? Ó, mondja meg, kinek a lépteit lesi szimatolva az ajtóhasadéknál hasaló farkaskutyája, hogy majd annak nyakába ugorjon - asszonyát is megelőzve?

És még egy utolsó kérdésemre feleljen, drága hölgy, hogy felőle nyugodalmam lehessen a másvilágon: - Kinek a karján szokott ellátogatni a szent remetéhez, aki odakinn és a Zugliget legvégén, télen fapapucsban, nyáron mezítláb jár, és hetvenesztendős korában is úgy tud szaladni, mint egy mókus? Ó, én jól tudom, hogy ezt az öregembert bolondnak mondják azok a hölgyek, akik pusztán szórakozásból látogatnak el hozzá, de annál komolyabban veszik őt azok a nők, akik bizonyos dolgokat akarnak megtudni jövendőjükről. Különösen olyankor, midőn férfi karján lépkednek el a szent remete hajlékába, aki itt teák és egyéb orvosságok árusításával is foglalkozik, amely üzelmei miatt már többször meggyűlt a baja a kerületi hatóságokkal is... És a remete már látja, hogy a megvizsgálás céljából bemutatott férfiú egyik bajuszszára már másfelé tekinget, nem pedig a karján lévő hölgyre, de a remete jó ember, és nem árulja el titkát. Sőt, ha a hölgy megtalálja a remete jóindulatához vezető szavak forrását, némi ajándékkal is fűszerezi kérését: a remete előhozza a házából azt a nagy könyvet, amelytől az egész környéken félnek; előhozza a könyvet, és a nagy diófa alatt kijelenti a térdeplő szerelmesekről, hogy azokat ezentúl házastársaknak tekinti, amiről némi jegyzetet is tesz. Az esküvő után a szent ember megmutatja azt a rétet, a Normafán túl, a Svábhegy oldalában, ahol a mindenkori szerelmesek letelepedni szoktak, mert itt rejtve lehetnek a világ elől. Ó, mondja meg nékem, síri nyugalmam érdekében, drága hölgyem, bejegyeztette nevét azóta a remete nagykönyvébe, amióta a mi nevünk odakerült, mint turbékoló galambpár?

* * *

A FOGADÓSNÉHOZ

Mire ezek a sorok magához jutnak: én már átkeltem a határszélen, és ki tudja, mily bizonytalan sorsnak megyek elébe az omnibusszal azon a tájékon, ahol oly setétsűrűek az erdők, hogy bizonyára éppen úgy megterem benne az útonálló, mint az ember kalapján koppanó makk - ahol oly tündöklően tiszták a vízesések, hogy az ember örökké itt szeretné tölteni hátralévő idejét a folyó átlátszó mélyében, mint valamely sima kavics, amelyet az utazónők szemei azért is elnézegetnek hosszasabban, mert szeretnék, ha szívük ehhez hasonlítana. Az Ön szeme felejthetetlen: ama lámpáshoz hasonlít, amely lámpást ködös nehéz éjszakákon kékesen meglebegtetnek a fogadó udvarán, amikor az utazókocsi párologva, gőzölögve megérkezik, és az utazók darabideig nem tudják mozdítani a lábukat a hosszú üldögéléstől.

Tudom, hogy levelem vételekor elsősorban arra gondol, hogy e sok haszontalan irkafirka helyett inkább egy hártyába burkolt aranypénzcsomagocskát küldtem volna, amelyet elutazásomkor ígértem Önnek számlám fejében, azonban bevallom, hogy még eddig nem találkoztam azzal az aranycsomagocskával, amelyet Önnek elküldhetnék. Fogadja tehát csak puszta indulatomat, mint akár az első nap, amikor lábamat betettem abba a nagyszobába, ahol az utazók asztalaiknál üldögélnek és kíváncsian nézegetnek a konyha felé, ahonnan a zsír sistergése hallatszik, valamint a mozsárnak a hangja, pedig még messzire esik a karácsonyi ünnep. Ezen az első estén, a hosszú, nagy úttal a hátam mögött: az Ön kékkel szegélyezett, sárga szoknyája úgy tűnt fel nékem, mint a zarándok előtt az a búcsújáró hely, ahol most majd kegyes gondolatok között eltölti hátralévő életét. Igen, bevallom, azt hittem ezen az első estén, hogy ezentúl nem kell már tovább utaznom: annyi lesz mindössze a tennivalóm, hogy az asztal baklábára helyezem a lábamat, amikor az a bizonyos sárga szoknya nyájaskodva mellém telepedik.

Bevallom, hogy számtalan hazugságba keveredtem Ön mellett, de hát ezért magára vessen, mert olyan kíváncsiságot árult el utam célja felől, amilyen kíváncsiságot még a vidéki fogadósné részéről is megtisztelőnek tartottam a magam részére, pedig azt kellett tapasztalnom, hogy kegyed ama beszédes, nagy szájával, amilyen a szavalóművésznőké szokott lenni, nemcsak engem, de a lengyel határ felé igyekvő borkereskedőket is kikérdezi. (Pedig ezek a szakállas emberek valóban nem mondhatnak mást, mint csupán annyit, hogy Boroszlóban várja őket egy másik szakállas ember, aki meggyőződik a boroshordók pecsétjének sértetlenségéről - ezzel útjuk befejeződik.) Én tehát hazudtam Önnek, hogy érdekesebb legyek még Hohenlohe herceg vadászánál is, aki a közelgő medvevadászatokhoz szállított ólmot és port olyan mennyiségben, hogy az erdőkben a medvék előre bőgni kezdtek. Hazudtam Önnek, hogy királyi futár vagyok, aki leánykérő levelet visz a szomszéd országba - mert tudtam, hogy az ilyen leánykérés mindig érdekli az útbaneső fogadósnékat. Feltevésemben nem is csalódtam, mert Ön, asszonyom, még a tejet is ki hagyta futni a konyhán, amikor mesemondásaimat olyan jóízűen mondogattam a sódarszeletek és a vörös bor között, hogy magam is gyönyörködtem bennük. - De hát miért is vágta fel a sódart, asszonyom, amelyhez az ünnep bekövetkezte előtt nem volt szándéka nyúlni?

Bevallom, hogy káposztás lengyel levesei úgy az asztalhoz ragasztottak, hogy ezeknek a leveseknek kedvéért hajlandó voltam egyszerre elfelejteni az összes fogadósnékat, akik valaha kedvemben jártak. Elfelejtettem a késmárki két kövér asszonyokat, pedig ott egyszerre két feleséget is szerezhettem volna magamnak. Elfelejtettem a fogadói szakácsnékat, akiket pedig mindig legelőször látogattam meg azon a hosszú útvonalon, amely az ország fővárosától a határszélig vezet. Egyetlen szobalány sem jutott többé eszembe, pedig ha ismeretlen fogadóba érkeztem, mindig kikérdeztem a szobalányokat vallási és szerelmi kérdéseik felől. Sok jó

tanácsot hagytam el utazásaimban, itt-ott, ahol azoknak tán hasznát is vették. Én terjesztettem el Magyarországon azt az immár közkeletűvé vált babonát, hogy a kulcslyukon át is meg lehet szerelmesedni, ha az ember idejében néz be a kulcslyukon... Az Ön lengyel levesei, asszonyom, feledtették velem egész múltamat: olyan jámbor ember lettem, hogy olyankor meglátogattam a helybeli templomot, amikor nem volt ott misemondás, sem gyónás: így senkivel se találkozhattam, akinek emlékben elvittem volna valamely gondolatát.

Ne csodálkozzon tehát, asszonyom, hogy jó borai és ízes eledelei olyan könnyelműségre ragadtattak, amelyet ma őszintén és becsületesen sajnálok. Pénzerszényem nem volt arra berendezkedve, hogy hosszabb időt is eltölthetnék egy-egy fogadóban, mert hiszen utam is sietős volt. A tallérok pedig veszedelmesen nyugtalankodtak erszényemben, amikor Ön a konyha vagy a pince irányába vette lépteit: vajon miféle ellenállhatatlan falattal vagy nemes italneművel téved vissza? Ne csodálkozzon, asszonyom, hogy talléraimnak nyugvást parancsoltam, mert hiszen még messzi út állott előttem. Inkább tehát azt ígértem Önnek, hogy majd világéletemben itt maradok az Ön sárga szoknyája mellett, és könnyítek üzletének vezetésében: így például a borok lefejtését már én fogom elvégezni az idén. És ezenkívül is mindazokat a teendőket vállalom, amelyek egy férfi hivatásai a kocsmárosüzletben.

Ne haragudjon, asszonyom, hogy nem születtem fogadósnak, ellenben vendégnek. Kérem, ne verje be az ablakot, amelyen át megszöktem. Az ablak valóban nem tehet róla.

* * *

AZ ÖZVEGYASSZONYHOZ

Nem tudom, asszonyom, megbarátkozott-e már azzal a figurával, amely a vetőkártyában az özvegységet jelenti, mindenesetre megírom Önnek, hogy azt a nagy, három emberre való utazóbundát, valamint a háromemberes kulacsot, amelyet kedves férje használt utazásaiban, amelyeket maga hajdanában úgy gyűlölt, mint a korhely cimborákat, akik férjét rossz útra csábítják: - tegye félre... Ki tudja, hogy nem lesz-e valakinek szüksége e segítő barátokra, a gyászév elmúlása után.

Most mindenesetre várjuk meg a gyászévet, amely nem is olyan unalmas, mint azt az ember hinné, amikor még mellette horkol, és álmában a mindenkinek kijáró kísértetekkel viaskodik az, aki most odakünn szusszantás nélkül alszik a temetőben. (Ó, bár megint felkeltene egy éjszaka azzal a nesszel, hogy csömört érez a tagjaiban, amely csömört talán nem is a kománál, hanem Isten tudná, miféle romlott nőszemélyeknél szerzett!) Ismétlem, nem is olyan szomorú a gyászév, mint azt gondoltuk volna...

Végre alaposan ki lehet vallatni a nadrágokat, kabátokat, szekrényeket, addig elzárt fiókokat és még zárkózottabb cselédeket a megboldogult viselt dolgairól.

A nadrággombok, amelyek idáig mindig azzal mentegették elmaradozásukat, hogy itt-ott valamely anekdota miatt voltak kénytelenek lepattogni: most megmondják az igazat, hogy voltaképpen milyen női papucs alatt hevertek darabideig. („Ugyan miféle bestia lehetett az illető, nekem kellett utána felvarrni a gombot?” - kérdezi magában elmerengve Nagyságod?) Vallomást tesznek a kabátok gomblyukai azokról a virágokról, amelyeket ott idegen női kezek elhelyeztek. És amelyek miatt kénytelenek voltak ezek a gomblyukak kitágulni. („Hogy nem volt gombostűje a szemtelennek, amivel megkímélhette volna a ruhát!” - mondja magában, Nagyságod fejcsóválva.) De árulkodni kezdenek a szekrények is a gazda távollétében. Elmondják, hogy hová dugdosta férjuram azokat a dolgokat, amelyeket tanácsosnak vélt rejtegetni a

felesége elől: - így például a kocsmaszámláit, amelyeken lúdpástétom is szerepelt, pedig itthon a világért se ette volna meg a libát. (Vajon miféle kocsmárosné lehetett az, aki a megboldogulttal lúdpástétomot etetett?) Megszólalnak a fiókok, amelyekbe egykoron az illető pénzesbugyellárisát rejtegette, amikor valamely fárasztó útjából (mint gyakran mondaná: borvásárlásaiból) hazajött, és attól félt, hogy majd úgy elnyomja az álom, hogy még azt sem találja észrevenni, amikor felesége kihúzza párnája alól a pénztárcát. Bezzeg, most vall a titkos rekeszes bugyelláris! Megmutatja még azt a mezítelen, szemérmetlen női fotografiát is, amelyet az illető titokban a tárcájában hordozott, és hozzá mindenféle gondolatokat intézett, amikor senki sem látta! Milyen undorodással lehet nézegetni ezt a női képet - egyszeriben elmúlnak látásától a könnyek, amelyek minden alkonyattal az elköltözöttért volnának szentelve.

És ha még tovább is keresgél Nagysád a titkos íróasztalfiókokban, bizonyosan talál számadásokat pénzekről, amely pénzekről a megboldogult Önnek sohasem beszélt. Kinek, hová, merre adta ki ezeket a pénzeket? Hol volt az a feneketlen harisnya, amely visszahozhatatlanul elnyelte a tallérokat - hol volt az a kapzsi kéz, amelyben hamuvá vált az arany - , hol volt az a verem, amelyben évről évre elásatnak a drága, jó termések, és a verem nyitját többé sohasem lehet megtalálni? Higgyen nekem, Nagysád, ennél a rejtélynél a lakatot egy női kéz tartja a markában. Vajon nem nézte meg sohasem, hogy a szomszédasszony a kerítésre nem akasztott-e néha-néha valamely fehérneműeket, ingeket vagy alsószoknyákat száradás céljából, amely dolgok jeladások is szoktak lenni arról, hogyan dobog a szomszédasszony szíve a szomszéd irányában, és mit álmodott éjszaka? Nem figyelte meg, hogy a megboldogult miért fújt néha olyan nagy füstfelhőket a méhesbeli pipázáskor, amely füstfellegek a szomszédban is láthatók voltak? Nem írt fel néha bizonyos titkos szavakat a filagória fehér falára, amelyeket a szomszédból is el lehetett olvasni? Hát arra sem emlékszik, hogy a padláslyukon miért dugdosta ki annyiszor az elköltözött a fejét, amikor a szomszéd udvarban nagymosás volt, és a szomszédasszony nekivetkezve, vállig felgyürkőzve, meztelen lábán papucsban segített a szolgálónak, mosónőnek a teknő mellett? Nem hiszem, hogy az illető azt számlálgatta volna, hogy hány inget meg egyéb alsóruhát adnak a nagymosásba a szomszédok...

De ha még a konok, hallgatag, árván maradt kocsist is előveszi, és megkínálja mézespálinkával, még talán a börtöntöltelékből is kipréselhet egyet-mást, pedig ez az ember a csendőrök előtt sem szokott vallani. Elmondhatja például Nagysádnak, hogy a megboldogultnak az volt a szokása, hogy külön kocsin küldte előre a kalapját, egy másik kocsin a felöltőjét, a harmadik kocsin érkezett meg ő maga, ha olyan házhoz ment látogatóba, ahol szépasszony volt. Ez a lezárt szájú kocsis, ha kellően megérteti vele, hogy az illető már úgysem jöhet többé haza, hogy a kocsirudat felemelje, még azt is bevallja, hogy mely kocsmáknál ácsorgott egész éjszaka a lovaival, pedig sürgős borvásárlásról volt szó, és abban a bizonyos kocsmában nem is mérték éppen a legjobb bort...

Szívesen kitanítom, asszonyom, ezekre a dolgokra, mert hiszen én már meggondoltam irányában való szándékomat, nem házasodom meg, bár valamikor nagyon szerettem volna téli időben, utazásaimban lábaimat ugyanabba a lábzsákba bújtatni, amelyben a megboldogult melegítette a lábát.

* * *

A PÜNKÖSDI KIRÁLYNŐNEK

Vajon az idén is elfoglalta pünkösd vasárnapján rendes szobáját, én Pünkösdi királynőm, ott a Svájci-házban, amely a legrégibb épületnek mondatik ott a Sós-tó partján, de emberemlékezet óta mindig ebben a lakban vesznek kvártélyt azok, akik életüket szerelmi gondolatok között mulatozva vagy borongva töltik?... Vajon kirakta már a cipőjét, a „numeró négy" elé, hogy az éj csendjében eme levélkémet táncos, fülledt, még felhevült lábtyűibe csempészhessem? És a „numero három" kulcslyuka mögül lelkendezve várjam, mikor nyúlik ki a csendes ajtó mögül a réklis kar a titkos levélkéért!

Vajon megérti-e már szenvedéseimet ott a cincérbogaras tölgyerdő mélyében, midőn egy korhadó fapadon azokhoz a betűkhöz szerettem volna leginkább hasonlatossá válani, amely betűket még azok vésték ide, akik már régen elmentek a tölgyerdőből? Megtudta már, hogy mért nem akartam lenni violaszál a Svájci-ház előtt a virágágyban, de nagybőgős sem az ablaka alatt? Rájött már, hogy miért kerestem a magányos nádast árva csónakom orrával, amíg a hitvány tavon úgynevezett „velencei éjszakát" rendeztek hangos huszárok és a huszárok társaságában mindig hangosabb civilek? Ráeszmélt már, hogy a faleveleken és a tiszteletre méltó lombokon át nem azért veti a napsugár aranyhidait a sétaútra, hogy maga azokat átlépdelje, mint akár azoknak az öreg plébánosoknak az ernyőit, akik ezt breviárium olvasgatása közben maguk mellé helyezték a kerti padra? Gondolkozott már azon, hogy miért nem ittam én úgynevezett büdös ásványvizet, amikor mindenki azt itta a fürdőhelyen, még azok a táncrendezők is, akik mindig olyanformán járnak-kelnek a hölgyvilág körül, mintha műkedvelői előadáson lépnének fel? Kistudírozta már, hogy a helyi lap szerkesztőjével azért ittam reggeltől estig savanyú bort, ettem vele fokhagymás rostélyosokat, és kötöttem vele életre-halálra szóló barátságot, hogy nagyságodnak a neve sohase maradjon ki a közlönyből, amikor a bálkirálynő nevét hódolattal leírják? Rágondolt már arra, hogy kedvenc dalait soha senki nem húzatta megértőbb lelkesedéssel a cigánybandával, amikor Ön már aludni tért, míg addig fitogtatva hátat fordított a kacsingató zenészeknek? Tudja-e már végtére, hogy miért lettem önkéntes tűzoltó? Miért szólítottam - az Ön asztalánál (persze a sarokasztalnál) - a felszolgáló pincért mindennap más szellemes hívással: pinceőrnek, pincésnek, pincellérnek, pincnek és pinek? Miért verekedtem össze egy krémnadrágos fürdővendéggel, aki a borbélynál megelőzni akart, és miért utaztam el egy ízben hajnyírás szempontjából Budapestre, mert akkori felfogásom szerint csak itt értenek igazán a hajnyíráshoz? Miért hordtam esernyőt, ha csak a tó partjáig kísérhettem Önt, és miért raktam a szívem fölé azt a zsebkendőcskét, amelyet Ön elhajított? Remélem, most már tudja, hogy ki rugdalta meg cipősarkával szobája ajtaját, amidőn azon át egy nőhódításairól ismert gavallért besurranni látott?

Fürdő Szépe - pünkösdi királynőm, most kezdődik megint a maga ideje. Nyilván már becses mamája kiosztogatta azokat a pofonokat a nagymosásnál (az Ön ruhája nagymosásánál), amelyek ilyenkor szokásban vannak, és bizonyára elájult már néhányszor Ön is a varrónő és a vasalónő munkája felett, akik a fürdőzéshez való ruhákat előkészítették. A vasúti állomásról már nagy üvegzörgetéssel közeleg az omnibusz, tetőzetén az Önök emberéletre való utazókofferje foglal helyet. Bizonyára kéznél van az a piros kötéses regény is, amelyet fehér ruhában, nagy, zöld fa alatt álmodozva lehet forgatni, miközben arra is gondolhat, hogy elfelejtette az alsószoknyáját kiadni a mosónőnek. Lehet angolos sétákat tenni reggelenkint, lehet különböző kúrákat tartani, miközben meg lehet újra győződni arról, hogy a fürdősasszonyok manapság is a legjobb tudósítók, és hiba nélkül tudják a leckéjüket, ha a szomszéd hölgy testén viselt selyemalsókról vagy a bolhacsípésekről van szó. Lehet olyan sokszor öltözködni, amiről otthon fogalma sem volt, és megfigyelhetni, hogy a mindenható fürdőorvos

mely hölgyet részesít különösebb kitüntetésben. Lehet kártyás, kóborló férfiakat a délutáni órákra szobájukba zárni azzal az ígérettel, hogy majd bekukkant hozzájuk, és lehet megint a cipőt beparfümözni, mielőtt azt éjszakára ajtaja elé helyezné: valószínű, hogy majd akad egy bolond férfi, aki éjszakai csetlései-botlásai közepette majd felemeli a kívánatos cipőcskét, és kezében jobbról-balról megforgatja, pedig egyébként mi köze sincs a cipőszakmához.

Igen, megint lehet a Svájci-ház alattomos, zöld zsalugáterein kilesni, hogy ebéd utáni hangulatában hogyan ígér lángoló házasságot és földrengésre se múló hűséget a szobaleánynak vagy a pincérnőnek az a férfi, akiről még rövid idővel azelőtt azt hitte, hogy intésére a tó legmélyebb pontján is kibúvárkodná vízbe esett gyűrűjét. Igen, ismét megtapasztalhatja, drága hölgy, hogy mily gazemberek a férfiak, amikor mosónőket látnak a patakban hajladozni vagy mezítlábas szobalányokat a homályos folyosón végigmenni. Hogy az erdőben eprészkedő parasztlányokról ne is beszéljek.

* * *

A JÓL ÉRETT KISASSZONYHOZ

Kedvesem, nagyon-nagyon szomorú lettem, amikor megkaptam a maga levelezőlapját, mint valami gyászjelentést arról, hogy „jól érett” lett az elmúlt vizsgálatokon.

Elmúlt gyermekkora a levelezőlappal, és én többé nem hazudhatok magának se aranybányáimról, melyek az erdélyi hegyek között vannak, se repülőgépemről, amely a kastélyom kapufélfájához van kikötve, se a griffmadaramról, amely a tengerpartról nyomban értem jön, ha utazási kedvemben megdörzsölök valamely ócska lámpát... Nem tűnhetek fel többé maga előtt Szindbád, a csodahajós alakjában, de még titkos tanár úrnak sem, aki annak a módszerét is tudja, hogyan lehet a leckét megtanulni, anélkül hogy az ember könyvet venne a kezébe. Bölcs és okos kisasszony lett Ön, a Váci utcai leánygimnázium értesítőjében szép, kerek betűkkel szerepel a neve, és én mehetek nyugalomba a hazudozásaimmal. Egy jól érett kisasszonynak már jogában áll kételkedni a férfiak igazmondásában.

Sajnos, nem jelenhettem meg az „érettségi banketten”, ott a papák és mamák között, amikor kegyed éjfél utáni két óráig mulatozhatott kedve szerint, és az öreg dajka, aki hazakísérésével volt megbízva, már javában bóbiskolt a kerti kocsma külső részében. Sajnos, hogy nem áldozhattam ezt a csillagos, nyári éjszakát az Ön mulattatására, mert akkor megmondom vala magának, hogy többé nem fogom várni a Váci utca sarkán, hogy gondos felügyelettel hazáig kísérjem. Kifogytam öreges mondanivalóimból, kalendáriomos mondásaimból, százesztendős könyvekből vett anekdotáimból. Most már nem szórakoztatná, akármilyen vicceket mesélnék a tanár urakról és még viccesebbet a tanárnőkről. Nincs szüksége ama titkaimra, hogyan lehet puskázni az irodalmi dolgozat elkészítésénél, valamint a matematikai feladványnál. Nincsenek olyan nehéz feladatok, amelyeket némi okossággal elkészíteni nem lehetne; valamint olyan fiatal lányok sincsenek, akikhez az érdeklődés kulcsát néhány próba után meg lehetne találni: - de Ön már többé nem úgynevezett „fiatal lány”; érett hölgy, jól érett hölgy, aki papájával, mamájával elmehet a tilosnak mondott színdarabokhoz. Még megérem, hogy a lóversenyen is fogok találkozni Önnel, mint akár valami öreg dámával, aki az álmai szerint éppen úgy játszadozik a lóversenyen, mint hajdanában a kislutrin.

Kinyílik Ön előtt a világ, kedvesem, nincs többé szüksége arra, hogy egy öreg bácsi nagy naivan elmondogasson Önnek rossz novellákat, vagy pedig azokat a regényeket mesélje, amelyeket maga a tanulmányai miatt nem ért rá elolvasni, annál inkább volt ideje ezekhez az öreg bácsinak, hosszú, semittevő életén át. Mi is volt ezekben a novellákban? Többnyire

szerelem, mert a novellaírók nem tudnak egyébről írni; a novellák hősei és hősnői a világ teremtése óta mindig szerelmesek, természetesen boldogtalanul, mert másképpen nem érdekes az egész. És mi volt a regényekben? Ugyancsak szerelem, amely végtelennek látszó nyomtatott ívek után végre boldogsággal végződik - ezért szokás mindenekelőtt a regénykönyv utolsó fejezetét olvasni.

Emlékszik, hogy például a nyugat-magyarországi felkelés idején mennyit meséltem Önnek bizonyos Esmond Henrikről, Anna királynő ezredeséről, akinek két-háromszáz esztendő előtti élete nagyban hasonlított akár a mi ezredeseink életéhez, akik Budaörsnél állottak? Mondogattam Önnek; hogy okvetlenül olvassa el Esmond Henrik történetét, mert mindjárt regényesebb, tehát szívbéli szempontokból ítélheti meg a mi felkelőink történetét... És már csak azért is érdemes elolvasni az angol ezredes történetét, hogy majdan, amikor a nyugat-magyarországi eseményekről regényt ír valamely magyar író, tudjon különbséget tenni a magyar és az angol író munkája között... És nem tudtam rávenni, hogy a regényt elolvassa, pedig a maga szíve is, mint ez idő tájt a legtöbb pesti nőnek, hol a királycsapatok, hol a kormánycsapatok részén volt érdekelve, amint az események váltakoztak. A szív, az csak reménykedjen vagy pusztuljon - de a könyvolvasáshoz magának se volt több ideje, mint általában a pesti nőknek. Remélem, hogy most, midőn darabidőre félretette tanulókönyveit, előveszi végre Esmond Henrik történetét, hogy felkeresse benne az ezredeseket és főhadnagyokat, akikbe eleven alakban szerelmes volt; megtalálja a kapitányokat, akiket ellenállhatatlan kényszer vitt vagy IV. Károly táborába, vagy pedig a felkelők soraiba. Ha ezt a kétszáz esztendő előttről keltezett regényt elolvassa, megtanulja belőle a legújabb magyar történelmet.

...mert még nagyon sokat kell tanulnia, kedvesem, ha valóban az életben is „jól érett" akar lenni, mint iskolabizonyítványában. De hát hol tanulhasson egy fiatal hölgy, akinek minden lépésére vigyázni kell, és még csak táncolni se járhat olyan helyekre, ahová szeretne; meg kell elégednie az unalmas társaságokkal, pedig ugye, mennyivel jobb volna például valamely bárban lejteni? - Csak a könyvek, kedvesem, amelyekből magának most meg kell tanulnia az életet, a jó írók könyvei, akik látnak, néznek, gondolkoznak embertársaik helyett is, és akik végeredményben jobban meg tudják magyarázni az élet csínját-bínját még a mindentudó vőlegénynél is, mert a vőlegények néha kénytelenek hazudni, de a jó író sohasem hazudik.

Azt tanácsolom tehát magának, kedvesem, hogy rakja körül magát jó könyvekkel, amelyeket valóban figyelmesen el is olvas. A könyvek elolvasása után lesz valóban joga mindazokhoz a privilégiumokhoz, amelyek egy „jól érett" hölgyet megilletnek.

* * *

A REGGELIZŐ HÖLGYHÖZ

Vigyáznom kell az egészségemre - mondogatta Ön, amikor este hat órakor uzsonnázás és vacsorázás nélkül rendszerint lefeküdt, mert a lefekvés előtt fogyasztott ételek ártanak az arc üdeségének. És aludt olyan édesdeden, mint egy gyermek, ki karácsonyfával álmodik. Sohasem hallhatta annak a rosszkedvű embernek ajtócsapkodását, aki olyan mérgesen dobta ki lábtyűit a szállodai szoba küszöbére, mintha örökre búcsút akarna venni tőlük, mert a cipők az est beállta után rossz utakra vezették: kocsmákba, ahol ehetetlen volt az étel, langyos a bor, és másba szerelmes a fogadósné.

Ellenben már a madarak első megszólamlását meghallotta Ön, amikor néhány bolond veréb még csak azért beszélget, hogy az esti veszekedését folytassa. Ilyenkor Ön mindig kinyitotta ablakát, miután igénybe vette az ágya mellett fülelő piros papucsokat. És mosolygott, amikor a

sárgarigó is megszólalt (igaz, hogy július derekától fogva mind ritkábban), derült, mikor a harkály csipogott, elmerengett, amikor a vadgerle búgni kezdett, sőt még a fiatal varjak suta kiáltásaira is felfigyelt. Az volt a babonája, hogy az ég madaraitól kell megtanulni a mindennapra való életkedvet... Lám, a szarkáról nem gondoskodik senki, mégis milyen örömösen pletykálkodik a kerti sövényen, mintha örökösen csak kedves vendégeket jelentene be! A madarak legfeljebb szerelem esetén ismerik a csüggedést, ilyenkor szokta magát szalmaszálra hurkolni a kanveréb, és a szalmaszálat valamely okkal-móddal odaerősíti az ereszhez, ha az nádból van. De Ön mindig büszke volt arra, hogy esze ágában sincs a szerelem, akármennyire is meresztgette szemét hallgatója e hirtelen mondáson. (Mert az Ön hallgatója abban az időben legalább hetenkint egyszer megszerelmesedett.)

- Tehát a madarak nem csüggednek - mondogatta Ön magában, amikor kastélya körül kihallgatta heves reggeli beszélgetéseiket, amelyekkel egy egész elmúlt, csendben, álomban töltött éjszakáért akarták magukat kárpótolni; - miért csüggednék tehát én? Még fiatalnak érzem magam, arcomon alig vannak ráncok, ha kedvemre való cipőt húzok fel, úgy tudok lépkedni, mint a zerge, ha friss ruhát öltök magamra: még a derekamban is érzem az üdeséget... Miért csüggednék tehát én? - mondhatja Ön, és a szemét olyan angyali szelídséggel függeszti a hallgatójára, hogy az is hinni kezdi, hogy a madarak és az Ön révén - még megérhet néhány szép napot.

Így megérheti azt, hogy Önnel reggelizzen együtt...

Ön azt mondja, hogy a reggeli számít egyedül a testi táplálkozások között, az ebéd időrablás, a vacsora felesleges... de reggel, frissen megfürödve, madárének mellett leülni egy kertben, valamely régi fogadó udvarán, ahol a falak a tetőzetig vadszőlővel vannak befuttatva, és a fehér abroszról felpiroslik a paprika, a só tündériesen világít, a vajnak olyan színe van, mint egy fiatalnak maradott negyvenéves asszonynak. És az asztal megtelik mindenféle ennivalókkal, amelyek a kora reggeli órákban korántsem tartoznak a megunt eledelek közé. Frissen jöttek elő a kancsóból, pincéből, mintha akkor ébredtek volna ők is.

Ah, mily várakozást tud Ön gerjeszteni maga és reggelije iránt, mikor a lapos késsel felkeni a vajat a friss zsemlyeszeletekre! Mily hódító ama kézmozdulása, amellyel előkészíti a kávét vagy a teát, hogy az ember máris szeretné megcsókolni a szűzies kezét! A sódart rendszerint akkor vágják fel, amikor Ön vendéget kapott reggelizéséhez, és a sódar olyan ízletes, mint valaha volt egy határállomáson, ahová reggel érkezett a vonat, hogy onnan a nagy hegyek közé folytassa útját. Retkek és zöldhagymák is piroslanak, szagosodnak: mert Ön reggelire ugyan-azokat az ételeket eszi, amelyeket mások vacsorára szoktak; az Ön véleménye szerint a reggeli akármilyen bőséges: nem hízlal. Emlékszem ama reggelijére, amelyhez hideg sülteket, sőt meleg bifsztekeket is szolgáltak, és mindennek tetejébe aranysárga sört is öntöttek a poharakba. „De ha bort akarna inni: az sem ártalmas reggel, akármilyen nehéz a bor!” - mondá Ön biztatólag, amikor a különböző mustárokat összekeverte az omlós marhahúshoz. És a reggeli folyamán a száj megtelik mindenféle ízekkel, a szív feszültségeket érez, és mégsem érzi magában az ember azt a nehézséget, amelyet például ebéd után szokott. Sőt könnyűnek, boldognak gondolja magát az ember, amikor Ön azt indítványozta, hogy: - most pedig vezessék elő a lovakat, bejárjuk a határt.

...Asszonyom, most bevallom Önnek, hogy így szerettem volna élni mindvégig: együtt ébredni a madarakkal és együtt reggelizni Önnel, hogy étvágyától magam is új étvágyhoz jussak. Lóra ülni és megnézni, hogy ártott vagy használt az éjjeli esőzés a földeknek, parasztok ügyes-bajos dolgairól tudakozódni, árkokon átugratni, és mezőkön végignyargalni. Most már bevallhatom, hogy nagyon kedvemre volt ez az élet... De, sajnos, időközben megismerkedtem egy hölggyel, aki éppen Önnel ellentétben, az élet legfontosabb szakának az estét és az éjszakát tekinti. Este

fésülködik és öltözködik, miközben tündéri vállait a legillatosabb parfőmmel hinti be. Este tud csak mosolyogni, kacagni, nekividámodni, mert nagyon jól tudja, hogy a különböző festékek nem látszanak meg az arcán. Este hódít, mert délig rosszkedvvel az ágyat őrzi; nappal keserű, fanyar, boldogtalan, csüggedt, és minden felkeléskor azt mondja magában: Ma megölöm magam... És, mit tagadjam, ez az esti bolygó elhalványítja az Ön hajnali ragyogását. Mert mikor odakünn alkonyodni kezd: hölgyem többé nem forgat fejében öngyilkossági terveket, hanem annál sűrűbben forgatja az újságokat, amelyek azért vannak a világon, hogy hírt adjanak a készülő mulatságokról, bálokról, színházi előadásokról. És mikor az Ön madarai, asszonyom, csüggedten utolsót csevegnek a lombok között, mi hintóba ülünk, hogy a főváros ragyogásába vágtassunk. Melyik a jobb élet? Mi jobb? Reggelizni vagy vacsorázni? A halál minden asztalnál megtalál - mondom magamban fásultan.

(1925)

* * *

FUTTATÁS

FUTTATÁS

A gomblyukában nagy, fehér virág, a fején szürke kalap, amely olyan finom és olyan különös formájú, hogy a párját nem találni Budapesten (mert nincsen is párja), lila vagy kék ruha a testén, és szakállas arca - amely talán az Attiláéhoz, vagy valamely régi-régi hun vezéréhez hasonlatos - egykedvű, szinte fáradt nyugalom: ez a turfkirály messziről. A lépése csöndes, egyformán ringatózó, és a legnagyobb tolongásban is olyan nyugodtan és lassan lépked, mintha egymaga járkálna a gyepen, sohasem taszítja meg senki, a nyugalmában nem zavarják a játék izgalmában félig önkívületben lévő, tántorgó, kapkodó emberek körülötte. A „ring" forrong, hullámzik, és lázas izgalom pirítja az arcokat. A tőzsde karzatáról látni ilyenféle képeket izgalmas napokon. Itt negyedóránkint ismétlődik a forrongó izgalom: minden futam előtt. A turfkirály egykedvű csöndes léptekkel megy keresztül a tömegen. A tömeg utat nyit neki, és ismét bezárul mögötte, hogy azután lépésről lépésre kísérje az alig néhány négyszögölnyi területen, ahol a lóversenyjáték üzleti részét lebonyolítják. A „ring" aszfaltján mozdulnak meg a legnagyobb bugyellárisok, születnek és eltűnnek a vagyonok, az élet verejtékes szagát vélnéd érezni a lengő levegőben, kétségbeesés, öröm és feszült izgalom kúszik az arcok hideg lárvája alatt, amelyek pedig gőgösek és nyugodtak óhajtanának maradni a künn tolongó publikum előtt. Némely szem mögött bizonyosan látszanak az odabent kavargó gondolatok foszlányai: az otthon síró asszony, a szigorú főnök és a törvényszék képei. Itt-ott a revolver füstjének árnyéka rajzolódik egy-egy homlokra, máshol gőgös és büszke urak láthatók, most még a ring aszfaltján, de egy-két óra múlva odahaza, homályos szobában, kétségbeeséstől meggörnyedten. A képet betetőzik a megjelenő és eltűnő bankjegycsomagok. Könnyedén, szinte játszi kedvvel járnak-kelnek a bankócsomók kézről kézre, mintha értéktelen papírdarabok volnának. Csak odabenn szorul össze vagy dobban a szív... És az emberek azt hiszik, hogy csak a másikon látszik a kárörömet keltő kétségbeesés vagy a naiv öröm. Pedig senki se tud itt eltitkolni semmit, csak egyetlenegy: a turfkirály. A szakállas, sápatag arc egykedvűségében, csöndes, szinte unott mozdulatlanságában hiába kutat a leskelődő tekintet. Örömet, szomorúságot, de még csak futó bosszúságot sem árul el soha ez az arc. Szinte hipnotikus nyugalom árad a csöndes lépésű ember környékén. Amerre megy (ahogy megy), az izgalomtól feldúlt arcok szégyenkezve igyekeznek hétköznapi formájukat magukra ölteni. Mintha röstelkednének az emberek a megjelenő turfkirály előtt. Ah, bolondság volt a fejet elveszíteni! Íme, itt jön a turfkirály, ő még sohasem vesztette el a fejét! Vegyünk példát róla, és játsszunk utána... A könyvesek pedig a rossz külsejű bécsi emberek - a fiákeresek modorában lekapják a kalapjukat a turfkirály előtt, az arcuk nyájas és alázatos, csak a szemük villog, mint a farkasé a szelídítő előtt:

- Befehlen, Euer Gnaden!

*

A csengők megszólalnak. A lovak futnak. A turfkirály a szeméhez emeli a hatalmas látcsövet... A tömeg már csöndesen morajlik, a lovak közelednek. A tompa zúgás most hatalmas, szinte dörrenés szerű kiáltássá erősbült, a lovak hátán pufog a vessző - tíz méter még a célig... A turfkirály ilyenkor elveszi a látócsövet a szemétől. És ebben az egyetlen pillanatban egy futó másodpercig még az addig eltakart szemekben azt az érzést, amelyet a verseny lefolyása keltett

a turfkirály szívében: örömet-e vagy bosszúságot. A szemek mosolyognak - vagy haragos pír lappan el az arcon... Mire a másodperc elmúlott, a turfkirály arca megint mozdulatlan, egykedvű, csöndes. Lent azt kérdezik:

- Vajon nyert-e? Vajon vesztett-e?

Már senki sem tudja teljes bizonyossággal.

(1910)

* * *

A DERBY

A Derbyt visszavonhatatlanul Reichenau nyerte. A hároméves csikó külsőleg semmiben sem különbözik kilenc társától, melyekkel a starthoz állott. A barna lovacska semmitmondó alkatú, izmai nem árulnak el valami különösebb erőt, mégis olyan tempóban, olyan szokatlan gyorsasággal és olyan fölényesen nyerte meg a százezer koronát és a császár aranykelyhét, hogy a legrégibb turflátogatók sem emlékeznek hasonló esetre.

Reichenau eddigi pályafutásán is többször feltűnt, ámde mai sikeres futását senki sem merte remélni sem Bécsben, sem Budapesten, sem másutt. A tribuswinkeli ménes tulajdona már korábban feltűnt, később visszafejlődött, a kancadíjakban helyezetlenül futott. Mai képessége, mellyel a kétezer-négyszáz métert befutotta, mély titok volt. A némaság, a morajtalanság, a meghökkent csend, amely a pályán a győzelmet követte, annak bizonyítéka, hogy alig voltak a tribünön olyanok, akik a győzelemben bizakodtak.

Bécs város, amely a lófuttatás tekintetében még Budapestet is felülmúlja, megdöbbenve látta ezt. A monarchia legjobb lovai állottak fel állítólag a freudenaui pályán, *amelyen több mint százezer látogató volt*. Az időjárás hagyományos Derby-időjárás volt, melegen tűzött a nap, messzi bárányfelhők lógtak az égen, az arcokat kipirosította a közelgő nyár heve, a szemek vidámak, mint a tenger hullámai, a kedvek, ha visszafojtottak is, reménykedve, fecske módjára csapkodnak. Különösen nagy hölgyközönség tisztelte meg a lóversenytér gyepét. A Derby lefutásáig tengerzöld muszlinból való, régi, szép párizsi divatokra hasonlító szoknya kötötte le az érdeklődést. Egy lengyel hercegnő viselte, ámde a bécsi hölgyek valamennyien feltűntek e napon egyszerű, ízléses, olcsó és mégis kívánatos toalettjeikben. Kevesebb selyemruha mutatkozott e délután a világváros ligetében, mint a pesti Király-díj napján a Városliget porában. Mondhatni, hogy egyszerűségig menő ízlésükben és feltűnésmentességükben a bécsi hölgyek nagyban felülmúlták pesti társnőiket.

Eltekintve a világvárosi szeméttől, a női látogatók többsége finom és válogatós volt, mint egy főúri kertünnepély vendégei. Bár az udvari páholyban nem jelent meg egyetlen főhercegnő vagy főherceg alakja sem, ott volt a legtöbb közönség: arisztokraták, bécsi nagyiparosok, osztrák-magyar tábornokok, főurak főúrnőikkel töltötték meg a kolosszális tribünöket. De lent a gyepen is a legszebb hölgykoszorú adott találkát, az összes ismert bécsi színésznők, feltűnést keltő, fehér nyakú leányok, piros-fehér arcú, szőke bécsi szépségek, galíciai zsidónők és pesti kokottok bukkantak fel Bécsben a sétálók előtt.

A férfiak közül természetesen a magyarok voltak többségben, legalábbis az ő hangjukat lehetett hallani olykor harsogva vagy pesties méltatlankodással spekulálva és felháborodva, amint ezt a pesti gyepen megszoktuk. Bizonyára kiszorítottuk volna a lóversenytér osztrák látogatóit, ha amúgy kurucosan összefogunk. Egyelőre azonban az osztrák vasiparos: Urbán Lajos úr nyerte meg a Derbyt lovával, holott a magyarok szinte nemzeti kérdést csináltak

Palatin győzelméből, amely *Festetics* Tasziló herceg aranysárga színeivel állott starthoz. A bookmakerek, mint csata után a zsoldosok, letörölték arcukról a verejtéket, mikor felhangzott a harangszó, mely a lovak indulását jelentette.

E könyvvel manipuláló férfiak már hónapok óta biztatták a publikumot különböző lovak győzelmével. Szombaton két részre szakadt a bécsi publikum. Volt Burscheri-párt, amely Bécs város tradícióit védelmezte, amidőn *Münzer* Frigyes úr lovának győzelmét remélte, volt *Palatin*-párt, amely a felözönlő magyarok tömegéből tellett ki, de nem hiányzott a vasárnapra virradó éjszaka álmaiból *Bankó* és *Plato* pártja sem. *Reichenaura* nem gondolt senki e nagy városban, ahol e napokban mindenki doktora lett a hippológiának.

A háború árnya szinte eltávolodott a városról. Lónevek nyargaltak a gondolatokban, a mindennapi beszédekben, utcán és színházban, villamoson, szalonban. Elképzelhetetlen összegek voltak kockára téve egyes lovak győzelméért, csak *Reichenau* esetleges győzelmét nem vették kombinációba. A bookmakerek 12:1 kínálták a kanca nyerését.

A start rövidesen sikerült, a paripák megindultak, csakhamar feltűnt *Janek* Géza kék zubbonya, aki *Plato* nyergében ült, és követte a mesemondó *Andersenről* elnevezett Mautner-ló. Ezután körülbelül egy hossznyi űr tátong a futamodó paripák között. A fehér korlátok között röppentyű gyorsasággal futottak a dresszek színei, mint egy színes talaj, rohant végig a mezőny a gyep túlsó oldalán, s mire a színes pántlika a kanyarodóhoz jutott, a Rothschild-színek eltűntek a mezőny éléről, Janek pihentette lovát, a harmadik helyre fogta vissza.

Ezután különböző paripák tünedeztek fel. Később villámlásként száguld előre *Reichenau* a szürkéskék Eschsel, körülbelül egy hossznyi előnyt szerez, amelyet kétségbeesett lovaglással, de megingathatatlanul megtart a célig. Az agyonhajszolt, fáradt lovat a csoportból csupán *Plato* és *Palatin* tudják megközelíteni az ördögi iramban. Az elképedt tömegen át egy rákvörös arcú katonatiszt tör magának utat, *Urbán* Lajos úr, a ló tulajdonosa közeledik, és kantárszáránál vezeti lovát.

Ez volt a Derby lefolyása 1918-ban, nagy elképedésére a sportkedvelő publikumnak, és tökéletes bukására a hippológiának.

A lótudósok mehetnek zabot hegyezni.

(1918)

* * *

KÁRTYA ÉS LÓ

Semmi panaszom az ellen, hogy június havának 14-ik éjszakáján utoljára hangzik el a kártyaasztalok mellett a krupié rekedt kiáltása: *Nincs tovább*! Ez az ország majd csak kiheveri azt is, hogy nem engedték szerencsejátékot űzni, amelyet századok óta játszanak a hazában. A múlt idők lyukas homlokú és elfehéredett arcú kísértetcsapata folytatás nélkül tűnik el az éjféli vasajtónál. A kártyásoknak nem lesz miért öngyilkosságot elkövetni. A hazárdkerék megáll egy darabidőre Magyarország felett, senkit sem kap torkon a pikk dáma, s az élet megy nekilendüléssel, a szerencse mindennapos kártyaasztali esélyei megvárják a béke boldog Monte Carló-i szoáréit, midőn ismét csillagot lehet rúgatni az alvó játékszenvedéllyel. Az ördög rabszolgái darabidőre szabadságra mennek. A templomi zenés miséket hallgatják a sátán fiai, holott kabátjuk alól kilóg patájuk.

Ismétlem, nagyon tisztelt barátom, hogy semmi kifogásom nincs a hazárdjáték eltörlése ellen. A kártyagyárosok kliensei között talán feltalálható volna az én nevem is, ha ugyan vezetnek valahol egy nagy könyvet a magyarországi kártyásokról. Láttam szerencsét, pirosan, mint a farsang utolsó napja és a párkák szívtelenségével operáló szerencsétlenséget. Nadrágokat ültem ki, és megsárgult, fehér mellényeket vettem újra elő, amelyek jó kabalának bizonyultak. A vesztő kártyások mély, ólmos álma talán többször látogatott meg, mint a nyerők nyugtalan, fázékony, felhevült és tervtelen álma. Valójában csak a vesztes tud szépeket s elringatókat álmodni, míg a boldog nyerők kimeresztett szemmel feküsznek kemény ágyaikon. Üsse kő. Tiltsák be a kártyát. Az élettapasztalataimnál fogva úgyse szabadna már régen mást játszanom, mint a nagy Napóleont a patience figuráival.

Ámde a sajtó nem elégedett meg a zöld asztal terrorizálásával. A gyepre is kitekint az ezerszemű, és a paripák játékos, csalfa futkosása mellett nem kerüli el figyelmét a játékosok izzadt, kabáttépő és szívzsibbasztó tömege. Ebben nincs egészen igazatok, nagyon tisztelt barátom. A nemes vérű csikókat nem lehet megbüntetni azért, mert lovagjaik hamis szívűek. Az enyhe arculatú kör dáma sem tehet arról, ha hamiskodó kéz keresi nefelejcs-alakját, a jókedvű csikók is hirtelen futnának, ha lovasaik nem nélkülöző és gondterhelt legények volnának. Ámde a hitbizományos Esterházy herceg vagy az öreg Szemere nemigen ülnek fel lovakra, hogy a versenyekben aktív részt vegyenek. Szolgáikat parancsolták a nyeregbe, akik a paraszti sorból való Janekek és Vargák közül kerülnek ki. - Másrészt sehol sincs előírva, hogy a lovak úgy futkározzanak, amint a papírforma, az emberi számítás előírja. A favorit fogalmát azok találták ki, akik a legnagyobb csalók a játékosok között: akik biztosra akarnak menni egy-egy versenyló futásával. Az a játék, ahol a szerencse és a váltakozó esély talaját kivennék a kombinációból, ahol mindig az a ló győzne, amelyet a beavatottak megfogadnak az andungizáló játékosok tömege ellen, hasonlatos volna a hamisjátékhoz, amelyben biztosan üti az ügyes kéz az előre összeállított kilencest. Miért legyen az embereknek igazuk, mikor a lovak futják a versenyt? Aki fél a kockázattól, és biztos, takarékpénztári alapon akarja elhelyezni a tétjét, az ne menjen a lóversenyre, hanem vegyen Fabankot kétszáz koronáért. Egyáltalában nem látom be, hogy miért haragusznak az emberek, ha nem az a ló nyeri meg a versenyt, amelyet ők az okos fejükkel nyerőnek kijelölnek! Gondolkoznának a lovak lábával (esetleg a lovasok huncutságával, akiktől olyan becsületességet várnak a tisztelet nélküli időkben, mint Gottfriedtől, a keresztes vitéztől), gondolkoznának a szerencse forgandóságával, gondolkoznának a kapzsinak nevezett bukmékerek élethivatásán: már kevésbé csodálkoznának, hogy nem mindig jön be elsőnek a csikó, amelyet ők e célra kijelöltek. A lóversenyt felnőtt emberek látogatják, és senkinek sem jut eszébe az a körülmény, hogy ezek a paripák, amelyek a zöld gyepen versengenek: hadi-lovak. Már ifjúkorukban sem jártak térdig a zabban, amellyel a növendék állatot oly bőségesen kell táplálni, mint a csecsemőt a tejjel. Az elmúlt télen pedig egyetlen versenyparipa sem kapta meg naponta a maga hat liter zabját, amelyre múlhatatlanul szüksége volna. Korgó gyomorral álltak az istállókban, míg elkövetkezett a dologidő. Csodálatos, hogy az emberek ezektől a nélkülöző, rosszul táplált lómunkásoktól olyan precíz teljesítményt követelnek, mint egy svájci óraműtől!

Bocsáss meg, igen tisztelt barátom, hogy ilyen hosszadalmas fejtegetésbe ereszkedtem a csikók érdekében. Megvallom, jobban szeretem őket, mint az embereket, akik a hátukra ülnek. Ne akarjanak meggazdagodni az emberek a csikók játékos futásán, és ne csapjanak lármát, ha tervük nem sikerült. Nem minden turfcsalás, ami fénylik. Nyugodjunk meg abban, hogy a favoritot is megviselte a háborús nélkülözés. Ha nem jön be elsőnek - szidják az angolokat!

Lehetséges, hogy a lóversenyző, gyanakvó, elkeseredett Magyarországban egyedül vagyok ezzel a véleményemmel, de szót kérek az embereknél különb csikók védelmére.

(1918)

* * *

A RÉGI LÓVERSENYTÉR

A szép asszonyok, akik Király-díjak napján gyönyörű toalettjeikben egykor itt megáztak, a gavallérok, akik kétfogatú bérkocsin méltóságteljesen kanyarodtak a főkapu elé (ahol az egyfogatúnak megállni sem volt szabad), és verseny végén gyalogosan, szomorúan ballagtak el a bokrok között kanyargó ösvényeken, a lovaregylet urai, akik a piros zsinórral elkerített emelvényen öregedtek meg, és az 1918-i őszi versenyek után nem gondoltak arra, hogy utoljára látták a gyönyörű pályát: még emlékeznek reá, hogy mily előkelő és ünnepélyes volt. Ó, mily rugalmas volt a gyep a totalizatőr bódéi körül, mily árnyékos volt a kis liget, amelynek közepén tarka pokrócaik alatt körben vezették a versenyparipákat, mily finom és jókedvű volt a társaság, amely e helyen találkozni szokott május illatos napjaitól kezdve késő októberi időig, midőn a borongós estéken már gyertyavilág mellett fizették ki az utolsó tiketteket a totalizatőr tisztviselői.

Valóban gyönyörű volt a régi lóversenytér a Thököly úton, sokan sóhajtva gondolunk rá, mint szép ifjúkori emlékünkre, hol talán nyertünk vagy veszítettünk, ahol a főváros legszebb hölgyeiben gyönyörködhettünk, találkozhattunk előkelő ismerőseinkkel, élvezhettük a sport gondtalan és izgalmas délutánjait. Aki a régi lóversenytéren megfordult: az csak szomorúan gondolhat a sorsfordulatra, amely Budapestet megfosztotta egyik legszebb látványosságától. Igaz, hogy az utóbbi években már szűknek és primitívnek hittük a jó öreg versenyteret, igaz, hogy a sport barátai már számlálták a hónapokat, amidőn az új és nagyszerű versenytéren indul meg az új szezon, igaz, hogy hálátlanok voltunk, ahol egy emberöltőn át futtattuk hangulatainkat és karcsú versenylovainkat - de mégsem hittük, hogy ily váratlanul akaratunkon kívül elveszítsük őt.

Kicsi volt a tribün, de elfértek ott a hölgyek, akiknek beszélnivalójuk volt a szomszédjukkal. Aztán milyen jól meg lehetett itt húzódni, amikor az őszi eső kezdte csapkodni a tetőt, vagy a tavaszi zivatarok száguldottak át a mezőn. Kicsi volt a pálya, de minden irányban belátható, a versenyparipákat percről percre lehetett látni iramodásukban, a leghosszabb versenyek szemünk láttára folytak le, és a fordulónál már az egész publikum körülbelül megítélhette a paripák esélyét.

A Jockey Clubnak fenntartott helyen, a piros bársonnyal és szép oszlopokkal elkerített mezőn feltünedeztek a grófnők gyönyörű toalettjeikben. Tavaszkor a lila orgonaszín volt a divat a karcsú hölgyeken, míg a nyár elhozta tarkabarka virágváltozatait. Ősszel komolysötét ruhák érkeznek a párizsi szabóműhelyekből, hogy itt a budapesti közönségnek bemutattassanak. Gyakran vendégek voltak itt a rózsaszínű Andrássy konteszek, a gyönyörű Esterházy Pálné (most Cziráky grófnő), Pallavicini őrgrófné, Károlyi István özvegye, a *Pesti Hírlap* tippje szerint játszva, Wenckheim Denise grófnő, akinek emlékezetes Affenbluméja két Kanca-díjat is nyert Kaposi gondos tréningjében. Egyetlen versenynapot sem hagyott ki Kodolits tábornokné, a hamburgi Heine bárónő, aki tán a legszenvedélyesebb látogatója volt a turfnak, de megfordult e helyen a versenyévadon minden hölgye a high-life-nak, aki Pesten tartózkodott.

Nem voltak páholyok, mint a Freudenauban, messzire esett a ring, keskeny volt a bejárati folyosó, rossz volt a vízvezeték, de nekünk, öreg pestieknek, akik első fiatalságunktól kezdve itt töltöttük a tavaszt, a nyarat és az őszt, nagyon kedves és meghitt volt ő.

Minden ember ismerte itt egymást, csaknem minden turflátogatónak tudtuk a maga helyét, ahonnan a versenyeket figyelni szokta. Az ismerősöknek nem kellett sokáig keresgélniök egymást, nyomban találkozhattak. A tribünön egy pillantással meg lehetett találni a keresett sportladyket. Ugyanazon a helyen ültek a grófnők évről évre, megszokott helyén fogadta ismerőseit a szőke Egyediné, Meszlényi Adrien nádfonatú széke az első tavaszi versenynaptól a késő őszi végső versenyig ugyanazon helyen állott. Voltak társaságok, akik a legelső padot birtokolták, mások a korlátok mellett találkoztak, és a tribün előtt a kis fehér székek ritkán cseréltek gazdát.

Mindenki tudta itt a maga helyét, amelyet a régi jogok alapján szerzett, és mások is tiszteletben tartották a jogokat. Az írók, hírlapírók, színészek rendszerint a középső sort foglalták el a székek közül. Itt ült Szomaházy István, az egykedvűen vesztő Heltai Jenő, a jó humorú Márton Miksa és társaságuk. Míg Ambrus Zoltán sohasem ült be, mindig egymagában rótta a pályát a korlát mellett, és alig ment egyszer-kétszer nyertes tiketteket beváltani. Az újságírók jobbra, Újházi Ede, a sánta, de annál hangosabb hírlapíró, Neszmélyi Arthur, az egykedvű Ivánffy. Az első padon Fellner, a Kereskedelmi Bank igazgatója, közvetlenül a lovaregyleti páholy mögött Léderer Sándor lovag, Kohner Adolf és Megyeri Krausz Lajos. Utóbbi valahányszor győzelmi esélye volt a lovának, mint a Népszínház egyik financierje, mindig magával hozott egy színésznőt, sőt egyszer, amikor Facon, a Szászbereki ménes lova az ő színében megnyerte a Szent István-díjat, erre az alkalomra Párizsból Dauwilwe kisasszonyt, a híres szépséget hozta magával. A tribün közepén Robicsek, a Cukorgyár Részvénytársaság igazgatója, a büfé teraszán Gálos Kálmán vezérigazgató volt látható. Fent a torony mellett Tatay Vilmos, a mostani bukméker; lent a tribün bal sarkán Pintér Gyula jelezték messzire elhangzó harsány hangon a startot.

Lent a tribün alján valóságos divatszalon volt. A Bán nővérek: Nelly és Mariska, a Népszínház művésznői minden nagyobb versenynél más és más színű toalettben jelentek meg. Alapi Salamon két leányával is ismert törzslátogatói voltak a turfnak. A tudós báró Eötvös Loránd két leányával lóháton jött a versenytérre, és sokszor le sem szálltak a nyeregből; ilyenkor a pálya belsejéből, a harminc krajcáros helyről nézték a versenyeket. Krausz Simi, a göndör fürtű, poétakülsejű bankár is gyakran megjelent, és csak a báró Springer lovait játszotta meg. Nagy napokon az ünnepélyes Lánczy Leó, Wlassits Gyula, gróf Apponyi Albert, Wekerle Sándor is megjelentek, Wurmbrandt grófné szenvedélyesen játszott, mint az egykori Milán király, aki gróf Takowa név alatt sűrű vendége volt a vidám Budapestnek, a szép leányokat látcsövezte; olykor egy pohár vízzel nedvesítette ajkát, sohasem feledkezett meg az aranypénz-darabról, amelyet a tálca szélére csúsztatott.

Szép életpályája volt a szenzációs Daisynek, aki gróf Batthyány Elemér társaságában gyakran feltűnt a pesti gyepen. Az egész turfvilág Daisyje volt ő. Gyönyörű toalettjei, vagyont érő kalapjai, divatos cipői mindig feltűnést keltettek a turf hölgyvilágában. Ha megszavaztatták volna a pesti publikumot, bizonyosan Daisynek nyújtotta volna az elegancia pálmáját. Pedig nem volt egyedül. A drágalátos Pálmay Ilka, az „isteni”, sűrű vendége volt még akkor a gyepnek. Imádói mindig nagy csoportban vették körül a grófnét, és szőke fején kimondhatatlanul illett a kis párizsi kalap. Meg kell említenünk még a bájos hölgykoszorúból a pajkos mosolyú Sugár Valit, aki barátnőivel évekig járt karonfogva a gyepen, és szép ruháit mindig a gyepen mutatta be először.

Ki nem hagyhatunk a turf hölgyvilágának történetéből egy fekete hajú, tüzes szépséget sem. A bécsi Mariahilfer-strasse egyik kalaposboltjában fedezte fel Mr. R., s rövid időn belül egyike lett a budapesti gyep legismertebb szépségeinek. Sokan rajongtak az andalúziai szépségért, de talán senki oly kitartóan, mint szegény G. kapitány, aki örökölte atyjának millióit. A fiatal istállótulajdonos óhajtása egy véletlen folytán sikerült. Mr. R. szerencsétlenül operált a versenyeken, adósságok fojtogatták, az őszi versenyek után kénytelen volt G. kapitány nagylelkűségéhez folyamodni, aki versenylovaival együtt Miss B.-t is átvette tőle összes kötelezettségeivel együtt. A kis Miss néhány hiábavaló nap után elvesztette G. úr jóindulatát, és a tüzes szépség könnyű szívvel és százezer forinttal hagyta el a turf világát, hogy messze távol, Horvátországban, polgári otthonában mosolyogva gondoljon vissza a múlt időkre.

*

Sokan voltak még, akik ideig-óráig feltünedeztek a tarkabarka közönség között, amely a régi lóversenyteret megtöltötte. Mindenkinek megvolt a maga kis regénye; amelyről manapság a szürkülő hajú urak néha beszélgetnek. Kicsi volna ez a könyv, ha mindenkinek emléket állítanánk, akik itt hajdanában ifjú kisasszonyok, elragadó menyecskék voltak.

De a ringben és a ring környékén is ismerte egymást a régi lóversenytér publikuma, mindenki tudta, mit fogadott Szemere, mely paripára helyezte el a pénzét Péchy Andor és Léderer Sándor lovag. A mágnások néha csak az emelvény széléről hangosan diktálták be poénjaikat a favoritokra a legközelebb álló Hornernek vagy Lackenbachernek. A publikum pedig a legdíszesebb ruhájában jelent meg a régi lóversenytéren, mint akár az előkelő bálokon. Pest régi asszonyai itt ragyogtak, és másnap olvashatták nevüket az újságban. A színésznők legújabb toalettjeiket itt mutogatták. A vidéki járatlan közönséget nyomban fel lehetett ismerni a jól összetanult publikum sorában. A mázsáló udvarán, a kerítés mögött láthattuk az istállótulajdonosokat, akik szakértő szemmel vették vizsgálat alá a győztes paripát, amelyet az imént vezettek be a piros kötéllel elzárt útvonalon a mezőről.

Szép és jámbor világ volt itt. Az embereknek nemigen volt titkuk egymás előtt. Még az úgynevezett „barátnők” is megjelengettek a gyepen, de sohasem merészkedett senki kihívólag vagy feltűnően viselkedni. Affér ritkán fordult elő a versenytéren. Illedelmes, nyugodt emberek jártak a tikettbeváltó boltok körül. A bukmékerek körében is fékezett, szolid hangulat uralkodott, legfeljebb a szerencsés nyerő keltett érthető feltűnést. Ha valaki tízezer koronát nyert egy versenyben, az egész publikum tudott róla, és évek múltán is megemlegették.

*

Ha utunk mostanában a régi lóversenytér felé visz, melankólia lepi el a szívet a feldúlt pálya láttára. Veteményes kertek terülnek el; amerre Rascal patái villogtak. Kis csárda van a bejáratnál a ruhatár helyén, hol régi kedveseinkre a kabátot felsegítettük. Szép volt! Be kár érte!

(1922)

* * *

MISSIS KITTIE ÉS FEKETE BŐRŰ KOMORNÁJA

(Egy öreg gavallér visszaemlékezése)

A magyar és osztrák gyep minden időben telve volt szép nőkkel. A hölgyek kezdettől fogva kiváló pártfogói voltak a turfnak, megjelentek ott máskor is, nemcsak az Asszonyságok díjának napján. A pesti tavaszi versenyekre megérkezett „egész Bécs", mint mondani szokás - a megközelíthetetlenül gőgös Cseh mágnások elhozták gyönyörű feleségeiket, míg Wien, a régi bájos, kedves Wien elküldte hozzánk szőke, fess művésznőit, elegáns hölgyeit, az orfeumok csillagait. (Az emlékezetes Carola Cecília, a bécsi Ronachert rendszerint pesti tavaszi meeting idején cserélte fel a Nagymező utcai Somossy-orfeummal vagy a Hajós utcai Herzmannal.) Hősnőnket, kiről itt szó lesz, nevezzük missis Kittie-nek. Nem Bécsből került hozzánk, mint a turf legtöbb híve. A missis bölcsőjét ismeretlen helyen ringatták, csak annyit tudott róla a gavallérok világa, hogy már megfordult az újvilágban, a legendás Amerikában is, ahol a legenda szerint éppen egy Vanderbilt nevű fiatal ember volt rajongó hódolója Kittie kisasszony mámorító szemének.

Igaz, hogy többnyire öreg urak már ők, akiknek missis Kittie olykor eszébe jut, többet ülnek ők napjainkban a kályha mellett, mint legyeskednek a szellős gyep környékén - ámde kivétel nélkül elismeréssel és hódolattal emlékeznek meg a rejtélyes amerikai kisasszonyról, aki a nyolcvanas években körülbelül egy turf kalendáriumnyi időt töltött a monarchiában Budapesten, Bécsben, Kottingbrunnban, ahol a legelegánsabb világ megfordulni szokott versenyek idején.

Azt mondják a kandalló körüli elbeszélők, hogy Kittie kisasszonynak a szemében állandó hipnotikus áram volt. Akire hosszadalmasan ránézett e gyújtó pillantásokkal, élete végéig nem felejtette el. Legjobban talán az alagi tréner, Alex Reeves emlékszik a missis szemére, ugyanaz az Alex, aki akkoriban még igen ifjú ember volt, és éppen Dél-Afrikából érkezett meg, hogy atyja alagi lotjában segédkezzék a telivérek idomításánál. Ámde tartsunk sorrendet elbeszélésünkben; missis Kittie már nincs jelen, hogy bűvölő tekintetével megzavarhatná lelkünk egyensúlyát.

Missis Kittie-t a minden szépért, nobilisért és elegánsért rajongó szegény Wahrmann Richárd fedezte fel, egy európai kőrútján egy bajor fürdőhelyen, ahol a kisasszony kreol komornája társaságában amerikai útját pihente ki. Az öreg Vanderbilt (ama szerelmetes ifjú atyja) nem eresztette amerikai földre fia barátnőjét. A dollárok Bajorországban is jók voltak, és a missis meglehetősen gondtalan és előkelő életmódot folytatott, hogy az utazgató magyar sportsman figyelmét felköltse. Csakhamar sikerült W. Richárdnak megismerkedni a feltűnő jelenséggel, és a müncheni Vier Jahreszeiten régi vendégkönyvében már egy időre jelezték a missis és a magyar gavallér fogadói tartózkodását. Az ismeretségből szoros barátság, vagy tán még hevesebb fokú érzelmek is kifejlődtek, Wahrmann Richárd Kittie kisasszonnyal és elmaradhatatlan komornájával együtt érkezett meg Budapestre. A kisasszony egy előkelő budapesti hotelben vett szállást, ahol többnyire azok szálltak meg, akik a versenyek kedvéért igyekeztek Budapestre. Sportsmanek, zsokék, bécsi és vidéki turflátogatók találkoztak esténként a hotel előcsarnokában, de a missis ilyenkor sohasem hagyta el szobáját, legfeljebb feltűnő arcbőrű komornája suttogott a vidám zsokékkal.

A missis komornája maga is ragyogó szépség volt, aki nagy hódításokat tett az angol és amerikai zsokék világában. Sok diadalra tett szert itt a kreol szépségű szobaleány, hevülékeny barátokat számlált ujjain a versenyüzem bajnokai, a zsokék és idomárok között, aminek

csakhamar az lett a következménye, hogy a szobaleány nagy összegekben és hallatlan szerencsével kezdett játszani a budapesti gyepen. A fekete szépségnek csakhamar babonás híre kerekedett a hírhedt fogadók között, csoportosan követték a játékosok, midőn start előtt a komorna a totalizatőr bódéi felé elindult. És sohasem fizettek rá, akik bíztak a „fekete szépség" szerencséjében.

Missis Kittie sohasem játszott. Látszólag minden idejét Wahrmann Richárdnak szentelte. Ismeretséget sem kötött senkivel, csupán barátját, trénerét, Alex Reevest ismerte a magyar férfiak közül. Az ifjú tréner gyakran ment jelenteni ownerének a gondjaira bízott telivérek állapotáról, amikor is nem mindig találta otthon Wahrmann urat, ellenben missis Kittie többnyire otthon tartózkodott, és átvette barátja részére a gondos idomár üzenetét. A kottingbrunni versenyek idején Alex Reeves már csaknem kizárólag úrnője útján tudott értekezni gazdájával, W. Richárd ugyanis akkor már meglehetősen zavaros életmódot folytatott. Éjszakáit többnyire a kártyázóasztal mellett töltötte, nappal aludt. Missis Kittie a vöslaui fogadóban, ahol a versenyek idején megszállott, egyedül sóhajtozott vacsora után. Így valósággal időtöltő szórakozás volt számára, ha az ifjú tréner megjelent és referált a Wahrmann-istálló telivéreiről, valamint a másnapi versenyek eshetőségeiről.

Így érkezett el a napja annak a versenynek, amelyben a kottingbrunni pályán Wahrmann Richárd egyik lovának, Steetsmannek starthoz kellett állnia. A paripának éppen megfelelt a távolság, amelyre már többször ki volt próbálva. A tréner állítása és Wahrmann úr érzése szerint Steetsmann nem veszthette a versenyét. A győzelemben talán csak missis komornája nem bízott, aki nagyobb összeggel fogadta Steetsmann istállótársát, egy addig semmi szerepet nem játszó kancát. A komorna természetesen titokban tartotta fogadását, legfeljebb úrnőjének árulta el titkát.

Természetesen a verseny napján Wahrmann lova rogyásig lefogadva állott a starthoz. Az izzadó bukmékerek az utolsó percekben beszüntették a tikettek kiállítását, a totó-gépek csak a Steetsmann számát kopogták, a paripa, mint verhetetlen favorit rohant el a starttól a zászló jeladására. De csakhamar rémült kiáltás tölti be a pályát. A fogadók ezrei üvöltik Steetsmann nevét, amely a cél előtt egyszerre lankadni kezd, hogy istállótársának, az alig ismert lónak engedje át a dicsőséget, ő maga mint jó ötödik ment át a célon. Wahrmann kivörösödött arccal rohant az egykedvű trénerhez, aki semmi magyarázatot nem tudott adni a versenyló vereségére. Sokan emlegették e napon Steetsmann nevét a kettős monarchiában, sokan elvesztették biztosan elhelyezni vélt pénzüket a verhetetlennek hitt paripán.

Vahrmann úr jelentékeny veszteségét ismét a kártyaasztalnál próbálta behozni, míg missis Kittie éjről éjre egyedül nézte a csillagokat a fogadó erkélyéről. Azaz, hogy nem mindig volt egyedül. Ebben az időben már feltünedezett a kottingbrunni gyepen az a szürke cilinderes férfiú, aki a missist még amerikai útja előtt ismerte. És a kisasszonyban feléledtek a régi érzelmek, titokban találkozott régi barátjával, és a találkozóról még a mindent tudó Alex Reevesnek sem volt sejtelme, nemhogy Wahrmann úr gondolt volna ilyesmit a Jockey Club kártyaszobájában.

A nők érzelmei kiszámíthatatlanok, tudják ezt a világ teremtése óta a bölcs férfiak, de vajon kinek jutott volna eszébe missis Kittie hűségében kételkedni, aki úri barátja idomárján kívül eleven férfiúval nyilvánosan szóba sem állott? Lesütött szemmel haladt el a bámuló férfiak sorfala között, és vacsoráját is szobájába hozatta, hogy meg legyen kímélve a néma, de annál kifejezőbb férfitekintetektől. Csak a „fekete szépség", a kreol komorna sejtette a közelgő változást, mert nagy titokban, mikor senki sem látta, csomagolni kezdett a hotelban. Így telt el egy hét, mialatt Wahrmann minden idejét a színes lapok forgatásával töltötte. A hűséges tréner

nem találván őt odahaza, ismét csak úrnőjével közölhette, hogy a megvert versenyparipát, a Steetsmannt a közeledő versenynapon ismét starthoz állítja.

Steetsmann látszólag teljesen elhanyagolt versenyló volt, e napon a fogadási piacon múltkori csúfos veresége után Wahrmann egyetlen krajcárt sem reszkírozott lova győzelmére, a közönség ugyancsak nem felejtette el Steetsmann utóbbi szereplését. A bukmékerek szinte szánakozó mosollyal fogadták azt a szürke cilinderes idegen urat, aki az ablakon szórván ki pénzét, 16-ról 5-re fogadta le Steetsmannt jelentékeny poénokkal. A start pillanatában a totalizatőr gépe felől is heves csattogás hangzott. Valaki megbolondult, Steetsmannt „nyomta meg" a legnagyobb kasszánál mindaddig, amíg a csengettyű a lovak indulását jelentette.

Ebben az izgalmas pillanatban a kreol komorna missis Kittie fülébe súgta: minden be van csomagolva. A jegyek megváltva az esti gyorsvonatra. A missis némán bólintott. A közelben álló Wahrmann mit sem hallhatott, hisz minden figyelmét Steetsmann szenzációs futása foglalta le. A paripa már a startnál megszökött a mezőnytől, és előnyét folyton növelve, diadalmasan közelgett a cél felé. A közönség üvöltése közben reparálta Steetsmann múltkori kudarcát, de ez az üvöltés nem az öröm kiáltása volt, hanem a vesztesek, a megcsalódottak jajszava.

Wahrmann ismét a trénerhez rohant, felelősségre vonván lova futásáért, az egykedvű Alexet azonban most sem hagyta el hidegvére. A ringben az ismeretlen szőke cilinderes úr ürítgette ezalatt a könyvesek táskáját, majd a totalizatőr pénztáránál váltotta be tikettjeit.

Többet nem látták őt a kottingbrunni gyepen, de nem látták ott missis Kittie-t és kiváló komornáját sem, akik az esti gyorssal ismeretlen helyre és búcsú nélkül elutaztak. Ugyanezért némelyek Steetsmann gyanús szereplésével vonták összefüggésbe a missis eltűnését, de mi, tapasztalt férfiak tudjuk, hogy a női szívek kiszámíthatatlanok.

(1922)

* * *

A BÉKEÉVEK SZÉP EMLÉKEI VASÁRNAP, A KIRÁLY-DÍJON

Rózsaszínű májusi délután *Pejacsevich Albert* gróf félrecsapja fején kemény, fekete kalapját (nem cilinderét, amely az új lóversenytér megnyitása óta olyan divat lett Pesten, mint a béke boldog éveiben sem volt), zsakettben és csíkos fekete nadrágban ünnepelnek az urak, mintha azokat az esztendőket akarnák visszahozni, amikor még *Király-díjakat* futottak a pályán, százezer szem nézegette a felhők furcsa alakulásait a látóhatáron, fodrásznők, varrónők, hipnotizáló nőszabók, rejtelmes életmódot folytató tipszterek és megközelíthetetlenül büszke fiákeresek jelentek meg a horizonton - álomba ringatta magát mindenki, akinek némi igényjogosultsága volt pesti embernek látszani, amikor versenylovak és a versenylovak emberei kihirdették a városban, hogy megérkezett a Király-díj napja. (Ó, bizonyos, hogy a masszírozónők fertályórával korábban keltek, a mágnások palotáiban korábban terítettek, és a polgári házaknál sem volt könnyű testi sértés azért, ha ezen a napon megkozmásodott a leves. Pest bohó, gyöngyvirágos fiatalkorát éli - százezer szempár borul el, ha déltájban rossz külsejű fellegek jönnek a város felé a budai hegyek felől. Élni vágyik minden cipőszalag a városban, és még a legöregebb gérokkok is azt hiszik, hogy újra divatba jöhetnek.)

*

1925-öt írnak az évszámlálók, és Pest olyan ragyogva lép elénk a kőbányai határban épített új lóversenypályán, mint valami ezüstlakodalmát ünneplő násznép, amely tehetségén fölül is emlékezetessé akarja tenni azt a napot, amikor ragyogva és ifjan elindult azon a pályán, ahol

annyi öröm és balszerencse várakozott rá, ahol valódi, gáncs nélküli lovagok, majd tolakodó, gyanús egzisztenciák nyújtogatták feléje a karjukat, hogy a zöld gyepre bevezessék. *Pest a mai Király-díj napján megint elővette azokat a trükkjeit, amelyekkel hajdanában boldogult* - kábító volt és gazdag volt, jómódot hazudott, és szegény volt, könnyedén sétált végig a gyepen, holott kétségbeejtően szorította a cipő, és szoknyáit, ruháit oly gondtalanul lengette, mintha az a májusi cserebogárral együtt termett volna. A boldog, unalmában kövéredő, vagyonosságában tokásodó vagy jólétében fogyasztókúrát használó Pest mutatkozik meg egy délután olyan női ruhákban, amelyeknek megrendelésénél, szabásánál, próbájánál kénytelen-kelletlen *Turf-Kalender*-olvasóvá válik az a csoszogó nőszabó is, aki koránál fogva már mentesítve érzi magát a szenvedélyes dátumok hatásai alól... Igen, azok a nőszabók is izgalomba jöttek a városban, akik már olyan magánzóknak képzelték magukat, hogy sem az újholdat, sem a májusi napot nem találták érdemesnek számon tartani kuncsaftjaik szempontjából - most pedig a Király-díj napján vakká varratták szabónőiket, ők maguk pedig az új lóversenytér karzatáról repesve várták mindazokat a sikereket, amelyeket a divatos, rózsaszínű ruhák a turfon elérnek. A nőszabók - de férfiak sneiderjei is nemhiába karikázták be ezt a napot a maguk naptáraiban. *Pejacsevich* gróf félrevágta kalapját, és lova - Montaltó - *olyan tempóban nyerte meg versenyét, mint akár azok a lovak, amelyeket Teleki gróf (*Rascal gazdája*) valaha hipnotizált e verseny lefutása előtt.*

*

Montaltón kívül is mindenki ott volt, akinek valamely köze volt az ünnepélyes Király-díj lefutásához. Már előbb említettem azokat a gavallérokat, akik úgy megszokták ebben a slendrián országban a nehéz cilinderkalap viseletét, mint akár a háború alatt az egyenruhát. Aminthogy valamikor a múlttá vált években nem sok sánsza volt annak a jelenlevőnek, aki csukaszürke ruha nélkül jelent meg a hiúság várában - ugyancsak napjainkban még a legkegyesebb hölgyek is csak azon férfiakra ajándékozzák pillantásaikat, akik a Magyar Lovaregylet (Jockey-Club) megállapodása révén *cilinderben ünneplik meg egy hét múlva is az új pálya megnyitásának örömeit. Most a cilinder lett az az új divat, amelyről száz lépésnyire megismerik az igazi, vérbeli sportsmant* - habár e sorok sokat látott írója látott tegnap délután kürtőskalapot olyanoknak is a fején, akik nem tekinthetők kizárólagosan a lelkes lóverseny-barátoknak. A divat előbb-utóbb mindig degradálja magát. Bizonyos, hogy *Batthyány Elemér* a jövő heti versenynapokon már más kalapban fog megjelenni. *Lefutották a Király-díjat, ezzel az új pálya méltóan fölavatódott*, a kövér, kis ügynökök jövő vasárnap csodálkozva nézik, hogy cilinderkalapjuk alól vetett arcátlan mosolyukra hozzájuk hasonló arcátlanság vigyorog vissza.

*

Fölvonultak a békeesztendők színei is... Vörösek, fehér szegéllyel, feketék vörös sapkával, vörös csíkosok, kék ujjak, aranysárga sapkák, de a legnobilisabb volt az a szám, amelyet egy öreg sportsman hordat lovászaival: a szalmasárgát az égszínkék ujjakkal. *Zichy Béla gróf színei ezek* - mindig tiszteletre méltóak voltak és maradnak azonkívül is, amilyen megjegyzések, átkok, káromkodások kíséretében emlegették őt tegnap azok a polgártársaink, akik táskával a nyakukban jelennek meg a lóversenytéren, és szokás szerint meggazdagodnak. Nem, tegnap nem vittek haza bérházak vagy selyemharisnyák megvételére való összeget a ringjükből. Az öreg gróf lova híven, csalhatatlanul, szilárdan, mint egy régi világbeli becsületszó, futotta le versenyét. *Favorit volt, és megnyerte a Király-díjat*.

A népszerű *József főherceg* debrecenies ötösfogata körül az automobilok százai. A hangulatos, meleg érzésű, elgondolkozó Király-díj elmúlása után az emberek megint visszazökkentek szokásos illemszabályaik közé, kesernyésen, gyanakodva, rosszat szimatolva futottak a kocsik a savanyú Pest felé.

(1925)

* * *

AZ ÚJ LÓVERSENYTÉR MEGNYITÁSÁN VISSZATÉRT A RÉGI, SZÉP MÁJUSOK LEVEGŐJE

Az egykori pesti úriember, aki a fogadalmait, elhatározásait, babonáit komolyan meg szokta tartani: - a jövendőről beszélgetve fölemlegette:

- Akkor megyek megint lóversenyre, hogy ha komfortábli visz odáig!

És egykedvűen legyintett Alagnak, fanyarul mosolygott Megyernek - ezeket a lóversenypályákat valójában sohasem tudta megszokni az igazi pesti ember. Mert megint más volt a csak vonaton elérhető lóversenypályák közül a siófoki és a még boldogabb korszakba való tátralomnici és a tatai pálya - ide nyaralás, fürdőzés, üdülés és egyéb életvidámító okokból is elutaznak vala a pesti kávéházakból. De ugyan kinek jutott eszébe Alagon vagy Megyeren vakációzással is egybekötni a lóverseny látogatását?

*

Most már lehet a régi pestiek kedvenc járóművén: konflison és fiákeren is kimenni a lóversenyre. A kocsiállomások körül két óra tájban hegyezni kezdik füleiket a lovak, markába szorítja az ostornyelet a kocsis, a kerekek pedig azzal a vidám pörgéssel indulnak meg a kövezeten, amely a régi Pesten volt szokásban, amikor a Magyar Lovaregylet versenydélutánjait hirdette. Régi, elfelejtett, szinte emlékké vált arcok tünedeznek föl az útvonalon, amely amoda az új lóversenytér felé, a rossz szagú kőbányai határra vezet. Néha úgy tűnik föl, hogy sem az arcok, sem a kocsik nem koptak meg, csak éppen el voltunk varázsolva darabidőre. A fiákerekben ugyanazok a hölgyek mutogatják harisnyáikat, csak éppen több festéket raknak azóta az arcukra, mióta Pesten lóverseny volt. A „számozatlanokban" megint látni cilinderes urakat, akik olyanformán öltözködnek ki erre a napra, mint a Király-díjakon vagy bécsi Derbykre szokás. (Tudvalevő, hogy az elegáns ember Király-díj napján tette fejére utoljára a fekete cilinderkalapot - és azután már csak legföljebb szürke cilinderben jelent meg a nevezetesebb versenynapokon, ha a divatban Batthyány Elemér gróf öltözködését fogadta el irányadónak.) Igen, a lovaregyleti urak nagyon megbecsülték a megnyitó napot. Régen nem lehetett Pesten ennyi cilinderkalapot látni, mint vasárnap délután a ligetteleki dűlőben. Fölvonultak modern, gyárkémény formájú cilinderek mellett azok az ábrándosan ódivatú, régi divatképekről való cilinderek is, amelyekről a régi dandyvilágban annyi mondanivaló volt. Olyan kivasaltan érkeztek a zsakettok és a csíkos nadrágok, mintha Budapesten a szabók egyebet sem tettek volna, mint a lóversenytér megnyitásához adjusztálják a gavallérokat. Hajh, az öreg Dréher Antal bécsi fiákeros-kalapját nem láthattuk az új pályán, elmúlt Szemere Miklós is fülig érő kalapjával, ama fehér kalappal, amelyre aranysárga szalag volt varrva.

*

Ámde egyébként mindenki sofőr vagy kocsis mögé ült vasárnap délután, aki azt hiszi magáról, hogy nála nélkül a főváros társadalmi élete el nem képzelhető. Hiszen: a mágnásoknál ez érthető, utóvégre elsősorban az ő passziójukat jelenti a lóverseny. Természetes dolog, hogy Batthyány Elemér leveszi fejéről a nehéz kalapot, amikor végre ismét Budapesten futják a Nemzeti- és Hazafi-díjat. Érthető, hogy Festetics Tasziló herceg elmerengve dől karosszéke támlájára, amikor körülnéz a zöld gyepen. Sőt - tiszteletre méltó minden lovaregyleti tag áhítata és meghatottsága, amikor az új pálya küszöbét átlépi. A dicsőséges, régi, szép idők vannak visszatérőben, amikor májusban lóverseny volt Pesten, és ettől az eseménytől az egész város megbolondult. Az ifjúság pezsdül föl a fáradozó szívekben, és már csak a régi emlékekért is érdemes volt megérni ezt a napot, amikor a pesti pályán szólal meg ismét a start harangkondulása.

De megható volt azoknak a polgári sorban levő pestieknek a fölvonulása, akik valóban csak lelkes szórakozásból járják a gyepet. Mily repesve üdvözölték egymást ezek a régi pestiek, akik már azt hitték, hogy majd csak a másvilágon találkoznak újra! Milyen megifjodás látszott arcokon, amelyek azt hitték, hogy egymást többé a pókhálók és ráncok miatt föl nem ismerhetik! Hogy nyuladoztak egymás felé a viszontlátásnak örvendező kezek, mennyi mindent meséltek a szájak arról az időről, amikor Pesten utoljára volt lóverseny! Itt-ott néha annyi régi ismerősre találtunk, mintha a régi lóversenypályán járnánk, hál istennek, senki sem halt meg a városban azok közül, akik itt valaha valamit számítottak! Egy délutánra megelevenedett a régi Pest összes kedves figuráival, szeretetre méltó embereivel, tiszteletre méltó hölgyeivel, akiknek bokáit csak most láthatjuk valóságban, miután akkor, amidőn utoljára találkoztunk velük, még a hosszú szoknya volt divatban...

*

A megnyitásnak sportértékeiről majd elszámolnak azok, akik ehhez a mérlegeléshez értenek - én nem tudtam kellő komolysággal és szakszerűséggel figyelni a paripák játékos futkározásait sem, annyira érdekeltek az emberek, akik kivirágosodott szemmel, nyíló arculattal, régi bőbeszédűséggel sétálgattak, mesélgettek, csevegtek, szórakoztak ezen a májusi délutánon, mintha egyszerre elfelejtették volna mindazokat a keservességeket, amelyek azóta érték őket, miután az utolsó hendikep után fölszaladt az oszlopra a veres golyó. Egy múltjában megifjodó, minden erőfeszítésével régi életét és életmódját folytatni kívánó Pestet láttunk magunk előtt 1925. május 10-én. Egy nagyváros lakosságát, amely egy nap alatt ki akarja törölni emlékezetéből egy évtized gyötrelmes szomorúságait: ott akarja folytatni könnyelműnek vagy fölületesnek nevezett életét, ahol abbahagyta, mert ez a város már arra is rászorult, hogy a lóversenytéren szívhasson magába egy kis szabadabb levegőt. Ismét vidám, kedves, mulatságos óhajt itt lenni mindenki, miután már a düh és keserv mérges éveit sikerült a háta mögött hagyni. Egy élni vágyó főváros népe találkozott a zöld gyepen, amely főváros nem hagyja magát megfojtani, hanem élni akar, könnyelműen vagy bolondosan: de élni.

*

Igen tanulságos délutánja lehetett mindenkinek a lovaregyleti versenypálya megnyitása. Rá kellett eszmélni, még a pesszimistáknak is, hogy ennek a városnak a lakosságában hallatlanul és kifogyhatatlanul buzog most is az életkedv - fonnyadásról, csüggedésről, fáradtságról itt szó sem lehet, ellenben annál inkább beszélhetünk a régi gyönyörű Budapestnek a reneszánszáról. Régen volt ilyen ünnepély a városban, amelyen ennyire kézzelfoghatólag megmutatkozott volna Budapest életgazdagsága.

(1925)

* * *

AZ ÁLDOTT, JÓ PESTI KÖZÖNSÉG JÉGHIDEG IDŐBEN NÉZTE VÉGIG AZ ÜGETŐ LOVAK ELSŐ DÉLUTÁNJÁT

(Nyolcezer látogató előtt diadalmaskodott Cassolini hajtó a favorit Rendetlen nevű lovával)

Hiszen, ha Kutschenbach Róbert nyugalmazott százados úr nem volna olyan pedáns ember: majd másképpen végződött volna az a bizonyos tavaszi hendikep, amely a budapesti gyepen a versenylovak divatbajövetelét jelenti - mondogatták turflátogatók, akik jobbára életben maradtak az elmúlt esztendőkből.

Körülbelül mindenki (aki csak véletlenül el nem szökött a rákosi homokba) odakünn volt az Erzsébet királyné úti pályán, bár a gonoszkodó szél sehogyan sem kedvezett a márciusi kabátoknak. Az urak és az úrhölgyek korábban várták a tavaszt, amint öltözködésükről megítélhető volt. Sok olyan téli holmi - apróság, városi bunda, divatos télikabát nem láthatta a tavaszi hendikep izgalmas lefolyását, amely apróságok például még a tavalyi őszi versenyeknél megszokott jelenségek voltak. Úgy látszik, korán tavaszodott, a téli fölszerelések (a hölgyeken és urakon) hamarább befejezték pályafutásukat, mint békeidőben. Március hetedike van, a tavaszi hendikepet futják - ugyan kinek jutna eszébe állatbőrökbe burkolózva megjelenni a versenypályán, bármily dermesztő az északnyugati szél.

Az Erzsébet királyné úton körülbelül ez az ál-tavasziaskodás a föltűnő Kutschenbach Róbert nyugalmazott százados pedantériáján kívül. A százados, aki az indító emelvényén szokott állani közönségesen, nyilván némi szenvedélyt, némely vérpezsdülést, valamilyen izgalmat óhajtott előidézni úgy a téli szőrben melegedő lovakban, valamint a téli szőrözetüket nagy részben levetkőzött turflátogatókban. Mitől izgul a vérbeli sportsman az Erzsébet királyné úti pályán? Izgul a starttól, amikor tizennégy kétkerekűt lát maga előtt (ami például Badenben mindennapos dolog), izgul a Novák nevű hajtótól - akinek nevét a nem sikerült startok idején iskolamesteres szigorúsággal emlegeti a nyugalmazott százados, mivelhogy ez a bizonyos Novák mindenáron meg akar szökni a lovával, amely kísérlete a közönség nagy részében helyesléssel találkozik; izgul ez a közönség még az alattomosan fújdogáló széltől is, amely becsületes tüdőgyulladást jósol a tavaszi hendikep emlékére.

No de mindegy, a télikabátok, bundák és egyéb apróságok megközelítő értékének papírkoronái immár a kalitkás emberek kezei közé vándoroltak, az úgynevezett „nagy kasszáknál" (a kétszázezer koronásoknál). Rendetlen nevű ló lett a favorit, amely lovon tavalyiban Sennyei gróf (a mostani igazgató) szép eredményeket ért el játékos kedvében, amely kocsiló mostanában egy Steinmetz nevű úr tulajdona.

A gyalogsági százados is beleun végre, hogy ama szimplex embereket, a versenylovak hajtóit katonás rendre oktassa - elindítja a tizennégy kocsit. A kocsisok a lovak közé vágnak, előzködnek, fújnak, trombitálnak, a kanyarulatnál csaknem kiborítják egyik társukat, a magyarosan higgadt Benkőt, aki pedig nem is egészen reménytelenül hajtott ebben a versenyben. Az ügetősport ismerői mondják, hogy Benkőnek, bár óvatosan hajtott, a külső pályán váratlan karambol nélkül nem az istállóknál kellett volna végezni balsikeres versenyzését. Bár ez kocsiskörökben nem szokásos: - a nagy tudású Cassolini Luigi nevű hajtót mondják mostanában és tavaly is az ügetősport Machiavellijének, ami mindenesetre csak megtisztelő lehet az *Il*

Principe ötszáz esztendős szerzőjére nézve. Mondom, akadtak némelyek az Erzsébet királyné úti versenypálya vékony kabátos látogatói között, akik a Mediciek történetíróját emlegették, amikor a reményteljes Kairó nevű ló összetörött kocsijával megállott. A kitűnő és elszánt Cassolini ezután minden nagyobb megerőltetés nélkül hajtotta be a bírósági páholy elé Steinmetz úr lovát, ahol fotográfusok - ennek a szegény pesti életnek reménykedő aspiránsai - is üdvözölték őt masináikkal, valamint sok tapsot nyert lókereskedői, kávéházi alkalmazotti, cigányzenészeti körökből.

Tulajdonképpen csak annyit akartam följegyezni e mogorva, kellemetlen, sok ismeretlen emberrel, sohasem látott páholylátogatóval népes délutánról, hogy végre kezd megmutatkozni a mai Budapest igazi arculata. Az olcsó helyen zsúfolt, de szomorú nézőtér, az első helyen egy-két régi figura, aki önámítására manapság is az egykor békebeli jókedvvel üdvözli egymást az első hivatalos versenynapon. Felkiáltanak, paroláznak, ölelkeznek is, amint ezt megszokták a régi tavaszokon, de ha volna olyan hely, ahol senki nem látná őket: bizonyára könnyeket törülnének a szemükből.

A publikum a régi jó barátságos sár helyett hideg kövön koptatja a cipője talpát. Vaskorlát védi a hajtókat és a lovakat, hogy a publikum meg ne cirógathassa őket.

(1926)

* * *

A SZÁZESZTENDŐS PESTI LÓVERSENY

Hát ez is lehet - már a lóverseny is százesztendős lett magyar életünkben? - kérdezzük elámulva. - Hiszen mintha csak tegnap kezdődött volna - a régi turf hősei: a Blaskovich Ernők, a Szapáry Ivánok, Esterházy Miklósok, Üchtritz Zsigák olyan közel élnek emlékezetünkben, hogy akármelyik tavaszi délután végigkocsikázhatnának a Kerepesi úton a lóversenyről jövet, senki sem csodálkozna rajtuk a városban. Sőt azon sem képednénk el, ha az álmot kidörzsölve szemünkből: a sportlapokban megint Kisbér, Kincsem, Tokió, Rascal nevével találkoznánk - hiszen, mintha csak tegnap lett volna, hogy győzedelmesen futamodni láttuk őket a városligeti gyepen! És betérve a régi sportsman-kávéházakba, az egykori Váci utcai Korona tubákszínű bolthajtásai alá vagy csak a Kerepesi úti Kincsem-kávéházba, ahol ugyan igen ordináré atmoszféra volt, de a legjobb tippeket lehetett kapni: azt vennénk észre, hogy a sarokasztalnál régi divatú szalonkabátokba, nanking nadrágba öltözött gavallérok Bruce Lowe vagy Robertson tenyésztési módszerén vitatkoznának. (Olyasféle dolog ez, mint a vigéc álma ama régi Dickens-regényben, aki a nyugalomba helyezett postakocsin együtt utazik a száz esztendő előtti utasokkal.)

De hát nézzük: valóban száz esztendő múlott volna el azóta, amióta Magyarországon angliai módszerben lovakat futtatnak?

*

A magyar lóversenyzés megalapítójának általában Széchenyi Istvánt mondják, aminthogy a Lánchidat sem lehetne elképzelni e nemes név megemlítése nélkül. Pálik Béla festményein valóban úgy látjuk a szürke nadrágos, fekete frakkos, fatermörderes Széchenyit, amint angliai típusú hátaslovon sétál a pesti Duna-parton, és a háttérben a fekete körszakállas, csavart bajuszkájú, hullámos hajzatú, szomorú arculatú gróf megett már olyan nagyoknak látszanak a pesti házak, a Duna-parti paloták, amilyen óriások akkor sem lehettek, amikor Széchenyink

már Döblingben fogadott örök kvártélyt. (A hű barát, Wesselényi Miklós ebben is osztozik sorsával, azzal a különbséggel, hogy még a döblinginél is szomorúbb házban, a gräfenbergi gyógyintézetben telepedik meg.)

1827-et írnak a kalendáriumok, amikor tavaszi időben az első lófuttatást rendezik a Pest melletti rákosi mezőn, amely a magyar történelemben odáig csak országgyűléseiről volt nevezetes. Van ugyan feljegyzés arról, hogy Örményben Hunyady József gróf már 1822-ben futtatott paripákat angliai módszerben, de valódi népszerűségét, szenzációját a lóverseny a Rákoson éri meg először, amikor Széchenyi gróf Angliában vásárolt hosszú farkú, hosszú sörényű pejlován az urak csoportjától kísérve kilovagol a mezőre. Lóháton és hintón (sőt egyik-másik, öregebb dáma: gyaloghintón is) érkeznek a futtatás helyére a Bécsből lerándult főhercegek, akik még sohasem láttak ilyesmit, pedig lovakban mindig bővelkedett a bécsi udvar. Ott vannak a Hunyadyak, az Esterházyak, Károlyiak, Batthyányiak. És mögöttük, mintha búcsúra menne: dűl a pesti nép, a strimflis nadrágú uracsok, lombos szoknyás, virágfejnagyságú kalapos hölgyeket vezetnek karjukon, vagy feszítenek egy akkori pesti bérkocsiban. Munkába állítják a gödöllői, kartali, aszódi fuvarosgazdákat, akik a kerepesi vámnál várakoznak utazó pasasérokra. Targoncákon tolják kifelé a lacikonyhák felszereléseit, a sütőket és boroshordókat, és a hajóhídon megérkeznek Pestre a budai polgárok is, hogy tanúi legyenek a fantasztikus lovaskapitány legújabb bravúrjának, miután a minapában az egész város szeme láttára, megbokrosodott paripája miatt csaknem a Dunába veszett.

*

Szívesen hallgatjuk ezeket a százesztendős regéket is, de mégis közelebb érezzük magunkat a pesti lófuttatás történetéhez, amikor ifjúkori emlékek, gavallérok és nemes paripák nevei csendülnek fel bennünk, amely neveket egykor mindenki ismert Pesten, amely neveknek viselőit vagy a városligeti gyepen láttuk futamodni gyönyörű hölgyek kendőlobogtatásai közben, hol meg gyönyörű kocsikon hajtatni a Sugár úton, amikor ugyancsak egy egész város érdeklődő tekintete kísérte szerető figyelemmel a népszerű paripatulajdonosokat.

Mennyi minden képzelmet jelentett ez a szó Pest ragyogó ifjúságában: versenyló!

A versenyló már nem is számított közönséges négylábú állatnak, hanem valami varázslatos tüneménynek, amelynek patáiban (csaknem azt írtam: kezében) a bőség szaruja van, amelyből dicsőség, hírnév és vagyon árad nemcsak a versenyló tulajdonosára, hanem azokra is, akik a versenylóval közelebbi ismeretségben vannak. Darley Arabián, Byerly Türk, Godolphin Arabián, Belgrade Türk, Alckok Arabián: az angol telivértenyésztés ősei, amelyeknek kimondott neveik hallatára az angol mezei pályák szénaszagát érezzük, fanyar, őszi levegőjű St. Legereket Doncasterben, Oaksokat és epsomi Derbyket. És a magyar versenylovak ősei: a Cambuscanok, a Büszkék, a Kisbérek, a Talpramagyarok, a Stronziánok, a Buccaneri-vadékok, amelyeknek családi táblázatait éppúgy ismerik vala a régi Pesten, mint akár főúri tulajdonosaikét. (Sőt néha: még alaposabban!) És azok a versenylovak, amelyeknek élete, futása nemcsak dicsőséget hozott gazdájára, hanem vagyont is, amely vagyonból másoknak is jutott. *Kincsem*, amelynek nyereményeiből Blaskovich Ernő Kincsem-palotát épített a Reáltanoda utcában, de ugyanakkor egy kisebb egzisztencia szegény pincérből kávéház-tulajdonossá avanzsírozott előre az életben, Kincsem verhetetlensége folytán. *Patience*, a Festetich-kanca, amely ugyancsak kisebb vagyonokat hozott azoknak, akik a kancák kitartásában bizakodnak, és ugyanakkor bukmékereket tett tönkre. Belvárosi ódon házak, amelyeknek tulajdonosai élelmes emberek módjára „mutyit” adtak a bukmékereknek: cseréltek gazdát Patience győzelmei után. *Tokio*, amelyet a bécsi Frohner vendéglős a halálos ágyán adott el Péchy Andornak és Wahrmann Richárdnak, akik aztán Üchtritz báróval megalakítják a Comp. Matchlesst, és a jogászfiú, aki a régi Szerecsen utcai fogadóirodában egy pengőforintot

reszkírozott Tokio futásaira, olyan összeget kapott Sárkány úrtól, hogy ügyvédi irodát nyitott belőle. *Ignác*, amely azzal tette magát emlékezetessé, hogy megverte Tokiót, mikor is Tokio lovasa, Frank Sharpe is Ignácot fogadta, mégpedig ötezer forinttal, amely összeget mai koronákba átszámítani szinte lehetetlenség. *Rascal*, a Király-díjak hőse, akit csikókorában a legpechesebb magyar játékos, gróf Dégenfeld Imre vett meg egy árverésen, de tüneményes győzelmei előtt eladta Teleki László grófnak. Rascal három Király-díj nyerésével örökre beírta a nevét a magyar turf történetébe, de nagyon sokan emlékeznek reá azok a vakmerőnek mondott játékosok is akik Rascalra akkora fogadásokat nyernek, amely fogadások összege évekre talpraállítja őket. Mert hiszen a versenyló tulajdonképpen csak akkor szép, amikor nyerni lehet rajta, mióta Walpoole és Miller világjáró angolok megtanították a pestieket a lóversenyfogadásokra.

*

Nem csoda, hogy az elmúlt években, amikor még Pest bízott a maga ifjonti szerencséjében, gyümölcsöző bátorságában: a lóversenyen sokkal hazárdabb játék folyt, mint manapság. Pest úgy reménykedett a nyereségében, mintha a bécsi pénzemberek, Lackenbacher, Horner, Donrin csak azért állnának odakünn a gyepen a pénzestáskával nyakukban, hogy a pesti álmokat készpénzben valóra váltsák. Hogy lóversenynapokon emelkedett a kávéházak forgalma: az csak természetes volt. A szegény néposztálytól sem lehet megvonni a mulatságot, még ha ez a dunyhájába kerül is, mert hiszen ezen a napon fog futni az a nevezetes versenyló, amellyel már többször álmodott! Ámde nem kellett mindenkinek zálogházba mennie, hogy pénzt szerezzen a délutáni futtatáshoz, mert minden utcában, minden házban voltak uzsorások, akik ilyenkor a legkeresettebb uraságok voltak Pesten. Sreiber bácsi, a régi New York-kávéház karzatán bonyolította le üzleteit, és nem volt valami válogatós az üzletfelei megválasztásában. De uzsorával foglalkozott az a vörös sapkás hordár is lóverseny idején, aki egy-két évtizede támasztotta a falat valamely belvárosi vagy Kerepesi úti kávéház előtt, és ez idő alatt jól kiismerte a vendégeit. És uzsorás volt a vörös L. úr is, akit a Nemzeti Kaszinó környékén vagy az Erzsébet téri kioszkban lehetett megtalálni. Ámde ő legszívesebben fiatal mágnásoknak adott kölcsönt. Váltóira még emlékeznek sokan mai főuraink közül. Hát a különböző szövetkezetek, törpe bankok nem azért voltak Pesten, hogy májusi vagy őszi lóverseny idején pénzzel ellássák a pestieket? A hotelportások nagy kasszát tartanak kezük ügyében, mert a vidéki uraságok, a külföldi vendégek addig sem mulaszthatják el a lóverseny látogatását, amíg pénzük táviratilag megérkezik. És itt voltak a mindig feltalálható, mindig nyájas pesti főpincérek, akik a lóversenynapi ebéd után a Pannonia télikertjében szívesen kiürítették a pénztárcájukat, hogy vidéki vendégeiknek módot adjanak a fogadásokhoz. Azt lehetne mondani, hogy lóversenyzés idején egész Budapest a játékra és mulatságra volt berendezve. Naiv, bizakodó volt ez a város, elképzelhetetlennek látszott, hogy a lovak cserbenhagyják a bennük hívőket.

*

Hát még az istállótulajdonos mit jelentett a régi Pesten? Álomlovag volt ő, aki a szegények álmaiban felragyogott, hogy bizalmat merítsenek belőle eljövendő szerencséjükhöz.

A közfelfogás szerint az istállótulajdonos mindig nyer. Ha nem a maga lován, akkor a másén. A lovaknak zab kell, a trénereknek és a zsokéknak pezsgő (a régi lóversenytéren, ahol egy ezüstforintba került egy pohár pezsgő, a nyerők is pezsgőt ittak), a barátnőknek új ruha, páholy az orfeumba, gyémántos csokor Carola Ceciliának...

Az istállótulajdonos úgy szerepelt a régi pesti fantáziában, mint aki mindig kaviárt, osztrigát, pástétomot eszik, az alázatosan köszöngető bukmékerektől elveszi a pénzüket... Testvéri

viszonyban a lovával, amely akkor nyer, amikor ő akarja. A szép, fiatal nők mind az ő fiákerét bámulják az utcán, a színházban a szép színésznők kacsingatnak, az orfeumban az ő fülébe húzza a banda... ő az úr ebben a városban, hírnév környékezi, és nyereség üti a zsebét. Hát lássuk, milyen is volt valójában az az istállótulajdonos, akit annyi legenda vett körül a városban?

Itt volt mindjárt *Batthyány* Elemér, akinek korábban kétfelé szoktatott kefe szakállát, majd túlnőtt deresedő szakállát, végül patriarkás fehér áll-lobogóját mindenki ismeri Pesten. Szép korszakot élt át a gróf. Róla jegyzi fel a történetíró, hogy ő volt az, akinek karján, a tudatlan Pest, a falusi kislány először a nagyvilágba lép. A politikával atyja, ama Batthyány vértanú emlékezete miatt nem foglalkozott, de annál inkább érdekelte a lófuttatás, amelynek tanulmányozására többet jár vala Esterházy Miklós gróf társaságában Angliába, mint Széchenyi István. Innen hozta lovát, *Red Hot*-ot is, amelytől ama nevezetes versenylovai származtak, mint Gaga, Ganache és Mindig, és a lótenyésztésben aranyérként végighúzódó Galopin-nemzetségnek magyarországi alapítója lett. Nos, Batthyány Elemérről nem nevelhetett magának vérmes legendát a pesti polgári fantázia, mert a gróf remete módjára élt Borz utcai lakásában, ahonnan mindig a megszokott időben távozott, természetesen leginkább a Nemzeti Kaszinó felé, és a megszokott időben tért haza, ugyancsak a Nemzeti Kaszinóból. Azoknak az angol clubmaneknek a típusa a nemes gróf, akik legföljebb a sport vagy a szép nők kedvéért hagyják el megszokott foteljüket. Emlékezetem szerint nem folyt le lófuttatás Pesten az ő jelenléte nélkül ötven esztendeje, de nagyon gyakran feltűnt jellegzetes alakja a bécsi Freudenauban a Derbymítingen és a kisebb magyar pályákon is, Alagon, Megyeren, Tatán, Tátralomnicon, Siófokon, mert hiszen a lóversenyzésnek olyan kultusza volt nálunk, hogy a kisebb vidéki városok is tartottak évente lóversenyeket. Széchenyi dörgedelmes szavai, úgy látszik, használtak a magyaroknak, amikor *Lovakrul* című röpiratában megállapította, hogy a lóra termett nemzet nem tud bánni a lovakkal. Batthyány Elemér életmódja örök mintakép maradhat a magyar sportsmanek előtt. Sohasem fogadott lovai győzelmére, de annál büszkébb volt paripáira. Igaz, hogy a pesti néphumor mindig úgy állította be Batthyány személyét, mint aki amolyan atyaúristenséget tölt be a gyepen, amely atyaúristenség jóvoltából annyira meggazdagodhatik a hordár is, hogy végre egész sült libát vihet haza vacsorára a családjának verseny végeztével az Andrássy úti Brieftől. És ugyancsak Batthyány Elemért emlegették az üreszsebűek, amikor az utolsó futam után gyászmenetben vonultak végig a Csömöri úton. Csak a nők emlegették Elemér grófot mindig bizonyos rajongással, mert tudnivaló volt felőle, hogy nagy tisztelője a gyengébb nemnek, még különvonatokat is rendelt, ha Bécsből vagy vidékről egy szép dáma a pesti lóversenyre kívánkozott.

A Batthyány-korabeli istállótulajdonosok közül nem lehet kihagyni báró *Üchtritz* Zsigmondot, akit ugyancsak mindenki ismert Pesten szürke szakálláról és lobogó, szürke üstökéről, amelyre sohasem tett kalapot. Őt mondták a turf tanárának, aki legjobban ismeri a lovakat. És az egykori Veszprém megyei szolgabíró is arról volt nevezetes, hogy sohasem fogadott, megelégedett a versenydíjakkal, amelyeket a lovak bőségesen összenyertek, amikor Péchy Andorral közösen tartott versenyistállót. Nyert Derbyket is és St. Legereket, de kedélye változatlan fölényes, mondhatni, mindig bölcs és derült volt, akár hazahozta a kék szalagot a gyepről, akár nem. A Nemzeti Kaszinóban pontban éjfélkor vette az esernyőjét, miután az összes külföldi lapokat, képeslapokat, sportújságokat áttanulmányozta, és hazaballagott Magyar utcai agglegény-kvártélyára. Tehát ő sem élte azt a nagyszabású életet, amelyet a pesti fantázia elképzel az istállótulajdonosokról.

Ugyancsak a Batthyány gróf „évjáratához" tartozott az *Öreglaki Nagyságos*, akit némelyek a turf különcének mondanak. *Jankovich-Bésán* Gyula, öreglaki földbirtokos volt ő, aki ugyancsak arról volt nevezetes, hogy csupán passzióból futtat, mert még a versenydíjakra sincs

szüksége. Ő volt az, aki a háború első esztendejében, amikor a lóversenyzés szünetelt: külön lóversenyt rendezett magának az alagi pályán az Ausztria-díj távolságára, mert volt egy csikója, amelyet az Ausztria-díjra nevelt. És miután az Öreglak nevű csikó a vele versenyre kelt idősebb lovakat könnyűszerrel a faképnél hagyta a célkarikánál, az Öreglaki Nagyságos öröme kimondhatatlan volt. Híres volt még Jankovich Gyula arról, hogy öregségére gazdag ajándékokkal látott el egy Magyar utcai úrnőt, aki a főúri körökben szellemességéről volt nevezetes, aki délutánonkint a Nagyságosnak felolvasta az újságot. Soha olyan jóízűen nem tudott szundikálni, mint a felolvasás alatt. Nem szeretett vonaton utazni, inkább kocsin járt, mikor már az ország minden részében voltak vasutak. Régi világbeli magyar földesuraság volt, aki valóban úgy szerette a lovat, mint az megérdemelte. Szarvasbőgés idején azonban egyszerre vége volt a lóversenyzésnek, vadászni kellett menni, mert még volt egy folyosó az öreglaki kastélyban, amely nem volt teleaggatva szarvasagancsokkal. Természetesen megtiltotta, hogy lovai távollétében fussanak, ott akart lenni lovai minden futásánál. Regényalak az Öreglaki Nagyságos, a régi Magyarországnak gyönyörű alkonyodásából való alak, akire hosszasan végignézegetünk, amíg beköszönt a mindent eltakaró éjszaka. A pesti sportfantáziák kiábrándítására róla is meg kell írnom, hogy ételben, italban és egyéb élvezetekben nagyon mértékletes volt.

Hát az a kerecsen-szakireni, ősmagyar arculatú úriember, aki nyári hőben is felgyűrt gallérú felöltőben és zárt fiákerben robog ki a Pannóniából a régi lóversenypályára, hogy figyelő, komoly, okos, de titokzatos tekintetével megborzongtassa azokat a versenylátogatókat, akik az arany-ezüst dressz ellen szándékoztak játszani? *Szemere* Miklós ő, aki vakmerő fogadásaival valóban legendás alak lett a játékosok fantáziájában. A legkorrektebb urak egyike, aki valaha a magyar glóbust taposta, de a játékban olyan rettenthetetlen volt, mint honfoglaló ősei, akik egy szál karddal rohantak le a Kárpátokról, hogy új hazát foglaljanak maguknak. A sportot jobban senki sem szerette, mint ő, a világ legszebb nőjénél is többre becsült egy jó kancacsikót, ugyanezért agglegény is maradt, mint legtöbben azok a férfiak, akiknél a nő szerelmét pótolja a lovak szeretete. (A ló nagyobb konkurenciája az asszonyoknak, mint a vadászat vagy a mulatozás; ez utóbbiakat meg lehet unni bizonyos életkorban, de a lovat sohasem lehet megunni, mindig születnek új csikók, amelyeknek játékos futamodásában gyönyörködni lehet.) Egy életírója így jellemzi *Szemere* Miklóst: „A gyep volt az ő szalonja, ahol az agglegényes furcsaságokkal és különc emberekkel teli fogadói szobája helyett csevegett hölgyismerőseivel. Mindig volt néhány finom bókja az öregebb grófnék számára, hódolata az ifjú szépeknek, ancien régime-ből ittmaradott idős urak részére megbeszélni való témája, politikusoknak friss külföldi sürgönye, pillangóknak és színésznőknek tippje, bukmékereknek elveszteni való tízezer koronája, sárkánynyakú versenyparipája, amelynek futásáért a ferenciek templomában imádkoztak öreg, elszegényedett grófnők, és az eső ellen vastag felöltője, széles esernyője.” Az életíró (akit nem kell messzire keresni e sorok írójától) sohasem emlékezett meg Szemere Miklós fogadásairól, amelyeket olyan gondosan épített fel, mint egy tornyot. Ha volt olyan lova, amelyben bízott: fanatikusan, vakhitűen rakta fel a pénzt lova győzelmére. Gyakran már hónapokkal, hetekkel előre kezdett fogadni lova nyerésére a külföldi bukméker-irodáknál, Bécsben, Hamburgban, Angliában, ahol jó ismeretsége volt. Néha olyan tőkéket helyezett el, hogy vagyonilag is megrendült volna, ha lovai nem nyernek. Eltolira, amellyel a Szent István-díjra pályázott, csaknem egész vagyonát felrakta. És aki egy rövid fejhosszal nyert. Ő volt az a legendabeli istállótulajdonos, aki nemcsak nyert, de nyereségét megtartani is tudta. Sohasem elégedett meg kevéssel, mindig sokra ment. És szerencséje sohasem hagyta cserben, mert senki sem ismerte a lovakat úgy, mint ő. Az akkori sportlapok már javában közölték a lóverseny-esztendők pontos eredményeit, az úgynevezett turf kalenderek minden versenyló történetét följegyezték, de Szemere Miklós nem hitt senkinek a világon, csak saját magának, s ezért esténkint, amikor a lóversenyről hazajött, két gyertyaszál mellett felütötte naplóját, és beírta

megfigyeléseit, amelyeket nemcsak a saját lovairól, de másokéról is tett a délután folyamán. Egy-egy megjegyzés volt talán okozója annak, hogy Szemere Miklós néhány hét múlva hallatlan összegekkel fogadott egy versenyló futására, amely neki valaha megtetszett. Különcködéséhez tartozott, hogy külön festőt tartott - a „lengyelt" -, aki minden lovát megörökítette olajban, külön íródiákot tartott - az öreg Erdélyit -, akinek voltaképpen nem volt egyéb dolga, mint magyarosan, ősiesen hangzó lóneveket kitalálni. Szemere Miklós úr minden nagy eszessége, nagy vagyonossága mellett bízvást helyet foglalhat abban a könyvben, amelyet majd a magyar különcökről fognak írni. Ámde ő is egészséges életet élt, dorbézolásban nem vett részt, ebédre egy darabka főtt marhahúst evett paradicsommártással, a szobájában tornaszereket tartott, és a pezsgőt kis kortyokban itta, részeg állapotban nem látták. Nem, sohasem evett egy fogással többet a vacsorájához, még akkor sem, ha százezreket nyert versenylovaival.

Hát az ódivatú cilinderkalapos, magas, csontos úriember, aki külsejében (kalap nélkül) leginkább egy tiroli zergevadászhoz hasonlít, aki a pesti versenyszezonok kezdetén a Nyugati pályaudvaron megérkezik, hogy a Hungária-szálló ódon batárján fogadójába vitesse magát: vajon ki volna ő más, mint *Dreher* Antal, a sörkirály. Azóta sok mindenféle királyokat nevezett el a néphumor: hol harisnyakirálynak, hol kalapkirálynak, hol virslikirálynak, mert a demokratikus eszmék mellett a polgár szeret humorizálni is a maga fajtabelijein. De Dreher Antal valóban első volt a maga szakmájában, a sörgyártásban, és nagy nevet vívott ki az istállótulajdonosok között is áldozatkészségével, sportszeretetével. Az öreg Drehert ugyan nem látta eleven ember, hogy valaha is odalépdelt volna hosszú lábaival a totalizatőr-kasszához, hogy lován öt forintot elhelyezzen. Ellenben otthagyta még a schwechati vadászatokat is, ahol nemegyszer hofburgi főhercegek voltak a vendégei, ha Pesten megkezdődött a májusi lóverseny. Vékony, kis sétapálcájával, harmonikás nadrágjával, rövid, kis, szürke felöltőjében lelkesedve nézte lovai futamodásait, nem sajnált semmi pénzt egy jó kancáért vagy egy jó tenyészményért. Tovább nevű lovával a Derby kék szalagját is megnyerte. Nomármost, az öreg Dreherről, a schwechati nábobról igazán nem lehetett mondani, hogy a lóversenynyereségekből költekezik. Életmódjában mintája volt a takarékos embereknek. Miután kocsilovakat is tenyésztett: a saját lovain járt be vonat helyett Bécsbe, sőt nyári időben szalmakalapos négyesfogaton a kottingbrunni versenyekre is. Nem lehet semmiféle legendát feljegyezni az öreg Dreherről, csak annyit, hogy típusa volt az áldozatkész sportsmannek, amilyen a fia is, Dreher Jenő, aki átvette atyja halála után a nevezetes istállót.

A mai sportfantáziák hőse az imént megnyert Király-díj és Magyar Derby révén, *Sigray* Antal gróf ugyancsak sportsman, nem égből pottyant az ölébe az a szerencse, hogy Naplopójával a legnagyobb díjakat megnyerje. Az egykori fess huszárönkéntes minden sportban járatos. Lovagolt úrlovasversenyekben, szenvedélyesen követte a falkát, gyakorolta a vívást, és a legjobb pólójátékosnak mondják őt. Már huszonöt esztendő előtt voltak versenylovai, amelyeket figyelemmel kellett kísérni minden valamirevaló sportembernek, mert a fiatal istálló Giddy Girlje második lett a Szent István-díjban. Harsona nevű lovával fejhosszal vesztette el a Derbyt, de íme, most annyi esztendő után helyrehozza a csalódást a csodálatos Naplopó. Sok munkával, áldozatkészséggel, sportszeretettel eltöltött esztendőnek az eredménye Naplopó Derby-győzedelme. A sporttól távol állók csak az eredményt látják, és elképedve kiáltanak fel: milyen szerencse! Pedig a lóversenyen is úgy áll a dolog, mint az életben, hogy a vakszerencsét néha pótolni tudja a kitartó munka, a szakadatlan energia és az alapos szaktudás.

*

Könyveket lehetne írni azokról a nevezetes istállótulajdonosokról, akiket a régi magyarországbeli lószerető ember mintának tekinthetett a sport terén. Az Esterházyak, Wenckheimek, Csekonicsok, Rothschildok, Springerek, a Károlyi Pisták, Baich Péterek, Luczenbacherek, Péchy Andorok, Zichy Bélák, Mautner Viktorok, Geist Gazsik, Liptay Bélák, Harkányi bárók éppen olyan ismeretesek voltak a régi Pesten, mint akár a tüneményes herceg, Festetich Tasziló, aki különvonaton utazik lovai versenyzéséhez Pestre vagy Bécsbe. Egy-egy régi név, amikor felmerül az emlékezetünkben, olyan világot jelent, amely többé sohasem fog visszatérni. Szinte a történelem harangjait véljük például hallani, amikor a leglelkesebb magyar sportsman, gróf Apponyi Antal nevét leírjuk, akinek Montenuovo hercegnő volt a felesége. Megtörténhetik még az Magyarországon valamikor, hogy egy császári vérből származott hercegnő esténkint bejárja az alagi istállókat, hogy személyesen győződjön meg arról, vajon lovai kaptak-e elég abrakot, nem részeg-e a tréner, nem pipázik-e a lovász a szalmában, és másnap sürgősen telefonoz Lackenbachernek, a pesti bukmékernek, hogy lovát a holnapi versenyre ennyivel és ennyivel akarja fogadni? Szerencsére, az Apponyi név ma is a régi aranypengéssel cseng a turf históriájában, a régi Antal gróf elsőszülött fia révén, aki éppen úgy szereti e sportot, a paripát, a versenyt, mint az egykori fekete-világoskék színek megalapítója.

*

Sokat kellene még mesélgetni a százesztendős lóverseny híres lovasairól, akiknek úgy ismerte a nevét a közönség, mint az ünnepelt primadonnákét, a turf csodabogarairól, a lótudósokról, különcökről, szélhámosokról: hiszen száz esztendő alatt sok minden megtörténik a legjobb családban is. Hát még mennyi mesemondás lehetne azokról a régi, kedves emberekről, akik évtizedeken át figyelték a csikónemzedékeket, mintha valamely atyafiság fűzné őket egymáshoz, pedig csak annyi volt, hogy az emberek tovább élnek, mint a lovak, ezért ráérnek emlékezni a lovak apjaira, nagyapjaira, dédapjaira...

Bizonyosan még hivatottabb tollak is munkába veszik majd a százesztendős Gyep történetét, a krónikás meghatottan a szép emlékektől, leteszi a tollat.

(1926)

* * *

AKI SZENT ISTVÁN NAPJÁN MEGGAZDAGODOTT

Szemere Miklósnak volt egy versenylova, Eltolinak nevezték, és a paripák váltakozó szerencséjével futkározott a gyepen, hogy mindennapi zabját megkeresse. Szemere Miklós, akinek nábobi hagyatékát annyit emlegetik mostanában, nagyon szegény legény volt még akkoriban. Nemigen tarthatott ingyenélőket maga körül; ugyanezért versenyparipáitól is megkövetelte, hogy azok legalább ennivalójukról, zabocskájukról gondoskodjanak. Ez a bizonyos Eltoli nevű versenyló meglehetősen szorgalmaskodott gazdája gondjainak könnyítésén, Szemere Miklós ezért különös jóindulattal bánt lovával. Gyakran meglátogatta őt istállójában, gondja volt arra, hogy az istállók körül forgolódó emberek el ne lopják a zabot, mint ez már emberemlékezet óta szokásuk azoknak, akik a lovak etetésével vannak megbízva. A gazda simogatta, dédelgette lovát; ha álmatlan éjszakája volt: még éjféltájban is fölkereste Eltolit, amelyet lassankint jobban szeretett, mint akár a legjobb barátját.

(Különben is kevés barátja volt ennek a zárkózott lelkű, magányos, kedvetlen úriembernek.)

A lovászok, lóvakarók és más babonás emberek megesküdtek arra, hogy Szemere Miklós beszélgetni szokott a lovával. A ló hűségesen válaszolt a hozzá intézett kérdésekre és ezért

nem akadt senki az istállóban, aki Eltoli abrakját el merte volna lopni. Csak lovasaival nem volt megelégedve a versenyló. Rángatták, száját tépték, kellemetlenül ültek nyergében, sőt néha ok nélkül meg is verték, holott Eltoli mindig igyekezett kötelességének eleget tenni: a maga és gazdája ennivalójáról gondoskodni.

*

Szemere Miklós számos ismerőse között volt egy angol zsoké, akit Cleminsonnak neveztek, és a pálinkát, bort, táncot és a cifra nőt szerette. Többnyire részeg volt ez a zsoké, mert annyi pénze mindig akadt, hogy a búskomorság, betegség és más emberi nyavalya ellen néhány vidám kortyot felhörpintsen. Egész életében szerelmes volt egy Szilvia nevű színésznőbe, aki miatt elhagyta Angliát, mert az angol törvények szerint börtönbe zárták volna az adósságok miatt, amelyeket e színésznő kedvéért vállalt. Cleminson Magyarországba, mégpedig Pestre vetődött, ahol Szemere úr az Arany Sas című fogadóban megismerkedett a boldogtalan szerelmessel.

- Ha kifizetné adósságait: Szilvia megbocsátana önnek? - kérdezte egy napon Szemere úr a sok búfelejtőtől alig eszmélt állapotú zsokét.

Cleminson földre vetette magát, amikor Szilvia nevét hallotta. Szemere úr pedig így szólott:

- Nos, én kötelezem magam, hogy összes adósságait kifizetem, ha ön hűségesen, jó ember módjára bánik lovammal, Eltolival.

Cleminson égre-földre esküdözött, rövidesen megbarátkozott Eltolival, kedvére lovagolta, de hajh, az ördög, a megszokott pálinka mindig a sarkában volt. S így Cleminson gyakran részegen ült föl a versenyló nyergébe, amikor a pesti gyepen már előre legyintettek kezükkel ismerősei:

- Eltoli ismét nem fog nyerni, mert lovasa részeg, mint a csap!

És Eltoli nem nyert. Szemere úr búsult. Cleminson pedig megint csak esküdözött, hogy pálinkához többé nem nyúl, még ha kínjaiban megfeszülne is.

- Ha ön az életben még egyszer akarja Szilviát látni, akkor Szent István napján józan lesz! - mondá egyszer Szemere úr.

- Józan leszek! - felelt Cleminson, mint már annyiszor az életben.

Szemere úr azonban most már nem hitt a zsoké szavainak, hanem szobát nyittatott a zsoké részére az Arany Sasban és mindig maga gondoskodott arról, hogy a szerelmes angol esténkint józan fővel feküdjön le, hogy másnapra ember legyen a talpán. A szobakulcsot a nadrágzsebébe helyezte. A szállodai szoba ablakán e régi időben még vasrács volt; Cleminson éjszaka sem mászhatott ki onnan, hogy borzasztó szenvedélyének hódolhasson.

Cleminson józan volt. De boldogtalan. Párnái tele voltak könnyekkel.

- Se Szilvia, se pálinka. Mindez egy ló miatt! - üvöltötte néma dühében, és sarkával rugdosta a bezárt ajtót.

*

Szemere úr pedig tovább látogatta Eltolit éjszakánkint, és a babonás emberek szerint lovával folytatott megbeszéléseket.

S ezeknek a megbeszéléseknek lett az eredménye, hogy Szemere úr Szent István napja előtt néhány héttel kölcsönkért mindenütt, holott ez nem volt szokása. Kölcsönkért pénzt, váltókat írogatott alá, minden vagyonát eladogatta, elkótyavetyélte az anyai örökségét, hogy készpénzhez jusson. Még az inggombjait is eladta, mert azok gyémántból voltak.

És mindenütt, ahol lóversenyre lehet fogadni, Londontól, Hamburgtól, Berlintől, Bécstől kezdve egészen a budapesti bukmékerekig (akiknek vezetőjük akkoriban Horner és Lackenbacher urak voltak), mindenütt, ahol pénzt vesznek el a versenylovak esetleges győzelmére, megfogadta Eltoli elsőségét a pesti Szent István-díjban. Már a nadrágja sem volt az övé, a hitelét pedig annyira kimerítette, hogy az Arany Sasban azon gondolkozott a szállodás, hogy ne mondja-e fel a pénztelen vendég kvártélyát.

A pálinka hiányában Cleminson őrült módjára üvöltött. Az ajtót feszegette. Az ablakon át segítségért kiáltozott. Szemere úr éjjel-nappal a lova mellett tartózkodott az istállóban, és Eltoli fülébe sugdosott.

*

Így következett el ama bizonyos Szent István napja, amikor Szemere úr kivezette lovát a versenytérre, szabadjára engedte Cleminsont zárkájából, aki természetesen a legelső pálinkásboltnak akart rohanni, de Szemere úr vésztjóslóan rákiáltott:

- Cleminson, gondoljon Szilviára. Soha az életben nem láthatja őt, ha ma leissza magát!

A zsoké a pálinkásbolt előtt megtántorodott.

- Huncut gazember legyen a nevem...

És egyetlen kortyot sem ivott a lóverseny előtt. Kísértetsápadtan, minden tagjában remegve, de tiszta fejjel ugrott a nyeregbe, amikor a Szent István-díjhoz csengettek. Eltoli annál vidámabb volt a józan lovas alatt. Nagyot nyerített szinte kőbálvánnyá meredt gazdája felé, amikor a gyepre kiugrott. Az egész Szemere vagyon volt a négy patájára bízva. Színaranyból való patkó kerül a lábára, ha győz. Ha elmarad, akkor pisztolygolyó a homlokába.

A pisztoly ott feszült gazdája zsebében; amely pisztollyal tán a gazda őt magát is kivégzi, ha csalódna lovában.

De Eltoli nem csalt.

És nem csalt Cleminson sem.

Szinte kísérteties alakban, mint a szélvész felhői rohantak a cél felé, minden versenylovat és lovast megelőzve. A városban a tornyokban ötször kondultak meg az órák. Mégpedig aranyhangon.

Ezen a napon lett Szemere Miklós az ország egyik leggazdagabb embere.

(1928)

* * *

A GYOMOR ÖRÖMEI

MAGYAROS VENDÉGSZERETET

Egyik kalendárium a másik után kivénült, ezt a kifejezést kezdtük lassan elfelejteni; amíg ez idén, midőn farsangot írnak a báli levelezők, valamint a szabónők és a muzsikus cigányok: újra felbukkan itt-ott a régi fogalom. Itt házibál volt, amely reggel végződött, amott lakoma, amelyet az első harangszónál káposztaleves fejezett be, néhol megtartogatják a névnapokat, amint ezt az ősapák elrendelték, máshol egy ezüstmenyegző alkalmából mutatják be a legújabb tourtáncokat. A tudósító nem felejti el megemlíteni a házigazda magyaros vendégszeretetét.

Mit jelent ez? Talán gazdagabbak lettünk? Kiment az ajtón a drágaság, és belépett helyette a vidám megelégedettség? Egyiket sem jelenti. Éppen csak az a jelentősége, hogy a módosabb, tehetősebb emberek kezdenek ráeszmélni, hogy a megunt sopánkodás, nyakig érő panaszkodás helyett vidám meghívásokkal is illik felkeresni barátaikat, ismerőseiket. Kezdenek rájönni, hogy a vagyonnal bizonyos társadalmi kötelezettségek is járnak, adakozások, felülfizetések, gavalléros tempók, terített asztal, nyájas arc, amelynek akkor sem szabad elkomorulni, ha egyik-másik szívesen látott és egyébként jó magaviseletű vendég bizalmas eszmecserére hívja a házigazdát pillanatnyi pénzügyei rendezéséhez. A gazdag ember egészsége is megkívánta, hogy ne lássa mindig azokat az egyforma, szomorú, életvesztett vagy dühös, karikában forgó szemeket, amelyekkel manapság léptennyomon találkozik: a nyugodt álmához, a lelkiismerete altatgatásához tartozik, hogy nyájas, boldognak tetsző arcokat, a hölgyekre az 1913-as csodálkozással és hódolattal tekingető szemeket, lágyan udvarló szájakat, örök barátságra koccintó poharakat is lásson maga körül.

Jóleső hiúság simogatja a lelkeket, amikor az emberek egymás kedvéért kiöltözködnek, frakkot vagy szmokingot húznak, a hölgyek a legszebb ruháikban ülnek a vacsorázóasztalhoz, múltszázadbeli kiszólásokkal fogadják a leveseket, pecsenyéket, tésztákat, elismeréssel bólingatnak a borospohárnak, és belőle nagy kortyot nyelnek, tréfát mondanak a sajtra, csodálatos elragadtatással választanak a szivarosládikóból, és mindig akad egy hatalmas étvágyú ember, aki általános ünneplés közepette harmadszor is vesz a töltött káposztából, amilyent „a nagyatyja sem evett".

Nem a legutolsó élvezet az evéstől és ivástól kipirult arcok között házigazdának lenni, kínálgatni a menyecskeképű almákat, párolgó feketéket, ügyelni a kiürített poharakra, eltalálni a vendég óhajtását, kellemetes, mindenkinek hízelgő témákat tartani felszínen, kártyát adni a kártyásoknak, a hervatag szépasszonyoknak választékos udvarlót, a tudó mellé buta embert ültetni, a vitatkozóhoz méltó ellenfelet, a férjhez kívánkozó leánykához örökös vőlegényt, a zenélőhöz partnert, vénasszonyhoz pletykás szomszédot, szomorú vendéghez víg hahotázót, gondoskodni bohókás pohárköszöntőről, mindig könnyű lábú táncosról, költőről, aki verseit elszavalja, muzsikusról, aki előveszi hangszerét. Ó, nem utolsó dolog baráti hangulatba ringatott férfiakkal és megelégedett nőkkel kezet fogni, midőn éjfélt kongatnak, a toronyórák és a vendégek hazafelé szállingóznak.

Magyaros vendégszeretet! Nem is olyan ritka vendég már a városban, amikor az emberek végre elhatározzák, hogy évek óta elkövetett mulasztásaikat végre helyrehozzák.

(1922)

*

A PESTI KOSZT

Szidták, talán még most is szidják őkelmét azok a vidéki és pesti háziasszonyok, akik maguk állnak oda a tűzhelyhöz, a kenyereskemencéhez, a kamara polcához, a zöldségesverem ajtajához és a pince gádorába. Azt mondják róla, hogy megrövidítője, elkeserítője az életnek, nem ismeri azt a bizonyos jó *családi ízt*, amelynek benne kell lenni minden étel zamatában, a gulyás fűszerében, az egyszerű pörkölt savában; a húsleves párolgásában, a házi kenyér omlósságában. Nem ismeri a szűz, tiszta zsírt, amelyet szellős, árnyas kamrákban tartanak a vidéki házaknál; nem tudja a barackfa parazsát, amely a legjobb bizonyos rostonsültek elkészítéséhez, sem az akácfa hevesen szeretkező lángját, amely nélkül frissensült nem képzelhető; de még csak a szőlővenyige magasra röppenő lángnyelvét sem, amely így szüret táján azért van, hogy felvidámosítsa a legzártabb szíveket, és megfőzze a feketekávét, amely nélkülözhetetlen a zsíros kosztok után.

De nem ismeri még a vásári lacikonyhák és egyéb duttyánok messziről jeladó, kék füstoszlopát sem, amely a vásárban irányítja azokat, akik jó vásárt csináltak, valamint azokat is, akik megégtek valamely rossz vásár következtében - hogyan ismerhetné hát azokat a szívderítő, jó kívánságokkal teli ízeket, amelyek ilyen helyeken feltalálhatók? Nem győzi már követni az úgynevezett háborús szakácskönyvet sem, amelyet a németek találtak ki, mikor szorulni kezdett a kapcájuk, amelyet mi is kénytelen-kelletlen követtünk, amikor nagyhangú emberek kiadták a jelszót, hogy csak akkor nyerhető meg a háború, ha testileg lekoplaljuk, pedig az ország belsejében mindig akadt volna még ennivaló... Hogy a régi szakácskönyvek bőséges utasításairól, kincses feladatairól, két kézzel pazarló tudományairól ne is beszéljünk. A lelkek lassan csak megnyugodnak a háború elmúltával, beforrnak a sebek, de hajh, a konyhák tűzhelyein még mindig azok az elégedetlen, dühös kezek tologatják a karikákat, melyek itt görcsössé elkeseredtek.

A kacsák még mindig nem az elhízottságtól bicegnek a pesti konyhán, hanem azért, mert ilyen döcögő járással jöttek a világra. A kakasok már évek óta lemondtak arról a nobilis divatról, hogy a vicces embereket megkukorékoltassák, amikor levesestál fedele alatt az asztalra helyezik őket, hogy utoljára nézzenek majd körül ebben a szép világban. A Bécs felől érkező utasok már hírét hozzák, hogy az egykori császárváros fogadóiban ismét mindenféle különösebb ceremónia nélkül hozza a pincér azokat a világhírű marhahúsokat, amelyeket a magyar pusztákról hajtanak fel. De itt nálunk még mindig ritka olvasmány az újságban az a békebeli hirdetés, amely disznótoros vacsorára, libamájpástétomra s egyéb jókra invitálná meg a városban járatlan idegent.

Igaz, hogy még meleg napok járnak, a szőlőhegyeken szálladoznak azok a füstök, amelyek a vidám vendégsereget, valamint a szabadban főtt ételeket jelentik, pirosló levélzetű, külső kocsmai verandákon nézik pirosló borukat a szerelmesek, akik nagyon szeretnek ily messzi verandákon helyet foglalni. Igénytelen, a nyárból itt felejtkezett csárdákban hallgatja még napos időjárás esetén a telivér pesti ember is a légynek azt a különös, őszies dongását, amellyel búcsúdalát előadja, de már esténként előkívánkoznak a nők ékszerei, hogy másvilágias nyelvükkel megsegítsék a szépséget vagy a szellemet annak dicséretében; szárnyuk nő az estélyi ruháknak, uralkodói rangra vágyakoznak a színházi köpenyegek. Ilyen körülmények között nem lehet csodálkozni azon sem, hogy a sok nélkülözésen átsanyargatott gyomor is jó jelt ád remeteségében, és beleszól a maga követelő hangján az éledező őszi szezonba:

- Hol kapni a legjobb kosztot Pesten? Hol felejtették el leghamarabb a háborút? Hol mérik azokat a gyönyöröket, amelyek bizonyos életkorban a szerelem mámoránál is üdvösebbek, célravezetőbbek? Hol szunnyasztja a konyha tündére a maga csodatevő kanalával a sebeket, amelyeket bőven osztogat az élet, bár azt mondják, hogy már elmúlt a háború? Hol üldögél békebeli harmóniában az a bizonyos pesti Pali, akiről azt szeretjük hinni, hogy a másik kabátjában van, holott őt mindnyájan magunkban hurcoljuk?... Hol lehet enni Pesten, amint a régi Pesten ettünk?

(1924)

* * *

AKIK AZÉRT UTAZNAK MESSZE FÖLDRE, HOGY JÓL MEGEBÉDELJENEK

(Utazás Magyarországon 1924-ben)

- Hát arra a kedves, kövérkés, piros képű úriemberre emlékszel-e, barátom, aki mindig feltalálható volt valahol a személyvonaton, és legfőbb olvasmánya a vasúti menetrend volt, amelyben nyelvcsettintve vagy elmélázva nézegette azokat az állomáshelyeket, amelyek mellett keresztbe tett villa és kés vagy pedig talpas pohár volt? Ha éppen nem ez volt a tennivalója a személyvonat utasának, akkor csendesen malmozott ujjaival, és úgy elgondolkodott, hogy észre sem vette útitársait... Megmondom neked, barátom, hogy min gondolkozott a szimpatikus pasasér. Semmi máson, mint különböző ebédeken, amelyeket itt-ott a vasúti stációkon elfogyasztott. Vajon van-e még abból a marhagulyásból ott a nyíregyházi állomáson, amelyet hajnalban szoktak ott főzni, mikor a kisvárdai vonat még téli sötétségben, befagyott ajtókkal, ablakokkal megérkezik, hogy csatlakozása legyen a pesti gyorshoz?

Ez az egészséges, meleg ruhába, térdig érő halinacsizmával és utazópokróccal is felszerelt utas nem félt akármilyen messzi útnak a megtételétől sem, mert hiszen a menetrendből teljes bizonyossággal előre megállapította, hogy merre és hol fog ebédelni vagy vacsorázni. A vonat sohasem rázta őt össze annyira, hogy étvágya is elmúlott volna, hanem inkább megnövekedett. A levegőváltozás felcsigázta a fantáziáját, így például a távolban emelkedő füstoszlopról mindig azt hitte, hogy ott disznót pörkölnek; ha a Tiszán robogott át vele a vonat: odalent a folyóban meglátta a víz mélyén úszó kecsegéket, és mindjárt aszpikot is képzelt hozzájuk; ha törpe-erdő mellett vitt el az útja, nyomban a fácánokra gondolt, amelyek szeretnek az alacsony, terebélyes fákon tanyázni, és gesztenyével szokták őket megtölteni, hogy finom ízhez jusson a pecsenyéjük; a kopár mezőkön, amelyeket már megjelölt jeges kezével a tél, a nyulakat látta futkározni, amelyeknek különösen a gerincük omlatag (gombóccal és megfelelő, savanykás szósszal), ha kellő számú napig fagyott odakünn a szabad levegőn.

- Ha Miskolc nevét látta a konduktorban, dehogyis a pislogó kocsonyára gondolt, mint ez a vicces emberek szokása, hanem arra a savanyú malacbecsináltra, amelynek apró csontjaiból, fogaiból mindig tartogat egyet emlékben (és szerencsevarázs céljából) a pénzeserszényében. Az pedig csak a legtermészetesebb dolog, hogy ha Kassa nevét ejtették ki valahol, valamerre a füle hallatára, nem arra a dómra gondolt, amelyre a nagy lábú turisták szoktak, hanem a piros sódarra, amelyet kora reggelenkint itt az állomáson falatozni lehetett, amikor még Oderberg felé magyar vonat indult. Szeged sok tekintetben lehet nevezetes város, de a mi emberünk leginkább azért becsülte nagyra, mert ebben a városban van egy csárda a Tisza-parton, ahol legjobban főzik a halpaprikást. Ha pedig Bécs felé volt valami tennivalója, nem kellett görcsöt

kötni a zsebkendőjére, hogy el ne felejtsen ott főtt marhahúst enni valamelyik jobb vendéglőben.

- De ne higgyük, hogy a kisebb vasúti állomásokon nem tudta emberünk a restaurációkat, amelyeknek hajdanában mind volt valami specialitásuk. (Nem volt életrevaló ember, aki nem tudta, hogy Kunszentmiklóson az állomással szemben van egy korcsma, amelyhez mindig adnak elegendő időt a vonatvezetők.)

- A mi emberünk akkor volt a legboldogabb, ha elmondhatta, mit és milyen körülmények között ebédelt Kolozsvárott, ugyanaznap milyen volt a vacsora Debrecenben... Nem is volt valami fontos dolog, hogy közben kanavászban utazott, vagy varrógépet adott el részletfizetésre.

...Utazásaimban mostanában hiába keresem ezt a megelégedett, nyugodt, derűs mosolygású úriembert. Mintha mindenki betéve tudná a menetrendet, nem studírozzák óraszámra (igaz, hogy regénykönyvet sem olvasnak, amely nélkül elképzelhetetlen volt a jóravaló utazó), legfeljebb arról tudják az állomások jelentőségét, hogy az alulról jövő vonatok hol és mikor kapják a legfrissebb délutáni újságot, Szolnokon vagy Hatvanban. Mintha többé senki sem ebédelne vagy vacsorázna a vasúti stációkon, megint divatba jött a batyu, a tarisznya, az élelmiszereskosárka, sőt a legkomolyabbnak látszó irattáskákból is váratlanul előkerül egy karéj kenyér a megfelelő szalonnadarabbal vagy szalámicsutkával...

Drága lett az élet.

(1924)

* * *

A PESTI EMBEREKET MEG KELL TANÍTANI ENNI!

(Ebéd utáni beszélgetés a „fiatal Gundellel”
a békebelinél 50%-kal drágább étlapról)

Én már akkor jártam „Gundel”-hoz, amikor az ezüstfejű öreg Gundel a Blumensteckliben, vagy az István főhercegben (a Stefániában, mint Pesten mondogatták) táplálgatta nevezetes főztjeivel a pestieket. Természetes dolog, hogy mostanában, amikor a piacok és vendéglők drágaságától borsódzik mindnyájunknak a háta: az egykori „öreg Gundel”-nek a fiát kérdezem meg (akit némely öreg pesti vendéglős-szaktárs még manapság a „fiatal Gundel” néven emleget, bár tizenkét élő gyereke van ennek a fiatalembernek). Ebéd után diskurálunk a lombok alatt, az imént fogyasztott rákoknak piros színei ismétlődnek meg a fehér asztalterítőn a piros bornak ragyogó árnyékában.

- Kiszámítottuk - mondja Gundel -, hogy a „békebeli” világnál ma ötven százalékkal vagyunk drágábbak. A húsz év előtti árakról beszélünk, amikor még híre-hamva se volt a háborúnak, a pestiek harangszóra jártak ebédelni, vacsorázni, alig volt gyomorbeteg ember a városban, az is többnyire a mértéktelenségtől, a bőségtől, a jó étvágytól.

- Hát igaz-e, hogy a kofákat kell megrendszabályozni? - kérdem.

- A kofa, a kereskedő, a vendéglős még manapság is a maga „békebeli” hasznára, a szokásos huszonöt percentes keresetre dolgozik. Mert hiszen neki is meg kell élni a munkájából. Az adók azonban elviselhetetlenek. A békebeli ötvenszázalékos drágulás az utolsó krajcárig az

állam kasszájába vándorol. A kofákat tehát hiába akasztanánk föl. Különben is vannak közöttük ezredesek is, akik a háborút végigharcolták.

- Beszéljünk vidámabb dolgokról - indítványozom -, mert úgynevezett ebéd utáni hangulatban vagyunk, amikor a szomorúságos dolgok ártalmasak. Már a régi jó doktorok is nevetést javasoltak az emésztéshez.

- A pesti embereknek nincs emésztésük, mert egyáltalában elfelejtettek enni. Elfelejtenek mindent, ami valaha a rendes, nyugodt, hosszú terjedelmű élethez szükségeltetett. Így az evést is. Amikor megszólal a déli harangszó, amely valaha azt jelentette, hogy ebédelni mennek az emberek: manapság ürességtől ásítozó vendéglőket lát. Jóformán senkinek se jut eszébe, hogy pontosan ebédeljen, pedig mi, vendéglősök, 12 órára mindig készen vagyunk az ebéddel. Mert azt hisszük, hogy egy napon mégiscsak megokosodnak az emberek, és visszatérnek régi, bevált, egészséges életmódjukhoz. A harangozók azonban hiába harangoznak, a mindennapi munka, a mai élet rettentő küzdelmei a pestieket nem engedik előbb az asztalhoz, mint a délutáni időben, két-három óra felé, nem gondolnak többé azzal, hogy egészségüknek ártanak azzal, amikor állott ételneműeket fogyasztanak. De nem tudnak már enni sem. Csak elnézegetem a vendégeimet, hogy közöttük a legtehetségesebbek is milyen sietve, rendszertelenül, gondosság nélkül esznek. Az a vendég, aki a vendéglőssel, a pincérrel „együtt főzött", aki éppen úgy értette az ételek jóságát, természetét, ízét, mindféleségét, mint akár maga a vendéglős: az a vendég nagy ritkaság még nálunk is, holott mi még „békebeli" receptek szerint főzünk. Néha egy hónap is elmúlik, amíg olyan vendégünk akad, aki például maga akarja elkészíteni a fejessalátát, amely tudománynak valaha minden úriember birtokában volt. Nem is ízlett neki az a fejes saláta, amelyet nem ő maga készített el a különböző ecetekkel, mustárokkal, fűszerekkel. Manapság ritkán akad ilyen gondos úriember, pedig mi örvendeznénk neki, és általában nem vennénk konyhánk lebecsülésének, ha a vendég maga kezdene „főzni". Így vagyunk a rákokkal is, amelyeket jóformán pörkölt vagy leves alakjában fogyasztanak a vendégek, mintha nem volna többé ideje senkinek arra nézve, hogy a főtt rákkal maga bíbelődjön, törje, nyesse, szopogassa.

Siet mindenki, mintha valahonnan elkésne, mert minden pesti ember, ha módjában van, manapság háromszor annyi munkát vállal magára, mint békebeli elődje. Úgy ugranak föl az ebédtől, mintha elfelejtettek volna valamit. Olyan étvágytalanul, bágyadtan, a jóllakottság nagyszerű érzete nélkül dobják bele magukat az életbe, mintha nem is ebédeltek volna. Az autó, kocsi elrepül velük, mielőtt még a fogvájóhoz nyúltak volna. A vendéglős pedig csak áll, néz, csodálkozik hirtelen kiürült helyiségében, ambícióját keresztre feszítik, mert senki sem dicséri meg ételeit, önérzete csökken, amikor azt látja, hogy jóformán maholnap nem is lesz már szüksége reá a világnak, mert az emberek napról napra elfelejtenek enni. Mi már megpróbálkoztunk a kétféle étlappal is. A gyomorbetegeknek extra-étlapot készítünk, más étlapot adunk az egészségesek kezébe. Persze, ma már csak a regényíró urak találhatnának ki olyan regényhőst, aki végigenné az étlapot felülről lefelé és alulról fölfelé. Újra meg kell tanítani Pestet: enni.

- A drágaság! - mondom.

- A drágaság - feleli reménytelenül vendéglős barátom.

(1927)

* * *

PESTI GASZTRONÓMIA, VAGY A FORGALMI ADÓ MULADOZÁSA

- Már régen vártuk őket, mindnyájunk Markó utcájában: mikor szabadulnak végre. Sétálgattunk börtönablakaik alatt, mint vidéki gigerlikorunkban a fenszterpromenád idején. De most végre itt vannak kedveseink, a börtönőrök kaput nyitottak nekik, miután büntetésük ideje lejárt. Igaz, kissé megöregedtek a fogságban töltött esztendők alatt.

Így például alig ismerünk rá a *Gombára*, erre a nagy kalapos, kis emberre (aki mindig olyanforma ízekkel jelent meg asztalunkon, mintha jóságos meséket mondogatna erdei életmódjáról).

Vénkisasszony lett a *Petrezselyemből* (mintha régen elmúltak volna azok a bálok, amikor őt még táncba kérték tavaszias üdeségében). Sehogy sem tudjuk az ifjonti hevülékenységeket fölfedezni színeiben, ízeiben.

Valamely nagy csalódáson mentek át a *Kalarábé*, valamint a *Hagyma* is, mert olyan fásak, kemények lettek, mintha már soha többé nem jutna eszükbe Tavaszuk, amikor mindenkit fölvidámítottak, aki szereti az élet újdonságait. Ezt a Hagymát valóban csak a színpadra lehet dobni, kivénült aktorok nyomába; a Kalarábé pedig lassan abba a korszakba jutott, amidőn tölteléke nélkül mit sem ér őkelme, aminthogy az elmúlt fiatalságot próbálja darabideig pótolni a műveltség, intelligencia.

Hát ahhoz a kedvetlen, fanyar, csípős öreghez mit szóljunk, aki *Retek* név alatt jön ki börtönéből, ahol ifjúságát, piros és fehér éveit feketére festette, mint valami eldurvult, öreg fegyenc, aki Romeóként ment valaha szerelem miatt fogházba, most pedig csak rossz szagú emlékei maradtak meg az életből?

De közelegnek a *Lencse*-kisasszonyok is, akik annyit szerepeltek a régi német szentimentális románokban, ahol tudvalevően a lencsés borsóföldeken történt minden szerelmi vallomás, mert ez a házassághoz tartozott. Ó, mennyire jóllaktak már a madarak ezekkel a lencsékkel, borsókkal, babokkal, kásákkal, kölesekkel! És mit akar itt a miniszteri rendeletben szabadlábra helyezettek között például a *Sóska*, akinek legkorábban szokott szerelmet vallani tavaszonkint minden gasztronómus, aki évszakok szerint osztja be étvágyát? A sóska tán akkor volt fiatal, amikor az operettbeli Angol asszony leányai jártak kánkánt a régi Népszínházban.

A *Spárga*, aki kedves, ifjú hölgy volt asztalunknál, mély hangú, férfias aggnő lett, aki borotválkozik, és vastag szivart rágicsál.

A *Paradicsom*, amelynek pirulását, növekedését oly figyelemmel kísérik vala mindazok, akik kora reggeleken sétákat szoktak tenni veteményeskertjeikben, mintha ifjú szüzek fejlődését figyelnék: kiöregedetten a befőztek munkájában, valamely tétlen üvegbe kívánkozik immár, ahol majd egykedvűen várja az időt, amikor majd megint szüksége lesz a gazdasszonynak rá. Ekkorára lett szabad szegényke, amikor már úgy megkövéredett, mint egy asszony a negyvenedik éve felé.

No, de a *Tengeri*, ez a régi csősz, akit a legférfiasabbnak mondanak minden kapásnövények közül (mert hisz mások hizlalására, eltartására fordítja minden erejét, ő maga legföljebb csutka alakjában élvez valamit az életből, amikor lángra lobbanhat, hogy elmondja végre szerelme történetét), mondom, a tengeri még aránylag üdén tért vissza fogházviseltségéből, mert férfias növény: jó fogak és jó gyomrok kellenek hozzá mindössze, hogy megtanuljuk tőle az önzetlen, hasznos életet, amelyet egy ilyen tengericső tölt el a maga túlvilágában, egyhangúságában, a közös ügynek dolgozva, növekedve, mint a növények közkatonájához illik.

Hát a *Krumpli*, akit Pesten álnéven burgonyának emlegetnek, mit mond az ő kiszabadulásához? Azt mondja, hogy Szabolcsban annyi termett belőle, hogy már a helybeli sertések sem bírják megenni, ezért küldték el világot és szerencsét próbálni Pestre.

Ha fiatalos hírlapíró volnék: még elmesélhetném beszélgetéseimet („interjú”-nak is mondják) a megvénült káposztával, az immár szagosodó savanyú káposztával, amelynek odőrjei most már végérvényesen átveszik pozíciójukat a kisebb vendéglőkben és élelmiszerboltokban - a penziója felé mendegélő uborkával és zöldpaprikával; a tökkel, amely amúgy is sárgulni megy nemsokára a csűrök háztetőjére, hogy majd a falusi teleken cinkefogót csináljanak belőle; a zöldsalátával, amelyet többé a legtudományosabb orvosi eljárásokkal sem lehet megfiatalítani, mérhetetlen szilvával, és kedveskedéseibe belezápult kajszinbarackkal, amelyek most mind adómentesek lettek, miután idejük lejárt. Kegyelmet kaptak a fináncoktól, hiszen már amúgy sem számítanak sokat az életben. - Ez a legújabb miniszteri rendelet, *mélyen tisztelt Szerkesztő Barátom*, azt jelenti, hogy jóval túl vagyunk az esztendő, az élet felén. - Gyümölcseink lassan divatjukat múlják.

(1927)

* * *

DISZNÓÖLÉS A MARGITSZIGETEN

- Vidámodjunk fel néha - mondom magamban, amikor a Régi kastély környékén járkálok a Margitszigeten -, gondoljunk jó karácsonyokra is.

Hát legelőször az engedélyeket kellett megszerezni a disznóöléshez, miután a disznó másfél mázsásan Alsódabasról falusi szekéren megérkezett, és a Régi kastély ama szobájába zártuk éjszakára, ahol valamikor a nádorispánné komornái laktak. Ilyen óla még nem volt dabasi disznónak, de a szalonba mégse kvártélyozhattuk őkelmét, bár elég feltűnést keltett röfögésével a Margitszigeten.

A disznó megérkezésének napján kendővel jelt adtunk Drapcsiknak, a bocskoros csónakosnak az óbudai partra. Vízi fuvarosunk már tudta, hogy hozhatja Reichenfeldtől a kellő fűszereket, felszedheti csónakjába az óbudai hentest is, akivel a disznóölés körülményeit megbeszéltük.

- Rendben vannak az engedélyek? - kérdezte a hentes, miután a disznónál látogatást tett.

Kéznél volt mind a három engedély. Egyik a Sziget kormányzóságától, a másik az óbudai tűzoltóságtól, a harmadik Geguss Dániel dunai kapitánytól. Megrakhatjuk a valódi disznóöléshez szükséges tüzet a Régi kastély udvarán, a tűzoltók nem rohannak ide, hogy eloltsák.

- Csak egy kis hóesés is lenne - mondta az óbudai hentes, amikor a disznóöléshez szükséges dolgokat mind szemügyre vette.

- Lesz az is - felelt Drapcsik, a hajós, vastag orrával az esti levegőben szimatolva, mert a hajós természetesen nem ment többé vissza Óbudára, amíg a disznóölés be nem fejeződik.

A hajósnak igaza volt. Amikor a hajnali harangszó, az ádventi áthangzott a Dunán, valóban megeredt a jó finom hóesés.

- Ezt szereti a disznó - mondá a hentes, az udvar közepén meztelen karral állván, csizmaszárában késével. - Eresszétek ki a disznót az udvarra.

Drapcsik intézte a disznó elővezetését, de nem valami nagyon imponálhatott a falusi disznónak, mert az nyomban felborította a hajóst, és az udvarra futamodván, hangos röfögéssel vágtatott

neki a sziget bokrainak, bozótjának, kertjeinek, rétjeinek. Nagy disznó volt, úgy rohant, mintha otthon volna Dabason. Megkergette a szabadon járó őzikét, felugrasztotta fekvő helyzetéből Szent Margit nyúlját, megriasztotta a kertésznéket, sikongattak láttára a lányok a virágházaknál, szembeszállott Polónyi Dezső kutyáival, futamodásra bírta Paulay Erzsébetet, aki akkor szerepeit a szigeti sétákon tanulta, észrevétette magát Odry Árpáddal, aki itt csak Shakespeare figuráival szeretne találkozni, már éppen arra készülődtünk, hogy a helybeli rendőrség vezetőjét, Posnyákovics urat értesítjük a disznóveszedelemről, amikor az óbudai hentes sikeresen elkapta a falusi disznó fülét. A disznó megállott, négyen-öten vetették rá magukat, és így sikerült a halálraítéltet visszavezetni a Régi kastély udvarára, a kivégzés helyére.

- Hm - mondta az óbudai hentes, amikor a disznóval végzett. - Soha életemben ilyen kutya döggel nem volt dolgom, elszakította a mellényemet.

Igaz, hogy a hentes mellénye azelőtt is szakadt volt, igaz az is, hogy az óbudai hentes minden disznóöléskor ezt mondja, de hát nemhiába hoztak Dabasról két hordó bort a disznóval együtt, az igazi óbudai hentes ért a hordó megszúrásához is. A hordónak nem volt eszébe megszökni, békén tűrte, hogy vérét vegyék. S eközben a szalmaláng felcsapott a disznó körül, hiába reménykedtek a kora reggeli járókelők, hogy a disznó majd megint kiszökik a tűzből. A finom falusi szalma ragyogva égett a disznó körül, falusi származású cselédeim táncos lábakkal jártak a tűzrakás körül, Paulay Erzsébet végleg elfelejtette színházi szerepét, és hosszant állott a kertben, a szomszédok is mind dobtak szalmát a tűzre, egy kéményseprőlegény is előkerült valahonnan, bár egyébkor nem látni, mint Újévkor.

- Szép disznó - mondogatták az arrajáró kocsisok, akik a disznópörkölés láttára leugráltak bakjaikról, és falusias tanácsokkal segítettek. Nagyon jó dolognak mondják csizmatalppal belépni az elhamvadt szalmába: még jobb dolog a megpörkölt disznófülből vagy farokból egy darabkát harapni. Kálnay László, öreg vidéki író barátom is előkerült ekkorára, és mindenféle klasszikus deák mondásokkal segített a hentesnek teendőjében. A fűszereket szomszéd-asszonyunk, a kedves Földes Imréné kóstolgatta, mert a legnagyobb szerencsétlenség kerekedne abból, ha Reichenfeld hamisított paprikát küldött volna a disznóöléshez. A cinkék fütyürésztek a fekete bokorban, és a gyalogúton ugyancsak fütyürészve közelgett Szép Ernő, aki ebben az időben inspektor volt az Alsó-szigeten, és szeretett részt venni a társadalmi eseményekben. Szürke felöltőjét kölcsönbe vették lakásán olyan pesti dámák is, akiket a költő személyesen nem ismert, de annál inkább barátai. Persze, az alsó-szigeti fejedelem, Polónyi Dezső se maradt el, és dörgő hangon intézkedett az udvaron, mert idáig csak ő tartott disznótort a szigeten:

- Lenkey Gusztit nem szabad kifelejteni a meghívandók névsorából!

...S a disznó ezalatt gyönyörűen, rózsaszínűen, megmosakodva megfürdötten emelkedett ki a szalmarakás hamvaiból. Most már alaposabban szemügyre lehetett venni őkelmét, mint kondor bundájában, talán a legszebb látványosság volt egy fertályóráig a Szigeten, mert az emberek nagy elismeréssel emlegették.

S emlegeti még manapság is néhány régi vendég azokat a kolbászokat, amelyeket a katonai marsok dobolásával aprított az óbudai hentes bárdjaival. Emlegeti néhány hálás emlékezet a friss hurkákat, amelyek olyan bűvölően sisteregtek, hogy darabidőre az egész életet és az egész ködbe veszett Budapestet elfelejtették. Emlegeti a boldogult József nádorispán nagy fogadóterme a szalonnákat, füstölt húsokat, amelyeket más hely híján itt felakasztottunk. És emlegeti a szigeti disznótor felejthetetlen illatait, amely illatok darabidőre lepipálták a rózsakertek emlékezetes illatát.

- Mikor kergetünk megint falusi disznót a Margitszigeten? - kérdezgetik az öregebb rendőrök, amikor a tél zúzmarája telepedik ősz bajszukra.

(1929)

* * *

KOMÓCSY PECSENYÉJE

Volt róla elnevezve vesepecsenye a Szerviták terén a kocsmában, de ligeti sétány is, ahol a nagybányai nők lesték a holdvilágot. Olyan nagy kalapot viselt, mint a vándorpiktorok, amikor faluzni mentek, egyébként pedig sohasem terjedt annyira a népszerűsége, hogy fél esztendőnél tovább megmaradhatott volna bármelyik lakásban: a pesti háziurak akkoriban sem jártak a Petőfi Társaság üléseire, ahol ő alelnök volt, ellenben fertálykor követelődztek a lakbér miatt. Élte a múlt század végi boldogtalan magyar írók és költők egyhangú, szegény életét. Örömnapja volt a Karikás Mihály neve napja a Kispipában, vagy a „petőfisták" lakomája az István főhercegben, amikor mindig akadt valaki, aki felköszöntötte a költőt.

Általában ebben az időben az egyik vacsorától a másik vacsoráig terjedt a Magyar Költők időszámítása. Az ebédelést az uraknak találták ki, napközben denevérré dermedt a költő, mint Beöthy Laci, Lauka Guszti, Balázs Sándor, Indali Gyula szelleme; - a kontók még álltak a „Vérynél", ahol a Nagyok hitelbe megittak „sok drága bort", a Kecskeméti utcában a boltok megrongált cégtáblái mutatták az útirányt, amelyben a nyolcvanas években hazafelé vonult a költők társasága, miután jól kibúsulták magukat a Szőlővesszőnél. A modernebb költő sem akart hátrább maradni őseinél, élte azok boldogtalan, gyötrelmes életét, mert mást nem tehetett, Reviczky Gyula nyomorúságos halála az Üllői úti klinikán nem javította meg a poéták erkölcseit. Vajon ki nem akart e korszakban ifjan, dicsőségesen, elhagyatva, Reviczky Gyula módjára meghalni? Csak tegyék a szívükre a kezüket a régi költők, akik Bulyovszky Lillába vagy Pálmay Ilkába voltak egykor szerelmesek, hányszor gondoltak az ifjonti halálra és a síron túli dicsőséges könnyre, gyászra?

Komócsy József vacsorázó költő volt. A Lövész utcai Capdebó-házból a Szervita téri Kispipáig haladva, rendszerint társaságot gyűjtött, amelynek a körében megünnepelte az estét. A Bátoriban, a Fiumében mindig akadtak írók, akik itt a jó szerencsét lesték, „Józsi bátyánknak" nem kellett egyedül elkölteni vacsoráját.

*

Aki a régi Pipa ételcéduláira emlékszik, bizonyosan látta a „Komócsy-vesepecsenyét" is az élvezetek között felsorolva, de a költő csak nagy ritkán evett a saját pecsenyéjéből. Az íróvilágban a különböző kispörköltek, kisgulyások, pájslik voltak akkor divatban, megéljenezték azt a gazdag embert, aki vesepecsenyét hozatott.

Nagy hírnévnek örvendett Karikás Mihály kocsmája, mert a benne lakó írók és költők úgy zengtek róla, mint a mennyországról. Szent Mihály napján rendszerint megjelent a Kispipa Híradó című alkalmi lap, amelyet az öblös Déri Gyula szerkesztett. Nem csoda, ha Karikás Mihály vénségére megunta a költőket, csinos vagyonkájával a budai jégpálya mellé költözött, és egészségét ápolta, amelyet állítólag a sok nyomtatott betű élvezete aláásott.

Komócsy József természetesen nagy tekintélynek örvendett a Pipa három udvari szobájában. E vicces, bohókás, tréfás vendégek elnöküknek nevezték a respektusra nagyon ügyelő „Józsi bátyánkat" helyet adtak neki az asztalfőn, habár túlságosan komolyan nem vették, amint általában a bor mellett a legnagyobb dolgok is apránként eltörpülnek. Kipirosodott, nevető

arcok vették körül az asztalokat, ami jókedv, kocsmai ötlet, életet felejtő derű hiányzott a mind elkomorultabb Pestből, az mind a Pipába szorult. Azt lehetne mondani, itt támadt fel még egyszer a régi Magyarország jókedve. Lehetséges, hogy más kocsmákban is ültek jókedvű cimborák, akik célul tűzték maguk elé, hogy úgy tudjanak nevetni, mint a híres kacagó, piros képű Püspöky Gyuri ügyvéd, de csak a Pipának volt Komócsy Józsefje, aki féltékeny gonddal elnökölt, hogy a tréfa bántalomig, a jókedv durvaságig ne fejlődjön. Ez volt Komócsy József karrierje, teremtett olyan vidám hangulatot a pesti kocsmaéletben, agglegények, költök, írók keserves világában, hogy a legbúsabb emberek is letettek a halál óhajtásáról, megbuktatta a Reviczky-divatot, barátkozásra tanította az ellenfeleket, a legbelsőbb zárt szobába száműzte azokat az úri terroristákat", akik a Kürttől a Fiume-kávéházig minden nyilvános helyiséget veszélyeztettek.

*

Hogy mellékesen költő is volt Komócsy József, ezt csak olyankor tudták róla, amikor versei megjelentek, vagy vidéken felolvasást tartott költőtársaival. Nagyon szeretett vidéken járni, mert még abban a korban született, amikor az országban mindenfelé vendégszerető házak kapui nyíltak meg a vándorköltő előtt. A pesti szerkesztők lóháton vagy négylovas kocsin jártak előfizetőket gyűjteni lapjaik számára, a költők személyesen látogatták meg verseskönyveik prenumeránsait. Tárt karokkal fogadták mindenütt a Pestről jövő írókat, mintha csak azt a vétket akarta volna jóvátenni a falusi Magyarország, amelyet a kóborló, ifjú Petőfi Sándorral szemben elkövetett. A biztosítási szenzál is költőnek adta ki magát, amikor üzletkötés végett bekopogtatott. Hogyne ünnepelték volna a valódi költőt, a Petőfi Társaság alelnökét, amikor kitette a lábát a Kispipából, és bejárta az országot keresztül-kasul? Nagy kalapjába szerelmesek voltak a nők, fehér asztal melletti derűségébe a férfiak, verseibe a fiatalok. Egyike volt azoknak, akik e kor költői közül fizikailag is érezték a népszerűséget. Sok pohárköszöntőt mondott, de még többet mondtak az ő egészségére. De bármerre az országban övezték fürteit szőlőlevéllel és virággal, az özvegy Flór Ferencné tulajdonában lévő, Szervita tér 4. alatti házat sehol sem tudta elfeledni.

(1929)

* * *

SZÉPVADÁSZNÉ TABÁNI KOCSMÁI

Volt nekünk egy ismerősünk a Tabánban, akinek a kedvéért valaha bejártunk minden kocsmát. „Szépvadászné"-nak hívták, és mindig más kocsmában lehetett megtalálni, mert ő maga is szerette a kocsmárosokat, akik a kedvéért néha jó bort is tartottak. Ha nyaranta (de néha télidőben is) titokban megtudni akartuk, hol mérik mostanában a jó bort a Tabánban: csak azt kellett kivizsgálni, mely kocsmát látogatja Szépvadászné. Egykor operaénekesnő volt, de nem tetszett neki a színházi élet: komoly háziasszonynak született, aki maga jár vásárolni a piacra, maga főzte meg Szépvadásznak, az urának az ebédjét, a vacsoraharang mindig otthon találta egy hegynek kanyarodó utcácska virágos ablakai mögött, és az ablakból legfeljebb Szépvadász nyújtogatta kifelé a csibukját, amíg a vacsora elkészült. S bizonyára a házikó csudálkozott legjobban, amikor önkéntes dalárdisták stációt tartottak a kanyargós utcácskában (azt hiszem: Aranykakas utcának hívták), hogy az éjféli órában elismerésüket fejezzék ki Szépvadásznénak, mert jó kocsmába, jó bormérőbe igazította őket.

Hát mikor járt ez a példás, erkölcsös gondos háziasszony a tabáni kocsmákba, hogy borukat kóstolgassa, kocsmárosait új nótákra tanítgassa, borivóit a város minden részéből összegyűjtö-

gesse? Mindig, amikor nem volt otthon Szépvadász. Mindig, amikor a „szolgálatnak", a „hivatalnak", a „háziasszonyi kötelességteljesítésnek" vége volt. Nyomban tabáni kocsmárosok voltak a barátai, büszke volt rájuk; a kocsmárosok mindig meghallgatták véleményét újonnan vásárolt boraikról, megkérdezték nézetét adósaikról, sőt még azon újonnan feltünedezett vendégekről is, akik a kocsmák magános sarkait keresték eleinte, hogy estére a bormérés közepére ugorva, hetykén megkérdezzék: ki a legény a csárdában?

Szépvadászné, egyébként csinos, kellemes, jókedvű asszonyság, mindent tudott, mindenkit ismert: véleményt mondott a borról, véleményt a vendégről, határozottan, komolyan beszélt, nótákat énekelt délelőtt és délután, a legerősebb bor sem ártott meg neki, mindig tiszta, mindig kellemes volt, még ha a régi bécsi fiákeresek táncát mutatta be a pádimentumon, barátnői voltak a kocsmárosnék is, mert kitanította őket arra az eljárásra, mit kell a férjekkel csinálni, mielőtt otthonról eleresztenék őket borvásárlás címén ismeretlen falvakba vagy valamely régi kamerád meglátogatására a veszélyekkel teli pesti fővárosba. „Csak meg kell mérni az öreget, mielőtt eleresztenétek!" - biztatta Szépvadászné a kocsmárosnéket. - „Azért nincs baj soha az én házaséletemben."

A kocsmárosnék szívesen hallgattak Szépvadászné praktikus tanácsára, és bizony Krausz Poldinak a mérlegre kellett lépni, ha már a bajuszát kezdte pedregetni az ivó mellett, titokzatos nótákat dünnyögött, és ravaszkodva káromkodott, hogy már fogyatékán van a zsámbéki bora.

Természetesen mi hallgattunk Szépvadásznéra, amikor a különböző tabáni kocsmák előnyeit és hátrányait magyarázta délelőttönkint, a piacról jövet, kosarával megállván a divatos kocsma ivóasztala mellett.

- Nem kell komolyan venni az életet, csak a jó bort kell mindig keresni - mondá Szépvadászné.

De amint a Görög utcai toronyban delet ütött az óra: már eltűnt Szépvadászné. Azt mondják, oly gyorsan főzött, mintha az összes tabáni kocsmárosnék segédkeztek volna a konyháján - vagy talán azért, mert a lábasainak, pecsenyéinek és a hazaérkező Szépvadász úrnak is olyan nótákat tudott énekelni, mint a tabáni kocsmák vendégeinek, már a kora délelőtti órákban.

...Hát jártuk is Szépvadászné után a Tabánt, néha már délelőtt is, ha az embernek (ifjú korában) nem volt egyéb tennivalója, mint az elmúlt éjszaka holdvilágján merengeni, örömöket és csalódásokat összeadni s kivonni a kocsma homályos sarkában - de délután minden valamire való tabáni különcnek okvetlenül eszébe jutott Kálnay László mondása: „Akkor legjobb a kocsmába menni, amikor az ebéd íze még az embernek szájában van."

Ez a nevezetes Kálnay László mindig tudta, hogy délután mely kocsmában található meg Szépvadászné. Kálnay László volt az utolsó bölcs ember a Tabánban, hetvenesztendős volt, latinul is tudott, olyan nótákat énekelt, amilyeneket az alföldi betyárvilág elmúlása óta senki se merészelt, és amint a példa mutatja, a szeszélyes, kiszámíthatatlan Szépvadásznéval is tudott bánni.

- Már a szoknyaráncán láttam tegnap, hogy a menyecske ma délután nem jön be Mélypincébe - mondta a legbölcsebb férfiú, akit valaha ismertünk. És ebéd után vándorolni vitt a Tabánban, mert Szépvadászné nélkül már szinte nem is volt íze a bornak.

Kálnay László igen komolyan, császárszakállát simogatva mendegélt csoportunk élén, néha megállott, ha zongorát vagy énekhangot hallott, aztán egykedvűen legyintett:

- Nem a Szépvadászné hangja!

Néha úgy tűntünk fel a tabáni utcákon, mintha Szépvadászné lovagjai volnánk valamennyien, akik ismeretlen kocsmák ismeretlen veszedelmeiből akarnánk kimenteni a drágalátos hölgyet. Javíthatatlan ábrándozók, akik elhittük, hogy ott jobbnak kell lenni a bornak, a csárdásnak, de még a csárdásnénak, ahol Szépvadászné érdemesnek tartotta délután megtelepedését.

A tabáni kocsmárosok mind kiálltak a bormérésük elé, amikor Szépvadásznét egyszer Óbudáról csalogatták haza. A „Burgzsandár" a bajszát pedergette, a „Három 7-es"-beli bormérő talán még szótlanabb lett, mint valaha, a „Szarvas"-ból is kipillongattak azok a tabániak, akik Szépvadászné távollétében már kávéházba kezdtek járogatni.

- Hozzák az asszonyt - mondták, és búcsút mondtak a Szarvaskávéház biliárdasztalainak. És a kocsmárosok kérdezgették:

- De hát miért ment ki a Tabánból?

- Azért, mert észrevettem, hogy manipulálni kezdenek a borokkal - felelt Szépvadászné. - Egyik-másik kocsmáros ismerősünk félórákat is töltött a pincéjében. Hiába vitte magával a frissiben fogadott szolgálóleányát, én bizony nem hittem az öregnek, megéreztem a borról, hogy valamely változás állott be a pincében.

Így magyarázgatta Szépvadászné különös eltűnését a tabáni kocsmákból, ahova azonban mindig visszacsalogattuk. Kálnay László ajánlkozott.

- No, majd megnézem magam is azt az új szolgálót a Fehér sas téren.

- Az új bort kóstolja meg, Laci bácsi, akkor majd belátja, hogy igazam volt - felelt Szépvadászné, és a derekára csapott.

...Ilyenformán mendegéltek az esztendők a Tabánban.

(1929)

* * *

KÉREK EGY FEKETÉT!

A feketekávé szakértője, Vay Sándor (*Sarolta*) grófnő, aki férfiruhában, vasalt nadrágban és félrecsapott keménykalapban járta itt egykor a világot, a jó feketekávéról azt mondta:

- Többet kell neki tudni, mint a bornak. Még a legzavarosabb embert is meg kell okosítani neki.

Ugyanebből a szempontból Vay Sándor (*Sarolta*) kávékereskedő lett Fiumében, és úgy élte világát, mint a kávé meghatalmazott minisztere (ügynöke), sok „feketéhez" való kávészemecskéket adván el Magyarországon. Többnyire „bála"-számra.

De Vay Sándor író is volt, ugyanezért meglehetős történetei voltak a kávékereskedelemről:

- Az egyetlen üzlet, ahol nem lehet csalni, mert a jó kávékereskedő egyetlen harapásra megismeri mindazt a húszfajta kávét, ami a földön terem! - így beszélt Vay Sándor a régi belvárosi kávéházban, és a mai nemzedéket (a háború előttit), amely igazán divatba hozta a kávéfogyasztást, Vay Sándor gróf tanítgatta a különböző kávék ízeire.

Ugyanekkor azonban borúsan mondogatta:

- A pesti nyilvános helyek közül igazában a Török Császárnál és a Vén Kávéforrásnál, ezekben a régen bezárt kávéházakban tudtak kávét főzni.

- Akkoriban a kávézás még nem volt olyan hétköznapi teendő, amit mindenki megengedhet magának ebéd után.

- Az élet általában ünnepélyesebb volt, így a kávézáshoz is nagyobb ceremóniával láttak neki a vendégek, mint napjainkban. Amint megtörölte száját az ebédtől a pesti polgár: elballagott a maga kávéházába, és ott a lehető legkomótosabban helyezkedett el. A kávét percnyi pontossággal főzték a konyhán ezalatt, mert nemcsak a kávéfőző legény, de maga a gazda is értett a kávéfőzéshez. A múlt századbeli pesti vendégnek pedig csak egyetlen kortyot kellett kóstolnia a kávéból, hogy annak minőségét nyomban megállapítsa.

- Voltak olyan vendégek, akik a kávénak már az illatáról, úgynevezett aromájáról tudtak ítélkezni. A finnyásabbak azt is megmondták, hogy Ceylonból, Kubából vagy Törökországból származott a kávészem.

- Nem hörpintették a kávét, mint napjainkban a kávéházak sietős népe, amely minden különösebb figyelem nélkül hajintja a gallérja mögé a híg feketét, hanem kortyonkint élvezték, megvárták a friss főzetet, addig elszívogatták csibukjaikat, amely minden valamirevaló polgárnak volt a maga kávéházában.

- Talán azért is mondták Pestre az idegen utazók, hogy annak lakossága jórészt kávéházban tölti napjait, mert itt igyekeztek jó kávét főzni.

- Az meg éppen ünnepély volt, ha a piros betűs napokon a kis findzsákba valódi török kávét töltetett magának a vendég.

- A török kávét a nyilvános helyeken azok az ügyes tulajdonosok vezették be, akiknek volt érzékük a finomságok iránt. A zaccos, jó szagú, különös ízű „török kávé" mellett valóban úrnak, boldognak, sőt kitüntetett egyénnek érezhette magát a pesti polgár. A „török kávé" felszolgálásánál másként hajoltak meg a pincérek, más volt a kávés és kávéskisasszony mosolya. Törökösen főzött kávét az élet ünnepnapjain engedhetett meg magának az ember.

- Már kisebb jelentőségű volt a kávéfőzésnek az a módja, amit ugyancsak Pesten gyakoroltak a kedves vendéglősök, akik a kávéfőző edényt a vendég asztalára helyezték, és a legszebb zenehangokat, a forrásnak hangjait indították meg masinájukban. De ilyen asztal mellett, amelyen kávéfőző masina zubogott, ugyancsak megkedvesedett a társaság, ám, a magányos vendég is elandaloghatott a múlt idők szép napjain, mert hiszen a kávéfőző masina telve volt barátságos hangokkal.

- Így kávézgattunk Pesten, amikor minden valamirevaló utcában, utcasarkon kávéház nyílott, a kávéfőzők versengtek a „jó feketék" főzésében. Eötvös Károlyt csibukjával és kis csészéjével a kirakatba ültették az Andrássy úton, a Redoutban a nagyszakállú pesti polgármester ült, mintha csak azért ment volna be minden ebéd után a kávéházba, hogy ellenőrizze, milyen kávét főznek a lakosságnak.

- A feketekávé mellett beszélték meg a pestiek mindazt, ami a mindennapok történetéből az embereket érdekelte. A fekete jó volt, jók voltak az események is, a politikában kedvező szelek fújdogáltak, a bécsi tőzsdei jelentés szilárd volt, a színházban sikere volt a primadonnának... De ha a feketekávé nem sikerült a konyhán, akkor aztán beborult az egész világnak, a kávéval együtt nem ízlett többé semmi se aznap. A polgár hazament, és otthon itta meg feketekávéját, amit csak betegség esetén szokott tenni.

Ismétlem - mondá Vay Sándor (Sarolta) gróf, aki a tárcaírás mellett kávékereskedő is volt Pesten -, akkor volt minden rendben, amikor az emberek azon vitatkoztak, hogyan kell a jó feketekávét főzni. És erről módszereiket, titkaikat előadták.

- De azért ritka ember tud jó feketét főzni.

(1932)

* * *

A NAGY ÉTVÁGYÚ EMBER

vagy
hogyan lakott jól a Pátri Pesten

1

„Aki jól imádkozik, az jól is él” - mondja Szent Ágoston. Szűcs Gyula (ha ugyan e néven ismerik?), „Szűcs Pátri” mindig imádkozott, leginkább kártyázás közben, midőn kálvinista ember létére a mennybéli szenteket hívta félhangon segítségül, hogy bizonyos, a nyeréshez szükséges kártyákat, királyokat, filkókat és kilenceseket vastag, párnás markai közé kaphassa az égi hatalmasságoktól.

És ha buzgó imádsága eredménnyel járt: a kártyajáték végén nem tartózkodott attól, hogy minden eledelből, amely az étlapon előfordult, dupla porciót engedjen meg magának. Szűcs Pátri végigette az étlapot, mégpedig duplán rendelve az adagokat.

(Pátrinak, azaz földinek azért nevezte a közvélemény, mert olyan barátságos ember volt, hogy bármilyen vidékbeli embernek a megismerkedés után nyomban földije lett, jöhetett az Tiszántúlról vagy a Dunántúlról. Sohasem tudódott ki, hol született Pátri igazában.)

- Gyerünk a Szikszayhoz! - indítványozta Pátri, aki hajdanában ifjúsági vezér volt, és a jogászokat vitte tüntetni Tisza Kálmán ellen. Az abcúgoló ifjakat rendszerint a Kerepesi út és a Múzeum körút sarkán várták Máltás, Bérczi és a többi korabeli kapitányok, Pátri tehát élete végéig nem felejtette a sarkon levő Szikszay vendéglőt. (Sokat dulakodott ezen a tájon.)

Pátri bevonulásakor a Szikszay-féle sörházba harminc évvel fiatalodott meg.

A régi vendéglőn áthaladva, jobbra-balra köszöntgetve az egykori „egyetemi polgártársaknak”, a különböző vidékről való „földiknek”: útját az úgynevezett „Rondó”-nak, azaz a sarokra nyíló kör alakú szobának vette, amelynek ablakaiban a nap minden órájában valamely pesti nevezetes férfiú foglalt helyet, mert csak ilyennek volt szabad az asztalhoz leülni.

Pátri a szalvétát felkötötte nyakába, amelyhez külön gallért kellett csináltatni, amilyen számú a boltban nem volt kapható, mégpedig bogra kötvén az asztalkendőt, hogy az egykönnyen el ne hagyhassa helyét.

Bár az öreg pincérek már körülállották asztalát, nem mulasztotta el a kés fokával megkocogtatni a poharat, mintha önmagának is jelt adna valamilyen ceremóniához.

- Itt vagyunk, Pátri úr! - felelték a pincérek.

- De nem látom az étlapot - felelt Pátri, miközben vastag ujjait kinyújtotta a malacfejjel, borosüvegekkel, rózsakoszorúval illusztrált étlap felé.

Pátri végigolvasta az étlapot, mintha először látott volna hasonló jelentést a konyha állapotáról. Félhangon ismételte magában az ételek neveit, a garnírungokét, a salátákét, de még a sajtokét is.

- Frissen csapolt udvari sör! - kiáltott fel az étlap végén. - De azt már adhat egy pohárral, kellner barátom. És valami jó kenyeret, rozskenyeret, amit búbos kemencében, falun sütöttek. Lehetőleg a kenyérnek a csücskét, mert az van legjobban megsütve.

Egy pincér kivált az asztal körüli csoportosulásból, és elment a sörért és kenyérért.

- Hát ez mind szép - mondta tovább Pátri az étlapot újra silabizálva, mintha legalábbis azt a hadijelentést tanulmányozná, amely az osztrák-török háború idején kelt, és amely után a

„plevnai oroszlánnak”, az oroszverő török pasának Pátri díszkardot vitt a magyar ifjúság élén. - De maguknak (a tulajdonosnak és pincéreknek) tudni kellene, hogy nem minden ember egyforma, akinek csak oda kell írni az étlapra a feladatokat: ma rosztbrátnit eszel, holnap vesepecsenyét kell enned, holnapután disznókarmenádlit káposztával... Némely emberben van vele született egyéniség is, mert a gusztusok különbözők. Én például az egész étlapon nem találok kedvemre való ételt ebben a percben - mondá ravaszkásan hunyorgatva apró szemeivel Pátri, amelyek arca duzzadtsága miatt még apróbbaknak látszottak, mint ahogy a természet megalkotta őket, és ebben a pillanatban majdnem kopogtak az éhségtől, mikor Pátri étlapot tanulmányozott.

- A csillagokat is lehozzuk a tekintetes úrnak - mondá Ehm János, Szikszay egykori főpincére a csoporthoz lépve, amely a Pátri asztala körül a pincérségből alakult.

Maga az, János? - kiáltott fel Pátri színlelt meglepetéssel, holott titkon egész idő alatt a főpincérből tulajdonossá avanzsírozott Jánost várta, akinek kedvező és protekciós elbírálása alá az étlappal való pörét átadni akarta.

- Maga az az ember, aki engem meg fog érteni, mert itt a kellner uraknak hiába beszélek. Egy kaptafára vesznek ők mindenkit, holott én mégiscsak más vagyok, mint a többi.

„Igen - gondolta magában a régi pincér -, az úr borította fel mindig az egykori Szabadi kávéházban (a mostani „Fiume” helyén) a bankadó asztalát, amikor ott már összegyűlt a bankó, és valaki hirtelen eloltotta a gázt.”

*

2
AZ ELSŐ RENDELÉS MEGTÖRTÉNIK

Hát tudja, János, én szatmári rendőrkapitány koromban a szolgálatom miatt megszoktam azt, hogy ne akkor egyek, amikor a toronyban a levest meghúzzák, hanem akkor, midőn ráérek. Ilyenformán az én gyomrom nem olyan, mint a mások gyomra. Most például nekem valami olyasmire volna gusztusom, ami a villásreggeliből maradt. Csak egy kis porció székelygulyás, teszem azt. Vagy valami kispörkölt, de zsírosan, levesesen. Nem bánnám, ha egy csipetnyi gulyásmaradék volna a konyhán délelőttről, persze csontos húsokkal, húslevessel felöntve, némi zöldséggel, esetleg egy velős konccal. Csak pájslit ne ajánljon nekem, János, mert az csak frissen jó.

- Hát majd tányérban szolgáljuk fel a gulyáslevest!

- Mély tányérban, hogy ne lássam a levestől Szikszay monogramját - mondá Pátri, aki valamely okból haragudni látszott az öreg Szikszayra, a régi tulajdonosra, hogy még monogramját a tányér szélén se akarta többé látni.

Amíg János elment a „kisgulyás” iránt intézkedni a konyhába, Pátri felemelte a söröspoharat, és annak krágliját fejcsóválva nézegette:

- Borzasztó sokat nyerhetnek maguk a sörön, hogy ennyi habot adnak hozzá - mondá, és a füles pohár tartalmát egyetlen hajtással eltüntette kapa után ültetett agyagszínű bajsza mögött.

Pátri nem volt iszákos ember, de éhsége idején minden elfogyaszthatót eltüntetett az asztalról. Ugyanígy járt a kenyérdarab, amelyet addig farigcsált késével, sózott, paprikázott, majszolt, amíg a puszta tenyere maradt a kenyérdarab helyén. Közben mindig a legáhítatosabban nézett

maga elé (mint akár kártyázás közben), mintha a mennybéli szenteket hívná segítségül, hogy a felmelegített gulyásleves minél sikerültebb legyen. Nem nézett se jobbra, se balra „drukkjában", mert, mint mondani szokta, nem akart olyant látni, ami elvenné étvágyát. Sőt, a kenyérdarab elfogyasztása után: áhítatosan összekulcsolta két kezét hasán, mint a legártatlanabb ember, aki nem is azért van itt, hogy egyen-igyon, hanem csak áhítatosság kedvéért tért be a vendéglőbe.

A levesestányér széléig ért a gulyásleves, amely a Pátri tiszteletére a konyhából elővarázsolódott.

Piros volt, mint a naplemente, és olyan illat szállt vele, mint a legkedvesebb szakácsnéval, akinek az ember jókedvében házasságot ígér. Hirtelen nem lehetett megítélni, hogy a hús, krumpli, csipetke, zöldség, velős csont több-e benne, mint a lé.

- Húslevessel, tiszta bouillonnal öntötték fel - mondá János, aki követte küldeményét.

A Pátri végigsimította nyakába kötött szalvétáját, az ételes tányért keze ügyébe helyezte, a kanálnak csak a hegyét dugta bele, hogy semmi veszendőbe ne menjen.

- Janitor koromban meghálálom - mondá régimódiasan, midőn az első kanál leeresztése után ugyancsak lehunyta szemét, mintha a hatást vizsgálgatná, amelyet bensőjében a paprikás lé előidéz. A hatás nem volt a legkedvezőtlenebbnek mondható, mert a Pátri két-három kanál lassú elfogyasztása után mindinkább gyorsította a tempót. A húsdarabok, krumplival, tésztával, zöldséggel keverten megdolgoztattak hiányos fogaival, de tán akkor is ilyen tempóban evett volna, ha egyetlen fog sincs szájában. A gyomrából ugyanis valószínűleg viharos éljen kiáltások hangzottak fel nagy lelkesedéssel. A gyomor később adja be a kulcsot, mint a fogak. Pláne a Pátri gyomra, amely tán még a másvilágon is tovább korgott.

Mentek, mendegéltek a kanál tartalmai, közben csak annyi időre állt meg a munka, amíg a Pátri bal kezével egy darab kenyeret tört, amelyet mintegy mérséklés céljából leeresztett a bepakolt holmik közé, habár a tészta és a krumpli eléggé felszívja a gyomorterhelő zsiradékokat. De akárhogy vesszük a dolgokat, a kenyérre okvetlenül szükség van az emésztés terén.

...Miután Pátri a második rendelésnél olyan kedvező elbánást nem remélhetett, mint az első rendelésnél, fogta magát, megtörölte száját, s igen áhítatos arccal így szólott:

- Fizetek egy kis gábelfrüstököt!

Sietett, mintha dolga lett volna valahol.

*

3

AZ ÖREG SZIKSZAY

Kákabélű emberek az elfogyasztott gulyásporcióval bőségesen jóllaktak volna, de nem így a Pátri, akinek voltaképpen csak most jött meg az igazi étvágya.

Útját a Kálvin térre vette, ahol az öreg Szikszay bukása után egy kisebb vendéglőben újra talpra próbált állani, miután nem lehetett többé a lebontás előtt álló Nemzeti Színház vendéglőse.

Az öreg Szikszay mélabús arcú ember volt, talán azért is, mert az egyik szeme hibás volt. Ugyan hibás szemmel sem őelőtte, sem őutána senki se lehetett volna vendéglős Pesten, ahol a vendéglősöket mégiscsak inkább tudtuk elképzelni mosolygó, saját kosztjukon meggömbölyödött, az életnek csupán derült oldalait példázó embereknek, mint afféle melankólikus, sőt ecetízű férfiúnak, mint amilyen az öreg Szikszay volt, akinek nevét egykor egész Magyarországon tisztelettel és helyeslően emlegették.

Az öreg Szikszay látszólag közömbösen fogadta a Pátrit, miután már nem reménykedett abban, hogy akár a Pátri, akár ő maga valaha megint divatba jöhessenek, de szava nyájas volt, mint a régi vendéglősöké.

- Mégiscsak jó dolog, hogy a képviselőházban néha szünetet tartanak. Az ember láthatja régi ismerőseit, akik különben sohase keresnék fel - mondá.

- Nem ülésezhetünk mindig, sok a jóból is megárt - felelt a Pátri, aki mint afféle kiszolgált országos kortes: öregségére terembiztos lett a képviselőházban, és ezen hivatalánál fogva bizonyos tekintélynek örvendett azokon a helyeken, ahol a képviselőház dolgait figyelemmel kísérik.

- Manapság már alig látok egyet is a képviselő urak közül, kicsi nekik ez a vendéglő.

Pedig a főztje bizonyosan vetekszik a régivel - felelt a Pátri, miután az udvari, sötétes vendégszobában egy asztalnál, a csízmadár kalitkája alatt elhelyezkedett; szerette a madárfüttyöt evés közben.

- Hát lássuk csak azt az étlapot, idézzük vissza a múlt idők szép emlékeit, mikor még kendnek se volt ilyen varjúszürke a feje.

Pátri ugyan nem mondhatta, hogy az ő feje is megszürkült, inkább megkopaszodott, amelyből azonban itt-ott kiserkedt valamely rozsdás fűhöz hasonló hajzat. Nem volt férfiszépségnek mondható, sőt éppen ellenkezőleg... Mégis ő volt valaha az ország legnagyobb kortese.

Nagyon komolyan, mint valami csíziót, olvasta végig az étlapot, miközben hangosan megismételte egyes ételek nevét, mintha valamely láthatatlan kisbírótól kérdezné, hogy vajon szabad-e neki abból az ételből enni.

Az öreg vendéglős lehorgasztott fővel állott mellette, és nem ajánlott semmi nevezetességet, mint akinek amúgy is Hekuba már a világ.

De Pátri nem ezen az állásponton volt, hanem egyszerre csak csattintott a szájával, mintha most jött volna rá az igazira, amit eddig magában gondolt:

Hajdanában, mikor sokáig tartottak az ülések a régi Sándor utcában, előfordult, hogy csak úgy uzsonnaidőre vergődtünk be a Szikszayba fenemód kiéhezve, mert Drechslernél, a képviselőház vendéglősénél, mi, függetlenségi érzelmű emberek, sohase tudtunk kedvünkre enni.

- Kormánypárti volt egész életében. Különben nem is lehetett volna vendéglős az Andrássy úton.

- Szent igaz! - helyeselt a Pátri. - Diktum-faktum, az ebédidő elmúltával érkeztünk meg, néha csak úgy öt óra után. De hát ilyenkor se maradhattunk éhesen. Volt, aki megelégedett egy kis rántottával, másik egy-két porció sódarral, a harmadik valami déli maradékkal, de nekem már akkor is különös gusztusom volt az ilyen dolgokban. Minden ember másforma. Különben nem lehetne megismerni őket.

Szikszay életuntan bólintott. A Pátri folytatta:

- Az én gyomrom minden időben a meleg ételt szerette, csak kénytelenségből fogyasztottam hideget, egy darab szalonnát, szalámit, miegymást. Volt abban az időben valami bécsi virslije a régi Szikszaynak. Bécsi volt, de kivételesen jó volt. Abból egy párat megenni olyan paradicsomos, sűrű zaftban, megfelelő krumplival tetézve, esetleg egy darabka sertéspecsenyével, csak akkorával, mint az ujjam (Pátri mutatta az ujját), friss péksüteménnyel éppen elegendő volt ahhoz, hogy az ember vacsoráig kihúzza az időt. Különben is máma a régi Szikszayban, ott a Kerepesi úton ebédeltem, azért maradtam éhkoppon.

Vajda János, a költő úr is ezt szokta mondani, amikor onnan idejön - mondá némi felvillanással esőverte arcán az öreg Szikszay, és már ment is intézkedni, hogy a Pátri ne csalatkozzon reménységében, amely e helyre vezérelte őt.

Pátri most már engedett előbbeni ájtatos magatartásából, miután láthatólag könnyen sikerültek a dolgok. Az udvari étteremben szundikáló vagy csámcsogó régi vendégek bámulatára a madárkalitka felé fordult, és bókolva: a láthatatlan madárkának mindenféle rekedt füttyöket eregetett, kedveskedve a madárka felé, mintha így akarna hízelegni az ügyében eljáró gazdának.

- Kedves kis madár! - mondá leereszkedően a kefefejű borfiúhoz, aki körülötte settenkedett.

Mire a borfiú kijelentette, hogy a kalitkában nincs madár.

*

4

A VÁSÁRCSARNOKBAN

A virsli valóban jól sikerülhetett - meg volt tetézve egész darabban levő krumplival és egy darab frissen sült karmenádlival, valamint piros paradicsommal, amúgy „rácosan", mint Pátri később megállapíthatta -, mert Pátri most már egy „hosszúlépés" felhajtása után egy darabig szokott áhítatos arckifejezésével nézett maga elé, mint aki megemlékezik gondolatban mindazokról a szentekről, akik kálvinista létére (neje katolikus volt) se hagyták cserben, csak aztán indítványozta a fizetést a fehér mellénye zsebéből ezüstforintos megkongatásával.

- „Volt egy pár virslim..."

- Igaz, hogy nem jöttem négy lovon Pestre, mint Sárkány, aki aztán gyalog itt maradt a pesti kávéházakban, és cukorbajt kapott, hanem csak úgy tógás, pataki deák módjára, de nem kell addig félni, míg az édes, legédesebb komámuram keze nem reszket - mondá borravaló helyett a kopottas pincéreknek, akik az elszegényedett Szikszay-féle étteremben búcsúztak a vendégtől, amint az sóhajtva ment el, mintha a szíve marasztaná, de szólítja a kötelessége.

Pátri nagydarab ember volt (felül a mázsán, hál' istennek, mint megnyugvással mondogatta), de mégse keltett valamely különösebb feltűnést, amikor a közeli Nagyvásárcsarnok vendéglőjébe bevonult, mert itt ugyancsak terjedelmes kofaasszonyok, piros arcú élelmiszerárusok, lovaglónadrágjaikban a szétpattanásig feszülő mészárosok és hentesek tanyáztak, akik a másnapi piac lehetőségét beszélték meg. Legfeljebb a Pátri termetéhez sehogy se illő, mogyoró nagyságú orra, amely egy ló rúgása miatt maradt piciny: mulattatta volna a kofaasszonyokat, ha Pátri a nőneműekkel törődött volna. De egészen másban törte a fejét.

A vásárcsarnokok vendéglőjében mindig híres konyha volt, mert frissiben kapta a vendéglős az élelmiszereket. Az új zöldség tavasszal és a kis malac a hideg időjárás beálltával itt jelentkezett először. De minden idénynek megvoltak a maga friss gyönyörűségei, amelyeket okos ember a vásárcsarnoki vendéglőben először üdvözölhetett.

Ugyancsak a hajnali vásárnyitás miatt itt főztek először útonjáróknak való eledeleket, itt készült el leghamarább a pörkölt és a tokány, amelyet még az úgynevezett fehér terítékes részben is a saját bicskájukkal eszegettek a vendégek. Itt nem lehetett „rosszat" főzni, mert hiszen szakértő volt jóformán mindenki. A mészáros és hentes abból a húsból evett, amit ő adott el az imént a vendéglősnek, csak az elkészülés módján múlott az egész dolog. A kofák számon kérték kacsáikat, jércéiket, amelyeket hajnalban a vásárcsarnoki konyhára szállítottak. Pesti okos emberek tudták azt, hogy a vásárcsarnoki vendéglőben a legkitűnőbb minőségű

élelmiszerekből főzik a mindennapi kosztot, ugyanezért beódalogtak. Ilyen „okos embernek” érezte magát a Pátri is, amikor a vendéglőben körülnézett, minden vendégnek bekukkantva a tányérjába, hogy mit eszik, mint ahogy gyakorlott vendég rendszerint abból az ételből szeretne enni maga is, amelyből a vendéglős eszik.

A vendéglős, ez idő tájt Klivényinek hívták, a kassza melletti asztalnál valami pörköltfélét evett.

- Reggelre úgyis frisset főzünk, valakinek meg kell enni a maradékot - mondta a vendéglős, midőn a Pátri régi ismerősként asztalához telepedett. (Nagyon szeretett a „kasszák” közelében üldögélni.)

A vendéglősnek a régi szokások betartása szerint őszpiros orra, szürke bajsza, jó kedélye volt; a Pátri sehogyan se tudta őt megszánni azért, hogy a pörköltmaradékot fogyasztotta, a „resztlit”, mint Pátri mondta.

- Mindig az a legjobb, ami a tál fenekén marad!

- Oben liegt Schmalz! (Felül úszik a zsír!) - vágott vissza Klivényi, a Pátri irigykedő tekintetét vizsgálva.

- Ez lehetséges az életben vagy a hamiskártyásoknál - felelt a Pátri visszagondolva kártyás korára. - De a pörköltfélénél ez egészen másként van. Az fő át legjobban, ami alul van, nem baj, ha kissé odakozmásodik. Bizonyos, hogy főtlen pörköltet, amely a legtöbb gyomorbajnak az okozója, nem lehet a tál fenekén találni.

- Persze a szegény vendégek az ilyen eledelekből nem kapnak - mondá darab idő múlva sóhajtva a Pátri, miután szokásos áhítatos hangulatába ringatózott, és a mennybeli szenteket hívta segítségül.

- Dehogynem, ha van olyan, aki elfogyasztja! Ezek a kofák itt mind kényeskedők, a pénzükért azt szeretnék, hogy az ember egész nap frissen főzzön nekik. Megszagolják az ételt, és eltolják. Itt nem lehet tegnapi holmit eladni, mert egytől egyig értik a módját. Nehéz a vásárcsarnoki vendéglős helyzete.

Pátri gyönyörűséggel hallgatta a vendéglősi panaszokat, és a legnagyobb megértéssel bólongatott. Addig „gilt” a vendéglős, ameddig panaszkodik. Amikor elkezd kucsírozni, mint ebben az időben a pesti vendéglősök és kávések szokása volt (amely szokás Bécsből plántálódott Pestre), amúgy se lehetett többé szóba állani a vendéglőssel.

A piros orrú vendéglős ezalatt egy fémedénnyel tért vissza, amelynek fenekén még némi pörköltmaradványok látszottak, mégpedig komoly marhapörkölt maradványai. A lábast az asztalra helyezte, és piros orrával ránevetett a Pátrira.

- Csak így családiasan fogjuk a maradékot elfogyasztani, mert külön már nem érdemes tálalni. Sokkal kevesebb ez már, mintsem porciózni lehessen - mondta.

A Pátri a legnagyobb érdeklődéssel kísérte az eseményeket. Mellénygombjait nyomogatta, papírszalvétát tűzött a nyakába, és akkora darab kenyeret vágott, mint a hüvelykujja.

- Az emberek nem tudják, hogy mi a jó - kiáltott fel, midőn az asztal közepén álló lábasból a húsdarabokat a porhanyóssá vált burgonyával halászgatni kezdte zsebkésével. A vendéglős a másik oldalról darab ideig segített neki, mert a Pátri megdicsőült arca, különös, szinte szokatlan csemcsegése a lábas felett, a holt embernek is gusztust csinált volna. Van abban valami ünnepélyes eljárás: konyhaedényből fogyasztani az ételt, amelyet pincérek máskor frakkban, fehér abroszon és porcelánon szolgálnak. Talán senki se volt a vendéglőben, de még más pesti vendéglőben sem, aki annyira élvezte volna az ételt, mint Pátri, aki a lábast végre

keze ügyébe kapta, abban egydarabban főtt piros paprikát fedezett fel, amelyet egy darabig kerülgetett, mint veszedelmes jószágot, de végtére nem tudott ellenállni az ingernek, és a paprikát egy harapással bekapta, midőn a hús elfogyott.

- Ez is isten teremtménye - mondta áhítatosan.

A vendéglős várta, hogy valami hatása lesz a paprikának, de Pátrinak csak a szemei lettek kisebbek.

- Természetesen a vendégem volt, Pátri bácsi - mondá a vendéglős, midőn a vendég asszonyos, sokrekeszű aprópénzes tárcájával kezdett bíbelődni.

*

5

PÁTRI MEGKERESI A KOSZTJÁT

Pátri megelégedetten vette útját a Váci utcai Korona kávéháznak, ahová a hasonszőrű régi emberek jártak, de Pátri szokása szerint nem a kávéházba nyitott be, hanem a kávéház mellett levő kis sörházba, ahonnan átjárás volt az udvaron át a kávéházba. Régi belvárosi ház régi szokása szerint a vendéglő közvetlen a kávéház mellett volt, ne kellessen a vendégeknek messzire menni azokról a helyekről, ahol napjaikat eltöltötték.

A vendéglőben alkonyati csendesség - mert estefelé járt az idő -, a konyhán aludt a tűz, a pincér a sarokasztalnál bóbiskolt, az élet zaja a szomszédos kávéházból hallatszott a biliárdgolyók csattogása alakjában.

Gyertyaszentelő napja volt éppen, Pátri a téli hidegtől felhevülve mondta a vendéglőbe lépvén:

- Mindent ettem már, csak káposztát nem, pedig ilyen téli napon az elkerülhetetlen.

Fridolin, a pincér, helyeslően nézett a letelepedő vendégre.

- Nálunk mindig van töltött káposzta, de az most hideg. Fel kell melegíteni, Pátri úr.

- A világért se! - kiáltott fel a svungba jött vendég. - Hozzon csak egy tölteléket, Fridolin, amúgy fagyosan, hidegen, némi káposztával, mert úgyis ég a gyomrom!

Fridolin, a Korona kávéház örök Fridolinja, nagy szemeket meresztett, ritka vendég kívánta tőle a töltött káposztát fagyosan, habár már előfordult vidéki úriembereknél.

A parancs: parancs. Fridolin felgyújtott egy gázlángot, és egy darab hideg tölteléket hideg káposztával a vendég elé helyezett. A Pátri egyedül volt a vendéglőben, összes, eddig nélkülözött kényelmét megengedte magának. Mellényét kigombolta, más ruhadarabjával egyetemben. Az egyik cúgos cipőjét letolta a lábáról az asztal alatt. Kedve szerint csámcsogott, mintha ez gyönyörűséget okozott volna neki.

- Ez volt a legjobb falat, amit életemben ettem - mondta, midőn átballagott a kávéházba, és egy forintot „tett” fel a biliárdjátszmára, amelyet egy híres biliárdkozák éppen akkor vívott egy kezdő játékossal. Napi kosztját így megkereste, elégedetten, a mennybéli szenteknek hálát adva, malmozott ujjaival.

(1932)

* * *

BOLDOG ARANYIFJAK MÁJUSA PESTEN

1

MÁJUS JÖTTÉN...

Meg kell adni, nem utolsó dolog zongoraverkli mellett mulatni május elsején!

A vendéglő udvara rózsaszínű abrosszal van terítve, a homokos kuglizóban az első idei kiskakasok kukorékolnak, a kapun nagyapánk jön be kerek szalmakalapos gigerlinek öltözve, és követi őt az az ezer piros zubbonyos munkáslány, aki ötven esztendő előtt először vonult fel a három 8-asos táblával az Andrássy úton.

A cirkuszból a legöregebb bohócok, a majomemberek, a törpék, a légtornászok vonulnak ki, zöld gallyat rak kalapjához a fiákeres, elszabadult luftballon után fut ideálunk, a kis guvernánt, söröshordót kongatnak, mint valamely indulót, a csaposok, és nagyapánk valcert táncol a kertben, mintha erre a napra megbolondult volna az egész tiszteletre méltó múlt idő.

...Legalábbis innen, a verkli mellől nézve, olyannak látszik minden elmúlt május, hogy akkor nem volt szokás egyebet tenni, mint bakkecskévé, „Jancsi”-vá, léggömbbé, eperré vagy idei libává varázsolódni minden férfinak és nőnek, aki részt akart venni az élet örömeiben.

Az úrnő együtt nyargalt a szarvas hátán és a körhintán szobalányával; a bakon miniszterek ültek, a polgármester a fa tetején, a lombok közül énekelt. Egy nap, amikor egeret lehetett fogatni a tudóssal és tanítványával, Wampeticcsel és Barokkaldival, a legzordonabb lélekkel, mint amúgy is ifjúságát élvező világgal.

Innen, a verkli mellől nézdelődve, úgy tűnik fel, hogy az elmúlt élet jóformán csak örömökre volt berendezve. Azért állt a Gellérthegy a Duna partján, hogy oda danolni járjunk; azért zöldült a Városliget a Rákos homokján, hogy ott ifjan, öregen megtaláljuk kedvünket; azért volt lábunk, hogy azzal táncoljunk, s szívünk, hogy mindig telve legyen érzelmekkel.

Egy letűnt világ, amelynek látszólag nem volt egyébre gondja, mint a nótákra, amelyek tavasszal az utcára kerültek, a vendéglőkre, amelyek kinyíltak, az erdőkre, amelyek körülvették a várost, a kék égboltra felettünk, asszonyra, dalra és borra. Talán nem is dolgoztak akkor az emberek? - gondolná magában a merengő. - Én legalább nem emlékszem rá, hogy dolgoztam volna, mondja a múlt idő.

2

MÁJUSI „DURCHMARS”

A Gregoritsnál Parányi István doktor, a hatodik kerület adókivető bizottság elnöke ült a maga társaságában; hivatalos ünnepélyt (azaz „durchmarsot”) tartottak május elsején is, mint akár szilveszterkor, húsvét és pünkösd első napján, általában ünnepnapok előtt, amelyeket át lehetett aludni.

Hat vagy hét olyan hivatalos éjszakázó ünnepélye volt Parányi István társaságának, mint például a május elseje, talán a legfontosabb ünnep az agglegények társaságában, amikor a szabadban, szabad ég alatt, néha ugyan még télikabátban, de leginkább rövid, szürke „übercicher”-ben az első ünnepélyüket megülték.

A Vadászkürtből indult el a társaság, amelynek tagjai voltak a másfél mázsát nyomó, hatalmas beszédű, kék szemű, fehér szakállas és mindig elnöki tekintélyt élvező Parányi Istvánon, a királyi tanácsoson, majd később udvari tanácsoson kívül Löwenstein, a híres fűszeres, Kapy Miklós ny. huszárkapitány, a jeles pezsgőgyár pesti igazgatója, Magyary-Kósa Ferenc gavallér, Kauser Jenő gavallér, Réső Antal Kálmán gavallér, Blau Arnold egykori budapesti tőzsdés és körülbelül minden nevezetesebb pesti úriember, aki bizonyos éjszakákat szeretett ébren, vidám társaságban eltölteni.

„Boldogult úrfikorom"-ból való úriemberek voltak ők, akik nem tudtak abban megnyugodni, hogy az élet eljárt felettük, még mindig úgy mulatoztak, mint a nyolcvanas esztendőkben; a tizenkilencedik század gavallérparagrafusai szerint élték napjaikat, többnyire a Váci utcai Nemzeti Szállodában, tetőtől talpig lovagoknak való napjaikat, mint talán a templáriusok hajdanában, akik nem ijedtek meg bármilyen vitézi vállalkozástól. Összetartóak voltak, és hatalmas testalkataikkal, különös kiszólásaikkal, verekedésre vagy párbajozásra mindig hajlamosságukkal még mindig azt az időt jelképezték, amikor Róth Karcsi a Váci utcában pofozkodott azokkal, akiknek arca nem volt szimpatikus előtte. „Terroristáknak" is nevezték őket hajdanán, akik egész kávéházakat „vertek ki", székkel vagy asztallábbal, mert állítólag a rendet szerették.

A Kék Macskában, a Beliczaynál vagy a Flóra-termekben tanultak meg táncolni fiatal korukban, és úgy vették a keringőt, mint a bécsi táncmesterek. Ifjú mágnásokat tanítottak meg arra, hogyan kell kifelé fordítani a könyöküket, hogyan kell előkelően sántítani, hogyan kell a monoklit feltenni, a sétabotot kézben tartani és a keménykalapot félrevágni, hogy a nyakig elválasztott hajfrizura érvényre jusson.

Egy generáció tanult tőlük hetykeséget, szavak ropogtatását, merev arckifejezést, ruházkodást, gavallértempót, könnyelműséget, kártyázást és biliárdozást.

Igaz, hogy tanult lovagiasságot, jellemet és férfiasságot is, mert különös, semmittevő életmódjuk mellett sem voltak egészen értéktelenek ezek az úriemberek, akik mindig sokat adtak a gavallérbecsületre, a nők iránti tiszteletre (sajnos, ebben a tiszteletben leginkább a velük érintkező félvilági nők részesültek), de komolyan számon tartották a váltólejáratok napjait is Schreibitznál, az uzsorásnál, a vörös Lányinál, a pénzkapacitásnál, a Kispipa és a Somossy Orfeum pincérénél, a kontókat Neuländer szabónál és Pórfi kalaposnál, a szállodai számlákat, mert az hôtelier-nek utóbb rossz szokása lett, hogy a reggel hazatérő urak előtt néha lezáratta a szobát, franciakulccsal, hogy azt semmiképpen felnyitni nem lehetett addig, amíg a számlát ki nem egyenlítették.

*

3

BEVONULÁS A VENDÉGLŐKERTBE

Ők jöttek elő májusnak elsején, mint a régi operettekben az előkelő hercegek, grófok, kékszakállak, inkognitóban utazó fejedelmek a Gregoritsnál, a Zöld Vadásznál, a Druschkánál, a fiákeresek kocsmájában (ott, a Víztorony felé), a Kéményseprőnél és az ügetőversenytér felé, annál a nagy szakállú kocsmárosnál, akinek kertjében „egész Budapest" megfordult május elsején, úrnők simultak lovagjaikhoz a rikoltozások közepette, lornyettes dámák nézték elámulva a város tavaszonként felébredő kedvét, Batthyány Elemér és Lipthay Béla két kis szobalány között, akik elhatározták, hogy művésznők lesznek, Zubovics Fedor, a legkalando-

sabb és Bothmer Jenő báró, a legmulatósabb atléta rendezték a négyest a kertben, amelyhez ropogósan, kiadósan szólott a zongoraverkli.

De mi csak maradjunk barátainknál, a Kürt-beli „aranyifjúságnál", akik a demokratikus mulatozáshoz már éjfélkor kivonultak Parányi István vezérlete alatt, mert ez az öregúr, akit magamban gyakran hasonlítottam a halhatatlan Falstaffhoz, a földkerekség leghíresebb Jankójához, mind pedánsabban tartotta a rendet (igaz, az adókivető bizottságában is), amint évei muladoztak.

A barátság szentségének megsértése volt olyan alkalomról elmaradni, mint amilyen május elsejének a megünneplése volt.

Ki adjon színt, életet, hangulatot ennek a bágyadozó városnak, ha már Parányi „Pista" és társasága se? Utóvégre ők vigyáztak arra évtizedeken keresztül (mint a Vadkanfőnél és Windsorban a *Hattyú* hősei), hogy a városban jó koszt, jó innivaló, barátság és vidám asszonynép is legyen. Ha ők se tartják meg a szertartásokat, a hivatásosan átlumpolt éjszakákat, a már említett „durchmarsokat", ugyan ki tartja meg helyettük, amikor a világ napról napra romlik, a vendéglősök és vendégeik egyre-másra felejtenek a régi ceremóniákból, május elseje egyszer csak úgy fog elmúlni a világból, hogy senkinek se gyújtották meg a vadonatúj szalmakalapját, amelyet a divatfiak először bemutattak, rendszerint hölgyek kedvenc színeivel felszalagozva?

Ugyanezért, mikor Parányi István csaknem két méter magas és másfél mázsás alakja feltűnt éjfélkor a „Gregorits" (egy városligeti sváb vendéglős) kertjében, nyomában felvirágzott kedvű és kabátú társasága, a daliás, kipödrött bajszú, az életnek csak vidámságaival, a perc örömeivel és a jó hangulatok megbecsülésével törődő gavallérok: minden bizonnyal operettbeli kedély, csaknem „éljenzés" és kardal futamodott végig a már ott mulatozókra, mert az „aranyifjakat" mindenki ismerte Pesten.

A söntésben megdöntötték a söröshordót, a szakácsnő kidugta fejét konyhájából, a vendéglősné olyan vígan pattant elő, mint a Shakespeare-ben. A rákok és halak füttyentésre jöttek elő nedves tartóikból, a kakasok kukorikolni kezdtek, a májusi eprek pezsgőbe (úgynevezett bóléba) kívánkoztak, a citerások belekaptak húrjaikba, a virágárus kisasszonyok kidörzsölték az álmot szemükből, előjött a háziszolga, hogy felállítsa a kuglikat, a kapu előtt Stern Árpád, a szürke lovas éjféli fiákeros letakarta lovait, mert pontosan tudta, hogy innen reggelig nincs megmozdulás.

*

4

HOGYAN ALAKULT TOVÁBB A MULATSÁG AZ ÜNNEPÉLYES BEVONULÁS UTÁN?

Az ingujjas vendéglős - mert ingujjas vendéglős nélkül nem volt gilt május elseje - mindenkor sírva jött elő, hogy a hatodik kerületi adókivető bizottság elnöke, Parányi István úr előtt elpanaszolja, hogy ilyen rossz május elsejét még nem ért meg.

- Ti, borhúzók, mindig egyformák maradtok. Így volt már a Vadkanfőnél is - mondá az elnök, aki egyébként művelt úriember is volt.

- Hogy áll a sör? - kérdezte Blau Arnold, aki tán legjobban tudta a maga korában, hogy hol, mikor és milyen minőségű sört csapolnak a városban.

- Idei libát látok a spájzcetlin, csak az a kérdés, hogy mit tud a madár - nézegette Kósa Ferkó az étlapot, miközben az akkori kor divatja szerint, mint a velszi herceg szokása volt, kinyitotta mellénye alsó gombját.

Kauser Jenő, aki a nyarat mindig ausztriai fürdőhelyeken töltötte, az uborkasalátára nézve nyilatkozott.

- Ez az az étel, amit a magyarok nem tudnak készíteni. Elfokhagymázzák, holott ez nem volna szükséges.

- Hát rákjaid mit tudnak, Vadkanfő barátom? - dördült fel rövid szünet múlva az elnök, mire a vendéglős a csalános kasban előhozta rákjait, amelyek természetesen éjjel még mozgékonyabbak voltak, mint nappal.

A társaság többi tagja ezalatt megvizsgálta a bort, amely szőke volt és telve május ízeivel, mint olyan helyen, ahol gondot fordítanak a pincére. Mások a kenyerét vették szemügyre, amely kenyér legelőször mutatja meg, hogy milyen vendéglőbe vetődtünk. Egy testes úr a székeket próbálgatta, vajon kibírják-e majd terhét, ha súlyát az elfogyasztott ételekkel és italokkal növeli? Miután az a fajta pezsgő, amelyet Kapy Miklós úr árult, nem volt kéznél, a fiákerosnak a városba kellett menni, hogy pár kosár butéliát hozzon. Pártos Gyuri, aki piros huszársapkában halt meg, zenészekről intézkedett. Míg maga a fáradhatatlan Elnök éppen Turf Karolinnal, a mindenütt jelenlevő virágárus asszonysággal beszélte meg az éjszaka eddigi eseményeit.

A szomszéd asztaloknál is május jöttével viduló társaságok telepedtek meg. Így gyakran lehetett Ady Endrét, Révész Bélát (a piros szegfűvel kabátján), a kezét töprengve dörzsölgető Grainer Jenőt, a ligetbe is hóna alatt könyvcsomaggal járó Mikes Lajost, Bányait, a harctéren elesett Zubolyt és más hírlapírókat, úgynevezett éji népeket látni a május elseji divatos helyeken, de ők nem tettek egyebet, mint máskor: megvárták a reggelt.

Igaz, hogy ez az éjszaka nem volt alkalmas az irodalmi vitatkozásra, mert még a költői képzelet se tudta utolérni azokat a szokásos eseményeket, amelyek lépten-nyomon történtek. A májusi éjszaka maga csapott fel költőnek, hogy emlékverseket írjon a szívekbe.

Most érkezett meg Jolán asszony nevelt leányaival, akik a legjobb társaságban, többnyire hírlapírók, muzsikusok és poéták társaságában növekedtek. Bármely kisasszony írhatott volna verset is, annyiszor látta, hogyan készülnek a kávéházban a „lapírók" kéziratai. Az elbájoló Andrássy út, a legszagosabb pesti utca, jött velük vizitre a városligeti vendéglőbe. Nyomukban „Cerkó" dalai...

Megjönnek, mégpedig a fiákereslovak hátán üldögélve a szabadnapos főpincérek, miután amúgy is sportbarát mindannyi, aki a városban „főúr" névre hallgat. - Virágkoszorúval a nyakában lépdel be Lantos D. Adolf, Pest egykori mulatságrendezője, akinél vidámabb ember aligha volt a városban. (S úgy is halt meg, mint a túlságosan vidám emberek szoktak.) - Saját zenekarával vonul fel Dungyerszky Gyakó, a bácskai úriember, aki annyi vidám napot töltött Budapesten. - Itt jár amerikai csillagos övvel a derekán Friedmann, aki Ősbudavár igazgatója volt, de még nem nyitotta meg e kora tavaszi napon kapuit. - De ki győzné felsorolni azokat a régi, kedves pesti embereket, akik szinte becsületbeli kötelességüknek tartották, hogy május első éjszakáján részt vegyenek a „népies" mulatságokban, mint vezérei az ünnepélynek? Gálos Kálmán, az idegenforgalmi iroda igazgatója, megjelenik a népszerűsége tetőpontján álló Krausz Simi társaságában éppen úgy, mint például Purt Iván, a kispapok szemináriumi igazgatója, vagy P. főügyész úr, Bárczy polgármester, mikor a „nép" mulatott.

*

5

A FIÁKEROSOK CSÁRDÁJÁBAN

És ilyenkor, májusi éjen, nem is volt szokás egy helyben ülni, már csak a hűvösödő levegő miatt sem, ugyanezért Parányi úr és társasága felkerekedett, mögöttük Stern Árpáddal, az elmaradhatatlan „simli" fiákerossal, hogy bejárják a ligetet, mint a gyermekmesében Alice a csodák világát.

Végig a Stefánián, amerre a hajnal nyújtogatta szürke fátylait, kocsik és emberek. A padokon pajkos nők, kipödrött urak, gavallérok és facér mesterlegények, urak és hordárok, grófok és cigányok, primadonnák és szobalányok... Minden sarkon valamit mérnek, virslit, vagy sört, mert hiszen arra is éppen olyan szükség van, mint az eperbóléra (amelyet állítólag csak Budán tudnak készíteni, de május elsején tudtak Pesten is). A lombok és virágok szagaival versenyeznek a nők illatszerei, mert olyan világ volt, hogy arcfestés helyett a legkisebb masamód is inkább parfümözte magát. Divat volt, hogy egy nőnemű lény beszagosítson egész utcát, amelyen végigment.

És azon a helyen, ahol a Víztorony áll, ahol lassítani szoktak a leggyorsabb fiákerek, állott egy kocsma, mint egy piros virág. Itt volt a leghangosabb a dal, itt előzködtek a verklisek, itt járta bolondját a tánc, ez volt a bérkocsisok tanyája, akik még tekintélyes emberek voltak ez idő tájt. Külön kocsmákat nyitottak nekik a városban is. Itt ropta a valcert a púpos Béla, Rikárd és Ottó, Oroszlán Farkas és Oszkár, a nevezetes éjjeli fiákerosok, talán jobban is járták, mint az urak, mert hiszen az urak voltaképpen tőlük tanultak táncolni.

Midőn Parányi István és társasága befordult a fiákerosok csárdájába, Stern, felejtve csapot-papot, szolgálatot: leugrott a bakról, s ugyancsak a táncba vetette magát, mintha megmenteni akarná a becsületet. Ringtak, lengtek, a valcerfordulóknál bal lábra mindig biccentettek, majd felugrottak az ostoros legények, ahogyan Bécsben táncolták a valcert annak fénykorában. „Legszebb tánc a valcertánc..." - hangzott az együgyű nóta, de vajon nem ilyen együgyű maga az egész élet, ha meggondoljuk a dolgot?

A fiákerosok kocsmájába letelepedő úriemberek itt érezték magukat kedvükre. Itt kezdődtek az igazi mulatságok az idevaló hölgyek mulattatására, amikor a tánctudományon kívül egyéb tudományokat is be lehetett mutatni. Így például harmonika mellett énekelni százesztendős vagy ifjabb nótákat. (Parányi tanácsos úr mester volt ebben is.) Söröshordókat emelgetni, amelyre itt volt Bothmer Jenő huszárkapitány (aki majd innen az állatkertbe megy a farkasai ketrecébe, belépve oda azzal az úriemberrel, aki erre vállalkozik). Majd birkózások a füvön híres, erős fiákerosokkal, amelyekben nagyon szeretett részt venni Blau Arnold tőzsdei alkusz is. És sok más bravúr következett, amíg az urak megelégelték a májusi mulatságot, és valamely városi sörházba, gyakran a Bécsi Sörházba vitették magukat fiákereseikkel, hogy kipihenjék az éj fáradalmait. Felvirágozott kocsijuk végigrobogott a városon, ahol mindenki virágot hordott és mosolygott.

(1932)

* * *

ÚJHÁZI LEVESE

- Mit tudjátok ti, hogy milyen a jó uborkasaláta! - kezdte Újházi Ede, aki a Nemzeti Színházon kívül is művész volt a dolgok előadásában, különösen, ha különböző ételek mineműségéről volt szó.

Az uborkasaláta nőnemű dolog volt, tehát férfiak fogyasztották.

Így Újházi Ede is, akinek megtermett alakjára, félrecsapott kalapjára, szinte originálisnak mondható étvágyára emlékezhetnek mindazok, akik a legjobb színház deszkáin kívül való fellépéseiben is láthatták a művészt, mint például a Nemzetivel szomszédos Szikszay és Pannónia-éttermekben, ahol ifjú korához híven a kispörkölteknek - a „zónának" nevezett akkori „filléres" eledeleknek volt a híve, mert Baross Gábor már ezt is kitalálta a mostani vasútigazgatóság előtt.

Később, koszorúi szaporodásakor, más étkezőhelyekre is ellátogatott a nagy művész, aki a közönség általános szeretetén kívül: leginkább a vendéglősök és más társadalmilag hasznos polgárok (mint például: a bérkocsisok) szerető hangulatát élvezte akkori éveiben. Minden vendéglős felkelt a törzsasztalától, ha Újházi Ede a helyiségbe lépett, speciális étvágygerjesztő hangulatok jöttek vele, már csak az utcai plakátok révén is, amelyeken arcképe díszelgett egy bizonyos rum népszerűsítése szempontjából. Ugyancsak megállott minden üres konfertáblis, ha Újházit gyalog látta mendegélni a pesti aszfalton, holott néha az öregedő művész egészségügyi szempontból is gyalogszerrel tette meg azt a távolságot, amely például a Gambrinushoz címzett vendéglőt a New York-kávéháztól elválasztotta.

A hajdani Gambrinusban ünnepelt vendég volt ő, törzsasztala kimérhetetlen, mert néha annyian összegyülekeztek vala tiszteletére, hogy a belső szoba csupa Újházi-hívekkel volt telve, míg odakint a katonabanda kipödrött karnagya a népnek való indulókat játszatta bakáival. Lárma, pohárcsörgés, a söröshordók gyakori kongatása és népies kedély jellemezte ezt a sörházat, de a belső teremben, amely spanyolfallal volt elválasztva a külsőtől, már javában hordták azt a finom levest, amelyet Újháziról, az életművészről neveztek el.

Újházi Ede, akár akarta, akár nem: gyakorta kénytelen volt a róla elnevezett levest fogyasztani.

Milyen volt a híres leves?

Műbarátok - akik még bőségesen találtattak a színészet körül - fogyasztják vala Újházi levesét, mintha az valamely vallásos szertartás volna.

A csirkével, tésztával és zöldséggel teli levesestálba dugja a fejét Herzl Dóri, a lipótvárosi fiskális, akit rózsaszínű arcával nemhiába mondanak örökifjúnak. Gyermeteg, mindig barátságra hajlamos, az élet mélyebb problémáival nem törődő kedéllyel szedegette az Újházi-leves falatjait tányérjára. A combnak vagy a mellnek éppen úgy megörvendezett, mint egy közelében eldurranó anekdotának, amelynek bőséges birtokában voltak az Újházi-társaság tagjai.

Kohner Jenő báró - bizonyára még emlékeznek erre a budapesti illúzióra: rendszerint hatalmas étvággyal indult Újházi leveseinek. Hinnéd, hogy egy Pickwick-regénybeli úriember gyömöszöli szalvétáját mosolygó álla alá (hiszen az élet, az étvágy és a firma körülményei csupa kedveskedéssel vették körül ezt a legnyájasabb úriembert, akinél csendesebb, alaposabb, helyénvaló életderültséggel kevesen mosolyoghattak Magyarországon az élet égi tájai felé).

„Jenő báró”, mint hívei nevezték, nem volt megvetője a jó falatoknak, így az Újházi találmányú leveseknek se, csak a csirkemájat reklamálta, mert minden bohémeskedő allűrje mellett rendszerető ember volt. Sohase maradt el egyetlen napra se a „firma” irodájából, bár gondosabb kezek működtek közre ott, mint Dombey és Fiánál.

Újházi levesének csirkeaprólékát mindenkor hajlamos volt megöntözni baráti koccintgatásokkal... Azokból a réges-régi pesti mesemondásokból való széles vállú, tarka mellényes hősökből való volt ő, akik ennek a városnak üdveit, örömeit, szívességeit, barátságait élvezhették és a halál kellő időben jött el értük, mielőtt kedvük elapadt volna.

Ugyancsak baráti kötelezettséggel kanalazta Újházi levesét Gyöngyössy miniszteri tanácsos úr, az ifjú és sokra hivatott Petrovics Elek, barátunk, a „kőgazdag” Kucsváry Dezső, akinek részvényei valamely holdbeli kőbányában voltak eltemetkezve, ugyanezért Budapesten többnyire hitelből élt, de legalább nívósan, mint korszaka megkövetelte. Az ifjú (és szatírikus) Molnár Ferenc verset is írt „Deskóról”, akinek jöttével lesz pezsgő és aszú az asztalon - természetesen a világhírű író fantáziáihoz tartozott ez is, mint annyi gyönyörű színpadi elképzelés, amely azóta remek tollából fakadt.

„Kőgazdag Kuncsi” inkább tanácsadó volt, mint rendelő azokban az úri társaságokban, hol szerencséje volt megfordulhatni.

Valódi emberismerettel, szinte hajszálnyi bizonyossággal tudta kormányozni a körülötte levő étvágyakat, hangulatokat, lakoma utáni elnehezedéseket. Ugyancsak a nagyszerű Pickwick Club tagjai közé számíthatna, ha Boz megismerkedik vele. Boz-Dickens távollétében saját szakállára, illetőleg vilmoscsászáriasan kipödrött bajszára szervezte az esti összejöveteleket, mert igénytelen erszénye mellett is fenntartotta magának azt a jogot, hogy megállapítsa azt, hogy „innen hova megyünk?”

- *Hova megyünk?* - hangzott a régi boldog Budapesten a kérdés, talán nyomban azután, ahogy a társaság megtelepedett, mert „gyorsabban” éltünk, mint akár Puskin regényhősei, akiknek sohase volt gyors irama az életnek.

Még a flegmatikus Kálnoki Izor („Nokli”) javában szopogatta az Újházi-leves jércecsontjait, babrált a paradicsomsalátában (amelyet hajdanában különösen valamely családi - veszprémi - recept szerint készítettek abban a városligeti vendéglőben, ahol a pesti Pickwickek ugyancsak üléseiket szokták tartani a meleg idő jöttével), mikor Márton Miksa doktor, aki néhány perc előtt szállott le a postakocsiról, amely Londonból a vidéki kirándulásra szállította, étvágyasan, friss mondanivalókkal, a csak tőle hallható élcekkel megrakodva és mindig baráti készséggel, amellyel hajlandóbb volt gyomoregyensúlyát feláldozni barátai kérésére, mint akár a legszenvedélyesebb Újházi klubtag: a látszólagosan hibás tekintetű Doktor olyan dolgok elmondásába fogott, amelyet nem értettek meg mások, mint „szakértők”, a szenvedélyes bibliofilek, gyűjtők, ritkaságok barátai, festmények, könyvek és színésznők örök bolondjai, az élet esőzuhatagaiból tető alá elhelyezkedett úriemberek, akik, bár gondoltak az elmúlásra is, ezt az időpontot nem tartották alkalmasnak az elgondolkozásra.

Jött Márton Miksa, nagy ünnepélyességgel, különböző hozzáértő megjegyzések kíséretében elfogyasztotta Újházi-levesét... „Ede ebédel” - mondta a régi álmoskönyv szerint. „Mit ebédel Ede?” - „Régi állatkerti szarkákat!” - felelt önmagának, miközben a csontokat előbb hófehérre szopogatta, végül hatalmas fogsorával felaprózta, mert szerette tudni, hogy mi van a csontok belsejében. (Ugyancsak ilyen kíváncsiságot árult el a velőscsontok irányában is, amelyeknek szabaddá vált okuláréján át szemügyre vette a világot, pirított kenyeret majszolt, és lelkendezve dicsérte a színdarabokat, amelyekben Újházi Ede fellépett.)

Volt egy szerepe, ahol a legbölcsebb embert játszotta, aki valaha ezen a földön járt: *Constantin abbé*. Sírva és nevetve, megalázva és a mennyei felhők közé emelkedve jöttek ki előadásáról a régi Rákóczi útra a színház nézői.

Már megint olyant művelt Edénk, hogy Stuart Mária angol királynő ültette volna asztalához, de itt Pesten meg kellett elégedni, mint a klasszikus színművészek utolsójainak, a városligeti vendéglővel, ahol a konfertabliból kilépve, olyan felejthetetlen léptekkel jelent meg, mint utána egyetlen vendég sem.

Így csodálatos, a legfinomabb kultúrát élvező, a legeurópaibb Magyarország (a béke boldog éveiben) kísérte tekintetével a legnagyobb hisztriót, aki ezen a földön született; kézmozdulata, szemrebbenése, arcának legkisebb mozdulata, testtartásának még csak árnyalata is a legelérhetetlenebb shakespeare-i álomból valók voltak, ahogy az „avoni hattyú" gondolta ki magában azt a színészt, akit színdarabjában a királynő tiszteletére a Globe-színházban felléptet.

Ahogy én néztem, valamely közömbösen távoli asztaltól a városligeti vendéglőben (ahol tiszteletére a legjobb levest főzték) ezt a nagy művészt, csendesen gondoltam magamban, hogy bár debreceni fi volt, a vándorszínészet és a színészházasság örömtelenségeivel megismerkedett, az aranyértékben, szinte Victoria-aranyértékben elgondolható nagy művészt egyszer Angliában kellene felléptetni, ahol ugyan az imént struflis csizmát viseltek az urak az ascoti versenyeken, a ladyk nyeregből intézték el mondanivalóikat, Kis Dorritok szaladgáltak az omnibuszok között az utcákon, Rothermere lord nagyapja szerkesztette azt az angol lapot, amelyet az egész birodalomban olvastak: a velszi herceg más teendői hiányában (mindent elvégzett Gladstone) a mellénye alsó gombjának a kinyitásával irányította a rettenetes Angliában és a titokzatosságok Indiájában a divatot; itt, Angliában, a Globe-színház maradékában volna deszka a csodálatos művésznek, ahol minden emberi értelmet kifejező csodálatosságával felléphetne.

A történelemnek kellene nézni Újházi Edét, amikor ugyancsak a történelemből való mozdulataival fellép a deszkára, vagy pedig pohár sört parancsol az egykori Tyúkketrec-vendéglőben, ahol esténként megjelent öreg, egyfogatú kocsijával, szivarcsutkájával szájában, Crampton mester-kalapban, megbízhatatlanul lobogó, kék, fehér pettyes nyakkendővel, mindig étvágyassághoz, társasághoz szokott és illesztett kedélyével; mindenkor a róla elnevezett levest ette, szeme életörömet sugárzott, és mozdulataiban az a hallatlan gyakorlottság, amelyet csak a színész tud, aki egy fél századon át közönségnek mutatta keze kifejezéseit, válltartásának örömeit vagy bánatait, derekának alkalmatosságait, mint abban a szerepében tette, ahol egymagában „dolgozott" csaknem órahosszáig a színpadon, egy kihallgatásra jelentkező öreg hivatalnok szerepében.

- A-oá! - kiáltott fel Edénk, az étlapra pillantva a városligeti, ugyancsak katonabandás vendégfő hársai alatt, ahol nemrégen még dezséri Bachó vonatta dalait. De már Egyiptomba költözött az alkirály meghívására, aki szerette zenéjét.

Így a katonabanda helyett öreg pincérek fogadták Edét útjában a lakomázókkal megrakott asztalok között, ahol a művész előadás után végigballagott, megnézegette a különböző sülteket a vendégek tányérjain, barátságos lett, ha valamerre levesét (az Újházi-levest) fedezte fel, volt pillantása a legigénytelenebb saláta számára is, mint ahogy egy mindentudó, nagy művész azt is tudja, hogy mikor kell egy másodpercig a karzatnak játszani, ahonnan a tapsok mennydörgése ered.

Minden rendben volna - mondá megszokott asztalához letelepülve, mintha belefáradt volna az idei libák, ráklevesek, csirágok, újburgonyák, jéggel garnírozott kovászosuborkák, málnák, gombák, piskóták szemléletébe, a köszöngetések fogadásába, amelyekkel jártában kísérték, a

lelkendezésbe, amely a konyha felől áramlott felé, ahonnan minden sült kappan hozzá akart futamodni, a pincérek szolgálatkészségébe, amellyel levesét akarták szervírozni, a vendéglős barátságosságába, aki legfinomabb falataival akarta megkínálni - mintha belefáradt volna az ételek fogyasztásába, a kötelező étvágyasságba, a tengeri rák elköltésébe, a malacpecsenye megítélésébe s általában az egész bíráskodásba, amely kijárt neki Budapest étvágya felett élte utolsó éveiben. Felkiáltott:

- Minden rendben volna, de uborkasalátát nem tudnak Pesten készíteni.

Amely vallomásában talán igaza is volt, mert ez az az eledel, amelyhez nem elegendő a szakácsok tudománya, hanem teljes emberszeretet, az étvágyaknak különböző ismerete, a lelki diszpozíció eltalálása, a hangulat felhasználása szükségeltetik hozzá. Újházi Ede nem is próbált soha uborkasalátát enni (miután egyszer nagyon beteg lett tőle), megmaradt levesénél.

(1932)

* * *

RÉGI MAGYAR ÍRÓ EBÉDJE

Hogyan élt egy régi magyar író?

A régiség alatt harminc-negyven esztendőnyi időtávlatot gondolok; a magyar író fogalma alatt azt a munkálkodásából élő, kopott ruházatú úriembert értem, akinek a tollán kívül nem volt egyebe. Versekből, elbeszélésekből, regényekből akart megélni, éppen ezért érdemes csodálatos életével foglalkozni.

Néha Budán lakott, de ez nem volt célszerű az akkor még kötelező hídpénz miatt. Hídpénz, alagútpénz hiányában néha az összekötő vasúti hídon kellett átmenni a Dunán, ami tekintélyes gyaloglást jelentett.

Azért inkább a Józsefvárosban szeretett megtelepedni, mégpedig lehetőleg olyan házban, amelyben más író, de még hasonló foglalkozású kvártélyos nem lakott kívüle. Éppen elég volt egy író egy házba, akinek viselt dolgain el lehetett mulatni a polgároknak (mert a munkálatokat akkor sem olvasták).

Így például érdekes volt megfigyelni, hogy még az ősz hajú, sőt néha elpotrohosodott írók is többnyire reggel, azaz kapunyitás után jártak haza. Nem gyarapították a házmester jövedelmét, mint más későn járó emberek.

De mikor már teljes bizonyossággal otthon voltak, bezárult az ajtó mögöttük: akkor is úgy viselkedtek, mintha nem volnának otthon. Mindenféle cédulákat akasztottak az ajtajukra. „Leveleket és más küldeményeket átvesz a háziasszony." Vagy: „Mindjárt jövök!" Vagy: Vidékre utazott." (Amint álmában szeretett volna.) De kiakasztottak olyan táblát is, amilyent a boltosok szoktak az üzleteikre: „Gyászeset miatt zárva."

Csodálatosképpen nem szerették ezek az írók, ha a külvilág tudta, hogy otthon vannak.

Talán attól féltek, hogy munkájukban zavarják őket? Nemigen félhettek ettől, mert hiszen azt többnyire kávéházban végezték, de ha otthonukban dolgoztak is, akkor se volt soha annyi teendőjük, hogy abban akadályozták volna.

Valamely más okának kellett lenni, hogy elbújtak látogatóik elől.

Az írók ugyanis kitapasztalták, hogy kellemetes, örömet okozó, vagy nevezetesebb szerencsét hozó látogatás nem érheti őket. A levélhordó a jó híreket tartalmazó leveleket mindig más

címekre viszi. A lakodalmas vagy bugyellárissal járó látogatók ugyancsak a szomszédba járnak. Az íróknak látogatói kis suszterinasok, követeléseiket szorgalmazó mosónők, néha korcsmárosok voltak mindenféle megőrzött cédulákkal, amelyekre jóformán senki se emlékezett rajtuk kívül.

Ezért bújt el a régi magyar író odvában, ahonnan aggodalmasan figyelte az ajtaja előtt elhangzó lépéseket.

Közben üldögélt íróasztalnál vagy ágyszélen, és mindig valamiben törte a fejét.

Néha úgy törte, hogy két kézbe kellett azt venni, hogy szét ne hulljon attól a malomtól, amelynek zakatolása odabent elkezdődött.

- Mi lesz az ebéddel? - kérdezték mindenféle hangok az író körül.

Erre kellett volna felelni a bölcs vagy bohókás fejnek, mint mindennap megismétlődő kérdésre. Az úgynevezett jótékony gondolatok, a megsegítő ötletek, a szerencsés felfedezések ilyenkor olyan nehezen jönnek meg, hogy már ebéd ideje is elmúlik, amikor az író ráeszmél, hol is kellett volna ebédelni.

(Persze hogy itt a házban - ahol kisvendéglő is volt, mint a legtöbb józsefvárosi házban -, ahol az író már egyszer-másszor megfordult, bemutatkozott, mint új lakó, parolázott a vendéglős-sel, megbeszélte vele a politikai helyzetet, a közéleti viszonyokat, az adók ügyét és a meleg vagy hideg időjárást. Ezen a vendéglősön látszott, hogy van némi sejtelme az írói mesterségről, mert márciusi ünnepségeken mindig meghallgatta a szavalatokat, amelyekben az írók saját műveiket adják elő. Az étlapján is szerepet játszott Komócsy vesepecsenyéje, ez a Komócsy pedig író volt, aki sokat használt korcsmajárásaival az irodalom népszerűsítésének, lám, még pecsenyét is neveztek el róla.)

De ebéd ideje már elmúlott, a kisvendéglőben leszedték az asztalokat, a háromórás harangszó is megszólalt ama számos tornyok egyikében, amely a Józsefvárosból kiemelkedik, az íróasztalon a papírvágó kés megtette a magáét, felszeletelte azokat a keskeny papirosokat, amilyenekre az írók írni szoktak, a tintatartó egy bagolyfő komolyságával nézett a még mindig tétlenkedő íróra, a toll engedelmesen várta sorsát, talán a rothadt alma is kéznél volt, amelyet az író ama német költő módjára szagolgatni szokott munka közben.

Csak az ihlet nem mozdult, nem lendült, éji lepke módjára pihent valamely falisarokban, miközben a régi magyar író elgondolkozott azokon a költeményeken, regényeken, amelyeket idáig írt, de, íme, most ebédhez sem tudják segíteni.

Felnyúlt a könyvespolcra, és levette onnan azt a sok év előtt megjelent könyvét, amely első sikerét hozta, amelyért eltették emlékezetükbe az olvasók nevét, amely természetesen némi pénzecskét is hozott a házhoz.

Elolvasta a könyvét újra, hangosan is némely részletét, hogy földszintes ablaka alatt a józsefvárosi udvarban, az ecetfák alatt összeállottak a lakók, főként asszonyságok, akik nagy érdeklődéssel hallgatták az író előadását, mert hiszen ő tudta művét legjobban hangsúlyozni. Az író háziasszonya büszke kezdett lenni lakójára, amint a hallgatóságon végigtekintett. A házbeli vendéglős kidugta sapkás fejét a söntésből. „Persze, az én vendégemet mindenki meghallgathatja.” A takarítóasszonyság, akivel némi kalandja volt a régi magyar írónak (mert hiszen dámákat nem ismerhetett), az előadás alatt úgy sírt, hogy nincs olyan temetés... Így múlott el a régi író napja, amikor különböző körülmények folytán nem ebédelt.

(1932)

* * *

A KONYHA MŰVÉSZETE, ESTERHÁZY ROSTÉLYOSAI

Esterházynak - ki tudná már, melyiknek a sok derék úr közül? - mindig egy bizonyos, szaftos rostélyossal (roszbrátnival) kedveskedtek Pesten az egykori vendégfogadósok.

Bizony, nem volt könnyű dolog mindig rostélyost enni, amelynek széle lecsüngött a tányérról, ahogy a rostélyosokat akkor elképzelték, és a valóságban is felszolgálták. Hagymás, leginkább a pörköltéhez hasonló lében tálalták, s minden attól függött, milyen módszer szerint készítették a pörkölt levét azon a bizonyos konyhán. Az öreg Szikszaynál, bár ez szinte hihetetlennek tetszik: passzírozták a hagymát a pörköltben, Esterházy-rostélyosban. De annál kiadósabban adták a jó hosszúra metélt hagymát a lében a hajdani Pipában. (Érződött ez az egész Szervita téren.) A krumpli, ami ugyancsak együtt főtt a rostélyossal a fedél alatt: több ízt hozott a szájba, gyomorba minden más krumplitársánál, jóság dolgában talán csak a libazsíros krumpli versenyzett vele, de az is télen.

Az egykori Esterházy eszegette a róla elnevezett pecsenyét, amely a világjáró szakácsok révén persze Bécsbe és másfelé is elkerült, természetesen kevesebb szegedi paprikával, mint idehaza. De hát Esterházyt sok országban ismerték nevezetes vagyona révén, sőt gavallér hajlamai miatt (amiért róla példázták a magyar urat, hogy Párizsban is aranyos huszárnadrágban kellett volna járnia a közfelfogás szerint).

Mennyi rostélyost evett meg Esterházy, amíg a világ minden valamirevaló konyhájába eljutott hírneve?

Ki tudná azoknak az ökröknek, teheneknek a számát, amelyet egy régivilágbeli úriember elfogyasztott?

Esterházynak különben is darabidőre vissza kellett vonulni a konyhai (kulináris) népszerűségtől. Jöttek a kocsigyártók, és nagy, nehéz batárokat neveztek el róla. Mária Terézia óta „Esterházy-batáron" járt minden terjedelmes asszonyság, akinek egy féltucat szoknyát is kellett viselni. Az „Esterházy-hintó" minden koronázáskor előgördült, ünnepélyes felvonulás nem volt képzelhető nélküle.

Aztán kastélyokat kezdett építeni Esterházy, különösen a Dunántúlon, ahol sokfelé állnak még a magas alapzatú, pinceajtóval, előcsarnokkal kezdődő, földszintes, de mégis emeletes tetőzetű, nagyon mutatós, nagy kerttel körülvett, címeres házak amelyeket „Esterházy"-nak mondanak, különösen, ha vadászterületen feküsznek.

*

Még sok dolgot lehetne felsorolni, amelyet Esterházyról neveztek el, de feljegyzéseink főleg az étlapokra, ezekre az arannyal, pirossal nyomott menükártyákra vagy kisebb, de ugyancsak ízes vendéglők ételrendjeire írattak, a vadkanfő, a nagy farkú, bámuló tekintetű potyka, a fajd, a fácán, a nyúl, a többi vendéglői címerékítmény mellé, amelyek minden időben arra szolgáltak, hogy jó étvágyat hozzanak a vendégeknek arról a tájról, ahol a jó étvágyat osztogatják.

Ott volt Komócsy, a Petőfi-társaság alelnökének vesepecsenyéje évtizedekig a hazafias kiskorcsmák étlapjain, holott Komócsy József maga, nagy kalapjában és felleghajtójaiban, sőt esőcsináló hírnevével a vidéket járta verseskönyvei eladása céljából.

Itt volt a Wellington-bélszín, amely angolosan sütött ízeivel emlékezetessé tette a nagy férfiú nevét a marhahús kedvelői között, de ráduplázott népszerűségére Rossini, az olasz zeneszerző, aki ugyancsak bélszínből való tournedos-ival, a marhapecsenyére aplikált libamáj-szeletecskékkel még édesebbé tette az étvágyas világban gyakran játszott operáit.

- Rossini! - mondtuk, és talán nem is a *Sevillai borbély*-ra gondoltunk néha csemcsegve, hanem a szarvasgombával is ízesített bélszínszeletkékre, amelyek ünnepelték a maestro nevét ott is, ahol ő nem jelent meg karnagyi pálcájával.

A balatoni fogas, bár fogalma sem lehet a nagyvilágról: à la Morny szeretett előjönni, mártásokkal a herceg iránt érzett tiszteletből, mintha egy messzi álomból lépne elő, hogy megvalósítson régen képzelt gyomorkalandokat. Volt találkozásom Mencsikoff kabátjaival, Girardi, a bécsi színész szalmakalapjával, a rókavadászok piros frakkjával, a hajdani velszi herceg szürke mellényével, amelyről sohase szakadt le az alsó gomb, Szapáry fali zsakettjével - de a balatoni fogas, ha Morny herceg útmutatása szerint készítették: sok élmény emlékét elhomályosította.

A fogas különben is azon eledelek közé tartozik, amelyek hangulatot kívánnak maguk köré. Bizonyos diszpozíció kell fogyasztásához, tartármártásához, egyedül való ízéhez, pláne, mikor megtudni róla valami természetrajzi könyvből, hogy húsevő hal, amely néha évtizedekig riasztgatja a halastavak elhízott lakóit.

A fogassal való hercegi bánásmódhoz még csak a ráknak van hasonló állapota. Nevezhetnénk ezt à la Szemerének, mert az emésztési szerveit nagy gondban részesítő úriembernek volt egy ráklevese, amelynek tudományát valahonnan a Felső-Tisza mellől hozta, ahol a rák még apró, cigánybarna, szegény; gyors medrű folyóban lakik, örök nélkülözések között, nem pedig oly bőségben, mint zalai rokonai, amelyek időjártával „Szólórák" néven jönnek forgalomba.

Szemere úr előbb kiadós marhahúslevest főzetett a rákokhoz, amit úgy kell értelmezni, hogy a szokásos marhahús és társasága mellett egy kakast is belefőzetett a levesbe.

Ezután gondja volt rá, hogy a két métert is ugró, kis, barna, jóformán semmire jónak nem látszó rákocskákat, amelyek csalánon kívül alig ettek egyebet: eleven állapotban jól megkeféljék hozzáértő kezek, amikor a rák úgy fenyegetődzik ollójával, hogy félni kell tőle, csattogtatja farkát, huszárosan emelgeti bajszát. Megszelídíthetetlen kis vadállat a szakácsnő kezében, akinek az a gondja, hogy a rákot éppen legizgalmasabb pillanatában a forró vízbe behajítsa. Nem a legirigylendőbb halál, de a csüggedt, bágyadt, halni vágyó rákok mentesítve vannak alóla. Isten tudja, hová kerülnek ők, akik elgyengültségükben már harcolni se akarnak!

A rák rövid forró vízi szereplése után felpirul, mert nem állja a tüzet. Megadja magát sorsának, amint felbontják, házát kitisztítják, petrezselymes, tojásos rizskásával töltik meg, de ollójához, farkához, sőt kiszopogatnivaló törzséhez nem nyúlnak. Ez a szürcsölés az igazi élvezet a ráklevesben, amelyet a levesben való utólagos főzés után ez az állat valóban megérdemel.

Kinek nem esik jól az olyan rákolló, amelyet meg lehet ropogtatni, kiszopogatni és még mindig találhatni benne apró falatocskákat, amelyekért érdemes valamit tenni.

Így ette Szemere úr a ráklevest, mert kedve volt étvágyával külön foglalkozni, amikor annak ideje elérkezett.

(1932)

* * *

FARSANGI ÉS BÖJTI ÖRÖMÜNK: A HAL

1

FEBRUÁR NAGY JELENTŐSÉGŰ

A hónapok közül február mindig emlékezetes hónapja marad az esztendőnek, akármilyen lesz a világ. Ekkorra esik farsang vége, rendszerint a hónap közepére, ugyanazért február ama furcsa hónapok közé tartozik, amelynek egyik felében bakkecske léptekkel járunk, nem szégyellünk semmit, amivel jókedvünket megmutathatnánk; ellenben a hónap második felében szokás szerint hamut hintünk homlokunkra, sok szánom-bánással kezdjük hamvazószerdán a hat hétig tartó böjtöt, amelyből majd a húsvét fog megváltani.

De egyelőre ne menjünk ilyen messzire, mert ha az ember mindig arra gondolna, hogy mi lesz, sohase tudna örülni a jelennek, főleg február farsangjának, mikorára már azok is megbolondulnak, akik januárban még tartózkodók voltak, keveset ettek a halból, keveset ittak a borból, legfeljebb disznótorban felejtkeztek meg egy kicsit magukról januárban. De februárban már csak azok maradnak otthon, akik a jégen a lábukat kificamították, mint a jelen sorok szerzője is, aki innen, a kályha mellől, a karosszékből, a csendességből próbálja megmagyarázni február jelentőségét az emberi életben.

*

2

EGY FURFANGOS DOLOG

A farsangi tánchoz nem sok közünk van (legfeljebb ahhoz a tánchoz, amelyet a terített asztal láttára vagy pohárral a kezükben járnak el a jókedvű emberek - mikor virsli- vagy perec-koszorút akasztanak a nyakukba a téli vásár lacikonyháján), de annál több közünk van a farsangi táncot előidéző hangulatcsinálókhoz, így a jó ételekhez és italokhoz.

Az ételek közül határozottan a halak dominálnak februárban. (A disznótor már böjt előtt nagy ártatlanul igyekszik eltűnni, mintha semmi köze se lett volna a tél mértéktelenségeihez.) De a hal olyan természetű jószág, hogy akár a befagyott folyóban, akár a kalendáriumban átsiklik a húsos időből a böjtös napokba, farsangi gyertyaszentelőtől, húshagyókeddtől, amikor a hal igazában megkezdi uralmát - hamvazószerdába.

A folyókon ugyan még korántse látni az olvadást, a Felső-Tiszán mindennap léket kell vágni, hogy a kecsegét megfoghassuk villámgyors útjában; február közepe derék téli időnek számít Magyarországon, pláne olyan esztendőben, amikor későn kezdődött a tél; itt-ott még egy kései hófúvás is meglátogatja azokat, akik már nagy bátran utaznak szánkójukon vagy szekerükön az utolsó bálokra, amelyeket mindenhol lebonyolítanak: - ilyenkor bizony meg kell elégedni a farsangi halak közül a zsebben cipelt szardíniával vagy az útszéli fogadós hagymás heringjével, mert az igazi jó paprikás halat nem tudják készíteni más háznál, mint ahová indultunk, de a hófúvás megakadályozott. Olyan egyszerű ezt a halpaprikást csinálni, mikor hivatalos receptjét hallják (amely legrövidebben így hangzik):

„Többféle halat veszünk, egyenlő darabokra vágjuk, másfél óráig sóban hagyjuk állni, aztán lábasban bőven hagymát finomra vágva, vajon kissé megpárolunk, adunk jó késhegynyi

paprikát bele, aztán a halat félóráig fedő alatt pároljuk, végre egy kanál vizet és tejfölt öntünk rá. Mikor felforrt, asztalra adjuk."

Ugyebár ez úgy hangzik, mint az egyszeregy, csak a gyanakvó fantázia gondolna valamely „pisztrángra" a többféle hal emlegetésénél, mert mégiscsak biztosabb volna, ha tudnánk, hogy miféle halakat vegyünk. „Semmi esetre se a nemes halakat, a kecsegét, a pisztrángot, a fogast; hanem elégedjünk meg a harcsával, potykával, csukával a paprikásnál" - mondják a tanácsadók, mert halfőzéshez minden ember értene, holott az ötszázadik tudja igazában.

E jó tanácsadók okozzák, hogy nem élvezhetjük egyszerű halpaprikásnak a legnemesebb halakat, pedig tán ez volna a halpaprikás titka.

*

3

MIKOR SZÉP A HAL?

Igaz, hogy a Balatonon, hazánk másik haltermő helyén már javában szabad a víz, amikor a Tiszán, a tokaji híd alatt még korcsolyáznak, de nem kevésbé nagy kunsztot érdemel a balatoni halak elkészítése, pláne, mikor jókora kocsikázás után, a Bakonyon, Veszprémen, Várpalotán át közelítettük meg, hogy valahogy ki ne hagyjunk egy lányos házat útközben. Pedig olyan egyszerű a balatoni lány, mint a balatoni hal. Minden balatoni lányban van valami a Kisfaludyak muzsikájából, amely sohase múlik el. Minden balatoni halban van valami az ősök egyszerűségéből, amikor itt még pogány magyarok bujdostak a nádasokban.

A fogasnak elkészítési módjáról ezt a pár hevenyészen odavetett szót találom egy helyen:

„Megtisztított fogast bevagdossuk, jól megsózzuk kívül-belől. Egy tepsibe adunk négy-öt darab vajat, rátesszük a fogast, körülötte karikára vágott burgonyát helyezünk, és még egypár szelet vajat a tetejébe. Körülbelül háromnegyed óra hosszáig sütjük, tálaláskor haltálra adjuk, salátával, petrezselyemmel díszítjük."

Kolumbusz tojása! Ezt aztán tudja mindenki. Ugyanilyen egyszerű elkészítési módot ajánlanak a kecsegének és pisztrángnak, a rántott harcsának, a tejfölös potykának, a húsevő csukának, de még egyszerűbbet az angolnának.

Az ember olvassa ezeket a recepteket: mehetnékje támad a konyha felé, hogy saját kezűleg lásson hozzá a halak elkészítéséhez, mert az a férfiemberre nézve nem lealázó, hanem éppen ellenkezőleg: kitüntető. A legnagyobb urak foglalkoztak mindig a halfőzéssel, a halvásárral, mert ott aztán igazán kell vigyázni; talán jobban, mint a baromfinál. Nem szabad akármilyen hitvány halat megvenni, mert ahol a hitvány hal, akad finom falat is. Főleg nem szabad közel mennünk a népgyűléseket előidéző mázsás harcsákhoz, amelyeket olykor a halászok a Dunából emelnek ki. Az ilyen nagy tömeg hal nem is gusztusos, és nem is lehet egyenletesen jó.

Én a magam részéről gyakran jártam a hal- és rákpiacot, ha finom csemegére volt gusztusom. Az élő halban éppen úgy el lehet gyönyörködni, mint a sült halban: nem lehet pontosan megmondani, mikor szebb a kirántott harcsa, tojásban vagy morzsában, vagy a halkereskedő kádjában.

*

4

A KIRÁLYOK ÉS HERCEGEK A HAL MELLETT

Február tehát örömeivel, a farsangi táncok, bolondságok, kirúgások, önfeledkezések és kedves emlékek után, a február igazi örömeivel, amelyek mégiscsak a gyomrán át jutnak el az emberbe: a halaknak kedvez. Mondják, a viza ilyenkor rakja ki ikráit, ilyenkor gyűjtik a kaviárokat, ahol terem.

A szakácskönyvek farsangi oldalairól a hizlalt baromfiak, fánkok, torták mellől leginkább a halastálak, halaskasok, hálók és halfőző edények mosolyognak ránk, mintha a farsang, de még inkább a böjt, el se volna képzelhető náluk nélkül. Mindenki érzi előre a halak pácait, amelyeknek savanyúaknak kell lenniök, mert csak akkor valódiak. A legtöbb száj elgondolja előre az aszpikok, kocsonyák gyöngyhűvösségeit, a különböző mártások, a ritka majonézek és a rendkívüli tartárok tartalmait; a gombákat, amelyeket bizonyos módon elkészített fogashoz adnak, mert ne higgyük ám, hogy csak annyi elkészítési módja van a halnak, amelyet felsoroltunk. Mi a legegyszerűbbet vettük, hogy lássuk, milyen könnyedén el lehet bánni a hallal, de hozzáértők szerint magának a fogasnak ötven elkészítési módja van, amelyet tudni kell egy szakácsnak, bármily régen találta ki egy francia herceg, hogyan egyesítse az erdők gyümölcseinek ízét a vizek teremtményeivel. A kecsegét magát Felső-Szabolcs vármegyében tudják sütni-főzni. Pedig az igazi halkocsonyákhoz, a hideg halakhoz, az estélyek, büfék, királyi konyhák kecsegekocsonyáihoz nem is nyúlnak[1] vidéken, hagyják azt a pesti szakácsoknak.

Azt lehetne mondani, hogy a halnak éppen annyi elkészítési módja van, mint akár a marhahúsnak, pedig ezzel foglalkoztak a legtöbbet a világ fennállása óta. De amint látjuk, a hal nem hagyja magát. Az esztendő tizenkét hónapjából egy hónapot kivág a maga számára.

(1933)

* * *

EGY FARSANGI LEVES HITELES TÖRTÉNETE

1

A CSÍK KOSÁRBA KERÜL

A csík olyan naiv teremtés, hogy a róka a lompos farkával, az ember a nádcsomó téli virágjával megfoghatja, és kihozhatja a léken át a téli tavakból (tiszai kiöntésekből, nádasok befagyott vizeiből). Ez a naivsága a csíknak onnan ered, hogy a világtól távol, a halak társadalmán is kívül tölti napjait, sejtelme sincs az életről azokon a magános helyeken, ahol róka ül a jégen, és azt a pillanatot lesi, mikor ereszthetí le farkát a lékbe, hogy a csík tömegesen belekapaszkodhasson a vörös csalétekbe. Igaz, hogy a róka alattomosan nyomban abbahagyja a törvénytelen halászatot, ha nádvágó, jégvágó vagy más téli emberek közelednek, de a csíknak sorsán ez már nem sokat változtat, mert az emberek veszik át a róka helyét. A csík rátapad a nád bugájára, mint a róka farkára.

[1] A pisztrángról főleg azt kell tudni, hogy az mindig a víz árjával szemközt szeret úszni a leggyorsabb hegyi folyókban, így a Poprádban is. A hozzáértők azt mondják, hogy ezt azért teszi, mert bőre folytonosan viszket, s így csillapítja érzékenységét. Megnyúzva szokás fogyasztani.

S így menthetetlenül a kasba, szatyorba, kosárba kerül, amelyet az emberek hordanak magukkal a csíkhalászathoz.

Ott van az ujjnyi nagyságú fekete halacska, amelynek ízéről sohase feledkezik meg, aki egyszer megkóstolta.

- No lesz öröm a városban - mondják a téli emberek a maguk ködös hangján, mikor a kosarakat megtöltik a jég alól jött, bajuszkát viselő, igen fürge s eleven halacskákkal. Mert a csíkot nem eszi meg, aki fogja.

*

2
MEGÉRKEZÉS A KONYHÁBA

A legfinomabb csík a Felső-Tisza környékén terem, ahol a halak általában a leggyorsabbak, és így a legízletesebbek. A kecsege diktálja itt a tempót az összes halféléknek, így a csíknak is, de mit ér szegény a gyorsaságával, ha már egyszer az emberek karjukra vagy hátukra vették, és belépnek vele a konyhába, ahol az asszonynép között mindig nagy felfordulást idéz elő a fekete halacskák megjelenése. (Majd mindjárt meglátjuk, miért.)

A csíkot ritkán árulják pénzért; ügyvédnek, orvosnak, hatóságnak, földesúrnak szokás ajándékba vinni, honorárium érte egy kis dohány, amelynek szállítási ideje ugyancsak egybeesik a csík idejével.

A csík hideg vízbe kerül a konyhán, és ott várja sorsát, amelyről most már a háziak gondoskodnak.

Mindenekelőtt megfelelő káposztáról kell gondoskodni, amelynek társaságában a csík megjelenhessen. Némelyek, s ezek vannak többségben, a káposztaleveshez ragaszkodnak a csík sorsában. Persze, annak a káposztalevesnek olyannak kell lenni, hogy már jóformán készen álljon, apróra vágott torzsákkal, levelekkel, a kellő húsokkal, malac körmével, kis csülökkel, dagadóval, egy-egy darabka kolbásszal, a kellő csontokkal, amelyekről ugyan főzés közben lemállott a hús, de a csontokat megszopogatni nem ártalmas, sőt a jófogúaknak megrágásuk is ajánlható. (Farsangban a sok tejen hizlalt pulyka, kappan, bárány és *borjú* korszakában, amikor a kényesebbek a tejen hizlalt borjúból még sonkát is főznek - farsangban aztán olyannak kell lenni a káposztalevesnek, hogy az minden igényt kielégítsen. De a csíkos káposztaleveshez pláne szükséges, hogy tartalmassága mellett is bő leve legyen, amiről a jó háziasszony úgy gondoskodik, hogy utánatöltögeti a káposztalét.)

De levesen kívül készítenek másféle ágyat is a csíknak bizonyos házaknál. Láttam már töltött káposztát, igaz, hogy csak lakodalomban, amelyben még csíkot is főztek. Más, közönségesebb káposzták se idegenkednek a csíktól, de mi már csak maradjunk a bő levű káposztalevesnél, amely ott forr, fortyog, párolog erős tűz alatt a tűzhely közepén, minden fazékfedél-emelésre rendkívüli szagokkal látja el a házat, még az utcán elmenők is megállnak a jó káposztaleves illatára. (Hátha még tudnák, hogy csík is kerül belé!)

*

3

AZ ELEVENEN VALÓ MEGFŐZÉS

Kevesen próbálták, mit jelent az elevenen való megfőzés, de a csík ezt minden farsangban megpróbálja, amikor asztalra kerül. Mikor legforróbb a leves, mikor izzik a vaskarika a káposztafazék alatt: akkor ütött a csíknak utolsó órája. Kiveszik őket a hideg vízből, és ahogy vannak, egyszerre a lihegő levesbe öntik őket...

Hej, micsoda zenebona kezdődik erre a konyhában!

A néma csík, amelynek hangját eddig még a halakkal beszélgető bibliai szentek sem hallották, a néma halacska a tüzes levesbe jutván, egyszerre megszólal, mégpedig olyan cincogó, visító kiáltással, mintha kisgyermekek sikoltanának segítségért. A visítás halk, fájdalmas zümmögésbe merül egy másodperc múlva, de ez az idő éppen elegendő az érzékeny asszonynépnek, hogy kimeneküljön a konyhából, százfelé futamodván a fájdalmas hang elől. Csak a tapasztalt öregasszonyok maradnak a káposztásfazék mellett, mert azt magára hagyni mégsem illik, mikor ilyen nagy munkát végzett, pillanatok alatt végezvén félszáznyi vidám, fürge életecskével.

És a tapasztalt asszonyság a kanalával meg is ütögeti a fazék oldalát, mintegy jelezvén, hogy a tálalás ideje elkövetkezett, a fazék félrevonul a lobogó tűzről, és csak oldalvást pöfög, fortyog, duruzsol nem mindennapi tartalmával.

*

4

A LEVES ELFOGYASZTÁSA

Most már csak az kell, hogy megfelelő száj is akadjon a leves elfogyasztásához.

Nagyon jó, ha olyan emberek ülik körül az asztalt, akik idejüket idáig a szabad levegőn töltötték, mondjuk, nagyobb szánutat tettek a hóesésben, vagy vadászaton jártak. Kipirultak a hidegtől, éhesek, mint a farkasok, ugyanezért zsebkésükkel kenyérszeleteket vagdosnak, amelyeket megsóznak, megpaprikáznak. Így várják a káposztalevest.

És kenyérmajszolgatás, esetleg: otthon főtt pálinka fogyasztása közben az asztalra kerül a piros leves, tarkázva a fekete csíkocskákkal, amelyek olyan engedelmesen indulnak el útjukra az első kanalakkal, hogy az emberek felkiáltanak:

- Tavalyi farsang óta nem volt ilyen leves az asztalon.

- Nem is lehet ez mindennap - feleli a bölcs ember, aki ott ül minden asztalnál.

(1933)

* * *

A BÖJTÖLÉS TUDOMÁNYA

MIT TUD A HERINGSALÁTA?

Jóízűen is lehet böjtölni, amikor annak ideje elkövetkezett, például az idén kos havának, máskor „tavaszelőnek”, „böjtmás” havának első napján - hamvazószerdán. Valami zavar van, a kalendáriumban, mert nagyon messze esik húsvét, április második felére, de remélhetőleg annál szebb lesz.

Nem kell megijedni a hathetes nagyböjttől, bár az egyház szigorúan intézkedik már hamvazószerdára nézve - de vajon ki ne enné meg az ilyenkor szokásos heringsalátákat? Aki tán soha életében nem evett heringsalátát, mégpedig úgy elkészítve, ahogyan a régi Magyarországon volt szokásban, amikor elégszer lehetett hallani a „macskajajos” gyomrok felszólamlásait: „csak bőven azzal az ikrás hallal, általában az ikrával, mert jó ugyan a halnak a húsa, de igazándi ízét saláta alakjában az ikrája adja”

A heringsalátát rendszerint már húshagyókedden szokás elkészíteni, mert hamvazóreggel, az utolsó farsangi bál, összejövetel, tánc után amúgy se lehetne kívánni az asszonynéptől, hogy a nagy gondot igénylő heringsalátát elkészítsék. A férfiak csak kritizálni tudnak; azt mondani egy ételre, hogy az tökéletesen sikerült, csak a jószívű, jó étvágyú és jóakaratú férfiak szokták. A legtöbbnek mindig hiányzik valamely ételíz, amelyet valaha életében itt-ott megkóstolt.

Így vagyunk főként a heringsalátával, amelynek jövetelével okvetlen régi bálok, boldogan töltött farsangok, megelégedett, esetleg már gyűrűvel is megpecsételt szerelmesek jutnak az öregebbek eszébe.

Ugyanezért morózusan néznek a heringsalátára, és villájukkal megérintve kérdik:

- Vajon úgy keverték hozzá a tojássárgáját, mint a tésztát, finom olajjal, mustárral, heringtejet és ikrát, valamint citromlevet bőségesen? És hol van belőle a főtt sárgarépa, a főtt krumpli, főtt paszuly, főtt lencse?

És ha már minden megvolna is a heringsalátában, amit a hozzáértők kutatnak, akkor is hiányozni fog tán az aszpik, amellyel pedig nagyon bőségesen kell bánni, mert tessék elhinni, hogy nemhiába tettek meg hosszú szánkóutakat, hófúvásban vagy szikrázó hidegben a heringsaláta igazi barátai. Igaz, hogy amikor leugrik a szánról a barát, és egy pohárka seprőpálinka felhajtása közben (mert reggel a pálinkából csak a legegyszerűbb tesz jót az üres gyomornak) pillantása ráesik a tíz-tizenkét tálra kitálalt heringekre, amelyek hiába keresnék fejüket, farkukat, bőrüket, gerincüket, mert keresztben apróra metélték fel őket - mondom, mikor a jó hideg időből, dáridóból, esetleg még jégtörő Mátyás vagy Géza napjából, de húshagyókeddből biztosan megérkezik az ember az ilyen heringsaláta elfogyasztásához, nem mondhat mást, csak ennyit:

- Isten éltesse a ház asszonyát, aki megtanít böjtölni!

*

A MARHAHÚS SZÁMŰZETÉSE ÉS PÓTLÁSA

A szakácsok és a férfiak általában nem barátai a nagyböjtnek, mert nagyon össze kell szedni a fantáziájukat már csak akkor is, amidőn a mindennapi ebéd első pontjához, a leveshez érkeznek abban a pillanatban, amikor azon kezdenek gondolkozni, hogy mit ebédelnek.

Bezzeg könnyű normális időben az életük, amikor a mindennapi húslevesüket behunyt szemmel fogyaszthatják, mert tudják, hogy az amúgy is a legszigorúbb szertartási renddel készül minden valamirevaló háznál: spitzfartőből, szegyhúsból, marhacsontból, esetleg egy jókora velőscsontból (amelynek élvezetéről majd akkor írunk, ha egyházi és világi törvények szerint szabad lesz). A húsleves lassan forr, mert még messzire van dél, de már megérkeznek hozzá a petrezselymek, sárgarépák, kalarábék, kelkáposzták, zellerek, gombák, borsók, vereshagymák, fokhagymák, paradicsomok, piros paprikák. És a só. És már gyúrják is a májgombócot vagy hasonlót, ami majd a levesbe kerül.

De tessék nagyböjtben jó levest adni, hogy az ember, mint mondani szokás: megnyalja utána a száját.

Már a kappanaprólék-leves is ünnepnapnak számít (borjúcsontlével, gombával, sűrű tejfellel, aranysárgára pirított aprólékkal, lábbal, fejjel, csonttal, amelyet amúgy is kidobunk a levesből, mielőtt tálaljuk).

Mondják, hogy az ilyen módon készített leves, még valahogy felejtetni tudja az emberrel a böjti hiábavalóságokat, habár, mit ér az a leves, amely után nem következik főtt marhahús?

De itt van például a szárazbableves, amelyhez ugyan vesznek levesbe való zöldséget, mint az igazi húsleveshez, gombát, borsot, paprikát, sáfrányt, de mire felfő, már a paszulyt is kiszedik belőle, hogy salátának tálalják fel. Nem remekebb ennél egy vesepecsenyéből, felsálból, rostélyosból való marhacsontos gulyásleves kockára vágott krumplival, csipetkével, zöldpaprikával, köménymaggal.

És mindazok a levesek, amelyek nagyböjtben követik egymást: a savanyú tojásleves, a konzerv-spárgaleves, a befőtt paradicsomleves, a kaporleves, az almaleves, zableves, lebbencsleves, gombaleves, sóskaleves, savanyú halleves és a többi végleg elszomorítaná az embert, és örökre kedvét venné az egészséges böjttől, hogy a végén valóban reumás beteg legyen a sok húslevestől - ha a böjt megédesítésére nem volnának némely eledelek, amelyek persze pénteken szigorúan tilosak.

De csak pénteken.

*

A BÖJT MEGÉDESÍTÉSE MARHAHÚS NÉLKÜL

Bár a vadászok siketfajdon és fajdkakason kívül alig járultak hozzá valamivel a konyha változatosságához (az Oculi után jövő szalonkáig), némely napokon, így különösen a gyenge Szt. Julián-levessel kezdődő ebédek második számaként szerepelhet a véres és májas hurka, persze szigorúan böjtös lencsével. Titkon még farsangi fánk is következhetik a böjt első hetében. A konzerv-spárgalevest, amely semmire se jó, bár vajjal és tojással főzzük, mint a karfiollevest: szokta néha követni tarhonyás marhapörkölt is. A megfelelő savanyúságokkal természetesen. A savanyú tojáslevest ugyancsak tarhonyás báránypaprikás. A malacpörkölt után a sonkás kocka teszi meg a magáét, mert ha már benne vagyunk a húsevés vétkében, vét-

kezzünk kiadósat, egy büntetés jár húsos tésztáért és pörköltért. Míg a bárányhoz, jámborabb állat lévén, mint a malac: almás lepény következik, így valamit jóváteszünk bűnünkből. A lencselevest óvatosan sertéskarajjal lehet megduplázni, persze befőtt tökfőzelékkel és káposztás kockával. A zablevest követheti sóskafőzelék, benne egy darabka borjúvesés, de a végén a böjti időhöz való mákos csík legyen.

Persze, a péntekek kivételek, és azok aztán komoly gondot adnak úgy a házigazdának, mint a háziasszonynak. Sok családnál már a gyermekekre való tekintetből is böjtölnek pénteken, a gyermek előtt jó példával kell járni. Így jönnek létre a feketegyökér-levesek, zellerlevesek, tojásos sóskalevesek, paradicsomlevesek, bablevesek - de a bableves után úszhat citromos kecsege, a paradicsomleves után sajtos makaróni, a zellerleves után sóska tojással. Természetesen a görbe, sajtos metéltek, gyümölcsrizsek, puncstorták is hozzászámíthatnak ahhoz, hogy a pénteki ebéd élvezhetővé váljon.

*

BÖJTI ESTÉK

No de itt vannak az esték, mondanák némelyek, amikor sok mindent lehet pótolni, amit napközben elmulasztottunk volna. Hát ez nem egészen így van nagyböjtben, mert a böjtölés este is kötelező.

A harcsaszeletek, rántott halak, tojásos parajok, töltött tojások, majonézes tengeri rákok, a sajtpudingok mellett ugyan mindig érvényesülhetnek az ananászszeletek, pirított sós mandulák és rumos meggyek, almák, sajtok (birsalmából), hideg rétesek, teák is. De már a borjúszeletben sült sonkák, ecetes tormával jövő borjúnyelvek, a hideg disznókarajos, olajos savanyú káposztáknak kevésbé. Igaz, hogy a bécsi virslit tormával, retekkel, sajttal, barna sörrel nem mondják nagy vételnek, de sok függ a mennyiségtől.

Egyszer vékonyra vágott szalámit ettem egy szerda este, böjtidőben, mellé kemény tojást és vajas kenyeret. De retket és befőttet és amerikai mogyorót is. Semmi sem bizonyíthatja jobban, hogy nem vétkeztem igen nagyot, mert még eleven állapotban vagyok, nem rángattak a hajamnál fogva az ördögök a pokolba.

Böjtölni egészséges, nem ok nélkül következik a gyomornövesztő farsang után a sóhajtó, kék nagyböjt. De véleményem szerint, és az egyházatyák legtöbbje beleegyezésével, elegendő napjában délig böjtölnünk. Mert délelőtt jóllakni még normális időben sem illendő.

(1933)

* * *

A GÁBLI TÖRTÉNETE

Tudom, hogy nehéz feladatra vállalkoztam, amikor az úgynevezett gábliról, a villásreggeliről, a férfiak ebéd előtti étkezéséről írnék, mert az asszonyok megállapítása szerint a gábli már sok bajnak volt az okozója, de minden bizonnyal a déli étvágytalanságnak, amelyből legkönnyebben támadnak a családi veszekedések.

Belátom, hogy így van. Nem kicsinylem, se nem nagyítom a gábli fontosságát (mert némely embernek a gábli csak fokozni szokta étvágyát az ebédhez), mások se veszíthetik el étvágyukat véglegesen, hogy megfeledkezzenek a déli harangszóról, azt csak úgy eresszék el a fülük

mellett, mint akit a déli idő már nem érdekel. Nem kell két porciót enni, és töménytelen sört inni a gábli idején, mindjárt nincs semmi baj.

De hát éppen az jelenti a gábli veszedelmességét, hogy olyan időpontra esik, amikor az embernek legjobban esik az étel.

A közhasználati időbeosztás szerint a legtöbb percentje az embereknek körülbelül reggel hét óra felé kezd ébredezni, mozgolódni, a külső világ iránt érdeklődni. A hivatalok körülbelül nyolc óra után kezdődnek, éppen elegendő időnk van a felöltözködéshez, borotválkodáshoz, kávézáshoz, esetleg két tojáshoz, vajhoz, édességhez, teához, szalonnához, szalámihoz, sódarfaladékhoz, hirtelen sült kolbászhoz vagy az egy-két pohárka seprőpálinkához, tegnapi száraz zsemlyével, amely reggelinek ugyancsak nagy pártja van az országban.

Őszintén megvallva: nincsen olyan lehetetlenség, amelyet én ne ajánlanék reggelire. Még attól se ijednék meg, ha valaki fagyos töltött káposztát akarna enni, mert reggel a legfrissebb a gyomor. Csak figyeljük meg, hogyan pakolja befelé még a száraz zsemlyéket, estéről maradt kenyérdarabokat, sajtmaradékokat is, a máskor megvetett seprőpálinkának pedig evoét kiált.

Sajnos, a reggeli étkezés, amelynek oly nagy híve vagyok, mint valamely egészséges szektának: nem mindenhol vihető keresztül. A vendéglősök - a piacok, vásárok, vasúti pályaudvarok és hajókikötők környékét kivéve - mindenütt később kelnek. Láttam már olyan vendéglőt is, ahol kilenc órakor csapoltak. - Ezért csak menjünk nyugodtan a mindennapi dolgunkra a magunk két zsemlyéjével és kávécskájával, nemsokára kárpótolni fogjuk magunkat.

*

A GÁBLI KEZDETE

Ha nagyon pontosan meg akarjuk állapítani, a gábli délelőtt tíz órakor kezdődik. Ekkorára érkeznek meg, talán még vehemensebben: a reggeli gyomrok, a kiskávéval és pálinkával elcsitított gyomrok, a szemek szikráznak, mindenféle pörköltszagok, gulyásillatok szálldosnak a levegőben a vendéglők táján, és a fül csapolást, söröshordó pufogtatását hallja mindenfelől a városban.

Mindennap így történik, és mindennap szenzáció, újdonság, meglepetés, csiklandó inger a délelőtti korcsma, ahová az ember mindig úgy néz be, mintha már nagyon régen nem járt volna korcsmában (pedig talán az estén). Még a korcsmacégérek is vígabban integetnek, és a vendég észreveszi a ház kapujára festett habos söröskorsót, amely néha olyan messzire nyúlik ki az utca közepére, mintha a pléhtáblára kellene figyelni minden embernek.

A vendéglőbe való belépés délelőtt egészen más, mint este. Az ember valahogy újnak érzi a pincért, a fogast, a széket, amelyen elhelyezkedik, az abroszt, amelyre rákönyököl, és a sörről pedig meg van győződve, hogy azt csak neki csapolták. Nem akarok illúziókat rontani, de nem mehetünk el minden megjegyzés nélkül az ilyen kifejezések mellett: „az én déli söröm”, „az én poharam”, „az én gáblim”... Mintha a vendég egyedül volna élvezője a megcsapolt hordónak, pedig ugyanígy figyelnek mások is a buzgó sárgalére, amely különböző kunsztokat tud az ügyes csaposlegény keze alatt. Az első poharakat rendszerint félreteszik a habosságuk miatt. Igen sok helyen maga a vendéglős issza meg az első pohárral, mint valami színpadon, amikor vendégei mind ráfigyelnek. Ha valaki érti a sörét, ő csak érti az ebadta! - gondolná az ember, pedig minden vendéglőben akadnak, akik még jobban értenek a sörhöz.

Igen, hát igyunk meg egy fél pohár sört magunk is, ha már bejöttünk a vendéglőbe. Füles pohár a száj elé, sóskifli a kézbe, most már meg lehet nézni, hogy mi az az étlapon, amit a kövér pincér úgy kínál: „egy kis reggelit, kérem szépen?”

*

A ZÓNAPÖRKÖLT

A reggeli étlap rendesen más papiroson van, mint a déli, mert ez az illendőség. Nem lehet a vendéget azzal zavarni, hogy mi lesz délben, amikor a reggeli előtt áll. És valljuk meg, ízlésesebb is, hogy a reggeli ételek egymás között maradnak, legalább könnyebben választ közülük az ember.

Habár vannak sietős emberek, akik rá se néznek az étlapra, csak odavágják:

- Egy zónapörköltet kérek.

Ezek azok az emberek, akik sehonnan se késnek el, minden dolgukat pompásan elvégzik, nem sokat törődnek a világgal, legfeljebb azon bosszankodnak, ha a vasúti menetrend változik. Ezeknek az embereknek mindegy, hogy borjúból, marhából vagy sertésből van a pörkölt, a tokány. Csak az a fontos, hogy a kellő piros lét a zsemlyedarab úsztatása végett megtalálják, a villájukkal krumplit hányjanak, és a három-négy darab húsocska engedelmesen várja, hogyan őrlik meg a fogak.

Az ilyen vendéggel nem sok öröme telik a pincérnek sem, mert ha véletlenül elfogyott volna a zónapörkölt (vásár vagy képviselőválasztás esetén), a vendég éppen úgy megelégedne egy pár szaftos virslivel vagy kisgulyással, amiről azonban nagyobb tisztelettel kell mindenkor szólni, mint a pörköltekről, mert a gulyás már komolyabb elmélyedést kíván az élethez, mint a pörkölt. Legalábbis asztalkendőt szokás hozzá kötni, kés, villa, kanál használtatik fogyasztásához, és levével egyszerre hitet tesz a vendéglő és szakácsnője mellett.

Míg a pörkölttel lehet félrevezetni, mert sok függ az ember éhségétől, az öreg sertéstől vagy mócsingos marhától, de a malactól is, amely néhanapján pörkölt alakjában megjelenik az étlapon, hogy az ember nem hisz a szemének, pedig hát valóság. Mondom, a pörköltfélékkel még lehet furfangoskodni, vonatkésésre, mészárosra, időjárásra hivatkozni, ha úgy sikerült. De a kisgulyásnál már feltétlenül be kell mutatni a szakácsnénak, hogy mit tud, már nincs többé kifogás, mert a vendéglő hírneve forog kockán, ha csak egy fél reszelt krumpli vagy egy kanál paprika is hiányzik belőle. Nem szabad nagyon hagymásnak, sósnak, nagyon paradicsomosnak lennie. A húsát tán jobban megválogatjuk, mint a pecsenyéket, én legalább úgy tennék, ha vendéglős volnék, mert többen viszik el vendéglőm hírét a gulyásevők, mint a pecsenye-barátok. A pecsenyének természete, hogy jó legyen, hacsak nem az ördög öreganyja sütötte, de a gulyás ünnepély, ha nagyon jó.

A legjobb gulyást Szentlőrincen ettem a szabadban, Szemere Miklós céllövészeti ünnepélyén. Négyféle húsból főzték, vesepecsenyéből, hátszínből, felsálból, rostélyosból. Ököruszonyt, szegyét, csontot nem kell hozzá venni. De igen jó gulyáslevest adtak valamikor a püspökladányi, miskolci, kanizsai, szombathelyi vasúti restaurációkban, ahová délben érnek a vonatok, és az ember kellően össze van rázkódva.

*

MI VAN MÉG AZ ÉTLAPON?

Hát itt van még a pincérek és étlapok szótárából a pájsli.

Nem ajánlom egyetlen háziasszonynak se, hogy versenyre akarjon kelni a vendéglői pájslival, a savanyú tüdővel, mert biztos kudarc éri. A pájsli azok közé az ételek közé tartozik, amelyeket nem tudnak máshol csinálni, mint vendéglőben - például a hirtelen natúrszeletet sem. A töltött paprika, a palacsinta, a töltött gomba csak otthon jó, de engedjék meg a pájslinak, hogy élvezhetősége kedvéért megmaradjon a vendéglőben. Korhelykedések után jó, mégpedig apróbbra vágott a hosszú laskánál, bő lében, igen citromosan, piros pecsenyezsírral leöntve, esetleg gombóccal, mint a régi világban csinálták.

Igaz, hogy viszont semmi se tud nagyobb bosszúságot okozni, mint ha a pájsli nem sikerül, mert a pájsli élvezetéhez bizonyos előkészülettel ül le az ember, a jóllakás mellett gyógyulni is akar, mint például a káposztalevestől. De Magyarországon tudnak főzni, és így nagyon kis vidéki állomásnak kell lenni, ahol a pájsli nem sikerül. És itt is akad mindig két tojás, akár tükörnek, akár félkeménynek megfőzve pecsenye- vagy pörköltzsírban.

Vannak étlapok a gábli idején, amelyeken egy bűvös szó ragadja meg a legtöbb figyelmet. Ez a szó pedig nem más, mint ez: tányérhús.

- Tányérhús! - mondjuk, és el van döntve gáblifrüstükünk sorsa.

A tányérhús nem más, mint korán feltett „tehénhús”, az első főzet levessel, zöldséggel, mikor még csak a répafélék puhák, ám a burgonyák a levesben, de a kalarábék, a vöröshagymák nincsenek még kellően átfőve. De a kel levele, bimbója, a zeller már igen jó a leveshús mellé, valamint az ecetes torma vagy paradicsommártás is. Ugyancsak azok közé az ételek közé tartozik, amelyekkel nem érdemes otthon megpróbálkozni. Étvágy, alkalom és megfelelő spitzhús vagy csonthús kell hozzá, hogy a tányérhús időre sikerüljön. Ideje a tizenegy óra, mint általában a tokánynak, báránypaprikásnak, a főtt kolbászoknak és a komoly marhapörköltnek szokott lenni.

Tizenegy óra! Ez a gábli pontos ideje az egész földkerekségen. Nem lehet rajta változtatni, nyugodjunk meg benne.

(1933)

* * *

RÉGI MAGYARORSZÁG CSEMEGÉJE

Még én is hallottam a szíves meghívást:

- Snepfet eszünk holnap, legyen szerencsénk vacsorára!

- Ki lőtte a snepfeket?

- Ki más, mint Szent Mihály? (Vagy Szent József, ahogy a családban az apát nevezték, akinek kötelessége volt minden jóval, így tavaszi szalonkával ellátni familiáris és baráti körét.)

Holott Mihály (egykor Miska) vagy József (egykor Jóska) már öreg úriember volt a régi Magyarországon is, nem könnyen állt a nedves, még hóleves márciusi erdővágásban, amely felett a vándorló szalonkák, dél felől jövet, egy másodpercnyi idő alatt elvonultak, mindig a vizesebb, mocsarasabb területet keresvén, ahol majd tanyát vernek. Se Mihálynak, se Józsefnek nem tett valami nagy egészségi szolgálatot a nedves tavaszi estében vagy hajnalban való vadászles, de mit is gondolkozott volna ezen az ember, amikor „nóbel passzió”-ról, úri

kedvtelésről és a régi urasági életünkhöz hozzátartozó szalonkalesről volt szó március közepe, tavasz jöttének tájékán? A fiatalok elmentek tavaszi sétákra fehéredő fák közé (később a háborúba), míg a meglettebb úriemberek snepfvadászattal ünnepelték a tavaszt.

Napjainkban mind kevesebbet hallunk a tavaszi szalonkáról (amely nem is túlságosan ízletes, még ha a belével együtt tálalják is, ami az ínyencek öröme). A konyhai művészetek napjai, így a szakácskönyv kitűnő szerkesztői ugyan tartják magukat a hagyományokhoz, amikor az „Oculi" körüli napokban nem mulasztják el figyelmeztetni közönségüket az ilyenkor szokásos szalonka élvezetéről, de mindig többen és többen járnak közöttünk olyan emberek, akik még sohasem ettek szalonkát, és még csak nem is kívánkoznak annak megízleléséhez. Legyintenek, ha a régi világbeli szalonkaevés szóba kerül. „Kenyér legyen, ne szalonka, mert a szalonkával még senki se lakott jól" - mondják, és a másik oldalukra fordulnak a Mihályok és Józsefek, mert már ők se Miskák, se Jóskák, mióta az élet oly rettenetesen elkomolyodott felettünk.

Bár, mondom, nem divat a szalonkáról beszélni, meg kell emlékezni a sarat kedvelő, hosszú csőrű vadmadárról még napjainkban is, mert a szép múlt időnek (a háború előtti Magyarországnak) némi glóriája jelenik meg annak homlokán, aki elmondhatja:

- Én még ettem szalonkát. Én még lőttem szalonkát.

A snepf itt repül most is az erdővágások felett a maga tavaszi vándorútjában, mint ama beláthatatlan idők óta mindig, mióta madarak vannak a világon és Magyarországon... S máris hagyomány, legenda, mese lett volna belőle, amelyről csak az öregeknek szabad beszélni?

A régi vadászati naptárak ugyan engedélyezik márciusban a siketfajd és nyírfajd lövését is, de vajon hallani napjainkban a siketfajd vagy a nyírfajdpecsenyéről? Legfeljebb az állatkertet látogató gyerekek beszélnek e különös madarakról.

A kor történelmének pulzustartói már régen megállapították, hogy valamely egészen új korszak, mint akár a vízözön utáni: következik a huszadik században az emberiségre.

A megálmodhatatlanul következő események az emberiség pulzustartóinak adnak igazat. Vajúdás, nyögés, betegség az egész világ.

De most felmerül a kérdés, hogy felgyógyulván a világ a bajokból: merre fordítja a szekere rúdját.

Lehetséges, hogy valamely egészen új rendszert talál ki a dolgok rendbejövetele után, de sokkal valószínűbb, hogy ott folytatja a dolgokat, ahol 1914-ben abbahagyta. A béke, szabadság és emberi jólét ápolását. Igaz, hogy akkorára elmúlik az a nemzedék, amely még a békét látta és élvezte, de talán akkor is akadnak majd tudósok, akik március közepén felkiáltanak:

- Hopp, itt van a szalonka vándorlásának ideje. Illik, hogy szalonkát együnk.

S az új, jövendőbeli Miskák és Jóskák megint csak elindulnak az erdővágásokra, felhúzzák a vízálló vadászcsizmákat, megállnak leshelyükön, és ma még százfelé, a gondok rengetegébe tévelygő gondolatukat egyetlen dologra irányíthatják: vajon húz-e a szalonka az erdő felett?

A szalonka húz, és a régi barátságos meghívás megint elhangzik:

- Legyen szerencsénk holnap vacsorára. Snepfet eszünk.

(1933)

* * *

A HÚSVÉTI SÓDAR TITKAI

1

A húsvéti sonkáról való feljegyzésemben, engedelmükkel, Kiskerti urat idézem, aki az én gyermekkoromban az ország legjobb evőjének hírében állott.

Bár a métermázsától nem messzire esett korpulenciában, minden népünnepélyen felmászott a csúszós póznán a pózna hegyére diadalmi sikerért felakasztott szafaládékoszorúért.

(Bevallás szerint ez az étel ízlett neki legjobban.)

Egy híres disznóölés (és a terítékre kerülő hurka-kolbász s orjaleves) kedvéért reggeltől estig szánkázott olyan hófödte tájakon, melyeken nádasok húzódtak, bennük farkasok lappangtak, amelyek nemrégiben téptek szét az országúton egy vándorlegényt, akiből csak egy rongyos csizmaszár maradt.

De vonatra is ült, hogy például Püspökladányban vagy Szolnokon (az egykori híres vasúti restaurációkban) megkóstolja az új vasúti vendéglős főztjét, borát, sörét, pálinkáját.

Minden ételről tudta, hol főzik azt a legjobban; minden italról tudta, hol lehet azt hamisítatlan, eredeti állapotban fogyasztani; minden közönséges napról, mint valami alapos szakácskönyv (de ünnepnapról pláne), tudta, hogy mit, miként, mily körülmények között szokás akkor fogyasztani, hogy az ember hosszú életű lehessen!

Így sohasem lakott jól; - a jóllakást olyan értelemben véve, hogy eldőljön utána, mint egy köblös zsák, holott a legtöbb ember azt szokta cselekedni, ha megfelelő ételnemű kerül elébe. Kiskerti a legjobb falatok elfogyasztása között gondolt arra, hogy másnap is kell ebédelni. Ez volt a titka örökös jó étvágyának. (Ezenkívül az alvással is ilyenformán volt: mindig hagyott magában egy fertályórányi szundításra való állapotot, amelyet bármikor igénybevehetett változatos életében, akár utazásaiban, akár ebéd előtti üldögélései közben, mert okos ember ebéd előtt is alszik.)

2

Kiskerti a húsvéti sonkáról a következőket mondta:

- A húsvéti sonkának igazi ideje volna előkészületéig, rendbehozataláig, tálalásáig, megfelelő fogyasztásáig az a negyvennapi idő, amit közönséges nagyböjtnek nevezünk. Így mondja az elmélet, de a praktikus élet már régen bebizonyította, hogy a negyvennapos idő kevés egy sódarnak a létrejöveteléhez. A sódar a legkényesebb része a disznónak, korántsem élvezhető amúgy frissiben, mint a kolbász vagy a hurka, amelyek melegiben learatják az ünneplésüket, mint akár a színészek, akik előadás közben megjelennek, hogy a tapsokat átvegyék.

- A sódarhoz bizonyos klasszikusság, idő múlása szükséges, hogy valóban élvezhetővé váljék, igaz, hogy élvezhető idejében aztán úgy megveri a többi élelmiszereket, a gyomornak örömeit, hogy versenytárs nélkül marad.

- Nincsen élelmiszer, amely a megunhatatlan, szinte örökéletű sódarral versenyezhetne. Olyan, mint a költők közül Shakespeare, aki minden időben mindent tud, és mindig élvezhető, míg más divatos költőkről nem mondható el ugyanez. A kolbász már régen kiszáradt, a hurka legfeljebb füstölt állapotában teszi meg a magáét, a sajt ugyan még tartogatja magát, de már ő se az igazi, amikor a havak, hidegek, dermesztő idők elmúlnak, és beköszönt a húsvét, a sonkának ünnepélye, amely aztán szinte beláthatatlan terjedelmű.

Mit csinál a sódar az idő alatt, amíg a hivatalos időszámítás szerint négy hétig, de valójában hét-nyolc hétig húsvéti szereplésére készülődik? - kérdeztük Kiskertit, hogy ne kalandozzon el messzire a témától.

A sódar ifjúkorát az úgynevezett pácban tölti - felelt Kiskerti azzal az elgondolkozással, amellyel egy élettörténetet szokás elkezdeni. - Igaz, hogy nagy különbség van a különböző sódarok ifjúkora között, mint akár az emberek ifjúkora között. Faluhelyen született sódar még félig nyers állapotban is tartalmazhat olyan ízeket (különösen olyankor, ha hosszadalmas utazás után eszünk belőle), amely ízeket a városi sódarban nemigen találhatunk.

Nemhiába találták ki ezt a mondást, hogy „szívesen látjuk egy kis hazaira". Ez a „hazai" jelentette az otthon pácolt sódarnak különbvalóságát a boltokban árult sódarokétől, mert jóformán minden háznak, ahol disznót hizlaltak: külön receptje volt a sonkapác elkészítésére nézve. Ennek tulajdonítható, hogy egyik háznál jobb volt a sódar, mint a másiknál.

- Ebben az országban, ahol annyi mindenféle és idővel általánossá vált szabályt találtak ki az ételek minőségére és elkészítési módjára nézve: éppen a sonkapác elkészítésére nézve ne hoztak volna törvényt? - kérdeztük hitetlenkedve Kiskerti urat.

- Nem, fiam, sajnos, nem hoztak törvényt, és még minden háznál a maguk legjobb tudásuk vagy ősi, de mindig helyeselhető hagyományuk szerint készítik a sonkapácot. A nagymamák itthagytak egy receptet a sonkapácról, és az unokák vakon igazodnak a recepthez. Pedig nem ártana újat tanítani, ami jobb, mint a régi.

Meglepő nyilatkozat volt ez Kiskerti részéről, aki tudvalevőleg mindenben szerette a hagyományok tiszteletét, akár sódarpácolásról, akár más életbevágó eljárásokról volt szó.

3

- Hogyan? Az öregek nem tudtak volna sódart pácolni? - kérdeztem megrökönyödve.

- Nem tudtak sonkát pácolni - felelt megingatott fejjel Kiskerti. - Még talán az elülső, az úgynevezett kissódaraik, ezek a karajjal és egyéb húsneművel egy időben pácolható és füstölhető húsneműk, amelyeknek idejük valóban nem több a nagyböjti négyhétnél, tehát gyakran használhatók akár váratlan utazás vagy előre be nem jelentett vendég érkezésekor is, ezek a kisebb sódarok (amelyeket egy jó étvágyú ember akár egymagában is elfogyaszthatott) megtehették a magukét.

Rövid pácolás, rövid ideig tartó füstölés, még rövidebb ideig tartó szereplés után megtették a maguk kötelességét, nem sok maradt belőlük, mert akár paszulyban kifőzve, akár levesben, ha a levük nem volt túlságosan sós, de leves vagy káposzta nélkül, egykedvű falatozás közben elvégezték a rájuk bízott étvágyak kielégítését.

- De most vegyük a hátulsó sódart, amely igazában sódarnak nevezhető - mondá Kiskerti emelkedettebb hangon. - A hátulsó sódart, amely húsvéti sódarnak alkalmas; és a tojások bőséges kíséretében legalábbis egy álló hétig, de pár napig bizonyosan állja a helyét a tálban, a szalvéta alatt és mindenkinek egyformán szolgálatára áll! Most vegyük a valódi húsvéti sódart, amely annál jobb, minél nagyobb. Amely az egész család, de látogatóba jött rokonság, atyafiság, barátság étvágyát is ki tudja elégíteni!... Amelyet büszke áhítattal tesznek kosárba a templom hajójában a kövezetre, amikor a szentelés ideje elkövetkezett... Amelyről azt mondja az ember, amikor megpillantja, megkóstolja, szóval: szemmel és szájjal megbecsülte: „Érdemes volt a nagyböjtöt, a velejáró szabályokat, kivételes önmegtartóztatásokat, néha fájdalmasan ható koplalásokat becsületesen megtartani, mert íme, megérkezett a jutalom!"

- Milyen legyen az a húsvéti sódar, amely valóban jutalomként érkezik meg húsvét vasárnapján? - kérdeztük Kiskerti urat, aki talán legjobban tudja ezeket a dolgokat az országban.

- Ismétlem, hogy feltétlenül hátulsó sódar legyen! Egy kis első sonkát akár az első húsvéti napon elfogyaszthatnak, de a hátulsó sódarral mégse bírnak el egyetlen nap alatt. Marad belőle hétfőre, keddre, sőt talán továbbra is, mert az ember csak jóllakik a sódar ízével.

4

- És milyen titka van a húsvéti sódarnak, hogy kifogástalan legyen? Ha már nagyságban, külsőben s egyéb minőségben eleget tett a szabályoknak? - kérdeztük.

- A salétrom és az idő! - felelt Kiskerti. - Én mindig erősen kenem be salétrommal, különösen a csontmelléken, a húsvéti alkalomra szánt sódaromat. És már hat, de ha a sódar nagysága elég tekintélyes: akkor nyolc hét előtt, farsangban gondoskodom róla, hogy a sódar elegendő időt tölthessen tennivalóiban. Tennivalói közé tartozik a salétromozás után való napon annak a pácnak felvétele, amely marékszámra vett sóból, korianderből, borókamagból, sárgacukorból, darált fokhagymából, babérlevelekből és öt-hat fej vöröshagymából készült. Ezt a keveréket bizony szárazon kell felvenni a sódarnak, és alatta négy-öt napig pihennie, mert csak akkor kapja meg azt a sós vizet, amely aztán beborítja a teknőben, amelyet száraz helyen ringatok, kamarában vagy padláson, mindenesetre lakat alatt tartván az ajtót, hogy a kíváncsi szomszédnak ne jöjjön kedve idő előtt nyúlni a sódarhoz.

- A kíváncsi szomszéd amúgy is tudja, hogy mikor kerül használható állapotba a sódar.

- Nem - felelt Kiskerti. - Ezt az állapotot tulajdonképpen csak magunk tudjuk, miután naponta megforgatjuk a sódart a maga pácában. Mindennap más és más oldalán kell neki tölteni idejét. Talán ez a szabály a legjelentősebb a pácolás alatt lévő sódar idejében. Ha nyolc hétig tartana az eljárás, akkor is mindennap új pozícióban kell neki feküdni a pácban. A sódart nem lehet elhanyagolni, mert az ember saját magát károsítja vele. Ápolni kell őkelmét ebben a kritikus időben.

- Ígérjük, hogy ápoljuk - feleltünk Kiskerti komoly szavaira.

- A sódar további élete, amikor hetek múltával a pácolóteknőből kikerül, már nem olyan érdekes, hogy sok mondanivalónk lehetne róla. Füstre megy, ahol előtte már kolbászok, hurkák, karajok, sajtok eltöltötték a maguk egy-két hetes idejüket. Üres a kémény, és a legnagyobb sódar is kényelmesen berendezkedhet a maga három-négy heti idejére, amelyet a füstön kell neki tölteni. Ez az idő már nem alkalmas arra, hogy mindennap megtekintsük sódarunkat, egyedül kell tölteni napjait. Éppen elég, hogy a kalendáriumban jegyezzük meg a napot, amikor a húsvéti sódar a füstre kerül. Itt éldegél magányosan, zöldcsütörtökig, nagypéntekig vagy nagyszombatig, amíg az embernek eszébe jut, hogy húsvéti elemózsiáról is kell gondoskodni. A jól kifüstölt sódar most már az asszonyok gondjába kerül, ők főzik lassú víz vagy lobogó tűz mellett a tojásokkal együtt őkelmét. Nagy kár volna érte, ha elsóztuk volna. Igaz, hogy ezzel a régiek nem törődtek.

Így fejezte be Kiskerti, az ország egyik szakértője a húsvéti sódarról való előadását. Érdemes feljegyezni, mert a modernebb életmódnak is helyet adott elgondolásában.

(1933)

* * *

MIT EBÉDELT FERENC JÓZSEF

(A BÉCSI CSONTHÚS LEGENDÁJA)

EGY JÓ FALATÉRT NEM LEHET SAJNÁLNI AZ UTAT

Végre vegyük vizsgálat alá a „Bécsi csonthúsnak" a dolgát, mert még mindig vannak vendéglők. Pesten (amelyek különösen tiszteletre méltó múltra tekinthetnek vissza), vannak vasúti állomások, különösen az ország nyugati határa felé vivő útvonalon, ahol a restaurációban, az állomási vendéglőben, amelyeknek étlapján délidőben a szokásosnál nagyobb betűkkel szerepel a Bécsi csonthús".

Családi háztartások köréből hallottuk, ahol egyébként minden lehető erőfeszítéssel azon vannak, hogy a családfő étvágyas kedve kielégüljön, tehát komolyan igyekeznek a Páter Familiárisz gusztusa szerint megszerkeszteni a mindennapi ebédet - családi háztartások körében mondják, hogy a „Bécsi csonthússal" még napjainkban is ugyanazt a küzdelmet vívják a magánháztartások, mint akár a régi időben, amikor jogosan törvényszerűleg és versenyképességének teljében méltán volt ellenfele minden háziasszonyi igyekvésnek a „Bécsi csonthús".

- Nézzük meg, hogy milyen volt ő abban az időben, amikor kedvéért, egy jó hangulatú ebéd, egy alaposnak látszó étvágy mulattatására érdemes volt eljárogatni olyan vendéglőkbe, amelyek különben nem estek útba, de közismertek voltak marhahúsukról - vagy pedig néha vonatra ülni reggel (a kettes számú gyorsvonatra), hogy már a déli harangozás előtt ott ülhessen az ember a Sachernél, a Carlban vagy Meissi és Chandosznál, vagy az Imperiálban, ahol a híres marhahúsokat árulták. Az egyes számú vonat délután öt órakor jött Budapestre, addig komótosan meg lehetett ebédelni (marhahúst fogyasztani), a bécsi ismerősökkel megbeszélni az eseményeket, sőt esetleg egy kávéházban is üldögélni, amelynek ablakai a Ringre nyílnak. Nézzük, milyen volt akkor a marhahús, amikor Pesten szakemberek komolyan vitatkoztak arról, hogy vajon a „Brann"-nál vagy a „Panni"-ban, a „Kürt"-ben vagy a Szikszaynál adják a legjobb leveshúst.

És nézzük meg manapság a „Bécsi csonthúst".

*

SABORSZKY ÉS TÁRSA SZEREPE

Készülődni kellett hozzá, mint valamely ünnepélyhez. A legtöbben már a szakértő öreg pincérrel beszélték meg, hogy melyik része a marhának kerül ma terítékre. A bordás rész meglehetősen omlósnak volt mondható - különösen akkor, ha kellő időig főtt, és a csontokról szinte magától vált le a zaftos hús - míg a késsel metélésre való lapockarészek ugyan táplálóbbak voltak, de néha keménynek, inasnak bizonyultak. Sokan a szegyrészeket is szerették, mert természetszerűleg puhára főttek, de nagyon sok hívük volt az úgynevezett „Spitzhúsoknak", ezeknek a vékonyra szelt falatoknak, amelyek paradicsommártással mindig megtették a magukét. (A délelőtti „tányérhúsokról" most nem beszélünk, nagyon elkalandoznánk témánktól - a bécsi csonthúsokról van szó igazában.)

Ferenc József az igazi „csonthúst" szerette, és ette is majdnem élete végnapjáig.

Ez a hús a Hofburg-beli dolgozószobájában, a kihallgatási szünetek között, de Budán, sőt másfelé is (mert elég vagyonos ember volt, hogy ezt a luxust megengedhesse magának), többnyire magyar marhából való volt, amelyet Sáborszky és Társa, hajdani híres marhakereskedő-cég liferált a bécsi udvari konyhának. Voltak ugyan mészárosok is, akik a levágott marhát kellően feldolgozták, de az élő marhát Sáborszky és Társának, két bécsi kereskedőnek kellett szállítani, mégpedig Magyarországból. Sáborszky és társa természetszerűleg gulyaszámra vette a marhát Magyarországon, amelyet régi szokás szerint gyalogos emberekkel hajtatott fel Bécsbe. A marha ugyan utazás közben leromlott, mégis „hízlalt" marhahús volt a neve, amikor a kereskedők forgalomba hozták. Mire a Hortobágyról, Nyírségből vagy más távoli országrészekből a gyönyörű magyar ökrök megérkeztek a bécsi külvárosba, ahol Sáborszky és Társa emberei várták a szállítmányt, persze felényire apadt a gyalogszerrel hajtott marha kiadóssága, de Ferenc Józsefnek még így is ízlett.

A magyar marhának nincs párja a világon. A hagyomány szerint Árpád honfoglaló hadai hajtották a szarvasmarhákat Ázsiából... A hagyományok tiszteletben való tartása mellett idézzük Sáborszky és társa, régen elmúlt bécsi marhakereskedő-cég feljegyzéseit, amely a bécsi vásáron a magyar marha árusításával érte a legnagyobb üzleti sikereit.

A „Bécsi marhahús" körülbelül ötvenesztendős fogalom (vagy tán régibb), Ferenc József és monarchiája nagyon segített, hogy a Magyarországon „tehénhúsnak" vagy „ökörhúsnak", leveshúsnak" vagy röviden „főtthúsnak" nevezett eledel népszerű legyen és költői szülessenek.

*

EGY ÉS KÉT ÓRA KÖZÖTT

Ferenc József mindennapi marhahúsát a következőképpen fogyasztotta el.[2]

Bármiként alakultak a napi teendők, kihallgatások, miniszterekkel, politikussal: politikai viszonyokkal való bajlódások; új bárók kinevezései; valamint a hadseregben szükséges változások teendői: Ferenc József déli egy órakor szünetet tartott. Nem is lehetett volna ez másként olyan férfiúnál, aki egész életében reggeltől délig dolgozott. A pihenés joga megilleti a birodalmak urait is. Pláne, Ferenc Józsefet, aki egy (újra) elképzelhetetlen monarchiát tartott rendben.

A király tudvalevőleg hajnalban kelt, amikor csupán családi kávé, (kuglóffal) volt a tápláléka, délig körülbelül egyhuzamban dolgozott, déli harangozáskor korsó sört ivott, és többnyire tormás virslit hozatott az irodájától nem messzire eső kisvendéglőből; a kihallgatások, tanácskozások tovább folytak a dolgozószobában; minden régi, megbízható ember a helyén, a magyar miniszterek váltakozva jártak az osztrák miniszterekkel, horvát képviselők, magyar püspökök, új és régi nemesek, ortodox papok, nemzetiségi vezérek és külföldi hercegek, akiknek egy császárral dolguk van, üldögéltek az előszobában.

Néha a pápai követ, akit külön kellett fogadni, különösen a magyar egyházpolitika idejében, amikor az öreg Wekerle, ez a nagy terjedelmű pesti úriember ostromolta mindenféle lehetetlen kívánságokkal a császári dolgozószobát. Agliardinak hívták a pápai nunciust, bizonyosan felvették arra a listára, ahol az egyház vértanúit jegyzi fel, mert Agliardi bőséges támadásokban részesült, az akkor fénykorát élő budapesti liberális sajtótól.

[2] Berzeviczy altábornagy toporci magányában való beszélgetéséből, aki hajdan Erzsébet királyné őfelsége utazó udvarmestere volt, és a királyné őfelsége környezetében a távol lévő Ferenc Józsefről beszélgetett úrnőjével. Az író igazolására.

Azonban még a pápai nuncius megjelenése és várakozása se akadályozta meg Ferenc Józsefet abban, hogy ebédjét, szokásos „Bécsi csonthúsát” egy és két óra között elfogyassza. Nem is annyira étvágyasságból, hanem leginkább azért, mert szerette a rendet maga körül.

Mind kevesebben élnek már azok közül, akik I. Ferenc József körül személyes szolgálatot teljesítettek, de bizonyos hagyományok (elbeszélések, legendák) révén a szokásos ebéd lefolyását így lehet visszaidézni a múlt időből.

*

A HERCEG ÉS A CSONTHÚS

Éppen a bosnyák mohamedán küldöttséggel végzett őfelsége, mert a bosnyák mohamedánok - Hilmi efendi, a reisz ül ólema, Nezir efendi, Nureddin efendi, akik a cs. és kir. szarajevói konzul (Oliva Carlos) vezetése mellett minden esztendőben elhozták a bosnyákok és hercegócok hódolatát Ferenc József elé -, a bosnyák mohamedánok mindig különös fogadtatásban részesültek az udvarnál. Most is csaknem félóráig vették igénybe az uralkodó idejét, míg nagy hajbókolások után (háromszor hajoltak meg, háromszor tették a homlokukhoz kezüket) végre eltávoztak.

- No, Pápay, ki van még odakint? - kérdezte a visszamaradott kabinetirodai főnököt Ferenc József.

- Báró Sennyey Pál és gróf Apponyi Albert, felséges uram. Most lettek konfráterek az aradi minorita atyáknál...

- A konfráterek várhatnak!

Ez a válasz azt jelentette, hogy a kis tábori asztalkát, amelyen Ferenc József hivatali dolgai közepette ebédelt, meg lehet teríteni, jöhet a gábelfrüstök után az ebéd, amelyet okos ember akkor se mulaszt el, ha nincs is valamely különösebb étvágya (legfeljebb izgalmas zergevadászaton a tiroli hegyek között).

A hagyományok azt mondják, hogy ezelőtt ötven esztendővel (1883-ban), amikor herceg Hohenlohe-Schillingfürst volt Ferenc József főudvarmestere, a herceg nem engedte meg, hogy más szolgálja fel az ebédet a bécsi Hofburg vagy a budai Vár dolgozószobájában, mint ő maga személyesen. Igaz, hogy ilyenkor az egész családot kellett pótolnia, mert a királyné rendszerint lovagolni járt a déli órákban, Mária Valéria, a legkedvesebb, akivel Ferenc József talán legszívesebben ebédelt volna: kikocsizott; Rudolf és Stefánia vizitekbe, dezsönékre járt a megfelelő családokhoz. Ferenc József egyedül ebédelt, és ezt az alkalmat sohase mulasztotta el Hohenlohe-Schillingfürst herceg, hogy ura körül tevékenykedjen. A herceg már idősebb úriember volt, amúgy is komoly versenytársai voltak az úri gazda kiszolgálása körül - így: Fratricsevics Ignác lovassági tábornok, a magyar testőrség kapitánya, aki minden alkalmat felhasznált, hogy szolgálatkészségét ura előtt bizonyítsa, Mandel báró, a főhadsegéd, aki a kocsiban mindig Ferenc József mellett ült; Christalnigg gróf, a szárnysegéd, aki mindig a szomszédos szobákban alkalmatlankodott (talán hallgatódzott) és főként báró Popp vezérőrnagy, a katonai iroda főnöke, aki mindennap a legaggodalmasabban és a legnagyobb fontosságával informálta az uralkodót a monarchia katonai állapotáról. Valóban nem csodálható, hogy a főudvarmesternek legmagasabb rangja mellett is saját lelkiismerete és ambíciója megnyugtatására lakáji teendőket kellett vállalni ura kiszolgálása körül.

- Ugyan, herceg! - mondta Ferenc József a vénülő szolgának, mikor az a „Bécsi csonthúst” az asztalkára tette.

SZÉP DARAB MARHAHÚS VOLT

Bizonyára készült belőle előbb leves is, amelyet pirosan, sáfrányosan, zöldségesen és hosszú laskával az inasok szobájában helyeztek asztalra tizenkét óra előtt öt perccel, hogy arra az időre, amikor a harangszó rákezdi verseit, mindenki elfoglalhassa helyét a sárga abrosszal terített, hosszú asztal mellett, és meghallgassa az udvari káplán, komornyikok és testőrök, kapusok és burgzsandárok gyóntatójának áhítatos imádkozását. Kriegsau udvari káplán úr sohasem engedte meg a tányérok és evőeszközök csörömpölését, a leves szürcsölését és a szokásos marhahús fogyasztását az udvari személyzetnek azelőtt, mielőtt imáját elmondta volna. Kincs az ilyen káplán az udvarnál, ahol természetszerűleg évszázados fegyelmet és hagyományt kell tiszteletben tartani. Már az első Ferdinánd és Lipót és Ferenc császárok alatt így imádkoztatták meg ebéd előtt az első Kriegsau plébános urak az inasokat, habár a cselédség igazában sohasem rajong a leveshúsért. Ferenc József magában ebédelt.

Levest férfikorának derekán nemigen fogyasztott, mert a gyermekek és öregek tápláléka nem volt szimpatikus előtte. Különben is lehetőleg kevés folyadékot fogyasztott, ellentétben sok környékbeli királlyal, így az orosz cárral, az akkori német császárral (a gégerákossal), Obrenovics Milánnal, a román királlyal és más európai fejedelmekkel. Inkább Viktória angol királynő példája tetszett neki, aki a legegészségesebb életet élte...

(Pohár [vagy korsó] sörét már megitta ebéd előtt, mint egy bennszülött bécsi úriembernek kötelessége, amikor döngetni kezdik a söröshordókat a birodalom fővárosában, ebédre inkább bort ivott.)

Igaz, hogy ez a marhakacsa, amelyet bordáival, zöldségeivel, alatta úszó levével, tálnyi ecetes tormájával télen-nyáron mellékletül adott és „fiatalhagymájával", *tegnapi* kenyérmellékletével és még paradicsommártásával a főudvarmester Ferenc Józsefnek szervírozott - nem volt mondható a legszárazabb eledelnek. Úszott saját levesében, egy magyar ökröt főztek meg mindennap, és ennek a húsnak a legérdemesebb részét természetesen Ferenc Józsefnek tálalták.

Marhahúst (mint akár halat) legjobban egyedül fogyaszthatni, csak a baromfiakhoz, vadpecsenyékhez, a konyhaművészet mesterséges remekeihez, így a tavaszi szalonkákhoz kell társaság, akivel a fogyasztó az étel minőségét megbeszéli. De a marhahús természetes ízével hat, és porcikáihoz, amelyek kóstolgatva kezdődnek, még az ecetes torma se a legfontosabb társaság, legfeljebb a só. Az első falatoknak kell megmutatni: vajon érdemes-e mind beljebb hatolni a bordák közé (sőt a bordák alá), ahol a színhús remegve, zaftosan és forrón várja megmártását a hideg, ecetes tormában vagy a forró paradicsommártásban. A marhahússal nem lehet beszélgetni, neki magának kell kitenni magáért messzi földről jött ízével. Igaz, hogy fontosak a különböző zöldségek, így tavaszonként az új karfiolok, kalarábék, répák, sőt kelkáposzták és petrezselymek a hús környékén, a krumplik és fiatal hagymácskák, amelyeket külön kell megrágni és elfogyasztani, és utána egy kanállal a hús alatti levesből vagy a paradicsommártásból fogyasztani... Igaz, hogy fontos a háromdecinyi fehér bor is, amely kristályüvegecskéjében csillogva gibicel a csonthús elfogyasztásához; a kenyér, amely puhára pirítva esetleg velős csont tartalmát várná, de velős csontot nem lehet enni mindennap, mert a marhavelő igazában megterheli a gyomrot. (Délután pedig jön Simor János, az esztergomi hercegprímás, aki mindig valamely újabb dolgokkal zaklatja az uralkodót, és megtagadni alig lehet valamit a kedves bíbornoktól.)

*

„NEM CSINÁLT A HÚSEVÉSBŐL KULTUSZT”

Vajon munkába vette a Bécsi csonthús bordáit I. Ferenc József is, mint a csonthúsoknak igazi barátai szokták?

Amikor az omlós húsok elfogyasztása, a leveszöldségek és a garnírungok elfogyasztása után, a leves kikanalazása után még a bordákat is szokás széttördelni, hogy a csontmelléki húsocskák is megtalálják a kedves szájízeket? Nem valószínű, hogy Ferenc József elfoglaltsága közepette ráért volna ilyen aprólékos munkára: ezenkívül az udvari konyhából valószínűleg akkora porció leveshúst küldött a konyhamester az uralkodó asztalára, hogy az jóllakhatott a színhússal.

(Habár némelyek azt mondják, hogy a Bécsi csonthúsnak nem is a hús a titka, hanem a csont. Igazi csonthús-barát a színhúst levágja, és féloldalra helyezi mindaddig, amíg a csontokkal nem végzett. Különösen hangzik ez, de így van: az igazi csonthúsnak a csontmelléki része izgató igazán. Hiszen elmegy közben egy-egy falat remegő színhús is a többi között a villa hegyén, de a legmulatságosabbak mégiscsak azok a húsfoszlányok, darabocskák, amelyeket késsel kell lekapargatni a csontokról és esetleg, apróságuknál fogva kanállal /és paradicsommártással/ a szájban elhagyni. Bár láttam olyan csonthús-barátot, aki a színhúst a tányérján vagy a tálban felejtette, de a csontokat simára tisztította.)

Ferenc József, mint bölcs emberhez illik, váltakozva evett a színhúsból és a csontmelléki részekből, hol ecetes tormát, hol paradicsommártást használván az étel ízesítéséhez. De ha velős csontot is szolgáltak fel a hús mellé, természetesen a velős csontnak adott előnyt, mint akár legnévtelenebb alattvalója birodalmában.

Egy igazi csonthús-barát előtt nem is lehetett ideális az a körülmény, hogy a csengetésre a csonthús, amely oly nagy várakozást keltett, csak félig elfogyasztva került ki Ferenc József dolgozószobájából. „Nem csinált a húsevésből kultuszt! - mondták róla azok, akik a marhahúsevésből szinte vallási szertartást rendeznek.

...Csak pénteken változott a felséges úr programja, valamint vasárnaponként, amely napot jó polgár létére ő is családja körében szeretett tölteni. (Ha sürgős ügyek elintézése végett be is ment dolgozószobájába, csak délfelé szokta ezt tenni vasárnap. Kossuth Ferencet és a koalíciót egy vasárnapi napra rendelte magához, mielőtt kinevezte volna. Azt mondják, ezt nem bocsátotta meg a koalíciós uraknak, akik miatt a vasárnapját fel kellett áldozni.)

*

MÁS AZ ÍZE...

Az idők változtak; napjainkban senki se biztathatja magát se a Jockey-clubban, se a pesti kiskorcsmában azzal az étvágygerjesztő gondolattal, hogy azért eszünk „Bécsi csonthúst”, mert Ferenc József is ezt látja jónak fogyasztani. (Mint ahogy a virzsínia-szivart is az ő kedvéért szívtuk.)

S azóta a csonthús is sokat vesztett jelentőségéből, amelyet életünkre gyakorolt. Nem is járunk el utána más városrészekbe, de a kedvéért aztán vonatra ülni már igazán nem szokásos. Régimódi vendéglőben, ahol a „Bécsi csonthúst” ma is nagy betűkkel írják az étlapra, bágyadtan intünk:

- Úgyis meddő kísérlet maradna, ellenállni neki - mondjuk, de már nem rajongunk és lelkesedünk érte, mint hajdanán. Más az íze a húsnak. A csontnak. Talán mert nem tudjuk kellően megrágni.

(1933)

* * *